

DE VERMAARDE
REIZEN

van de Heer

VINCENT LE BLANC

die hy sedert d'ouderdom van veer-
tien jaren, tot aan die van zestig,
in dervier delen des werrelts,
EUROPA, ASIA, AFRIKA
en **AMERIKA**, gedaan heeft.

*Door J. H. G. LAZEMAKER vertaalt,
en met treffelijke kopere platen
verciert.*

AMSTERDAM,

*Voor Ian Rieuwertsz. en Ian
Hendriksz. Boekverkopers.*

int' jaar 1684.

De Vermaarde R E I Z E N

Van de HEER

VINCENT le BLANC

Van MARSILIEN,

Die hy sedert d'ouderdom van veertien jaren , tot aan
die van zestig , in de vier delen des Werrelts gedaan heeft ;

Te weten

In *Oost- en Westindien* , in *Persien* , *Arabien* , *Pegu* , en in meest alle de
Landen van *Oostindien* ; in de Koninkrijken van *Fez* en *Marokko* , in *Guinea* ,
en in 't geheel innerlijk deel van *Afrika* , van de *Kaap de Bone Esperance*
af , tot in *Alexandria* , deur de Landen van *Monomotapa* , *Abissyna* ,
en *Egypten* ; in *Spanjen* , *Frankrijk* , *Italiën* en *Nederlans* ,
en in veel vermaarde Eilanden van de Werrelt .

Nieuwelyks door J. H. GLAZEMAKER uit de Fransche in de Neder-
lantse taal vertaalt / en met treffelyke koperen Platen verciert.

AMSTERDAM,

Door JAN HENDRIKSZ. en JAN RIEUWERTSZ.

Boekverkoopers. 1654.

203. f. 101. by Google

bygeftaan ben , dat ik zekerlijk getuigen kan wonderlijke uitwerkingen daar af gevoelt te hebben in mijn gedurige reizen in zo veel plaatfen , zo verre van de bewoonde werrelt afgeleggen , federt meer dan vierenseftig jaren , in zo veel gevarelijkheden , te Land en ter Zee uitgeftaan ; en by Volken , die in Godsdienst , Wetten , Zeden , Talen , en gewoonten van leven verschillen , daar in het God belieft heeft my tot noch toe gezont en behouden te bewaren , en aan my middel te geven , om iets daar af , dat aan de nakomelingen dienftig kan zijn , in 't licht te brengen. Want vermits ik altijd grote genegenheit tot reizen heb gehad , ja zelf toen ik naauwelijks uit mijn kintfheit getreden , en mijn geest noch niet bequaam tot reden en verkiezing was , zo gevoelde ik in my zo krachtige , hoewel verborge , bewegingen , dat ik die niet tegenftaan kon : en ik , zonder iets te kennen , ftortte my plotfelings in dit dwalend en fukkelend leven , dat ik federt met meer beftandigheit omhelst heb , daar toe ik voornamelijk genodigt wierd door de voorvallen , en door het ongelooffelijk vermaak , dat ik daar in nam. En zeker , men moet zich hier af niet verwonderen , dewijl onz leven , wel ingezien zijnde , niets anders is , dan een gedurige reis , zonder rust , en zonder zeker verblijf , tot dat wy 't leste gemerk , in 't welk onz opperfte geluk beftaat , in een gedurige ftaat bereikt hebben.

I. Luft

De vermaarde

REIZEN

van de HEER

VINCENT LE BLANC;

Die hy sedert d'ouderdom van veertien,
tot aan die van zestig jaren in alle de vier Delen
des Werrelts gedaan heeft.

E E R S T E D E E L.

Erwondering treft my tot in't binnenste van mijn hart, als ik gedenk aan de plompheit der gener, die niet zodanig, als zy behoren, van de goddelijke Voorzienigheid geloven, dewijl men dagelijks in alle de dingen des werrelts zo krachtige en gevoelijke werkingen daar af ziet en bespeurt, en noch meer in de werken der menschen, die, door middelen, ten meestendeel aan ons onbekent, en ons nochtans zoetelijk en krachtelijk tot het doel geleidende, dat zy zich voorgestelt heeft, dit wijs beleid der dingen tot hun gemerk klarelijk genoeg doen blijken. Ik kan hier af een krachtige getuigenis van my in't bezondergeven, die van mijn tere jeucht af tot aan d'ouderdom van achtenseventig jaren, 't welk ik nu in't *zestienhonderteenendartigste* jaar bereikt heb, zodanig van deze goddelijke Wijsheit en Goetheit

A by-

DE VERMAARDE
REIZEN

van de Heer

VINCENT LE BLANC,

die hy sedert d'ouderdom van veer-
tien jaren, tot aan die van zestig,
in de vier delen des werrelts,
EUROPA, ASIA, AFRIKA
en **AMERIKA**, gedaan heeft.

*Door J. H. GLAZEMAKER vertaalt,
en met treffelijke kopere platen
verciert.*

† AMSTERDAM,
Voor Ian Rieuwertsz. en Ian
Hendriksz. Boekverkopere.

int jaar 1654.

De Vermaarde R E I Z E N

Van de H E E R

V I N C E N T le B L A N C

Van M A R S I L I E N ,

Die hy sedert d'ouderdom van veertien jaren , tot aan
die van zestig , in de vier delen des Werrelts gedaan heeft ;

Te weten

In *Oost- en Westindien* , in *Persien* , *Arabien* , *Pegu* , en in meest alle de
Landen van *Oostindien* ; in de Koninkrijken van *Fez* en *Marokko* , in *Guinea* ,
en in 't geheel innerlijk deel van *Afrika* , van de *Kaap de Bone Esperance*
af , tot in *Alexandria* , deur de Landen van *Monomotapa* , *Abissyna* ,
en *Egypten* ; in *Spanjen* , *Frankryk* , *Italiën* en *Nederlam* ,
en in veel vermaarde Eilanden van de Werrelt .

Afentweelighs door J. H. GLAZEMAKER uit de *Fransche* in de *Neder-*
lantse taal vertaalt / en met treffelijke koperen Platen verciert.

A M S T E R D A M ,

Door JAN HENDRIKSZ. en JAN RIEUWERTSZ.

Boekverkoopers. 1654.

203. f. 101.

Digitized by Google

bygeftaan ben , dat ik zekerlijk getuigen kan wonderlijke uitwerkingen daar af gevoelt te hebben in mijn gedurige reizen in zo veel plaatsen , zo verre van de bewoonde werrelt afgeleggen , federt meer dan vierenfelftig jaren , in zo veel gevarelykheden , te Land en ter Zee uitgeftaan , en by Volken , die in Godsdienft , Wetten , Zeden , Talen , en gewoonten van leven verfchillen , daar in het God belieft heeft my tot noch toe gezont en behouden te bewaren , en aan my middel te geven , om iets daar af , dat aan de nakomelingen dienftig kan zijn , in 't licht te brengen. Want vermits ik altyt grote genegentheit tot reizen heb gehad , ja zelf toen ik naauwelijks uit mijn kintfheit getreden , en mijn geeft noch niet bequaam tot reden en verkiezing was , zo gevoelde ik in my zo krachtige , hoewel verborge , bewegingen , dat ik die niet tegenftaan kon : en ik , zonder iets te kennen , ftortte my plotselings in dit dwalend en fukkelend leven , dat ik federt met meer beftandigheit omhelft heb , daar toe ik voornamelijk genodigt wierd door de voorvallen , en door het ongelooffelyk vermaak , dat ik daar in nam. En zeker , men moet zich hier af niet verwonderen , dewyl onz leven , wel ingezien zijnde , niets anders is , dan een gedurige reis , zonder ruft , en zonder zeker verblijf , tot dat wy 't lefte gemerk , in 't welk onz opperfte geluk beftaat , in een gedurige ftaat bereikt hebben.

i. Luft

1. Lust van de Schrijver tot reizen, die zich buiten kennis van zijn Vader naar *Alexandria* begeeft, en in zijn weêrkeering, door de boofheit der Scheepslieden schipbreuk lijd: hy trekt in't gezelschap van zeker *Willem Cassis* naar *Syrien*, bezichtigt onderweeg veel plaatsen, en komt eindelijk te *Damascus*. Historie van een dootslager, die gestraft word.

Den ik noch naauwelijks het veertiende jaar van mijn ouderdom bereikt had/ ('t welk het vijftienhonderdseheuenestigste jaar van onze Verlossing was) toetd ik door deze edele begeerte van de werrelt te deurlopen gepzikhelt / en besloot op my zelf / zonder hemts van mijn Oubers/ in een schip te begeben / dat toegemaakte wierd om naar *Alexandria* en groot *Cair* te trekken. Dit schip / 't welk aan zeker koopman/Robert Pontoyne genoemt/en aan mijn vader/Rafaël le Blanc toebesoot de/had my van mijn kintshelt af zo graag gemaakt/ dat ik byna alstje daar in was.

Lust van de Schrijver tot reizen.

Ik had dshoogs aan mijn vader dat hy my deze reis toestaan zou : maar hy wilde dit nooit toelaten / vermits hy wel zag hoe grote arbeit en gebaar ik/ zo jong zijnde/ uit te staan zou hebben. Ik besloot echter/ het ging zo 't ging/ derwaarts te trekken, en hoewel mijn moeder my hier om hard besegent had/ zo verzorgde ik my nochtans van een kleet/en van enige hemden/met de welken ik my in een uchtent op de weg van *Ciutat*, vijf mijlen van *Marfilien*, begaf. Maar mijn moeder / zulks vermoedende / om dat ik tot haar had gezegt dat zo my niet meer zou zien / dee my verdoolgen : in voegen dat ik/ onder weeg betrapt / met zoete woorden weeterom gebzacht toetd. Doch zo / ziende dat ik geheel hier toe gezint was/en dat ik alle gelegentheden bespiedde/om weer wech te bluchren/ liet my toe te vertrekken/sonder dat mijn vader iets hier af wist / vermits hy 't nooit toegestaan zou hebben. Zp gaf my dan eenig gelt/en bebal my aan zeker koopman/Baptiste Corté genoemt. Ik begaf my dan heimelij in dit schip / en bad de *Stierman* / Augustijn *Bataillon* gendemt / dat hy my heimelij ontfangen zou / gelijk hy ook dee / om de reislust / die hy in my bespeurde / en om de hemts / die hy aan mijn vader had.

Op dus van *Marfilien* vertrokken/namen onze streek naar *Alexandria*, daar top / voozspoedige wint hebbende/ binnen twintig dagen quamen. Op trokken van daar naar groot *Cair*, van 't welk ik niet spzeken zal van in de weertheering van mijn grote reis uit de landen van *Oostindien*, toen top onze weg deur *Afrika* namen : om dat ik toen/ uit oorzaak van mijn jonkshelt/daar het geen niet zag / 't welk ik sebert daar gezien heb. Ik bleef daar gehele acht maanden ; en onze Schipper/in *Alexandria* alderhande *Woggerijen*/ *Specerijen*/ en andere waren uit *Indien* geladen hebbende/ begaf sich weer op weg

Wettrik van Le Blanc na *Alexandria* en groot *Cair*.

Abstract

Candida.

Turlure.

liftwell,

2000

daar hy my van Gziesche klederen / en van andere dingen / die ik behoefde / verzorgde. Ik bleef zes of zeven maanden by deze Consul, die my wel ont- haalde / om dat hy kennis aan mijn Vader had; en verwachtte naar enig schip, dat naar Jerusalem trok/ om my daar in te bestellen; want ik had my aan 't heilig Gzaf verlooft / om daar God te danken van dat hy my van zo groot gebaar verlost had. Na verloop van deze tijd quam daar een schip van Venetien, dat naar Jerusalem trok/ in 't welk Willem Cassis van Marfilien Schipper was/ die heel verbaast wierd toen hy my zag / en zeide dat hy te Marfilien by mijn uitvaart had geweest / vermits mijn Ouders tijding had- den dat ik met d'anderen gesneubelt was. Hy zeide ook dat zy om mijn doot meer bedroeft waren/ dan om 't verlies van 't Schip / daar af / gelijk ik ge- zegt heb/ de helft aan mijn Vader toebehoorde/ en d'andere helft aan een Ita- liaan, Robert Pontoyne, die om dit verlies bankeroet moest spelen / en naar zijn lant trekken. Ik besloot dan met deze Willem Cassis te trekken/ die aan my beloofde dat hy my te Jerusalem zou bzingen; en de Consul gaf aan my hondert Sequins tot mijn reis / en vermaande my dat ik mijn gelt aan nte- mant tonen zou.

Op / in Oogstmaant van 't vijftienhondertachtensfiftigste jaar uit Ca- nea vertrokken/ namen onze streek op Syrien, een lant/ 't welk van alle tijden zo hermaart heeft geweest. De Hebrezen noemden het Aram, sedert Halab en Sobal. Het was eertijds heel groot / en begreep in zijn begrijp Comagene, Cefelyrien, Phenicien, Palestina, of Judea, Mesopotamien, en een deel van Arabien, en andere landen. In de tijd van onze oorzogen in 't heilige Lant strekte het zich uit van de bloet Tygris tot in Egypten, en van Cilicien of Ca- ramanien tot aan de rode Zee. Antiochia was eertijds de Hoofdstad van Ce- lisyrien. De eerste plaats/ daar my aan lant quamen / was Tripoli in Syrien, daar my de Consul der Franschen bonden / Tourreau van Marfilien genoemd/ die ons wel ontfing / en brieven van aanprijzing booz de Vaders van Jerusa- lem gaf/ die ons niet te pas quamen. Op de berg Libanus, die niet meer dan twee mijlen van Tripoli is / ziet men 't sneeu in alle tijden van 't jaar / ja zelf als de hitte beneden op het selste is. Men vind daar het Manna, of Hemels dau / zo zoet als suiker / 't welk ik / ober 't best gaande / booz sneeu aanzag/ maar in 't pzoeben heel anders bevond. De Moren, my dat vergaderen zien- de/ riepen : Eet, Christen, van 't Manna; want het is goet. De beek Chryfor- roas, om haar goet water gespezen / en deur Damafcus bloeijende / hoamt uit de Lybanus, gelijk ook een springbron / die een beek word / en dit geheel ge- weest besproeft / en / Magora genoemd/ tot aan Tripoli paalt. In deze berg is 't hol / daar/ gelijk men zegt / Josuas graf is / en daar de Christe Pelsgrims heen trekken / gelijk ook de Turken. Ik heb de Maroniten van deze berg Li- banus hozen zeggen/ dat daar wijngaarden zijn/ die tweemaal des jaars dza- gen; 't welk ik niet heel gelooffelijk acht. Deze Maroniten zijn ten meesten- deel Wijngaardeniers of Lantbouwers/heel goede Schutters/en beleest te- gen de Fransche Nazarani, gelijk zy ons noemen.

Op trokken van Tripoli naar Aman, dize dagreisens van daar / eertijds Emifus, van d'Arabiers Camahale, van de Turken Aincus, en van d'Indianen Amfa genoemd. Het lant daar rontom is vol van moerbessen; en men vind daar veel zijde. Men ziet daar ook veel tulnen / en treffelijke bzuichten. De stat is van Grieken, Turken, Moren, Armeniers en Joden bewoont / en half

Le Blanc trekt na Sytien.

Antio- chia. Le Blanc hoamt te Tripoli. Libanus.

Manna.

Magora.

Le Blanc hoamt te Aman.

berwoest/ en heeft niets geheel/ dan de Bafestan of Markt en Dours der Indiaansche/ Arabische/ Egyptische/ Fransche/ Italiaansche/ Engelsche/ Hollandsche/ en andere kooplieden. De koophandel wordt gedaan in Karoën/ zijde/ lijnwaad/ raphien en lakenen. Het land is vruchtbaar van alle vruchten/ van hoozn/ wijn/ olie/ en andere dingen. Zie dagtrekzeng van hier legt Alep, eertijds Hierapolis, een stat van gelijke en groter koophandel als Tripoli, en onder anderen van Gesternten/ Specerijen/ en Indiaansche parfumen en ruikende kruiden. Toen mijn makker 't geen/ 't welk wy zochten/ vernomen had/ trokken wy recht naar Damascus, de hoofdstad van Syrien, een der beste kooplieden van dat Land/ aangenaam van gelegenheit/ gezond van lucht/ vruchtbaar van land/ overbloedig van water/ vruchten/ en alle andere dingen/ die tot het leven noodzakelijk zijn. Men vindt daar treffelijke werklieden van pzer en staal/ dat zy heel van pas met muskaten en ambergras harden. Deze stat is van twee bergen omringt/ Amon en Sahanir genoemd/ daar in grote onderaardsche kuilen zijn/ eertijds/ gelijk men zegt/ uitgegraven en bewoont door de Christenen in de vervolgingen. Men vindt daar een hol/ daar meer dan vier duizent menschen in kunnen zijn. Daar d'ooftzijde is een poel/ zeven oft acht mijlen in zijn omkeer/ daar twee aangename beken in bloeien/ d'een Aman of Amma genoemd/ die naar de zuidzijde beneden langs de muur stroomt. De naam van d'andere beek is Farfar, en loopt in 't midden door de stat/ in de welke men veel aangename springbronnen ziet/ die uit een andere beek/ Chyrforan genoemd/ spuiten. De putzen zijn daar op de wijze der Moosliken gebout/ en de straten met wandelrjen bedeekt/ gelijk 't Alep. De stat is sterk/ en met brede grachten besloten/ die in tijt van oorlog wel bezien zijn/ en staat onder 't gebied van een Turksche Bassa. De woofsteden zijn groter en meer bewoont dan de stat zelve. Men ziet daar een park/ daar/ gelijk men acht/ het graf van Zacharias is/ de vader van Johannes de Doper, die zy/ hoewel Mahometanen, grotelijks eren/ en op zijn vierdag grote bzeucht betonen. Men toont noch de plaats/ daar/ gelijk zy zeggen/ Paulus, ter vervolging tegen de Christenen trekkende/ van 't paert viel/ en de Tozen/ daar hy in een mant by de muur afgelaten wierd. Zy tonen de plaats/ daar/ gelijk zy zeggen/ Cain zijn broeder Abel doodde. Zy hebben een stijn van Albastart/ daar af zy heel scone baten/ en andere werken maken. Uit deze stat verrekken gewonelijk de Caravanen, die naar Medina, Mecha, en andere plaatsen van Arabien, en van d'oosterse landen gaan.

Terwijl wy te Damascus waren/ en over de markt gingen/ daar alderhande Waren verhoecht wierden/ zagen wy een grote toeloop van volk/ en een heul/ die op een sterk paert zat/ en een man/ met een tou aan zijn voeten gebonden/ meesleepte. Wy vraagden naar d'oorzaak hier af/ en verstonen dat hy een Rechter van de plaats gebout had. Deze rampzalige/ van Jerusalem weerkeerende/ en door deze stat trekkende/ ontmoette deze Rechter/ die/ volgens de verwaande gewoonte dezer lieden/ gezwoje vjanden der Christenen, hem zonder oorzaak zo zwaar een oorzant gaf/ dat hy aan zijn voeten neer viel. D'ander verboog deze smaat/ maar besloot echter zich daar af te wjeken. Hy trok drie jaren lang uit deze stat/ en/ de Turksche taal heel wel geleert hebbende/ kleepte zich als een Dervis, een geslacht van Beestelijken onder hen/ die een houtwer op de zijde dragen/ met een mes aan de gozdel/ en daar by zeggen dat dit is om de geboden van hun grote Nabi, of Propheet wel

wel te doen onderhouden. Deze toegemaakte Dervis quam dan weer te Damascus, met zijn houtwer op de zijde/en was dagelijx bp de bonnissen van deze Rechter/ zijn vijant; 't welk men dooz een goet teken van deze Dervis nam. Hy volhardde hier in noch andere dize jaren / zonder een enige dag achter te blijven/ en verwachtte naar gelegenheit om zijn slag waar te nemen/tot dat hy / verstaande dat deze Rechter een bonnis tegen een Weeshint uitspraak/ schichtelijx bp hem liep/en hem zo zwaar een slag op 't hooft gaf/ dat hy doot aan zijn voeten viel. Hy ging daar naar hoelsmoed weer in zijn stoel zitten/ en zeide oberluide dat het bonnis / dooz deze Rechter uitgesproken/ onge- rechtig was/en dat men 't meer overzien moest. 't Lighaam van deze Rech- ter wierd naar zijn huis gebracht / en de dootslager grotelijks om deze daat geprezen. Hy dan/ zich wel geworpen / en zonder gebaar achtende / week lang samelijx / en trok naar Tripoli, daar hem / tot zijn ongeluk / van een zij- ner lantgenoten vertweten wierd / dat hy hem als een Dervis gekleed had ge- zien. Hy bekende dit / en zeide onboozschichtelijx d'oozzaak daar af / 't welk terstont aan enige Turken wierd gezegt: in boegen dat hy doozt aangerast wierd. Men bezag of hy besneden was / en/ hem anders bebindende/ bracht hem weer naar Damascus, daar hy vertwezen en gedoot wierd/ gelijk wy toen zagen. Zijn lighaam wierd op 't belt geworpen / om van de honden ver- scheurt te worden.

Niet verre van Damascus, en van d'oozspzongen van de Jordaan is de stat Belinas, eertijts Dan; gelijk ook Paneas, of Cefarea Philippi, van daar de Hemozsche vjoutw was / die van Christus genezen wierd. Deze stat is nabp de berg Lybanus; en tusschen haar en de Galileesche of Liberiasche zee is een groot dal / daar een poel is / deur de welk de Jordaan bloeit / die dooz 't sneeu vergroot word/ 't welk op de berg Lybanus smelt / en nu Es-Mal-Maroon, en eertijts de wateren van Meroe genoemd wierd. Deze Poel is nu bpna dzoog; en van daar tot aan Joppen is een zeer vjuchtbaar gewest/daar zp Charon noe- men. Daar de Liberiasche zee is een ander diep dal tusschen twee bergen van de Lybanus, daar de Zon naantwelijks inschijnen kan. Deze berg begint zich tamelijx verre van de Zee te verheffen; en d'Anti-Lybanus eindigt be- nede Sidon, of Sayete; en aan d'andere zijde eindigen zp beide in de ber- gen van Arabien, niet verre van Damascus, daar 't Lantschap is / 't welk eertijts Palmyrene genoemd wierd.

Dan.
Cefarea.

Charon.

Sidon.
Palmy-
rene.

2. *Le Blanc* koomt te *Macharib*, met zijn makker, *Cassis*, die hem in zijns broeders huis brengt. Vreemde bejegening. Zy rusten zich toe tot de reis van *Meiba*, en vertrekken met de *Caravans*. Beschrij- ving van 't stenig, woest en gelukkig *Arabien*. List en dievery der Ioden van *Isjoreb*. *Le Blanc* koomt met de *Caravans* te *Medina*. Quade trek, die *le Blancs* makker, *Cassis*, aan zijn broeder speelt.

V / enige dagen te Damascus geweest hebbende/ vertrokken/ en namen onze weg deur Benin naar Macharaib, of Macharib, en Maferib, dize dagtrekzins van Damascus, een kietne stat van Pale- stina, eertijts Misfor geheten / en een plaats der Levijten, en die den Koning van Basan toebehoort had/ bp de beek van Arnon, in Rubens stam. Toen wy daar

Benin.
Le Blanc
koomt te
Machar-
ib.

Zijn
ontfien-
genis
door een
vrouw.

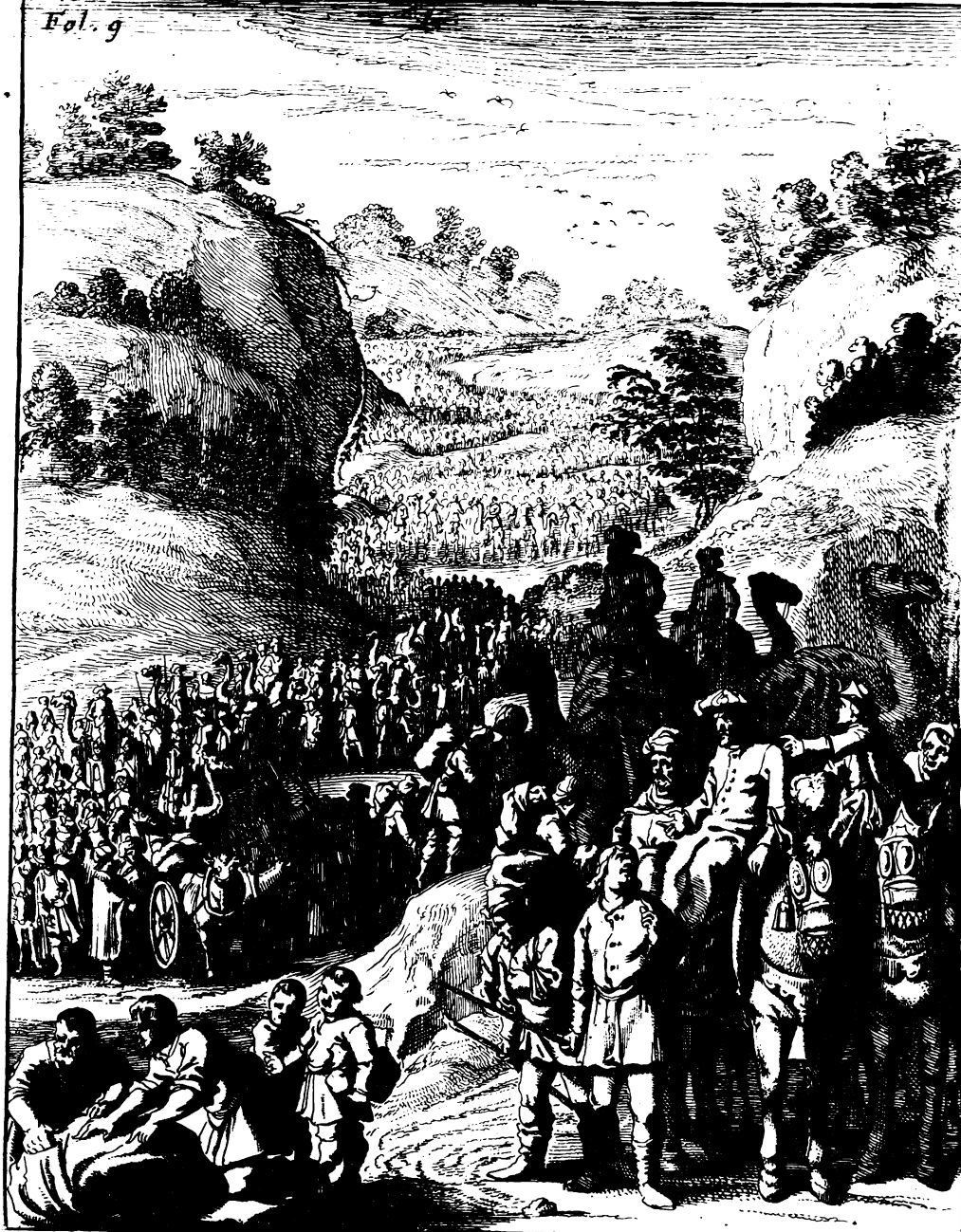
Zijn
ontfien-
genis
door een
vrouw.

Manteca
Ragui.

daar gekomen waren / en de Chiaoüs betaalt hadden / die ons / pder booz zes
ducaten / geleid had / nam mijn makker Cassis , in plaats van recht naar de
wijk te gaan / daar de Christenen waren / een kleine jongen / om hem te getel-
den / en 'nacht mp in een huis in de wijk / daar de Turken zijn / daar af ik gro-
telijks verwondert was / uit oorzak van de verscheidenheit van Godsdiens /
die tusschen hen en ons grote haat veroorzaakt. Toen wp in huis zouden
 treden / quam een Turksche vrouw daar uit / die een hint op d'arm had. Zp
bzaagde mp heftiglijk in de Spysche taal: Wat zoekt gy in mijn huis? daar
op ik tot haar antwoorde dat mijn makker daar in getreden was / en naar
semannt bzaagde. Maar zp / geheel vergramt / stiet mp ruwelyk wech. Doe-
wel ik zeer jong was / zo bedacht ik echter dat ik haar een paar oorschansels
van hozaal gaf; 't welk zo aangenaam aan haar was / dat zp tot mp zeide:
Gy zijt een goed gezelschap, maar d'ander is een bormuil, die my niets gegeven heeft.
Ik wilde toen uitgaan / maar zp / mp by de hant vattende / zeide: Ga niet
wech. Zp dee mp toen in haar huis treden / daar ik mijn makker zag / die
enig geschenk uit zijn zak had gehaalt / 't welk hy aan de dochters schonk /
die daar waren / en pder een klein hint opboedden. Zp dzoegen aan hun ozen
goude ringen / pder twee spannen in 't ront / en met pparelen en geslechten
vertiert. Zp namen pder enige vzeembigheden van Venetien , die niet veel
waardig waren / en die zp echter in hoge waarde hielden. Terwijl wp met
deze vrouwen in kouting waren / quam daar een grote vrouw / mijns mak-
kers vzoeder / die / verstaan hebbende dat twee mannen in zijn huis getreden
waren / en van ergwaan gepzikhelt / 't welk zp zeer onderwoezen zijn / spoer-
diglijk derwaarts quam. Maar zo haast als hy zijn vzoeder kende / omhels-
de hy hem met grote blijfchap / en / mp by de hant vattende / zeide tot ons in
vzobenfale spzaak / dat wy welkoom waren, dat hy de verloghende Murat was,
die Sylvester genoemd wierd, dat men hem door geweld zijn geloof had doen af-
gaan, maar dat hy gezint was het Turksche waangelooft te verlaten , en met ons
weêr naar Christenrijk te keren. Hy dee / na enige andere plichtpleegende
woorden / eten booz ons vzenen / en een schoon tafellaken van een bereide
offchut op d'aarde spzeiden / daar boozt gekookt hamelbleefsch opgezet
wferd / met rijst en Manteca, 't welk hun gesmolte butter is / daar af wp sma-
kelijk aten. Zp gaven aan ons tot drank hun Ragui , als onze vbandewijn /
die zp van bijgen en dabels maken / bermits zp geen wijn nuttigen.

Terwijl wp onz midbagmaal hielden / begonnen deze twee vzoeders van
hun zaken en boozneemen te spzeiken / doch in d'Arabische taal / bermits
zp meenden dat ik die niet verstond. Maar ik had iets daar af geleert in
groot Cair, terwijl ik daar acht maanden gewest had. Ik verstond dan dat
mijn makker tot zijn vzoeder zeide dat hy zijn schip verloren had, en dat hy by
hem quam om van hem geholpen te worden. De verloghende gaf aan hem tot
antwoort / dat hy niet bedroeft zou zijn, dat God groot was , dat zy haast naar
Mecha zouden trekken, dat hy hem veel Cherafs, of dukaten ter maant zou
doen winnen, dat hy in zijn weêrkeering van deze reis een deel gelts aan hem
zou geven, en misfchien met hem weêr naar zijn lant keren. Mijn makker zei-
de weer tot hem dat hy my met hem genomen had, om my naar Jerusalem te
geleiden, daar ik begeerde te trekken, en dat het aan hem een groot verwijt
zou zijn, zo hy my, noch zo jong zijnde, verliet. De verloghende antwoorde
hier op dat hy my op een kameel meêvoeren zou, en dat wy in onze weêrke-
ring naar

plz
rnt
ben
aar
Ge
fue
un
ha
g
wer
ola
ny
ve
e
ga
ic
ne
de
ic
re
le
re
fi
b
s

ring naar Jerusalem zouden kunnen trekken. Ik verstond dit alles wel/en was niet wel te bidden van dat ik mijn boozneemen dus afgebroken zag. Ik verbergde echter mijn misnoeging / uit bzees van dat 3p aan mp een quade trek zouden spelen/bermits ik overtuog dat 3p mp daar honden laten/of mp berhopen/ en booz enig dat wijs bertwiffelen/die zeer weinig/en heel hier in dat land is/ en van d'apothekers booz de zieken/ of booz de Christus kooplieden berhocht word. Ik verstond dat 3p overtuog hoe 3p zich van mp zouden ontslaan. 3p werden etdelijk / booz mijn tere jaren / tot deernis betwogen. Mijn makker openbaarde onbeschroomdelyk aan mp zyns broeders boozneemen / en zeide dat wy in deze reis de grote Wildernis , de bergen van Sinay en Horeb, de steden van Medina en Mecha, en andere vreemde plaatsen zouden zien, en dat wy in onze weerkeering naar Jerusalem zouden trekken. Ik toonde mp bereid tot al 't geen/ dat 3p begeerden/ dewyl ik zag dat'er geen andere middel tot mijn behoudens was / en dat mijn makker aan mp beloofde mp ter plaats/ daar ik begeerde te zyn/ in mijn weerkeering te bzingen.

Toen dit dus besloten was / verzoogden 3p zich van zes vette kamels / die tweeduizenden kosten/ met andere spijis/ die 3p in een grote ketel 30 lang kookten/tot dat het bleesch zich van't been scheidde. 3p deden daar na het bleesch alleen in de zelve ketel / met deel halfgezouten-butter / die 3p in twee kruiken deden / om haar op de reis te gebruiken. Wy laadden dit alles op twee kameelen / met veel upens / en biskuit / drie grote bleeffchen met bzaandewijn/ met andere bleeffchen bol waters / en met andere dingen tot ons geriff; en wy namen een kameel booz mijn makker en booz mp. Na dat wy acht dageti te Macherib hadden getoest / vertrokken wy van daar met de Caravane, die in een groot getal van kooplieden / en in meer dan twintig duizent kameelen bestont/ die met alderhande koopmanschappen geladen waren/ en wel twee mijlen lants bestoegen. De Hoofstman van de stat verzelde ons met vijf hondert ruiters tot aan de Wildernis; want 3p konnen niet verder trekken/ om dat het zant de booten van hun paerden bzaant. Daar by/ hier is ook groot gebrek van water/ 'twelk men in leer moet bzingen/om deur deze wildernissen van Arabien te trekken / daar men zelden water vind. Wy trokken dan deur een deel van 't heilige Land/ en lieten Jerusalem aan de rechte hant / daar wy omtrent een of twee dagtreizen af waren. Het verdoort mp dat wy daar niet honden kopen / schoon wy'er 30 nabp waren. Wy rusten des nachts onder onze hutten / die lichtelijc op te rechteen zyn. Want men zet een hout in't midden/ met touwen / die 't oberige ondersteunen booz middel van enige pennnen / die men in d'aarde steekt. Wy trokken alrijt zuidwaarts in enige dalen/ daar wy verscby water meenden te vinden. Wy zagen op de heubelen/ die een weinig verheben waren / enige spozen en kenteekenen van verdelgde steden / en heel beneden een poel / die / gelijc men zeide / de poel van Sodoma en Gomorra, of dode zee was/ daar men noch de getuigenissen van Gods gerechtige oordelen zag. Wy schepten van dit water/ hoewel bzaak of half zout/ 't welk ons tamelijc goet scheen. Na dat wy hier zeven of acht uren gerust hadden/ hozen wy de weg van de Woestijne of Wildernis/ en trokken alle in goede oordening achter malkander. Wy hadden tot onze leidzman zeker Jara-bi, die/ gelijc de scheepslieden/ 'thompas gebruikten. Terwijl wy dus booztrokken / hoorzen wy dat een van de hoop afgedwaalt en verlopen was / te weten de makker van een Arabisch koopman / die grote dooefheit daar om

Schaarst hiet van Wijn.

Booz- rant op de reis.

Le Blanc betreft met de Caravane.

Bzaandend zand. Gebrek van water.

Woe zee van Sodoma.

Een van 't gezelschap gemist / en bergeest gezocht.

ring naar Jerusalem zouden kunnen trekken. Ik verstond dit alles wel/en was niet wel te bidden van dat ik mijn boozneemen dus afgehoeken zag. Ik verbergde echter mijn misnoeging / uit vrees van dat zy aan my een quade trek zouden spelen/vermits ik overwoog dat zy my daar konden laten/of my verhoopen/en booz enig dat wijs berwiffelen/die zeer weinig/en deel hier in dat land is/ en van d'apotekers booz de zieken/ of booz de Christe kooplieden verhoort word. Ik verstond dat zy overwogen hoe zy zich van my zouden ontslaan. Zy wierden eindelijk / booz mijn tere jaren / tot deernis bewogen. Mijn makker openbaarde onbeschroomdelyk aan my zyns broeders boozneemen / en zeide (dat wy in deze reis de grote Wildernis , de bergen van Sinay en Horeb, de steden van Medina en Mecha, en andere vreemde plaatsen zouden zien, en dat wy in onze weérkeering naar Jerusalem zouden trekken. Ik toonde my bereid tot al 't geen/ dat zy begeerden/ dewyl ik zag dat'er geen andere middel tot mijn behoudenis was / en dat mijn makker aan my beloofde my ter plaats/ daar ik begeerde te zijn/ in mijn weerkeering te brengen.

Schaarheit van Wy.

Toen dit dus besloten was / verzoegden zy zich van zes vette kamels/ die twee kanten hoften/ met andere spys/ die zy in een grote ketel zo lang kookten/tot dat het bleefsch zich van't been scheidde. Zy deden daar na het bleefsch alleen in de zelve ketel / met veel halfgezouten-butter / die zy in twee kruiken deden / om haar op de reis te gebruiken. Wy laadden dit alles op twee kameelen / met veel upens / en biskuit / drie grote bleefsch met brandewijn/ met andere bleefsch vol waters / en met andere dingen tot ons gerijf; en wy namen een kameel booz mijn makker en booz my. Na dat wy acht dagen te Macherib hadden gewest / vertrokken wy van daar met de Caravane, die in een groot getal van kooplieden / en in meer dan twintig duizent kameelen bestont/ die met alderhande hoopmanschappen geladen waren/ en wel twee mijlen lants besloegen. De Hoofzman van de stat verzelve ons met vijf honden ruiters tot aan de Wildernis; want zy konnen niet verder trekken/ om dat het zant de voeten van hun paerden brand. Daar by/ hier is ook groot gebrek van water/ 'twelk men in leer moet dragen/om deur deze wildernissen van Arabien te trekken/ daar men zelden water vindt. Wy trokken dan deur een deel van 't heilige Land/ en lieten Jerusalem aan de rechte hant / daar wy omtrent een of twee dagtrekzels af waren. Het verbzoot my dat wy daar niet konden komen / schoon wy'er zo nabij waren. Wy rusten des nachts onder onze hutten / die lichtreijck op te reichten zijn. Want men zet een hout in 't midden/ met touwen / die 't overige ondersteunen booz middel van enige pennen / die men in d'earde steekt. Wy trokken altijd zuidwaarts in enige dalen/ daar wy versk water meenden te vinden. Wy zagen op de heubelen/ die een weinig berheben waren / enige sporen en kenteekenen van verdelgde steden / en heel nabeden een poel / die / gelijk men zeide / de poel van Sodoma en Gomorra, of dode zee was/ daar men noch de getuigenissen van Gods gerechtigte oordelen zag. Wy schepten van dit water/ hoewel byk of half zout/ 't welk ons tamelyk goet scheen. Na dat wy hier zeven of acht uren gerust hadden/ hozen wy de weg van de Woestijne of Wildernis/ en trokken alle in goede oordening achter malhander. Wy hadden tot onze leidzman zeker Jara-bi, die/ gelijk de scheepsweden / 'thompas gebruikten. Terwijl wy dus booztrokken/ hoorde wy dat een van de hoop afgedwaalt en verlopen was/ te weten de makker van een Arabisch koopman / die grote droefheit daar om

Boozraat op de reis.

Le Blanc berrecht met de Caravane.

Brand van water.

Woeze van Sodoma.

Een van 't gezelschap gemist / en vergerst gezocht.

betoonde. Een deel van de Caravane bleef bieshalven een weinigt stille staan; en men zond vier Moren uit/ om hem boo; hondert dukaten te zoeken. Maar 30 honden geen beschiet van hem krijgen/ of om dat hy misfchien int zant bedolven wierd/ of om dat hy enige andere quade ontmoeting heeft gehad/ gelijk dikwijls gebeurt.

Le Blanc
om
barsch
water
gezon-
den.

Toen wy dus vijftien dagreizen deur deze Wildernissen / alstijt zuidwaart aan/ getrokken hadden / wederden wy zwarelijch van dooft gepynigt. Daar quam toen een stem van hant tot hant onder de bende/ dat de geen/ diens ha-meelen weinigt belast waren / hen zouden geben / om barsch water te zoeken. Mijn makker en ik boden onder anderen onze dienst aan/ en/ tot omtrent zestig van de hoop afgeweken / die ons ondertusschen verwachte / trokken naar 't noorden/ onder de geleide van een sterke bende / die de Hoofstman ons meegaf/ uit breez van overbullen te worden/ uit oorzaak van de rovende Arabiers, die 't woest Arabien bewoonen / en niet van van roof op de Caravanen le-ben. Wy / op 't hangen van een kleine zantberg gekomen / bonden een grote menigte van deze kleine boomtjes / Salicor genoemd / daar af men 't glas maakt. Wy zagen daar na een Indiaansch riet/ met een baandel aan de top/ tot bewijs van dat daar water was / en / in 't zant omgraverende / bonden een kameelshuut/die 't gaf van een put slopte/ daar wy alle/ hier op een rijk/ wa-ter uit putten / om te dzynten / en om boo; de menigte mee te brengen. Dit water smaakte ons tamelijch wel / schoon het dzyk was. Men gaf zekere stuk-gelts aan de geen/ die 't eerste bericht van deze put had gegeven/ by de welken wy omtrent tien uren vertoefden. Wy quamen toen weer by 't heel-gezel-schap / aan 't welk wy onz water meederiden. Wy bleven deze nacht by een berg / en / een uur boo; dag vertrekkende / quamen in loft zant / dat zo sijn was / dat wy / uit oorzaak van 't stof/ veel ongemak daar afgebeeden. Wy waren toen tusschen Arabien Petrea en Deserta, of het stenig en woest Arabien, en/ onze weg verdozderende/ quamen nededen aan de berg Sinay, bant d' Ara-biers Lurle of Tur genoemd/heel vermaard in de heilige Schrift/om de Wet/ van God aan Moyse gegeven/ en verhoegt aan de berg Horeb, die ook Gods berg genoemd word. Men noemt deze berg ook die van sinte Catherina, dit dat men acht dat het lighaam van deze Heilig daar begraven is. D'Arabiers bewijzen grote eerbiedigheit aan deze berg Sinay, en laten niet toe dat men daar beesten weid. Zy zeggen dat men daar noch de roes blind / uit de welken Moyse heel wonderlijch water dee bloeien. De Keizer Justinianus stichtte be-neden aan deze berg een klooster van sinte Catherina, daar in Byzische Mo-nikhen/ of Caloyers der oydenting van sinte Basilia sijn.

Dyle Ze-
lri Ara-
bien.
Arabia
Petrea.

Petra,
of Naba-
thea, een
stat.

Boo;ts / men onderscheit de landen van Arabien gewoneelijch in drie Lant-schappen/ in Arabia Petrea, of stenig Arabien, in Arabia deserta, of woest Ara-bien, en in Arabia felix, of gelukkig Arabien. Maar dit is eigenlijch het ste-nig Arabien, daar de kinderen van Israël deurtrokken naar 't Lant van Beloften. Dit Arabia word Petrea genoemd / niet om de stenen en rotsen/ maar uit oorzaak van een oude stat / eertijts Petra, sedert Herac of Arach ge-noemt/ die de hoofststat daar af was / die ook Nabarhea genoemd wederd. In dit Arabien waren de Lantschappen van Amalek, Edom, Moab en Madian, die deel Wildernissen begripen/ gelijk die van Sin, Sur, Cedar, Cadez en ande-ren. Dit Arabien begint by de Jordaen, en eindigt naar 't zuiden aan 't woest Arabien, met grote bergen tusschen beide/ en met de wilderents van Benafcali.

die

die heel groot is / daar men / tot gerijf der reisigers / putten van hetten van menschen en beesten / by gebrek van stenen / gebout heeft. Maar 't woest Arabien, dat geheel geen water heeft / word van enigen Etzejemin, van anderen Sobal, en door de Sarafijnen Barraab genoemd / en besluit in zich de sieben Mecha, en Medina. 't Gelukkig Arabien, dat zich naar Adar strekt / word Ayma genoemd. Het stinig Arabien word eertijds door de Sarafynen of Agarenen, d'oozprong van de Mahometitery, bewoont. Het woest Arabien is ten meestendeel met rovers en afsetters bevolkt. 't Gelukkig Arabien, eertijds Sabea geheten / gehoozsaamt ten deel de Turk, ten deel de Sophy van Persien, en 't overige besondere Koningen en Heren. Arabia Petrea is van grote Bergen omringt / en heeft een menigte van goede waterbronnen / Egipten naar 't Westen / de twee Arabien naar 't Oosten / en Judea en Syrien naar 't Noorden: en als men van Syrien deur 't stinig Arabien trekt / laat men 't meeste deel van 't woest Arabien aan de sinke hant. Dit woest Arabien heeft grote Wildernissen / die niet bevolkt zijn / dan in enige plaatsen / daar bloeden stromen / en heeft geen andere sieben / dan Medina, Mecha, en de burgt van Metar, daar hy zeggen dat Mahomer zijn Alcoran schreef. Men vind daar deze grote wildernis van Benabali, of Benasfali, van de welke ik terstont gesproken heb / die twaalf dagtreijens lang / en met wist zant / 30 sijn als stof / bedeekt is. 't Gelukkig Arabien, van d'Arabiers Rahabac genoemd / scheidt zich van 't Noorden in de haven van Ziden, en heeft sechone Lantschappen / geijst Aden, Agias en anderen / tot in 't Eilant Macra of Mazira, naar de Kaap van Rosalgaze.

Benasfali, een grote wildernis. Arabia Deserta. Mecha. Medina. Arabia felix.

Kanten van 't gelukkig Arabien.

Op quamen daar na aan een kleine berg / daar een kleine stat was / Jusoreb genoemd / byna geheel van Joden bewoont / daar was een bak van 't beste water vanden. Deze Joden gaan bijna heel naakt / en bedekken alleenlijk hun schaamtheit met eenig doek. Zy sijn schalk en listig / en geheel tot diebe: ry overgegeven. Zy namen listelijk mijns makkers kleet; want zeker man / sieh zoet betuyende / bad hem om een sataroesen / en / ziende dat hy een kleet van sijn laken aan had / toefp hem heel misstos / dat hy in een mand had / op 't lijf: in voegen dat mijn makker / om zich te zuiveren / gedwongen was sijn rok / ja ook sijn waambag uit te trekken. De genen / die daar rontom stonden / bezayende hem te helpen / en de zot te slaan / benamen hem listelijk sijn rok / en ook sijn waambag / daar af hy sedert geen bescheit kon krijgen / 't welk ons op onze reis hartelijk de lachen.

Iuforeb, een stat. Maakte Joden. Hun list.

Ma dat wy van Macherib vyfendeertig dagtreijens boozgetrokken waren / zonder deel te rusten / behalden des bypdays / die de viertijt der Mahometanen is / quamen wy aan de stat Medina-al-Nabi, of de stat des Prozfers / daar de Caravane stil bleef / en daar pder zijn hut spande. Deze bende / die in oedening een groot heit geleek / was heel aangenaam te zien / en legerde zich rontom een put / die in 't midden van enige palmbomen was. Wy quamen dan te Medina, eertijds Jisrab genoemd / een stat van 't Woest Arabien, daar Mahomer gestorven en begraven is; want hy was te Jerrib, of Mecha geboren. Mijn makker speelde hier een quade trek aan sijn broeder / die een Mahomeraan geworpen was. Want hy zeide tot hem dat / zo hy hem een deel van sijn hoopmanschap in handen wilde geven / hy daar meezou gaan handelen te Ziden, een haven van de Rode zee, by Mecha, daar enige schepen uit Indien gekomen waren / gelijk hy van enige Abissynen had verstaan /

Le Blanc met de zijnen tot Medina-al-Nabi.

Mecha.

staan/die hy in pelsgrmagte aan de berg Sinay gebonden had. De verhoghen-
de / dit gelovende / roept zes kamelen / en laadde die met zijn waaren / die hy
aan zijn broeder mijn makker gaf / op boozwaarde van dat hy in zijn weer-
keering goede rekening daar af aan hem zou doen. Maar hy / in plaats van
naar Ziden te trekken / gelijk hy tot zijn broeder gezegt had / nam toen booz
naar 't gelukkig Arabien , Zibit , Aden , en Ormus , en van daar naar Perſien,
Ooftindien , en naar de landen van Priester Jan , of der Abiffynen , en elders
te trekken / gelijk wy zeggen zullen.

3. Beschrijving van *Medina*, en van *Mahomets* graf. *Sarazjnen*, en
van waar dus genoemd. Geboorte en opkomst van *Mahomet*. Be-
schrijving van *Mecha*, en van 't kerkgebaar der *Mahometanen*. Gro-
te Koophandel te *Mecha*. Sporeloofheit van *Mahomets* Kerk. Ho-
ge macht van de *Cherif* van *Mecha*. Quadetrek , die *le Blancs* mak-
ker aan zijn broeder speelt. *Le Blanc* en zijn makker trekken naar
't gelukkig *Arabien*. Beschrijving daer af. Staat van de *Sechenwir*.
Getroutheit van eenige lieden tot hem.

Beschrij-
ving van
Medina.

Maho-
mets
graf.

Fabelen
van Ma-
homet.

Sarazij-
nen, hant
waar
dus ge-
noemt.

V Het de ſtat Medina aangaat / enigen hebben gezegt dat daar / of te
Mecha Mahomets kiſt is / heel van pzer gemaakt / die booz mid-
del van enige zeinſteenen in de lucht hangt. Maar dit is heel
baſch : want het is zeker / gelijk ik op de plaats zelfs verſtaan heb / dat
deze baſche Profeet te Medina geſtorven en begraven is / daar men noch zijn
graf ziet / 't welk van veel Mahometaanſche Pelleggrins bezocht word / die
van alle geweten des werrelts derwaarts komen / gelijk Chriſtus graf van
de Chriſtenen word bezocht. Derwaarts trekken de Caravanen van Alep,
Damaſkus , van groot Cair en elders ; en men bind daar ſomtjts veertig of
vijftig duzent menſchen / en byna ook zo veel kamelen / met enige waechters.
Dit graf is van wit marmer : en men bind daar ook de graben van Ebu-
beker , Ali , Omar , en Orman Califfen , Mahomets nakomers / van de mel-
ken pder de boeken van zijn leven en lering by zich heeft / die heel verſchei-
den zijn. Daar is ook een groot getal van lampen / die alrijt branden. Wy/
neusgierig zijnde / bjaagden of Mahomets kiſt ooft in de lucht gehangen
had / en kregen booz een Alfaquis , of Turkſche Priester / tot antwoort dat Ma-
homets kiſt eertjts daar had geweest , maar dat daar na d'Engelen zijn lighaam
voor God hadden gevoert , om hem in zijn groot Oordeel by te ſtaan , en heel
andere zoeheden / die zy aan ons vertellen. Murat de verhoghende bjaagde
toen waarom men van dit groot graf booz hem had geſicht ; daar op hy
heel beuzelachtiglyk antwoorde. Men gaat met drie trappen / die van
marmer zijn / neberwaarts naar dit graf ; en de Turken geloven noch dat
dit graf in de lucht is / en zijn verbaast als wy zeggen dat wy het tegenbeeld
gezien hebben.

De volken van dit gewest wierden eerst Saracenen , en ſedert Sarazijnen
genoemt / of uit oorzaak van een ſtat / Saraco genoemd / of eer van Elſarak ,
dat is in hun taal van roof levende : want alle deze volken hebben alrijt
grote dieben en afzetters geweest / gelijk ook het meeste deel der Arabiers van
deze wilderniſſen / en d'Arabiers van Afrika , die noch dus leven. Mahomet

de

De valsche Profet wierd onder hen geboren/ in een kleine stat/ Itrarij, of Jatrib genoemd / de welke heden Mecha, of dicht daar by is. Hy zeide dat hy van Ismaël gesproten was/ en / zijn valsche wet alre in zijn harsenen smeurende / en listig / en stout in 't aanhangen zijnde / haate de gelegentheit by 't haat van de misnoeging der Sarazijnen, die dooz d'Amptlieden van de Ozijsche Keizer Heraclius niet wel van hun soldij betaalt wierden / en gebruyfte hen bejendiglijk om op de landen van 't Keizerrijk te stropen. Dit gelukte hem zo wel / dat hy moed schiep om iets groter aan te bangen. Hy om lichteliker hier toe te geraken / gaf aan hen een nieuwer wet / die uft een mengeling van alle de genen bestont / die toen in zwang waren / en dee hen geloben dat zy hem van boben ingegeven en geopenbaart was. Maar hy had zelf haar verdracht / met hulp van enige berloggende Christenen, en onder anderen van twee zwaertveegers / Christe slaven / die te Mecha woonden / en zeer ongeleert waren. Hy maakte dus zijn Alcoran, die vol zottigheden en wanschikkelijkheden is / en dee hem dooz de wapenen / by al de genen / daar hy macht had / afkondigen. Want hy gehyuite dyse voornamste middelen om zijn wet op te rechten / en te bevestigen : d'eerste met tobery / bedroch en valsheit ; de tweede met byzheit van geweten / en berlof van bleesschelyke wellusten ; en de derde met geweld van wapenen. D'eerste stat / die hy woon / was Medina, daar hy dooz zijn Hoofstlieden / Ebubeker, Ali, Omar, en Orman, tot Koning gemaakt wierd. D'anderen / die sedert naar hem qua : men / wierden Califen genoemd. Hy zond hen verbolgens deur geheel Asia, en Afrika, in 't welk zy ruim en byzet veel landen wonnen / daar zy hun Wet en Heerschappij planeren / die daar sedert altyt gebleven is. Want zy en hun nakomelingen hebben dooz hun Wet deurgang gemaakt in de grootste Dozstendommen des werrelts / gelijk men die noch heden in zwang ziet in geheel Turkijen, Persien, in de landen van de grote Mogor, van de Tartar, van Fez en Marocco, en van ontelijke andere kleine Koninkrijken van Asia en Afrika, in de landen van OostIndien, en in d'aanpalende Eilanden : zo verre is deze berbloekte Wet deurgedrongen.

Hy / van Medina vertrokken / quamen te Mecha, een andere stat van 't Woest Arabien, op tweeëntwintig graden, en men vind daar niet meer dan deze twee steden / uft oorzaak van d'onbyzuchtbaarheid des lants. Zy is twee dagrezens van Medina, tamelyk groot / omtrent als Rowaan, en tweemaal zo groot als Marfilien. Zy is van grote en hoge Bergen omringt / die aan haar tot muren dienen / om dat zy van weerszyden zware toegangen heeft. Zy is rijk / en een hoopstat / die een grote en vermaarde markt heeft / die met grote toebloeying van menschen jarelyks op de dzyentwintigste van Bloemaant gebiert word. Zy hebben / om een bequamer deurgang te krijgen / de berg met de beitel deurgelouwen / en hier toegangen gemaakt / die licht te bewaren zijn. By de stat is een berg / Jubara genoemd / daar / gelijk zy zeggen / Abraham zijn zoon wilde offeren. Hier is een wooning daar hun Marabouten hun offeringen gaan doen, en de Pellegrijs offeren daar hamelen / van de welken zy daar na het bleesch en 't ingewant aan d'Armen geven / die men in groot getal vind ; en men geeft ook aan hen water te dzyinken. Zy schieten dit ingewant ongewassen en half raau in / en konnen niet zo lang wachten tot dat het heel gaar is. Zy koken 't ook niet / dan in 't zant / en in kleine kullen / die zy maken. Deze berg van Abraham is omtrent anderhalf

Geboorte van Mahomet.

Minuwe Ald van Mahomet gemaakt.

Alcoran.

Medina van Mahomet ingetoemen.

Mahometaanse Staten.

Wyswijzing van Mecha.

Herhagbaan der Mahometanen.

mijl van de ſtat; en daar op is een doop van omtrent hondert en vijftig huizen / met een Moske of Turkſche Kerk / die zo ook Mecha noemen / en die groot / en op pijlers gebout is. Zp doen op hun offerdag aan d'ingang eens water bliſſeten / om hun boeten te wafchen: Want daar omtrent zijn geen ſpyngbronnen / maar het water moet daar van elders gebracht worden / en is zo dier / dat men dagelijks dooz een kroon van noden heeft. De Turken, op deze berg klimmende / werpen ſtonen in dize plaatſen / daar men grote ſteenhopen ziet. Zp doen / gelijk zp zeggen / dit tot ſpijt van de duivel / die Abrahams offerhande in deze dize plaatſen wilde beletten. Want zp zeggen dat / toen Iſaak beneden aan de berg ſtoot / en daar op wilde klimmen / de duivel aan hem verſcheen / en zelde dat zijn vader hem wilde offeren / en dat Iſaak niet ſprak / en dat / toen de duivel den tweede maal kwam om hem te beproeven / Iſaak een ſteen naar hem wierp / om hem ſpijt aan te doen; daar af deze gewoonte der Pellegrijs voort / die aan de Mahometaanſche Kerk / omtrent een mijl van daar / gekomen / met neerhangende hooften en gekruiste armen verwachten dat de beſtelaar van de Cherif een emmer waters / heel diep uit geſchept / hem over 't hooft goot / en hem dus van 't hooft tot aan de boeten nat maakt / tot zuivering en afpoeling van hun zonden / met tot hem te zeggen / Ala Rahmani ala ila, dat is God zuiver u. Zp gaan daar naar hun Moske, daar zp hun gebeden doen. Doch zp doen dit niet dan in de tijt / Zilaire genoemd / op de dizeëntwintigſte van bloefmaant / in de welk zp / eer zp van kleding veranderen / hun gebeden met grote zedighet al ſtaande doen. Zp eten in hun baſtdagen niets des daags / maar daar na de gehele nacht.

Kerk te
Mecha.

Grote
hoophand-
del.

Wat de Moske of Kerk van Mecha aangaat / zp is een grote ſtuercomp / ront van geſtalte / gelijk ſinte Sophia te Conſtantinopolen; en men klimt daar in met vijftien of zeffien trappen neerwaarts. Buiten en rontom zijn poſtalen en wandelrijen / daar men de kooplieden vind om hun waren te verkoopen. Want deze ſtat is als de haven van al de rijkdommen der Indianen; en de kooplieden bloeien derwaarts van alle delen des werrelts / en landen in de haven van Ziden, aan de Rode zee, twaalf mijlen van Mecha. Jede weg tuffchen Ziden en Mecha is zo bezet van kooplieden / die met hun waren / op kamelen geladen / heen en weer trekken / dat het wel een gedurige omme-gang ſchijnt. De Chriſtenen mogen niet in deze Kerk komen / maar zien haar alleenlijc deur de poort / en noch in onbekent gewaad. Als men in deze Kerk is getreden / ziet men ter ſlinke hant Mahomets graf in 't midden der graven van zijn twee behulwde zonen / daar men met dize of vier treden nederwaarts treed / om dat te zien / ſchoon in dit graf / gelijk zp zeggen / geen gebeente is. Want hun Marabouten of Djeſſers maken den menſchen diets dat d'Engelen zijn lighaam ten hemel hebben gedragen. Ten einde van deze zijde is een toren / koſtelijk verciert / daar / gelijk men zegt / de ſchaten des Soldaans van deze plaats zijn. Als men / zich omkeerende / wat verder gaat / ziet men d'altaar zonder enige beelteniſſen / en op pder zijde twaalf boeken / die koſtelijk gebonden zijn. Al de pijlers zijn met cieraſſche tapijten bekleed / die aangenaam van betwen zijn / maar echter geen beelden van lewendige dingen vertonen. Deze ſtat word beſtiert dooz een Sultan Cherif, die in 't werreltlijc en geestelijc in hoge achting onder hen is; want hij geeft vergiffenis aan al de genen / die de Kerk komen beſichtigen / en die / na dat zp geoffert hebben / zekere wafching / als een doop / gebruiken. Hun Kerk

Maho-
mers
graf.

is heet.

te heerlijk verhoert/ en met heilige capten behangen/ doch zonder beelden;
 en men troef daar in met achttien of twintig treden nederwaarts. Deze stat
 hoorde van de Mahometanen heilig geacht/ zo om d'openbaringen/ die/ gelijk
 zy zeggen/ hun valsche Profet daar gehad heeft/ als om de prachtige Kerk/
 die daar aan zijn naam gewijd is. Dat meer is/ zy beelden zich in dat deze
 Kerk door d'Engelen is gesticht/ door Adam bezocht/ en/ toen de Zondbloes
 quam/ in de zesse Hemel geboert/ om haar door 't water te beschutten/ en se-
 dert meer door Abraham gebout naar 't doorzigt van d'ander/ die van de
 Hemel aan hem gezonden wierd. Zy houden haar in grote eerbiedigheid/
 met een steen Alkibel of Aliete genoemd/ die zy daar aanbiddend/ en van de
 welk zy veel denyzelingen vertellen. De Sultan of Cherif, die te Mecha het
 gebied heeft/ noemt zich Alaman Alhacemi, dat is Door/ afgedaakt van Haf-
 cem, Mahomets overgrootvader. Hy was eerst een onderdaan van d'E-
 gyptische Soldaan, en nu van de Turk, doch zo/ dat hy echter grote achtbaar-
 heit behoud/ want de Turk noemt zich geen Koning en Heer van Mecha,
 maar ootmoedige onderdaan daar af. Hy word ook Emir, dat is Door/ ge-
 noemt. Hy trok met geschenken naar Selim, Keizer der Turken, toen deze de
 heerschappij der Mammelukken verdelgt had/ en wierd met grote eerbewij-
 zing ontfangen/ en met de zelve geschenken begiftigt/ die de Soldaan jaarlijks
 aan hem gaf/ te weten een zijde laken/ om 't huis van de Profet te dekken.
 Zy worden daar zeer gequelt van de gedurige roberijen der Arabiers.

Syote:
 looflic
 van Ma-
 homets
 Kerk.

Grote
 achtbaar-
 heit van
 de Cherif
 van Me-
 cha.

Toen wy enige dagen te Mecha hadden gewest/ vertrokken wy van daar/
 niet naar Ziden, gelijk ik meende/ maar naar Zibit in 't gelukkig Arabien.
 Ik vraagde mijn makker naar d'oorzaak hier af/ en kreeg van hem al
 lachende ter antwoort/ dat deze koopmanschap, die hy by hem had, niet zijn
 broeder toebehoorde, gelijk ik waande, maar de zijne was, en dat zijn broeder,
 Christus verlohene hebbende, niet waardig was iets daar af te hebben, maar
 dat het beter was dat hy die gebruikte, dewijl hy voorgenomen had de werrelt
 te deurreizen. Ik oordeelde toen al door/ dat ik in 't gezelschap van een boos
 man was/ dewijl hy deze nietneedigheid aan zijn broeder betoont/ die zich aan
 hem vertrouwt had. Doch ik/ biezende dat hy nu enig ongemak aandoen zou/
 verbergde mijn gebod/ op hoop van dat God my van hem zou verlossen/ en
 in enige plaats brengen/ om mijn reis/ volgens mijn voornemen/ te volen-
 digen. Wy trokken dan naar Zibit, in 't gezelschap van enige Christenen, en
 andere hooplieden/ en legerden ons des avonds in een steek d'op/ Ferragus
 genoemd. Wy quamen 's anderendaags 't Outor, een steete d'op/ daar een
 grote put is/ uit de welk men water put merken groot rad/ dat van twee
 ossen gedraait word. Dit water is bitter en spah/ maar de noot maakte dat
 het ons wel smaakte. Toen wy twee mijlen van Outor waren/ verlieten wy
 het meeste deel van onze benen/ die ter rechte hant naar Ziden trok/ en wy/
 ons weg naar 't gelukkig Arabien vervolgende/ quamen aan een stat/ Gaza-
 genoemd/ en van daar te Zibit. Wy/ daar gekomen/ boegden ons in 't gezelschap
 van zeker Joodsch koopman/ gedoopt van Alibernali/ een groot lant-
 schap van Arabien, en te Zibit gesluisd/ die/ despoorende dat er winst was/
 hem te doen was/ ons ter herberg nam/ en overal/ daar wy gaan wilden/
 verjelde/ en ons wel onthaalde. Zeker/ hy had reden om zo goed gezelschap
 met ons te houden/ want mijn makker bleef geen quaad gezelschap met zijn
 gemalin/ die haar gemaal aangezoet had om zich so gemeenzaamt met ons te
 maken.

Ontrou-
 van le
 Blancs
 makker.

Hy was
 naar 't
 gelukkig
 Arabien.
 Outor.

Zibit:
 Alibernali.

maakt. *Gie hij zelf / menende dat ik mijns maakez soon was / welke zijn doofster aan mij ten juweleijde gaben. Aldo trokken van Zibit, dat vijf mijlen van de Rode zee is / en een rechte heer / daar de scheidgen herten / en hun waeren uit Oostindien brengen / naar Aden, en zo hoort de heer alle de ze getuften van Arabien, en begagen / al hoopmanfchapenide / veel seldene feden / Heerlijkerijen en Sultanten.*

Seche-
mit.

Hoewel daar niet meer dan een grote doofst is / Sequemir of Sechemir gesnoemt / die ober 't meeste deel bezet. Want fchappen van 't gelukkig Arabiea geteet / zo zijn er nochtans enige ander heeren, van de welken sommigen de Persiaas, en d' anderen de Turk hoogt hun opgerheer hemmen. Maar de koning van Bacharin, of Belcharin, die de naaste aan Persien is / welch ober enige jaaren doof de Sophy ontbergedacht / die ook de koning van Elcaifen anderen in getoog gebangen jon lieben / zo is geen hofstent hebben getrengen van de getuften van Erit, en dan andere geburen / die een heit te belt vactien / met heet welk is den Persiaa grote fchade aandoeren / doch zo maaken seker byde / en bleven dus in staat. Dit geheel Arabien is vol van grote feden / uit doofzaah van de hoopjanbel / die de hoopfeden uit alle getuften doet herten : geelijch de feden van Tazaa, Cana, Afgn, en Kada. De doornaamte faden en de naaste aan deze huf is Pecher in de Sultanie van Farrak, daar de genen van Bengale, Batacale, Dabul, Cambaye en Malabar hun hoopmanfchappen brengen / om die teggen de waeren der inwoonders / in uitmuntende droegien beslaande / te betuften. Maar de Joden, die daar woeren / zijn zo bejegelijch / en hoos / dat is al 't geen / 't welk deur hun faden gaat / betuften.

Zijst
faat.

De Sechemir, die heer van bna 't gescheugelukkig Arabien is / hoort dus genoemt / als of men heilige heer zeide / om zijn goetheit. Want hij doet nooit lemant fecten / van de genen / die hij in d' woog vangt. Maar hij doet de genen / die enig misdocht hebben hebbere / in de gebedenissen setten / en ontberhoof den daar zijn geheel ten lang / sonder hem van 't geacht der jon te beroben / om dat, geijch hij segt / God dit licht misdocht aan alle fchepleien megegeet. Heer : ja men heeft somtijts meer dan elkenig duizen menfchen in deze gehangenissen gezen. Zijn Hof is groot en heerlijk ; en hij heeft onder anderen een groot getal van aanbachtige leden in zijn dienst / geijch d' ouder Beduns en Arcliden, die sijn gewilliglijch aan hem / ja allenlijch op zijn bevel / den doof aanbieden / beurtis is geloben recht naar de hemel te bliegen / zo is uge doof hun doofst fecten. Zij verhalen dat een der Oerliche Kazer / van de Persiaanche oopling wecherevde / en deur dit lant trechende / deze Sechemir met zijn Salidas of Saldrias, geijch is deze aanbachtigen noemen / begreide te stien / en dat hij / hem in zijn lant Samacara begreende / bezocht dat deze Salidas hoogt hem zouden herten / en een ydof van deze grote liebe en getroutheit / die is tot hant doofst hebben / bewijzen : De Sequemir riep hier op enligen / en zeide allenlijch tot hem deze woorden / Amiffi barou ; en terfcont fpyngen hier, van hem de beftet van 't Hof uit. Maar anderen zouden gebolde hebben / maar deze grote heer belette zulke / en was rebantig daar af betuofter / dat hij twaalf van hem betuofte / om hem met hem in zijn lant te boeren ; 't welk de Sequemir hem toefont. Alden byaagde hem of is hun nieuwe meester ook wel zo zouden herten / en of is ook zo wel om hem / als om hun oude heer / welken fecten. En van hem antwoofde hier op aan de Turk ; Indien ooge Vorst aan ons beveelt voor u te fecten, zo zijn wy,

Overau-
bert en
heer
dan sches
te lieten
tot hant
doofst.

terfont

verfkont bereit. De Turk zelde tot hen dat dit in de noot te pas zou komen/ en dat hy hen als zijn goede vrienden wilde bewaren. Hy nam hen ook mee/ en hield hen altyt in goede staat by hem. Daar na de doot van deze grote heer heerden zy alle meer naar hun meester in Arabien, vermits zy waanden dat'er geen andere welstant was/ dan by deze Wozyt/ die zy jarenlijks op de drieëntwintigste van Bloetmaant naar Mecha bezellen/ om hun grote bier- tijt van Romadan te vieren. Deze Sequemir gaat altyt voor en achter met een ruige huid bekleed/ naar 't voorbeeld van Johannes de Doper, die zy hoogtij eeren. Hy gaat altyt te voet met zijn geheel Hofgezin. Doch de Hobelingen gaan zodanig/ als hen goet dunke/ en hebben schone paerden/ met hun vrouwen en ander geslacht. Deze Koning is heer der Sultanijen van Fartak, Silig- ni, Dekfar, en anderen. Hy was eertijts meester van 't geheel gelukkig Ara- bien: maar de Turk en Persiaan hebben hem een groot deel daar afgesnukt. Zijn voornaamste woning is t'Almacarama, of Samacara, 't welk een heel sterke/ ja onwinnelijke stat is/ op de top van een hoge berg gebout/ en heeft niet meer dan twee zware toegangen/ die licht te stoppen zijn. De stat is groot en wel bevolkt/ en met veel edeldom bezien. Deze Wozyt houd daar al zijn schatten en wijven/ en mag niet in 't Koninkrijk komen/ dan met be- lieven van de Calif van Bagdet, gelijk ook die van Mecha, naar een oude wet. Want deze Calif, schoon hy niets meer dan de naam heeft/ behoudt noch 't oude recht van de Koningen van Assyrien, Arabien en anderen aan te nemen/ en te bevestigen: in boegen dat Soliman zelf/ deur Babylonien trek- kende/ de tekenen van 't Keizerryk/ volgens 't gebruik/ van zijn hant wilde ontfangen.

Kleeding
van de
Seche-
mir.

4. Gevaar van de Rode zee. Beschrijving van verscheide steden en plaatsfen, vruchten en andere dingen. Gelegenheit van *Ormus*, welks Koning d'eed aan d'Onderkoning van *Portugal* moet doen.

Wij trokken geduriglyk deur Arabien, van stat tot stat/ en deden koop- handel meronze waren/ met grote begeerte van in Persien te geraken. Alle deze steden van Arabien zijn heerlyk/ en geven grote inkomsten aan de Sequemir. Want men bindt van Ziden tot aan Zibit veel plaatsfen/ die wel bevolkt zijn/ en van daar tot aan Aden een groot deel van andere steden. Wozyt/ Zibit is niet zo na aan Aden, als enigen wanen/ en Dalatia van Ethiopien tegen Mecha ober zetten/ daar het meer dan drie hondert mijlen af- legt. Dit Arabien strekt zich naar de noortzyde aan Persien; en om daar te komen moet men deur Tazea, Sana, Sofar, Erit, Almacara en andere plaatsfen trekken. Almacara legt op een berg/ en heeft aan d'voortzyde de stat Gaza, die groot en wel bevolkt is/ en daar alle weken een markt gehouden word; doch by nacht/ uit oorzaak van de hitte. Men handelt daar met alderhande koop- manschappen/ en voornamelyk met aangename reukherjen. De Wozyten van 't lant scheppen groot vermaak in Amber/ Muskus en andere reukherjen 'eren; en de Soldan van Aden, die een onderwozpling van de Sequemir is/ besteedt daar in jarenlijks meer dan zes duizent dukaten voor hem en voor zijn gemalin. De gehele kust van de Rode zee naar Aden is vol van goede koop- steden. Daar men bindt onder de kooplieden veel dieven/ van de welken men zich wel wachten moet. Men bindt daar de steden van Ahra, Damican, Cou- bira,

Werk-
markt
by nacht.

Naam
van ver-
scheide
steden.

bira, Erit, Aridan, Magora, Rabon, Sakra en anderst / met veel dorpen / alle de Seque onderwerpen / die over zes Sultanien of Koninkrijken gebied / die alle met goede steden vervuld zijn. In de Rode zee groeit veel riet / daar allengs Eilanden of woorden; 't welk maakt dat men quaelt daer in kommen kan. Enige Caravanen komen tot aan een stat / Albir of Debir genoemd / en laden daar koopmanschappen / die zij tot in Babyloniën brengen. Wy / deur de Sultanie van Samana trekkende / zagen veel schone steden / als Adimar, een der bloeiendsten van Arabiën, met voornemen om van daar naar 't Eilant van Cameraan te trekken / daar drie Portugeesche schepen lagen / die gereet waren om naar Calicut te zellen. Daar wy vonden ook een storm op zee / die met het eerste vloedende van de Maan begon / dat wy / van voornemen beraderende / langs de kust naar Avisia, en daer na naar de berg Bacure trokken / daar wy onze kamelen berokstften / op voornamde dat zij onze waren tot Aden, niet meer dan twee mijlen van daar / zouden brengen.

Cameraan.

Rode zee, en't gebaar, daar in.

Deze gehele Rode zee van Suez tot aan de Hoofd van Gardafuy is ontrent achttien graden / of vier hondert mijlen lang / en vijftig of meer breed. Zij is heel kommerlijk door de scheepvaart / maar voornamelijk des nachts / uit oorzaak van de droogten / lippen / riet en Eilanden / daar af zij vervuld is: ja zij dag zelf moet men niet gedurigh in de mast zitten / om verre van zich te zien. Doch van Cameraan af is zij bebarelijker. Wy waren die halven genootzaakt deze gehele weg te land te trekken / om 't gebaar van deze Zee te schuwen / welks water niet anders scheen dan van alle andere zeeën; in hoegen dat deze naam van Rood van elders schijnt te komen. Een einde van deze Zee / aan d'uitgang van d'engte van Babelmandel is de stat en haven van Aden, door d'inwoonders Adedun genoemd / een der vermaardste van alle d'Oosterse landen / en een der sterkste en beste steden van Arabiën, uit oorzaak van de koophandel / en van al de toeloopt aller volken van Indien, Perziën, Tartariën, Arabiën en Ethiopiën. Zij was eenrijke den Sultan Sequemir onderwerpen; maar daar na wonden haar de Portugezen, die door de Turken daar af beroof zijn. Zij heeft van de landzijde de vermaarde berg van Abacure of Datzira, daar men overtrekken moet / en die zeer moefelij is; en men vindt daar in reek twee bekingen / die de toegangen stoppen. Van de top des bergs ziet men Aden, in een schone blanke gelegen / daar al de waren uit Indien aankomen / en van daar over al verspreid worden.

Aden, en de geligheit daar af.

Dalascia in Ethiopien.

Van d'overzijde in Ethiopien ziet men Dalascia, of Dalaca, een treffelijke stat / en behoort door een afgodisch Konink / een onderdaan van de Konink der Abissynen. Men vindt daar ook Rocca, of Ercoco, daar een goede Zeehaven is / en van de Abissynsche Christenen behoort / die goede lieden zijn / en die als zij enige Christenen uit Europa zien / van blijfchap wonen / en aan hen al 't geen / dat zij hebben / mededeelen. Zij hebben noch hoger een ander treffelijk Eilant / ook van Christenen behoort / Mezua of Mazuan genoemd / daar een goede haven tot berging der schepen is. Boven Mezua is een ander Eilant / Ibrani genoemd / aan de zelfde kust van Ethiopien, daar ook een goede haven is / en daar het meeste deel der Eilanders visschers zijn / vermits daar een grote menigte van visschen in zee gebangen worden. Noch hoger legt het Eilant van Camera, Paap Jan ook onderwerpen / en dat twee goede havens / d'een aan de zuidzijde / en d'ander aan d'oostzijde heeft. Dit Eilant heeft goed water / en twee hondert schieden van de zee een treffelijke put / in

Mezua.

Ibrani.

Camera.

een

den Hof het byzondere hoven. Deze plaats word Magudu of Magot ge- Magot.
noemt / daar thooft of dertig huizen zijn / die pder zijn schuit hebben / om
daar mee te visschen.

De Caravanen , die uit het lant der Abissynen komen / gaan te scheep in de Dalascia.
haven van Dalascia of Dalsca. of in 't Estant van Suachen ; 't welk den gro-
te Negus toebehoort / om daar naar 't heilig Lant te trekken ; en deze
plaatsen zijn den meestendeel van de Christenen betoont. Suachen is een Es-
lant / op achttien graden gelegen / tamelijk groot / en smarent een musket-
schiet van 't baste lant. Dalascia staat onder de grote Negus , en onder 't ge-
died van een Mahometaan , die schatting aan hem betaalt / en de Christenen
in byzest laat leven. Zp hebben daar heelrijke herken ; en hun Priesters
hadden gelijk de Grieken , en geboozamen van Abana , of Harzshader van
Ethiopiën.

Dit lant geniet een heel goede lucht / en brengt alderhande byruchten voort / Byr-
ten.
als Opanjappels / Circomen / Meloomen / Digen en Kozjen. Zp hebben
veel bee / en doormiddel van deze grote geest / want welkers wool men ka-
melt / so sijn als zijde maakt. Men wil is zeer lang / wit / zach en sijn / daar af
zp kostelijke stoffen maken / die zp naar verkopen. Zp hebben ook Laca , het Hame-
lot.
schonste en fijnste van de werelt / 't welk van kleine bloedeloze beestjes / ge-
lyk homigbjen / komt / die een rode gamme een / de welke hun zekere hoven
voortkoomt / die den Arttheboom gelijk zijn. Daar zijn menschen / die geen
ander ambacht doen / dan dat terstont waar te nemen / en op kleine tafeltjes
te leggen / om het te zuldeven. Daar na doet zp 't in kleine vaatjes / met ver-
scheide berben geschildert / en in pder nms meer dan een loot / die zp / om de
groetheit daer af vier gendeel verkopen. Zp noemen dat Laca d'Alaca , daar Laca.
men treffelijke berben af maakt / gelijk ook Spaansch was. Dit Estant
heeft overbied van bee en visch / goed water / en treffelijke springbronnen /
daar mee zp hun tuinen besproejen. Zp hebben ook goede gengber / die ech-
ter niet veel geacht word / om dat hy / uit oorzak van zijn boechtghed / niet
lang kan duren. Men vind daar ook heel rode / witte en gele fantal / gelijk
ook eddenshout / en rozebrunenhout. Zp hebben noch een ander hout / Sorba
genoemt / 't welk het Wyssil getijdt ; maar het maakt een laege berwe.
Men ziet daar ook een kruut / Lagarozo genoemd / dat / rijp geknopen / een
schoon harnossijn maakt ; en 't katoehe taken / daar mee geberst / word hoog
't veel wasschen alstij levendiger.

Deze Estandes zijn grote bygeesten en onkuisch / ten deel Moren , en ten
deel Christenen ; en pder leeft daar naar zijn etge zinnelijcheit / doch zonder
verwarring. De Mahomettaansche Wozt is heel belceest / en betoont zich
byzindelijch aan pder. Zp heeft een Turksch kleet aan / met veel gestrenten /
en een eerlijch gesloet. De genen van 't baste lant zeggen tot een spreekwoort
van dit Estant / Sarbait Dalca , dat is Ezels van Dalascia , om dat daar de
beste Ezels / die in de werelt zijn / gevonden worden / daar af zp wonder-
lijke dienstten trekken : want zp gaan beter / dan enige andere beesten / deur
de wildernissen : ja ik heb in Perhiën enigen tot hondert duizaten en hoger zien
verkopen / om dat zp wel voortgaan / en weinig kosten / en dagelijks vijftien
msien afleggen / zonder vermoeit te schijnen. De Vader van de Koning / die
in dit lant gebood / toen ik daar deurtrok / had een wonderlijke visch / Cay-
man genoemd / zekere staet van haagdissen of kromdoffien in Indien , en be-
maarde

Spaans
was.

Geng-
ber.

Santal.

Eddens-

hout.

Sorba.

Lagaro-
zo.

Goede
Ezels.

waarde hem in een vijver by de zee / die hy van jongs af zo getrent had / dat hy hem uit zijn hant eten gaf. Deze krobodil was zo groot gewozen / dat hy daar ophlom / en zich naar 't vaste lant / omtrent drie hondert schjeden van daar / dee voeren.

Socotora,
een
Eiland.

Niet verre van de Haap van Gardafuy is 't eiland Socotora, zeer hermaart om 't Ambergruis / de gom / dzakenbloet genoemd / en boven al om de plant / daar men d' Aloë afsnijgt / die daar beter / dan in enig ander deel des werrelts is. Dit Eiland wierd eerst ontdekt door zeker Fernando Beryta, een Portugeesch Hoofstman: En men acht dat Alexander, op 't verhaal van Aristoteles, dat veroverde / toen hy weer uit Indien keerde / en dat met Grieken bevolkte / om de bou van d' Aloë waar te nemen. Er de Portugezen in deze landen genestelt waren / wisten al de waren van Indien, in speterijen / en andere kostelijke dingen bestaande / van Malacca op Ormus en Aden gebacht / en van daar met Caravanen oostwaarts en herwaarts geboert / ten deel deur de Persische zee / en ten deel deur de monden van d' Eufates, daar na deur Armenien in Trebisonde deur de grote zee van Tartarien, of deur Damascus, Baruten Alep, daar de Venetianen, Genevoisen en Cataljoners die quamen halen: ten deel ooh deur de Rode zee, Cairen Alexandria, gelijk wy gezagt hebben. Anderen wierden deur de bloeden van Indus en Oxus, en van daar deur Caspien in onze westerse landen geboert. Maar men heeft die sedert omtrent anderhalve eeuw langs een andere weg / achter Afrika, gelijk noch hebben / omgeboert.

Da dat wy enige tijt in deze Arabische zee omgezwozen hadden / keerden wy weer naar Aden, daar wy noch enige dagen bleven / die wy in 't verhandelen van onze waren besteedden. Wy gingen daar na te scheep naar Ormus, om de schatting van enige Persiaansche paerden / die in ons schip waren / te betalen / en / van Aden langs de kust van Arabien, Fartaca, Rosalgare en Moncadon of Monlandaon trekkende / tot aan de mont van de Persische zee / of Straat van Bazon, landden 't Ormus, de naam van een stat / Eiland en Koninkrijk / dat zich wijt en breet in de vaste landen van Perrien en Arabien uitspreidt. Wy 't Ormus gekomen / geraakten ter herberg by een Portugees, die de meester maakte / en door een knecht een groot bergult zwaert met een pooch door hem dee dzagen / met een zilbere dzinkschaal / en die / hoe groot hy scheen / echter gare spijs aan alle liden verhocht. De stat van Ormus legt in een Eiland / op zes- of zeventwintig graden / geheel onburchtbaar: doch de stat is treffelijk / en heeft een goede burgt / met muren / en met acht torens / die als burgten zijn / en half van de zee omringt. Zy heeft vier grote bakken / die vol goet water zijn / 't welk zy van 't vaste lant halen. D' inwoonders zijn ten deel Mahometanen, en ten deel Christenen, en ook enige afgodendenaars. Daar heeft sedert drie hondert jaren dat deze Staat opgericht wierd / een machtig Koning geweest. Ceyfadin had daar 't gebied / toen Alfonso Albuquerque daar quam / die hem dwong de Koning van Portugal door zijn meester 't erkennen; en deze Koningen hebben sedert altyt schatting aan hem betaalt / hoewel hy zijn rechten in zijn gehele Staat niet aanroert / daar grote inkomsten zijn / zo in 't Eiland / als in 't vaste lant van Perrien en Arabien. Door's / men doet deze Koning vrientchap en getrouwheit aan de Portugezen zweren; en d' Onderkoning van Portugal eert hem / en bezoekt hem in zijn Hof. 't Eiland is tegenwoordig alleen den Portugezen onderworpen / en niet het

Beschrijving
van af.

het oberste. Deze Koning leeft met grote pracht en heerlijkheit by zijn onderzaten. De grenzen van deze Staat zijn naar 't Noorden het Koninkrijk van Dori naar Persien, en strekt zich uit tot aan de Kaap van Moncadon, en omhelst al d'Ellanden / die Gedri genoemd zijn / naar de naam van een grote bloet / tot aan een ander / Dale geheten / die / naar de zijde van Carmanien of Chirman, Persien scheid. In de Persische zee is Babaren, een vermaart Ellant / uit oorzaken van de visscherij der schoonste parrelen van de oosterse landen / daar de Portugezen een bezogter hebben. De volken van Ormus zijn wel lustig / en doen / als zy ober straat gaan / altijd dooz een jongen een doosse bol van Areca (zehere lekkere spijis der Indianen, zo wel als hun Betel) by zich dragen. Anderen hebben by zich een grote Sombbrero, of hoet / en anderen een verguld zwaert; 't welk ook van de Portugezen nagevolgt wordt. Zy hebben aan de zee kleine huizen / met loof bedekt / daar in zy zich verlustigen als de wint / van de Portugezen Abrazador genoemd / begint te waien / 't welk na demisdag is. Deze wint is zo dun / en hzengt zo veel stof mee / dat 'et de menschen verstoffen zou; en dies halven moet men de gewoonte van 't lant wecten / om zich daar af te beschutten; doch zy zijn zo beleest / dat zy zulks aan de byzandelingen openbaren. Hun grootste ongemak is 't gebrek van barsch water / dat zy uit het vaste lant / enige mijlen van daar / halen. Zy hebben echter twee of drie putten in een plaats / Terabagen genoemd / een tamelijke weg van de stat. In dit Ellant zijn niet meer dan twee goede havens / d'een aan d'Oost / en d'ander aan de Westzijde; maar d'anderen zijn gebarelijch. Men vangt daar enig gebogelte / doch weinig. Daar is een Zwabelmijn / en ook een kleine Zoutberg / zo goet als dat van Cardune in Catalonien, 't welk groot genak aan hen geeft / en in veel gewesten gebruikt wordt / en daar af de Dooft zijn rechten krijgt. In de stat van Ormus is een toebloefing van alle dingen / die uit Indien, Persien, Arabien, en Ethiopien komen / daar de kooplieden van Indien, Persien, Turken, Abissynen, Venerianen, Portugezen en anderen handelen. De Caravane of Casile koomt daar tweemaal des jaars van Alep te lant / te weten in Gysmaant / en in Herfmaant / en / van Janissieren geleid / trekt deur Babylonien te Balfora, en van daar naar Ormus, en is 'elkens zes of zeven duizent sterk. Wy quamen recht van past Ormus, om de verkiezing en huldiging van de nieuwe Koning te zien; 't welk met grote plechtelijchheit gedaen wordt / en daar toe d'Onderkoning van Portugal grote kosten doet / ten dienste en hoogheit van zijn meester. Men verkiest een Dooft van 't koninklijk bloet / en Mahometaan, die men zweren doet dat hy zijn Koninkrijk in de gehoozzaamheit der Portugezen behouden en beschermen zal. En hoewel al zijn landen en heerlijkheden in 't vaste lant van Persien en Arabien gelegen zijn / daar geen Christen quaat kan doen / zo zweert hy echter deze getroutheit en gehoozzaamheit in de handen van d'Onderkoning / die in de burgt de scepter aan hem geeft / en hem daar na met groot gestoet en pracht verzelt tot in zijn koninklijk hof / en / grote eerbiedigheit en onderstelling aan hem betweten hebbende / keert weer naar zijn burgt. Deze Koning zweert onder andere dingen dat hy nimmer enige grote vergadering zal maken / zonder eerst d'Onderkoning daar af te verwittigen. Doch wy hebben in deze leste jaren versaan dat de Koning van Persien, met hulp der Hollanders en Engelschen, dit Ellant van Ormus den Portugezen afgenomen / en weer onder zijn gehoozzaamheit gebzacht heeft / gelijk het te vozen was.

Dori en
Konink-
rijk.
Gedeel.
Ellan-
den.
Dale, een
Bloet.
Babaren.
een El-
lant.
Wellust
en macht
der vol-
ken.

Gebrek
van
barsch
water.

Koop-
handel.

Verkie-
zing en
huldiging
van de
Koning
t'Ormus.

5. Grenzen en Heerschappy van *Persien*; Landen, vlooden en steden daar af. Beschrijving van oud en nieu *Babylonien*. Toren van *Babel*. Pekzee. Raatpleging te *Bagdet*. Beschrijving van *Tauris*, of *Ecbatana*: ook van *Derbent*. Schone vrouwen en verwaande hoeren te *Bachat*. *Spaban*, *Casbin* en *Siras*, machtige steden. Kommerlijke wegen tusschen *Persien* en *Turkijen*. Grote macht en wellusten der Koningen van *Persien*. Waarom zy *Sophy* genoemd worden. Verdeling onder de *Mahometanen*. Verscheide geestelijken onder de *Persianen*. Amptlieden van de *Sophy*.

Grenzen
van Per-
sien.

Heer-
schappy.

Land-
schappen
van Per-
sien.

Bloed-
den.
Steden.

Wij / van Ormus vertrekkende / befloten geheel *Persien* te doorreizen / eer wij ons op de reis naar Oostindien begaben. Ik zal van voors eerst in't algemeen zeggen dat dit land van *Persien*, *Azemie*, *Azimir* en *Farfi* genoemd / een groot Rijk is / dat zich naar de westzijde aan 't Rijk van de Turk, naar d'oostzijde aan 't Koninkrijk van *Samarcant*, aan 't Rijk van de grote *Mogor*, en aan *Cambraye*, naar de noortzijde aan de *Caspische zee* / en naar de zuidzijde aan de grote *Indische zee* uitstrekt. Dit Koninkrijk begriipt in zich veel grote Landschappen / of eer Koninkrijken / en een groot getal van schone en bloeiende steden / en heeft althit / sedert zijn eerste opzetting onder de grote *Cyrus* over meer dan twee duizent jaren / vermaart getoest tot aan de *Grieken* en *Parthen*, die het bezaten. Het quam daar na weer / omtrent twee hondert jaren na *Christus* geboorte / aan d'elge en ingeboze *Persianen*, die 't veel jaren lang inhielden / tot dat vier hondert jaren daar na de *Sarafynen* en *Mahometanen* dit land beroberden / die het sedert althit betoemaart hebben in veel grote veranderingen / en in verscheide geslachten van *Arabische* / *Sarapinsche* / *Parthische* / *Turksche* en ingeboze *Persiaansche* Koningen en Heren / tot de leste weeropzetting van de *Sophys*, over omtrent hondert en twintig jaren. De voornaamste landschappen daar af zijn *Sequelpech*, eertijts *Sufiane*, *Chirman*, of *Carmanien*, *Struan* of *Medien*, *Corozan*, *Zagarhay*, of *Hircanien* en *Bactriane*, *Jex* of *Parthien*, *Guzerat* of *Gedrosien*, daar na *Arak*, *Pedel*, *Iselbas*, *Sigestan*, *Sablestan*, *Chabul*, *Candahar* en anderen. De voornaamste bloeden zijn d'*Eufrates*, of *Aforat*, de *Tygris*, d'*Araxes*, of *Arasse*, *Oxus* en anderen. D'*Eufrates* heeft aan zijn oeders veel schone steden / als *Babylonien*, daar veel *Christenen* zijn / gelijk ook te *Mazeftan*, *Asmosia*, *Artasata*, *Tunisse*, *Perbent* en elders / die zekere schatting aan de *Worst* betalende / in vryheit leven. Aan de *Noortzijde* zijn de vermaarde steden van *Gier*, zes dagreizens van *Soltanien*, *Saban*, *Comer*, *Casan*, *Egex*, *Jels*, *Sengan*, *Maluchia*, *Sio*, *Meson*, en *Ere*. Daar de *Persische zee* is *Gerdi* op de bloet *Bindinimar*, of *Bindamachi*, en als men de bloet opbaart / ziet men *Marous*, *Viegan*, *Naain* en *Sana*. In *Medien* zijn *Tauris*, *Rip*, *Sidan*, *Estrana*, *Barbariben*, *Bachat*, *Madranelle*, *Samachi* en anderen: ook de koninklijke steden van *Soltanien*, *Espahan*, *Casbin*, en *Siras*, behalven noch veel andere steden / op de bloet *Benmir* gelegen / die van de *Russen* *Bragader* genoemd word / daar men grote koophandel drijft / en daar veel goude / zilbere en ijde *Lakens* gemaakt worden. Men hooft daar van alle gewesten des werrelds tot dez koophandel / als uit *Indien*, uit *Ethiopiën*, *Arabien*, *Egypten*, *Turkyen*, *Tartaryen* en andere landen / 't welk grote winst aan de Koning van *Persien* geeft.

Wp

Wp beestlepen 't meeste deel dezer steden / daar wy grote winst met onze
 fuisberingen deden/ en onder anderen te Babylonien, of Bagdet, zo vermaart
 een stat / en eertyds 't oog en 't wonder der oostersche steden / gelegen op de
 grote bloet d'Eufrates, of Frat en Aforat, van de welke men heden niets an-
 ders ziet/ dan de puinhopen sedert haar gehele verdelging door de Sarafynen
 ober omtrent negen hondert jaren. Men houde / in plaats van dit/ aan d'an-
 dere zijde van d'Eufrates, vier mijlen van daar/ en ter plaats / daar de Tigris
 en d'Eufrates in malikander bloeien/ de stat Bagdet, of heden 't nieuwe Baby-
 lonien, daar d'oberblijffelen van 't oude behoort wederen in een stat / te bozen
 Selseucia, en door de Califa Ahmansor of Elmantzur genoemd. Deze stat heeft
 aan de nooztyjde groot Armenien, aan de westzijde 't woest Arabien, aan de
 zuidzijde 't gelukkig Arabien, en aan d'oostzijde Perſien. De bloet de Tigris
 vloeit langs de muren heen. Aan d'andere zijde is een treffelijk doorp/ met een
 brug van schuften gemaakt / die met de bloet hoger en laeger drijft. In dit
 doorp word de markt gehouden; en byna al de kooplieden wonen daar / en
 doen daar hun koophandel in alle byzheit. De stat is groot en neringrijk/
 met treffelijke muren omringt / en heeft binnen veel tuinen en beploegde lan-
 den. Men vind daar een sterke burgt/ wel met gescht verzen/ daar toen de
 Bassa, Groefhouder van de Turk, zijn woning hield: want de Persiaan heeft
 deze stat ober enige tijt de Turk weer afgewonnen; en zo had te bozen alrijt
 onder 't rijk van Perſien getweest/ tot dat de grote Turk Soliman haar won/ en
 zich daar tot koning dee kronen door de Califa, die'er noch is/ maar die geen
 macht / en alleenlijc de naam en enig recht / van de katzers van Assyrien
 t'ontfangen en te kronen / behouden heeft. Men ziet alle maanden gehele
 Caravanen van kooplieden naar al de delen des werrelts uit deze stat ver-
 trekken. In plaats van blotten / die wy gebruiken / om 't hout op de stro-
 men te voeren / zo bezigen zo opgeblaze huiden van geiten of bokken / daar zo
 bozen / die wel vast te zamen gebonden zijn / opleggen / om hun waren de
 vloedden af te voeren. Zo laten dan de wint uit deze vellen lopen / en bzingen
 die op hun kamelen weerom / om die op een andere tijt te gebruiken. Zo
 zeggen dat de Toren van Babel, eertyds zo vermaart / in een grote blakte/
 twee mijlen van deze stat/ staat/ en dat zo omtrent drie duizent schieden in zijn
 omkring had/ en dat men heden daar af niets anders ziet / dan de puinhopen
 op een grote berg. Een koopman / die daar getweest had / vertelde aan my
 dat dit gebou van aarde / met seker sement gehooft / gemaakt was / 't welk
 zo vast aan malikander zat / dat hy'er niet een stuk afrijgen kon. Hy zeide
 ook tegen my dat hy in de pekpoel getweest had / die uit een grote storting
 spzuit. Zo handelen ober al met dit pek; en hy zeide noch dat de grote stat
 Ninive, en de muren van Babylon van dit pek gemaakt waren. Zo gebrui-
 ken dit pek ook tot hun licht / en tot hun byzanding / gelijk in Holland de turf.
 Deze pekpoel of pekzee legt tusschen Babylon en een andere stat / Nane ge-
 noemt / daar de byon van 't pek is / 't welk deur veel plaatsen uit een klip
 boomt/ en dit in zo groot een menigte/ booznamelijc in de volle maan/ dat het
 schijkelijk om te zien is. En deze byonnen bloeien van daar in deze poel of
 zee/ die zo maken; en al de genen / die aan en omtrent deze zee wonen / halen
 pek hier uit/ om hun schepen te pekken. D'intoonders beelden zich in dat
 dit een mont van de hel is. Dit is het Naphte of de Bitumen, van 't welk
 d'Ouden zo veel gespzoken hebben / en dat men tot de huizen gebruike / ge-
 lijc

Babyloni-
 en
 de be-
 schijf-
 ting
 daar af.

Bagdet.
 nieu Baby-
 lonien.

Maakt
 om hie
 waeren te
 voeren.

Toren
 van Ba-
 bel.

Pekzee.

ijck noch hebben de holk. **Wp** gedenkt dat ik een gelijke pekhzon gezien heb in 't lantschap Albema in Indien, die zeker slach van Alquitran, of wech pek opwerpt / 't welk d' inwoonders daar omtrent tot sakhels gebuiken / en 't welk 30 dik een rook / en 30 swaar een stank afgeeft / dat het de vogelen / die daar oberbliegen / doet duizelen en sterben. Men ziet in Westindien gelijke pekhzonnen / als in 't Eiland Cuba, aan de kust van de Staap van Magdalena in 't lant van Aure, in 't lantschap van Apalihen. Men ziet deze pekhzonnen op 't water blieten / en dit met zulk een stank / dat de schepen / die verdoelt zijn / dihwijls weer op de rechte weg geraken dooz middel van deze stank / die zich wijt in zee verspreid. Wootz / d' Eufrates en Tigris, bp Babylon te samen lopende / blieten in de Persische zee / bp Balfora, een grote hoopkat / niet heel verre van de grote zee gelegen. De stat Bagdet is in vier wijken gedeelt; en als 'er oozlog / of enige andere noot boozkomt / bertrekken de vier Staten van de stat pder zich in zijn wijk: daar zp raat plegen; en de geen / die de beste raat bedacht / en de nuttigheit daar af in de staat vertoont heeft / geniet de koninklijke brjheit / zonder van zijn goederen enige tol en schatting te betalen. **Wp** woord ook hooglijck van de Wozst geëert / en heeft daar na alrijt ingang en stem in d' algemeene raat / die ten dienst van 't Koninkrijk eenmaal in 't jaar gehouden woord. Men doet desgelijcks in de boornaamste steden van Persien; 't welk oozzaak is dat al d' oostersehe volken zich tot de starrekonst / boozzegging / en alle andere oeffeningen begeben / die hen wijs en boozzichtig konnen maken. In zp begeben zich ook tot de deuchden / behalven tot de huishheit / vermits zp zeer geil / en geheel tot de bzoutwen overgegeven zijn. En zeker / men vind daar ook de schoonste en aangenaamste bzoutwen / die in de werelt zijn: in boegen dat men tot een spreekwoort zegt; een Persiaansche bzou en paert.

Staat-
prijng
te Bag-
det.

Tauris of
Echbara-
na, en de
hystorie
daar af.

Wist van
een Wa-
der om
zijn zoon
te van-
gen.

Koop-
handel
van Tau-
ris.

Wp trokken van Babylon deur alle d' andere steden van Persien van de welken ik niets verhalen zal / behalven van enigen der boornaamsten / als van Tauris in Medien, die een grote en neringrijke stat is. Enigen nemen haar booz 't oude Echbarana, een koninklijke stat der eerste Koningen van Medien. Zp is tot verscheide malen dooz de Turken en Persianen gewonnen en weer gewonnen / tot dat zp / na veel beltslagen / aan de Persiaan gebleven is. Zp wierd verlozen toen de Koning van Persien bpstant zond aan de Wozst van Zagathay; 't welk oozzaak van d' afval van een groot deel zijner landen was / die dooz zijn oudste zoon gebzoutwen wierd. Deze Koning bedacht / om zijn landen weer te winnen / een list / die dusdanig was. **Wp** dee gerucht lopen dat hy doot was / en / zijn uitbaart houden doende / verbozg sich in een plaats / daar zijn schatten waren. Zijn zoon / dus bedrogen / quam terstont verwaarts / en wierd dus gebangen / en moest zijn leven in de gebangenis verslijten: in boegen dat deze Koning / een groot heir vergadrrende / de landen / die hy verlozen had / weerwon / als Sequetpek, Armenien, de steden van Siras, en anderen op d' Eufrates, Tigris, en Araxes.

De stat Tauris is dihwijls gewonnen / uitgeplondert en verbzant. Zp is omtrent 30 groot als Londen; en de Wozst trekt jarelijcks grote winst daar uit / 30 van de koopmanschap als van d' inwoonders; want zp betalen alle zekere schatting / ja ook d' ambachtsteden / naar hun middelen en ambachten. De koopsteden / die daar deur reizen / betalen van hun waren booz deurtocht vijf / en / 30 zp daar blijven / tien ten hondert. Deze grote tolln beletten ech-
ter

ter niet dat daar de kooplieden en waaren van alle zijden aankomen; 't welk Den Sophy een onnoemelijke schat aanbrengt. Boven Tauris, naar 't Noorden/ op de grenzen van Medien, is Arbena, of Derbent, 't welk / gelijk men zegt/ Dooz de grote Alexander gesticht is / en eertijds de poort van Caucasus, of van Iberien genoemd wierd / om dat dit een smalle streek lants / of een enge deurtocht tusschen de Caspische zee / en 't gebergte is / die dooz de Scythen d'ingang in Medien sloopte. Men heeft deze stat sedert Temircapi, of pzere poort/ en Derbent, dat is Engte/ genoemd. Daar zijn ook pzere deuren/ met sterke bezetting / om de deurocht tegen de nooztsche volken / als Circassers, Albaniërs, Tartars en anderen / te sluiten. Laeger dan Derbent is Sumachia, een rijke stat / die van abel bloeit / daar na Bachat, of Bacha, een andere stat van grote koophandel, om dat ze aan de Caspische zee gelegen is / en boven al vermaart om dat daar de schoonste vrouwen van Perſien zijn: in voegen dat het spreekwoort in Perſien is / dat de geen / die een schone vrou wil hebben/ naar Bachat moet trekken. Men hoort ook van alle zijden derwaarts / om dat ze daar alle verliest van aart zijn. Daar is onder anderen een wijf van de stat/ Gezempke genoemd/ daar 't meeste deel der hoeren zich vertrekken/ die daar van de vzeemdelingen bezocht worden. De Joden, die in deze stat wonen/ zoeken heel nauwkeuriglijk naar d'arme dochters / die enige schoonheit hebben/ kleden hen heel kostelijk / en brengen hen by deze grote straat / of wijf / die men Machif, of bozdeel noemt / om groter winst daar af te trekken. Ze zijn alle heerlijk gehutst / en als doozsmen gekleed / en hebben / hoe arm ze ook zijn/ vzienden genoeg / die dooz hen zorgen. Men ziet hen aan de beinsters; en de deuren van 't huys staan daar open: in voegen dat men byzelijk daar in mag gaan / om hen met gemak te zien / en met hen te kouten. Ze zijn ondertusschen ten meestendeel aan lieden van slechte staat / als kruisers / dragers en ander ongeacht volk gehut / die men / terwyl ze malhander dus zoetelijk onderhouden / stoutelijk / als de meesters van 't huys / in deze plaatsen ziet treden. Ik heb 'er een vrou van Marſilien, Louise Canpane genoemd/ gezien / van haar gemaal derwaarts gebacht / om bank te houden: maar ze was dooz haar pzacht zo verwaant geworpen / dat ze / toen zeker koopman haar tien kronen bood / om by haar te slapen / dit gelt dooz verachting tot het beinst uitwierp / schoon ze niet een van de rijksten was. Ze kleepte echter haar gemaal in zijde / hoewel hy een arme boorzezel / leigh en mismaakt was. Maar deze vrouwen worden gewonelijk alle elendig / uit oorzaken van hun grote pzacht; want ze schromen niet uit hoogmoed een of twee kronen te gelijk aan een arme te geven / die ze op straat ontmoeten. Deze Marſiliaanſche vrou had vijf of zes jaren lang grote aanloop te Tauris gehad / daar ze meer dan zes duizent kronen van haar winst overgenomen had / die ze dooz haar verwaantheit verloor. Want ze wierd om haar hoogmoed gebannen / die ze aan een Heer / de welk haar onderſteeld / bewees / vermits ze hem een kinnebakslag gaf. Ze vertrok zich daar na in de stat van Bachat.

Daar zijn noch veel andere treffelijke steden in Perſien, als Spahan, Casbin, en Siras, alle koninglijke steden. Spahan is een der wooningen van 't Hof / rijk en wel bevolkt / daar een grote menigte van zijde lakenen gemaakt worden. De Nijlen der Turkoisen is ook niet verre van daar. Deze stat is zeer vermakelijk; en de menschen zoeken daar ners anders / dan de voldoenning van hun welluſten / en de hoelte in de hete dagen. Men bind daar overbloet

Derbent, en de bestrijding daar af.

Sumachia, een stat. Bachat. Schone vrouwen in Bachat.

Grote hoeren daar in.

Een hoer van Marſilien, en haar verwaantheit.

Spahan, een rijke en welbekende stat.

Caſbin
en Siras,
twee
maſſige
ſteena.

van alderſtaande treffeſſige byzichten. Caſbin iſt een andere grote koninklijke ſtat / die heel bevolkt iſt. Daar na koomt men aan Siras, de vernaaſteſſige en weluſtigſte ſtat van geheel Perſien, met ſſone tuinen / ſpyngſommen en dierbarſtingen in de grote ſtate van de ſonnet. Men vind daar heel ſſone en vrabe paerden. Sommigen meenen dat deze ſtat op de puſſiſſen van 't oude Perſepolis, koninklijke ſtat der oude koningen van Perſien, by de blaet Araxes gelegen / die ſieden Bradamir genoemd woort / gebout iſt / en dat men noch niet bettere van daar de wonderlijke puſſiſſen van dit vernaaerde Hof der koningen van Perſien ſiet / 't welk Alexander verbyganden dee / om zijn boelſt Thais te beſpelen.

Mont-
marſijke
tuogen
en Tur-
Perſien
en Tur-
kyen.

30p / onze weg voertende / trokken nu naar 't een / en van naar 't ander plaats / zonder zekere ſtreck te houden / en om onze waeren better te verhoopen. 30p namen onze weg reſſit naar Cuſſſan, en bevoonden alle de wegen van Perſien naar die zijde heel konnemerſſig; 't welk oorzack iſt dat de Turken daar niet veel kinnen uitreſſen. Men vind daar een byzant laut / en al de wegen zo woelt en onbewoont / dat men niet groot gebaar daar durt trekken moet / dermits is 't gebruyk veel wyde en onbeſuſt de menſchen woonen. Men koomt daar na aan grote poelen / en diſſte en onbewoongſighe walſſe doſſen / die de wegen zo onhermenſſig maken / dat de hoopſieden nauwelijſſe daar af verzeert kinnen zijn / ſchoon 3p goede leidſſelieden / en ſelven diſtansſe deze weg gereſt hebben. Als men deze leidſſenmannen gebonden heeft / die aanneemen de hoopſieden van 't een naar 't ander koninkrijk te dzingen / zo moet men naar de ſtatsboecht gaan / om hem rekening van de gemen te geuen / die men uit het rijt boert. 30ant men mag niet weer in 't laut heren / zo men geen quijſſeſchelding en onſtanding / met de wyls en geſchijft van de ſiele weg / meezingt; zekert / een goede en prijſſelijke openting van deze woort / die 3p grote zoog boort zijn onderſaen / en boort de byzandelingen heeft / dat ſip toll dat 3p met alle verzehering in zijn landen handelen. 30p namen onze weg op Vaelcin, om naar Tarrarien te trekken / en quamen tot in 't lantſchap Samarcant, daar deze ſtat iſt / die geſijke naam draagt / en zo vernaaert iſt om dat 3p eerſt de ſtel van deze grote Tamerlans, die in de ſijſſiden zo vermaert iſt / getweert heeft. Daar top / ſtende dat top heel konnert en joutſig ſieden zouden moeten ſieden / zo top boorttrokken / wiſſen niet better trekſien / te meer om dat 't verbarrenſte hoopſieden ons zults aſſieden / en om dat top in 't handelen beſeunden dat de minn van alle deze landen niet doort / en geen gout of ſilber / maar enig ander ſlecht metaal was. 30p keerden biazſſieden weer naar Perſien, om van daar met grote bagetſen naar 't geſijſſig hijl Arabien, en naar Ormus te trekken. 30p begaden ons in 't geſijſſig van een groot geel hoopſieden / die derwaerts trokken; en mijn maſſer dee my allengs verſtaan dat ſip geſimt was van daar naar Ooſtindien te trekken / en dat men / wiſſen ik my op zo lange reis niet wulde begeuen / wantſie hoopſieden 't Ormus zou binken / die / zo ſi begerde / my weer in Europa zouden dzingen / en dat ſip my aan ſien beſelen zou. 3p beſoot hem ober al te boelſgen / en niet van hem te ſchelden. 30p trokken weer deur heel ſeden van Perſien, geſijſſe deur Sorſimel, en / twaelf mijlen van daar deur Sinderate, op de rihet van Adalut gelegen / daar top by een beelgonden ter herberg waeren / diens huis een deel op 't waert ſont / en die ons heel onſaalde. 30ort / top hadden groot vernaaert in deze reis.

Samar-
cant de
ſtel van
de grote
Tamer-
lans.

De Koning van Perſien is een der machtigſte Woſſen des werrelts / niet alleenlyk in grootſt van ſant / ſchätern en rijkdommen / maar ook in getal van volk. Hy kan gewoneſlyk hondert duizent mannen te paert / en vier hondert duizent boettmeſtinen uitzenden. Zijn Woſ is bloeiend en heerlyk ; en hy heeft byna een ontellyk getal van adel. Zijn volken zijn zeer ſtrijdbaar ; en hy doet zich door de boognaamſte heren van zijn Woſ dienen. Hy is Woof van de Goddienſt dier zijn geheel Koninkryk / en leeft heel onkuſch en boelluſtig / om ſer groot getal der vrouwen / die hy in alle koninklyke pzaſſie houdt. Hy gebuurt in alle dingen uermuntende reukergien / niet alleenlyk in zijn klederen / maar ook in zijn gerechten / en dyaagt geſteenten van ontfaat-beerlyke warde. Hy heeft verlor van 30 beel vrouwen / als 't hem beſteft / te trouwen / gelyk de grote Turk , en heeft Seleris , lieden van ſaat / die deur zijn geheel Koninkryk trekken / en de ſchoonſte vrouwen opzoeken. Dezen hebben verlor om oberat in te gaan / ook in hun kamers / om hen te zien ſla-pen / en te weten of zy in de ſlaap renken / en zich heren en wonden / of ſacht en zoereſlyk ſlapen ; en als zy die verhozen hebben / volgengs hun opdenking / 30 ſetten zy hen in een dyaagſetel / en brengen hen toeg ten dienſt van hun Woſ ; en v'ouders van deze dothters woeden dan groteſlyk geert. Als de Woſſen ſien gezien / en de bevallyſſen door hem verhozen heeft / 30 geeft hy v'anderen aan de grooſte heren van zijn Woſ / de welken gelukrager zijn dan de genen / die hy de Koning blijven / om dat welning zijn gezelschap konnen genieten / nif oorzaak van 't groot getal / 't welk hy heeft. Zy woeden / gelyk die van de Turk , door gelubden betmaart. Hy gaat ter ſacht / gelyk ten oorlog ; en zijn lieden dragen verſchelde wapenen / als pijlen / honters / en houte ſchil-den / en / alle in goede opdenking trekkende / bewaren hun Woſſen heel zorgvul-diglyk / die zy als een God aanbidden. Zy zijn ſteng in hun krysgetuſt / en lyden beel in v'oeffening der wapenen. Zy eten niet / dan na dat hun jacht gedaen is / en doen dan een grote menigte van wiſde beſten door de dyaag-seerſlyk der vrouwen hornen / om hen te verſchagen met het doden van de ge-men / die hen meſt beſchagen. Dit gehele Ryk is vol van grote en treffeſlyke boſſchen / meer dan enige andere oosterſche landen. Deze Woſſen woed met de naam van Sophy genoemt / met om de heerdanigſt van zijn Goddienſt / dan om ſers anders / om dat hy de Woſ van Hali , Mahomers begunde 3000 / onderhoud / en tot betwys hier af een wolle Bonet / en een robe Culbant / met witte pſſen dyaagt / daar af hy Sophy genoemt woed / dat is robe Bonet of blet / en ook Caſelbas , dat is root hooft ; ſchoon anderen zeggen dat dit een Arabiſche naam is / en een man van zulverder Goddienſt als anderen / be-rekent. Zy hebben een andere Goddienſt / van de Turken , die v'aanhang van Homar , een ander leerling en nabolger van Mahomet , dat dit een oorzaak van grote en gedurige haat en ooplagen onder hen is.

Deze Hali der Perſianen was door Mahomet tot Calif , en zijn nabolger na zijn doot genoemt : maar hy wterd door Ebubecker , Homar en Ouman geſchuyt / daar de verbeeling van deze aanhang uit geſproten is. Deze Hali wterd te Cufa , niet verre van Bagdet , begraven ; en deze plaats woed noch van de Mahometanen groteſlyk geert / ja ook van de Juſelmaſche / of Turkiſche heizers / die gewoneſlyk door de Calif hy 't graf van Hali , Maſa-dali , of Haliſ huijs genoemt / gekroont woeden. De Turken houden de Perſianen , en de Perſianen de Turken door ketterſ ; want de Perſianen volgen Ha-lis uit-

Grote
maakt
der ha-
ningen
bent Per-
ſien.

Wel-
ſten.

uitgek-
te bray-
wren.

Woſſen.

Woſſen
Waarom
de Kon-
ning So-
phy bus
genoemt
woed.

Caſelbas

Verbe-
eling van
de Goede
blijft der
Maho-
meta-
nen.

Iſmaël
 Sophy.
 Beel-
 der-
 han-
 de
 geestelij-
 ken.
 Sacar.
 Jeorma.
 Calen-
 der.
 Dervis.
 Durmi-
 far.

lis uitlegging op d'Alcoran, en de Turken die van Homar. De Perſianen
 wierden / ſedert dat hun Califen en Koningen verſlagen waren / dooz de
 Sophys geboden / die van Iſmaëls geſlacht waren. Deze Iſmaël zeide dat
 hy van Hali afgebaalt was dooz een Profeet / de Sophi genoemt / die Ha-
 lis Godsdienſt weer opbracht / van de welke zy de naam hebben behou-
 den. Zy hebben beelderhande geestelijken in hun Godsdienſt / en onder
 anderen een / die Sacar genoemt is / welks geestelijken ſtrengelyk en zeer
 onthoudelyk leven / en zo arm zyn / dat zy deur 't lant gaan / met bak-
 ken waters aan ſtokken in d'onbruikbare plaatſen en wilderniſſen / om
 dat uit liefde aan de reizigers / in de naam van Hali, mee te delen / en
 niets daar dooz eiffchen / maar alleenlyk 't geen nemen / 't welk men ge-
 williglyk aan hen geeft. Daar is een andere ſlach Jeorma genoemt / die
 in pellegrimſchappen beſtaat. De genen / die van deze anhang zyn / dra-
 gen geen andere kleding / dan een lange rok / gaan blootſchoets / en heb-
 ben koſtelijke gozels / met zilvere klokjes / en noemen zich ook Janohan,
 dat is Godsdienſt van liefde. Daar zyn anderen / Calender genoemt / ge-
 lyk onder de Turken, die beſofte van kuiſcheit doen / en afgeſcheide plaat-
 ſen tot het gebed hebben / die zy Tachié, of Tachiat noemen. Zy ſchry-
 ven op de deur van hun woning deze woorden : Caeda Normaq dilerkin
 coufonge al cachircuit, dat is de geen, die hier inkomen wil, moet de kuiſ-
 heit onderhouden. Zy dragen dieſhalven ringen van zilber en pzer aan
 hun ſchamelijke leden / om de zonde van 't bleefch te vermijden. Daar zyn
 ook Dervis, die koſtelijke juwelen aan d'ozen dragen / en alleenlyk met een
 hamelvel bedekt / een mes by zich hebben / met het welk zy / als zy de
 pykkelen van het bleefch geboelen / en zeker kruif geëten hebben / dat
 hen als vertoed maakt / zich zelven zwarelyk wonden / en de wonden
 weer met Nicetiane genezen : ja enigen ſterben daar af / die dan in 't ge-
 tal van hun heiligen geſteit worden. Maar deze Dervis zyn ſnede robers
 en dootſlagers : want zy doden / zonder geſtraft te worden / al de genen /
 die zy op hun weg ontmoeten / indien zy niet van hun Godsdienſt zyn /
 en wanen daar mee een grote dienſt aan hun Profeet te doen. Zy zyn
 niet zo welkoom geweest / ſedert dat onder de Turken een van hen Amu-
 rath vermoordde / en deſgelijks aan Bajazeth de tweede wilde doen / en in
 Perſien aan de Sophy zelf. Een van hen doodde ook een Baſſa te Babylon,
 zonder daar op onderzocht te worden / om dat men hem dooz Gods die-
 naar achte. Een / van kleding als zy / doodde ook een Rechter te Damas-
 kus, gelijk wy gezegt hebben. Daar is noch een andere anhang / Dur-
 miſar genoemt / die zich bemoeit met de gebooztſonden der menſchen te
 boozzeggen. Men noemt hen Durmiſarnari, dat is boozzeggers van ge-
 luk. Oudſten van hen worden booz heilig geacht / en van d'anderen /
 als hun Charif of Paus zynde gehoozamt. Zy zyn grote gebedſden en
 huighelaars. Sommigen van hen zyn heel geleert in de Starrekonſt / en
 grote rebenaars / en / tot het volk ſprekende / zeggen ſpoozeloze dingen / en
 boozzeggingen / die ſomtijts waar worden. Zy hebben groot geloof by 't
 volk / en ook by de Groten / ja zodanig / dat de Sophy zelf / in een plaats
 komende / daar een van deze lieden zyn aanſpraak doet / ſtaan blijft / en
 met zyn geheel geſtoet hem aanhoort. Zy hebben een huis binnen Bag-
 der, op de grote plaats by 't koninklyk Hof ; en het ſchijnt dat zy over-
 blyſſelen

blijfselen der oude Chaldeen en Persiaansche Mages zijn. Daar zijn noch onder de Persianen zeker slach van menschen / Erades genoemd / die zich in't woosfelen oeffenen / en dikwijls met glimmend en besmeert leer gewapent / op dat'er geen dat aan hen zou zijn / tegen de wilde beesten gestelt worden. Daar zijn ook anderen / Pluviander genoemd / die op een andere wijze gewapent zijn. Alle deze lieden / van waar ze ook komen / zijn den Koning aangenaam / zo men hen dapper en kloekmoedig bevindt: want ze moeten openbare school houden / en in d'oorlog gebruikt worden. Ze gehoozzamen de sterkste van hen / die ze Barcas noemen. Want men vindt onder hen / die tien mannen kunnen dragen / en als ze iemand / die tegenstant biedt / vatten / zo wzingen ze hem doot tusschen hun armen. Ze hebben noch anderen / gelijk de Salfidas van Arabien, die zo stout en onberisacht zijn / dat ze geen bevel van hun Koning weigeren / schoon't hun leven zou kosten / en hem in alles gehoozzamen / gelijk een God: ja ze achten zich gelukkig en behouden / als ze't geen / 't welk aan hen beboelen is / mogen uitvoeren / zonder dat iemand macht over hen mag hebben / als de Koning / en de Boluchassi, hun Overste. Daar zijn ook Aussen, die altijd rondom de Koning blijven.

Erades,
woosfe-
laar.Pluvian-
der.

Barcas.

Salfidas,

Aussen.

In't Hof van de Sophy zijn veel voornamen ampten / en waerdigheden / gelijk d'Amicabir, of Opperhoofman / die een groot Hof houdt / de heeren beleid / de Doochden der plaatsen en bestingen stelt / veel ampten beoefent / en de middelen van de Dozt naar vereisch van de zaak gebruikt. Na hem komt de Naibassan, of Nabassan, die als een overste der geldmiddelen en inkomsten van de Dozt is / en achter d'Amicabir gaande / een groot getal van ruiters onder hem heeft. Daar na volgt d'Estodar, of Ostadar, die't Hof bewaart / en bequame lieden tot des Konings heere beschikt. Daar is ook d'Amirachor, of Amiracher, die als de grote Stalmeester is / en toezicht over de paerden en andere vachtbeesten van't heere heeft. De Caidfidibir of Legermeester voegt de slagordeningen. De Caslandera of Schatmeester neemt een deel der inkomsten van't Rijk / om d'amptlieden te betalen. D'Amiseralif djaagt zozeer booz de wapenen van de Sophy. De Testacane, of meester van de kleeckamer / heeft de toezicht over de klederen des Konings. Daar zijn ook de Zebedare, Farassin, Tabucaina, en andere krijgsoversten / die alle in goede ordening / en met grote pracht gaan. Men vindt daar vierderhande krijgslieden / die verscheidelijk betaalt worden: te weten de Cachias, of lichtgewapenden / die alle Edelingen zijn / en heel konstiglijk de paerden kunnen berijden. D'Athesia, die niets anders / dan een houtwer / dragen. De Caraniza, met boogen / pijlen en houtwer gewapent. D'Algeleps, die verlogghenden zijn / uit Armenien, Russien, Guzeratte, of uit andere Landen / alle dappere en strijdbare lieden / die in schone ordening trekken / en nimmer hun geleiden bzeiken.

Amptlieden van
de Sophy.
Amicabir.
Nabassan.

Estodar.

Amirachor.

Caidfidibir.
Amiseralif.Testacane.
Zebedare.Farassin.
Tabucaina.Krijgslieden.
Cachias.Athesia.
Caraniza.
Algeleps.

6. *Le Blanc* trekt naar *Indien*. Ontdekking van die landen. Beschrijving van *Diu*. Verscheide Steden. Waangeloofen zedender *Cambayers*. Gelegenheit van de stat *Cambaye*. Koophandel en vryheit daar in. Getrouwe verkopers en inkopers daar gevonden. *Le Blancs* makker, door een bedrieger bestolen, krijgt de gestolen goederen weer door behulp van *le Blanc*.

Le Blanc
trekt
naar In-
dien.

Ontdek-
king der
Indi-
aanse
landen.

Nadat dat *Wp* een groot deel van *Persien* en *Arabien* beurgereist en weer beurgereist waren / quamen *Wp* weer t' *Aden*, om van daar naar *Ormus*, en / volgens onz eerste boopneemen / naar *Oostindien* te trekken. *Wp* gingen t' *Aden* te scheep met onze goederen / en / de *Kust* van deze *Indische zee* volgende / trokken langs het woest *Caramanien*, of *Razigut*, en *Guzeratte*, en boozbp de *Zeehoofden* van *Jalques*, *Guadel* en anderen / en landen in *Cambaye* te *Diu*, naar de mont van de grote vloet *Indus*. Maar eer *Wp* in dit lant treden / zo zil ik / tot beter kennis van 't geen / dat *Wp* in deze grote reis aan te merken hebben / zeggen dat *Oostindien* deurgaans bekennt heeft geweest / sedert de veroveringen van *Alexander*, en van zijn nazaten / de *Koningen* van *Syrien*, *Asia* en *Egypten*, gelijk ook van de *Romaanen* zelden; en in deze leste eeuwen dooz middel der *Mahometanen*, die in onze woestertelijke landen handelen dooz tusschenhandeling der *Kooplieden* van *Venetiën*, *Genua* en anderen. Maar zo zijn eindelijk meer ontdekt dooz de *Portugezen*, sedert de nieuwe weg / die zo gebonden hebben / met een geslechte heer om *Afrika* te doen / en dit in de tijt van de *Wozft* *Henrijk* van *Portugal*, broeder van *Koning* *Eduwart*, die d'eerste / dooz zijn naaukeurige wijskonstige ondersoekingen / in 't veertienhonderctwintigste jaar de reis tot aan de *Kapen* van *None* en *Bojador*, der aanbangen / daar onze *Franschen*, de *Canarien* veroverende / alree geweest hadden. De *Koning* *Alfonfus* voer sedert boozt tot aan *Cabo de Verde*, en aan *Guinea*, en daar na d'andere *Koningen* langs *Congo*, *Manicongo*, en *Angola* tot aan de *Kaap de Bona Esperance*, die dooz de grote *Vasco* van *Gama* ontdekt en boozbp gezelt wierd in 't veertienhonderct zebenentnegentigste jaar / hozt na dat de nieuwe werelt naar 't *Westen* dooz *Christoforo Columba* gebonden was. Van daar wierd de weg naar *Oostindien* geopent langs *Cefala*, *Mozambyk*, *Quiloe*, *Monbaze*, *Malinde*, *Abex*, *Arabien*, *Carmanien*, *Cambaye*, *Malabar*, *Coromandel*, *Bengale*, *Aracan*, *Pegu*, *Sian*, *Malacca*, *Camboye*, *Champa*, *Cochinchina* en *China*, met ontelijke *Eilanden* / aan deze *Kusten* gelegen / gelijk *S. Helena*, *Madagaskar*, *Socotora*, de *Maldiven*, *Zeilan*, *Sumatra*, *Java*, *Banda*, de *Molukken*, *Philippinen*, en al 't overige van de zee van *Anchidel*, of *Archipelago* van *S. Lazarus* tot aan *Japon*.

De *Portugezen*, onder 't belest van de vermaarde *Albukerk*, maakten zich / in 't vijftienhonderctentende jaar / meester van *Goa*, daar na van *Malakka*, *Diu*, *Ormus* en andere plaatsen / daar zo hun heerschappij / koophandel en *Godsdiens* opgerecht hebben. Zeker / 't is een wonderlijk ding dat een hantvol volks / met zo weinig middelen / zo vast een voet in deze *Indiaanse* landen heeft konnen zetten / en 't geweld der machtigste *Koningen* van 't aardrijck regensaan / en dat hun boogbeelt d'andere volken ook derwaerts heeft gelokt.

Maar

Maar laat ons weer tot onze reis en kommisie Dui heren / daar af ik hier
 Gedelgheit spreken zal / als van Cambaye, Goa, Cochin, Calicut en andere
 plaatsen / om dat ik daar sedert tot verscheide reizen geweest heb. Dui is een
 kleine en lustige stat / in een Eiland gelegen / dicht aan 't vaste land van 't Kon-
 inkrijk Cambaye, daar af het een deel maakt. De Portugezen hebben daar
 een ontfinnelijke burgt / met een Wet / dooz hen gemaakt / dat niemant in de-
 ze stat mach komen / zonder de Cartaco, of verlofsbrieven van d' Onderkoning.
 De schepen betalen daar de tollén; en d' edelingen mogen in de Cambayette,
 dat is de haven van de stat / komen. Dit Eiland van Dui word van d' Indianen,
 Marmayrdixa genoemd / en heeft oberbloet van bee / en koophandel / en
 word van al d' Indiaansche volken bezocht / om d' oberbloet van alle waren
 en koopmanschappen / die daar gebonden en verhocht worden / gelijk goud/
 zilber / speerpen / geneeskruiden / bjesil / gesteenten / parrelen / reuherpen /
 amber / muskus / mastik / nagelen / safferaan / hozaal / koper / loot / quitzilber /
 bermiljoen / Laca, en andere waren. Daar is een groot getal van treffelijke
 Kerken / van de welken de Jesuiten een der besten hebben. De Portugezen,
 deze stat den Koning van Cambaye, Badurius genoemd / in 't begin van hun
 heerschappij in Indien, afgenomen hebbende / hebben daar / op de Spaansche
 wijze / d' Inquisitie zo strengelij ingevoerd / dat de geen / die zich daar booz
 hoeden zal / heel boozichtig moet zijn. Ik heb daar een arme Portugeesche
 koopman zien verhanden / die van zijn slaaf beschuldigt werd dat hy een
 kruis in een kussen had gesteken / en uit verachting daar op was gaan zitten;
 't welk d' elendige koopman echter in zijn lijden groot beleed / maar geburig-
 lijke betuigde dat men hem om zijn rijkdom / die groot was / doodde.

Beschrij-
ving van
Diu.Diu van
de Por-
tugezen
gewon-
nen.
Strenge
Inquisi-
tie.Staat
van Diu.

De stat Dui werd dooz een Koning van Guzeratte en Cambaye gesticht /
 de welk Hoofmanen als heer daar af maakte zeker Melike As of Yas, die
 haar tot een goede zeehaven / en zich meester daar af maakte / en Turken tot
 bewaking daar in bracht. Maar in 't vijftienhondertachtigste jaar bespon-
 gen d' inwoonders van 't land / dooz de heerkrachten van d' Egyptische Sol-
 dan, Campion, bygestaan / de Portugezen, die hen versloegen. Deze plaats
 is verscheide malen bezocht / tot dat eindelij d' Onderkoning / Nonio Acug-
 na, in 't vijftienhondertvijfendertigste jaar / met bevelen van de Koning Ba-
 durius, die zo tegen de Mogozsche Tartars beschermt hadden / daar een sterke
 burgt dee bouwten. Doch toen sedert d' Indianen hierom grotelijks vergramt
 waren / uit oorzaak van 't belang van de plaats / deden de Koning van Cam-
 baye, en de geburige koningen alle mogelijke bijt / om die weer te winnen;
 maar vergeefs: want de Portugezen verweerden zich zo wel / dat zo noch
 heden meesters daar af gebleve zijn. D' Indianen hadden grote reden hier-
 toe / om dat de koophandel van alle de geburige koninkrijken en Lantschap-
 pen daar aan hangt / en om dat de Portugezen, verwaant en hoogmoedig zijn-
 de / deze gehele kust onder hun bedwang houden / en zelven in alle bijtheit van
 Dui naar Goa, en aan de Kaap van Comorin, meer dan tweehondert en seben-
 tig mijlen verre / zellen. Het meeste deel der oostersche Lantschappen / haalt
 zijn behoefte van deze kust / die zeer rijk / wel bevolkt / en met veel goede steden /
 daar grote koophandel gedaan word / verzien is. Want in 't gewest van Dui
 vind men in 't vaste land de koninkrijken van Circan, en van Reitenbura,
 daar Ardanat, een koninklijke stat / is / gelijk ook Campanel, de Hoofstat van
 Cambaye aan d' overzijde van de grote bloet Indus, en de steden van Albiran,
 Casdar,

Burgt
van Diu.Gedru-
pt
plaatse-
van Diu.

Straf
dooz ber-
giff.
Wersfel-
de Ste-
den.
Pateni-
fir, en
baar ta-
pijen.

Zware
kosten
des kro-
nings
van
Spanjen
in d' In-
diaan-
sche lan-
den.

Waan-
geloof
der Cam-
bayers.

Hun so-
berheit.
Areca,
een oof-
in In-
dien.

Inwoon-
ders van
Cam-
baje, die
de Py-
thagori-
sten na-
volgen.

Brach-
manes
en Gym-
nosophi-
sten.

Stre-
king van
't Lant.

Casdar, Masura, Sudustan en Abedit, alle grote en rijke steden/ daar veel Hef-
tensche / Moosche en Joodsche kroonlieden wonen / ja ook veel Christenen
uit de plaatsen geblucht / die de Portugezen bezitten. Men doet in al deze ste-
den nooit enig quaatdoender dooz 't zwaert / maar wel dooz 't bergift ster-
ben. Aan d' overzijde van de bloet Araba vind men veel goede steden / als
Savadir, Barcar, Bermen, Parenisir, die een treffelijke zeehaven is/ daar grote
kroophandel gedaan woord. Men maakt daar ook veel zijde gebede tappjen/
de treffelijken van geheel Indien, die men naar Bengale, Malakka, Pegu en
andere plaatsen boert. Men maakt daar ook katoene lakens van derschelde
bertwen/ 't welk hun dooznaamste kleding is/ en dat uit veel landen van daar
gehaalt woord. Een halve dagreis van Patenisir is Diu, op een strook lants ge-
legen/ 't welk dooz een bloet van 't baste lant afgescheiden woord. Men betaalt
daar zware tolln van de waaren/ tot grote winst der bezondere lieden/ om dat
het minste deel daar af aan de Koning van Spanjen hoort / die veel meer tot
d' onderhouding der bezettingen beraalt : en 't beste deel daar af valt in de
beurs der Oversten / die hier in wel met d' Onderhoudingen overeenkomen :
in voegen dat de Koning somtijts bereit heeft gestaan om alles te verlaten/
daar in hy van zijn Staat/ eersuchtiger dan hy zijnde/ belet woord.

De Cambayers zijn tot veel waangelobigheden gensgen / daar af 30
streng onderhouders zijn / dat 30 om niets ter werelt met een Christen, als
30 hem bezoeken/ zoudn eten : want 30 zoudn zich anders besmet achten :
ja indien men hun spijs aanroerde / 30 zoudn 30 daar af niet willen eten.
30 hebben dit van de Guzeratters, en zijn daar in waangelobiger / dan de Jo-
den. De Goteu / en andere lieden van Staat eten op zijde lakenen van der-
schelde bertwen/ in plaats van linne tafellakens/ en leggen grote bladeren van
bomen onder de schukels / om de stoffen te bewaren. 30 eten heel soberlijk/
en gebuiken derschelde dranken / daar 30 Areca onder mengen / 't welk een
oof is / in Indien genoeg bekend / om dat 't heel gezond is / en hen van der-
schelde ziekten bewaart/ en dooznamelijk van de rantpijn/ daar men in geheel
Indien niet af weet. De vrouwen worden daar hoog geacht / en doozname-
lijk de grote juffrouwen/ die nimmer uit hun huizen gaan : ja sommigen van
hen scheppen geen vermark in 't zien van 't daglicht / en gebuiken alcht
haerslicht. Dit gehele lant woord van Heidenen en Guzeratters bewoont/
't welk het gerechtigste / rebelijste en Godsdienstigste volk van al d'ooster-
schelanden is. Want 30 d' oude Pythagoristen navolgende/ eten niets/ dat le-
ven gehad heeft. Hun spijs is niets anders/ dan witte en zwarte rijst/ melk/
haes / kruiden / en andere diergelijke dingen. 30 doen geen quaat aan te-
mant / en stozten ook niet het bloet van hun branden. Het lant brengt veel
Turkosen / en Lapis Lasali dooz/ dooznamelijk naar Rafiguf. Daar is ook
Storax, witte en rode Cornalinen, en Calcedoniesteenen in de Mynen / en het
beste Scammonea in geheel Indien. De Bramines en Banjans, die als hun Prie-
sters en geestelijken zijn / hebben veel dingen / die gelijk zijn met het geen/
't welk d' Ouden ons van de Brachmanes, Gymnosophisten, en andere Indi-
sche Wijsbegerigen vertellen / die misfchien / in de tijt van Alexander de
Groot, en van Apollonius Thyaneus, in deze landen/ of daar omtrent gewoont
hebben. Dit Lantschap strekt zich oostwaarts naar Sirok uit / en heeft de
zee naar 't zuiden/ en Guzeratte naar 't westen. Naar 't oosten is ooh het lant
van Mandao en Paleacata, en naar 't noorden Sangan, Dulcinde, en de landen
van

van de grôte / Mogor. Dit gehele lant woord besproeft van de grote en ver-
maarde bloet Indus, ook Inder en Schind genoemt/die de naam aan dit geheel
lant gegeven heeft / en voornamelijk die van Indofan aan deel geburige lan-
den / die 't midde Indien maken. Deze bloet spzuit uit de hoge bergen van
de Caucasus en Paropamisus, die men heden de Naugracot en d'Uffonte zegt te
wezen/ en/heel grote Koninkrijken deurgelopen hebbende/en in zijn loop met
heel andere grote bloeden bergroot/ loft zich deur twee monden by de stat van
Cambaye in d'Indiaanſche zee.

De ſtat van Cambaye is groot en bloefende / op deze grote bloet gelegen/
en dooz de genen van 't lant Amouduat genoemt / 't welk haar eerste naam is/
die zo ook aan deze bloet geven / die de twee lantschappen van Guzeratte en
Cambaye, een zelbe Koninkrijk makende/ van malkander ſcheid. Deze ſtat
is omtrent een mijl van de zee / en legt aan de bloet d' Indus, die daar op twee
plaatsen de haven maakt / van de welk de voornaamste een hoek van de ſtat
naar de nooztyde is/ die men by noot met een keten ſluiten kan. De ſchepen
rijzen en dalen daar met de bloet en eb / en zijn dikwijls zo groot van getal/
dat het wonder is hen te zien. Doozt / de bloefing en ebbing van deze zee is
enigſins van d'anderen verſcheiden. Want dewijl hy langs deze arm van de
zee oploopt / en heel verre naar 't Noozden ſtroomt / zo gebeurt het gewone-
lijk dat het water daar by volle Maan op zijn langſte is / heel ſtrijdig met on-
ze ſtroomen. Dit baart grote verwondering in al de Naturaliſten / die heel
bezich zijn om d'oorzaak daar af te vinden. Deze ſtat van Cambaye is een
der rijkſten van geheel Indien, wel gebout / en byna op een zelbe wijze / als
van Italien, met goede burgen en toegangen. De Portugezen hebben dik-
wijls gepoogt zich meester daar af te maken / om dat zo oberbloediglijk van
al 't geen verzien is/dat tot het leven/ ja ook tot de welluſten nootzakelijk is/
voornamelijk van alderhande uſtuntende dzuichten. Zo hengt onder an-
deren waren doozt de beſte Turbith, Galanga, Nardus, Alfa foetida, en ande-
re diergelijkhekruiden. Zo is ook rijk van zijde / katoen/ witte en zwarte
rijns / aardgewas / en van alderhande hoſtelijke geſteenten. De Dooft / die 't
bezt / is een Mahometaan; maar hy laat zijn volken/ Chriſtenen, Joden, en
Afgodendieners / in alle byzheit van geweten leven. Zijn liſtſwacht beſtaat
in twee duizent ruiters / en in dzye duizent mannen te voet / die met hogen en
houtwers gewapent zijn. Hy houd omtrent vijftig elefanten / en onder an-
deren enigen / die geleert zijn om alle uchtens eerbiedigheit aan hem te be-
wijzen. Zo zijn heel hoſtelijk gewapent / en voornamelijk in de pzaaldagen.
Hun ſtat is wel toegemaakt / geſchidert / en elerelijk bereid. Zo hebben be-
ſterders / die hen met grote eerbiedigheit handelen / zonder ooit enige ru-
wighet en wyetheit tegen hen te gebruiken / vermits de reden grote plaats
in deze beſten heeft/ aan de welken niets ſchijnt 't ontbreken / van de ſpraak/
om zulks uit te dzuiken: want zo verſtaan heel wel de taal van 't lant/ en be-
gripen vaerdiglijk al 't geen / 't welk hun meesters tot hen zeggen. Een
ſk'er was / waren'er noch enigen van de genen / die Mahomet, des Konings
grootbader / gedient hadden. Deze Dooft gebruike deurgaans bergſtigde
ſpijzen/daar toe hy zich gewent had; en hy wierd zo bergſtig/ dat een vlieg/
hem ſtehende / terſtont ſtof. Hy doodde ook al de vrouwen / die by hem ſte-
pen/ en van zijn adem bergſtigt wierden: in boegen dat hy dagelijks van
gemalinnen veranderen moest. Hun huisgewaad is pachtig en hoſtelijk;
't welk

Indus, en
zijn oop-
ſpreek.

De ſtat
Camba-
ye, en de
gelegn-
heit daar
af.

Wan-
derſte
bloet en
eb.

Waren
van deze
ſtat.

Wijet
der in-
woon-
ders van
Camba-
ye.
Elefan-
ten en
hun be-
druft.

Bergſ-
tige ko-
ning.

D'art
der Cam-
bayers.

'twelk zy van de Portugezen geleert hebben. Zy laten zich ook in de roosbaar/ of in een draagsestel draagen/ en scheppen groot vermaak in de zanghous. Hun huizen zijn heerlijk versiert/ gelijk te Diu, en t'Ormus, en einigen met Calcedonien, Amerysten, Topasen, Hyacinten en andere sijne gesleenten opgezinkt. Zy hebben een Calcedonie Wijn te Limadura, een doop/ drie ringen van de stat/ daar men diederhande stenen uittrekt/ witte/ rode en gemengelde/ die zy Bafayora noemen. Veel kooplieden van verscheide gewesten komen die van daar halen/ en landen met hun schepen te Nogar, een haven/ niet verre van de Wijn. De waren/ die men in deze stat laad/ worden naar verscheide plaatsen des werrelds geboert/ gelijk naar Ormus, Ziden, Mecha, en de bloet d'Eufates op naar Balora, Babylon, Byr, Alep en Damaskus. De waren die men daar bzingt/ als van Mecha, en andere plaatsen/ zijn scharlakens/ sluweelen/ lakens/ pzerwerk/ en Amfian, 't welk een drogerp is/ gelijk 't Opium, dat van d'Indianen heel veel gebruikt word/ doozmarvelijk in de heiren/ om dat de krijgslieden daar dooz dapper/ en als verwoed worden/ ja zo/ dat zy tot de leste dzuupel bloets stryden: 't welk oorzaak is van dat men grote handeling daar in doet. Zy krijgen hun zjbe/ porcelafnen/ sendal/ sluweel/ elpenbeen/ bysil/ Microbolanen/ en alderhande mengselen uit China, en uit andere oosterse plaatsen. Zy hebben ook het beste Borax, dat men vind. De handeling word daar met grote getrouweit gedaan/ want de Senfals, die de waren verkopen en inkopen/ zijn geachte en vertroude leden/ en zoogvuldig om de goederen der anderen/ als hun eigen/ te bewaren: ja zy zijn ook gehouden de kooplieden van huis/ stoelen en tafels/ en samtjts noch van andere dingen te verzorgen. Men vind daar vrouwen en dochters van alderhande slach tot zjn dienst/ die men koopt/ en/ als men hen gebruikt heeft/ weer verkoopt: ja d'Ouders verkopen ook hun kinderen/ als zy te veel hebben. Al't geen/ 't welk tot het leven noorzakelijk schijnt/ is daar heel goedkoop. Men leeft daar in grote vyphelt/ zonder ergens in gemoet en onderzocht te worden/ als men de waren betaalt heeft: en de byzembelingen leven daar pder in zjn Godsdiens/ in de zelve vyphelt/ als d'ingebozenen. In dit lant/ en in al de plaatsen daar rontom is het elpenbeen in hoge achting/ en word veel gebruikt/ om dat de vrouwen beelderhande armbanden daar af draagen: en als semant van hun magen sterft/ bzeken zy die/ naar de gewoonte van 't lant/ tot bewijs van rouw/ gelijk de mannen zich de haart doen afscheeren: in boegen dat/ als de rouwt over is/ de vrouwen weer andere armbanden van elpenbeen dooz zich doen maken.

Ik zal hier een ongebal verhalen/ 't welk mijn makker oberbief tertiwl top te Cambaye waren. Want na dat top daar enige dagen met handelen besietten hadden/ ontmoette hy zekher man van Xaintonge, die zich een groot koopman beinsde/ schoon hy een snode bedziager was/ gelijk hy wel betoonde/ toen hy/ onder schijn van handelen/ hem een zake met koopmanschap ontboerde/ dat meer dan drie hondert kronen waardig was/ en/ recht van pas een Caravane bindende/ die naar Ormus trok/ zich daar mee in begaf/ om met zjn dieberp wech te raken. Wijn makker/ hier af verwittigt/ volgde hem baerdiglyh/ met een ander schip/ in 't gezelschap van een ander koopman/ die dooz deze quant wel dzeemaal zo veel bestolen was. Deze tocht geschiedde al te verhaast: want zo haast als zy vertrokken waren/ zelde onze waard/ die een rijk koopman was/ dat mijn makker heel onboozichtiglyh was

was vertrokken / en dat hy niets uitrechten zou / om dat hy de lijst der genoot-
me waaren / met de verloofte van d' Onderkoning / niet meer genomen had.
Zij volgde hem diegenen / en nam al de geschenken mee / die hy daer toe
noetzelijh waren / en / i' Ormus komende / behondt dat mijn makker deze
quant al aangeest had / die lustig op zijn kisten teerde / maar dat hy / geen
geschijft by hem hebbende / niets tegen hem bewijzen kon : in boegen dat
d' ander alles niet sijne woorden ontkende / en mijn makker in groot gebaar
bracht / vermits het gerecht / of d' Alcalde , aan de welk mijn makker zich
bevoegt had / om reden daar af te hebben / de zekerheit van d' een / en 't klein
bewijs van d' ander / sag / en onder de hand noch enig geschenk van deze be-
drager ontfangen had. Zijn makker dan stont in gebaar van / als een laste-
raat en bedrager / in de gebangenis gebroepen te worden / zo ik drie dagen
daar na niet i' Ormus was gekomen / daar ik hem vertroofte en verzekerde.
Egla / booz 't Gerecht verschenen / en de waarheit vertoont hebbende / toetst
booz getuig aangenomen / en op de psoef gestelt / 't welk hi tegenwoordighet
van d' Alcalde , en van een spoorgeest ebdtman geschiedde / Don Jacomo van
Mendez gendeet / die van d' Onderkoning tot deze zaak gestelt was / en die /
my sijf aanstende / tot my seide dat ik niet op my zelven son nemen / en dat /
zo ik loog / die mijn leven kosten zou. Hy der my daar na de hand op een kruis
leggen / en afweeren. Egl verstaende daar na aan hem de gesheete zaak / en dat er
in de genoemde zaak zeker geschijft was / 't welk anders' waer en hoe veel waaren
der zelf geen zeker beschiet wist. Ik vertoende daar na aan hem de verlof-
schijft van d' Onderkoning / en d' andere geschenken / die getuigenis van de
betaling der tollén gaven / volgens 't verlijt / 't welk onze verkoper Jolefo
Grogna aan my had gegeven / die ook desgelijks getuigde. Deze quant / in
mijn tegenwoordighet gebroegte of hy my kende / begon wel d'uisent laste-
ringen tegen my uit te brengen / en zich met beet worden / en grote stoutheit
te verantwoorden / en seide dat hy geen acht op 't geen / dat in zijn zakken
was / genomen had / dat hy een Ebdtman was / en geen rekening van zijn
waaren sieeld. Maar dit baarte niets aan hem. Ik sieeld al aan dat men de
zaak openen zou ; en men bond toen al 't geen / 't welk daar in was / op zoda-
nig een wijze / als ik gezegt had / en de lijst daer af eben gelijf als myn re-
kenboek / en als mijn geschijft / 't welk onderzocht / en zo waar bevonden
werd / dat deze rampzalige / niets antwoorden konnende / overtuigt / en booz
eenuig op de galajen der toeren toetst. Hy kreeg in beyer boegen goed en
hoort recht / en geraakten gelukkiglijh weer aan onze koopmanschap / zonder
iets te verliesen : en na dat wy een geschenk aan de Heer Mendez gebaan
hadden / keerden wy weer naar Cambaye. Ik heb dit verhaalt om de ge-
troufheit en oprechticheit van onze waer en verkoper / Jolefo Grogna , te to-
nen / die oorzak van dit geluk was. Dit zeker / hun getroufheit is zandig /
dat het Gerecht hun woorden en geschenken / gelijf gewijde dingen / geloof-
ja zo verre / dat / zo een koopman koont te sterben / zijn goederen en waaren
getrouwelijh bevaart / en zonder enige betrundering aan d' erfgenamen
weer gelevert worden.

Gecon-
teit der
brist-
pers van
Indien.

en zijn
makker
de genoot-
me wa-
ren waer
doet hij-
gen.

baer le
Blanc op
volgt /

7. Grote macht van de *Mogor*. Namen van verscheide Koninkrijken. *Goa*, en een brede beschrijving daar af. Kerk in *Dinary*, daar de duivel aanbeden word. De Maacht *Maria*, en 't Kruis onder hen ge-eert. Treffelijk gasthuis te *Goa*, en goede ordening daar in. Ziekten te *Goa*. Verdere beschrijving daar af. Zeerovers gehangen, en een wonderlijk verlost.

Deli, en
Decan,
Konink-
rijken.
Grote
macht
des Ko-
nings
van De-
li.

Groot
gebied
van de
Mogor.
Malabar.
Narfing-
gen.
Oriza.
Mandua.
Goa, en
de be-
schrij-
ving
daar af.

Grenzen
daar af.

Ver-
scheide
havens.

Van Cambaye komt men aan de Koninkrijken van Deli en Decan. Men zegt dat over omtrent dize hondert jaren zeker Sanofaradin, Koning van Deli, zeer machtig was / en dat hy Decan, Canare, Ballagarte, Cancam, Goa, en al de landen tot aan Comorri berooverde; maar dat sedert / onder zijn nakhomelingen / deze landen aan verscheide Hoofsteden gedeelt werden / die zich meester daar af maakten / en echter / doch allenlijch in schijn / de Koning van Deli door hun Opperhoofd kenden. D'Idalcan was te Goa, de Nisamaluco, de Negotana, en anderen in andere plaatsen. Cambaye, en d'andere geburige landen staan heden onder 't gebied van de grote Mogor, die over omtrent tachtig jaren een groot gedeelte van Oostindien ingenomen heeft / en 't oberige bagelijks dzeigt. De Malabar bezit de gehele Westersche kust van Goa tot aan Comorri; gelijk aan d'andere zijde naar d'Oostersche kust Coromandel is / daar de Koninkrijken van Bijnagar of Narfingen, van Orixia, Mandua, en veel andere Koninkrijken zijn. De weg van Ormus naar Goa is omtrent vijf hondert mijlen lang. Op volgenden deze gehele kust / en quamen te Goa, een stat en Eiland van Malabar, zo schoon / rijk en bloeiende / als enige andere in geheel Oostindien, en als een steunt der Indiaansche landen. Zp is van 't vaste land afgescheiden door een grote bloet / Mandua genoemd / zo groot als d'Eufrates, en ook van een kleine stroom / Guari geheten / daar af de Stat haar naam genomen heeft. Zp behoorde eertijds onder 't Koninkrijk van Narfingen, en daar na onder Decan en Dealcan, en wierd eindelijch door de Portugezen, onder 't belet van Alfonsus Albukerk, in 't vijftienhondertentiende jaar / den 1002 Sabaco, Statshoofd des Konings van Decan, afgewonnen. Zp heeft naar 't Oosten en Noorden het land van Decan, naar 't Westen de Zee / en naar 't Zuiden het Koninkrijk van Mangalor, 't welk den Koning van Narfingen onderworpen is. D'Eilanders en Inwoonders / dappere en berwaande lieden / zijn van alle tijden grotelijks tot de koophandel genegen geweest; en men ziet daar ook een grote toebloeiing van alle Indiaansche volken. Daar is ook een goede haven in 't blek / Banastarin genoemd / 't welk een Burgt heeft / die d'ingang beschermt / schoon zp van zich zelve sterk genoeg is. Zp hebben veel andere goede havens / als Danda, Alinga, Banda, Amolapale en Puntadafal, daar na 't oude Goa, Rama, Govisantole en Amadiva, die pder zijn bloet heeft. Daar de zijde van 't vaste land zijn veel Steden en woonplaatsen / maar ten meeste deel van Mahometanen en Afgodendienaars / die van de Portugezen in toom gehouden worden. Zp hebben wel goede havens / en grote bequaamheit van hout / om schepen te bouwen: maar zp darren niets meer aandangen na dat zp eenmaal daar over gestraft zijn / om een verraat en samenzwering / die zp / van

van enige geburen geholpen / maakten / en door andere Babaren , te weten door de genen van Paleacate ontdekt wierden. En schoon zy wel hondert Heidenen tegen een Christen waren / en d'ingang van de vesting opnaagewonnen hadden / zo wierden zy echter weer afgedreven door de Slorboocht Garcias Acugna , die de genen / de welken hem dus tijdiglijk gewaarschuwt hadden / wel vergold / en aan hen mildelijk van des Konings schatten meedeelde. Deze goede geburen van Paleacate geraakten dus in een selve achting en byzheit / als de Portugezen , te weten byz van tollen / schattingen en alderhande belastingen / met zodanig een verbont en byzentschap / dat veel van hen Christenen zijn geworpen / en door 't huwelijk zich aan malhander hebben verbonden. De zamenzweerders / zo veel die aangaat / wietden ten meestendeel met de doot gestraft / of gebannen / en hun goederen verbeurt gemaakt.

Samenzwering van d' inwoon- ders tegen de Portugezen.

't Eiland van Goa is niet meer dan enige weinige mijlen groot ; en d' inwoonders zijn kloek en sterk van ligchaam / en een weinigt geelachtig. De stat is rijk en machtig / en de doornaamste straat vol van goutsmeeden / die hun winkels met goud / zilver en gesteenten becliert houden. De Heidenen van de plaats hadden niet verre van Goa , in een klein Eiland / Dinary genoemd / een Tempel / die heel pyachtiglijk van kostelijke stenen gebout was / daar zy de duivel aanbaden / die aan hen in verscheide en byzemde gedaanten verscheen. De Portugezen , dit misgelyk ziende / verdelgden deze Tempel / en des zelfs Afgoden / zonder enig teken daar af te laten / en versterkten de Stat met de stenen / van de welken zy ook heerlyke huizen hielden ; daar door zy de haat van alle deze Afgodenbenaars op hun hals haalden. Deze Tempel was van zekere zwarte steen gebout ; en hun Pagoden of Afgoden waren christelyklyk van gedaante. Toen de Portugezen deze grote oorlog tegen de Samorin van Calicut hadden / zouden zy de Tempel dezer Afgoden alree verdelgt hebben ; maar d' enige eerbiedenis van de beeltenis der Maagt Maria , die deze Heidenen onder hun Afgoden stelden / en grotelyke eren / was oorzak dat toen alles gespaart wierd. Zy noemen de Maacht Samacarin , als of men een vogel zeide / en zeggen dat dit Gods Geest is. Zy eren ook het Kruis / en zeggen dat zy in de stichting van Goa een in d'aarde bonden. D' inwoonders leven wellustiglyk / en doen altyt / op de wyze der Indianen , een kostelyk dat vol van Areca achter zich dragen. Ik heb tot verscheide reizen / terwijl wy dus onze handel deden / te Goa geweest / daar ik dikwyls over veel dingen betwongert was ; als over haar grote koophandel / rijkdommen / goede orde-ning / en baerdig recht / en voornamelyk over haar wonderlyke regeling in hun Gasthuis / 't welk heel rijk is / en daar toe nochtaut / als 'er een groot getal van Zieken uit de heiren koomt / d' Onderkoning en Wartsbisschop mildelyk hun inkomsten besteden ; daar in de Portugezen zich meedogend en byzandelyk van natuur tonen / hoewel d' Indianen hen door meelneedigen houden / om dat zy hen zo veel plaatsen afgenomen hebben. Dit Gasthuis is / gelyk ik geloof / het schoonste en volmaakste / dat in de Werelt is ; en ik dar wel zeggen dat het Gasthuis van de heilige Geest te Romen , of 't Ziekhuis van Malta , daar men in zilbere baten gebiedt word / in rijkdom / orde-ning en dienst by dit niet kan geleen worden : Ja men word daar beter gehandelt / dan in zijn eigen Huis /

't Eiland van Goa.

Tempel in Dinary , daar de duivel aangebeden wierd.

De Maacht Maria , en 't Kruis onder hen ge-eert.

Goede orde-ning te Goa.

Treffelyk Gasthuis.

hoe rijk men ook is / gelijk ik dikwijls gezien heb / terwijl ik daar te
schen, die'er ziele in lagen / bezocht. De Jesuiten hebben de bediening daar
in de welke 30 grote meedogenheit gebuiken. Dit huis / op de bloot ge-
gen / is dooz de koningen van Portugal gesticht / die 't met rijke inkom-
berzien hebben / daar noch veel bijzondere aalmoessen van d' Adel bijkom-
Men houd gewonelyk te Cambaye, daar overbloeit van graan is / een hand-
laar / om goed koop alle nodige doozzaat te kopen. Daar is een groot ge-
van slaven / die alderhande diensten doen / en ook ten dienste der andere
huizen van Indien, en der kloosters van vrouwen en dochters / en van alle
hoefstige lieden gebuikt worden. Men berhynd daar dagelyks veel ruik-
de kruiden / om de quade lucht / en de vuile stank te berdyjden. Men gebuikt
daar zeer sijn lijnwaad / en ten meestendeel palmwijn / en andere wijnen
30 bier als de duyswijn sijn. De Portugezen, die daar wonen / sijn groote
tot de wellusten van 't bleesch / en der sinnen overgegeven / en gebuiken
hun tafeldienst veel van zodanige porcelainen / die geen bergift kennen
bzagen / maar dan terstont breeken. Dit gehele volk is de Spaansche pokke-
zeer onderwoopen / gelijk ook een andere ziekte / die 30 Mordefin noemen /
met zware bzaking en hoofspijn begint / en heel vlerig is / daar veel af sterft
30 hebben ook de Schenrbuik / en veel andere ziekten ; en doen zich / 30
als 30 zich qualijk bevinden / in 't gasthuis bzingen / daar men goede
iniddelen tot hun geneezing gebuikt / hen in fraje kamers herbergt / en
aangename ruimen doet wandelen.

Slaven
ten dienste
gebuikt.

Ziekten
te Goa.

Kerken.
Din-
kers.

Kloos-
ters.
Koop-
handel.

Water.

Zant-
plaat.
Inquisi-
tie.

Groot
getal der
Impt-
lieden.

De Kerken van Goa sijn schoon / en heerlyk gebout / en de befiners
huis sijn ook van parlemoerschelpen heel konstiglyk gesneden. De lantaernen van 't
ders dan Was / van 't welk de stat rijkelyk bezorgt is. Deze stat / omme-
acht duizent scheden in d' ommegang / is nab 30 groot als Rouaan, of
non, zonder de boozsteeden mee te tellen ; en de huizen sijn daar / op de
van Europa, van gebakke steen gebout / en met tighels bedekt. Deze stat
een Aartsbischofdom / en heeft vier Bisschoppen onder haar ; en haar
schappp bzeid zich uit tot aan Mozambyk. Daar sijn veel kloosters / als
Jesuiten / Minderbroeders / barreboetsche Augustiniers, en verscheide ande-
vrouwenkloosters. Men doet daar grote koophandel van alderhande wa-
ren en koopmanschappen / en ook van slaven en slavinne / daar in groot
koophandel gedaan word. 30 achten 't booz geen grote zonde dat een man
ster zich met sijn slavin vermengt : en indien 30 daar af bezyucht word / 30
maakt de Wet haar by ; en 30 mag gaan ter plaats / daar 't haar beliest.
't Water is daar tamelyk goet en gezond / en hoewel de zee daar heel hoog
bloeit / 30 is echter 't water niet zout. Men haalt het geen / dat heel goet is /
een weinigt buiten de stat / in een plaats / Bankenia genoemd / 't welk men by
kroezen verkoopt. De haben / die goet is / heeft echter een zantplaat / gelijk
te Larache en Fez ; maar de haben van Goa word wel gestoten / en die van
Larache niet. 30 hebben daar ook een Inquisitie en Raat. D' Onderkoning
wordt alle drie jaren verandert. De winst / die daar af koopt / is booz de
rusting der schepen verquist ; en meer dan drie duizent Imptlieden tonen
moet. 't Elant is bergachtig / en vol van zant en rode aarde / en echter zeer
bzuchtbaar / uit oorzak van de springbzonnen en stromen / die dat bespre-
jen.

Zp maken van deze aarde beelderhande graauwe en rode baten / die zo als glas zijn. De rijt en garst wassen daar twee malen in 't jaar / 't welk yt groen is. Daar zijn veel palmbomen ; en daar komen ook veel sche-
 1 / met Cocosnoten geladen / die in de stat verkocht worden. De schepen
 1 ven op de ree / om dat 'er in de bloet niet waters genoeg is. Men rekent
 1 een mijlen van de stat tot aan de mont / daar twee sterke bestingen zijn / tot
 1 waring der schepen / die in 't midden deurbaren. Een mijl hoger is noch
 1 andere besting / Pangari genoemd / daar d'oberste Wachtmeester woont /
 1 in die welke men de verlossing moet nemen / om zo wel in 't inkomen / als
 1 't uittrekken te handelen. Maar dewijl veel anderen bedeligh van deze
 1 st / en van haar oordening / bestiering / adel / krijgsglieden / zeden der man-
 1 en en vrouwen / zo Portugezen, als Indianen, geschieden hebben / zo zal ik
 1 het bijder daar af spreken / maar alleenlijk hier byvoegen dat / terwijl top
 1 dat waren / zekere Franschen, die een schip met peper genomen hadden / van
 1 ongeluk overbullen wierden. Want zp / op een zantplaat / twaalf mijlen
 1 an Goa, bift rakende / wierden genomen / en 't schip / dat aan een Porcu-
 1 zische koopman van Goa toebehoorde / gebergt / en zp gebangen / en vertwe-
 1 en tot te Goa gehangen te worden / zo om dat zp 't schip genomen / als om
 1 at zp de Hoofstman en enige anderen gedoot hadden. Hun Hoofstman was
 1 aimondin genoemd. Zp hadden in hun sterben by hen enige Priesters van
 1 e kerk der vijf Wonden / by de grote markt / daar 't Gerecht uitgeboert
 1 oterd. De genen van onze Vrouw der barmhertigheid kleedden hen / volgens
 1 de gewoonte / alle in 't wit / met lange rokken tot aan de hielen / met een wit-
 1 e bonet op 't hoofd / en een kruis in de hant. Zp slozven heel volstandighlyk
 1 in wiferden van pder beweet en beklaagt. Zp hingen noch enigen in andere
 1 plaatsen / gelijk in de Caye van S. Catherina, en in d'Alfandeka, daar men
 1 t gram verkoopt / daar men zes ophanopen zou / van de welken de jongste
 1 dooz 't byken van twee stroppen neerbiel. De Jesuit, die by hem was / dee zo
 1 veel dat hy weer in de gebangenis gebacht wierd / en vergiffenis verkreeg.
 1 Deze Jesuit poogde hem tot zijn gezel te maken / maar hy wilde liever een
 1 ander byzoder worden / gelijk hy ook dee ; en hy wierd van al d'adel bezocht.
 1 Hy was van Diepen van geboorte / van 't huis der Ratelins, en had zich by
 1 deze Zeerover begeben / niet om te roben / maar om de werrelt te bezichtigen.
 1 Hy gedenkt dat / terwijl ik namaals in Provence was / in de tijt der oor-
 1 logen van de Ligue, een zeker jongman van Aubagne om enig misdyf / daar
 1 mee men hem beschuldigde / gebangen wierd. Zijn bonnis wierd t' Aubagne
 1 dooz de Raatshoor / de Heer van Allert, gemaakt / en hy vertwezen tot gehan-
 1 gen te worden. Maar de twee nieuwe stroppen / die hy om de hals had / by-
 1 ken / en hy biel gezond en ongewond ter aarde ; 't welk pder om genade dee
 1 roepen / die aan hem toegestaan wierd. Doch hy / zijn geluk niet gebruiken
 1 konnende / begaf zich dooz de Ligue in een aanslag op S. Maximin, die hem
 1 't leven kostte. Hy heugt ook van een Siciliaansch edelman / die / van dattig
 1 balsche getuigen beschuldigt van de stat Messina aan de Turk te willen verho-
 1 pen / tot hangen / en zijn kinderen tot onthoofte te worden vertwezen wierden.
 1 Hy betuigde op de ladder zijn onschuld / en de strop / die hy om de hals had /
 1 byak aan stukken. Men dee weer een nieuwe om zijn hals / die ook byak ;
 1 't welk oorzaak was dat het volk hem beschutte. 't Bonnis wierd nagezien /
 1 en de balsche getuigen / van balfheit overtuigt / wierden gedoot. Hy / met
 1 zijn

Bestin-
gen.Fransche
zeero-
bers ge-
bangen
en ge-
bangen.Een van
hen woon-
delijk
verloft.Twee
dooz 't
byken
der
stroppen
van de
gals ver-
loft.

zijn kinderen/ging barreboers naar onze Wou van Lorette, daar ik hem zag. Doozt/ de Knooplieden van alle volken mogen/ zo wel te Goa, als in d'andere steden der Portugezen, beilighijk handelen / zo zp de verlosbyzief van d'Onverhoning hebben / en de tolln en rechten betalen; want anders zou alles verbeurt zijn.

8. Beschrijving van *Batocala*, en van enige andere plaatsen. Verwaantheit van een Portugefche zeehoofdman, die fchadelijk aan hem is. Macht des Konings van *Cananor*. Verscheide eigenschappen van zekere fteen. Beschrijving van 't *Areca*; en ook van *Calicut*. Schrikkelijke beelden. Kerkdienst aan de duivel. Verdere beschrijving van *Calicut*. Koejen by hen heilig geacht. Offering van een witte haan. Schrikkelijk kerkgebaar. Kleding en zeden der *Bramines*.

Verfchelde beftingen der Portugezen.

Batocala, en de beschrijving daar af.

Amiadi-va, een Eliant.

Centacola, de flat daar af. Schone vrouwen.

Van Goa tot aan Comorin, 't welk eigentlijk de kust van Malabar is/ vind men veel andere beftingen der Portugezen, getijk t'Onor, te Barcelor, van d'Indianen Barcelan genoemt / te Mangalos, te Mofiri of Cananor, te Cranganor, van d'inwoonders Cagnanora genoemt / te Cochín, te Coulan, die zp Cosimans noemen / en in andere plaatsen. Wy quamen van Goa te Batocala, zeker Koninkryk/welks hoofdstad schoon en rijk is/ en overbloet van alle dingen heeft / en aan een diepe bloet gebout / lichtelyk te gemaaken is. Maar haben is dicht by de flat / en altyt vol van fchepen / die daar grote handeling maken. D'inwoonders zijn ten deel Heidenen / en ten deel Mahometanen, maar heel beleeft / en van verwe tusschen wit en zwart / en zo wel de mannen als de vrouwen treffelyk van gefalte en gedaante. De flat is van veel fraje vlekken omringt / die zich tot aan Decan, vyf mylen van daar / uitstrekken : in boegen dat men over 't belt niets anders dan vlekken en doopen ziet. Deze flat / den grote Konink van Narfingen onderwoopen / is met vaste muren omringt / en word veel van de Joden bezocht / die daar grote koophandel doen / en is van verscheide volken bewoont. Zp doen zich dooz lastdragers (vermits zp weinig vryheit hebben) in draagseetels dragen; en wy hebben daar tot verscheide malen offn gebruik / die men behangt / om daar op te klimmen. Men eet daar voort van rijst / 't welk smakelyker is / dan dat van tarw / daar men somtijts Manteca, met een weinig zouts ondermengt; 't welk een aangename spys maakt. Men vind daar geen erten of bonen / maar wel alderhande boomgewas / dat lieffelyk smaakt; en zp hebben hun d'ank van de palmboom. Hier verre van deze flat is een eliant, Amiadi-va genoemt / 't welk naar 't vaste lant een goede zeehaden heeft / en van Moren bewoont is / die rijk van gewas en bee zijn. Deze volken zijn doorbanden der Portugezen, maar hebben geen macht om hen te hinderen / dewyl hun eliant klein is / en naauwelijks acht mylen in zijn ommekring heeft. De flat daar af / Centacola genoemt / is rijk en aangenaam / en den Konink van Batocala onderwoopen. Zp hebben onder hen enige Joden, die dooz hun aangezicht wel aantooijen dat zp niet van 't zelbe volk zijn. De vrouwen gebruiken daar zekere wateren en mengfelen / daar mee zp zich wrijven; 't welk hen bobengewoon schoon maakt. Zp zijn ook dooz de schoonsten en aangenaamen van al d'oosterfche landen gehouden / onder de welken echter de Jodinnen

nen in schoonheit uitsteehen/ die zeer kuisch zijn : en al 't geen/ 't welk zy den
 byzondeligen toelaten/ is in zekere huizen van de hunnen bezocht te wo-
 den/ daar veel schone dochters vergaderen/ die slechtelyk gekleed zijn/ heel
 anders dan d'andere byzouten van de stat. Zy zingen zekere gezangen/ die
 als Psalmen zijn/ 't welk heel lieflyk gaat; en daar zy ook snarentuig on-
 der mengen: en zy onderhouden dus de gezelschappen/ die hen komen bezo-
 ken. Indien men enige gift aan hen geeft/ zo weigeren zy hem niet/ en indien
 men niets aan hen schenkt/ zo betonen zy ook geen misnoeging daar over.
 De deuren dezer huizen zijn gewonelyk open/ daar zy hun Synagogen hou-
 den. Alder leeft daar in zijn Godsdiens met alle byzheit. In 't midden van
 dit eiland is een zee/ die zy Vecharin noemen/ en beelderhande goede visch aan
 hen beschaft/ en echter de lucht een weinig ongezoet maakt door de genen/
 die daar toe niet gewent zijn. De schepen komen van alle zijden dertwaarts/
 om van deze visch te laden/ die goet geacht wordt/ en lang bewaart kan wo-
 den. Zy hebben een grote menigte van hoenders/ die goetkoop zijn/ en met
 grote ongeschilde rijst/ die zy Jeracoli noemen/ geboed worden.

Zeden
 der byzon-
 nen.

Vecha-
 rin, en
 daar
 visch.

Wat de stat Baticala aangaat/ zy heeft veel van haar koophandel verlozen
 sedert dat de Portugezen Goa hebben gewonnen; want naar de rekening van
 hun tolboeken zijn hun inkomsten wel de helft vermindert; 't welk oorzaak
 is dat hun woesten zich in 't baste land vertrekken/ uit vrees van door de Por-
 tugezen overvallen te worden/ die een strenge oorlog tegen hen hebben ge-
 voert/ hen gevangen namen/ en hen zware schatting deden betalen/ schoon
 de zelve Portugezen sedert grote koophandel in hun stat gedaen hebben/ en om
 hen aan te lokken/ en te verzachten: maar men heeft hen niet van hun quaad
 vermoeden kunnen ontslaan. Deze volken van Baticala zijn/ zo zy zeggen/
 uit het land van Sian gesproten; en in dit Koninkrijk van Baticala is de stat
 van Onor, die al d'andere steden van rijst verzorgt. Wy trokken van Baticala
 naar Cananor, of Mosiri, een grote stat/ zonder muren/ onder de heerschapp
 van een besonder Koning/ daar de Portugezen twee vestingen hebben/ en die
 van veel nieuwe Christenen bewoont wordt/ die de Christelyke wet beter on-
 derhouden/ dan d'oude Christenen. De Portugezen hebben contom hun be-
 sting enige woningen door kooplieden en door anderen gemaakt/ en daar als
 een blek gesticht/ ook Cananor genoemd/ daar zy in alle veiligheit handelen.
 Als d'Indianen met hen willen koopmanschappen/ moeten zy een verlossing
 van d'Onderkoning van Goa hebben. Doch de Portugezen hebben geen zo
 baste byzentschap met d'inwoonders van 't land/ of daar ontstaan somtijts
 veel twisten en wanordeningen/ gelijk men dikwijls elders gezien heeft/ en
 onder anderen te Pegu en Calicut; 't welk oorzaak van d'ondergang van
 hun burgt/ en van de doot van veel arme Christenen was/ die sedert door de
 Portugezen hier genoeg geworpen zijn: want zy hebben een woede en
 wraakzuchtige inboest/ en houden deshalven veel welbemande en gewapen-
 de oorlogschepen in zee/ om de vloot/ uit Portugal komende/ by te staan/ en
 voeren tegen deze Indianen een woede oorlog/ die hen dikwijls niet geluk-
 kighlyk afloopt. Gelyk aan zeker Alonce van Comera gebeurde/ die niet wel
 gety kon havelen/ toen hy met twee schepen een Mahometaanisch schip ont-
 moette/ dat met grote rijkdom/ en met veel huisgezinnen geladen was/
 die met hun byzouten en kinderen/ na dat zy lang in Indien gewoont hadden/
 naar Gaza, een zeesat van Arabien, trokken. Zy/ deze Portugesche Hoofst-

Can-
 nor.

Indoest
 der Por-
 tugezen.

Wet-
 waant-
 heit van
 een Por-
 tugesche
 zeevoest-
 man.

die daar
door
niets van
slagen
kanalt.

De be-
sting te
Calicut
verwoest

Macht
des ko-
nings
van Ca-
nanor.
Nairen,
ebelin-
gen.

Over der
genet
van Ca-
nanor.

Azazi-
mit, 3e
kere
steen / en
zijn ei-
gen
schap.
Hulp-
middel
tegen de
pokken.

man ontmoetende / zetten hun boot in zee / en brachten hem de zeffen / hadden hem dat hy een eerlyk verdzach met hen maken zou / en boden hem de waas- de van twee hondert dukaten. Maar hy / grote verbaantheit tonende / wil- de aan hen geen antwoort geven / en begon hen met zijn grof geschut te groe- ten / om hen aan te klampen / en mee te slepen. Zp / zich verlozen ziende / wierden van hoopig / en besloren zich wel te weren / en hun huijst dier genoech te verkopen. Zp stelden zich dapperlyk ter weer / ja ook de vrouwen / die zich daar niet spaarden : in boegen dat de Portugefche Hoofstman daar niets van slagen fhaalde / en veel volks verloor / met zijn een oog / en gedwongen was hen te verlaten. Zp kregen met het vallen van de nacht een hoopfoedige wint / en geraakten door hun dapperheit uit de handen van deze verbaante Portugees. Dit wijft aan hoe fchadelijk dikwijls de verbaantheit is / en dat men niet zonder oorzak de Portugezen van zoetheit en verbaantheit befchul- digt / die hen dikwijls dier gekoft heeft / en daar door zp de haat van alle de- ze Indianen op hun hals gehaalt hebben ; gelijk aan hen te Calicut gebeurt is / daar de woede der volken zo fchrikkelijk tegen hen wierd / dat zp in een ogenblik hun Burgt verwoestten / en niet een fteen op d'ander lieten blijven / ja zo verre / dat de geen / die de Koning een fteen kon brengen / een ftek zil- ber daar door kreeg ; 't welk federt veel verlies en bloet van weersyden ge- koft heeft.

De Koning van Cananor is daar zeer machtig / en wordt / gelijk die van Ormus, van de Dorsten van 't bloet gekozen. Hy kan hondert duizent man- nen te belt brengen / die met ronde fchilden / en met zwaerden gewapent zijn / en een kleine rode bonnet dragen / met een band vaak gemaakt / en gaan byna naakt. Een darde deel van hen zijn Nairen, dat is Edelingen / met een rode hoet / die dapper en onversaacht zijn / en hun leven niet fparen ten dienft van hun Dorst. De Portugezen hebben aan de zijde van de Stat een vaste Burgt / en een ander aan de Zee / met gefchut wel berzen : 't welk aan hen heel dienftig heeft geweest / om dat zp dikwijls door de genen van 't land aange- tast zijn / die / ziende dat zp niets wouwen / fchoon zp een groot getal van Nai- ren by zich hadden / vermits zp hun vyanden noch dapperder vonden / ten meefstendeel Christenen zijn geworden / en zo grote puer en aandacht betonen / dat / als zp deur de Stat gaan / zo haast zp / fchoon in een draagfeetel zitten- de / Ave Maria hozen lezen / zich terfont doen neerzetten / en op hun beide kniejen bidden. Zp hebben te Cananor een Wijn / daar zp een fteen uittrek- ken / Azazimit genoemd / die een zelbe kracht heeft als zekere aarde / die by d'Indianen in hoge achting is : want hy is goet tegen de koofts / tegen de bloergang / en quade tering / en ook / gelijk zp zeggen / tegen de vergiften / ge- lyk de Bezoar. En zeket / zp gebzuiken hem tegen de vergiftige beten / en geven hem ook aan de genen / die de Spaanfche pokken hebben / om dat hy een zelbe werking doet als deze wijn / die in d'Ooftersche landen zo hoog geacht is / en tegen deze ziekte gebzuikt wordt : ja fchoon een mensch by stukken van mal- hander viel / zo al hy zonder twiffel gepezen / indien hy deze wijn alleenlyk een maant lang gebzuikt. Dit laant brengt ook Citrinen en Mirobolanen voort / die een heerlyke vrucht is / en echter gemeen onder hen / welks bladen onze pruimbomen gelijken. Zp leggen die met fukker in / en gebzuiken die gewo- nelyk. Men vind daar ook d'Ebbenboom / zo groot als een Olijfboom / met bladen gelijk van een wilg / maar glat gelijk van een mastik / en met bloemen

gelijk

geelyk witte rozen. Het hout daar af is zwaart / en heel hard als het hooft is. Dat de palmbomen aangaat / die't Areca draagen / ze hebben een grote menigte daar af. De genen van Malakka noemen 't Fausel, en de Portugezen Aragon; en in andere plaatsen wordt het Pinam genoemd. Het blad is om trent zo groot / als dat van de palmboom. De steel van binnen is vol van spaden / die ze ook gebruiken. Het hout is in een schel beffoten / en als die breekt / zo blyft het aan de boom hangen / en is van Ezanjeboetwe. Het is heel smalheyl, en heeft een zelfe kracht als de Endibte / en is hout en droog; maar heeft een andere samentrekkende goedangigheyt. De schijf is niet zo groot als die van de palm / maar sleinder / geelyk die van de perzeboom / van amtrek als een ey / en in enger wyze de muskaat geelyk / en heeft oberat witte en rode strepen; en van dese vruyft maken ze hun Areca, die hen tegen alle zant-pijn beschiet. Dat de palmboomen aangaat / die badels voortdringen / ze hebben groter oberbloe daar af.

en op troffen hem Cananor naar Calicut, en hoorden op een zondag des ocht-
 tens / boog 'opgang van de zon / naar 't oosten / en eer hij daar quamen / een
 booggeest troffen Jatan / Jafan, Malabat / maect hij niet 30 na bp /
 als hy merende / want het waren de betgen van Calicut, die men van heel
 bette set: en wy quamen niet boog de maect in de hebben. Calicut is een der
 groote / boogmaecte / rijkste en rietingachtigste neben van Indien. Enigen

grpoorte/ booznaamste/ rijkste en rietingachtigste heben van Indien. Enigen
 willen dat dese staat de Barygafe det omden zy. Dorch de Moren houden dat zy
 lang daer na gebout se / en dat oer toeking hier als zes hondert jaren seer
 Alarama Perimet staatet van geistel Malabar was : en is inboombet g tellen
 inorth de jaren dan zyjn sjeerschepp / als van syn booznaamste Dozsi/ die zyjn
 koninklyke toonding te Coulan hiebt / dat de stambeling der Spercerep was/
 en seggen dat hy de prinsat Calcut aan de Arabiëts , die daer stamboden / gaf.
 22 p maaften dese koning tot een Mahometaan; en hy trok / uit pber tot zyjn
 oobadient/ naar Mecha; daer hy slof/na dat hy al zyjn staten aan verctfies-
 de deren/ met b' eyrnaam van koningen / megebeelt had / geijgh van Cana-
 nor, Coulan en anderen: 300 jaar siet koninkryk van Calicut bleef aan een zyjn
 neef / die hy Samorin noemde/ dat is staatet en opperbozt boben alle anbe-
 ren in't rijketgh / geijgh die van Coulan in 'r geseheijgh / met de bynaam van
 Cobritin, dat is conctrie Pollester det Bramines. Dese Samon houte dese

2
 3
 4
 5
 6
 7
 8
 9
 10
 11
 12
 13
 14
 15
 16
 17
 18
 19
 20
 21
 22
 23
 24
 25
 26
 27
 28
 29
 30
 31
 32
 33
 34
 35
 36
 37
 38
 39
 40
 41
 42
 43
 44
 45
 46
 47
 48
 49
 50
 51
 52
 53
 54
 55
 56
 57
 58
 59
 60
 61
 62
 63
 64
 65
 66
 67
 68
 69
 70
 71
 72
 73
 74
 75
 76
 77
 78
 79
 80
 81
 82
 83
 84
 85
 86
 87
 88
 89
 90
 91
 92
 93
 94
 95
 96
 97
 98
 99
 100
 101
 102
 103
 104
 105
 106
 107
 108
 109
 110
 111
 112
 113
 114
 115
 116
 117
 118
 119
 120
 121
 122
 123
 124
 125
 126
 127
 128
 129
 130
 131
 132
 133
 134
 135
 136
 137
 138
 139
 140
 141
 142
 143
 144
 145
 146
 147
 148
 149
 150
 151
 152
 153
 154
 155
 156
 157
 158
 159
 160
 161
 162
 163
 164
 165
 166
 167
 168
 169
 170
 171
 172
 173
 174
 175
 176
 177
 178
 179
 180
 181
 182
 183
 184
 185
 186
 187
 188
 189
 190
 191
 192
 193
 194
 195
 196
 197
 198
 199
 200
 201
 202
 203
 204
 205
 206
 207
 208
 209
 210
 211
 212
 213
 214
 215
 216
 217
 218
 219
 220
 221
 222
 223
 224
 225
 226
 227
 228
 229
 230
 231
 232
 233
 234
 235
 236
 237
 238
 239
 240
 241
 242
 243
 244
 245
 246
 247
 248
 249
 250
 251
 252
 253
 254
 255
 256
 257
 258
 259
 260
 261
 262
 263
 264
 265
 266
 267
 268
 269
 270
 271
 272
 273
 274
 275
 276
 277
 278
 279
 280
 281
 282
 283
 284
 285
 286
 287
 288
 289
 290
 291
 292
 293
 294
 295
 296
 297
 298
 299
 300
 301
 302
 303
 304
 305
 306
 307
 308
 309
 310
 311
 312
 313
 314
 315
 316
 317
 318
 319
 320
 321
 322
 323
 324
 325
 326
 327
 328
 329
 330
 331
 332
 333
 334
 335
 336
 337
 338
 339
 340
 341
 342
 343
 344
 345
 346
 347
 348
 349
 350
 351
 352
 353
 354
 355
 356
 357
 358
 359
 360
 361
 362
 363
 364
 365
 366
 367
 368
 369
 370
 371
 372
 373
 374
 375
 376
 377
 378
 379
 380
 381
 382
 383
 384
 385
 386
 387
 388
 389
 390
 391
 392
 393
 394
 395
 396
 397
 398
 399
 400
 401
 402
 403
 404
 405
 406
 407
 408
 409
 410
 411
 412
 413
 414
 415
 416
 417
 418
 419
 420
 421
 422
 423
 424
 425
 426
 427
 428
 429
 430
 431
 432
 433
 434
 435
 436
 437
 438
 439
 440
 441
 442
 443
 444
 445
 446
 447
 448
 449
 450
 451
 452
 453
 454
 455
 456
 457
 458
 459
 460
 461
 462
 463
 464
 465
 466
 467
 468
 469
 470
 471
 472
 473
 474
 475
 476
 477
 478
 479
 480
 481
 482
 483
 484
 485
 486
 487
 488
 489
 490
 491
 492
 493
 494
 495
 496
 497
 498
 499
 500
 501
 502
 503
 504
 505
 506
 507
 508
 509
 510
 511
 512
 513
 514
 515
 516
 517
 518
 519
 520
 521
 522
 523
 524
 525
 526

die daar
dooz
niets van
slagen
haalt.

De be-
fing te
Calicut
vermoest

Macht
des Ko-
nings
van Ca-
nanor.
Nairen,
edellin-
gen.

Over ber-
gener
van Ca-
nanor.

Azazi-
mit, 3e
kere
steen / en
zijn el-
gen-
schap.
Philip-
middel
tegen de
pokken.

man ontmoetende / zetten hun boot in zee / en brachten hem de zeeën / hadden hem dat hy een eerlyk verdrach met hen maken zou / en boden hem de woer- de van twee hondert dukaten. Maar hy / grote vermaantheit tonende / wil- de aan hen geen antwoort geven / en begon hen met zijn grof geschut te groe- ten / om hen aan te klampen / en mee te slepen. Zp / zich verlozen ziende / wierden wanhopig / en besloten zich wel te weren / en hun huid dier genoeg te verkopen. Zp stelden zich dapperlyk ter weer / ja ook de vrouwen / die zich daar niet spaarden : in boegen dat de Portugeuse Hoofstman daar niets van slagen haalde / en veel volks verloor / met zyn een oog / en gedwongen was hen te verlaten. Zp kregen met het vallen van de nacht een hoopsoedige wint / en geraakten dooz hun dapperheit uit de handen van deze vermaande Portugees. Dit wijst aan hoe schadelijk dikwijls de vermaantheit is / en dat men niet zonder oorzaak de Portugezen van zoetheit en vermaantheit beschul- digt / die hen dikwijls dier gekost heeft / en daar dooz zo de haat van alle de- ze Indianen op hun hals gehaalt hebben / gelijk aan hen te Calicut gebeurt is / daar de woede der volken zo schrikkelijk tegen hen wierd / dat zo in een ogenblik hun Burgt verwoestten / en niet een steen op d'ander lieten blijven / ja zo verre / dat de geen / die de Koning een steen kon brengen / een stuk zil- ber daar dooz kreeg ; 't welk sedert veel verlies en bloet van weersyden ge- kost heeft.

De Koning van Cananor is daar zeer machtig / en wordt / gelijk die van Ormus, van de Dozzen van 't bloet oerhozen. Hy kan hondert duizent man- nen te velte brengen / die met ronde schilden / en met zwaarden gewapent zijn / en een kleine rode bonnet dragen / met een band vast gemaakt / en gaan opna naakt. Een derde deel van hen zijn Nairen, dat is Edelingen / met een rode hoet / die dapper en onversaacht zijn / en hun leven niet sparen ten dienst van hun Dozst. De Portugezen hebben aan de zijde van de Stat een vaste Burgt / en een ander aan de Zee / met geschut wel verzien : 't welk aan hen heel dienstig heeft geweest / om dat zo dikwijls dooz de genen van 't land aangre- tast zijn / die / ziende dat zo niets wouwen / schoon zo een groot getal van Nai- ren by zich hadden / vermits zo hun vanden noch dapperder vonden / ten meestendeel Christenen zijn geworden / en zo grote pber en aandacht betonen / dat / als zo deur de Stat gaan / zo haast zo / schoon in een draagseetel zitten- de / Ave Maria hozen lezen / zich terstont doen neerzetten / en op hun beide knieën bidden. Zp hebben te Cananor een Rijn / daar zo een steen uittrek- ken / Azazimit genoemd / die een zelbe kracht heeft als zekere aarde / die by d'Indianen in hoge achting is : want hy is goet tegen de koozts / tegen de bloetgang / en quade toring / en ook / gelijk zo zeggen / tegen de vergiften / ge- lijk de Bezoar. En zekert zo gebzuiken hem tegen de vergiftige heren / en geven hem ook aan de genen / die de Spaansche pokken hebben / om dat hy een zelbe werking doet als deze wijn / die in d' Oostersche landen zo hoog geacht is / en tegen deze ziekte gebzuikt word : ja schoon een mensch by stukken van mal- hander viel / zo zal hy zonder twijfel genezen / indien hy deze wijn alleenlyk een maant lang gebzuikt. Dit lant brengt ook Citrinen en Mirobolanen dooz / die een heerlijke vrucht is / en echter gemeen onder hen / welks bladen onze pruimbomen gelijken. Zp leggen die met suiker in / en gebzuiken die gewo- nelyk. Men vind daar ook d'Ebbenboom / zo groot als een Olijfboom / met bladen gelijk van een wilg / maar glat gelijk van een mastik / en met bloemen gelijk

Arce.
en de be-
fijning
baar af.

geijst witte rozen. Het hout daar af is zwart / en heel hard als het jong is. Daar de palmboomen aangraat / die t Arce draegen / ze hebben een grote me-
nigte daar af. De gemet van Malacca noemen t Fautel, en de Portugezen
Argeton; en in andere plaatsen woort het Pinam genoemd. Het blaaf is om-
trent zo groot / als dat van de palmboom. De steel van binnen is hol van
binnen / die ze ook gebruiken. Het hout is in een steel bestoven; en als die
breekt / zo blijft het aan de boom hangen / en is van d'jambeetwot. Het is heel
smakelich; en heeft een zelve breest als d'candide, en is hout en jong; maar
heeft een andere samenrekkende hoedanigheit. De steel is niet zo groot als
die van de palm / maar alreder / geijst die van de perzboom / van omreef
als een ep / en in enige wijze de thuisaar geijst / en heeft oberst witte en
rode strepen; en van deze blyckte maken ze hun Arce, die het tegen alle tont-
zija beschu. Daar de palmboomen aangraat / die dodels doozibengen / ze heb-
ben groter oberblof daar af.

Op trokken van Canoor naar Calicut, en hoorden op een zondag des nach-
tens / dooz d'ogang van de sun / naar t oosten / en eer wy daar quamen / en
doozgezet totpen Javan, Javan, Malabar: maar wy waren te niet zo na by/
als wy meende t want het waren de berg van Calicut; die men van heel
breef sie; en wy quamen niet dooz de nachst in de hader. Calicut is een der
grootste / dooznamste / rijkste en metingstijfste steden van Indien. Enigen
willen dat deze stat de Barygale der anderen zij. Dooch de Moeth hauben dat ze
lang daar na geboort is / en hatober woting meer als zes hondert jaren soeter
Alarima Perimel Marret van geijst Malabar was: en d'inhoudend sellen
nort de jaren veint zijn d'eersthepp / als van hun dooznamste dooz / die zijn
hanteliche woting te Conhar heet / daar de handelinge der d'operepen was /
en seggen dat hij de plaats Calicut aan d' Arabijs, die daar handelden / gaf.
Ze maaken deze koning tot een Mahomeraan; en hij trok / uit pter tot zijn
doozboent, naar Mecha, daar hij roof / na dat hij al zijn Staten aan verster-
de heeren / met d'ernaach van koningen / meedeet had; geijst van Cana-
nor, Conant en anderen. Maar het koninkrijck van Calicut, heeft aan een zijn
neef / die hij Samorin noemde / dat is Malet en d'opereboft boven alle ande-
ren in t rijkheit; geijst die van Conant in t geestelich / met de bynaam van
Cobrin, dat is d'opere d'ijfster der Brannies. Deze Samorin bouwde deze
doozstat van Calicut, daar de Moeren alre woonten / en daar de dooznaam-
ste handel der d'operepen was / die sedert van de Portugezen ten deel naar
Cochin geboort is / om t bejog van de Samorin. Deze dooz is heere een
d'operebenaer / schoort de stat van alle geijntheiden / van Heidenen, Ma-
homedanen, Joden en Christenen bedoont woort. Hij is rijk en machting; en
de stat is wel gebout; maar de juten zijn seeg / ont dat ze geen zehere
grootheft hebben / uit oorzaak van t reetwater / t welk terfont hont opwel-
ten / als men maar een woting graaf: hoevel ze dooz hun blyf en naefsig-
heit de d'empels en honteliche gebouwen hoget opgehaet hebben / van de
welken byle of bier seer heerlich gebout zijn / daar des konings vrouwen en
beetinnen wonen. Daar is onder anderen een buiten de stat / hoog en cter-
sijft / en naar de toekunf gemaakt. Hun keten zijn desgeijst; en ront/
t welk d'eersten waren / die is zodanig in deze gewesten sag. Maar van din-
nen is t een schijnelich en pfeich ding hun afgoden en dwijels te zien/
onder de welken ze ook een deel van de Maarch Maria gret hebben / aan de

Sam-
rin.

Die
woon-
bre-
ange.
gange.

Geijsthe
keijhe

breken.

Derst
van Ma-
ria.

welke 3p grote eerbiedigheid bewijzen/ zonder dat men't hen heeft kunnen doen van daar nemen. Als 3p een Christen zien/ geven 3p/ om hem wel t'ont-halen/op hun wijze aan hem hun kopwater/met zeker stof/dat 3p op zijn booz-hoofd strojen/ en daar bp zeggen: Andocray Maria, dat is aanschou Maria. 3p aanbidden de duivel/die op al haar munt staat/in de gedaante van twee duivels/die malkander omhelzen/met de poten van een haan aan d'eën zijde/ en aan d'andere zijde zeker uitbeeldsel/ 't welk zeggen wil/ Denkt op uw volk. De Koning is heelpvertig in zijn gruwelijke Godsdiensfen/en doet alle woensdagen een wonderlijke plechtelghheit en aanbidding aan de Sa-
 chan, die 3p afbeelden in een stoel gezeten/ met een hooftdonk met dyle Kro-nen op 't hooft/ en van ontelijke andere Goden/ verscheiden en schijnkelijh van gedaante/ omringt. Als de Koning een lange wteroking gedaan heeft/ buigt hy/ tot bewijs van ondersfelling/ zich op d'aarde neer/ en doet zijn gebed/ en/ zich daar na op een raptjt neerstrekkende/ en met zijn hooft op zijn hant steunende/ doet zijn maaltijt/en nodigt de duivels met hem t'eten. Wier Bramines of Priesters staan bp hem in deze dienst/ en hozen de berrmaning/die deze Bozst/ al etende/ aan hen doet/ tertijs hy de dienst/ die 3p aan hun God behozen te bewijzen/ aan hen vertoont. 3p antwoordden niets. Hier op/ maar geven aan hem in een schaal zekere dzank/ van Betel en Areca ge-mengt. 3p dzinkt zonder de schaal met zijn lippen aan te raken/ volgens hun waangelobte gewoonte/ om dat in deze dag zijn mont gewijb/ en vol van 't lof zijns Gods/ of anders zijns duivels/ is. Als hy zijn maaltijt ge-daant heeft/ nemen 3p d'oberblijfselen op/ en dzagen die in een tuin/ daar 3p terstont van rabens verslonden woorden/ die in 30 grote menigte dit aas ber-wachten/ dat'er naauwelijks een bzoek of twee booz pder is.

De Sa-
 chan van
 de Ko-
 ning aan-
 geboden.

Goet-
 heit van
 Calicut.

Wou-
 wen tot
 dienen te
 koop.

Sche-
 pen/ die
 men daar
 gebruik.

Huizen
 met bla-
 den ge-
 dekt.

Koeien
 by hen
 heilig.

Wat de stat Calicut aangaat/ die is hyra 30 groot als Milanen, maar niet 30 wel berrimmert/ en gemakkelijh. 't Ongerijf/ dat de Dzeembellingen en Kooptlieden daar binden/ is dat 3p/ daar gekomen/ terstont een huis tot hun woning moeten kopen/ 't welk ons grotelijhs belemmerde: want wy/ van daar vertrekkende/ moesten dat wel booz de helft minder verkopen/ dan wy 't gekocht hadden. Men koopt daar ook brouwen tot zijn dienst/ gelijh te Cambaye, die men namaals ook weer verkoopt/ maar alrijt met berisf. De Haden is tamelijh verre van de stat/daar niet meer dan een ree is/ en de schepen konnen daar niet aankomen/ uit oorzak van de platen: maar 3p gebruikten daar schuiten/ Canoës genoemd/ die overal oberbaren. De Ko-ning houd een klein scheepje/ 't welk 3p Jonqui noemen/ tot zijn dienst/ en baart daar mee uit tot zijn vermaak/ en neemt somtijts/ als hy uit visschen gaat/ brouwen mee onder zijn berdek/ gelijh in de Gondolen van Venetien. Al de huizen van de stat zijn met bladen van palmbomen bedekt/ behalven die van de Koning/ daar tegels op leggen; op dat niemant in 't bezonder zich bersterken zou. 3p zijn dieshalven de bzant zeer onderwoopen; 't welk doet dat 3p die 30 verre/ als 3p konnen/ van malkander zetten. Kontom de stat zijn veel goede velden/ en schone weiden: maar 3p hebben dit waange-loof/ dat 3p geen koeienbleesh eten/ berrmits 3p geloben dat deze beesten heilig en gewijb zijn/ en dat hun Duma en zijn makker die aan de menschen gegeven hebben/ alleenlijh om 't lant te bouwten: en dieshalven staat'er zware straf op de koping en verkoping van dit bleesh. Dit waangelooft woord echter niet/ dan in 't openbaar/ onderhouden; want wat het bezonder aangaat/

aangaat / een van deze Bramines schafte dat eens aankomst op een middag-
maal / daar toe een Christen , zijn zijnt / zijn hok aan hem geleent had / die
booz ons een klein half opdischte / van 't welk het hoofd / en de borst gekookt /
en 't overige op de Fransche wijze gebzaden was. **H**p onthaalde ons dus /
om dat een van ons gezelschap hem van een ziekte genezen had / zonder te wil-
len van zijn gelt nemen. **Z**p doen dieshalven gelijk de Turken , die in 't het-
melyk wijn drinken / schoon **z**p in 't openbaar zich daar af onthouden. Deze
Bramines hebben een gedaante van een Sathan , met een ope / rode en verhitte
keel / als bereid om de zielen der gener / die zijn Wet niet onderhouden / te ver-
sinden. Als **z**p hem vertoont hebben / so offeren **z**p aan hem een witte haan :
't welk uit een zeer oud waageloof der Heidenen spzuit / die aan Herkules ,
aan de Nachst / aan Esculapius , en aan Anubis een witte haan offerden : in
voegen dat de duivel dus zijn oude waangelobigheden vernieft / en ogen-
schynlyk aan deze lieden verschijnt / van de welken sommigen geloven dat
hp God is / en anderen dat **h**p een scheepsel van God is. Sommigen hou-
den hem goet / en anderen achten hem quaat / en zeggen dat men hem die-
nen en aanbidden moet / op dat **h**p geen quaat zou doen.

Gebrui-
stelt de
Brami-
nes.

Schrik-
kelijke
gebaante
van de
duivel.

Witte
haan ge-
offert.

Niet verre van Calicut is een oude Pagode , of Tempel / die **z**p de Dumana
noemen / daar men in zekere dagen van 't jaar een grote biertijt houdt / **h**p de
welk alle menschen mogen komen. **Z**p hebben dieshalven vijftien dagen /
die 30 uestig en byz zijn / dat ook de rovers en ballingen daar mogen verschij-
nen / om in alle zekerheit hun offeringen te doen. Deze Tempel / in een poel
gebout / staat op grote pijlers / met veel bomen daar rontom ; van de welken
pder Wellegrim een mag verkiezen / om daar aan te rusten / en zijn reistuw
aan te hangen. Daar is een groot getal van lampen / die de Wellegrim
meebzengen / en tot uitroffsching van hun zonden doen branden. De Bramin
zegt enige gebeden tot hen / en besprengt hen met opwater / om hen te zusbe-
ten. **Z**p / dus gezuibert / verschijnen booz d' afgod / en doen hun dienst aan hem /
en heren van daar weer onder hun bomen / en verzoegen hun lampen om de
gehele nacht te branden ; in voegen dat het aangenaam is 30 veel lichten te
zien. Des anderendaags wasschen **z**p zich alle gelijk / mannen en vrouwen /
jongelingen en dochters / in deze poel / zonder enige vrees en schaamte van hun
naaktheit. Daar na trekt pder weer zijn kostelykste klederen aan / en gaat
weer naar de Tempel / om **h**p d' offeringen te zijn / daar **z**p / als men d' offerin-
gen gedaan heeft / een kleine aanspraak van de Bramin hozen / die een witte rok
tot ober de kniezen aan heeft / met muilen aan de voeten / met kopere gewozch-
te ringen aan de benen / daar zilbere schellen aanhangen. **H**p / booz 't heelt van
de gekroonde Sathan gekomen / dat blammige ogen heeft / en de mont open-
spaat / als bereid om hen terstont te versinden / begint zijn offering / valt ter
aarde booz d' Afgod / en / enige woorden binnensmonts mompelende / betoont
godanig een gebaar / dat **h**p wel bertwoeft schijnt. **H**p keert zich daar na naar
't volk / dat heel naerftiglyk op zijn gebaar let / en toont aan hen de duivel / daar
op **z**p alle / hem ziende / om erbarming beginnen te roepen / met 30 schrikkelijch
een gedruis en gerammel / dat men 't niet zou hozen / schoon het donderde. **H**p
neemt daar na een witte haan / die **h**p in een groot vat met opwater de keel
afspjngt / en maakt een mengeling van water en bloet / daar mee **h**p al 't volk be-
sprengt / 't welk daar mee 30 vernoeft weerkeert / als of 't de heerschappij van
de gehele werelt gewonnen had. **Z**p ontmoeten in 't midden van hun weg een

Dumana
een tem-
pel.
Biertijt
daar af.

Brand-
ende
lampen.

Schrik-
kelijk
kerkge-
baar.

Omme-
gang aan
een bloe-
dige duif-
bel.

man / schoon van gedaante / maar uitzinnig / met een lange rok gekleed / en met de beeltenis van de duivel om de hals. Door 't volk word de grote schil-derp van de Satan door acht van deze geestelijken gedragen / die met katoene rokken gekleed zijn. Achter hen volgen vier Bramines , en veel anderen van zodanige Priesters, die als verloze lieden 't lant deurlopen. Zp gaan af dansende en springende boort / en boort de duivel zingende / geven met messen zich pffelijke sneden over 't aangezicht / en over d'armen ; en de geen word boort de heiligste geacht / die de grootste wonden geeft / daar af zp dikwijls sterben. Als zp boort deze onzinnige Koning komen / die op een tooneel staat / blijven zp stilstaan / om d'offering te doen / en na zekere roking van welriekende kruiden besproeft de Bramin hem met offerwater / en al 't volk geeft aalmoessen aan hem / die van al 't geen / dat zp dragen / en hun lichten zegent. Zp treden daar na deur een andere deur weer in de Tempel / en stellen hun Afgod weer in zijn plaats / en eindigen dus hun ommeegang. Zp gaan daar na naar hun middagmail / dat zp al gereet vinden / en met wipwater besprengen. Zp vullen zich eindelijk op met de spijzen van d'offer / en met andere gerechten / die zp meegebracht hebben / en die zp eerst doorzp d'Afgod doen doorzp gaan / op dat het licht daar af vatten zou ; en dus eindigt deze grote viering.

Wetling
der Bra-
mines.

Teken-
van hun
ordening.

Doorzs / deze Bramines eten niets van 't geen / 't welk leven heeft gehad / gelijk de Guzeratters , en maken zich met niemand gemeen / dan met huns gelijken / schoon wp met hen in 't bijzonder hebben geeten / gelijk ik hier boort verhaalt heb. Zp dragen een witte tulband / met een katoene rok / die hen tot op de schelen komt / en rode schoenen. Zp hebben onder hun katoene rok een groot wit linne laken / 't welk twee of drie malen om hun lighaam heen gaaf / een fijne gordel / lang haar / deurboort de ozen / daar kostelijke oorhangsels aanhangen. Zp dragen op hun vleesch zekere draat / die d'ordening van hun Godsdienst is / en met groot kerkgebaar aan hen gegeven word. Zp zijn heel verscheiden van aart : sommigen gaan ten oorlog met de Nairen of Edelingen / andere doen koophandel / en zijn rijke kooplieden ; en zp zijn alle heel vreedzaam en zachtzinnig. De Koning zelf wil van hun ordening zijn / en draagt / tot bewijs daar af / deze draat op zijn lighaam. Zp zijn zeer ge-eert in al de landen der Indianen ; en men vind onder hen geleerde gemees-meesters. Als zp iets verzekeren willen / leggen zp de hant op hun draat / of op hun kleet. De Portugezen konden wel met hen omgaan ; maar de Mo-ren hebben hen zo onzinnig gemaakt / dat zp malhander wzedelijk handelen. Enigen van deze Moren geven aan zich zelven verlof van d'Alpergates of kousfen der Bramines te dragen : maar de geen / die dit verlof heeft / moet een grote onstelking van de Koning / en van de Bramines zijn. Als zp eten / kleden zp zich geheel uit / en hebben alleenlijk een stuk lijnwaat boort hun scha-melheit. Hun vrouwen scheppen vermaak in hun neus met goude en zilverse pennen deurboort te dragen. Daar is een ander slaef van Bramines in Surate , Guzeratte en Cambaye , die niet zo streng zijn / en onder de gehoorzaam-heit van de grote Mogor staan. Deze scheppen lust in mel van Mandek t'eten / en betonen grote onthoudelijheit.

Wijze
van hun
eten.

Andere
Brami-
nes.

9. *Cochin*, en de beschrijving daar af. Twee steden, *Cochin* genoemd. Gemeenschap der Vrouwen. Welling van zant in de haven. Gruwelijke historie van een Fransche zeeroover, die veel boofheden bedreven hebbende, naar verdiensten gestraft word.

Wij trokken van Calicut naar Cochin, ontreent twaalf mijlen van daar. Dit is een Koninkrijk met Calicut verbonden/ en van gelijke Godsdiens. De stat is in een zoete en gematigde lucht gebout; en 't land heeft overbloeit van wee en vruchten. Doch men bindt daar gebrek van graan/ 't welk men in grote overbloeit van Cambaye derwaarts voert. De peper/ die vriederhande is/ wist daar in grote menigte. Op de gehele kust van Malabar, van Goa tot aan Comorri, bindt men zwarte en witte peper. Zp konfijten de gemer/ om die 't alle tijden 't eten/ en noemen hem Aliaha in de Malatische taal. De Portugezen zijn heel welkoom te Cochin, welks Koning hun grote bziens en kontigend heeft geweest/ sedert de tijt van Triumpara, die grote getrouweit en standvastigheit booz hen tegen de Koning van Calicut betoonde. Deze Koningen van Cochin hebben sedert nooit in 't geen/ 't welk zp aan hen belooft hebben/ gesaalt/ maar opperachtelijk 't gemacht verdrach onderhouden/ te weten dat zp aan de Koning van Portugal twaalf parrelen/ pder een Miticale, dat is anderhalve kroon swaar/ zouden geven. De Portugezen handelen daar meest in peper/ die daar na deur de gehele werelt behoert word. De geen/ die men naar Arabien, Surien, Persien, Babylon, en elders in dese gewesten voert/ is veel beter/ dan de geen/ die naar Portugal gaat/ zo uit oorzaak van de lange reis/ die hem berergert/ als om dat zp hem booz een zelbe prijs willen hebben/ en dieshalven hem niet wel bereid/ en dikwijls groen krijgen. Boozs/ de peper heeft geen gelijkheit met enige bomen van onz Europa. Hp is schoon en groot/ en heeft lange en bzeide bladen/ die vol van aderen zijn. Hp draagt zijn vrucht gelijk onze wijndruiven/ en dicht aan malkander. Ik heb vriederhande slach gezien; een van de Westersche Indianen te Cartagena en Caramel, daar hp ook groeit/ Jerak, dat is wit genoemd/ die/ in de zon gezet/ zwart word/ gelijk d'ander/ en/ hoevel een weinich verscheiden/ grote kracht heeft/ en de nieuwe bomen gelijk/ maar echter een weinich langer. De korelen daar af zijn/ gelijk de bomen/ in bolsters bestoten; en deze boom heeft geen bladen/ schoon men aan d'ander gewonelijk heel lange bladen ziet. De Boort van Cochin, hoewel niet zeer machtig/ kan echter zestig duizent mannen te belt brengen. De stat Cochin legt aan een schone bloot/ ontreent een half-mijl van de Zee. Daar is noch een ander Cochin, dicht aan de Zee op de zelbe bloot/ die onder de gehoozzaamheit der Portugezen is. In deze stat zijn veel Christenen, die daar hutten/ om 't burgerrecht te verkrijgen/ en geen tol te betalen/ want d'anderen moeten vier ten hondert in de beide steden van Cochin, die een half mijl van malkander leggen/ geven. Daar zijn veel gehutode Christenen van verscheide volken en aanhangen/ gelijk Italianen, Franschen, Duitschen, Christenen van S. Thomas gordel, die onder de naam van Portugezen deurgaan/ en zich alle tot hoopmanschappen begeben. De waren betalen daar verscheide tollens/ gelijk van de suiker/ die van Bengale koomt/ van de welk de bzeemdelingen acht ten hondert betalen/ en de genen/ die zich daar gehut hebben/ bzp

Cochin.

Vriederhande peper.

Getrouweit des Konings van Cochin aant de Portugezen.

Peper-boom.

Cochin, twee steden.

Gehutode Christenen, en waarom.

De
vrouwen
daar ge-
meen.

byz zijn. Daar is een groot getal van Amuchio, die edelingen zijn / en / een
zwaert en rondas voerende / zich dapperlyk vooz hun Woest in de doot be-
geben. Hun vrouwen zijn gemeen; want de Nairen, hun Edelingen / lenen
die onbeschoomdelijk aan malhanden; en als zy in een huis treden / laten
zy 't zwaert en de rondas aan de deur / daar dan niemant in dart gaan ter-
wyl zy daar zijn. Al de schepen / die men vooz Portugal laad / bereiden zich
sedert Wintermaant en Loumaant tot berrekken / en komen van daar te
Coulan, daar zy in de landen des Konings van Coulan een treffelyke Burgt
hebben. Zy komen van daar aan de Kaap van Comorri, niet meer dan vyf-
entwintig mylen aan 't einde van deze kust van Indien, daar een groot getal
van Christenen is. Want zy zijn byna alle / van de Kaap van Comorri tot
aan neder Chiloa, of Chilao, veel mylen verre / vooz de Jesuiten van S. Pau-
lus te Goa beheert / die daar heerlyke Kerken hebben doen bouwen; ja zy
zouden noch meer uitgerecht hebben zonder de hoofst der Moren, doot-
vanden der Christenen, die hen altyt belet hebben sedert dat zy oorzak wa-
ren dat de Burgt / die de Portugezen daar hadden doen bouwen / afgevoopen
wierd. De Kie van nieu Cochinch is heel groot / en heeft van binnen zekere
kippen. De Stratis vol van heerlyke Kerken / Kloosters / Gasthuizen en
Scholen. De bloet / die dit lant bespoelt / is schoon en groot / en ten deel oorz-
zak van een goede haven / daar de schepen van de Noortzyde inkomen / aan
een treffelyk Ellant / in 't welk men 't huis van de Bisschop ziet / dat heer-
lyk gebout is. Hoewel daar veel Heidenen zijn / zo word 'er echter geen ande-
re / van de Christelyke / Godsdiens gepleegt; en de geen / die een andere oef-
fening van Godsdiens begeert / moet naar 't oude Cochinch gaan / naar 't welk
men langs een lange rijk van huizen / als een voozst / gaat. Daar word
grote koophandel van al d'Indiaansche gewesten gedaan. 't Grootste onge-
ryf / 't welk men daar heeft / is dat de schepen somtijts drie of vier maanden
vooz de mont van de bloet moeten blijven / om dat d'ingang daar af met zant
gestopt word; 't welk van Bloetmaant tot aan Herfstmaant duurt / en tot
dat 'er een zware regen valt / die een wint uit de Zee doet komen / de welk /
van de golven geholpen / alle deze zantbanken verdryft / en in de Zee ver-
strooit. Dit gebeurt daar byna aan alle steden / die hun inkomsten aan bloe-
den hebben / gelijk ik in die van Tenibaru, aan 't Ellant van Madagaskar,
gezien heb / die dus het zant in Zee drijft / en de beste Haven maakt.

Welling
van zant
in de ha-
ven.

Eer wy van deze kust van Cochinch en van Malabar scheiden / zo zal ik zeg-
gen dat / als de Portugeische schepen hun lading te Cochinch ingenomen heb-
ben / zy niet weer naar Goa keren / maar vooz hun streek recht uit naar Por-
tugal nemen / en / voozby de Kaap van Ramos gekomen / al hun gescht los-
sen / tot teken van vlyschap / om dat zy zich van vellig / en van de zeeroovers be-
schut achten / om dat aan deze plaats de kust van Malabar, en van 't Konink-
rijk Zacara of Dealcan zich van malhanden scheid. Desgelijks doen de sche-
pen / die van de Noortzyde komen / als zy voozby een ander Ellant / Que-
mada genoemd / zijn geraakt. Dit gelukte echter niet zo wel aan een Portu-
gesche Hoofstman / Don Sanchio Sapatero genoemd / die / daar gekomen / zijn
aeschut / tot teken van vlyschap / de los schieten. Maar zekere zeeroover van
Rochel, Boudarr genoemd / te Cananor aan anker leggende / en verstaande dat
deze Hoofstman met drie schepen op goede wint wachtte / om naar Portugal
te keren / hield zich stil als een koopvaarder / en / met hem te zeil gegaan / gaf
hem /

hem / diep in zee gekomen / zodanig de laeg / dat hy hem vijf bootsgezellen doobde / en de pluim op zijn hoet verhzandde. Dit veroorzaakte zodanig een schrik in de Portugesche Hoofstman / dat hy / de moed verliesende / terstont de vlag des strijken / en alles aanbiedende / dat in zijn schip was / ootmoediglyk om berging van zijn leven bad. Onze Rochelsche zeerober gebruikte toen een grootmoedige streek : want hy / die hem en al de zijnen tot slaven kon maken / en zijn schepen meenemen / verhoegde zich / na dat hy de lijst der gelade goederen gezien had / met hem een gelade schip / en enige stukken geschuuts en boorzaat uit d'andere schepen af te nemen / en liet de Hoofstman met al 't oberige trekken / die zich hier om noch verblijd betoonde / te meer aan dat al de genome goederen aan Joodsche kooplieden van Portugal toebehoorden / en om dat hy meende niets daar af te betalen / dewyl deze Boudart niets uit zijn schip had gekregen / dan twee stukken geschuuts / en enige krijgsboorzaat / met een geschenk van enige dzeemdigheden van 't lant. Maar hy bedond zich heel bedrogen : want toen hy te Goa quam / wierd hy dooz 't Gezecht getrokken / en toen men zag dat dit verlies dooz zijn ondoozichtigheit en slaarmoedigheid bygekomen was / om dat hy veel meer macht had dan de branden / wierd gebonnist dat de dyle schepen de schade gelijkelijk zouden dragen / en dat hy / 30 deel hem aanging / nimmer een pluim zou mogen voeren / op de verbeurre van duizent kruisstukken / tot straf van zijn misdryf / daar af hy zulk een hartzweer kreeg / dat hy zlek wierd / en zich te Goa in 't Gasthuis begaf / om zich daar te laten sterben / uit oorzaak van 't verlies en de schande / die hy geleden had. Hy wierd echter wel gewroken dooz 't rampzalig einde van deze zeerober Boudart , die verwaant wierd van zijn doozspoet / en van 30 deel schatten / die hy uit deze dyle schepen genomen had / gelijck ook uit een ander schip van Cambaye , dat met gont / zilber / gesteeuten / en met andere kostelijke waren geladen was / en naar Malakka trok. Want hy / weer naar de Kaap de bona Esperance herende / met boozneemen van 't oberige van zijn leven in zijn lant met alle heerlijkheit en vermaak te verslijten / wierd hy deze Kaap van 30 schrikkelijk een storm aangetast / dat hy / schoon een erbare Zeeman zijnde / dit niet uitstaan kon / 30 om dat hy van weinigh volk geholpen wierd / vermits hy 't meeste deel in de strijden berlozen had / en 't oberige van de scheurbush zlek was / en ook om dat hy zich zelf buiten adem geboelde : in boegen dat hy / veel dagen lang tegen de storm gewoosfelt hebbende / genootzaakt was zijn een schip / dat hy niet langer boven kon houden / met al de schatten / die 'er in waren / te verlaten / en zich in 't ander te begeven / met het weinigh volk / dat hy als halfdoot noch oherbehouden had. Dit was 't noch niet al : want dit schip wierd niet beter dan 't ander gehandelt / en geheel aan de kust van Brasil , by de Kaap van S. Augustijn en Farnabuk gewoopen ; in boegen dat hy gedwongen was dit leste schip ook te verlaten / 't welk enige mijlen van Farnabuk zonk. Al 't geen / dat hy doen kon / was zich in een boot te begeven / en met omtrent twintig mannen aan lant te komen by een Suikermeulen der Portugezen , die / deernis met deze rampzaligen hebbende / om dat zy hen dus naakt en berooft zagen aankomen / hen hielpen hun boot op 't lant te trekken / daar zy hen wel ontvingen / en ten besten dat zy konden onthaalden / 30 met spijs als met klederen. Zy hielpen hen weer in 't maken van de suiker / die daar 30 deel en goetkoop is / dat pder pont naarwelijks twee stuivers kost. Deze Boudart , omtrent dyle

Een zeerober overtuelt dyle dyle schepen /

en neemt een daar af.

Hy woyn van een schrikkelijke storm aangeast /

verliest een schip /

ook 't ander ;

woyn in Brasil aan lant gewoopen / en van de lieden heufte ijk ontfangen.

maan

maanden by deze leden in huifenschap verlieten hebbende / zag hy de overant
zechter stuiken houten en planken van geboude scheepen aantekenen. Hy de vloet
daar een scheepje af te maken / om daar mee naar Frankrijk te haren. Hy
wterd hier in boot de meester van deze Schittermeulen / en boot de zinnen ge
houden : in hoegen dat hy / dit scheepje genaakt / en van alles verzorgte heb
benbe / dat nootzakelyk was / voornamelijk van veel van Mandok, dat sat
ker / van gezoute vleesch en bish / van byschten / van Paaren. Het voornemens
se boesjel van dit land / 't welk de streek van haarsanen heeft / van Casala
voorzelen / en van andere verbaar schijngen / met de zinnen slyt daar in te seep
begaf / na dat hy de meester van de Schittermeulen veel bursen maken van zo
grote heugels en goed ontsaal heb bebaakt / met belofte van zyns in eij en
plaats te bezorgen. Want deze goede leden hadden alles aan syn gezeent/
ja tot de slaaplakens van syn bebben / om zellen daar af te maken / sebes
hen zulks quajst geleent wterd. Zy betrokken van de Kaap van S. Augu
stin, en / de streek naar Frankrijk nemende / ontmoeten een klein seshy/
't welk uit Spanjen quare / en met lakens / lystbaar / oke en wijn geladen
was / en naar Brasil trok. Daar in waeren onder anderen bys vrolyngesche
brouwen / die met syn goeieren naar deze Schittermeulen van de Kaap van
S. Augustijn trokken / om by hantmannen te sijn / de welken de genen waeren/
die deze Zeevoerders zo veel ontfangen en ontsaalt hadden. Deze boosheit dier
vrolyman bezeugt roen de moedse daar / die men slyt inbeelden hant. Want
hy / by dit seshy gekomen / onder een scone seshy van aan deze brouwen sy
ding van syn mannen te zagen / bezochte slyt daar af / en die een deel der
genen / die daar in waeren / in zo spjstigen / en beghie te anders / met de bys
brouwen : van de welken sy zye aan de slyden bezochten / die versorte een
daar af slachten / om vrolijk daar mee te sijn. Anderen wterden sedert
doos hun mannen leggehoede / die maauwerlyk zes mijlen van daar / en abet
b'oudbaarheit en boosheit van deze Bondart, en van de zinnen verbaaf
waeren. Deze boosheit bezochte onderwyschen sijn weg mee te twee
brouwen / die by tot sijn beernaak gebouden had / de welken genade beoeg negen
andere Portugezen hebben verwoeden / die anders een zede gang / als sijn
maaiers / gegaan zouden hebben. Maar God / sijn gerechtighe gransche
eindelyk aan deze methedige rober doen geboelen willende / zont hem zo
verwoet een storm toe / dat hy weer naar de Kaap de bone Esperance, en naar
de Kaap das Agulas gedroopen wterd / en gedwongen was te Mozambyk,
een ellant en vesting der Portugezen, op de heif van Afrika, land te haren.

Overwyl sy daar aan anker lagen / quam een gebroedre Perget uit / om te
bueren wat seshy dit was. Deze brouwen / op te overloop zynse / riepen dat
sy uit Spanjen quamen / gelijch Bondart aan sijn gebood. Zy / sedert twee an
dere vrolyngescheepers aanhooren sientde / grepen meer moed / en gaben aan syn
een wient van onbeschoonbelijch oer te hornen. Zy beben dit / en bezochte
ten aan de vrolyman dat hy met sijn slochboode spreken zou. Hy ging / met
dye van de zinnen / al beende en verbaaf vermaakt. De vrolynghe hoeg
leden / die in 't seshy gedieken waeren / op de sinnen seimende / zelden oer
sint dat het seshy / en de voornemenschap / die er in was / den toechuodde :
daar op de miihers van de Zeevoerders niet anders antwoodden / van dat sy
niet daer afesthen / van dat men den aan land zou zetten / 't welk aan syn
beoofde wterd. Doen sy alle te Mozambyk aan land gejet waeren / begonnen

syn ver
rick /

betroet
een seshy
uit Span
jen.

gruue
slyk
boosheit
en on
bank
baartelt
tegen de
brouwen
der ge
ner / die
hem wel
ontsaalt
bedden.

hy woof
te Mo
zambijk
aan land
getwo
pen /

deze

10. Beschrijving van *Zeilan*; en van 't Kaneel. Mijnen van goud en zilver, en van veel kostelijke geseetenen. Macht en pracht der inwoners. Hun drank en spijs. Afgodery van een Simmetant. Visschery der parrelen. Fabel van 't Eilant *Palowis*, en van een tovenaer.

Als men kengs de kust van Malabar, en de Kaap van Comorri zelt / Zeilan, en de beschrijving daar af.
 hoort men aan 't Eilant van Malaberi, of Zeilan en Ceilon, een der beste en schoonste Eilanden van geheel Indien, 't welk zelt van 't Noorden naar 't Zuiden strekt. Op de zuiderzijde is de Kaap van Bereboli, of Berberi, die zelt naar de Kaap van Comorri uitsprekt; en aan d'andere zijde is de kust van Coromandel, met een arm der zee in 't midden / die haer daar af scheidt. Dit Eilant heeft naar 't Zuiden en Noorden de smalste Eilanden / naar 't Noorden de zee van Bengale, en naar 't Oosten de zee van Indien en Sumatra. Het moed van d'indianen's Tenarisin genoemd / is wel beboelic / en heeft een groot getal van goede steden / treffelijke wateren / en goede huizen. Het heeft robantig een overbloed van alles / dat d'indianen's heel wel lustig / groef en het moeden / en d'indianen's huyzen sijn. De lucht is daar heel getemperd / en d'aarde vruchtbaar dat alles / en doornemelijk van haer / dat 3e Esquide noemen / en 't beste en zuiverste van geheel Indien is.

Deze vrouwen bestuigden te blagen / en aan de Slotboort recht van 'ongelyk te bezoecken / 't welk den doog deze Zeevorders aangebaan was. De Slotboort die hen verdoet hangen / en wilde hen naar Goa zenden / op dat d'Onverhoening zelf hemits van deze saak zou nemen. Maar de vrouwen bepleet ten hun saak zo wel / dat deze Slotboort / van zijn staat gesloopen / en na dat hy maatschappelyk onderzoek van de saak gedaan had / de Zeevorder / en dyle tot hoornamenster van de zijnen betwees tot gehangen / en daar na betygent te worden / 't welk vaerdiglyk uitgeboert wierd. Men zegt dat sy op hun nutterste niet alernlyk deze daat beleiden / maar ook deel andere gruwelyke boosheden / die sy in hun leden bedyden hadden. Deze vrouwen gingen daar na deel belijdelijk meer in hun schip / met hun hoornamenschappen / en quamen hoofstedegetyde by hun mannen in Brail. D'andere zeevorders wisten naac Goa gegaaden / waar sy een wyl in 't Oeffens steh lagen. Zo / geynt gehoort / toten / wterden in de gehangen's gebacht / en daar na in een schip geyt / en te plaats geboert / daar sy Don Sanchio Sapero berooft hadden / daar men hen de recte hant afpleide / en dus meer naar Goa byacht / doode en betyand'te. Daar siet men 't rechtbaardig einde van deze zeevorders / 't welk tot een boosheit aan alle de geynt behoort te dienen / die zo smad en geperlyk een anderst aanstaen.

Een heer meer tot de Huften van Malabar en Coromandel, die / doog een lange tyd der bergem van Gares van maatsander gescheiden / deel stighly van rjden en salmoen zyn. Maar de geynt / die op de Huft van Cambaye tot aan Cometti wamen / hebben hun boert van Oaismaent tot aan Hjerf's maent / met geynt / cogen / ander en blyken / der wyl aan d'andere Huft een aangekomen tyt / en helere en lefelyke zoner is : en in d'andere maanden is het meer heel anders / en dit alles op gelyke byette / en tyda op een zelde saakheit : 't welk een wonder is / dat aan de hertelinnichigen / en natuurlyke wyf's begerigen groot behanden geyt.

en op de
klachten
der vrou-
wen ge-
hangen.

Hy en
dyle der
zyden
hoorden
gehan-
gen en
betyant

waardig is; en de genen / die ober de vier Abir, of vijf karaten wegen / behozen hem toe. De Portugezen hebben in dit Eilant een besting naar de zijde van Indien, buiten de stat Culumbo, die 3p daar door in hun plicht houden. Dit gehele Eilant / of 't grootste deel daar af / staat onder de heerschappij van een Koning / die op een zelfde wijze / als die van Ormus, gemaakt word / behalven dat deze dit voorrecht heeft / dat hy geen schatting aan de Portugezen betaalt / gelijk d'ander doen moet: in boegen dat hy niet / dan in een gewillige onderwerping is / en deze besting alleenlijk tot geryf van de hoopshandel aan de Portugezen toegelaten heeft / die hy daar dapper / en aan hun vrienden getrouw acht. Deze Koning heeft eerstijts grote Koninkrijken en heerschappijen in 't vaste lant bezeten. Hy is van Godsdienst een Heiden / grootmoedig en mild / en leeft in vrientschap met zijn onderzaten / en met d'andere Koningen zijn geburen.

't Eilant heeft / gelijk men meent / omtrent vijf hondert mijlen in zijn omkring. De volken zijn tamelijk wit. Men vind daar geen Joden, maar veel Mahometanen. De Mannen en Vrouwen scheppen vermaak in kostelijk gekleed te gaan / en in gozdel / die met gesceenten vertiert zijn / te dragen / van de welken ik een van onwaardeerlijke waarde gezien heb. De Vrouwen belasten hun ozen met Diamanten / Parrelen en Robijnen. Zp hebben hyne een zelfde spraak / als de genen van Malabar. In dit Eilant zijn veel Oranje-ppelen / van de welken d'Inwoonders gaerne de schil eten / die zo goet als die van de Lamaenen is. Zp drinken Areca, en andere lekkere dranken / daar alrijt suiker en kaneel in gemengt is. Zp maken drank / die dronken maakt gelijk wijn; en de Vrouwen drinken daar af zo gaerne / als de Mannen / en als zp dronken zijn / begeben zp zich tot leggen. Zp hebben vrysoverhande Palmbomen / met de welken zp grote handeling doen / en zeker kruut / Nabuca genoemd / daar zp olie af trekken / die zo goed van smaak is / als die van de palmboom; en de kaneel-olie is een weinig te krachtig. De genen van Bengale en Coromandel handelen gaerne in dit Eilant / daar zp de beste en kostelijkste waren van Indien brengen: maar zp trekken derwaarts / zo wel om vrolijk met hen te zijn / als om de hoopshandel. Het groot / dat zp eten / is van rijst gemaakt / gelijk hyne dat van geheel Indien. De women zijn daar groen 't gehele jaar deur / en d'een vrucht dyfst d'ander af. De kaneelhandel komt den Koning alleen toe / gelijk ook de handel der Nijnen van gesceenten. De beste Naden van 't Eilant is Camuche, of Colmuche, aan de mont van een bloet / schoon de Stat niet wel betimmert is. De lucht is heel gezond naar de zijde van Coromandel, daar af het alleenlijk door een Straat gescheiden is / die niet veel breder is dan de Straat van Gibraltar, maar veel gebarelijker / vermigt de Zee / geduriglijk stromende / daar banken maakt: in boegen dat 't daar zoze gelijk door grote Schepen is / die genootzaakt zijn dit Eilant langs d'andere zijde / Betalla genoemd / daar de visscherij der Parrelen is / om te zeilen. Enigen / en onder anderen de Portugezen, achten dat dit Eilant het Taprobane der ouden is / met veel schijnbare redenen / schoon 'er noch krachtiger bewijs is om te tonen dat het Sumatra is. Dit Eilant heeft alrijt zeer machtig gewest / en eerstijts een enig Koning gehad / van een Stam gesproten / die zich beroemde van de Zon gedaalt te zijn / en die door een van Jasanaparah verdelgt werd; en dit lant werd sedert in veel

Besting
der Por-
tugezen.
Koning
van Zei-
lan.

Grootte
van 't ei-
lant.
Kostelij-
kheit
der Ei-
landers.

Drank.

Woor-
ten van rijst.

Gebaar-
tussen
Zellan
en Coro-
mandel

Afgod
van een
Simmer-
tant.

Koninkrijken gedeelt. De Portugezen voerden oorlog tegen de Koning van Jafanaparan, die / verwoonnen zijnde / gedwongen was 't Elant van Manar aan hen over te geven / om daar te wonen / en zich te beffen. Maar de Christenen werden daar zwaarlijk gequelt door de Budagen, hun geburen / moeste volken / en grote robers / die eindelikh van de Portugezen gedwongen werden. De Portugezen kregen in d'oorlog tegen deze Koning onder andere dingen deze gewenswaardige Afgod van een Simmerant / die van al deze Indianen aangebeden / en met geschenken vereert wierd. De Koning van Pegu zelf achte haar zo hoog / dat hy jarenlijks gezanten verhoorts zond / alleenlij om een indruffel van amber / muskus en ander ruikende kruiden daar af te hebben / die hy in hoge waarde hield / en wilde haar / toen zy genomen was / heel dier van de Portugezen kopen / die deze afgoderij liever wilden verdelgen / dan winst daar mee doen; in hoegen dat zy haar verhoornden / daar een buileon stinkende damp ustequam. Zy vertellen wel dat zent fabelen van deze witte Sim / Hanimam genoemd / en zeggen dat hy een God had geweest / die om een misdaat uit de Hemel gedreven / en in een Sim veranderd wierd; dat hy daar na in 't land der Budagen in Bishagar gekomen / en van daar in Ceylan overgetrokken was / daar hy na zijn doot aangebeden / en zijn tant als een heilighdom bewaart wierd.

Wissche-
ry der
parrelen
op wat
wijze.

Doozt / deze gehele zee tusschen de Maap van Comorri en Chilao, en 't Elant van Zeilan word la pescaria delle perle, de Visschery der parrelen, genoemd / die in Lentemaant en Grasmaant is / en omtrent vijftig dagen duurt. Men reest ter plaats / daar men visschen zal / een groot getal van hutten op / die niet langer staan / dan de visscherpduurs. De gemen / die wel duiken konnen / begeben zich dan onder water met hun zakken / die zy met oesters vullen / en met een tou / aan de zak vastgemaakt / om hoog trekken / en daar af پدر een besondere hoop maake. Alle tijden zijn niet even bequaam daar toe / sommigen meer / sommigen min / en enigen heel gebarelij om de Tuberon en Caymans, of Brokoddien / die deze duikers verslonden / en om de Coroza, van de Portugezen Pecetpada genoemd / die d'arm of 't been van een mensch zo glat afbijten / als of 't met een scherpe houtwer gedaan was. Deze visschen hebben twee rijen van scherpe en lange tanden; 'twelk oorzak is dat de visschers der parrelen / om dit gebaar te schutten / toenaers gebuiken / om deze Visschen te bezweren. Een Visscher / al greeet om van een van deze Visschen verslonden te worden / die zijn mont al open gespaakt had / en op twee vingers na aan de duiker was / werd noch verlost door een bezweerder / die / daar tegenwoordig zijnde / luid begon te roepen Yernus, 't welk de visch hem schijntelijh doe verlaten; en de duiker / een waer gekegen hebbende / gaf daar mee enige slagen aan de visch / die / de blucht krijsende / de zee heel gebrut van zijn bloot liet. Als zy des abonts berceften / breen zy hun bezweringen / op dat niemant zich verstanten zou by nacht te visschen. Daar zijn zekere gemachtigden / van hen Chitine genoemd / om naar de tijt van 't jaar de parrelen te schatten / daar de kooptieden al opstaen / om die te kopen. Zo veel kooptieden / van verscheide plaatsen te zamen gekomen / en deze grote hopen van oesters door de hutten / die in weinige dagen alle verduynen / is aangenaam om te zien. De volmaaktste parrelen worden in d'engte van Zetin, by 't Elant van Zeilan, gebangen / daar zy met platboomde schuiten varen / uit oorzak van d'ondiepte. Men vangt ook aan d'andere

**Paraven,
gehete
Chriße-
nen.**

**Fabel
ban'te
lant Pa-
louis.**

Bisnagar
of Nar-
tingen.

Der
waande
ernamte
Schijth-
heijke
hijte-
waadren

Rollen.

Paerden

De kust van Coromandel, naar d'oostzijde van Malabar, zijn de minthuyzen van Bisnagar, Orixá, Mandao en anderen. Bisnagar of Nartingen heeft een groot Konink / die eerst is een der machtigsten van al d'Indiaseke landen onder de Heydenen heeft getweeft / van de welken hij als Kaiser was / en van Comorri tot aan Orixá en Bengale, twijf en byert / goetoud. Goa, Onor, Baricala, en andere plaatsen stonden ooh onder zijn heersschapp / die hebben veel vermindert is. App acht sich echter noch heel machtig / en neemt vermaande eernamen / als van God der grote Landchappen, Koning der Koningen, en Heer van de gehele werrelt. Men zegt dat hij / tegen d'Idalcán trekkende / een heit van meer dan zeven hondert duizent mannen te voet / heertig duizent mannen te paert / en zeven hondert duizent mansmeewerde. Bisnagar is de naam van 't Koninkrijk / en van de doormaansse stat; en Negaparan is de haven. De stat van Bisnagar is groot en treffelij / op zeventien graben / in een vlak heit / tien dagreken van de stat Nartingen, en acht dagrezens van Goa gelegen. App / daar handdelende / moeten blyeten hondert geben / te hoeten van de waeren / die van de idelft quamen / als van Athens / Scharlahens / Papier / Safferaan / alderhande pyer / en andere dingen uit de bosschen / behalven de byzels der paerden / die niet meer dan twee ten hondert in Indien betalen. De paerden zijn in deze gewesten heel klein / gelijch die van Sardinien, en echter hoog van prijs / maar noch veel hoger de gemen / die uit Persen komen / om dat sy groter en sterker zijn. De Doost van Bisnagar, Bengatera, of Vente Capari genoemd / dat is grote Koning, is heerlijch in zijn Straat / en machtig in elensanten / en minsterp / die hij ten meesendeel van de schatteringen en rollen van zijn landt onberhoud. En om lichtelijker paerden tot zijn berckeling tegen de vanden te verwijgen / doet hij den weinig betalen. Enige jaren te vooren / eer

top

ontfaal / dat de Duibels aan hem deden : dat / toen hy in dit Eiland toefte
 komen / en daar zijn bezweringen doen / die hy op 't blad van een boom / onder
 de handen van een zijner leerlingen / die onberfaacht was / gefchreeven had / zo
 doof de beftichthing van de duibel zodanig een fchijls hregen / dat d'arme
 rampzallige leerling terftom ftof / en de mefter toberaet zo geflagen toetd /
 dat / toen de duibels hem tot aan 't fchip gefleept hadden / de zijnen niets an-
 ders daerden doen / dan hem weer in 't fchip nemen / en / zonder iets uit te reys-
 ten / weer naar Pegu heren. Zo zeggen ook dat d'anderen dapperlyk gefla-
 gen en gejuintgt toerden / uitgezonderet de fchipper en zijn bootsgezellen /
 die wijzer waren / en die / de gelegenheit van de plaats kennende / niet aan
 land wilden komen. Daar fiet op 't berfaal van dit Eiland / gelijch d' inkom-
 ders van de gebuerige landen dat vertellen / 't welk jwarelyk te geloven is /
 fchoen 'er enige waarheit in fchijnt te wezen / die zo van leugenen bedruelmt
 is / dat men haer niet welk uithelen kan. Zo verhalen noch veel andere
 dingen van dit land / die zo ongelymt jyn / dat ik overtollig acht die te be-
 fchryven.

11. Befchrijving van *Bifnagar*, en van de macht des Konings, en van
 zijn oorlogen. Strengte onderhouding der Werten. Schone Vrou-
 wen, en waar toe. Wijze van d'oorlog aan te zeggen, en te voeren.
 Befchrijving van *Pakacata*, en van des zelfs inwoonders.

Wp daar quamen / was de stat van Bifnagar dooz vier machtige Moofche
 Koningen / die zich te zamen geboegt hadden / om deze Koning te verdelgen/
 aangefta en verwoeft. De vier Koningen waren d'Idalcan, Nifamaluco,
 Coramaluco, en zijn schoonbroeder / Solran Jordas genoemd / Dooft van 't
 Koninkrijk van Viridi, of Var. Dooftzong van de haat dezer vier Konin-
 gen was dat de Koning van Bifnagar een afgodendienaar / en 3p Mahometan-
 en waren. Zp bekoehren twee Hoofsteden van de Ruiterp / om hun mee-
 ster te verraden. En zeker / 3p / in de belslag tot de vanden oberlopende/
 waren oorzaak van 't verlies van de strij / en van de verovering en verdel-
 ging der stat. De Koning bloed in een andere sterke en machtige stat / Pani-
 gont, of Penecora genoemd / zes dagtrekens van Bifnagar, daar een burgt is/
 die van een grote bloet / en van diepe grachten is omringt. Zijn vanden/
 die hem volgden / leberden aan hem een tweede belslag / daar in deze Dooft
 hen verfloeg / en geheel verdelgt zou hebben / 3p 3p geen vplant van de Dooft
 van hoog Transiane, een doorvplant van deze Koning / hadden gekregen. De
 Koning van Bifnagar, onderruffchen een van deze meeneedige Hoofsteden
 gebangen krijgende / dee een boozbeeldelijke straf daar ober / en hem kruis-
 wijze aan een hoge boom uitspannen / en dus met pijlen doorschieten. Hp/
 een zeer machtig heir vergadert hebbende / om de stat Bifnagar weer te ver-
 oberen / nam een stout boozneemen van hoog Transiane zelf te gaan befpzin-
 gen / om de landen van de Timeragi, die de booznaamste vplant aan zijn
 vanden gedaen had / te veroberen. Hp verwoefte en verdelgde alles in
 Transiane, eer de Timeragi tot vplant kon komen. Hp verdelgde in 't deut-
 trekken tweeëntwintig Steden / en / tot aan Gondariane, de Hoofstat van
 't Koninkrijk / gekomen / verwoefte haar te buur en te zwaert / en verbzand-
 de het Hof van de Timeragi, met zijn Gemaltn en Kinderen / en had middel
 om zich te vertrekken / eer d'ander tot vplant was gekomen / en / alles / daar
 hp deurtrok / verdelgende / quam weer te Panigont, na dat hp drie maanden
 in deze tocht geweest had. Maar hp dee geen andere bligt tot de weerwin-
 ning van Bifnagar, 't welk van zijn vanden grotelijks versterkt was. Deze
 vier Koningen veroberden onderruffchen 't lant / dat 3p geheel verdelgden/
 en / om zich te meer tegen d'inwoonders / die tot hun Dooft genegen waren/
 te versterken / onthoden aan al de Hoofsteden en Mandelaars van 't lant daar
 rontom / dat 3p veel paerden tot hen zonden brengen / met belofte van die wel
 te betalen. Zp kregen dooz deze middel een groot getal / en ook Elefanten/
 maar 3p zonden de Hoofsteden wech / zonder iets aan hen te betalen / 't welk
 een groot verlies dooz hen was. Doofts / de stat Bifnagar, anders Chandegry
 genoemd / heeft omtrent acht mijlen in zijn ommekring / en is 30 machtig/
 dat 3p alleen hondert duizent mannen te paert booz haar Koning opbzengt.

Wat Narfingen, de Hoofstat van 't Koninkrijk / aangaat / 3p is omtrent 30
 groot als Florence, en wel betimmert : maar de daken van de huizen bene-
 men haar een deel van haar glans / om dat 3p / gelijk ook elders / geen dzij-
 heit hebben van die met tegels te dekken / gelijk 3p wel konnen doen / ver-
 mits die daar in grote overbloet zijn. Deze stat is ten deel gebout op een
 berg / camelijc hoog / en heeft drie mijlen in zijn omkring. Daar is een tref-
 felijk Hof / met een tegeldak / en heerlijk van gedaante. De stat is van d'een
 zijde van de zee / en van d'ander van een grote bloet omringt / en wel bevolkt.
 De huizen zijn met dik stro / gelijk met riet / gedeckt. De Koning houd daar

goede

Hystorie
 van deze
 Koning/
 die van
 vier ko-
 ningen
 geflagen
 woer.

Mar-
 eedigheid
 van
 twee
 Hoofsteden.

De Ko-
 ning van
 Bifnagar
 slaat zijn
 vanden.

Straf
 van een
 verrader

De Ko-
 ning van
 Bifnagar
 verdelgt
 veel ste-
 den.

Hoofsteden be-
 zogen.

Grote
 macht
 van Bif-
 nagar.

Narfin-
 gen en de
 beschij-
 ving
 daar af.

Naam-
loze on-
derhou-
ding der
Wetten.

Schone
Wou-
wen / en
waars-
toe.

Sterke
en dapper-
e mannen.

De Bra-
mines
geleiders
der ge-
ten.

Wijze
van oor-
log aan
te zeg-
gen /

en van
d'oorlog
te boe-
zen.

goede kragtstucht / 't welk hem in geheel Indien ontfangelijck maakt. Niemand mag daar wonen zonder uitzonderelijck verlof van de Koning / die daar niemand toelaat / zo hy geen gedaante van oprechthet verzoont. Indien zo kooplieden of bzeemde reizigers zijn / zo hebben zy hun Carabachara , of woning / die heel bequaam is / en betalen de gewone rechten. Mer leeft daar in zekerheit / uit oorzaken van 't goet recht / dat daar gegeven word : en de wetten worden daar zo wel onderhouden / dat niemand die d'art overtreden / uit bzees van gestraft te worden. Al de burgers zijn niet eed verplicht de Koning / op zijn eerste bevel / te gaan dienen / op verbeurte van 't leven / of van handen en voeten afgekapt te worden. Hy onderhouwt om zijn heit sterker te maken / de schoonste vrouwen des werelts / die heerlijck verciert zijn / en zich allernijgh by grote lieden / en dappere mannen begehen. Dit is oorzaak van dat veel grote Heren uit andere landen derwaarts komen / om de ze schone Vrouwen te genieten ; 't welk niet gebeurt dan na dat zy proef van hun dapperheit hebben gegeven / en enige heerlijche daat ten dienste van hun Vorst gedaan. Want zy worden van deze Vrouwen gestrooft / en van de Koning geëert / die geschenken aan hen doet / om hen tot beter aan te maken. Enigen onthouden zich van vrouwen / om sterker te zijn / en roemen dat zy niets anders willen eten / dan 't vleesch van Leeuwen / Beren / Leopards / en 't bloet der woeste en wreedste beesten dinken ; zo zeer beminnen zy de dapperheit / en vlieden alle wellust. Zy begeben zich ook tot geen andere / als tot geweldige oeffeningen / gelijk tot d'oorlog / tot de worsteling / jacht / en eten niets / dan 't geen / 't welk hen sterker maken kan. Zy wijzen zich niet zekere mengselen / die hun hant verharden. Zy stijgen zelden in volle veldslagen. Hun Priesters of Bramines trekken dooz aan in de heften / die niet d'arren dooztrekken / zo zy niet in 't spits zijn. Als zy met malhanden niet kunnen verdragen / verkiezen zy enig getal van weersijden / die zy tusschen de beide heften doen stijgen / en / na dat zy een wijl tegen malhanden gestreden hebben / doen scheiden / en de verwinnung aan de zijde der gener toewijzen / die de grootste dapperheit hebben betoont : ja zy doen hen somtijts ook weer beginnen. Deze Priesters zijn wijze en bezadigde lieden / die niemmer aan hun Koningen toelaten in deze woederen van oorlogen / ten kosten van 't bloet van hun volken / te komen ; 't welk oorzaak is van dat 'er wel- nig veldslagen tusschen deze Indiaansche Koningen geleverd worden / ten minsten onder de Heidenen ; want de Mahometanen doen anders. Als deze Koning tegen d'andere geburige of bzeemde Vorsten oorlogen wil / trekt hy uit zijn hoofdstad / met al zijn Adel / in slagordening geboegt / en met al zijn ruiters en voetvolk / die met d'Elefanten in goede ordening dooztrekken / als of hy doozt de strijt zou lederen. Hy stijgt dan op een hant paert / en trekt naar 't lant / tegen 't welk hy oorlogen wil / en schiet een pijl derwaarts. Veel mannen te paert lopen hier op terstont deur 't lant / met een brandende fakkel / om de dag / in de welk men in de koninklijke stad verschijnen moet / aan te zeggen ; en de Legemeesters houden zich op de wegen / om niemand / dan de genen / die hier toe bequaam zijn / deur te laten. Indien d'oorlog ver- re geboert zal worden / zo bevest hy dat men de huizen in brand zal steken / om al 't gezin mee te nemen / en niemand 't huis te laten. Men verbrand echter niets anders / dan 't dak ; want het huisgewaad word in huizen be- waard / die daar toe bereid zijn. Deze lieden / dus toegemaakt / volgen de Koning /

beslitting / met een dapper besluit / en wagen hun leven onbeschroomd bij te stellen tot zijn dienst. Zij laden in 't voorlog hun waeren en geschenken met zekere prete ringen / die drie vingertjes breed zijn / en als schaarmerken sijn. Zij gebuit, keeren die in de strijd / en wagen daar mee met een wonderlijke kracht en beherdichheit / en met jult en snelleit / dat een schijp / van een goedehant uitgeschooten / met sneller boortblijgen kan. Daar by / zij maken onoversef selijke en doodelijke wonden / becrumts zij hen met vergift bestrijken. Zij dragen bestialen deze waeren noch heerlijke slach van swaeren en romels fen / Zagen, of hantjesken, hogen, pijlen, en werking hantwerpen. Zij gaan niet jult een woede ten strijd / dat zij wel wisten dat zij ten dienste van hun doof hun leven twijfel afdien.

Paleacata is een andere hermanche. Het en heeft in Bingar, aan de zee van Bengale. Want Sintvoorders zijn Heikelen, en doen bejdenis van volmacht te zijn in de alalabafse woest / gelijch dien van Calicut, en eten / om beedening een oogzaal het ook is / geen biesch van elften en hoefen. Zij zijn in gebede doollog tegen de gemen van Tarnaffay, alcerlijch om 't snij van de doobdient / en zijn verhoort bij de gemen van Calicut, is verbanig / dat de ogen / die b'een raakt / ook b'ander te na hoort; gelijch ook 't meeste deel der andere. Soeden / aan de zee gelezen / als Aemogan, Bingara, Caricola, Purifama, en andere treffelijke wonden / die den beslitting van Bingar toeschrijven. De gemen van Paleacata zijn wel heerscht en sacdijning; maar men moet zelf echter van hen waarden. Zij dragen geen huizen of onderhoesken / maar alcerlijch een rok / met een grote zijde mantel / en andere sjoone roffen / een haart van gelijke soffe / dunne schoenen / die deel wel gemaakt zijn / zonder houfen; en hun rok hoort hen tot aan b'entlaeten. De vrouwen dragen een elterlich mantelje / met heerlijke zijde houfen / en hoes / die heerlijch verciert zijn. Deze staat is rijt van kooplieden / daar bijna al de waaren en geschenken / die uit Pegu, en van elders gebracht worden / aan hemmen. Duffchen Paleacata en Nadingen is een diep dal / met grote boemen bezet / die de Sicommen geschenken / en gedurlijch enige afduyend seep afgeween / gelijch de boom van 't Yzerelant in de Kanarien: in boegen dat dit dal / heel diep / en gestadig met wolken overtoegen zijnde / een eeuwige nacht sijghet / daar de Zaan alimmer inhoort / en die schaden kan men waarlijch de heeg vinden. Dit duurt omtrent een half uur lang: en als men daar na de grote hegelege blaas niet / en daar intreed / zo schijnt men in een andere woest te kommen. Een bliehe beeh / uit dit dal komende / gaat hier daar: en dit beeh is aan b'een zijde heel met sulherriet gebout / van 't welk drie sulhermenens zo veel wech hargen / dat de stredelingen 't gehele jaar daar mee bezet zijn. Zij hebben geen boerenchap om die te sulheren / maar laten hem gelijch poesterliker. Als dit sulherriet uitgeparft is / geven zij 't tot boeder aan hun bee / als paerden / buffels / en barchens / 't welk gesulheret en smakelijch bierst maakt. De Onesmeesters geen onbeschroomdlijch aan de zieden dit waerhaelich / 't welk beter dan dat van schagen is / om dat het met zo goed boedel genest woog.

12. Verhaal van S. Thomas, van zijn predikationen, en van zijn graf. Schrikkelijke offer, aan hem gedaan. Zeden van S. Thomas Christenen.

Wonderdaat aan *S. Thomas* graf. Fabel van de Beer, en van een Sim of Meerkat.

Daar
Thomas
d' Apo-
stel ge-
preekt
heeft.

Niet verre van Paleacata is de stat van Meliapur, of *S. Thomas*, daar de Portugezen een besting hebben. Men zegt dat d' Apostel *S. Thomas* daar gepreekt heeft / en daar begraven is / en dat hy 't Landschap der Parthen tot zijn deel krijgende / van daar tot in Indien, en te Coulan is getrokken. Anderen zeggen dat hy eerst te Socotora, naar d' Arabische zee / was / en van daar naar Cranganor, en daar na te Coulan trok / en dat hy / dooz de Koning van de plaats verbolgt / in Coromandel, en in deze stat van Meliapur quam / daar hy gemartelt wierd. Veel wanen dat hy tot in Pegu, ja ook tot in China trok / en dat dit d' oorzaak is van datter zo veel blyken en tekenen van 't Christendom in Indien overgebleven zijn. Doch 't is waar- schynlijker dat de behering der Indianen sedert geschiedde / dooz de verma- ning en aanzegging van zeker Panthenus, een Grieksche Wijsdegerige / om- trent twee hondert jaren na Christus geboorte: maar sedert noch meer dooz Edeus en Frumentius, die 't Geloof daar plantten; en Frumentius was de eerste Bisschop daar af in de tijt van de grote Athanasius. De Christenen van dit land zonden van daar enigen naar Armenien, om lieden te hebben / van de welken zy beter onderwezen zouden worden; en d' Hartsvader zond aan hen entgelieden / die heen en weer trokken: 't welk sedert altyt geduurt heeft. Deze Armeniers hadden de heilige Schrift in de Chaldeenche taal. Doch dit zy zo 't wil / men acht dat d' Apostel *S. Thomas* in deze Stat van Meli- pur begraven is / daar hy dooz de Brachmanes, en dooz de Koning Sagamo gemartelt wierd. Anderen zeggen dat hy in de stat Calamine gemartelt / en te Meliapur, 't welk al een zeibe Stat is / begraven is. En zeker / zijn naam en geheugenis worden daar dooz d' Inwoonders / ook Heidenen en Moren, noch groteijks geëert. Veel plaatsen van Indien beroemen zich van 't lig- haam van deze Heilig te hebben / ja men zegt dat hy daar na in Edeffe, en van daar in Europa, en t' Ortone geboert wierd. Men bind noch enige Kerken van *S. Thomas* in verscheide plaatsen: gelijk onder anderen bij mijlen van Cochin, die heerlijk gebout / en in de handen der Heidenen ge- raakt is. De Christenen van deze plaats hebben noch iets van d' onderwij- zing behouden / die *S. Thomas* eertijds aan hen nagelaten heeft. Daar zy zijn heel onkundig in de booznaamste stukken van 't Geloof / en kommen niet / van met grote moeite / weer op de rechte weg gebracht worden. Men heeft hen echter doen afftaan van schizikelijke Afgodendiensten / die zy in zekere bierdagen bedeben; gelijk van jarelighs te Coulan, ter eren van deze Hei- lig / een Jongeling t' offeren / namelijk een gehochte Slaaf / of iemand an- ders uit zijn bype wil / welks geslacht om deze oorzaak vereedelt en ver- heerlijkt wierd. Zy kleedden hem geheel van nieuws / zulverden hem met zekere woortelen / bachten hem booz 't graf van deze Heilig / deden hem zekere dzank / van 't bloet van een onschuldige gemaakt / indzinken / en bachten hem daar na in een Kerk / Durman genoemd / daar zy een treffelijk vertoog booz hem deden / op 't geluk van dat hy hier toe berhozen was. Zy deden hem daar na zijn middagmaal houden / en bzaagden hem of hy niet blijde was van dat hy in de rijg der medegenoten van hun grote Ozyrna ge- stelt wierd / en / ja tot antwoort gekregen hebbende / kleedden hem met een wit

Die het
geloof
in Indien
hebben
gepreekt.

De heili-
ge schrift
in Chal-
deenche
taal.
Be-
graaf-
plaats
van *S.*
Thomas.

Schizik-
helijke
offer/aan
*S. Tho-
mas* ge-
daan.

Wist kleet / en geleiden hem met sluiten en pijpen deur de hele Stat / terwijl de Priesters een bloemhoet / en een kruis in 't misden / aan 't einde van een gaffel / droegen. 't Volk had ondertusschen deze rampzalige dat hy aan hen zou gedenken / om de grote God jonktig tot hen te maken. Hy wierd eindelyk / na veel andere dzeemde plechteligheden / door de Priesters geheelt. Zp zeggen ook dat / als iemand van de Gzoten ter eren van deze Hellig wilde sterben / hy een verzoekschrift aan de Wozst inleeverde / om verlof hier toe te hebben. De Koning gaf dit weer ober aan zijn Raat / die / inzende hoe nut zodanig een man aan de Gemeente was / een ander verzoekschrift ingaf / tot weerhouding van 't eerste verzoek / om dat de Staat hem behoefde. 't Leste verzoekschrift wierd aangenomen / en vier der booznaamsten onder hen gingen deze Maan halen / en brachten hem booz de Koning / die hem omhelsde / en vertoonde dat hy en zijn Staat hem noch behoefden / en dat hy daar toe betaart diende te zijn : ja hy beloofde aan hem ten huwelijch een van zijn besonstigde Vrouwen / met heerlijke geschenken. Deze liet zich in Dezer voegen overreden / en / de Koning van zo veel jonken bedankende / ging heel bzolijch en wel te zjeden met zijn nseutwe Gemaltn naar huis. Zp vertellen noch veel andere dingen van deze bloedige offers / en vermengen dus deze dienst / die zp aan S. Thomas wanen te bewijzen / met veel afgoderijen. De Christenen van S. Thomas dzagen 't hair met een zijde dzaat op de nek gebonden / en hebben Kerken / die de Synagogen der Joden gelijken. Hun Priesters huten gelijch de Grieken, die geen anderen / dan dochters trouwen ; maar d'anderen huten zich ook aan weduwen. Zp dzagen een goude kruis aan de hals / en noemen hun gemaltnnen Catattaras. De dochters erben niet van hun Oubers ; en zp zijn gelukkig / zo zp hy hun leven uitgehutor woorden : want anders moeten zp dienen / of iets erger doen. Zp onderhouden hun vasten heel strengelijch / en eten niet meer / dan eenmaal des daags / als de Zon ondergegaan is. Zp dzinken geen wijn / en zijn verplicht dze malen des daags in de Kerk te gaan. Zp bidden in de Kerk met het aangezicht tegen d'aarde / gelijch d'Abissynen.

Opoffering der Gzoten aan Sint Thomas.

S. Thomas Christenen, en hun zeden.

Zp vertellen veel wonderbaden / die op d'aanroeping van deze Hellig geschied zijn : gelijch van een Wozstin van Narfingen, dochter des Konings Zamaluco, of Nisamaluco, die / heel wijs en deuchdelijch / en / gelijch sommigen wanen / een Christe Wzou zijnde / van haar gemaal / de Koning van Narfingen, in een kostelijch en vermakelijch Hof besloten wierd gehouden. Zp had booz haar huwelijch van een ander Wozst / haar gebuur / ten huwelijch verzocht geweest. Na dat zp dze jaren in dit Hof besloten had geweest / kregen haar wachters een gezicht / 't welk de gedaante van de Wozst / die haar eertijds bemint had / in 't beinster van de hamer aan hem vertoonde. Zp waren hier af verbaast : want de plaats was zo wel bewaart / en met zo sterke grachten omringt / dat het onmogelijch was daar in te komen. De Koning / hier af verwottrigt / wilde zulks met zijn eige ogen aanschouwen / en / dat gedaan hebbende / wierd zodanig van gramschap en minnenijt aangepzikhelt / dat hy deze Wozstin als een oberspeelster dee bangen / en verwijzen tot een glas met bergift in te dzinken. Zp ziende dat al haar ontschuldigen niet tot bewijs van haar ontschult dienden / bad aan haar gemaal om verlof van ten minsten hy 't graf van S. Thomas te sterben. Dit wietd aan haar toegeaan ; en men bzacht haar derwaarts. Men ontfak ter zelbe tijt een buur / om

Wonderbaar aan S. Thomas graf.

Wonderdaar aan *S. Thomas* graf. Fabel van de Beer, en van een Sim of Meerkat.

Waar
Thomas
d' Apo-
stel ge-
preekt
heeft.

Niet verre van Paleacata is de stat van Meliapur, of *S. Thomas*, daar de Portugezen een besting hebben. Men zegt dat d' Apostel *S. Thomas* daar gepreekt heeft/ en daar begraven is/ en dat hy/ 't Lantschap der Parthen tot zijn deel krijgende/ van daar tot in Indien, en te Coulan is getrokken. Anderen zeggen dat hy eerst te Socotora, naar d' Arabische zee/ was/ en van daar naar Cranganor, en daar na te Coulan trok/ en dat hy/ dooz de Koning van de plaats verbolgt/ in Coromandel, en in deze stat van Meliapur quam/ daar hy gemartelt wierd. Veel women dat hy tot in Pegu, ja ook tot in China trok/ en dat dit d' oorzaak is van datter zo veel bliken en tekenen van 't Christendom in Indien overgebleven zijn. Doch 't is waar- schijnlijkheit dat de bekering der Indianen sedert geschiedde/ dooz de berma- ning en aanzegging van zeker Panthenus, een Grieksche Wijsbegertige/ om- trent twee hondert jaren na Christus geboorte: maar sedert noch meer dooz Edesius en Frumentius, die 't Geloof daar plantten; en Frumentius was de eerste Bisschop daar af in de tijt van de grote Athanasius. De Christenen van dit lant zonden van daar enigen naar Armenien, om lieden te hebben/ van de welken zy beter onderwezen zouden worden; en d' Aartsbader zond aan hen enige lieden/ die heen en weer trokken: 't welk sedert altyt geduurt heeft. Deze Armeniers hadden de heilige Schrift in de Chaldeenische taal. Doch dit zy zo 't wil/ men acht dat d' Apostel *S. Thomas* in deze stat van Melia- pur begraven is/ daar hy dooz de Brachmanes, en dooz de Koning Sagamo gemartelt wierd. Anderen zeggen dat hy in de stat Calamine gemartelt/ en te Meliapur, 't welk al een zelbe stat is/ begraven is. En zeker/ zijn naam en geheugenis worden daar dooz d' Inwonders/ ook Heidenen en Moren, noch grotelijks geëert. Veel plaatsen van Indien beroemen zich van 't lig- haam van deze Heilig te hebben/ ja men zegt dat hy daar na in Edesse, en vandaar in Europa, en t' Ortone geboert wierd. Men vind noch enige Kerken van *S. Thomas* in verscheide plaatsen: gelijk onder anderen vijf mijlen van Cochín, die heerlijk gebout/ en in de handen der Heidenen ge- raakt is. De Christenen van deze plaats hebben noch iets van d' onderwij- zing behouden/ die *S. Thomas* eertijts aan hen nagelaten heeft. Waar zy zijn heel onkundig in de booznaamste stukken van 't Geloof/ en komen niet/ dan met grote moeite/ weer op de rechte weg gebacht worden. Men heeft hen echter doen afftaan van schizkkelijche Afgodenbiefken/ die zy in zekere vierdagen bedzeben; gelijk van jarelijks te Coulan, ter eren van deze Heilig/ een Jongeling t' offeren/ namelijk een gehochte Slaaf/ of iemand an- ders uit zijn bype wil/ welks geslacht om deze oorzaak bereedelt en ver- heerlijkt wierd. Zy kleedden hem geheel van nieus/ zuiverden hem met zekere wortelen/ bachten hem booz 't graf van deze Heilig/ deden hem zekere dzank/ van 't bloet van een onschuldige gemaakt/ indinken/ en bachten hem daar na in een Kerk/ Durman genoemd/ daar zy een treffelijk vertoog booz hem deden/ op 't geluk van dat hy hier toe berhozen was. Zy deden hem daar na zijn middagmaal houden/ en bzaagden hem of hy niet blijde was van dat hy in de rijg der medegenoten van hun grote Ozyrna ge- stelt wierd/ en/ ja tot antwoort gekregen hebbende/ kleedden hem met een

Wle het
geloof
in Indien
hebben
gepreekt.

De heili-
ge schrift
in Chal-
deenische
taal.

Be-
graaf-
plaats
van *S.*
Thomas.

Schizk-
kelijche
offer/aan
*S. Tho-
mas* ge-
daan.

mit kleet / en geleiden hem met fluiten en pijpen deur de Hele Stat / terwyl
 de Priesters een bloemhoet / en een kruis in 't midden / aan 't einde van een
 gaffel / dzoegen. 't Volk bad ondertusschen deze rampzalige dat hy aan hen
 zou gedenken / om de grote God jonstig tot hen te maken. Hy wierd eindelijh /
 na veel andere bzeemde plechtelijkheden / door de Priesters geheelt. Zp zeg-
 gen ook dat / als iemand van de Gaten ter eren van deze Heilig wilde ster-
 ven / hy een verzoekschrift aan de Wozst inleeverde / om verlos hier toe te
 hebben. De Koning gaf dit weer ober aan zijn Raat / die / inzende hoe nut
 zodanig een man aan de Gemeente was / een ander verzoekschrift ingaf /
 tot weerhouding van 't eerste verzoek / om dat de Staat hem behoefde.
 't Tefte verzoekschrift wierd aangenomen / en bier der dooznaamsten on-
 der hen gingen deze Man halen / en brachten hem door de Koning / die hem
 omhelsde / en vertoonde dat hy en zijn Staat hem noch behoeften / en dat
 hy daar toe bewaart diende te zijn : ja hy beloofde aan hem ten huwelijh een
 van zijn bejonstigde Vrouwen / met heerlyke geschenken. Deze liet zich in
 dezer boegen overreden / en / de Koning van zo veel jonken bedankende / ging
 heel bzolijh en wel te bzedden met zijn nseuwe Gemalin naar huis. Zp ver-
 tellen noch veel andere dingen van deze bloedige offers / en vermengen dus
 deze dienst / die zp aan S. Thomas wanen te bewijzen / met veel afgoderijen.
 De Christenen van S. Thomas bzagen 't hart met een zijde draat op de nek
 gebonden / en hebben Kerken / die de Synagogen der Joden gelijken. Hun
 Priesters huyden gelijh de Grieken, die geen anderen / dan dochters trouwen;
 maar d'anderen huywen zich ook aan weduwen. Zp bzagen een goude kruis
 aan de hals / en noemen hun gemalinnen Catattaras. De dochters erben niet
 van hun Ouders ; en zp zijn gelukkig / zo zp hy hun leven uitgehuywt
 wozden : want anders moeten zp dienen / of iets erger doen. Zp onder-
 houden hun vasten heel strengelijh / en eten niet meer / dan eenmaal des
 daags / als de Zon ondergegaan is. Zp dzinken geen wijn / en zijn verplicht
 dze malen des daags in de Kerk te gaan. Zp bidden in de Kerk met het
 aangezicht tegen d'aarde / gelijh d'Abissynen.

Opoffer-
 ting der
 Groten
 aan Sint
 Thomas.

S. Tho-
 mas
 Christe-
 nen, en
 hun ze-
 ben.

Zp vertellen veel wonderbadan / die op d'aanroeping van deze Heilig ge-
 schied zijn : gelijh van een Wozst van Narlingen, dochter des Konings
 Zamaluco, of Nisamaluco, die / heel wijs en deuchdelijh / en / gelijh som-
 migen wanen / een Christe Wozu zijnde / van haar gemaal / de Koning van
 Narlingen, in een kostelijh en vermakelijh Hof besloten wierd gehouden.
 Zp had door haar huwelijh van een ander Wozst / haar gebuur / ten huwelijh
 verzocht geweest. Ma dat zp dze jaren in dit Hof besloten had geweest / kre-
 gen haar wachters een gezicht / 't welk de gedaante van de Wozst / die haar
 eertijds bemint had / in 't beinster van de kamer aan hem vertoonde. Zp wa-
 ren hier af verbaast : want de plaats was zo wel bewaart / en met zo sterke
 grachten omringt / dat het onmogelijh was daar in te komen. De Koning
 hier af verwittigt / wilde zulks met zijn eige ogen aanschouwen / en / dat ge-
 daan hebbende / wierd zodanig van gramschap en minnenijt aangezzikhelt /
 dat hy deze Wozstin als een overspeelfter der vangen / en verwoyzen tot een
 glas met bergift in te dzinken. Zp / ziende dat al haar ontschuldigen niet
 tot bewijs van haar ontschuld dienden / bad aan haar gemaal om verlos van
 ten minsten hy 't graf van S. Thomas te sterben. Dit wierd aan haar toege-
 staan ; en men bzacht haar derwaarts. Men ontsaak ter zelbe tijt een buur /

Wan-
 derbaat
 aan S.
 Thomas
 graf.

om haar ligchaam daar in te werpen. Zp / met een enkel toef bleet gekleed / en met ongeblochte haar / dat byna tot op haar hielen hing / nam 't bat / dat 't vergift in was / en dee / in geheugenis van deze Heilig / haar gebed aan God / op dat 'et hem zou believen meedogen met haar te hebben / en haar onschuk in 't licht te brengen. Zp byzond' daar na 't vergift in / en begaf zij in de byant / in de welk zp / gelijk de lieden daar vertellen / zonder enig hinder aan haar ligchaam / of aan haar klederen te geboelen / op haar knien bleef leggen / en God zo lang bad / tot dat het hout geheel verbrant was / daar zp gezont en behouden afquam / tot grote verwondering en verbaasheit van alle de bystaanders. Zp / weer in haar draagstoetel gezeten / wierd te Narsinghen gebajagen / en in haar hamer gebajacht / daar zp boop haar leven in grote strengheit versteet / zonder dat de Koning / haar gemaal / haar ooit weer in zijn machts kon krijgen.

De stat van Calamine, of Meliapur, sedert S. Thomas genoemd / is een goede zeehaven op de kust van Coromandel, en is de Koning van Bijnagar of Narsinghen onderworpen. Men vind daar ook enige Kerken der Christenen, gelijk die van S. Paulus der Jesuiten, van S. Bartholemeüs, en ook van S. Thomas, die de meeste in geheel Indien gekert word. De schepen / zo der Christenen, als der Heidenen en Mahometanen, daar komende / laten 'er groot aalmoessen / ter eren van deze Heilig. De genen van Paleacata, en daar om trent doen daar ook hun gebeden en beloften. De Portugezen, die daar wonen/begeerzich tot het maken van deze schone Indiaansche baten / met het sap van een woortel geschildert / die zp Saya noemen / 't welk zo vast houdt / dat / hoe men 't meer wascht / hoe de betwe levendiger word. Daar is een goede see; en men doet daar grote koophandel: want men komt dertwaarts van alle Indiaansche gewesten. De genen van Banda onder anderen komen daar met hun mofchaten / om die tegen deze geschilderde baten / en andere waren te wisselen / die zp van daar naar andere plaatsen voeren.

Daar eer ik van Bijnagar scheid / zal ik 't geen verhalen / 't welk ik in een stat / Sigistan, of Sagistan genoemd / niet verre van daar / verstaen heb. Ik / op zekere tijt in 't huys van een der inwoonders zijnde / die heel heersch zijn / en groot vermaak in onze ommegang scheppen / zag by gebal een schilderd van een Beer / die met een jonge dochter speelde; daar op ik naar de bediedenis bjaigde. Zp vertelden my toen een historje / die zekerlijch een fabel schijnt / maar die ik echter om de breemdigheit verhalen moet. Daar was / zelden zp / eertijts een Dozt / Ismahan genoemd / die veel manen (dus tellen zp hun jaren) in 't lantschap Bozari, sedert Sigistan genoemd / gebood. Deze Dozt / eens ter jacht gaande / ving 't wijfje van een Beer / met haar jong / 't welk de moeder volgde / en voedde hen enige tijt. De moeder wierd onderruffchen dooz een van zijn knetsten / van haar gebeten / gedoot. 't Jong / dus alleen gebleven / ging herwaarts en dertwaarts in 't Hof / en wierd allengs mak en tam. Deze Dozt had een dochter / acht jaren out / die groot vermaak had in met deze jonge Beer te spelen / die zp heel zojgvaldiglijch opboedde / en uit haar hant 't eten gaf; en de Beer heminde haar ook zodanig / dat hp haar overal volgde. De dochter / Agarida genoemd / wierd onderruffchen ziele. De Beer bleef echter by haar bed / en wafte niets anders eten / dan 't geen / 't welk de dochter hem toewierp. De dochter / gezeten zijnde / voer boozt in haar zojg tot de Beer / hield hem zuiver en net / en leet.

Fabel
van een
Beer / en
van een
jonge
dochter.

en leerde hem veel goetgehe fceken / die de Beer niet grote beſchermicheit dee-
 genlaar des dochtars moeder / eens ſtonde dat de Beer hants dochtars fides
 oeghefte / weder van dez gemenfchap zo vergrane / dat ze aan een haeft
 dobel dez Sagifan (ous wiet de Beer genoeemt) te ſtaan. Maar dit heeft
 alreer heel groot zinde / hoevel hij niet meer dan vijftien maanden out was /
 weder zo vermoed tegen dez haeft / die alleenlijc met een ſch gewapent
 was / dat hij hem terfont verwoegde / niet noch een ander / die tot zijn op-
 ſtant quam. Adf dyacht hier getiele Agof in betoerte. Maar liep verwaarts
 om de Beer te doden / die een wonderlijche moog bedroef / en daar na in de
 doſſen vlood / daar hij drie jaren dief / zonder dat men ooit ridding van
 hem kon betremen. Gewijl dez jonge dochter Agarda, noch bedroeft
 om 't verlies van haar Beer / in 't geſellſchap van veel Jonghvjouwen / langs
 een bech gting wandelen / derſcheen dez Beer ſchickrijgh / en / dez Jongh-
 vjouwen beſtrevende / hatte de dochter Agarda, en boerde haar werf met
 jodanig een gezontſchit / dat er geen midbel was om haar te hup te ho-
 men ; en men kon haar ſedert niet weer binden / hoe naertig onderzoek
 men ook was. Want de Beer dyacht haar in afgelege plaaten / daar hij haar
 niet heel geſtroek hield : ja hij roofde noch een andere jonge dochter / om
 haar op te ſtaan / en te dlenen. Deze twee vjouwen hadden midbel om lijfs-
 tocht en andere beſchoefijheden te krijgen / en vertelden ſedert wonderlijche
 dingen van dit heef / dat in zijn werken een waar mentelijch ſpeghel ſchen.
 Mozt / ze vertelden nu wonderlijche dingen van dez Beer / en dat de doch-
 ter vijf kinderen van hem kreeg / die alle dapper mannen waren / en geen
 bijſien van beſchermicheit aan zich hadden ; en dat ze / tien jaren out zijnde /
 uit dez doſſen trokken / en een hiehe hut tot hun woning maaken. Maar
 een der vjoeders van de moeder / eens in dez doſſen jagende / ontmoette
 dez Sagifan, en doode hem met een pijl. Agarda, hier ober betreumt
 en miſgrootſtig / zond haar kinderen uit / om wraak daat of te halen / ge-
 lijke ze ook deden : want ze / in 't koninklijc Agof gekomen / dooden hun
 rhou onnen. Nun grootvader Iſmahan, hen niet kennende / wilde hen doen
 daeten / om hen te ſtraffen / maar hij weder zelf ook gedoot. Sin dez der-
 daering ſneubelden ook twee van dez vijf vjoeders ; en de drie anderen
 wechgeraakt / maaken zich zo ontagheelij / dat niemant hen darde aan-
 taſten. Ze / van een eozleg des Konings van Binaagar vjende / trokken
 verwaarts / om zich in zijn dienſt te begeven / en beoeden in hun wapen het
 heef van Sagifan, hun vader. Deze Koning / hun hoogdel en vjende ge-
 doogte verhaan ſtebrende / gaf in zijn hiet grote annen aan hen / daer in
 ze zich wel queten / en zo treffelijke daden betoonden / dat een van hen de
 Sultane van Binaagar, en d'ander de dochter van de Sultane troude / daer uit
 die de naam heeft gegeven / van de welke dez vjoeder de ſtichters waren.

Daer ſiet op 't geen / dat nu van dez hiſtoje / of eer ſabel vertelt wordt ;
 't welc eſtiet van 't jodvjoeders beez waareſt aenbevoemen Word : zeter
 niet vjende / beſchij ale oofſprijgen der wolken van grote ſteben / en ook dat
 beſchrijft geſchichten alige tets beuſelachig en beſchij hebbe. Sin zal
 dez ſabel niet een ander / vjna van gelijke natuur / aan Spanjaarden gebeurt /
 die heel waangeloobig zijn / en daer dooz zich ſchickelij tets laten diermaaken /
 beſchijgen. Men heeft aan nu vertelt dat zeter Spanſche Moofman / ſin
 een Sena.

fel
 van een
 Span-
 ſche vrou/
 en van
 Sena.

Gemalin in overspel betrapt hebbende / zich vernoege met hen beide / zyn Gematin / en haar Overspeelder / tot hun straf in een woest Ellant te doen voeren / daar d'overspeelder binnen kortze tijt storf. De vrou / alleen gebleven / wierd van een grote Sim of Meerkat bezocht / van de welk zy twee kinderen kreeg. Na verloop van dize jaren quam daar een schip / 't welk deze arme rampzalige bond / die eer de gedaante en 't gelaat van een spook / dan van een menschelijk schepsel had. Zy / heel naakt / bad / met de tranen in d'ogen / dat zy haar uit deze wyde en schrikkelijke gevangenissen zouden verlossen / gelijk zy deden. Toen de Sim zag dat deze vrou van hem scheide / en te scheep ging / wierd hy / van razern geprikkel / zo betwoed / dat hy in haar tegenwoozdigheit haar beide kinderen doodde / en haar die toewierp. Deze arme vrou wierd te Lissebon gebacht / daar d'Inquisitie / van de handel vermittigt / haar terstont dee vatten / en straf daar ober gedaan zou hebben / zo de Kardinaal Kajeranus / toen gezant van zijn Heilichheit / zulks niet belet had : want hy / daar zijnde / nam haar zaak in handen / en 't gemelt en de noot vertoont hebbende / die zy gehad had om zich van dit beest te laten bphomen / 't welk haar dize jaren lang met wilde bzuchten geboed had / beschutte haar van de straf ; en zy / zich in een klooster begebende / versleet daar 't overige van haar leven in grote heilichheit. Daar ziet gy 't verhaal dezer twee historien / of eer fabelen / die ik hier ingeboegt hebt / niet om dat zy van de Lezer geloofd zouden worden / maar op dat hy / door de bzeemdichheit daar af / enig vermaak zou scheppen.

13. Tarnassery , en de beschrijving daar af. Muskus. Hertshoorn. Mijnen van gesteenten. Krijgslist der *Portugezen* , en hun roof. Beschrijving van *Bengale*. Heiligheit van de *Ganges*. Wacht van Vrouwen , en hun vryheit. Onderworpingen van *Bengale*. Onge-looffelijke ouderdom van een *Bengaler*. Beschrijving van de boom *Bananes*.

Tarnassery, en de beschrijving daar af.

Als men langs de kust van Coromandel , en langs de zee van Bengale trekt / komt men aan Tarnassery , 't welk men dooz het Cosamba van Ptolemeüs acht ; een koninkrijk / tusschen die van Bengale , Narsinghen , Orixan en de zee gelegen. De hoofdstad / gelijke naam voerende / ligt aan de kant van de zee / en van een treffelijke ribier / Zaita genoemd / om dat zy in 't lant een tamelijc groot Ellant maakt / daar een stat van gelijke naam in is. Zy heeft oberbloet van alle dingen / die tot het leven nootzakelijc zyn. De hoefen zyn daar klein van gestalte ; en hun hoozen staan alleenlijc in de hult vast. De schapen hebben daar geen hoozen of wol / maar de hult als van een half. Daar waft veel lange peper / die zy Cosay noemen / en die zy konffijen / en 't gehele jaar deur met suiker en wijnedth eten / en heel aangendiam van smaak is. In 't midden van 't Ellant is een poel / die veel visch uitgeeft / en gelijke naam voert als de ribier / die zich daar in ontaft / en van anderen Adamas genoemd word. De stat is heerlijc / aangenaam / welgebout / en zonder muur naar de zijde van de ribier / die echter enige bestingen heeft / die wel bewaart worden. Zy legt in een vlakke / met een burgt aan de nootzijde / daar een park is / met een gracht omringt / in 't welk

heeft de Koning in een schone troetel van paerden houde / die haar weder voor
 haar schijnt / uit oorzaak van de verovering van hondert paerden / die uit
 Perſien quamen / en die hy een ander Indiaanfch wyf / endt gek aan hem
 ſchuldig zijnde / dat hy niet betalen kon / afnaam : want de paerden zijn in die
 land in hoge achtting. Deze Koning van Ternassery heeft ook een grote me-
 nigte van ruiters / die hem machtig en onſaghetlijk maakt. Hy is een grof
 en ſterk man / en boert geſtabdighly oorlog tegen de Koningin van Naringen
 en Bengale. De Koning van Naringen zou hem in groot ongemak konnen
 brengen / zo hy zich op d'ander verbergt / maar hy wil niet / dermits hy zo
 dapper en grooimoedig is. Deze Koning is een Heiden / en heeft meer dan
 duizent krijgselefanten / de grootſten van al d'Indiaanfche landen / die tot
 op d'aarde niet oſſchuiden / met verſcheide veymen verciert / gewapent zijn
 en deze wapenen voegen zich te ſamen / en zijn onder de buſch met pyre kete-
 nen gebonden / om dat het niet aſgeſchiet zou worden. Hier mannen / gro-
 te rondsſen dragende / die van ſchitpadſchilden gemaakt zijn / die zo in
 deze ſibier vangen / konnen bequamelijch daar op ſtrijden / zonder malhan-
 der te hinderen. De geen / die op de nek zit / om 't beest te hoeden / en die de
 bijſte uitmaakt / is de beste van alle gewapent / om dat hy bloot zit. Hun pij-
 len hebben byle ſcherpe ſtale punten / met een diek ſtuk pyer / 't welk tot een
 tegengewicht dient. Deze volken zijn zeer krijgshaar / en echter ook heuſch
 en beſoef / en tot de welſtoffen overgegeven. Zp hebben ſchone vrouwen / die
 zo tot vermaak in heerlijke koben dragen / die van alderhande vruchten
 verſuut zijn. Zp hebben ook veel / en veel gebogelte. Zp ſcheppenvalle groot
 vermaak in de reuk van hun parſumen / zo in hun eten / als in hun kleeding /
 en voornamelijch in de muſkus / die zo Sagay noemen. Men krijgt de goede
 muſkus niet van 't bloet van 't dier / maar van zekr geſwel / dat hem by
 tijden / en met de volle maan onder de buſch komt / 't welk het volmaakſte
 van alle is. Want de muſkus / die men van de boſchelheden vergadert / die
 zich met het bloet vermengen / daar een ſtorring uit onſtaat / die / dzoog-
 wordende / zo krachtig en heurdingend een reuk aſgeeft / dat 'er het bloet een
 neus uittrekt / word van hen beſtefens de knoppen en 't bel / dat zo van zijn
 lighaam trekken / heel naauw met zijde gebonden / daar zo ook bloet en bloeſch
 onder mengen / van 't welk zeen gemene muſkus maken / daar zo een wel-
 nig van de ſijne onder mengen. Ik was ter herberg by een Jood / die tot my
 zeiſe dat hy alree twaalf of dertien knoppen van een ſelbe beest gekregen
 had. Dit dier is ontreent zo groot als een Gelf / en heeft vier tanden langer
 van d'anderen / van de welken twee zich naar boven / en twee zich naar bene-
 den ſtrekken. Zp doen hun kleine kinderen deze tanden / met ſilber verciert
 aan de hals dragen / gelijch by ons de halsketenen. De geen / die van hoger
 ſtaat zijn / verciere die met hout van Betel / 't welk een wonderlijke kracht
 tegen de vergiften heeft. D'Ethiopiërs noemen dit Evate / en maken fraje va-
 ten daar af / die / in hoge achtting / en van de Gzoten gezocht zijnde / met
 Gout / Zilber / Beſteenten / Eipenboen en Hertshoorn verciert worden : want
 zp geloven ook dat de Hertshoorn een grote kracht tegen de vergiften heeft /
 't welk ik zelf in veel andere zichten beproeft heb / voornamelijch in de bleke
 verſuut der vrouwen / die men 't ſap van rode welgekookte Cichers doet ne-
 men / daar na Hertshoorn / gelijch meel tot ſtof gemaakt / vermengt met poe-
 ſer van ſtaal / ontreent de zwaarte van een halve goudt Kroon / en twee ma-

Krijgs-
elefan-
ten.Schone
vrou-
wen.Muſ-
kus.Herts-
hoorn.

Gemaltn in oberfpiel betrapt hebbende / zich vernoegde met hen beide / *zjn* Gemaltn / en haar Oerfpeelder / tot hun ftraf in een woest Eilant te doen voeren / daar d'oberfpeelder binnen korten tijt ftoof. De vrou / alleen gebleven / wierd van een grote Sim of Meerkat bezocht / van de welk *zp* twee kinderen kreeg. Na verloop van dize jaren quam daar een fchip / 't welk deze arme rampzalige bond / die eer de gedaante en 't gelaat van een fpoek van van een menfchelyk fchepfel had. *Zp* heel naakt / bad / met de tranen in d'ogen / dat *zp* haar uit deze wrede en fchrikkelijke gebangenis zouden verloffien / gelijk *zp* deden. Toen de Sim zag dat deze vrou van hem fcheidde / en te fcheep ging / wierd hy / van razernp gepyzikheit / zo verwoed / dat hy in haar tegenwoordigheit haar beide kinderen doodde / en haar dfe toewierp. Deze arme vrou wierd te Liffebon gebzacht / daar d'Inquifitie , van de handel verwittigt / haar terfkont dee vatten / en ftraf daar over gedam zou hebben / zo de Kardinaal Kajetanus , toen gezant van *zyn* Heiligheit / zulks niet belet had : want hy / daar zynde / nam haar zaak in handen / en 't gewelt en de noot vertoont hebbende / die *zp* gehad had om zich van dit heest te laten bphomen / 't welk haar dize jaren lang met wilde bzuchten geboed had / befchutte haar van de ftraf ; en *zp* / zich in een Kloofker bevende / verfleet daar 't overige van haar leven in grote heiligheit. Daar zit *gp* 't verhaal dezer twee hiftozien / of eer fabelen / die ik hier ingeboegt heb niet om dat *zp* van de Lezer geloofd zouden worden / maar op dat hy / doozd byzemdigheid daer af / enig vermaak zou fcheppen.

13. Tarnaffery , en de befchrijving daar af. Muskus. Hertshoorn. Mijnen van gefteenten. Krijgslift der *Portugezen* , en hun roof. Befchrijving van *Bengale*. Heiligheit van de *Ganges*. Wacht van Vrouwen , en hun vryheit. Onderworpingen van *Bengale*. Ongeloffelijke ouderdom van een *Bengaler*. Befchrijving van de boom *Bananas*.

Tarnaffery, en de befchrijving daar af.

Als men langs de kuff van Coromandel , en langs de zee van *Bengale* trekt / koomt men aan Tarnaffery , 't welk men booz het Cofamba van Ptolemeüs acht ; een Koninkryk / tuffchen die van *Bengale*, *Narlingen*, *Orixa* en de zee gelegen. De Hoofdfaat / gelijke naam doerende / legt aan de kant van de zee / en van een treffelijke ribber / *Zaita* genoemt / om dat *zp* in 't lant een tamelyk groot Eilant maakt / daar een ftat van gelijke naam in is. *Zp* heeft oberbloet van alle dingen / die tot het leven nootzakeelyk zyn. De hoefen zyn daar klein van gefalte ; en hun hoozen ftaan alleenlyk in de hult dast. De fchape hebben daar geen hoozen of wol / maar de hult als van een half. Daar waft veel lange peper / die *zp* *Cofay* noemen / en die *zp* konfjten / en 't gehele jaer deur met fuffier en wijneedik eten / en heel aangenaam van fmaak is. In 't midden van 't Eilant is een poel / die veel bifeh uitgeeft / en gelijke naam doert als de ribber / die zich daar in ontfalt / en van anderen *Adamas* genoemt word. De ftat is heerlyk / aangenaam / welgebout / en zonder muur naar de zyde van de ribber / die echter enige beftingen heeft / die wel bewaart worden. *Zp* legt in een blakte / met een burgt aan de nootzyde / daar een park is / met een gracht omringt / in 't welk

Enkele de Moestighen een schone doof al dan een houthuys / die haar Dader boog
 naar schijnt / uit oorzaken van de betovering van hondert jaerden / die uit
 Perlen quamen / en die hy een ander Goudaansche Dofst / enig gefit aan hem
 fchuldig zijnde / dat hy niet betalen kon / afdam : want de poerden zijn en die
 kant in hoge achtung. Deze Hoofding van Termassery heeft ook een grote me-
 nigte van ruiters / die hem in achtig en onafgeheijde maaten : hy is een grof
 en sterke man / en boert gefchabriglyc doof tegar de kanten van Nafingen
 en Bengale. De Koning van Nafingen zou hem in groot ongemak konnen
 dengen / zo hy zich op d'ander doerogde / maar hy wil niet / dermits hy zo
 dapper en grutmoedig is. Deze Koning is een welden / en heeft in een d'at
 duizent krijgsgesanten / de groothen van al d'Indoanische landen / die tot
 op d'aarde niet oeffeniden / met bevelen te vermen verriert / getuapent zyn /
 en deze wapenen belegen zich te samen / en zijn onder de buis met paze kere-
 nen gebonden / om dat hy niet afgeheert zou worden. Die mannen / gro-
 te rondaffen draegde / die van scherpzichilden gemaakt zijn / die zo in
 deze stibier dengen / konnen bequaemlyc daar op strijden / zonder malke-
 der te hinderen. De geen / die op de neft zit / om 't heeft re hoeden / en die de
 buisde almakaat / is de dekte van alle getuapent / om dat hy doof zit. Hyen piz-
 len hebben byle fcheepe fiale punnen / met een d'at fiek pizer / 't welk tot een
 segengewicht dient. Deze volken zijn zeer krijdbaar / en echter ook heylig
 en beleeft / en tot de welliften overgegeven. Zy hebben schone doofden / die
 zy tot bermaakt in heerlyke hoden draegen. Zy hebben schone doofden / die
 verhuut zijn. Zy hebben ook een / en veel gebogte. Zy fcheypen alle groot
 bermaakt in de reus van hun parfumen / zo in hun eten / als in hun kleeding /
 en boovaemlyc in de mufkus / die zy Sagy noemen : allen krigt de goede
 mufkus niet van 't bloet van 't dier / maar van zekere geveel / dat hem by
 tijden / en met de volle maan onder de buis kooimt / 't welk het doofmaakt
 van alle is. Want de mufkus / die men van de dooftrigheiden vergadert / die
 zich met het bloet vermengen / daar een ftooring uit ontfiaat / die / doof-
 woordende / zo kragtich en heylig is een een afgeeft / dat of het bloet ten
 nens uittrekt / woord in den / d'at fiek de knoppen en 't bel / dat zy van zyn
 onder mengen / dan 't welk in een gemeene mufkus maaken / daar zy een doel-
 nig van de fyne onder mengen. En doof ter herberg by een jood / die tot my
 zelve dat hy alvee dwaalf of dactien knoppen van een zelve heeft gefregen
 had. Dit dier is overreut zo groot als een eelt / en heeft vier tanden langer
 dan d'anderen / van de welken twee zich naar boven / en twee zich naar benes
 den ftrecken. Zy doen hun kleine kinderen deze tanden / met zilver verriert /
 aan de hals dragen / gelijk hy ons de halsketenen. De genen / die van hoger
 ftaat zyn / verrieten die met hout van Betel / 't welk een wonderlyke kragt
 tegen de vergiften heeft. D'Ethiopiens noemen dit Evare, en maaken fraje va-
 ren daar af / die / in hoge achtung / en van de doofen gezocht zijnde / met
 Gout / Zilver / Gelfteuten / Elpenboen en d'erschoon verriert worden : want
 zy geloven volk dat d'erschoon een grote kragt tegen de vergiften heeft ; want
 't welk ik zelf in veel andere zichten beproeft heb / boovaemlyc in de biehe
 derwen der doofden / die men 't fap van rode welgekookte Cichers doet nes-
 men / daar na d'erschoon / gelijk meel tot stof gemaakt / vermengt met poe-
 der van ftaal / omreut de stuaarte van een fialde goude fchoon / en twee ma-

krigs-
 elcar-
 ten.

Schone
 doof-
 van.

muf-
 kus.

d'ers-
 choon.

ten zo veel luttel / 't welk men dwaal of misfen dagen lang al te nietens moet doen: en dit is een zware hulpmiddel tegen deze kwaal / gelijk ook tegen de geelzucht. Men zegt dat 30 in deze stat van Ternassery deze snode gemoore hebben van de huiffheit van hun Doofherts aan de Wondelingen / want zijnde / ten noot te geven / zonder luttel van Christenen of Mahometanen / zo 30 geen heidenen of Afgodendieners zijn. De Vrouwen verhanden zich ook na de doot van hun Mannen.

Ayfly, en de bescheuring daar af.

Quelba. Maturane.

Mijnen van geslechten.

Bruggen der Portugezen.

Grote roof.

Men trokken van Ternassery naar Ayfly, een Stat / die naar d'een zijde aan Narlingen, naar 't Oosten aan Bengale, en naar 't Zuiden aan de grote Zee paalt. 30 staat onder 't gebied van een Mahometaanische Wap / die zeer machtig ter zee en te land / en een gewoone brant der Portugezen is / tegen de welken 30 een wijde oorlog hoort. Zijn Stat is van al 't gem / dat tot d'oorlog nootzakelijk is / bezien / en heeft een goede Haven / daar een machtige vloot in kan leggen / en die 30 op moet met een keten kan sluiten. 30 heeft noch een andere sterke Stat / Quelba genoemd / gelijk ook Maturane, die machtig / en wel met schepen en Almadien bezien is / met de welken 30 op deze Zee trooft / tot schade der Portugezen / die hem ook ruime tijd aanstien / en dit toijl zijne slagen aan hem geven. De rijkdommen van deze Konink bestaan voornamelijk in drie grote mijnen van Diamanten / Robben / en Spacirphen / behalven noch alderhande specerijen. D'Almadien worden meer zwaar krut vacht gemaakt / en / in plaats van pek of teer / met Wasstik bespreken. 30 worden zodanig getimmerd / dat 30 zware lijn te groot kunnen gaan / en veel veellig op zee zijn. D'Onderhouwing van Indiën eens verstaande dat deze Konink zijn Almadien naar groot Java had gezonden / om specerijen te laden / zond daarnaar twee machtige Oorlogschepen / met twee anderen van S. Malo, die naar deze Haven rekkende / schijn roonden van groot gewaar op de Zee uitgeslaan te hebben: is 30 / om hun spel beter te bedekken / hadden hun zeilen gescheurt. Zp hielden ondertusschen hun geschut en volk ander d'overloop verhoogen / en / de selve Almadien in hun weerkering ontmoetende / hadden hen daermit met herte hebben / en hen toe in de Haven van Maturane te stепен / om daar hun zeilen te vernemen / met belofte van hen wel te bezien. Deze Mahometanen besloten hen in hun Haven te brengen / om daar hun wil met hen te doen. 30 / hun dus twee nachten en een dag voortgesleept hebbende / quamen in de Haven / daar de Portugezen terstont met hen geschut begonnen te spelen / en / de plaats in der yl tinnemende / grote moont onder deze arme elandigen bezegen / en / de waeren in hun schepen overgenomen hebbende / d'Almadien verhandden / en na de uitplondering van de Stat wech trokken. De twee Fransche schepen / met deze roof / en met veel gevangenen noch niet vermoegt / staken de gehele Stat in de lichte vlam / 't welk lichtelijk te doen is / vermits al de huizen met hout bedekt zijn. Maar 30 / in hun weerkering ziende dat 30 niet lijfstoet genoeg voort zo veel menschen mee genomen / en zich meer van schatten / dan van andere nootzakelijke dingen / verzoegt hadden / wierpen al de Mannen in zee / en zetten de Vrouwen op een Eiland. Twee andere Portugeische schepen / op deze Stat heen zellende / en haar geheel in brant / en d'Inwoonders vluchtende / quamen ondertusschen ook in de Haven / verdelgden voort het overschot / en laadden hun schepen met veel rijke waren / die in de pakhuizen gebleven waren / daar men niet aangeroert had / en vertrokken dus / na dat

gaerne naar Bengale, om daar hun golt te beſteden / en booznamelijh om daar jonge ſlaven te kopen/die 3p tot bewaring van hun gemalinnen/en tot waarneming van hun goederen en koopmanschap gebuizen. Men hoopt die daar / gelijk hier de paerden/en heeft hen gaerne jong/om hen lichtelijker te lubben. De arme ouders ſchynen niet hun kinderen booz de waarde van zefftig/tachtig of hondert dukaten aan de byemdelingen te verkopen: want 3p zijn verzekert dat hun kinderen geen ander gebaar lopen/en dat men altijd naerſtig is om hen in de deucht t'onderwijzen. De wet van 't lant is/ dat / als een kind door zijn vader verkocht is / en het kind weer by zijn vader heert / 3p alle beide ſlaven van de meester zijn / tot dat men hen weer losgekocht heeft.

Slaven
te Benga-
le.

De koning van Bengale heeft veel koningen onder zich/gelijk de koning van Apura, die jarelijks byſtig elefanten/ en twaalf parrelen / pder anderhalbe kroon zwaart / aan hem betaalt; 't welk tot loſgelt van zes ſteden / die de koning van Bengale in d'oorlog hem aſnam. 3p heeft hem ook onderwozpen gemaakt de koning van Dimali, om dat hy aan zijn ppaant / de koning van Apura, byſtant bewees / en doet hem jarelijks byſtig paerden / en byſtig duizent kronen betalen. De koning van Orixia is ook zijn onderwozpeling/ gelijk ook veel anderen/ 30 Heidenen, als Mahometanen, ſchoon hy zelf in eſterwijze de grote Mogor erkent. 3p houd altijd een heit baerdig / in boegen dat hy 't in een ogenblik/ zonder enige moeite/in 't belt kan byngen/vermits d'edel hem onderwozpen is/die verplicht is de woort op zijn eerſte bedel te komen dienen/met een zeker getal van paerden/en met nootwendige voorraat. Als d'oorlog gedaan is/heeft de koning acht op hun verdienſten/vergeldt hen met zijn ſchatten en jonk/en omhelſt hen als zijn kinderen/en zendt hen weer te ruſt pder naar zijn huis / na dat hy een plechtelijke maaltijt aan hen gegeven heeft. Dit vernoegt hen grotelijks/en verplicht hen niets tot zijn dienſt te ſpieren. Dit lant is gemarigt van lucht; 'twelk hen lang doet leven. Tot getuigt hier af is deze woort van Bengale, die in 't vijftienhondertzebenendartigſte jaar dte hondert en dertig jaren out/en van d'oudſten van 't lant altijd van een zelfde gelaat en gedaante gezien was/ en die ook heugen mogt dat'er in Cambaye niet een Mahomeraan gezien wierd. 3p was viermaal van tanden / en ook 3p veelmaal van haer verandert/ dat na zwart/en dan grijs was. 3p had ongehooffelijh veel vrouwen in zijn leven gehad / en hondert jaren lang een afgodenbienaar/ en d'oberige jaren een Mahomeraan geweest. De Soldaan van Cambaye, Badunus genoemd/ beſchikt leefmiddelen aan hem / die hy ſedert van de Stratwoort van Diu kreeg. Hoewel deze Bengalers aan 't uitterſte van de Zona Torrida wonen / 30 woorden 3p echter van veel regen verbarſcht/ die daar geduriglijh van halfbloetmaant tot halfgoetmaant heerſcht. Deze regen duurt niet langer / dan van middag tot midnernaacht: want men vernemt geen regen van midnernaacht tot aan de middag; in welke tijt men middel van te handelen / en te reizen heeft. Zodanig is de geſteltenis van de lucht langs deze gehele Zona Torrida, zonder de welke 3p onbewoneelijh zou zijn / om de grote hitte/ gelijk d'Ouden gewaant hebben / die geen kennis van deze geweeſen / noch van deze regen hadden; behalven noch veel andere redenen/ van de nachten/ die byna altijd met de dagen gelijk zijn/ van de winden / en van andere oorzaken / die men daar dagelijks beſpeurt.

Onder-
wozpe-
lingen
van Ben-
gale.

Onge-
hooffelij-
ke ouders
dom van
een Ben-
galer.

Zona
Torrida,
waar haer
betwone-
lijh
maakt.

De Bengalers zijn heel overdadadig in hun kleding en lijſtocht. 3p gebruiken veel conſtituren en ingeleide byuchten tot hun ſpijs: want 3p hebben veel

Conſti-
tuten der
Benga-
lers.

Dank.

Beschry-
ving van
de boom
Bananes.

deel groene specerpen / die zo confijten / en onder anderen de schijf van de
Potemuschaat / van de welke zo een treffelijke spijis maken / gelijc ook van
de lange peper / en van de gengber. Zo maken een lekkere drank van 't Arec,
met het confijfel der bladen van Betel. Zo confijten ook Tamar, zeker slijc
van palm / Tamarindi genoemd / Mirobolanen, en veel andere Indische
kruiden. Dit volk is eer wit dan zwart van verwe. Hun klederen zijn van
Katoen / Zijde / Damast / Satijn en flutweel. Hun kousen en basen
zijn op na op d'Italiaansche wijze / inzonderheit als zo de Juffrouwen gaan
bezoeken / gelijc t'Ormus. Hun voornaamste drank is melk / met suiker en
haneel. Zo maken noch d'iederhande andere drank / en doen daar alcht bij
suiker / haneel en peper ; Durions, Manjustan, en Bananes. Deze boom
Bananes is omtrent vijftien spannen hoog / sapig van sijn / en bedekt met
een schoor van bladen / die als schubben geboegt zijn. Zo maakt een
stomk in d'aarde / daar verscheide afgescheide spijten uithomen / die groe-
jen / en gelijc d'eerste worden. Deze boom / volwassen zijnde / werpt uit
het midden van de stomk een rootachtige bloem / zo groot / en van gedaante
gelijc een artisoek / van de welke een tak wordt vol vruchten / toe omtrent
hondert in 't getal / die pder omtrent een palm lang / en vier vingerv
zijn. Deze boom draagt niet meer dan eens in zijn leven / 't welk wonder-
lijc is. Als men in de boom houwt / koomt daar een grote menigte van
water uit / 't welk heel aangenaam van smaak is. Deze boom wordt in som-
mige plaatsen van Indien Musa, en in anderen Pican genoemd ; en men zegt
dat dit de boom van de vrucht des levens is. In dit land zijn de wilsten-
ders heel wit / en groter dan d'onzen. Daar is ook alderhande andere slijc.

14. *Aracan*, en des zelfs macht. *Mogoz*, een groot Koninkrijk. Vre-
der Heidenen van de Christelijke Godsdienst. Hun waangelooft.
Vreemd kerkgebaar. Wijze van d'uitvaart van hun doden. Eilan-
den van *S. Lazarus*. Menscheeters. Ramp van enige *Portugezen*, in
de handen van deze Menscheeters gevallen.

Wij vertrokken van Bengale, met een bende van kooplieden / om te
Castigan of Catigan te gaan handelen / daar enige schepen van Por-
tugal gekomen waren : want in zulke voorszallen wordt goede winst
gedaan / zo in de handeling met goud / zilver / als met andere waren. Catig-
gan behoort onder 't Koninkrijk van Bengale, dat / gelijc men zegt / meer dan
hier hondert mijlen lants bestaat / en behoort ook tot de heerlijkheit van
Aracan, Koninkrijk tusschen Bengale en Pegu, dat zeer machtig is / maar
meer ter zee / dan te land / en dikwijls tegen dat van Pegu oorlogt. Ja men
zegt dat het zich sedert enige jaren meester van Pegu heeft gemaakt / dat
doorzijn geburen berdelgt is ; en dat des zelfs Dozt zich daarom nu noemt
Koning van Aracan, Tiparas, Chacomas, Bengale en Pegu. Deze landen
gelijc ook d'andere oosterse plaatsen / zijn grotelijks de verandering onder-
worpen / en ballen van d'een in d'ander hand ; maar ik spreek alleenlijc van
de staat / in de welke zo waren / toen ik daar verheerde. Catigan is een heel
treffelijke zeehaven in 't land van Mogoz, 't welk een groote Koninkrijk is /
rijk van alderhande bee / visch / witte en zwarte rijis / specerijen / en boben
al in peper / daar af zo smakelijke confituten maken / gelijc ook van mir-
bala.

Aracan,
en des
zelfs
macht.Mogoz,
een Kon-
inkrijk.

bolanen ergerder / die daar beter is / dan te Cananor. De Dozt van deze
 stat / Banastarin genoemd / had / beneffens anderen / een zoon / Achamul
 geheten / die dooz de Jesuiten bekeert wierd / en van zijn Vader verlof kreeg
 om een Heek dooz hen te houthen. Hy troude de Doztin van Cassubi, ook
 een Christen / en van nieuw geboopt. Hy dee dit dooz de raat der Jesuiten,
 want hy was te hopen gezint ongetrouw te blijven. Zp vertellen heel wonder-
 daden van hen / en zeggen dat / toen zp in d'eerste nacht van hun Bruiloft
 zich beide op hun kniejen in't gebed begeben hadden / zp van een groot licht
 verklaart wierden / en een aangename reuk vernamen. Dit dee hen met
 een onderlinge bewijlling besluiten om zich / tot bezoddering van 't hemel-
 sche leven / van 't bleesschelijk vermaak t'onthouden. Deze Dozt gaf dies-
 halben zijn kroon ober aan zijn Woeder Agasima, die hy bad de gerechtig-
 heit in zijn lant t'onderhouden / en de raat en 't ondertijds van Philippus de
 Jesuit, zijn Biechtvader / te volgen. Agasima beloofde dit aan hem / dooz
 zo heel hem mogelijk zou zijn. Doch al deze Dozten zijn bezeeft dooz de
 Christelijke Godsdiens / om dat / zeggen zp / de Christenen een God / de
 grootste van alle / aanbidden / die geen anderen wils lijden / en zich niet ver-
 nedert om zich met semant gemeen te maken; en om dat hy zodanig van na-
 tuur is / dat hy meer slaat maakt van d'eenboudige en arme lieden / dan
 van de Koningen en Dozten / en dat de Dozten / om beter te heerschen / zich
 in de vrientfchap en gehoozzaamheit van hun onderzaten behoeven t'onder-
 houden. Dit waren de redenen / die Agasima toen tegen zijn Woeder hy-
 waacht; en dit is de gewone taal dezer arme verleeide menschen / en de dwa-
 righeit / die zp in de Christelijke Godsdiens binden / om dat zp de ware
 grontbest daar af niet kennen / die best de gehoozzaamheit en onderdanigheit
 der volken tot de werelclijke Koningen en Dozten leert.

Dees
 der hee-
 den
 van de
 Christe-
 lyke
 Gods-
 dienst.

Men vind ook in't Koninkrijk van Bengale de stat Sartagon, of Satogan,
 aan een bloet / die in de Ganges uitloopt / daar de Portugezen een besting heb-
 ben. Men vind daar oberbloet van rys / sijn lijnwaat / suiker / microba-
 lanen / en andere drogerpen. De volken zijn Heidenen / en aanbidden in hun
 herken verscheide afgoden / met vzeemde en schrikkelijke gedaanten. An-
 deren aanbidden 't eerste / dat hen hoorzhoort; en my gedenkt dat ik ter her-
 berg was by zeker man / die een goede en minnelijke vrou had / de welken
 beide dooz zeker gebogelte / dat top van de marie bachten / neerknielden /
 en hun gebeden daar dooz deden / en grotelijks bedjoest waren toen zp zagen
 dat top hen de heel afsneeden. Wy verdoonden hen hun misverstant / en kre-
 gen weer tot antwoort dat hun ouders dus aan hen geleert hadden / en dat
 zp diesshalben geloofden dat het goet was. Zp zeiden ook tot my dat zp de
 Godsdiens der Guzeratters niet onderhielden / en dat zp geheel strijdig met
 de Mahometanen waren. Zp achten zich gelukkig als zp zich by de Ganges
 bevinden / om dat zp geloben dat dit water hen van alle zonden zuibert; en zp
 doen om deze oorzaak zich gezont en ziek derwaarts dragen. Ja sommigen
 bevelen dat men na hun doot hun lighaam verbranden / en d'asch daar af
 in deze bloet werpen zal / om dus recht ten hemel te gaan. Anderen geloben
 desgelijks van d'Eufates. Dit is d'oorzaak van dat de Portugezen een af-
 keert van deze twee bloeden hebben / en zich daar in niet wasschen / noch
 daar uit dinken / dan uit noot; 't welk een heel ander en strijdig waange-
 loof is: want dit water van de Ganges is het zuiverste en gezondste / dat ter
 wer-

Sartagon

Daan-
 geloof
 der hee-
 den.

Hun
 hoog ge-
 boelen
 van de
 Ganges,

en van
 d'Eufia-
 tes.

Wreemd
kerkges-
baar.

werrelt zijn Aan. Ja ik heb hozen zeggen dat enigen / pſſt in de buſch heb-
bende / daar af djonken / en zich neerſtrekken / om te genezen / en beter te
ruſten. Deze Indianen hebben in hun kerken pſteſters / die van de dageraad
tot aan de middag zingen / en na de middag andere gebeden tot aan d'avond
doen. Als 3p deze dienſt gaan hozen / trekken 3p hun houffen uit / waſſchen
hun voeten / handen en aangezicht / en gaan dan op ſtenen / die daar uit-
drukkeſſig gelegd zijn tot aan de kerk / die beneden met matten bedekt is / en
daar 3p ſtil / en zonder enige beweging ſtaan : een wijl daar na gaan 3p zitten
met de benen kruiswijs ober malkander / gelijk de kſeer makers. Men ziet
daar twee Nutaars / d'een booz d'opgaande / en d'ander booz d'ondergaande
de Zon / alſt met het aangezicht naar de zon gekeert. 3p begraven hun do-
den in de kerken / gelijk wy / en hebben bzoutwen / die alleenſig dienen om
de doden te betwenen : deze bzoutwen zijn / op de Spaanſche wijs / met man-
tels bekleed / die ſien tot beneden de gozdel komen / en purper van berwe zijn.
3p dzagen beneden blaau katoen / dat op d'aarde ſleept ; en in pder nitbaart
bind men tien of twaalf dus toegeſtelt. Het Lijh is ondertuſſchen in een ha-
mer / met hoſſelſig laken bekleed / naar de ſtaat van d'oberleden. Men ziet
daar rontom vier bzoutwen / gelijk d'anderen gekleed / die ondertuſſchen
deur de ſtat gaan / en de doot van d'oberleden betwenen. De leſte van hen
van d'anderen afgeſcheiden / zegt de naam / hoedantſgheit / en 't leven van
d'oberleden / op dat 3p zich alle zonden bereiden om bp d'uitbaart te berſchij-
nen. Men hoozt terwyl niets anders / dan getween en gezucht / daar pſſ-
ſig gebaar bphoomt. 3p / een heer deur de ſtat gedaen hebbende / heren
weer bp 't Lijh / dat 3p met veel anderen / die berbaarts komen / berzellen ;
en als het Lijh wechgedzagen is / hoozt men het grootſte beklach des wer-
relts. Een van deze bzoutwen doet dan een Lijhreeden / tot lof van d'ober-
leden / en berhaalt hoe veel des zelfs kinderen en bzenden daar bp berliezen.
D'anderen antwoozden van al wenende / dat het dzoefheit en berlies booz
hen is / en maken daar op zulk gekriſch / dat het ſchijnt dat 3p wanhoopſig
zijn / en terſkont zich ſelven willen doden. Als het lighaam uitſchoomt / hoozt
men zoetelſig op een bekken ſpelen / daar 't geluit van ſluſten bphoomt / en
daar de magen en bzenden nabolgen. Zeker / 't is heel deerſig om te zien
en te hozen.

Elan-
den van
S. Laza-
rus.

Menſch-
ſters.

Kamp/
aan een
Doort-
geſch
ſchip
oberge-
komen.

In d'uitgang van de zeeboezem van Bengale bind men een groot getal
van grote en kleine Elanden / van S. Lazarus genoemt / wel tachtig mij-
len verre / die zich tot aan de Philippynen , en tot aan Japon uitſtrekken. De
voornaamſten dezer Elanden zijn Sumatra , de beide Javaas , Borneo , Ban-
da , de Mollukken , de Philippynen , en anderen. Daar Sumatra leggen
d'Elanden van Andreman , of Andemaon / dat is goude Elanden / heel ber-
maart om dat 3p van Antropoſagiſche volken bewoont zijn / die een woede
oozlog tegen d'andere volken voeren / om hen te vangen en r'eten : want 3p
berzorgen zich van menſchelijh vleeſch / gelijk wy ons van gezoute vleeſch.
Ader van deze Elanden heeft zijn Koning. Het gebeurde eens dat zeker
Portugeeſch ſchip / deur de Straat van Micobar , en deur de Straat van
Sainbrero getrokken / van d'Indianen Jenibar genoemt / tuſſchen 't Elant van
Sumatra en 't baſte lant gelegen / bp nacht booz een zware ſtozm nter berre
van een van deze Elanden van Andreman berſiel / Madura genoemt / daar
niet verre af een bank of ondiepte van een witte gebareſſike klip is / die men
bypa

hy na niet schuwen kan / zonder schipbreuk te lijden / en die van de Portugezen Pedra Branca genoemd wordt. De genen / die in 't schip waren / zich in dit gebaar ziende / wierpen al hun krijgstuig in zee / daar na al 't ander / dat er in was : ja zo hoorden ook de grote mast / die zo overboort smeten. Zo geraakten dan boozhy deze bank / zonder enige schade te lijden / vermits een zware golf hen hier uit hielp. Maar zo / van 't een gebaar bezijnd / blefen in een ander / dat noch groter was : want zo / ziende dat hun schip vol water liep / bonden geen andere hulpmiddel hier toe / dan zich in de genade van hun grootste vrienden te begeven / by de welken al 't goud van de werelt niet tot verlossing dienen kon. Hun Hoofstman / Don Sano Mendo genoemd / geen uitkoomst ziende / zeide edelmoediglijk tot hen alle / dat pder zich bereiden zo thom aan land te komen / en zijn leven dier genoeg te verkopen / dewijl 'er geen andere hoop was / dan van deze woeste menschen een wyde doot te lijden. Zo sloopten terstont het schip / om pder met een plank of balk daar af aan land te geraken / dat omtrent een half mijl van daar was. Toen zo pder met zijn geweer / 't welk een zwaert en schilt was / nabij aan de wal gekomen waren / liepen deze eilanders hen te ontmoet / met hun bogen en pijlen / en dooden met d'eerste aanloop twintig van hen. Maar d'oberigen / omtrent zestig sterft / met geweld aan land gekomen / bezeden grote mooyt onder deze Onge-lobigen / en versterkten zich zo veel / als zo bonden / in twee huizen van Hoop- lieden / tot dat het volk / vergramt zijnde / hen daar quam besnoemen en bele-geren. De Portugezen , zich in deze noot ziende / besloten pder met een byan- dend hout uit te vallen / en het blek in byant te steken / en van daar naar de strant te trekken / en met de schuiten van de plaats werch te raken. Het blek geraakte terstont in holen / vermits de huizen van geblachte riet gemaakt / en met palm gedekt waren. Maar zo / aan de strant gekomen / behonden de schuiten onbequaam tot hun boozneemen / en keerden dieghalven weer om / om zich in de Caselba , hun kerck / te versterken / daar zo met enige lijfstoelt / die zo 'er bonden / elf dagen lang tegenstant boden. Zo van hun lijfstoelt ver- teert hebbende en geen middel ziende om met dit volk te verdragen / besloten kloekmoediglijk met de wapenen in de buist te sterben : en na dat zo malkan- der gebtecht hadden / blefen zo plotfelings op deze Ongelobigen / van de wel-ken zo een groot deel versloegen / tot dat zo alle van deze woeste menschen / ver- slagen / gezouten en geeten wierden.

Uiterste
besluit.Einde
van
manho-
vige lie-
den.

15. *Sumatra* ; Koninkrijken daar af. Aart der volken. Iacht der Elefant. D' *Archipel* van *Andemaon*. Verscheide Koninkrijken in *Sumatra*. Vruchten ; munt. *Bramines*, die de Vrouwen raden met haar Mannen te sterven. Vreemde vogelvangst. Rampzalige staat der Koningen van 't Eiland. Groot *Lava*, en de beschrijving daar af. Wrede daat des Konings van *Paservan*. Vleesch der doden geeten. Tvenaars voor geneesmeesters gebruikt.

Wat Sumatra aangaat / 't is een der schoonste en grootste Eilanden des werrelts / van sommigen *Taprobane* en *Palesimonde* genoemd. Som- migen willen dat dit het goude *Chersonesus* der ouden / en 't *Ophir* van *Salomon* zo / 't welk zo vermaart is. Sommige volken noemen het *Cas-*

Sumatra.

Gelegen-
heit.
Konink-
rijken
daar af.

Hart der
volken.

Jacht
der Ele-
fanten.

fan, dat is groot Ellant / om dat het meer dan acht hondert mijlen in zijn omkeer heeft. De genen van Malakka zeggen dat het eerstjes aan hem vast lant behoegt was / maar dat een aardbeëbing het daar af gescheurt heeft. Het legt recht onder de Middellij; 't welk maakt dat de dagen booz alstij eben lang zijn. Het is gedeelt in veel Lantschappen / die byle grote boozmarne Koninkrijken uitmaken. Het geen / dat meest in rijkdom gearcht woerd / is dat van Sugar, gemeenlijk Pedir genoemd / schoon zo alle mijnen van goud / zilver en andere metalen / en de beste drogerijen en speterijen van Indiën hebben. De peper / die van daar koomt / is ook groter en scherper / dan alle andere peper. De lucht is daar / om de redenen / die top altee bygejacht hebben / zo goet / dat yder daar lang in gezondheid leeft. De volken zijn leersaam / maar echter weinig te vertrouwen; en men kan zwarelijk met hen handelen / om dat zo / hun boozdeel ziende / geen woort houden. 't Koninkrijk van Assy is het rijkste in goud / en ook het schalkste. Maar dat van Achen is 't machtigste. Dit Ellant woerd van Heidenen, Moren en Joden bewoont; en men vind daar ook veel Turken, die zich / om de goetheit van de lucht en 't lant / derwaarts vertrokken hebben. 't Afgodendienaars allen hebben hun oopsprong van 't lant; en d'anderen zijn van elders gekomen. Het lant is daar wonderlijk byzuchtbaar; en men heeft daar geen ongerijf / van van de veelheit des waters / dat van 't midden van Bloedmaant tot in 't midden van Dooftmaant / en alleenlijk van middag tot midbernacht valt / gelijk byna in alle gewesten van die hemelstreek. De Koning van dit lant / ziende dat zijn volk zo weinig woort houd / en dat hem zulks tot berachting en schade geëind / verbied hen te handelen / en doet onderzoeken hoe veel peper en andere drogerijen yder heeft / en doet dat op zekere prijs stellen / daar zo enige kofst aan hebben. Hy zend daar na zijn Sabandar, een der boozmaamsten van zijn Hof / met de zijnen naar de pahutjen / om daar met de kooplieden van buiten te handelen. Maar daar zijn / niet tegenstaande deze oëbding / enige bezondere lieden / die in 't geheim handelen / met de welken men booz Doortgehele taalmanen hoopmanschap / en groot boozdeel doet. Zo hebben ook veel kostelijke geschenken / aromatische drogerijen / en treffelijke balsmen. Daar is alderhande jacht / en heel goede byzichten. Zo eten 't vleesch van de Buffel / dat zo treffelijk achten / en hebben veel ossen / die een groot gezwel op de hals dragen / gelijk de Kamelen; 't welk echter niets anders / dan het is. Hun Kamels hebben geen wol. Daar zijn veel tamme Elefanten / gelijk ook veel wilden in de bosschen. De Malakkers, die in 't vaste lant wonen / koomen met des Konings verlof in dit Ellant op de jacht der Elefanten / met hun Jagers en gereetschap / en met veel trommels / trompetten en schalmajen / en ook met buur / om hen te verschijken / en in zekere plaats te bejuiten; en na dat zo hen gebangen hebben / laten zo hen een lange tijt vasten / ja zo / dat zo van honger geheel machteloos zijn. Zo byngen dan tamme Elefanten by hen / en temmen hen dus allengs / met eten aan hen te geven: in boegen dat zo hen eindelijk zo leersaam maken / dat zo die overal koomen gebruiken. De Koning zelf schept dermaak in hen te zien eten geven; en dan hebben zo dubbel deel. Boozs / ik heb hozen verzekeren dat zo Bezoarskeenen in de lighamen van barkens hadden gebonden / en dat zo grote kracht hadden. Zo wilden die booz enige houtwers tegen my verwisselen; maar ik wilde my niet met het geen / daar af ik geen kennis had / belasten. Deze Be-

zoar

zoar is / gelijk ik geloof / het geen / 't welk de Portugezen Pedra de porca noemen.

Deze gehele rijk van Eilanden / van Nicobar tot aan Pegu , woord d'Archipel van Andemaon genoemd / van de welken de volken met kleine schuiten tegen malikander oozlogen / en malikander eten / gelijk top gezegt hebben. Zp hebben geen letteren noch munt / maar sekere schoor van een boom / die zp welken / en daar na dapper kloppen / en zo dun maken / dat zp daar mee / in plaats van lichtwaat / hun schamelheit dekken. Zp hebben veel bee met wol / en gebogelte / dat zp by hen boeden / en grote overbloet van alderhande gerijf tot het leven / gelijk Indiansche noten / en andere dingen. De genen / die met hen handelen wil / moet daar kleine snuisteringen van herwaarts brennen : want het geen / 't welk top weinigt achten / is by hen in hoge achtung ; en zp geven daar dooz veel peper / gengber / benjoin / en andere dzogerijen / die zp in overbloet hebben. 't Is gebarelijch met hen te handelen / om hun woertheit en onbesustheit : en sedert dat enige schepen / van Malakka naar Sumatra trekkende / enigen van de humen in 't dooz by baren doobden / hebben zp alijkt op hun hoebe geweest / om de genen / die zp konden / te verstriken / en 't overballen / en hebben daar dooz zodanig een dzees in alle deze gewesten ontstecken / dat men daar niet moet komen / dan als men de sterkste is / en met groete doozsichtigheit / uit oozzaak van hun gestroop / bermits zp al de genen / die zp achterhalen kunnen / doden en eten. Hun Koning houdt grote en lange schuiten / die hp in zijn roeuen gebuikt / en ook somtijts om gezwindelijch te vliuchten / zo hp somtijts heftelijch aangetast woord / gelijk dikwijls dooz de Hollanders en Engelschen geschied / die hen in hun woningen aantasten / daar zp hen dan van hun peper en andere waren beroben / die zp van hen nemen / zonder iets te betalen.

Behalven de Koninkrijken van Pedir en Pacem zijn 'er noch die van Champa en Manan , alle met schone bloeden besproeft / daar men sijn goud van Pepitas of gram bind / met takken als van hozaal / 't welk dooz de kracht van 't water uit de mijn gerukt woord. Daar is ook het Koninkrijk van Caba , overbloedig in peper / suiker / bzeffil / mastik / kamfer / en in mynen van goud en zilver. De Nat Achen is wel getimmerd / en met vaste muren omringt. De huizen zijn daarop pijlers gebout / en / niet meer dan twee zolderingen hoog zijnde / met palen bedekt. 't Is daar bermahelijch te leven / dewijl men daar alles bind / dat men wenschen kan / niet veel treffelijke vruchten / die van d'onzen verscillen / gelijk de Macudu , die de lamoen gelijkt / de Durions , Ananes , Manges , Jacas , Mangostan , Bananes , Cocos , Oranjeappelen en La : moenen in overbloet. De Hooplleden gaan daar op de Turksche wijze gebleed ; en men moet uit de weg wijken als men Vrouwen ziet aankomen / die u anders lasteren / en tegen d'aarde spuwen / om uw onbeschoftheit te tonen. Veel volken van Indiën gaan daar handelen. Zp hebben goude munt / die zp Mas noemen / en met twee kleine Leeuwen getekent zijn / van de welken de negen omcrant een Kroon uftmaken. Zp hebben ook lode munt / die zp Caffe noemen / van de welken men meer dan twee duizent dooz een stuk gouts be : hoeft. Wte andere munt woord Dran en Tale genoemd. Men bind daar ook veel Slaven te hoop / die getrouwelijch dienen. De Koningen van Achen hebben sedert lange tijt Mahometanen geweest / en voeren een dodelijke oozlog tegen al d'anderen / die Afgodendienaars zijn : gelijk eertijts een Koning van

d'Archipel van Andemaon.

Andere Koninkrijken in Sumatra.

Druy : ten.

Munt.

Achen tegen een Koning van Battas, die geen Mahometaan wilde worden/ noch zijn Gemalin verlaten / om een ander / zuster van de Koning van Achen, te trouwen: in boegen dat hy hem onderbracht / en dooz twee hondert duizent kronen schatbaar maakte. Maar toen hy hem sedert geheel wilde verdelgen / verzocht d'ander de bystant der Portugezen van Malakka, die hem beschutten. De toegangen van dit Eiland zijn zeer gebarelyk / uit oorzak van de zantbanken in twee plaatsen / te weten naar 't Zuiden / en naar 't Noorden / twee armen van de zee / daar op men in de schleepvaart acht nemen moet. De Eilanders zijn ten meestendeel Afgodendienaars / en noemen hun booznaamste afgod Pagode, een algemene naam der Indianen, en wietoken aan hem. Zp hebben Bramines tot hun Priesters / die de Vrouwen aammanen tot zich zelven te verbjanden na de doot van hun mannen / zo zp niet onkuisch geacht willen zijn: en deze Priesters maken echter zwarcheit van opentlijk met de Dochters en Vrouwen te verkeren / schoon het hun naaste magen waren. Zp houden niet veel van de Christenen, en als zp aan iemand van hen te dwynken geven / zo byken zp terstont het dat / schoon het kostelyk porcelain was / en zeggen dat het besmet is. De genen van 't Eiland Poloué verzeckerden ons dat deze Eilanders hun doden aten: maar wy hebonden het tegendeel / en zagen dat zp die begroeben. Zp geloben dat de zielen der overledenen in andere lighamen overgaan / gelyk d'oude Pythagoristen; en om deze oorzak handelen zp byzandelyk met de byemdelingen. Zp rechten heerlyke stene graben dooz hen op / en verzellen hen in 't graf met snaargetuig / om hun lighamen t'eren. De Magen doen grote klachten / en onthouden zich dooz een rijt van Areca en Betel t'eten. Zp hebben een vogelbangst / die heel aangenaam is. Hun lant heeft oberbloet van byuchten / die/ rijp geworzen/ haast bederven dooz de gestadige regen. Zp plukken van deze bedoze byuchten af / om dat zp d'anderen niet zouden bederven / en werpen die in de bloeden / of in de zee. Zo haast als deze byuchten / Meloenen / Citrouillen / Bannaten / Pasteken en anderen in 't water zijn geworzen / ziet men een wonderlyk getal van vogelen / daar af dit Eiland oberbloet / op deze byuchten neerbullen / om hun voedsel daar af te krijgen. Deze lieden dan / zich achter een boom ontleedende / en hun hooft in een grote uitgeholde Citrouil stekende / die hen tot op de schouders dekt / begeben zich dus in 't water / met een zak / die zp by zich hebben. Deze vogelen / geen erg denkende / bermits zp de mensch niet konnen zien / komen terstont op deze byuchten neerstryken / of naderen daar zo nab / dat men hen lichtelyk met de hant by de voeten kan grijpen. Zp / hen dus gegrepen hebbende / wzingen hen de hals om / en steken hen in hun zak / en vangen die in dezer boegen in zo groot een menigte / dat zp heel goet hoop zijn. Daar komen ook somtijts zo groten en sterken / dat men die niet vasthouden kan / en dat zp / met groot gedruis d'anderen opwekkende / ontsnappen / en zp zijn dan deze gesele dag schuto om aan te komen. Maar in de volgende dag gedenken zp daar niet aan / en / van honger geparft / komen weer / om zich te laten vangen / gelyk in de boozgaande dag. Dooz / de Koningen van dit Eiland staan in een elendige staat / bermits zp dagelyks in gebaar zijn van dooz de geen / die zulks dart aanvangen / gedoot te worden. Want het volk houd van de Moordenaar dooz een / die van God verhozen is / en / hem dooz Koning aanneemende / roept: God bewaar onze oprechte Vorst, en naturelyke Heer. De geen / die te Pedir heerscht / toen wy daar quamen /

Pagoden.
Brami-
nes, die
de vrou-
wen ra-
den zich
met hun
mannen
te verb-
janden.

Verma-
kelijke
vogel-
bangst.

Stamp-
zalige
staar der
Koning-
en van
t Eiland.

quamen / wierd Arjufar genoemt / en had een arme bisscher / met kinderen belast / gемеest / die gewent was bisch in des Konings hof te brengen / daar hy bekend was / en om deze oorzak byze ingang daar in had. Deze dan / zijn netten verlozen hebbende / ging recht in 't Hof naar deze Koning / die lang geheerscht had / en goedertieren tegen zijn volk was. Hy dan / hem alleen bindende / (vermits de wachters hem binnen hadden gelaten / om dat zy geen misbetrouwen op hem hadden / uit oorzak van dat de Koning hem hartelyk beminde) was zo boos / dat hy deze arme Wyzt doodde / en / van zijn Zoon geholpen / alle de schatten aan zich trok / en zo veel dee / dat de volken hem booz hun Koning ontfingen / vermits zy alle zelden / dat het Gods wil was : in boegen dat deze moordenaar / met beelheft van gelt een machtig heir vergadert hebbende / zich meester van 't hele Koninkryk van Pedir , en van 't meeste deel der andere Staten van dit Eiland maakte. Daar ziet ghy hoe men daar de Koningen opreijt / en wat zy onderwoopen zijn.

Een bischer tot een Koning geworden ; en hoe.

Wp / van Sumatra scheidende / trokken naar groot Java , Oostwaarts van Sumatra , niet verre van daar. Wengte tusschen beide word de Straat van Sunda genoemt / die aan alle deze Eilanden in 't algemeen de naam gegeven heeft. Dit Eiland is zeer groot / en niet geheel bekend / en begrijpt in zich veel Koninkryken en Heerschappijen / daar af Bantam de voornaamste is. De lucht is zoet en matig. Sommigen maken dit Eiland wel hondert en vyftig mylen lang : maar de byzette is onbekent / om dat het niet wel ondeckt is : ja sommigen wanen dat het aan de zuiderlyke landen vast is. Het strekt zich uit van 't Oosten naar 't Westen en Zuiden. Wntwoonders zijn Afgodenbienaars / grof en onbesuift / en sommigen ook menschzeters. Het begrijpt in zich veel Koninkryken / gelijk Drasima , Dragoyan , Lembri , Falek , Sarmara , Balambua , Panarucam , Passervan , Andrageda , Auri , Sandacanda , Bacani , Javara en anderen. De Javanen zeggen dat zy van de Chinezen zijn gesproten / en dat zy / van dienstbaarheid gedrukt / daar quamen wonen. Zy waren een lange tyt schatbaar aan de grote Cham van Tartarien. Het Koninkryk van Falek heeft overbloet van Gout / Zilver / specerijen / en alderhande Dee. De voornaamste Stat daar af is Bismari , twee dagtreijens van een ander Eiland / Cambabar genoemt / daar Basina is / een Stat aan de Zee naar 't Oosten gelegen / daar / gelijk men zegt / Elefanten / Simmen en Eenhoorns zijn. Dragoyan brengt de Camfer doort / gelijk Borneo het Byzil / rode en witte Sendal / en alderhande specerijen.

Groot Java.

Koninkryken daar af.

Hun oorzprong.

Falek , een Koninkryk.

Niet verre van hier zijn d'Eilanden van Bamberi , Bacheri , en klein Java. Passervan heeft een Mahometaanisch Koning / die de dochter des Konings van Balambua ten huwelyk verzocht / en ook kreeg. Hy / 't genot van haar gehad hebbende / doodde haar met al de genen / die haar verzelven / om dat zy / gelijk hy zeide / niet van zijn godsdienst was. Sandacanda en Bacani hebben veel specerijen ; en hun Koningen zijn Mahometanen. Zy werden van deze doling besmet door een grote Zeerover / Mahamet Chopa genoemt / die twee schepen / met de zijnen geladen / aan hen liet / om hen te winnen / en t'onderwijzen. Daar zijn noch Afgodenbienaars onder hen / die hun oude dwaling van hun naaste magen te verwozen / als zy hen van ongeneesselijke ziekten aangetast zien / noch niet verlaten hebben. Men vertelde aan my dat er een

Bamberi. Bacheri. Klein Java. Wyebe daar des Konings van Passervan.

Naaste Magen berwoogt.

Wijstoye had getweeft / Belaran genoemd / die / stek zijnde / en besprekende dat hij wel van een draad geboort zou worden / een van zijn Slaven deed hem in de doort te willen schieke in de doort / ander niet aan hem durfde betwergen. Op welken tijd: hebben aan malkander geboonden / en beide in Zee getrokken. Alwaar de slaaf: sterft en machtig zijnde / en zijn leven betgen wilskende / doe zo veel / dat hij zijn zijneft met een lant fleepje / en / hem ontbonden / en in een leed gebaad hebbonde / berdoeg met een andere Slaaf / om zich van d'Aleris en d'Alernaa's / als ze quamen / om volgens hun getoonde hen te verstillinden / te betwergen. En seker / toen ze quamen om de zeylende rampzalige te verstillinden / volghen ze hen zo wel af / dat ze geen lust hadden om betwaelte te weete te betwergen: en de ziele / genegen zijnde / sefde not si lang baar na. Alken besprende toen de hooftgeit van de zeylende slaaf / die / zo haast als ze temant maar een looden dat hij sterben zou / en dat hij zich betreden moest om naer de d'od van hun vader te trecken. D'arme ziele had hen dan al twende / hem in hun gebachten te houden / en dat / als ze 't vleesch zouden eten / zijn beken wel geuitert werden / dermits ze geleiden dat / zo lang als et enig vleesch aan 't geberne is / hun stiel alrijt ijd / tot dat het geheel vertert is / en dat het daer na zich weert met het gevele ligthaam zal betwoegen / om gesamenlijch in een eendige rust te blijven. De Monarch van 't lant / de baar van de Belaran en van zijn Slaaf verstaande / doe hem booz sich homet / en seker al larende tot hem / dat / indien hij de d'obenat zelf niet at / hij hem doer aarben zou. D'ander / dit niet twigende / sefde dat hij bereid was om zijn doof te geboozjament / en dat hij de tobenaar / zo hij booz hem gebaacht woude / in zijn tegenwoordighet heel raan zou eten. De sekeres nam de plaats hebben alre dege d'obenaa's / om hun boofheiden in de zeylende / een ballingschap betwergen / en dege had onder anderen sich in 't d'elant van Comore betrokken. Alwaar hij / gebangen zijnde / welch booz dege Belaran gebaacht / die met zijn Slaven een bette slaacht daer af stiel. D'at stiet ze hoe 't meeste deel d'ezet onbesufde en rampzalige d'elanters leden / die / hoewel ze de stinchar / d'elantmona / d'elant / en wel andere d'ogerten / en uitmuntende houten tot genesendheden naar hun betieden hebbon / echter die niet gebruiken: maar als ze stek zijn / zo en ze naar de tobenaars / die hun genesmeesters zijn / en hen getweelighen zijnen / en booz hun toerten hen in soeding een slaar dyeten / dat ze geen lechere d'obenaa's daer af maken / gelijch is gezeigt heb / uit oozsaak van die geboof dat ze hebben van d'onseftelighet der zielen / en dat ze dan 't een in 't ander ligthaam gaan wonen / ja ook in dat van een bzeemdeling / 't welch oozsaak is van dat ze de bzeemdelingen zo wel onthalen. En 't is zo bette gebaacht / dat als temant sterft / men hem heimelijch moet begraven / of in zee werpen / uit dege van dat dege d'obenaa's hem zouden eten. Dit gespels ze geuonelijch dat top grote plomperts zijn / om dat top zo hooftgeit een sekerst als dat van een mens / in d'arbe laten beterven. Hun zeylende toert in de stat Gazima, en seft d'ouwen tot zijn lijfwecht / aan de welken hij sich haast wil betrokken van aan mannen / die zo boos en ontaart zijn. Ze seft dat: rijen en selsig van de schoone d'ouwen / die hij vinden hem / met boog / pijlen en houwer getwagent / die grote besheidighet met de boog gebruiken. Ze doert hen ter verneming in andere geveken / gelijch Japara en anderen.

D'elant
betwergen
geven.

Onseftel
rijn stiel
dat ze le
ten.

Om to
benaat
geven.
D'oben
naars
boog ge
nere
meesters
gehuik.

D'ou
men
zijn
lijfwecht
geven.

16. Mijnen van gout en zilver. Menscheeters. Wreetheit der *Javaners*, *Bantam*, *Batavia*. De Duivel aanbeden. De Kaizer van *Dema* dooreen jongen gedoot. Wonderlijk gebeente van een visch. De Zieken daar gehaat. Noten van muschaten, nagelen, gengber en Betel.

Hetwel deze Eilanders mijnen van gout en zilver hebben / zo willen
 ze die echter niet onderzoeken / om dat ze de glans der gesteenten / die
 hen op hun naakte lijf sikkieren / niet konnen verdragen. Ze bekom-
 meren zich ook niet veel daar mee / om dat ze alderhande spijsen van vleesch /
 visch / kruiden en vruchten in overbloet hebben. Maar ze zijn / gelijk ik ge-
 zegt heb / heel verlekert op menschelijk vleesch / ja ook van hun naasten /
 en zeggen dat dit uit meedogen is / en op dat het vleesch niet van de woemen
 geeten zou worden. Een koopman verhaalde my / dat 'er eens twee Zoco-
 lantische geestlijken van S. Franciscus waren / die / door pber bewogen / in
 dit Eiland trokken / om door middel van de taal / die ze geleert hadden / de-
 ze inwoonders te beheren. Maar ze konden op deze onbesuisden niets an-
 ders winnen / dan dat ze hen bespotten / zonder hen enig quaat te doen / ver-
 mits ze waanden dat hun afgoden wzaak daar af zouden nemen. Toen ent-
 gen van hen smaak in hun rebenen begonnen te krijgen / en toen hierom alree
 enig verschil onder hen rees / beval de Koning / hier af vermittigt / en vze-
 zende dat dit schadelijk aan zijn rijk zou zijn / dat men deze geestlijken in zee
 zou werpen. Maar dit gespuis / niets van hun vleesch verleszen willende /
 wacht hen in een huls / daar ze hen al 't bloet aftapten / met het welk ze
 zich verlustigden / en voerden hen daar na / doot en wanstaltig / weer op
 de markt. Men zegt dat al de genen / die daar af geeten hadden / door god-
 delijke wzaak een haastige doot stozzen / en dat de Koning / dit wetende / en
 vragende waarom ze hen niet verdrongen hadden / volgens zijn bevel / van
 de Priesters tot antwoort kreeg dat ze in 't helsche vuur waren gebloden / en
 dat ze hen niet hadden konnen doden ; en dat toen de Koning / hun doot
 verzaam hebbende / verbaast daar af wierd / en naar de hert gling / om daar
 af vergiffenis van zijn afgoden te verzoeken. Daar was ook een boot / met
 omtrent veertig Hollanders / die hun schip op een plaat hadden verlozen /
 en die / naarweldighs aan dit land gekomen / van deze Eilanders aangetast /
 en alle wzebelijk gedoot en geeten wierden. De genen van de stat Japara , een
 zehaven / bidden de Zon aan / zijn alle plat van neus / groot van ogen / en
 met weinig daart / gelijk de Chinezzen. Ze eten hoot / van Ignamlewoz-
 tel gemaakt / 't welk ze Gurra noemen. Hun vel is eer wit dan zwart / in-
 sonderheit dat van de houtmen. Ze dragen niets op hun hooft / dan hun ge-
 blochte hait / en achten booz grote oneer dat te dekken : ja de geen / die 'er
 iets wilde opleggen / zou in gebaar zijn van gedoot te worden. Hun huzen
 zijn heel laag / en met niet meer dan een zoldering ; want ze willen niets bo-
 ven hun hoofden hebben. Ze zijn alle Zeerovers / dieben en robenaars. Ze
 hebben ook kennls van de starren / om de tijden t' onderscheiden / en om hun
 rochten op zee bequameijk te doen. Ze hebben een grote robenaar / die ze
 Magire noemen / en die ze gehoozzamen / en als hun Bozst eren. Als enig
 zeerover aan hun grant komt / om hen van hun bee / of van iets anders te
 beco-

Mijnen
van gout
en zilver.

Eens
van
mensch-
lijk
vleesch.

Twee
Geeste-
lijken ge-
doot en
geeten ;

gelijk ook
veertig
Hollan-
ders.

Wijze had getu-
gen een heel ge-
sicht in hare ge-
te ge-
habe-
sich en

afgeest
hebben
naar s/
hoeren
roffen
reis en
toen de
hoening
loven de
hun dat
geacht
geulde
gevent
gevent
daar na
een een-
ran, en
hende t
ben zou
deest t
in zijn
hadde
balling
Como

En to-
ran ge
bena-
geven.
lehen/
andert
betid
naar
naar ge-
hoog ge-
nere/
meeres
gepaukt,
dat ze

En to-
ran ge
bena-
geven.
lehen/
andert
betid
naar
naar ge-
hoog ge-
nere/
meeres
gepaukt,
dat ze

Wijze had getu-
gen een heel ge-
sicht in hare ge-
te ge-
habe-
sich en
afgeest
hebben
naar s/
hoeren
roffen
reis en
toen de
hoening
loven de
hun dat
geacht
geulde
gevent
gevent
daar na
een een-
ran, en
hende t
ben zou
deest t
in zijn
hadde
balling
Como

Wijze had getu-
gen een heel ge-
sicht in hare ge-
te ge-
habe-
sich en
afgeest
hebben
naar s/
hoeren
roffen
reis en
toen de
hoening
loven de
hun dat
geacht
geulde
gevent
gevent
daar na
een een-
ran, en
hende t
ben zou
deest t
in zijn
hadde
balling
Como

van de Portugezen van Malakka, tegen hem t'oorlogen. Zijn boosnaamste kracht bestont in zekere Krijgssleden / Amocos genoemd / dat is verachtste van hun leven / die zich gewonelijk met zeker mengsel / of ruikende olie bestrijken / om hun besluit ter doot te betonen. Hy belegerde met dit heit deze Koning van Pasarvan, die dappere tegenstant bood / maar echter bezweken zou hebben / indien'er niet een boozbal / jonstig booz hem / en boezbig booz de Katzer / boozgeballen was. Want deze Katzer wierd in dit beleg booz een van zijn staatjongens geboot / die om enige smaet vergramt was / de welke deze Katzer hem aangedaan had / met al lachende op zijn hooft te slaan / 't welk de grootste smaet onder hen is. Deze jongen / ter pijniging gebijacht / beleed geen andere reden. Hy toterd met zijn vader / boezders / en met meer dan zestig van zijn magen / ja met zijn geheel geslacht / volgens de gewoonte van dat land / aan palen gesteken. De Koning van Pasarvan wierd booz deze bzeemde doot verloft / en 't gehele Katzerrijk van Dema geraakte daar booz in beroerte en verwarring.

en ramp-
taligh
incubett.

De Fideyda, een stat van Java, woord het beste Ambergrijs van geheel Indië gebonden : doch 't geen / 't welk men in 't Ellant Anian, niet verre van daar / vind / is in goetheit daar mee gelijk. Een der wonderlijkste dingen / die men in Java vind / is 't gebeente van zeker visch / Cabal genoemd / 't welk deze wonderlijke eigenschap heeft / dat 'er het bloet stempt / gelijk men d'erbarentheit daar af zag aan een Hoofman van Malabar, Neboada Begea gezeten / die / in de tijt van de grote Albukerk, booz de Portugezen in een geacht gedoot zijnde / zijn bloet niet tot zijn wonden uit guijt kon wozen / booz dat men dit gebeente / 't welk hy by hem boezg / van hem genomen had. Alle deze Ellanden van Sumatra, Java en anderen / verder daar afgelegen / zijn van wonderlijke gemattheit / rijk en vruchtbaar ; en men leeft in 't meeste deel dezer Ellanden lang / en zonder enige ziekten ; zo gezond is de lucht daar. Maar men vind 'er ook plaatzen / in de welken de geen / die in ziekte valt / terstont van zijn bynden en magen / gelijk sets / dat met zonde besmet is / berlaten woord : want zy achten dat God hen daarom deze straf toezend ; 't welk oorzaak is dat enigen zich in hun ziekten verbergen / en zich dus zonder enige bystant rampzaligh laten sterben. Men vind daar sommigen / die tot hondert en veertig jaren bozigh en gezond leven ; 't welk oorzaak is dat veel van andere landen derwaarts gaan wonen. Anderen trekken derwaarts om de handel der specerijen / die in sommigen plaatsen zo goedhoop zijn / dat men de peper / en 't haneel booz een geringe prijs koopt. Andere plaatsen hebben zulk een overbloet van bee / dat men vier hoejen booz een slecht hemt / en twaalf hamels booz een lode of tinne lepel heeft zien geben. Zeker Boorsgezel toonde een kopere lepel aan een Harder / die hem vraagde hoe veel hy daar booz begeerde : d'ander zeide al zijn hamelen ; 't welk de Harder niet bzeemt vond / en alleenlijk zeide dat het een weinig te veel was. Deze lieden zijn ten meeste deel heusch / en van goede zeden / en leven in Gods vrees. Zy geloben dat de goeden in 't ander leven geloont / en de quaden gestraft zullen wozen. Sommigen hebben geheel geen Godsdiens : hun geloof neigt zich echter tot d'onsterfelijkheid der Zielen / en tot enige boozzenigheid.

Amber-
grys.

Won-
derlijk
gebeente
van een
visch.

Gezonde
lucht.

Hoe de
ziekten
daar be-
soekt
wozen.

Goeds
koop
Specer-
ijen.

Gods-
dienst
der lava-
nen.

Noten
van mus-
katen.

Wat de specerijen van deze Ellanden aangaat / men vind de Muskaten booznamelijk in d'Ellanden van Banda. De boom / die hen booztzyngt / ge-
lykt

Hoemen
de Zeerobers
betrapt.

Wreethet der
Iavaners.

Wreemthoofspel.

Bantam.

Baravia.

Duibel
aangeboden.

Eigen-
schappen
des Konings
van Bantam.

Histories
van de
Kaatzer
van Dema,
die de
Koning
van
Pasarvan
belegert.

beroben/ 30 maakt deze tobenaar een kull in d'aarde/ daar in hy een dochter/ die noch maacht is/ doet pissen/ namelijk een der gener/ die tot d'offer en vterrigt van hun Foroca bewaart word: en ter zelver tijt ontstaan'er/ gelijk 3p zeggen/ 30 zware stogmen/ dat de zeerobers naauwelijks tijt hebben om zich in hun schepen te bergen; en indien'er enigen op de wal blijven staan/ 30 houden 3p daar mee een vzolijke maaltijt. Ja 't zou noch weinig zijn/ 30 3p hen baerdiglijk doodden; maar 3p zijn 30 verwoed/ dat 3p hen de handen binden/ en hen dan aan de woede der kinderen overgeven/ die hen een lange straf doen lijden/ en hen dus gebonden deur de stat leiden/ om aan al de werelt vermaakt te geben. 3p doen hem ook een bant/ met pluimen omvlochten/ om 't hooft/ en besmeren zijn aangezicht; en alle vzwouwen en kinderen hebben hun naalden gereet/ om deze rampzalige te steken. Als 3p hem dus omgeleid/ en/ gelijk de stieren in Spanjen, warm gemaakt hebben/ op dat het vleesch te muerwer zou zijn/ 30 happen 3p hem aan stukken/ en delen 't vleesch. Daar indien'er vooz alle niet genoeg is/ 30 spelen 3p daarom met de bal; en de genen/ die in dit spel de prijs verkrijgen/ eten dit rampzalig lighaam met hun vzienden. Daar ziet gp 't gebaar/ dat de genen ontstaan moeten/ die deur de werelt reizen/ en die/ het leven zoekende/ de doot vinden. Wat het spel aangaat/ 't is vermakelijk hen dus met de bal te zien spelen: want 3p slaan niet met de handen/ maar met de voeten/ kniejen/ hooft/ ellebogen/ hielen/ en met al d'andere delen des lighaams met niet grote behendigheid.

Bantam is de hoofstat van 't Ellant/ met een heel goede en bequame haven/ daar veel volken komen om te handelen/ als Chinezen, Guzeratters, Portugezen, Perlianen, Peguaners, Malakkers, Turken, Arabiers, en anderen. Deze stat was eertijds als de vergaderplaats en 't pakhuis der Hollanders, die sedert in 't Koninkrijk van Jaccatra een sterke vesting/ Baravia genoemd/ met beelderhande volken bevolkt/ hebben gebout/ in de welke 3p nu al 't bewint der zaken van die gewesten geplaatst hebben. Voorts/ om weer tot Bantam te komen/ deze stat is omtrent 30 groot als Rouaan, met verscheide volken bevolkt/ in de welken de Chinezen een kerk hebben/ daar in 3p hun Duibel met drie kronen aanbidden/ die 3p vzwuchten en andere dingen aanbieden/ en van de welk 3p zeggen dat men hem/ om dat hy woos is/ verzoenen moet; en dat de grote God/ goet zijnde/ zulks niet behoeft. 3p vzingen zijde/ gesteenten/ en andere vzeemdigheiden van hun lant in deze stat/ de setel van de Koning/ die een Mahometaan is/ en die/ tot vermeerdering van de koophandel/ 30 wel zijn volken/ als de vzeemdelingen in grote vyztheit en gerechtigheit houd. Hy is ook een heel staatkundig man/ die van zijn onderzaten bemint en geëert is/ en goede ordening in de koophandel/ in de welk de voornaamste steun van zijn grootheid bestaat/ doet onderhouden.

't Is niet lang geleden dat het grootste deel van dit Ellant van Java, en d'andere geburige Ellanden/ gelijk Baly, Madura en anderen/ een machtig Woest en Kaatzer gehoozzaamden/ die zijn voornaamste woning in de grote stat Dema, en somtijts te Japara, hield. Hy was een Mahometaan; en de Portugezen verhalen dat hy/ begerende zijn wet uit te vzeiden/ en ziende dat de Pasarvan, een afgodendienenaar/ hem niet achte/ besloot met een zeer machtig heir/ 30 van zijn onderzaten/ als van anderen/ en onder anderen

van de

van de Portugezen van Malakka, tegen hem t'oorlogten. Zijn booznaamste kracht bestont in zekere Krijgslieden / Amocos genoemd / dat is verachtters van hun leven / die zich gewonelijk met zekere mengsel / of rustkende olie bestrijken / om hun besluit ter doot te betonen. Hy belegerde met dit heit deze Koning van Palarvan, die dappere tegenstant bood / maar echter bezweken zou hebben / indien'er niet een boozbal / jonstig booz hem / en droebig booz de Kaitzer / voorgevallen was. Want deze Kaitzer wierd in dit beleg booz een van zijn staatjongens gedoot / die om enige smaet bergramt was / de welcke deze Kaitzer hem aangedaan had / met al lachende op zijn hooft te slaan ; 't welk de grootste smaet onder hen is. Deze jongen / ter pijniging gebzacht / beled geen andere reden. Hy wierd met zijn vader / broeders / en met meer dan zestig van zijn magen / ja met zijn geheel geslacht / volgens de gewoonte van dat land / aan palen gesteken. De Koning van Palarvan wierd booz deze bzeemde doot verloft / en 't gehele Kaitzerrijk van Dema geraakte daar dooz in beroerte en verwarring.

De Fideyda, een stat van Java, word het beste Ambergrijs van geheel Indien gebonden : doch 't geen / 't welk men in 't Eiland Anian, niet verre van daar / vind / is in goetheit daar mee gelijk. Een der wonderlijkste dingen / die men in Java vind / is 't gebeente van zekere visch / Cabal genoemd / 't welk deze wonderlijke eigenschap heeft / dat 'et het bloet stempt / gelijk men d'er barentheit daar af zag aan een Hoofstman van Malabar, Neboada Begca geheten / die / in de rijt van de grote Albukerk, dooz de Portugezen in een geberst gedoot zijnde / zijn bloet niet tot zijn wonden uit quist kon worden / booz dat men dit gebeente / 't welk hy op hem droeg / van hem genomen had. Alle deze Eilanden van Sumatra, Java en anderen / verder daar afgelegen / zijn van wonderlijke gematichheit / rijk en vruchtbaar ; en men leeft in 't meeste deel dezer Eilanden lang / en zonder enige ziekten ; zo gezond is de lucht daar. Maar men vind 'er ook plaatsen / in de welken de geen / die in ziekte valt / terstont van zijn vrienden en magen / gelijk iets / dat met zonde besmet is / verlaten word : want zo achten dat God hen daarom deze straf toezend ; 't welk oorzaak is dat enigen zich in hun ziekten verbergen / en zich dus zonder enige bystant rampzaligh laten sterben. Men vind daar sommigen / die tot hondert en veertig jaren byzich en gezond leven ; 't welk oorzaak is dat veel van andere landen derwaarts gaan wonen. Anderen trekken derwaarts om de handel der specerijen / die in sommigen plaatsen zo goedkoop zijn / dat men de peper / en 't kaneel booz een geringe prijs koopt. Andere plaatsen hebben zulk een overbloet van vee / dat men vier hoejen booz een slecht hert / en twaalf hamels booz een lode of tinne lepel heeft zien geben. Zeker Bootsgezel toonde een kopere lepel aan een Harder / die hem vraagde hoe veel hy daar booz begeerde : d'ander zeide al zijn hamelen ; 't welk de Harder niet bzeemt bond / en alleenlijk zeide dat het een wein te veel was. Deze lieden zijn ten meestendeel heusch / en van goede zeden / en leven in Gods vrees. Zo geloven dat de goeden in 't ander leven geloont / en de quaden gestraft zullen worden. Sommigen hebben geheel geen Godsdienst : hun geloof neigt zich echter tot d'onsterfelijkheid der Zielen / en tot enige boozzienigheid.

Wat de specerijen van deze Eilanden aangaat / men vind de Muskaten booznamelijk in d'Eilanden van Banda. De boom / die hen booztbrengt / ge-

en rampzaligh
incubelt.

Andergrijs.

Wonderlijk
gebeente
van een
visch.

Gezonde
lucht.

Hoe de
ziekten
daar ber-
soek
worden.

Goedkoop
Specerijen.

Gods-
dienst
der lava-
nen.

Noten
van mus-
katen.

ligt de Persik / beslaan dat de bladen groter en groener zijn / en bijna gelijk die van de Peerboom / doch een weinig groter. De noot is in een doop besloten / gelijk een Amandel / of als een Persik zich opent. Snuiten de doop is een rode schil / die zo te Malakka konfijzen / gelijk ters / dat een sekerheer smaakt heeft. Als de noot rijp wordt / opent de doop zich ; en de noot valt / zo men die langer / als de tijt is / aan de boom laat. Deze worden wijden by de inaar verhocht / die zo Tuman heten. Zo noemen deze noeten Car , en de genen van Banda Palla. De plaatsen / waar zo groeien / zijn heel ongezond ; en deze bomen worden in de wistervnissen gebonden. Dat de Calanar of nagel aangaat / die in de Molukken wast / dit is een kleine boom / die bladen als van een Amandelboom heeft / doch een weinig vieder en langer. Zo moet alijt enig boom by zich hebben / om hem r'ondersteunen / vermits hy heel zwak is. Men laat hem in vryheit opwassen ; en als een van deze nagelen ter aarde valt / boomt in korte tijt daar af een boom van zulke een natuur / dat zo zelden enig ander boom daar omrent laat wassen. Maar in Sumatra wordt de boom tamelijk dik / en kan alleen staan. Zo is van verbe en stonke gelijk de Quetzappelboom / maar niet gedraagt / en heeft een grote menigte van witte bloemen / die daar na geel / sedert root / en eindelijk / al aan dikende / zwart worden / gelijk top die hier zien. Zo konfijzen deze nagelen als zo noch groen zijn ; en dan verstreken zo tot verquijning van de maag. Men plant hen van onze Perstamaant af / tot in Janmaant. De Cocuma is een wortel gelijk de genguber / en de bloem gelijk de kelle. Zo groeit in Java. Als zo groen opgeplant wordt / trekt zo naar 't geel / en breekt lichtelijk als zo droog is. Zo is scherp / en in alle de landen der Indianen in hoge achring / die hun spijs daar mee bereiden. Zo is beter dan d'andere kruiden ; 't welkorzaak is dat zo haer niet herwaerts laten komen : want zo konfijten 't geen / dat zo overbouden / en vershippen 't in heel Indien , waar 't veel gezocht wordt. Dat de genguber aangaat , die groeit ook overbloediglijk in Westindien , en voornamelijk in nien Spanjen , van daar zo naar Sevillen geboort te zijn. Deze wortel is zedantig van natuur / dat zo alle saren dient verplant te zijn. Zo graben die op / nemen de reurbae wortels daar af / en planten hen elders / daar zo lichtelijk schieten.

Anger.
ten.

Cocuma.

Geng-
ber.

Betel.

Het Betel , daar af top zo d'atertoffes gesproken hebben / is een boom / heel gemeen in Oostindien , ja ook in Westindien , daar hy gebonden wordt / gelijk te Caramel , daar zo hem Escarucu noemen. Men bindt hem ook te Suak in Ethiopien. Het blad van deze boom is beter / dan de dyucht. Zo is bijna van hoogte en gedaante gelijk een perboom / maar het blad is dikker / en niet zo dradig. Dit blad is treffelijk van smaak / maar het maakt de tanden zwart. Men bindt deze bomen ook in de landen van de Koning der Abissynen , daar zo dooz de boxt betwaart worden. De genen / die deze bomen bevoaren / mogen de geen / die zo daar af zien eten / enbeschroomdelijk doden : want deze bomen komen de Koning toe ; en niemand mag daar af eten / zo hy geen Siramis , dat is Peer of Edelman / is. De genen / die daar af eten / hebben zwarte tanden ; 't welk zo dooz eer aehren / om dat et uit het eten van kontinlijkhe spijs spzuft.

fery tot aan Champa, meer dan zeven hondert mijlen groot / tusschen de Rijken van Malakka, de Pacanes, Passiloco, Capimper, Chiammay, de Lahos en Guros. Men noemde 't het Rijk van Sornao, en des zelfs Koning Prechau Saleu, die zijn koninklijke Stoel in de grote stat Odia hield, daar d'onderhoorpe Koningen verplicht waren zeven jarenlijks te trekken / de Doofst 't erkennen / schatting aan hem te betalen / en de Sumbaya te doen; 't welk was een houtwer te kussen / die hy op zijn zijde droeg. Maar hy gaf sedert uit oorzaak van de grote tusschenruimte / en der snelle bloeden van 't lant / die de reizen lang en moeilijck maachten, deze erkentenis aan zijn Stedehouder, of Onderkoning / in de stat Lugor, die nader en bequamer was. Dit lant paalt heiden naar de Westzijde aan Pegu, naar de Noortzijde aan Chiammay, naar 't Zuiden aan Cabury, en aan de grote Zee; en naar 't Oosten aan de zee van Cambaye. Dit lant is een der beste / vruchtbaarste en wel lustigste landen / die in de werelt zijn / en heeft overbloeit van alderhande vruchten / en leefsmiddelen; ook mijnen van zilber / yzer / loot / tin / salpeter en zwavel. Men vind daar ook beelderhande zijde / hontig / was / suiker / ruikend hout / benjoin / Laca, hatoen / robijnen / safprzen / en elpenbeen. Men brengh daar ook van elders alderhande specerijen / en andere waren. D'Inwoonders zijn niet zeer strijdbaar. De Vrouwen zijn geestlyc en vrolyk van aart / en scheppen vermaak in veel juwelen te dragen. Zp gaan dieshalven opgeschoot / met blote voeten en benen / om te tonen dat zp niet gestreent belast zijn / daar mee ook hun haer geblachten / en d'armen beladen zijn. Zp volgen hier in de vrouwen van Pegu, en doen zich in dwaagseetels dragen / met kostelijcke klederen / die wel gesneden zijn / en dooz zo open / dat men hun gehele boezem ziet / vermits hun hemden ook opengesneden zijn. En hoewel zp langfamelijck gaan / en uit eerbaare heit de beide handen daar dooz houden / om zich te dekken / zo ziet men echter hun gehele boezem. Zp zeggen dat deze wet en gewoonte eertijds dooz een Koningin opgerecht wierd / Tirada genoemd / de wijfje van haar tijt / welks gebente ook als een heilig en gewijd ding gezeert word. Want zp / ziende dat de Mannen van 't lant grotelijks tot de zonde tegen de natuur overgegeven waren / poogde dooz deze middele hen van deze beestelijckheit af te trekken. En zeker / de Vrouwen zeggen dat de Mannen sich sedert die tijt grotelijks van deze zonde onthouden hebben. Deze Vrouwen zijn schoon en welgemaakt van leden / en spelen op zeker gereetschap / dat zp Bembla noemen / daar op zp in hun jonckheit heel naerstiglijck leren spelen. De Mannen mogen daar twee Vrouwen trouwen / maar hooz de tweede moeten zp dubbelde schatting betalen: 't welk oorzaak is dat het meeste deel sich niet een verneegt. De Vrouwen zijn gebugsaam / oormoedig en wijs / en hebben geen andere zoeg / dan zich van hun Mannen bemint te maken. Zp doen wezede offeringen van Dochters / die noch maachden zijn. De wijze van hun boden te begraven is niet min onmenschelijck: want zo haast als iemand van hun magen overleden is / maken zp hooz hem een graf in 't velt / daar yder graben naar zijn middelen heeft. Zp doen daar na hun lighaam schabben / tot een teken van rou. De Vrouwen verlaten hun juwelen / en kleden sich in 't wit; 't welk de rouwer toe is. Al de Magen van d'Overleden worden genodigt / om plechtelijck tot aan de gestelde plaats het Rijk te verzellen / dat kostelijck gekleed is / en zes der voornaamsten van 't gezin by zich heeft. Zes anderen trekken 't voort op een wagen van vier raderen / bedekt met een aschgrauw la-

ken

ken van gelijke vertwe als de genen/daar mee al de magen gekleed zijn. Dooz gaan zes sluitspeelders/ die op twee bekken 30 meedogentlijk slaan/ dat pder tot wenen opgewekt word. Deze Speelders worden van 't gemeen geshuurt en betaalt/ en weten hun spel zodantig naar de tijt te schikken/ dat 't een wonder om te hozen is. Als 3p aan 't graf gekomen zijn/ offeren al de bpsaanders veel parfumen / en ruikende kruiden aan de dode; en daar na vertrekt pder zich/ behalven de magen/ die 't lighaam ontbloten / en al wienende en klagen- de zuiveren. 3p bereiden 't daar na als een spijs/en doen 't met ruikend hout en zoete luchten koken/ en / daar rontom gaan zittende / maken groot mis- baar / en houden met veel tranen een djoebige maaltijt daar mee. 3p nemen daar na 't gebeente / dat wel gezuibert is / parfumeren 't met zoete luchten/ en winden 't / met een zelbe gebaar en gespeel / in lijnwaad / dat van Asbeste gemaakt is/ 't welk nimmer in 't vuur verteert/maar wit en zuiver daar in word/en nimmer in d'aarde vergaat/daar 't alijt goet blijft. Ik djaacht zulk doch mee van mijn reis/ 't welk ik aan veel nieuwsgierige lieden liet zien. Als alle dit gebaar geindigt / en 't gebeente in 't graf gedaan is / gaat pder weer naar zijn huis. Daar stiet op de djeemde wijze dan hun doden te begraven.

De stat van Sian legt op de schone en grote bloet Menan,die uit de vermaar- de binnenzee van Chiammay koomt/en die treffelijke muren/en omtrent dar- tig duizent huizen heeft/ met een burgt/ die heel sterk is gemaakt/ schoon hy van zich zelf sterk genoeg is/dewijl hy gelijk Temistitan en Venetien,op 't wa- ter is gebouwt. Het lant djaagt veel Elefanten/ Rinocerotten/ Straffen/ Ep- gers/Leuwen/Luipaarts/ en alderhande andere woeste beesten : ook War- ters/Zabels/en de schoonste herminnen van d'oosterse landen/beel Hamelen en Drommedarissen. Sommigen zeggen dat men daar ook Eenhoozen vind / die zelden dooz de menschen verschijnen / om dat 3p verzaacht de beesten zijn/en die/gelijk men zegt hy de binnenzee van Chiammay gebonden worden. Uit deze binnenzee/die heel groot is/stroomt een groot getal van grote en ver- maarde bloeden/gelijk die van Ana,Caypumo,Menan,Cosmin en anderen/die op een zelbe wijze/als de Nijl/overbloejen. Deze binnenzee heeft aan d'oostzij- de grote wildernissen/en onbeurdzingelijke moerassen/en is heel gebarelijst om de schrikkelijke grote slangen/die daar wonen/ en die/gelijk de bleermus- zen/bleugels hebben/met de welken 3p zich van d'aarde opheffen/en/ gezwim- delijk voortgaande/in 't bliegen op de punt van hun staert steunen. Men vond daar in zekere tijt 30 beel/ dat 3p byna een geheel Lantschap woest maakten : ja niemant zou 't leven daar af gezhacht hebben / indien 3p geen bijgenmelk tegen hun vergift gezuikt hadden. Maar de Dooz van 't lant / dapper en grootmoedig zijnde/ bzacht zijn geheel Hof in de wapenen/en dee grote en lan- ge dijken/en diepe grachten maken/en/dooz verscheide middelen beel van deze beesten gedoot hebbende/ die in de grachten quamen ballen/ selde voort gelt op al de genen/ die men vangen/ en tot hem bzingen zou ; en dooz deze middel wierd het lant haast van dit gespuis verlost. Men vind deze slangen noch ech- ter in de wildernissen ; en ik heb van overmatige grootheid gezien/ die/ als 3p honger hebben/de schapen/en andere beesten aantasten. Men vind in deze zel- belanden een ander beest/ dat een aangezicht gelijk dat van een mensch heeft/ en alleenlijk hy nacht gaat. Dit beest/Es paluco genoemd/klimt op de bomen/ maakt groot getier/om ters te betrappen/ en eet aarde/als het niets kan bin- den. Dit beest gaat tragelijk voort/ en word in veel plaatsen gebonden.

De stat.
Sian.

Beester.

Een-
hoozen.Schrik-
kelijke
slangen.Es palu-
co. een
beest.

Het Koninkrijk van Sian heeft eertijds zware slagen geleden. Want enige jaren te voren / eer top daar quamen / was de Koning / om zijn vertoelingen vermaart / door zijn Gemalin vergiftigt / die dit dee om haar Hofmeester en oberfpeelder te trouwen / en die 3p / na 't ombzengen van haar eigen Zoon / die alree in de heerschappij was / tot Koning maakte. 2p zelve werden ook daar na in een maaltijt door samenzwering gedoot. Dit alles bracht grote veranderingen in de Staat / tot dat de Brama, Koning van Pegu, de gelegentheit bp 't haer battende / de grote stat Odia quam belegeren / in welk beleg 3p gedoot wierd. Zijn nahomer quam sedert deze stat geheligh verderben / om de witte Elefant / daar af top gesproken hebben / te krijgen. De Koning van Sian heeft sedert ook zijn schade op Pegu verhaalt. Zodanig is de gewone verandering der Koninkrijken van Indiën, die niet lang in een zelve staat konnen blijven.

18. Beschrijving van *Martaban*. Offering van Kinders aan d'afgoden. Onnozelheit van een vrou. Schrikkelijke opofferingen. Ramp, den Koning van *Martaban* overgekomen. Vreemde kracht en gezwintheit van de *Macaraou*. Beschrijving van 't Koninkrijk van *Pegu*. Oud en nieu *Pegu*, twee steden. Grote heirkrachten des Konings van *Pegu*. Beelden van gout, zilver, en van andere Metalen. Oprechticheit in de Koophandel.

Martaban, en de beschrijving daar af.

Van Sian koort men in 't Koninkrijk / en in de stat van Martaban, eertijds Pegu onderwoopen; maar de Koning van Sian heeft het sedert aan zich getrokken. Het paalt naar 't westen aan de zee van Bengale, naar 't noorden aan Pegu, naar 't oosten aan Sian, en naar 't zuiden aan Tanasserim en Jangome. De Jesuiten en Franciskaners hebben daar kerken. Daar is daar 30 vruchtbaar / dat men daar gewonelijch drie malen des jaars oogst. Men vind daar veel rijst / en ander graan / alderhande vruchtbaren / de bomen / rustende kruiden / die ook tot geneesmiddelen dienen / Medikamenten van alderhande metalen / roepnen en andere stenen. De lucht is daar mee heel gezond. De Hoofdstad is ook Martaban genoemd / zeften graden aan de noortzijde van de Middellij / heeft een treffelijke haven / en legt aan de bloet van Caypumo, of eer aan een arm van de zee / daar de bloefing en ebbing op een vzeemde wijze tot aan Pegu doortloopt. Want alle d'andere bloeien op zekere maat / en middelmatig / zonder enig geweld: maar deze / d'arm van de zee volpoppende / stijgt met zulk een woede en gezwintheit op / als of het een grote menigte van water was / dat van de toppen der bergen in diepe dalen schiet. Ja daar is geen stroom / hoe snel ook / die bp deze snelheit geleken kan worden / en vult deur drie grote toegangen zijn setel met zulk een kracht en gezwintheit / dat de genen / die zulks zien / daar af verschijkt worden. De Indianen noemen deze arm van de zee Macaraou, dat is wacht u van de Tyger, uit oorzaak van 't geweld van deze bloefing en ebbing.

Caypumo, en des zelve sterke stroom.

Laca.

Het land van Martaban paalt aan dat van Dugon, de leste stat en haven van Pegu, welks inwoonders zich tot de koophandel begeben / en voornamelijch van zeker Laca, 't welk 3p van de bomen krijgen. Dit Laca is heel fijn / ja

finde

ffinder dan dat van Dalascia in Ethiopien, van 't welk wy hier booz gespoken hebben. Zp hebben veel andere dzogersjen; als Galanga, Turbit en Rubarber / 't welk zp in 't gebergte naar Pegu binden / en Juberana noemen / met grote bladen / en zo bitter / als gal / die zp in onze Bloetmaant / de welk 't einde van hun winter is / plukken. De woysel trekt naar 't geel. Men bind ook / die violet en root is / naar 't lam / daar hy wast. Sommigen doen die ook in hun spijjs; en vermits hy booz enige zwakheden dienstig is. Men hoopt hem goetkoop / vermengt hem met de parfumen. Zp hebben ook aloëhout / en tobe en gele Sandal in deze bergen. De vrouwen doen dat handen / en maken danken daar af / om die te gebruiken als zp zwanger zijn. Zp / in 't Krambed gelegen hebbende / zoeken een lam met een zwart hooft / en brengen dat / met alderhande bloemen bedekt / naar de herf / gelijk ook het kint / met veel dzogersjen. Zp doen daar hun offering / en stellen 't kint en 't lam in handen van de Banean, of Priester / Satalico genoemd / die de hult / het hooft / de voeten en 't afbal van 't lam tot zijn deel heeft / daar mee hy zich bzoeligh maakt; en dit alles ter eren van hun Castigay. Al deze Priesters zijn grote tobenaars; en zo haast als een kint geboren is / rekenen zp zijn geboorte stont / en schryben al 't geen / dat hem overkomen zal / op een klein tafeltje / 't welk van d'ouders zorgvuldig bewaart word / om d'ongeballen te boozhomen. Want zp houden al 't geen / 't welk deze Baneans tot hen zeggen / booz onwiffelijk. Als iemand ziek is / bzaagt men hen of hy sterben zal / of niet; en als zp hun bonnis daar af gegeven hebben / gelooft men dat / als of 't van God zelf quam. Toen een van hen booz deze tobenaars dus vertoelen / en byna verlaten was / wterd hy booz een van d'onzen / om hun dwaasheit te tonen / zo wel bezogt / dat hy in negen dagen genas: in boegen dat zp zeiden dat de Christen meer daar af wist / dan al hun tobenaars. Desgelijks gebeurde sedert aan een ander / welks Gemalin booz een Christen geraden wterd de deur booz de tobenaar / die haar Gemaal alree vertoelen had / te sluiten. Toen de man genezen was / verzoonde de Christen 't misbyust dezer Priesters aan de Wou / en wees haar klareligh aan de valscheden van hun Vestican, Pagodes, Castigay, en van hun Priesters / en in tegendeel de waarheit van de chystelijke Godsdienst / om haar van haar dwaaling te verloffen. Maar d'arme Wou / heel verhard zijnde / gaf aan hem tot antwoort: Ik geloof dat uw God machtiger is, dan d'onze; doch dat hy, zo groot en heerlijk zijnde, gelijk hy is, zich nooit vernederen zal, om zich aan ons, die arme en eenvoudige schepselen zijn, te vertonen en kenbaar te maken; in voegen dat het wanfchikkelijk zou zijn een God 'ontfangen, zonder dat hy 't ons gebied, want d'onze zegt zijn begeren aan ons, die wy gehoorzamen. Maar wat de Baneans aangaat, ik zal hen nooit meer geloven, om dat zy valsche Profeten zijn. Deze arme lieden waren diepbalben genoozaakt berre van daar te gaan wonen. Men zou hen / eenboudig en lichtgelobig zijnde / lichtelijk met de waarheit konnen overreden / te meer dewijl zp de gehengenis van S. Tomas in hoge eer houden. Maar men moest middel vinden om hun afgoden te bzeken / om aan hen te doen zien dat die kracht noch beweging had. Doch dit zou zonder geweld van wapenen zwarelijk te doen zijn. Boozts / dit gespuis van Baneans maakt deze arme lieden hen zo onderwozpen / dat zp hen bzeemde en wanfchikkelijke dingen doen geloben: ja zo berre / dat / als zp in enige plechtelijke

Galanga.
Turbit.
Rubarber.

Hoe de
kinderen
der afgos
den die
naars
aan de
kerk op
geoffert
worden.
Grote
achtung
der Baneans.

Dwaaze
redenen
der afgos
den die
naars.

Schijnt
keinke
opoffe-
ringen.

telijke viertheden hun Afgoden op wagenen / die met bloemen becraft zijn / in zegenzaal doen omboeren / enigen zo dwaas zijn / dat zij dood een verheer- de pter onder de ruden van de wagen gaan leggen / om daar af berplet te worden. Anderen steken hun hoofden in kale ringen / Parochiti genoemd / die als scheermessen snijden / en / hun boeten in een tou zettende / dat aan deze ringen vastgemaakt is / snijden zich zelven de hals af. Dezen worden daar na als Heiligen aanbeden / en in de Kerkerle boek gesteld. Anderen maken sneden in hun zijden / steken een tou in hun vleesch / en doen zich dus dood de wagenen van hun Afgoden dootslepen. Daar na komen enigen van hun vrienden tot hen zeggen : Gedenkt dat ik altijd van uw vrienden geweest heb ; en zij geloven daar op dat deze macht zal hebben om hen te beschutten. Zijn magen worden daarom hooglijk geëert / en / indien zij arm zijn / ten kosten van 't gemeen onderhouden. Zij hebben een plechtelijke viertheden in de welk zij de twaalf Maanen / en de twaalf Ekenen tellen / en grote blyfchap bedrijven. Als zij de wagen van hun Afgoden leiden / is 'er noch een andere wagen met dochters / die noch maaghten zijn / en hen zonder ophouden bewateren / en parfumen. Te Martaban is een vrucht / daar men / als men die opent / de ware gedaante van een kruis in vind. Om trent veertig jaren te vozen eer top te Martaban quamen / was daar een rijk en machtig Koning / Chaubaina genoemd / die / gelijk de Portugezen verhalen / dood de Brama van Pegu belegerd wierd. Hij / tot d' uiterste noot gebracht / verzocht bystant van de Portugezen , dien hy grote schatten aanbod. Maar zij weigerden dit om enige insichten. Deze arme Wozf was dieshalven genootzaakst zich zelf / zijn Gemalin en zijn Kinderen aan deze wrede dwingelant van Pegu over te geven / die tegen de beloofde trouw hen alle woedelijk en onbeschoftelijk dees doden / en zo bloejend een stat verdelgde. De Portugezen wierden zwaarlijk gelasterd / om dat zij deze Koning niet geholpen hadden. Men vond daar wonderlijke rijkdommen ; en men zegt dat 'er zeshondertig duizent bzeemde Hoopleden waren / die met meer dan veertig bijzondere volken handelden / zo uit Indiën , als uit de landen / die verder afgelegen zijn / gelijk Portugezen , Grieken , Venetianen , Abissynen , Turken , Joden , Arabiers , Armeniers , Tartars , Mogors , Corazanen , Persianen , Malabarren , Javanen en anderen. Deze stat had vierentwintig poozen.

Angeluk
van de
Chaubai-
na , en
ball de
zyner.

Hij trokken van Martaban naar Pegu , vier kleine dagreizen te land / en ook zo veel te water / schoon de weg te water langer is. Maar de snelte der schuiten / die men daar toe gebruikte / vergoed zulks : in boegen dat de schuit / dood de bloet zellende / en zo zij een klip ontmoette / gelijk een bal daar over zou blieden / zo hy sterk genoeg was ; want deze bloet gaat snelder van een pijl / uit een boog geschoten. Ik heb zeven of acht malen met tegen stroom en dood de wine de Straat van Gibraltar dengezeist. Men kan daar de stroom dood zellen / en zo lang stant houden / tot dat men dood de bloet heeft ; Maar in deze Macaraou om naar Pegu te trekken zou 't onmogelijk zijn met de selfe wine van de werelt de tegenbloet tegen te staan / die ons heel gewint doet weerom heren. Men bindt hy mijn weten / geet zodanig een woede van de zee in de gehele werelt / als te Martaban en Pegu. Want daar is een grote afgront van wateren ; en de bloet / inkomende / om zijn gewone loop te doen / ontmoet het water / dat afstromen koomt : in boegen dat de bloet van de volle zee tegen d'eb aanbost. Dit maakt een schrikkelijke

Wzeemde
kracht en
gewint-
heit van
de Maca-
raou.

helijke strijt / daar in d'een / met alle macht een lange tijt tegengestaan heb-
bende / eindelijk boozt de sterkste moet wijken. Deze twee dan / zich te zamen
geboegt hebbende / hollen met zulk een snelle en storting naar Pegu, dat het
een hoge berg schijnt / die van boven nedertwaarts valt. Ja daar is geen man
zo onversaacht / die / dit ziende / niet van schrik en vrees trilt. Want ter
plaats / daar mente bozen een grote diepte zag / met schepen bedekt / die droog
lagen / ziet men zo geweldig een stroom / dat men zeggen zou dat al de helsche
machten bezich waren om deze wateren boozt te stuwten. Ik heb noit iemand
gehoort / die er reden af geben kon : maar 't onderzoek van d'oozzaak van zo
veermid een werking is waerdig om de beste geesten t'oefenen. Ik gedenkt
echter dat / toen ik in 't vijftienhonder negenentachtigste jaar te Calis was / by
de zeer vermaarde Engelsche Zeehoofstman / François Draak , aan de welk ik
dit wonder van Macaraou verhaalde / en daar by zeide dat men 't zwarelijk
geloven zou / zo ik 't schijfelijk zeide / by weer tot my zeide dat de boozden
en 't ongelooft der onkundigen geen schade aan d'erbarentheit van een hooom
man konden doen / en dat hy ook zulks niet zou konnen geloven / zo hy zelf
de samenboosing van de boozt- en Zuidzee in de Straat van Magellanes niet
gezien had / daar deze strydige wateren met een wonderlijk geweld tegen mal-
kander stoten. Want de booztze stroomt omtrent zestig / en de Zuidzee om-
trent veertig mijlen daar in ; en dit water / malkander in 't midden van de
Straat met zulk een woede ontmoetende / trekt de geesten der menschen in
schrik en verwondering op. Dit dee hem geloven dat al de redenen van de
natuerlijke Wijsbegeerte onzesker waren / dewijl men by erbarentheit zo veel
strydigheden daar in vond. Hy zeide noch tot my dat hy / naar 't geen / 't welk
ik hem van Macaraou verhaalde / begerig was om dat zo wel te Cambaye,
als te Pegu te zien. Doch ik heb seker bespeurt dat niets hier zo wel mee
gelijkt / als de Mafkaret van Bordeaux , de welk / gelijk pder weet / een grote
waterberg is / die zodanig word in de rivier van Dordonne naar Libourne in
de tijt als 't water op zijn stilte is. Want deze Waterberg verheft zich in
een ogenblik / en maakt een snelle loop langs de bloet / en werpt al de schuiten
om / die hy onderweeg ontmoet ; 't welk pder poogt te schutten / met haastig
naar de strant te bluchten. Ik vzaagde de genen / die daar omtrent woon-
den / naar d'oozzaak hier af ; en zy zeiden alle tot my dat dit van de rijzing
der Zee quam / die d'ebbing van de bloet ontmoette / en dat uit deze strijt de
waterberg spoot. Maar ik heb anderen / scherptinniger zijnde / gezien / die
dit niet toestemden : want het zou dan zo wel in de Garonne en elders / als in
de Dordonne , gebeuren ; 't welk echter niet geschied : in boegen dat zy met
meer schijn d'oozzaak daar aan een lucht toeschrijven / die in enige gracht
onder d'aarde besloten is / en van de Garonne tot onder de Dordonne loopt / die
deze waterbergen opwerpt / als de Zee zwelt. Maar ik weet niet of men
desgelijks van ons Macaraou kan zeggen : ik laat het onderzoek en 't verschil
daar af aan hen.

Mafka-
ret van
Bor-
deaus.

Het Koninkrijk van Pegu is een der grootsten en machtigsten van geheel
Indiën , na dat van Mogor en China ; ten minste in de tijt toen ik'er was :
want ik heb seker verhaan dat'er grote veranderingen zijn boozgeballen /
dat het grotelijks afgenomen is / en dat het gescheurt is door de Koning van
Tangu , gelijk ook door die van Aracan , aan de welk de witte Elefant geble-
ven is / die eertijds d'oozzaak van zo veel oorlogen in Sian heeft geweest. Dit

Het Kon-
inkrijk
van Pe-
gu.

Witte
Elefant.

Konink-

**Boort-
del.** Koninkrijk begreep in mijn tijd veel andere Koninkrijken / te weten twee
Rijken / die zeshuizig gehroonde Staten onder hen hadden. Het paal-
Grenzen. naar 't Zuiden aan Martaban, en aan Sian, naar 't Oosten aan Brama, Cam-
baye en Cochinchina, naar 't Noorden aan Ava, Tazatay en Aracan, en naar
**De stat
van Pe-
gu.** 't Westen aan Bengale, en aan des zelfs Zee. De stat Pegu is zeer groot en
hierkant / heeft aan pber zijde vijf poorten / en is met een gracht omringt/
die vol van water / Krokodillen en andere gebarrelighe Slangen is. De be-
fetting / van hout zijnde / is met aangename schietwachtshuizen bezet / die
met geslage goud berceert zijn / 't welk men alle tien jaren vernieuwt. De
**Men
Pegu.** huizen zijn heerlijk / en wel gehout. Daar is ook een nieu Pegu, daar de Ko-
ning en zijn Hof is / en welks straten zich rechte uit strekken; 't welk heel
aangenaam om te zien is / denijl men in 't midden van de Stat staande / opna
al de straten kan zien / gelijk ook in 't oude Pegu, daar de Krooplieden wonen.
In nieu Pegu zijn de straten met palmbomen en met kokosbomen berceert/
daar de huizen aanhangen. In de grachten / die vol van 't water kan de
bloet zijn / die de Stat aan d'een zijde bespoelt / zijn zehere plaatsen / zodanig
gemaakt / dat men zich daar in zehereit mag baden / zonder bezes van de
**Kroko-
dillen.** Krokodillen / die daar zo veel en gebarrelig zijn / dat men anders niet zou dar-
ren wagen daar in te zwemmen.

**Grote
heir-
ten
des Ko-
nings
van Pe-
gu.** De Koning van Pegu is zo machtig / dat hy nimmer ten oorlog trekt / of
hy heeft een heir van vijftien hondert duizent mannen by hem. Hy heeft by
zich de beste krijshieters / hoewel niet veel in getal : maar hun buffen zijn be-
ter dan d'ozgen / en zo goudlijcker gemaakt. Hy heeft by zich omtrent hon-
dert duizent mannen / die alle goede krijsheden zijn / van weinsig leven / en
in de noot zich met bladen en hoortelen vernoegen / en in de strijden dapper en
onbefsacht zijn. Zijn lijfwacht bestaat in dertig duizent Kintters / die pber
een goed paert uit Turken of Persen hebben. Zy hebben om deze paerden te
lichtelijcker in hun lant te krijgen / een Weer doen afhondigen dat pber Koop-
man / die dertig paerden meezengt / om hen te verchopen / van al zijn ande-
re waren byp kan tellen en schattingen zal zijn ; 't welk oorzaak is dat men
uit alle geteefen van Indiën berwaarts voert / en voornamelijk uit Persien ,
en uit de Sultania van Sana in Arabien, daar de beste paerden gebouwt wor-
den. De krijsheden zijn de gehele dag met schieten bezig ; en de Koning
geeft een vergelding aan de genen / die best geschooten hebben. Deze Voorst
heeft omtrent vijf duizent Elefanten / en veel andere bestien. De Kroopli-
den stijgen op Ossen / en volgen dus 't heir / 't welk / voertrekkende / een
grote streck lants beslaet.

**Rijk-
dommen
van Pe-
gu.** Het lant is rijk in mijnen van goud en zilver / en heeft veel Robijnen / Sa-
fpyen / en andere gestrenten. Dit maakt de Koning zo rijk / dat zijn schat-
ten dagelijks hermeerderen ; en men zou menen / als men de schatten van
zijn Hof en Voorzaatshuizen ziet / dat al de rijkdommen der Indianen daar
by malhandert gekomen waren. In een van zijn Hoben / te weten te nieu Pe-
gu, is zo groot een oberbloet / dat men naanwelijks rekening daar af houdt :
ja daar is niemant / om dat te bewaren ; en de poorten worden des nachts
opengelaten. Men ziet daar onder andere dingen de gedaante van een groot
man / heel van dicht goud / en op 't hooft een goude kroon / die met robynen
van onwaardeerlijke waarde berceert is. Men ziet noch ranom dit groot
beeld de gedaante van vier jongens / ook van goud : in voegen dat het schijnt
dat

**Beelden
van goud
en zilver;**

dat dit een van hun Afgoden is / schoon ze zeggen dat dit niet vermaakt is ge-
 maakt. In een ander Hof is een zittende Vrouw / heet van diche yuber / met
 een kroon gelijk 't ander beeld / maar kostelijker in gesteenten. In andere Ho-
 ven zijn beelden / van Ganzé gemaakt / 't welk een stoffe is / van loot en koper
 vermengt / daar af ze hun Bize maken / zekere munt / die echter de konink-
 lijke niet is. De kronen van deze leste beelden zijn zo kostelijk als d'anderen /
 met de grootste Saffren en Klobpien / die men zien kan / versiert. De Pe-
 guanen zijn alle op een zelfde wijze gekleed / te weten met Laken's dair hatoen.
 Alder gaat daar blootboet / hi ook de Grootsten ; en ze denken nimmer de
 doeten / 't ze dat ze te voet of te paert gaan / of iets doen dragen. Het lant
 heeft overvloed van suiker / 't welk ze overal toe bezigen ; ja ze mengen hem
 ook in de ciment / om hun huizen te dekken. Hun huizen zijn kostelijk en
 prachtiglijk opgeschikt / zonder 't goud en azur te sparen. Als de koning / of
 enig groot Heer een huis wil bouwen / bezorge hij zich van 't zwaarste
 goud / om daer te begaafden. Want het goud is daar / gelijk in veel andere
 plaatsen van Indien , niet gewint / maar een koopmanschap. Alden bindt ook
 op de markte van Jahaba vonds Pegu een groot getal haar kostelij / daar men
 goeren zijder toe slaaden stant / dus is het al te plaats / daar ze hoogen / ge-
 bruid te worden. Dit heet een goet montge van deze metalen ; want ze
 begaafden ook / gelijk ik gezegt heb / de azur / en ischt de aachtshuizen van
 de Siam / en ook hun huizen op de Per sianische wijze. Zwaarig is byna allen
 Pegu , daer niet gespaart wordt om een goet gebouw te maken / 't welk ze met
 schijven van Schelpadde dekken / die ze heel aachtiglijk te samen kunnen
 hoogen. Alden ver daar een plaats / in de welke niet anders gemaakt wordt /
 van Jang's doots / dofsen / buffetten / zalen en harnassen van paerden en Ele-
 fanten / alsoe niet goud en zilber behoeft. Jang eenmaal een uitsing van een
 Elefant door de koning kopen / die een grote hoop getrokken. Daar is
 een wonderlijk de quaet door de gebouwen / dat is dat beginen / die van hun
 reimen te doen / zingvorige de heuinen met sterke huizen / en kostelijke gebou-
 wen schijden / maar in huizen als landhuizen wonen / die van hout gemaakt /
 en niet steen of beton zijn / doch echter bequaam genoeg om hun tepen 't quaet
 heere te beschutten. Wat de kooplieden / Handelaars en Winkeliers aan-
 gant / die in hun winkels en pakhuizen iets te verkiezen hebben / ze wonen in
 sterke huizen / die van steen en gebakke aarde wel gebouwd / en met sterke deu-
 ren en sturen wel bewaart zijn. Deze huizen worden by hen Godons genoemd.
 In al de Steden van Pegu en elders zijn Paraghas , of Gethozenen / die wel
 oppassen in de verhoping der waren en koopmanschappen aan de kopen / die
 ze in hun toezicht nemen. Indien ze een quade hoop doen / zo valt die op hen /
 met grote onbet en laster / die ze met alle mogelijke wijze pogen te schuwen.
 't is des halven heel vermaakt met deze lieden te handelen / om hun ge-
 trouwen onbetrouwst / en om de goede oordening / die in 't kopen en ver-
 kopen onderhouden wordt : want men sel al 't geen / dat men kopen of ver-
 kopen wil / in handen van de Senjal , die staat van al deze waren maakt / en
 rekent wat men daar van overblijft zal / als alle toll en schattingen be-
 taalt zijn. Indien men deze rekening goethent / zo geeft men volle macht
 aan hem ; en hij houdt rekening in alle getrouwen daar af : want ze zijn rij-
 ke en uitgekijte lieden / van de welken men niet behoeft te vzezen dat men
 bezorgen zal worden / te meer bewijl ze alles tot voordeel der gener doen / die

en ander-
ren.Lilieding
der Pe-
guanen.Pracht in
hun ge-
bouwen.Opzich-
te handel.

zich in hun handen begrepen. Wijders / indien men geen bejagen in de koop heeft / zo mach men die de gehele dag afzeggen / 't welk echter tot schande van de Sensal gebijt.

19. Beschrijving van de vloet *Caypumo*, die als de *Nyl* overvloeit. Oorlog om de witte Elefant. Heusche daat des Konings van *Pegu*. Beschrijving van 't Hof des Konings en van de Koningin. Vogelvlucht. Paradijsvogel, en zijn gedaante. Andere vreemde Vogels. Verkeert gevoelen van 't Ambergrijs. Wonderdaat aan een *Christen*. Wonderlijke zomer. Witte Elefanten. Redelijkheid en grootmoedigheid dezer beesten.

Vloet
van Cai-
pumo.

Het Rijk van *Pegu*, dat oberbloet van alle dingen heeft / die voer 't leven nootsakeijch en dienstig zijn / woerz ten meestendeel bespoeit van deze grote Vloet / die dooz de genen van opper Indien *Amucharar*, en dooz d'ingeboenen zelven de vloet van *Pegu* of *Caipumo* en *Maraban* genoemt woerz / die dooz verscheide takken deur dit gehele lant / 't welk blak is / loopt / en dat ten hoogsten vruchtbaar maakt. Deze Vloet bloeit ober van Visc en *Arrobobillen* / die zo in geheel Indien tot hun spijis gebruiken. Ik zal ondertusschen zeggen dat onse Harbbschrijvers zich grotelijch vergissen / die de Vloet / de welk *Tangu* bespoeit / dooz de zelve stellen als deze van *Pegu*, schoon zo verscheiden / en verre van malikander gelegen zijn: want deze koomt uit de grote Binnensee van *Chiammay*, bloeit deur *Brema*, of *Brama*, en sleept veel sijn goud met zich / dat hy uit de verscheide Rijnen trekt / daar af dit lant vol is. Hy bespoeit ook het Koninkrijk van *Prom*, daar de heerlijke Steden van *Melintay*, *Calamba* en *Amirandu* zijn / welks heerlijkheit aan die van *Ava* paalt. Deze Vloet bloeit ook deur 't Koninkrijk van *Boldia*, dooz de genen van opper Indien, *Siami* genoemt / daar de volken heel beleeft zijn; 't welk tot een spreekwoort onder hen gewoorden is / zo beleeft als een *Siamite*. Dit *Siami* is een groot Koninkrijk / 't welk men 't Rijk van *Siammon* noemt. Daar na koomt *Berma* of *Verma*, 't welk naar de zijde van *Tazatay* aan de Koninkrijken van *Pandior* en *Muantay* paalt. De Hoofstat daar af woerz *Carpa* genoemt. De Koning van *Pegu* vermeersterde dit Koninkrijk van *Berma* twee jaren na dat hy 't Rijk van *Sian* verobert had. Daar na volgen de Koninkrijken van *Vilet*, *Abdiar* en *Caypuma*, van 't welk *Camarane* de Hoofstat is / daar af wy hier na zullen spreken. De Koning van *Pegu* heeft veel andere landen onder zijn gewelt gebacht / doch dooz middel van zijn *Talcada*, of *Stedehouder* / die alle de vooverhaalde Landen dooz hem vermeerstert heeft / namelijk *Sian*, *Berma*, *Tavay*, *Manar* en anderen; gelijk ook de Koninkrijken van *Perperry*, *Tarnassery*, *Maragura*, *Geruale*, *Longura*, *Nigrane* en *Joncalan*, dat aan *Malakka* paalt. Hy / *Sian* veroberende / kreeg ook *Ban*, *Ploan*, *Odia*, *Macaon* en anderen / die de Koning van *Sian* verobert had.

Doling
der Harb-
bschrij-
vers.

Siami.

Landen/
die de
Koning
van *Pegu*
ver-
obert
heeft.

Deze Woerz is heel naerftig om alderhande hzeemde en wonderlijke beesten van alle zijden des werelts tot hem te doen brengen. Zo komen ook derwaerts in verscheide Havens / gelijk in die van *Dagon*, twee dagreij-
zens

zeng van Pegu, te Martaban, vier dagreizen daar af / en te Gufan, twee dagreizen van Caponin, daar de grote Zeeboezem van Sabarik, aan de mont van de Caypumo, begint. Deze Bloet / gelijk ook die van Ava en Sian, bloeit ober gelijk de Nyl, en begint in 't midden van Bloefmaant / en duurt tot in 't midden van Oogftmaant; 't welk deze landen heel bzucht baar maakt. Zp fleepen veel fijn goud by d'zaden mee / 't welk de Koning tot de verfterking van zijn Kerken en Afgoden gebzuikt. Want het Gout en Zilber is daar koopmanschap / gelijk wy gezegt hebben; en hun munt befaat in Koper / Tin en Lood / 't welk zp Ganzé of Ganza noemen. Alder die wil / maakt dit / doch met toelating van de Talcada, die d'Oberfte is / of van de Cubray. Deze munt is gangbaar tot in 't Koninkrijk van Tavay, 't welk het lefte in 't Rijk van Pegu is / in 't midden van 't lantschap Manar, dooz deze grote bloet van Marfina of Menan befpooeit. Dit lant van Pegu is zo gematigt / dat'er daar het gehele Jaar deur groen is. Het Volk is daar eer wit / dan zwart / en fchoon van gefalte. De Vrouwen zijn aangenaam / geestig en cterlijk gekleed. Het lant draagt Dier / Sendaal / Quikzilber / Cinaber en Agelen. Men maakt daar veel Naamelotten / Tapjten van pluimen / en zijde stoffen. Men bind daar oberbloet van rijs / en wilde beesten: kozt / hen gebzeekt niets / dat tot hun gerijf nootzakelijk is / dan goede Paerden / tot welkers verkrjgging de Woft grote blijt doet / gelijk wy hier dooz aangewezen hebben. Het Hof van deze Koning is aan 't uitterfte van nieu Pegu, en heeft aan de Noorzijde een aangename Heubel / die 't dooz de wint befchut. Daar zijn Tuinen van alderhande kruiden / en onder anderen van vijderhande Palmboomen / met muren beftoten / gelijk een park / daar men alderhande beesten boed / die de Woft overal doet opzoeken / hoe dier het hem ook koft. Gelijk men daar af een boozbeekt in de grote oorlogen ziet / die hy tegen de Koning van Sian om de witte Elefant boerde / (die deze Koning niet aan hem wilst de geben) om hem in zijn Calachar, 't welk dit groot park is / te zetten. Aleagar, of Chaumigrem, Koning van Pegu, Wader van de geen / die in mijn tijt heerschte / boerde deze Woilog met een heit van tien hondert duizent krijdbare Mannen / twee hondert duizent Ruiters / vijf duizent Elefanten / en drie duizent Kamelen. Hy had vijftig duizent Ruiters alleenlijk tot boozlopers. Hy won en verdelgde eindelijk de booznaamfte Stat / Lagi of Sian genoemd / die men twee malen groter dan Parijs maakt. 't Woilog duurde tweeëntwintig Maanden. Hy kreeg alle zijn Schatten / Wijden en Kinderen / die hy met de witte Elefant naar Pegu, vijfsenftig dagreizen op een Kameel van daar / boerde. Deze Koning / zich tot aan 't uitterfte vertweert hebbeide / en alles verlozen ziende / flozte zich van boben van zijn Hof nederwaarts / daar hy in stukken gefcheurt wierd. Een van zijn Dochters / en enige andere Woftinnen doodden zich zelven dooz middel van een rond pzer / 't welk zp gebzuiken / daar men 't hooft infteekt / en de boert in een touziet / en dus het pzer toenijpt / daar af men baerdiglijk verwozgt is. Indien Adigala, een van zijn Gemaktinnen / en zijn andere Dochters tijt om dit te doen hadden gehad / men zou hen nooit levendig wechgeboert hebben. Men hield van de dochters niemant ober / dan een Woftin / die aan de Mogos, de naam van Groot boerende / verlooft was: want deze zoon van de Mogos volgde 't heit des Konings van Pegu, om zijn bzult meer te krijgen /

Oberbloefing van bloeden gelijk de Nijl.

Getemperde lucht van Pegu.

't Hof van de Koning.

Woilog om de witte Elefant.

Lagi of Sian verdelgt.

gijnsheid
des kon-
nigs
bait Pe-
gu.

die men gebangen meeborde. **Wij** / door de boeten van deze **Wijf** noetval-
sende / draecht door zijn geboden zo veel te weeg / dat hij in gemede aangeto-
men weder / en verlost kreeg om by zijn **Wijf** en **Schoonmoeder** te ho men.
De **Koning** ging hen zelf bezoeken / om hen te vertroosten / en vertrooste
aan hen de betandwing der betrettelijke dingen / die nu en niet een goede/
en dan ten quade nemen. **Wij** sechold hen ook hun losgecte **gijns** / selve hen in
volkome **vrijheit** / en zond hen alle dus wech met **rijke** geschenken / en des
dat deze **jonge Wijf** zijn **Wijfs** in verode. **Wij** dee hen want na niet alle **prins**
en heerlijkheit deur alle zijn **landen** verzellen; en van die **rijn** af begon de
groothelt van deze **Mogos**, die aan de **Koning** van **Pegu** **schatbaar** was.
Maar hij / zich sedert **opperhoof** gemaakt lijdende / draet de **defteste** / die
hij aan de **Koning** van **Pegu** gedaan heb. **Waar** **niet** by d' **oort** / die de
Koning van **Pegu** had / om deze **grote** **oort** aan te bangen / die zo veel ver-
delingen en **verwoestingen** **veroorzachte** / **afkomstig** om een **witte** **elefant**
te hebben / die / **gijns** **Sepans** **griete** / **vervals** **door** al de **genen** is / die
hem in hun **macht** hebben : want deze **elefant** heeft aler aan **lijf** of **zot** **be-**
nningen 't **leven** en 't **lijf** **gehoft** / **gijns** **niet** aan de **leste** **Koning** van **Pegu**,
die door 't **verloot** des **Konings** van **T'angra**, zijn **tegenwoord** / door de
Koning van **Aracan** dat in **verloot** toerde. **Waar** **niet** men **sonder** **lijf** **verloot** **ele-**
fanten **bind** / zo zijn deze **leiden** **echter** zo **beest** / dat zo **vele** **aansteden**.
Wien **hiel** in **Sian** door hem een **plechtige** **bijsche** / **waer** in alle **plaats** en
heerlijkhelt **vertoont** **werd**. **Wien** **noemde** deze **bijsche** **Onklay** **Pelen**, dat
is **blijchap** der **vroumen**. De **Koning** van **Pegu** **had** **oet** **witte** **elefanten** **door**
zijn **wagen** : **dorch** **ich** **geloof** dat men in **geheel** **Indien** **niet** zo **veel** **dier** **zo** **vele**
nigen **binden** **zon**.

stammen
door de
witte
elefant
verloot
beest
zaalk.

de **sech**
ding van
't **hof** des
Konings
van **Pe-**
gu, **waer**
heer **voort**
brink is.

Wet **hof** van deze **Wijf** / door hen **Chaluf** **Bemba** **genoemt** / **te** **veel** **be-**
rijdig. **Wan** **oet** **zijde** **staam** **dier** **kenzen** **van** **gladgemacht** **marmeren** / **wie**
als **Aclaffen** , dit **groot** **gebou** **onderstaenen** / en **ziet** een **effelij** **gestalt** **mar-**
ken / dat zo **schijnen** te **lingen** **van** dat **ziet** **verloot** **zijn**. De **steer** / **waer**
af dit **gebou** **getimmer** is / **schijnt** **spiegels** te **zijn** : want men **ziet** **het** **gehe-**
le **opgelege** **boisch** / en de **tuinen** **daar** in . **Waarom** zijn **grote** **grachten** / en
men **gaat** **der** **waer** **is** **oet** een **bejoring** in een **poort** **van** **andere** **matige** **hoof** / en
daar de **beeltenissen** **van** een **keus** / en **van** zijn **Genastin** **zijn** / **oet** **dieren**
stuk / en **van** **gespik** **marmer**. De **bloet** is ook zo **glad** / dat **zij** / **oet** **in**
een **zee** / dit **geheel** **gebou** **vertoont**. 't **oet** en **Waar** **is** 'er **niet** **gespaart**.
Wien **ziet** **daar** ook al d' **oort** **ogen** en **steyden** / die deze **Koningen** **aant** **hun**
branden **geleert** **hebben**. **Wien** **treed** **van** **daar** **af** **lang** **en** **marmer** **trap**
pen in een **laeger** **hof** / **geheel** **niet** **looft** **oet** **omringt** / **daar** een **reefs** **rijke**
spring **is** / **welks** **water** **deur** **berfsche** **buizen** in de **tuinen** **loopt** / die
niet een **sterke** en **lange** **muur** **bessoren** **zijn** / **daar** **men** **voeren** **van** **woonderlij-**
ke **hoogte** **bind** / die een **heel** **aangename** **schaduw** **maken**. **Wan** **een** **der** **ele-**
den **van** deze **tuin** **naar** 't **welken** **bloet** de **grote** **bloet** **van** **Caypuma** ; en **aan**
d' **andere** **zijde** **is** een **grote** **wandelp** / **daar** **men** **ruime** **velden** **door** de **woede**
der **versen** **ziet** / die in **groot** **getal** **onder** de **schaduw** **van** deze **boomen** **gaan** /
de **welken** **een** **grote** **menigte** **van** **alder** **hande** **bytsen** **dragen**. **Wien** **ziet** **daar**
ook **veel** **Simmen** / **woide** en **tamme** **Paubben** / **Paubetten** / **witte** **bel-**
hoenders / en **andere** **vogels**. **Wien** **ziet** **niet** **oet** **van** **daar** **noch** **andere** **tul-**
men / en **heerlijke** **gebouten** / **geheel** **van** **marmer** en **poets** **steen** **van** **ver-**
selde

fcheide beiden gebout / met om byter daar in / die een franfche halve mijl
 in zijn omkeer heeft. Een van deze gebouten is dooz de Woning van de Ro-
 ningin / 't welk zich strekt aan een ander park van bzeemde en uitmuntende
 beften / gelijk d'Agovari, die mufkus boozhængt / de eiberkat / de Giraffe,
 de Sinder (een heeft als een hert / of eigentlijk gelijk de Rangiferen van Sa-
 muëtenlant in Mofkovie, diennen als paerden gebuht) en d'Abada, of Ai-
 nocerot. Men ziet daar ook een Centjoozn / die 3p Drugala noemen/en't hooft
 van een ander / met de hoozn in't boozhooft / aan een fpringhzon ingepast / en
 veel andere wonderlijke en bzeemde dingen. In de grote Tuin van de Sulta-
 ne is een Vogelvlucht/daar ik Paradysvogels / van d'Indianen Manucodiata
 genoemd / gezien heb. Onze Europers geloven ten meefteendeel dat 3p geen boe-
 ten hebben / gelijk men die allerlyk met enige pezen en dyaden tot ons bzingt.
 Maar dit is misverftant / want het is zeker dat 3p boeten hebben / die 3p / ge-
 lijk d'andere vogels / om te gaan en te ruften gebuhten. Men zegt ook dat
 3p minner op d'aarde dalen / en dat 3p hun neft op de røg van 't mammetje
 maken / en daar hun Jongen uithoeden. Doch dit is onwaarfchynelyk.
 Ik heb te Goa een levendig gezien / die van een Portugees met d'aangenaam-
 ste bloemen godoed wierd. Deze Portugees zeide dat deze vogel die grote lijns
 demtde / en doornamelijk de bloem van de Calanfur of nagelbloem. In de-
 ze vogelvlucht zijn noch andere vogels van bzeemde gedaante. Daar is een /
 die een lange en fcherpe bek heeft. Dit is een roofvogel/die van bleefch leeft/
 en Tanarif genoemd word. Een ander / Tifcan geheten / is wit over 't gehele
 ligthaam / en heeft onder aan de buik een bofch pluimen / die naar een ber-
 droogde Roos geijkt. Zijn bek is fterk en krachtig / gelijk die van een W-
 ren / maar groter / zwart en zo fterk / dat hy een been van een Hamel bzehen
 kan. Ik geloof dat dit de vogel is / die men Grifon, of Grijpvogel noemt/
 fchoon hy niet meer dan twee boeten heeft. Want wat de vogel met vier
 boeten aangaat / ik heb nooit hozen zeggen dat men zodanig een in alle de lan-
 den vind / daar ik geweest heb. Deze vogel is een dootbyant van de Tanarif;
 en diefhalven zijn 3p genoorzaakt hen van malkander te zetten. Men bzingt
 daar noch veel andere bzeemde vogelen / die uit de Molukken, uit de Maldive-
 ven, uit Java, Sumatra, en andere Eilanden van d'Indifche zee komen.
 Men vind daar ook Struisvogels / die 3p Zanzir noemen / naar de naam
 van 't Eiland / van daar men hen bzingt / en die wonderlijk groot zijn. Men
 ziet in de byber van de Sultane ook alberhande Watervogelen / zo berfcheide
 van beiden / dat 'et wonderlijk om te zien is. Zo meken zich met vifch / en
 met zeker flijm / 't welk zo fmakelyk booz hen is / dat 3p / 't eenmaal ge-
 smakt hebbende / nimmer van daar vliegen / en zeer vermenigvuldigen.
 Men vind daar Konynen gelijk grote Ratten zonder flaert / die contom deze
 byber in de fchaduw der bomen gaan knaauwen / en gaerne dit flijm eten.
 Men ziet'er ook kleine Simmen / die / heel aangenaam van verdoe zijnde/
 haer zo fijn en zacht als zijde hebben. In deze byber was ook een Krokodil/
 uit de bloet van Pegu derwaarts gebacht: maar de Koning beval dat men
 hem doden zou / om dat hy grote fchade onder alle deze beesten dee. Men
 bracht hier toe drie Pangins (fchuiten als overdekte Almadien) hy / en men
 had grote moeite om hem te vangen / na dat men hem op verfcheide plaatfen
 onder aan de buik gewond had. Wy waren'er hy / toen hy gebangen wierd/
 meer dan een maant na des Konings bevel; en dit heeft gaf / alftervende / zwa-
 re zuch-

Hof van
 de Ro-
 ningin.

Vogel-
 vlucht.
 Paradys-
 vogel.

Bzeemde
 Vogels.

Struis-
 vogels.
 Water-
 vogels.

Een
 Krokodil
 ge-
 boort.

re zuchten uit. *Op* wierd gebilt; en men deelde 't bleefsch onder de *Wobelingen* uit. Het bleefsch van dit beest heeft zo zoet een reuk / als of het muskus was. Dit gaf aan een van mijn makkers stofte van te zeggen dat het *Ambergris* zekerlijk van dit beest dooztquam / en dat hy zulks ook van enige *Portugezen* gehoozt had. Wat my aangaat / ik ben niet van dit geboelen / om dat men in d' *Ellanden* / daar 't grijs / wit en zwart *Amber*-gebonden word / nooit *Krochodillen* heeft gesteren: en 't is / naar dat ik in mijn reizen verstaan heb / waarschijnlijker dat 'er op de gront van de zee groeit / gelijk enige *Ellanders* hebben aangemerkt / die dat als een lijn of pek / 't welk dik word vergaderd hebben. Ik geloof noch minder dat de *Walvisch* deze bocht bezich heeft: Want ik heb dikwijls *Walvischen* zien en helpen vangen / en 't ingewant doen druzoeken / zonder iets te vinden / dat daar naar geleek. *Wijders* / zeker *Portugees*, *Don Jaime* genoemd / heeft ook tot ons gezegt dat hy een groot getal van *Walvischen* te *Malakka* en *Tacola* had zien vangen / daar men vijf van overmatige grootheit in twee jaren ving / die hy ook naerstiglijk had doen bezichtigen / zonder iets / dat daar naar geleek / te vinden.

Tamme
beesten
en vogels.

Op dit *Hof* is een ander park / met tamme vierboetige beesten / en met getemde *Dogelen* verbult; gelijk *Frankelinen*; *Paauwen*, *Galispanen*, of *Indiaansche hoenders* / 't welk hun gewone hoenders ten dienst van 't *Hof* zijn / met jonge slaven / om hen waar te nemen / en om d' *agieren* / die deze vogels leggen / te vergaderen. Daar zijn ook veel witte / rode en graauwe belthoenders / aan de welken men eens des daags zeker klein zaat / gelijk garst / maar heel zwart / 't welk *3p Naver* noemen / 'eten geest. Daar is ook een park booz de *Leeuwen* / een ander booz de *Oppers* / en anderen booz andere dieren; maar 't is deerlijk dat men daar alle dagen enige rampzalige *Dootschuldigen* ziet verpozelen om van d' *Elefanten* gedoot / en van de *Leeuwen* en *Oppers* verslonden te worden. Men stichtte daar een *Kerk* / uit oorzak van een wonderdaat / die / gelijk men zegt / daar in 't vijftienhonderttweënzeventigste jaar aan een *Christen* gebeurt was. Want men zegt dat deze *Christen*, eerst den *Leeuwen* / daar na den *Elefanten* / en eindelijk den *Oppers* / als de wreedste beesten / boozgeworpen / altijd gezond en behouden daar uitquam / zonder dat deze beesten hem wilden aanroeren. *Op* wierd d' *es* hadven hier af verloft; en de *Koning* gaf een vergelding aan hem. *Op* / gebzaagt wie hy was / antwoozdde dat hy een arme *Christe Pelgrim* was, van *Frankrijk* gekomen, om 't heilig *Graf* in *Jerusalem* te bezoeken, en dat hy sedert met de *Caravane* naar de berg *Sinay* in *Arabien* was getrokken, en dat hy van daar uit godvruchtigheid naar de stat van *S. Thomas* trok, om 't *Graf* van deze *Heilig* te bezoeken, en dat men daar tot hem zeide dat hy naar *Cranganor* moest trekken, daar deze *Apostel* gemarteld wierd: dat hy by gevolg nieuwsgierig had geweest om 't *Hof* van deze grote *Oppervorst*, daar af men deur geheel *Indiën* sprak, te zien, maar dat men hem, toen hy over de vloet van *Pegu* wilde trekken, niet zonder gelt had willen deurlaten, dat hy, onverzien daar af zijnde, in 't water was gesprongen, om daar over te zwemmen, en dat men hem, daar over gevangen hebbende, veroordeelt had tot van de wilde beesten verslonden te worden. Zeker *Jesuit* te *S. Thomas*, hier af berseht / verkreeg na deze wonderdaat verlof van de *Koning* van *Pegu*, om daar / tot gepeugenis van deze daat / een *Kerk* te bouwen.

Wonderdaat / die aan een Pelgrim geschied zou zijn.

An

In deze Parken zijn ook Wijvers van klaar water / daar men Schiltpadden van middelmatige grootte / en van 30 aangename ertwe ziet / dat men nergens vindt / die 30 schoon zijn. Zp maken van deze schilden 't meeste deel van hun huisgewaad / en vercleren daar mee hun Koffers / Guweelkassen en andere dingen ; 't welk heel sierlijk staat : want zp doen 't effen en glad maken / ja zodanig / dat men daar deur zien kan ; 't welk heel aangenaam in 't ogen is. Deze Doest schept groot vermaak om in Loumaant / als hun zomer aankoomt / (want te Pegu , en in alle deze landen naar de Tropicus , en onder de Zona Torrida , hebben zp hun winter in onze Bloesmaant / Somermaant en Hoosmaant / uit oorzak der gewone Regens van deze tijt / daar in hun winter bestaat ; en hun zomer begint in onze Herfst / en duurt dooz een strjdbige reden / onze gehele wintermaanden deur ; men bevindt desgelijks in Cochinchina , daar zp drie winter- en negen zomermaanden hebben) deze Schiltpadden / die zp Elisar noemen / te bezichtigen. Hp doet dan de genen / die hoogst van ertwe zijn / uithalen / en dooz mannen / daar toe bequaam / hen 30 zoetelijk het schild afhalen / dat zp daar af niet sterben ; en in drie jaren zijn zp weer 30 schoon als te vozen / en blijven dus vijftien of thintig jaren / en worden / out zijnde / heel root / en dan gebruiken zp hun schilden / die schoon zijn / noch twee of drie malen. Als de Koning een van deze Schiltpadden eten wil / 't welk een heel lekkere brok is / snijdt men hem 't hooft af / en bereidt hem vijf dagen daar na. Deze beesten / schoon van hun hooft berooft / blijven echter noch in 't leven / gelijk wp dikwijls bevonden hebben. In deze Wijvers is noch zeker zeebeest / welks huilt / die graau verzijbert is / men gebruikt om verscheide dingen van 't huisgewaad te bekleden. Dit heeft / Afusa onder hen genoemd / vermenigvuldigt zich groterijks in 't water / en is van gestalte byna gelijk ons zekalf / en 30 groot als een kleine muilēzel / die onder hen in hoge achtning is. Zp hebben noch een ander beest / welks huilt zp gebruiken om kasakken en schilden af te maken / die 30 vast en bestandig zijn / dat'er geen pzer dat op heeft. De vier witte Elefanten des Konings zijn daar mee gewapent / en hp zelf draagt ook een harnas daar af / dat met enige lichte zijde stoffe bedekt is. Deze Elefanten zijn dan wonderlijke kracht ; en de Koning schept groot vermaak in zich dooz hen op een Telanzin te doen boozttrekken / 't welk als een bedekte rogbaar met vier raden is. Ik zag hem eens dat hp zijn Nangis , of opperste boerman dee roepen / om hem / wandelen wissende / zijn Telanzin te doen bereiden. Hp had ondertusschen bp hem twee van deze Elefanten / die hp aan de Doest van Suak vertoonde / en preeg hen dat zp de sterkste en machtigste van de werelt waren. Een van deze beesten ging terstont van daar / en / deze Telanzin , met raden en toerusting opbarteende / bracht die met zijn tanden booz de Koning / en zette haar zachtelijk neer / als of het licht was / schoon dit alles wel vijf duizent ponden woog. Deze daat behaagde zo wel aan de Koning / dat hp van toen af beval dat men / boven 't gewoon deel / noch tien ponden suiker meer aan deze Elefant geven zou. De booznaamste spijs van deze beesten is rijst / in melk tot klompen gekookt / daar af pder vijftig ponden tot zijn deel heeft. Men laat hen daar na ober 't velt gaan / daar zp groot vermaak scheppen in zich met bladen van Cicomorre , en van andere bomen te weiden / die heel aangenaam aan hen zijn. Zp zijn ook gaerne in de koelte / en in de Wijvers / daar zp zich baden : want

Wijvers.
Schiltpadden.

De heer.
de zomer.

De schil-
den den
Schiltpadden
afgenomen.

Afusa.

Witte
El. fanten.

Spijs
der Elefanten.

Agam
te der
te am-
te am-
te am-

ze zijn te bloeding van 't bloet onderwerpen; en de listre is den heet regn. als het water den niet heel aan beken / gaan ze daar in leggen / en nemen zich raam. Agam beschaaftheit is robandig / dat ze zich moot / in te maats opwerpen / te jamen zullen betruwen. Men seft dat ze twee jaar dragen / en twee hondert jaren leuen. Dit heet is by alle oosterse doelen in hoge achting / om de grote vleesch / die ze daar af heugen. De koning van Pegu woond om de grote menigte der Elefanten / die hy heeft; Quincenken Jafel, dat is de grote Vort der Elefanten, gepremaat.

Agagop
beating
der Ele-
fanten.

Agagop
beating
der Ele-
fanten.

Deze koning (schijnt groot betmaat om zijn Elefanten / kostelijk toe-
rust / eenmaal in de maan in slagzending te sien / gelike ze dan by opzending
tien op een rij gaan. De overste van d' Elefanten heeft de wooging / en is
gewapent met de hult van een Krokodil / die met een laken van gesliffen
gout overdekt is. De green / die daar op zit / is met een goud laken op een
groene grout gekleed / en heeft een speet / daar de hult van een Leeu aan
hangt. Dooy deze overste Elefant gaan twaalf jonge Doartinnen / die met
bescheide betuen gekleed zijn / en / trouwels dragende / die dierlijk geschi-
bert zijn / dooy deze Elefant gaan vanffen / om die te beschengen. Agam
geacht is met roet bloet geschildert; en ze maken heel byerit en wonder-
lijch gebaar. Als d' Elefanten in slagzending gaan / dragen ze niet dan hun
behel van hulden / en een sale haars dooy de snuit; maar in hun vtergion
zijn ze kostelijk gekleed. Alster deze woofte volge een heug van bulgert d' Ele-
fanten / alle in opzending; daar na des konings Jafel / met zijn kinderen
in / dooy verleden als een Agam / dooy deze ze vermaarde water Elefant
getrokken / en dan enige andere Elefanten gevolgt / die op andere Elefant
ritten zitten / met zijde snoeken / om hen te terugheit. Dit alles is werpt uit
sulten / trompetten / (spelmagen / en ander speelmag / op welk geluid
vanffen; want in / gelike het speet / deze beken vermaakt schijpen. Men
stet den ook met schone haarsheit gaan / als of ze veracht waren. Men
daer te is dit gebaar een loer well mag / die onverzachtig vnaas doet de knal
dooy de hantelike Aetel hep. Deze beken vleuen verfont gaan / en wil-
den niet dooygaan dooy dat men ze rampalige / die niet anders dan de
doot met de slag van een snit verbechte / dooy van draagt. Deze Elefan-
ten / toen methandert aasende / verontwaerdighden zich niet om hun aan te
roeten; en een der genet / die daar op zat / blon af / en doe deze hontind te
aarde leggen / en / hem enige slagen met het zijde snoet gegeuen hebden /
zeide met gesmoet toe den: Ghy hebt een dat / die betamelijk voor u is / ge-
daan. Deze beken / als hier mee vermoegt / verdelgen toen hun hep. Men
zag dat een van deze Elefanten / die groot en stout was / aan de kanting van
Pegu dooy de kanting van Shan, die zijn onderdooping was / gesponnen
wield / om 't vernuft en de wijsheit van deze Elefant. Zo heeft als ze ge-
komen was / beheel de koning dat men aan hem 't eten zou geuen / om zijn
zeben en handel te sien; want de genet / die wel gelde 't zijn / eten heel zedig
lijst. Maar de meefter / die hem geachtig had / zeide tot de koning dat hy
niet niet beschote 't eten / en dat er gevecht was / als men aan hem te vter-
hen gaf. De green / die had had om vnaas aan hem te byngen / en die de ro-
sticht ober d' andere beken had / byacht / of uit verachtig / of om 't vernuft
van dit beest te beproeben / water in een vaal en smobig vaal. De Elefant
hem duar gelings aasende / sa h zijn snuit in zijn moot / en draide uit zijn

Agam
beating
der Ele-
fanten.

Agam
beating
der Ele-
fanten.

hogwaart een waarin en flinkend water/naar met hy der Meester gezeel over-
spood. De Meester gaf met zijn stok hem een slaag op 't hoofd; maar d'ele-
fant dooide de meester niet zijn snakt. De Kloonting / over de seymaandheit
van deze elefant vertoontert / die byzant in een ruuber zijher wat dooz hem
brangen / en een heerlijch en heffelijch barmaas dooz hem hopen. Maen doet hem
ook d'elkoud is uit goede waen een; en hun galten zijn cterlijch / en met goute
en smetelblauw geschildert. Hun spij is berseijde gekooch graan als gars/
rijst / hogre / en ander gewas. Zy seymen groot verniaht in fruten; maar
niet in vleesch of visch. Maen moet hem niet grote aertelichheit dienen; want
indien se een watelijc verhoort wederen / se jonden zy / alleelijch met de slug
naar de hute / een man doeren. Zy verstaen en begripen heel veel al 't gren/
dek men tot hen jage.

20. Gehoorzaamheit aan de Koning van Pegu. Wijze van heiren te ver-
gaderen. Straf, die men aan Vorsten pleegt. Hoe de gedingen be-
slecht worden. Wijze van eiden der *Peguanen*; en hun wapenen.
Hoe de Koning uitgaet, en met wat gelooft. Uirvaart van een le-
vendige. Gehoegene van S. Thomas. Neiging der Peguaanische Ko-
ningen tot rovery. *Abdale* en zijn aanhang in 't geestelijk, en straf-
fen, aan zijn Geestelijken.

Voorts / de geschoorzaamheit tot de Moort is zo groot in dit geset sijt
van Pegu, dat / sehoon het van ontelijche volken betuult is / 't eerste
alle zo dat aan sijn blent sijn / dat zy / op 't minste bebel / 't welk hun
wegent de Moort aan hen gedaan woord / alle bereid sijn om dat / hoedantig het
ook is / uit te hoeren: want zy zeggan dat de Moort te dienen God dienen is.

Zy doen dieghalen ook geen geboden woord de genen / die ten blent van hun
Moort geschoor sijn; verniaht zy hen heilig woord hun Duma actien. Dat
meer is / 't houden sict gelukhig als zy hun vyanden en mahers woord de
Kloonting in d'oojlog sien sterben; als verzeheret van zo veel vyanden te hebben/
die in d' andere hoertelt woord hen bidden / en om genade smeten. Als de Moort
niet een heit vergaderen wil / doet hy alle de genen, die er bezogen te hoegen/
naar hun namen / plaatsen en hoedantigheden opschrijven. De Calfenen, lie-
den hier toe aegdaerbig / rechten versont deur het geset sijt / en scten op
Mancabal of Djonabertsen / met een handende fahel in de hant / die van

was en zcher pech gemaakt is / 't welk niet van met olie gelukchig kan woord
ben. Zy veranderen ook d'elkoud is van heffen / die de doormesters oboeral/
ten dient van de Moort aan hen vertellen moet. Dese volken / dus van de wil
des Kloontings verdortigt / besluten versont tot hun lant / wijden en hinderen
te verlaten / om de Moort te gaan dienen. Sijn alle Aelken en Dozen sijn ook
doemthgmeesters / om de hofsen / die dese lieden in 't reisen doen / doch in ze-
kerre maat behaande / te verlaten: in hoegen dat voer / hoe arin hy ook is / in
des Kloontings dient van sijn leven is verzeheret: 't welk met grote oprechtig-
heit en getrouweheit heffent inzo. De Meesterders der plaatsen hebben dit
simpt ('t welk alle d'ze jeren verandert woord) pber in de plaats van sijn ge-
hoegte / en ook de genen / die niet toeftemming van al 't woord woord de Kloonting
naar toe verhooren sijn. Zy becomen hier in grote blijlijchheit / en bezogen dat

de haantlijfhe penningen aan de gemeen befteed worden / die dient doen / is ooch aan fijn wyden en kinderen / die ze tot eerlijke beftegden / ten dienft van de Dorft / gebuften / pbeert naat zijn ftaat en gelegentheit : want men vint daar veel gemeene volthelers en werfhuizen / daar men 't fletche hoolt gewoont is in d'ardet hout / gelijch in de flijpen / Papiermolens / zijde ftoffen te maken / Suitermolens / en andere ambachten / die voog de ftoning zijn. Souden enig kirijghinecht / uit d'oozlog weertekende / aan de ftoning quam blagen dat deze overte het geen / dat aan hem bevolen was / niet-aan 't gezin want kirijghinecht had doen uitdoelen / zo zou d'overte terfont ontfouden worden / en / fchuldig behouden zijnde / zich op d'aarde moeten uittrekken / daar had een der fobelingen / voog des ftonings bevel / een fook neemt / aan de volte dyle touden zijn gebonden / en aan 't einde van pbeert een knoop / van te ment gemaakt. Deze fobeling begint van d'aarde te ftaan / zonde hem te raken. Daar na vraagt de ftoning hem waarom hij 't getelde deel aan 't gezin van deze kirijghinecht niet gegeven heeft. Hij moet van de waartheit zeggen. Souden hij enige roebijhe beftegning bezongt / zo kirijgt hij niet zo veel flagen / maar ten minften dyle. De geen / die bevel van te ftaan heeft / ftaat althit op d'aarde / tot dat de ftoning hem beveelt met ernft te ftaan. Als dit gedaan is / ftaat d'ander weer op / en / van zijn vjenden bagefaan / bevestig eerbiedigheit aan de ftoning / en / op zijn knielen vallende / bekennt hem van de ionft dat hij hem niet heeft doen uitkleeden / en van dat hij hem dus vernaaft heeft. De ftoning doet hem van voog enig fteet ter maeltijt nodigen : ja de ftoning nodigt zelf hem fomtijts / zonde dat hem zulke tot lafter of fchande gebijt. En gelijch in zijn hooft een drompet gelagen voog / om de ftoning daar af te verwittigen / zo blaast men tweemaal in zijn betrech / en roept uit dat de voffteeder van zulke een plaats zich te betrekken betecht. Hij / van op zijn knielen vallende / knif d'aarde in de gewoondigheit van de ftoning / die hem ombeft / en een ftaelbant of knien van goud en gefteenen aan hem geeft / en hem dus zo vernooft bezicht / als of hij een ftoninrijke gewonnen had : want dit alles voog voogt er bij hen geacht.

Hoe de
penningen
befticht
worden.

De gedingen worden in deze landen haast befticht : want inden temant befticht met fijn gebuur heeft / zo is d'eerfte Dambur. tot de welch hij zijt heeft / de middeftaar daar af / die hen terfont bezetigt. Deze Dambur is als Bramines / en van d'aangienlijche fteden. De ftoning fcept befticht in eenmaal des weels in zijn fteetfoel te zitten / om de gewiltijgh te befchillen te hozen / in 't gezelfchap van zijn Nairen, of d'olmannen / die hem een goud bat toehoud / om daar in te fpuwen. Hun gewoente is zulke in een neusdoek te doen : want het is fchande op de bloet te fpuwen in tegenwoondigheit van de Dorft / ja ooch in fijn Hof / daar pbeert buiten gaet / om zulke in d'ope lichte te doen : en inden temant daar fpuide / zo zou hij / fchoon er de ftoning niet was / waaker afgetoet worden. De gewoente des ftonings in zijn opftaan is Areca en Becel te nemen / 't welch een van zijn Bemalinen aan hem geeft. Een ander van zijn Bemalinen zelf hem met zekere welrukenhe beftem / eez ze zijn onbetreket aan hem geeft : 't welch tot bewaering van de gefonttheit dient. 't Areca en Becel is goet voog de randen : en de geen / die 't gebuht / heeft er nimmer pijn aan. 't Is ooch zeer gemeen deur geheet Indien, Perfen, China, Ethioepia, Iarr.

Areca en
Becel.
waer toe
gaet.

Tartarien, en in d' Indisaanſche Eſtanden. Doch dat van Pegu en Ethiopien maakt de landen zwart / en elders root / gelijk ook het ſpeekfel. Deze volken eten ten meſtendeel op d'aarde / en ſpreiden / in plaats van taſſellaheng / blaſden van bomen neer / die ze niet meer dan eens gebruiken. Ze eten uit ſchuttelen van koſtelijk hout / die op verſcheide wiſen geſchildert zijn : anderen uit porcelaine ſchuttels van China, die zo wel gemaakt zijn / dat ze breen als men vergift daar in doet / gelijk het hout van Euare.

Wijze
van eten.

De Koning / uit zijn Rechtskoel gaande / heeft aan zijn zijde een Koopman / die een koſtelijke dank dooz hem draagt. Hij is omringt met om trent hondert Nairen, alle grote Heren / met een kort zwart gewapent / dat aan de goude draagbant / met geſteenten verciert / (opna alle geſchenken / die de Koning aan hen geeft) op hun zijde hangt. Men werkt daar zo wel in de goutſmederij / als in China, of in enige andere gewesten van Indien. Al d'Edelingen van zijn lijſwacht zijn met bogen van bergult pſer / dat konſtiglijk geworcht is / gewapent. Ze zijn behendig in 't ſchieten / daar in ze zich van hun jeucht af oefenen / gelijk met de ſtale ring te ſchieten ; 't welk een gebarelijk geweer is / en als een ſcheermes ſijdt. Deze hondert Edelingen / die tot zijn lijſwacht ſtrekken / dragen / behalven 't zwart / een pijlkoſer / vol van bergulde pijlen / met een riet / dat wonderlijk ſterk is / en nimmer breekt / aan beide d'enden met berguld ſcherp berſten / eben als een kleine hellebaart. Ze gaan alle in een goede ordening. Een Heer draagt dooz de Koning zijn zwart / en ſchildt / dat van het ſchild van een Schilspad gemaakt / en met Diamanten en Robijnen verciert is / die zodanig ſlikken / dat ze zo veel zonnen ſchijnen. De Koning draagt op zijn hooft een koninklijke Hoofstprank / met grote geſteenten / die als gloejende kolen ſlikken. Aan zijn zijde is een ander Heer / die een grote en koſtelijke Hemel draagt. Dooz hem gaan twee Bootſemakers / die / om de Koning te verheugen / wel duizent belachelijke ſtreken verſichten / en te ſamen twiſten / als of ze malhander wilden doden ; daar dooz ze dikwijls de gehele lijſwacht doen ſtille ſtaan. De Koning ſchept groot vermaak in zodanige voertſen / en beveelt aan ſemant der Heren hen te verenigen ; 't welk ze met groot gebaar doen : en alles heertetindelijk in gelach. Daar was een van zijn voornaamſte Bootſemakers / heel verſtandig in verſcheide talen / die gemeenſchapſelt had met de Jeſuit, Joſeph van Xaintonge, die zijn plicht zo wel aan hem vertoonde / dat hij gezint was een Chriſten te worden / van 't welk de Jeſuit de Koning verwittigde / die zulks gewilliglijk toekont. Hij wierd dieſhalven gedoopt ; en de Jeſuiten hielden hem enige tijt in hun kerck. Zijn Gemalin / die niet deſgelijks wilde doen / vergaderde ondertuſſchen al haar magen / om d'uitbaart van haar Gemaal / als of hij doot was / te houden. Ze bereidden een graf / daar ze hun klachten gingen doen / met ontelike andere waangelobigheden. Ze namen ook Vrouwen mee om te wenen / en een aangename hut van loof op het graf makende / aten gezamenlijk hun middagmaal / om de leſte Waarwel aan de lebendige Overleden te zeggen. Dit gebaar / en deze toefel word gemaakt op dat de Vrouw van de nieuwe Chriſten weer zou mogen hutwen ; want men zou anders zeggen dat ze in 't Chriſtenſdom van haar Gemaal bewilligt had. Deze nieuwe Bekeerde wierd Jakob genoemd / en quam veertig dagen na zijn Doop eerbiedighet aan de Koning bewijzen / die hem vriendelijk ont-

Waye,
niet der
Peguan-
nen.

Hoe de
Koning
gaat.

Bootſe-
maker
een Chri-
ſten ge-
worden.

Mitbaart
van zijn
Gemaal
in haar
over ge-
houden ;
en waare-
om.

haalde / en hem byzonde of hy doormaen zijn ampt wilsde beëindigen / want beslofte dat zijn loon ontbetschpen alstijt woortgaan zou. Wy gaf daar op tot antwoort: Heer, ik diende u in plaats van een dode; maar ik zal u, indien 't u belieft, als een levendige dienen. Wy begaf zich van daar voort by de Jesuiten, en bleef daar meer dan twee maanden / zonder zich aan iemand te vertonen; en zijn wy nuwde zich ontbetschpen voort aan een andere naam van minder staat.

Zy hielden in dit land / gelijk ook byna daar geheel Indiën, het beelt van de Maacht Maria in grote eer / gelijk ook de geheugenis van S. Thomas, die / gelijk him overlebetwegen meebewegen / grote wonderdaden in deze landen gedaan heeft. Want zy zeggen dat hy de Woeder van een Koning van Cranganor vertuete / die daerom Christen wierd / en om hem een eref-selijke staet op de punt van een berg aan de zee stichtte / die hy met grote in-korsten besetende / die daar noch zijn / maar qualijk bedient woorden. Zy zeggen ook dat deze Koning van Cranganor een ander Woeder had / Abanacharin genoemd; en dat de Koning van Pegu S. Thomas des bidden / om hem te helpen bezorgen / met belofte van een Christen te worden / zo hy al zijn hoven mocht behouden / die hy / gelijk hy zeide / niet misfen moogt: maar dat

S. Thomas dit tegenspaak / en dooz zijn geboden zo veel dee / dat deze Koning in een gezichte / 't welk hy had / grose verlichting van zijn begheerlijchheit gevoelde; want hem dacht dat hy opse hemselfe Woerden had gesproken / dat hy hem tot drie malen in de wijjer van zijn Koningdomden / om hem van alle bieftichelijchheit en smetten te zuiveren / en dat hy van daar tot in de gemelen opgeboort wierd / daar hy de hemselfe beestelijchheit zag / en dooz deze middel keenis van zijn zaligheit kreeg. Wy wederd vreeshalven van S. Thomas gedoopt / en ver kreeg dooz zijn geboden de jonck dat zijn graf / van deurschijnend marmer gemaakt / alstijt met dit water was vervult / daer mee hy gezuibert was. Men voegt er by dat deze Koning noes daar na sloof / na dat hy in een beltslag gewont was / naar in hy zijn Woeder tegen de Koning van Singal kan bestant / uit oorzaken van zeter troef / als de Koning van Turegen betroof. De Bramines, die de staet bezitten / daer dit

graf is / zeggen dat zijn lighaam noch met water bedekt is / 't welk men deur het deurschijnend marmer / dooz middel van drie beëindende ineenprijzet. Zy zeggen ook dat dit graf meer dan vier bademen inden v'aarde be-heben is. Daar ziet op 't geen / 't welk zy hier af verholen. Woorts / want S. Thomas aangaat / zy houden / gelijk wy elders gezegt hebben / dat hy te Cranganor gemartelt wierd / en dit dooz een slag / (verwijst hy zijn geboden aan de grote Osim met drie hoofden dee) die / wantende dat hy een wilsd beest was / hem met een pijl trof. Zy vertellen van hem noch veel andere dingen / die zy op overlebering van slant tot slant hebben / en die een voortig fabelachtig schijnen / uit oorzaken van de toetange geheugenis / die d'ouden ons van de geheugenis van deze heilich nagelaten hebben / van de welk de heilichheyt wistoye zegt dat het lighaam van Meliapor, of Calamine t'Edessa; en van daar t'Ornone in Pouille gebracht wierd. De Christenen, naar S. Thomas genoemd / en die woortenden dat zy van vader op Zoon dooz deze heilich onderwezen zijn / hangen groterlijch aan de dwaling van Nestorius, en noch aan veel andere dwalingen / om dat zy geen onderwijs / van van de heilichheyt betters ontfangen.

Weyden-
gents en
afrijking
van sint
Thomas
in Pegu.

Weyden-
aan de
Koning
van Pe-
gu bes-
scheyden/
die daar
op een
Christen
woyd.

Weyden
hoe sirt
Thomas
gemar-
telt is.

Boort / deze Sindhia'sche Koningten zijn geestrijke tot de toeternia's gez-
reget; en de Koning van Pegu onderkijeld getrouwelij een in zijn Hof / om
hem te geen / 't welk hij begeerte te weten / te hooren zeggen. Men noemde
hem de Bomp of Bonze; 't welk de naam van hun Hoofden is. Hij was
schoon en ontfelst / en tot alderhande smaken en gewoelen overgegeven.
De Koning liet echter niet af van hem te beminnen. Hij draeg alrijt in zijn
kleed een faks houwer / die wel faks / gelijk een Oerfche Sabbe / een wel-
sint brimmer. Zijn kleeding was van tene Simabellen / 't een boog en
't ander achter / geheel met fchietes beheet / daar af het / gelijk ik meen /
meer dan vyftig peuden was; 't welk een groot gebengel maakte. De Ko-
ning / in zekere tijt in zijn draagfiet zijnde / zag aan een betaffer van 't Hof
een van zijn liefte vogelen / en de haer hemmen / om met haar in een Alma-
die of overdeke fteut fteit op de zee te beminnen. Zij / kofelij in heel
prachtiglij gekleed / quam op de Koning. Maar toen zij betoet daar in wa-
ren / ontfant er fchijtelglij een fchijtelglij dwareldout uit het woffen / die
de lucht / te doegen betoet en blaas / geheel onttroede. De Koning riep toen
de Boegi, en zijde tot hem dat hij de Duma zont bidden / om de lucht weer te
doen opflaren. Deze Gobenaar maakte terfont een huilt in 't aarde / en giffe
daar in; en toen hij daar na draede bezweringen gedaan had / quam / ge-
lijc men zegt / uit 't aarde een groot getal van duivelen / die se groot een ge-
dult en geestamel maachen / dat dit alles de wolken en bussen verjee-
de. Hoeding getaakte onderwiffen blaafelijc weer in zijn Hof / en betrou-
de zich niet veel op zijn Duma, vermits hij draefde dat hij verdranken zou.
De Gobenaar / wier oer vol bligfchap en betmaetheit / draefde met zijn
grootere bet ooltere en de bussen / en de zware fprongen / 't welk een wonder-
lijc gedult met zijn welke maakte. Hij liep daar na als verduod naar des
Koning's Hof / en fprong fobandig heen te poort / dat hij al de tannne vogelen
en beesten van des Koning's park verfehijre / en op de blanch draef. Dit is
dieszide Gobenaar / die aan deze Koning beloude dat hij de fchoonste wilde
vogelen en beesten uit het Eilant van Palois brengen zou. Dit Eilant is
wonder / en allerlijc van de dwivelen bebaart / daar hij vapperlijc geflagen
wordt / en / fchoon hij toberen want / byna half doot / tot zijn fchande / weer
niet haerde.

Belijp zij in heel Arabien de Sechemir geboortamen / boog zo veel het ges-
felijc aangaaft / zo doen zij in 't Koninkrijc van Pegu aan hun Abedale, die-
fiet van een aardang / Abedali getoent / van de tanden men in Malabar vint.
Dit is eenfacht van blusmaats / die andere Jories, en van de Turken Ma-
raborten geoordeet worden. Dit zijn fiden / die befoete van 't armeeren doen /
en / metzige doetheide / hoef ftengefide leven / en niks een / 't welk leden
gefab heeft / gelijk de Gouvernors. Zij draegen nooit naar fets / fchoon zij
ook van draegte roolten ferven: maar 't wils bezogte van overbloedglij
van 't geen / dat hem wettig is. Gehen leuende geoor / gefalen / of enig
ander welzlijc beziebet heeft; zo gaat hij terfont. Maar zijn Charis / die de
phants van de boogmanfche Abedale bekeet / en helijc aan hem al 't geen /
van hij geaan heeft; daar op 't andere hem zult een fter af en doere dertijf als
hem geantake. Gaken hij al 't quaat van de doertel gedaan had / zo kan
men echter niks tot hem zeggen / of van hem effeljar / als zijn Overfiet hem
dapsfproken heeft. Zij ftaffen ook fantsz ter door / gelijk aan zake.

Zelf-
bing bent
d' aan-
hang van
Abedali.
en van
traffen.
Udavin.

Uldarin gebeurde / die / in een beestelijke twist zijn Broeder gedoot / en onder een boom begraven hebbende / zijn bekentenis daar ober aan de Charif quam doen / die hem deze doot dee opgraven / en / toen hy zag dat de gedode zo wzedelij gehandelt was / de lebende ook verwoes om tot zijn straf met de dode begraven te worden. Hy dee in een ander tijt een ander in een pool werpen / om dat hy hun Duma verloghent had. Deze menschen worden van veel goede lieden gevolgt / die hen al 't geen / 't welk zy behoeven / toedienen. Zy zijn ook goede lieden / aan de welken niets / dan de Christelijke Gods dienst / ontbreekt. Daar waren enigen / die / dooz de Jesuiten onderwezen / en echter noch hun geloof behoudende / zich dooz de Mahometanen deden verbranden / om dat zy gezegt hadden dat Mahomet verdoemt / en Jesus Christus God / en van de Maacht Maria geboren was. Een Koopman van Guzeratte, Ali genoemt / t'Amiadia wonende / vertelde aan my dat hy te Bagdet bijstelen geestelijke Mannen / van Alis aanhang / Dervis genoemt / gezien had / die om een gelijke besjdenis verbrant wierden. Doozts / ik heb veel van deze Geestelijken kostelijke Gozdelz / en anderen Gozhangfels van Diamanten zien dzagen. Ik zag een te Pegu, die twee heel kostelijke kasakken droeg / een van een Simshut van verscheide berwen / en met hair zo fijn als zijde / en d'ander / die de Koning aan hem gegeven had / van 't Schilt van een Schiltpad gemaakt / doch van wonderlijke schoonheit. Deze Jogies of Indische Anachoreten, nemen hun verblijf in 't belt in de bomen / spreken heel weinig / hebben enige leerlingen / die op de minste wenk heel gehoozzaam zijn / en begeben zich tot de Overkonst. De Dufbel overreed hen / tot vergelding van hun streng leben / zich van boven nederwaarts te storten / of zich dooz hun leerlingen te doen doden / die daar na de lighamen begraven / een bedepiaats dooz hen timmeren / en hen als een God eren. Doozts / d'algemene naam der Geestelijken van Pegu en Sian is Talapoyen.

21. Afgoden van Pegu. Bloedige offeringen, en straf daar over. Afgoden door de Portugezen verdelgt. Waangelooft over de Koejen. God der Zonneveesjes. Vreemde Gemeenschap. Wanhopige offering. Zieken, die weer gezont worden, vervloekt, en hoe men hen weer aanneemt.

Afgoden
van Pegu.

Wij hebben hier dooz gezegt dat de Koning van Pegu een grote menigte van zijn goud uit de bloeden van zijn Rijk krijgt / 't welk hy bewaren doet tot de verbetering van hun Tempels en Afgoden / van de welken zy zo veel verscheide en dzeemde gedaanten hebben / als de Dufbel hen in hun inbeelding doet verschijnen. Zy hebben treffelijke gieters en beelsnijders / die hen deze beelden terfont naar 't leben trekken / naar de verschijning / die zy daar af gehad hebben / die ten meestendeel pfeeljk en verschrikkelijk is. Want de Dufbel verzoont zich zichtbaar genoeg aan deze arme bedzoge menschen / en doet hen 't geen zien / 't welk zy begeren / om hen te meer tot zijn dienst te verplichten. Daar is een groot getal van deze afgoden in 't Keerhof van 't Doozfelijk gebou / alle van zuiver goud / met kronen / die met gesteenten verciert zijn / gelijk ik alree gezegt heb ; en onder anderen een van wonderlijke hoogte / die zy Apalira noemen / de welk de Pellegrijs /

Afgod
Apalita.

en de genen / die deur de werrelt reizen / bystaat. Niemand kommt in zijn Kerk / of hy brenge enig geschenk mee / 't welk tot onderhouding van hun Priesters / die gewoneelyc Vrouwen en kinderen hebben / gebuikt word. De genen / die in deze Tambus en Gujas , of plaatsen van Aanbidding komen / menen dat zy rampzaliglyc vergaan zouden / eer zy meer t'huis quamen / zo zy daar niet iets ten offer brachten : in boegen dat de geen / die nits anders dan een huilt heeft / om zijn schaamte te bedekken / die afneemenzal / om aan d' Afgod t'offeren. Anderen doen aan hem geschenken van goude en zilbere bellen/die zy by zich dragen. Men vind anderen zo waangelobig / dat zy zich 't bloet met een mes zullen afstappen / om dat aan d' Afgod t'offeren. 't Is waarschynelyk dat de Dervis der Turken , die uit een gewaande goddzuchtigheit hun lighaam zo houwen en kerben/dit van deze Indianen geleert hebben / om dat men geen bebel daar af in d' Alcoran vind. De Priesters versterken hen grotelyk in deze afgodendienst : ja men heeft enigen gebonden / die Portugese kooplieden en reizigers / onkundig in deze gewoonte / en booz by deze Kerk gaande / ingetrokken / en woedelyc gedoot / en aan hun Apalira opgeoffert hebben. Maar de Jesuiten deden hun klachten hier ober aan de Koning / en vertoonden aan hem de schrik en gruwel van dit misdryf. Deze Woest / dit verstaen hebbende / dee tot seventig van deze boze Priesters doden ; en de straf zou zich noch wyder uitgestrekt hebben / ja ook tot ober hun gemalinnen en kinderen / zo de Jesuiten geen genade booz hen verwozhen hadden. Het volk / hoe pbertig het ook in de dienst van deze Afgoden is / verdroeg d'uitboering van deze straf heel geduldiglyk / en zonder enige heroerte / om de liefde en eerbiedigheit / die zy tot hun Woest betonen. Daar zijn onder deze Priesters / die asch om te heiligen / en ook opwater geven. Deze asch is van dingen / die aan hun Afgoden geheelligt hebben geweest / en onder anderen van de genen / die zich zelve gewilliglyk opgeoffert hebben.

Bloedige
offerin-
gen ;

die ge-
straff
wozden.

Daar is een andere zilbere Afgod / van gedaante als een Kruis / die / als een Godspreek / antwoort op 't geen geeft / 't welk men aan hem verzoekt / en d'aanstaande dingen boozegt / maar met ontelike leugenen en bedriegerijen. Zy zeggen dat deze Afgod hen in d'oorlog bystaat / en / als een Mars, hen verwinnere maakt. Zy doen munt booz hem slaan / 't welk zijn naam draagt. Maar hy staat hen niet altyt wel by : want toen zy deze Portugezen offerden / gelijk ik gezegt heb / wapenden de genen van Goa en Malakka , om wyzaak daar af te nemen / acht Galjoenen / en enige kleine Schepen / en landden aan een van hun steden / die zy innamen / en trokken van daar te land naar een andere stat / die zy uitsplonderden / en daar in zy al de Kerken en Afgoden / met al de Priesters / hun wyben en kinderen / verbazden. Dit geschiedde in de zeibe tijt / in de welk de Koning van Pegu ter verovering van Sian getrokken was : in boegen dat de Portugezen de wapenkreet overal deden opgaan ; en indien Don Alonso van Aquilar , die ober 't boetvolk gehoord / vzoeg genoeg gekomen was / zo zouden zy de stat van Pegu zeibe lichtelyk ingenomen / en al de schatten des Konings / en deze rijke Afgoden van gout / zilber en gesteenten meegenomen hebben ; 't welk waerelyk booz een onwaardeelyke schat t'achten had geweest. Zy doodden veel volk / en boerden een groot getal van gevangenen mee. In des Konings weerkeering maakten de Jesuiten vrede tusschen hen ; en toen wierd aan hen

Andere
Afgod.

Afgoden
booz de
Portuge-
zen ver-
delgt.

mooydigheit van d' Inwoonders / die / hen verachtende / ons daar ober be-
reyspen / en zeiden dat de grote Duma aan de Fotoko geboden had alle ziele-
ry / en de zielen / die daar in hun heberg namen / te verbloeken.

Zy hebben beiderhande andere Goden / gelijk de geen / die zy de God der
Zonneveesjes noemen / en anderen. Zy geven aan de Heel de naam van het
duister Heel van 't huis des rooys / daar een schrikkelijke Slang is / die de
zielen insluyt / en daar uit een van hun Goden hen doot / zijn macht verlost.
Nozt / men ziet groot wonder aan hun groot getal van Goden en Beelden /
die zy hebben / aan hun verscheide Kerken / Kloosters / Priesters / Moni-
ken / Kluismaars / offeringen / aanhangen en andere dingen van hun Gods-
dienst. Zy hebben ook een vroom geloof van de schepping des werrelds / en
van de zonde van d'eerste mensch / en die alles met wel duizent fabelen ver-
moot. In 't vijftienhonderthienendijftigste jaar / was 'er een Fransche
Minderbroeder / Bonfer genoemd / die / te Goa zijnde / en doot een heilige be-
geerte van 't Evangelium in deze Landen te predikken betogen / naar S. Tho-
mas / en handde tot des naas de Naben van Cosmin / en te Pegu trok. Hy
des zijn uiterst bijt om de ziele van de Heidenen te bekeeren / maar met
weinig vrucht / uit ooyne van hun verharding: in boegen dat hy / daar
best geiden hebbende / gedwongen wierd heen naar de plaats te keren / van
daar hy gekomen was. Hy verstaet dat men Heide: door deze Peguanen hun
herhoofst hebben van enige Joden / eerrijcs doot Salomon gebannen / en ver-
wezen om in de Nijnen van Ophir te dienen: dat zy geloofden dat 'er ontelij-
ke werelden waren / die malhande van alle eenwigheit volgen / en ook on-
telijke Goden / naar de verscheide werelden gedeelt / en de verandering / ja
eindeligh ook de doot onderwerpen: dat de menschen in 't einde Goden wier-
den / na dat zy door de Israhelieten van alderhande besken zijn deurgegaan / en
dat de zielen na verloop van veel eeuwen in zekere plaatsen / daar toe geschikt /
wel gezuiverd / en toe verscheide malen in nieuwe werelden meer gekeert zijn-
de / eindeligh ten deelen d' Paradijs / ten deelen de Heel geplaatst / en d' anderen
tot niets gebracht worden: met duizent anders diergelijke razerijen. Sedert
deze Minderbroeder zijn de Jesuiten daar in gekomen / die meer vrucht ge-
daan / en heel lieden tot het Christelijc geloof bekeert hebben.

God der
Zonne-
veesjes.

Waan-
geloof.

Deze Indianen hebben veel waangelobigheden / die uit het Christendom
gekomen zijn / 't welk men seker verdozen heeft. Zy hebben een / die heel
aannemelijck is / te weeten dat eenmaal des jaars een plechtelijke gemeen-
schap houden / na daoz een witte Kameel hebben geoffert / van de welk zy
't bloet vergaaten / dat zy met zekere meel mengen / Agricar genoemd / 't welk
zy op de dag van de grote biertijt van Duma aan al d' omstaanders / in ge-
daante van een heyl / doen nemen / met een bemaning en vertoning van dat
het geen / 't welk zy nemen / 't ware bloet van hun God is. De vzeemdelin-
gen mogen op die dag zodanig een plechtelijckheit niet bieren / maar in de vol-
gende dag worden zy daar in ook ontfangen. Doch eer zy tot deze gemeen-
schap komen / zo doet men een aanspraak doot hen / om hen aandachtig te
maken / dermits zy zeggen dat God hen in zijn verblijf ontfangt / en hen als
zijn kinderen omheest / aan de welken hy / doot middel van zijn bloet / 't welk
hy hen doet nemen / zijn genade geeft. Daar ziet gn hoe zy 't geen / 't welk
eerrijcs van 't Booschlam / en van de Gemeenschap der Roomschgezinden
aan hen geleert is / veranderen en ontwijen. De genen van Mexico en Peru
heb-

Deemde
gemeen-
schap de-
zer Afg-
bedie-
naars.

Wanneer
en schrik-
kelijke
offering
der gene
van Me-
xico en
Peru.

hebben ook hun Biechten en Gemeenschappen op hun wijze. Maar 3p hebben noch een andere bzeemder offering; te weten/ 3p kopen dooz een hoge prijs een Slaaf/ dattig jaren out / schoon/ gezond en aangenaam / die 3p drie uchtens lang in enige poel of ander water/ met het opgaan van de Zon/ wafschjen / en hem met een wit kleet kleden / en veertig dagen bewaren / en aan 't volk vertonen / om daar aan te kinnen te geben dat d'onnozelheit dooz des volks zonden geoffert zal worden. Pder doet dan geschenken aan hem/ en bid hem met grote ootmoedighelt dat het hem gelief geheugenis van hen te hebben/als hy dooz de grote God zal zijn. 3p nemen ondertusschen naantoe acht op hem/ op dat hy niet ontsnappen zou/ en laten hem met Areca lustig bzoelgh zijn. 3p spelen alle uchtens de veertig dagen lang/ in de welken men hem aan 't volk vertroont / op een bekken / en op sluiten heel aangenaamelijk niet een dzoebig en betweelijgh geluft / om tot aandacht te perwekken / daar pder zich toe begeeft / op dat hy geheugenis van hen zou hebben. Als er dattig dagen verlopen zijn / komen de tien Plesters/ die 3p Gaika noemen / oude en eerlijhe kleden/ met een selbe kleding gekleed/ als de geen / die geoffert zal worden/ hem aanzeggen dat hy binnen tien dagen zijn woning by de grote God zal nemen / en letten dan naestlijgh of hy ook van berwe verandert uit dzees van de doot. Indien hy verandert/ zo nemen 3p 't dooz een quaad boozteeken : en om deze oorzakke geben 3p ter gezette dag aan hem zekere dzank / die hem als van zijn zinnen bijster maakt / en alle dzees weermeeint. Na veel ander gebaar offeren 3p hem op de veertigste dag/ en eten hem daar na. Want 3p zetten hem op 't hoogste van hun Kerk / en strekken hem uit als een aptrek op een steen van gelijke gedaante/ snijden hem de buik dus levendig open/ en rukken 't hart daar uit / 't welk 3p met welruikende kruiden betzanden / en tot een offer aan hun Afgod offeren/ welks wangen 3p bloedig daar mee maken. 3p eten dan dit vleesch/als een heilige en gewijde spijss. 3p onthouden zich deze gehele tijt lang van alle ongeregelde genuechten. Daar ziet op de wanfschijkelijhe en gruwelijke offeringen dezer Afgodenbenaars/ die ook hun martelaars hebben. Want als de Peguanen de vierth van hun Korkovita vieren/ zijn'er althit enigen/ die / om dooz Martelaars geacht te zijn / zich zelden in de doot stozten. Als 3p hun Afgod op een wagen met zes raden voeren / die van ossen of buffels / met bloemen bedekt/ getrokken word / zijn'er althit twee of drie rampzaligen op een toomel / met lange aschgraantwe rukken / die aan 't volk vertonen dat 3p baerdig en bereid zijn om zich dooz de behoudenis en heiligmaking van alle op t'offeren. Men ziet hen dan met een bleek en mismaakt aangezicht/ uit dzees van de doot/ komen; en na verscheide ommevangen stozten 3p zich zelden onder de raden van de wagen/daar 3p terfont verplet worden. Daar was eens een/ die/ vijf dagen lang dooz hun Palpas of plesters/ als een heilig ding / wel gemest zijnde / zich / toen d'uur van d'offer gekomen was/ op lopen begaf/ en geensins toilde sterben/ wat vertoningen of beken men ook aan hem dee. Maar daar was ter selbe tijt een ander wanhopige/ die zich gewilliglijk in zijn plaats aanbodt/ en onder deze raden verplet wierd. Men plaatste hem daar na in de wagen by d' Afgod/ ter zijde van 't Geluk. Want deze afgod dzaagt in zijn een hant een groot getal van slangen om de genen te straffen/ die zijn bevel niet zullen doen/ en in d'ander hant een kop/ vol van ietstreffelijgh/ om zijn goede dienaars daar mee te vergelden. Na dat d'offering gedaen is/ nemen 3p deze verplette lichamen / en begraven dieerlijgh in een gewest

Wanneer
3p
mensch
die zich in
de doot
stozten.

was sijn waat/en doen hen in een kostelijch graf met groot gebaar/ en gespel op speelsuig; en alle de magen gaamen enige dagen lang grote blijfchap op dit graf betonen. Als'er enige zieke is/van de tobenaar ter doot geschiht/ 30 stelt men hem ter zijden in een tuft/baar men een by hem zet/om hem te dienen. Maar indien hy by gebal daar af genezen word/ 30 houd men hem als een byant; en niemant wil hem zien/of gemeenschap met hem hebben: want; 3p zeggen dat/ indien hy iets goet had / hun God hem niet uit zijn gezelschap gedreven zou hebben. Indien hy van d'anderen weer begeert ontfangen te zijn/ 30 moet de Chauri of tobenaar een sulver offering booz hem maken. Als hy gezuilvert is/ 30 geeft hy een maaltijt aan zijn byzenden/alleenlik van bleesch der zwarte beesten/en booznamelijch van een bok/die met grote wangelobighelt geeten word.

Zieken/
die ge-
zont
worden/
ver-
bloekt/
en hoe
weer
aangenom-
men.

22. Maaltijden en groetenissen der *Peguanen*. Hun wapenen, en bezigheid. Geneesmiddelen. Amptlieden des Konings. Getal der Elefanten. Verkiezing en hulding van de Koning van *Pegu*. Onderworpe Vorsten. Geschenken aan de Koning. Gevecht van Hanen.

De Peguaners, met hun wettige vrouwen hun maaltijt houdende/ eten in grote soberheit; maar indien 3p by hun boelinnen/ slaven of anderen eten / 30 dzinken 3p onbeschroomdelijch 30 veel dzank / dat 3p dzonken worden. 3p hebben deze pzyffelijke gewoonte / dat 3p / zich dzonken geboelende / om geen ding ter werelt uit hun huizen gaan. 3p verfoegen booznamelijch de leugen/aars/ en blieden hun gezelschap. 3p hebben verscheide wijzen van groeten/naar de verscheide landen. De gewone groeting tusschen lieden van staar/ die gelijch zijn/ is malhander de wang/ en daar na de handen te kussen: want de mindere buigt de knie booz de meerder; 't welk de genen zijn/ die de meeste middelen hebben om veel slabinnen en boelinnen t'onderhouden/ op dat die kinderen zouden boozdzongen / om die in droozlog / ten dienste des Konings/ te geben. De zodanigen woorden ook meest geëert, en de Koning doet ook geschenken aan hen / om hen te helpen in hun kinderen alderhande oeffeningen te doen leren/als te paert te rijden/ rennen/ dzaden/ en diergelijke andere bezigheden/daar toe 3p meesters hebben/ welkers onderwijs veel van de onze verschilt. De Koning houd dieshalven een groot getal van paerden/ alleenlik om zijn onderzaten t'oeffenen: ja hy geeft aan d'Edelen/ die naauwelijks konnen leven / onderhouding booz een jaar / en meer / 30 't nodig is/ en gebuikt hen dan in de boozballen. Men vind ook meesters om al deyzende/ op de wijze der oude Parthen, en der hedendaagsche Alarben, te leren schieten. 3p gebuiken dit om de vanden aan telokken/ en hebben 't van de Tartars, hun geburen/ geleert. 3p leren ook de spietz handelen / met te paert te zitten/ zonder die te verlaten/ en met haar behendiglik deur de hant te doen glijffen. 3p gebuiken mee de Zagaye, of hantspietz/ en de Tamaca, zekter stok/ aan welks einden een steen is/ die als een scheermes sijdt. 3p werpen daar na met de ring / en met zware grobe stukken / en gebuiken daar na zwaerden/ rondassen / en andere wapenen/ die veel van d'onzen verschillen. 3p hebben/ gelijch 3p zeggen / 30 wel als de Chinezen, van alle oetheit af het gebuik van kleen en groot geschut. Rozt / 3p houden de krijgshonst in hoge achting: en pder leeft daar gelukhtiglik naar zijn beroep / het meeste deel op de hoften van den Bozt / die in tijt van vrede hen in de graanmeulens en suikermeulens bezich

Maal-
tijden der
Pegua-
ners.

Keu-
gen-
naars ge-
haat.
Groete-
nissen.

Oeffe-
ning in
de wa-
penen.

Over-
vloetkan
feliet:
Angig-
het der
Pegu-
neis.

bevestig boden. Adant men moet aannemen dat men daar meer geweten was
guist / dan in enige andere plaats ter werelt / delijst zy / gelijst in gong-
sch / ook serner daar af maken / qua de baken van hun huiszen daar moet se
dekenen / en dat met gelyande schuilen mengen / daar af zy haal maken / die
opvogenbe / zo hard als adarmer moed. Zy hebben een groot bosk : maar
schoon t noch groter was / zo zouden zy midde hebben / om dat in t werlt te
houden. Adant poer werlt daar / en men siet daar geen bescheffigen. Adock
indien zy enige arme vinden / zo is hun medogen zo groot / dat sy / als sy
met boeten kan / versont hulpe in zijn bescheffen brigg.

Genes-
midde-
ken.

Adat de genessende Dageren van dit land aangehen / de bloet van Pegu
geeft in zijn overvloeding aan hen een seker byzich van Cocos, in al de lan-
den der Indianen hoog geacht / die grote kracht heeft om alle boegstigheden
te subderen / en heel sieken te genezen. Adat my aangaat / ik heb t moed
gebulst : Adant top hebben / om afgang te maken / een bequame midde /
die doog de lieken van siat in dat land geprezen wiert : namelijk / top / af-
gang begerende / sochten in de sonne / die daar broeg / en byna in t uit-
gaan van onze Maanmae begint / als de Debla of Scammona siat spruit
ten uitschiet / en de kleine bogelen zich daar mee boeden / van dez boge-
len / die daar in grote overvloet zijn / byna gelijst de Schuipen van Provence.
Adz aen dan zy of hier daar af / en geboeden de selbe werlt gen / als of
top enige genesmiddeken ingeminnen hebben. Zy hebben noch een andere
gemachtighe midde / dat is dat sy de groote van een een van gheen gvaen
nemen / dat het gran van Palma Christi gelijst / en t welk een wonderlijke
toechting doet. Zy hebben ook water van Scammona, t welk spels coet-
ter maken ; en sy nemen / om dat krachtiger te maken / voert van siat-
der / als sy noch siat bliden heeft / die zo groot zijn als het adamerit /
en bitter als gal. Als men die uitschiet / binnen sy uit t darde / en zijn bod
van sekerre bocht / die naar de Dageren trekt / heet de hartse toet-
een weinig van t bloet heeft. Men behoeft siat maar af te bidden : want
zy geeft van allengs t water uit / dat sy in heeft. Anderen wijzen en dier-
mengen siat met de 3e Scammona in t afbulding / en nemen een halve le-
pel daar af. Zy gebruiken ook / om afgang te maken / water van elde en
Mechovacan, en andere Dageren / daar uit sy heel bescheffigen t sel-
standigheit hommen trekken. Zy weten maar de geest van de nagelen t sel-
neel te trekken / die sy in huden / of in andere dingen doen / en sennens
andere Dageren naar de siat de 2e / naar Mecha, en van daan naar Surin
boeren / dat de Venetianen, goede kennis daar af hebben / de beste uit-
sien / en d' ander in handen van de Senfialaten / die hen in Provence, de
hoop / van daar sy deur geheel Frankrijk geboert moed / daar men vishuist
in plaats van goede Dageren / niet anders heeft / van siatken siat-
en andere dingen van weinig waerde.

Ampt-
den.

Calife-
rech.

Adat d' Amptlieden van dez grote Koning van Pegu, zijn verheffing en
kerugstucht aangaat / ik sel in weinig woorden t geen zeggen / t welk si
daar af verstaen heb. In dit siel is een doog van hoge siat / de Califeren
geheint / die een Koningabel of Dageren is / welks ampt van alle
outst af befaat by de verheffing en krooning van de Koning te zijn / die
niet sonder hem gescheffen kan. Sy souden zijn woning in de siat van Mandra-
nelle, naar Tazary : Als men een nieuwe Koning sel kroonen / hoemt deze
Califeren

Califerech in gedragende Almaden te Pegu. De doofst draet hem verwelkommen en ontfaangen / en kniet hem de schouder / verwijs 't ander sticht tot op de aarde betruetert / en de goot van zijn roth kniet. Sal 't volk roept van 'Else Laster, dat is God zy geloof. Het zelve schriftelen zy welde in de doofste vijfde dagen / sonder dat iemand daar by mag kommen / om hem dan nehp te groeten. Als zy in een scone openting in de stat kommen / ziet men ontelliche koninkuren aangaan: het geslacht der burgren woof afgebaent / en alles is in bequame stant om hen t'ontfaangen. Als men aan 't doofst gekomen is / hoor men op veel trompetten en schalmajnen blazen: en een heet roept oberste: De Califerech bereelt aan u dat gy u alle in gebeden zult begeben, op dat onze Vorst, indien hy niet goet zal zijn, sterven mag eer hy aangecommen word; daar op al 't volk roept: Dat geef God. Derfont na de maaltijt maken zy amptelicken / want het is nootdruftich dat zy naer 't beelken van de doofst gemaect woorden. Deze amptelicken hebben ten meestendeel verachteliche naamen / byna geslcht oke van de Sechemir in Arabien, en van 't doofst Des konings van Persien, maar de welken / als de treffelicken en heerlijghen / al d'oorfliche doofsten sich boegen. De eerste dan / die gemaect woof / is de Gadalaro woof d'eerste Amal / die alles / dat tot het sijn behoort / sijcht en roept / en een groot doofst hou. De tweede is d'Amicalsen, of deltoberste / die over al de gemen geslcht / de welken sijn geslleden onder him belet hebben / en die bestoerters verhoet / en de koninkeliche schat aan nootwendige dinghen verset. Daar is ook de Libzaur en de Libaan, twee ampten / die te zamen geboert sijn / 't een om t'insontfien der Amptelicken / en 't ander om de schattingen / wullen en belastingen t'ontfangen. Zy hebben alle belde beelst geslleden / om hen op te slaan / en vertellen oberal de doofst / sonder immer dan hem te schelden. Ofader of spoorfman dan 't doofst versjoet lichtrocht. Ammirator, of opperschalmeester deelt de beken des konings uit / als daerden / wullen / clesanen / wamelen en womebarstien. Ammirat heeft de bestering ober d'clesanen. De Candibor heeft het belet ober de staatsongens en geubden. De Madecoon boert de heeren / en seil de heeren in slagvbering. Amiral doet hen in openting boort: trecken. Ammirat draagt des konings ogh. De Calandera geubt ober d'becken / en berdeet de beken sonderly / als hy nootdruftich acht. d'Ocken der is de schatmeester van 't heet. De Bincalfen heeft des konings hulst gewaad in sijn bestelling. De Teflacamar is de geen / die de hederen onder sijn toesticht heeft. Daar sijn noch veel andere wren / die ampten hebben; lieken / die sonder betwijst sijn / dat men op vertrouwen mag. Men vind ook veel linge amptelicken / en sijn geslchten / die naer de doofstallen verzaeken alle wamen betael woorden; daar sommig des koninkelicken mee te geben / om hun waeren daar by te beuren te byengen. De byentbelingen woorden daar hoog geacht en geert; en inbden iemand een Ammirant beboert / die als de Chaux van de Turk is / zo vertellen zy hem oberal / en dragen de koninkeliche boort; daar af zy alle toekent d'uitbreiding hebben / en sijn met toefing beuoenen. Daar sijn ook de Cachi, sijn geslleden / met zekere geubt de en deursche harsaken gewapent / die behendig sijn om een waert te berijden / met de hoog te sichten / en met de Zamarf of Zagay te handelen / die / bye sichten hebbende / zy heel behendig sijn / en al linge uitboeren en waerhijgen. Uit hen woorden ook d'oberken der daagen / wren en

derhe-
sing en
puding
der Mo-
dingen.
Amir-
ator.
Amir-
cal.
Gadala-
ro.
Amical-
sen.
Libza-
ur.
Libzaan.
Ofader.
Amirator.
Amirator.
Candibor.
Madecoon.
Calandera.
Ocken-
der.
Bincalfen.
Teflacamar.
Cachi.
Amir-
cal.

Arefiar. Sloten genomen. Men bind daar noch andere krijgsglieden/ Arefiar genoemd/ die de renten der Doozen tot hun betaling trekken : 't welk niet van de Dooftelijke inkomst is / maar inkomsten van Heren en Hoofdmannen / die in d' Doozlog opgevoed zijn ; en na hun doot erben de Krijgsglieden deze Kerften. Zp dragen niets / dan d' Alfang , of Sabel / en de stalen ring / en zijn grote woestelaars. De Caranizi geleid de Soldaten / die niets / dan lijfdoek en kleding hebben / vermits zp / verwonnen geweest hebbende / verplicht zijn de Koning te dienen. Dit Ampt eerst van Vader op Zoon. De Archilet zijn lieden / van alle Staten en Godsdiensfen vergaderd / en krijgen geen vergelding dooz dat zp enig aanmerkelijke dienst hebben gedaan. Men stelt hen ook gewonelyk op de vleugelen van de slagorndenting / en geeft aan hen Arfaca , zekere gemengde drank / die hen als betwoed maakt / en de doot doet verachten. Zp dragen een Sabel / Pook en Rondas. De Chesenana geleiden d' Elefanten ten oorlog / die tanden hebben / die met staal gewapent zijn. De geen / die op de nek van 't Beest zit / om dat te bestieren / word Dramont genoemd / en moet een grove en sterke stem hebben / uit oorzak van 't gebuys / dat in de strijt gemaakt word. Deze is met de hant van een Krokodil gewapent / die met grote pzeze gespen toegegespt is / en heeft dubbelt loon als hy behendig zijn in 't beelden van deze beesten / die / eens verhit geworpen / heel betwoed zijn. Zp stellen twaalf van de grootsten / met pluimen vertiert / dooz aan / om d' anderen te geleiden. Deze beesten / betwoed zijnde / bedryven grote mooyt onder de menschen. Daar is geen Doozt in Indiën , die zo veel heeft / als de Koning van Pegu , hy de welken ik meer dan vier duizent en vyf hondert gezien heb. Hy word om deze oorzak ook de Doozt der Elefanten genoemd / gelijk ik gezegt heb. Zp verquisten veel ; en men moet hen met gekookte rijst voeden / daar af zp ten minsten vyftig ponden in pder dag behoeven. De wijfjes hebben geen zo dikke en lange tanden ; en indien zp van Jongens bestiert en bedient worden / zo zetten zp hen somtijts zachtelyk op de nek. Men heeft dikwijls gehoozt en gezien dat de branden d' Elefanten tegen hun eige volk deden keren / en dit met brandende fakkeles / die zp grotelyks vzezen.

Derkiesing en huldiging van de Doozt van Pegu. Maar laet ons weer tot de verkiezing van de Doozt keren. Alle de Dooften en Heren van 't Koninkrijk moeten daar by zijn ; en indien iemand vergramt was om enig ongelijk en smaet / die hy van hem geleiden had / zo mag hy dooz de Koning zijn beklag aan de Califerech doen. Deze Califerech huyert de Doozt in 't midden van velt / daar men een hoog toonneel van steen opgericht heeft / naar 't welk men met een brug of trap gaat / die met aschgranaalaken bedekt is. De eerste en dooznaamste Doozt / dit Ampt hebbende / roept dan overluid / Dat het noorzakelyk is een Vorst te hebben , om hem te bestieren en te geleiden , 't gemene goet te bewaren , en de gerechtigheit te bedienen. Hy vertoont dan een goude knods / met drie slikerende punten / en heft die heel hoog op / terwyl al 't volk zich zeer stil houd. Hy openbaart daar na aan hen het geen / dat dooz de Raat besloten is / en zegt tot hen wat Doozt men verkiezen zal / die hy ondertusschen heel naakt / en met het aangezicht naar 't volk gekeert / op een steen doet treden. Hy zegt dan tot de vergadering dat dit de geen is , welks voorouders het Rijk hebben beheerscht , en dat men verhoopt dat hy met Gods hulp niet van hun deucht ontaarden zal. Men verhaalt ter zelbe tijt alle zijn goedanigheden / zijn goetheit / dapper-

Atchar. Sloten genomen. Men vind daar noch andere krijgslieden/ Atchar gen
 die de renten der Dozpen tot hun betaling trekken : 't welk niet hand
 stelijke inkomst is / maar inkomsten van Heren en Hoofdmannen
 d' Dozlog opgevoed zijn ; en na hun doot erben de krijgslieden deze
Carani- Zp dzagen niets / dan d' Alfang , of Sabel / en de stalen ring / en :
 zi. woffelaars. De Caranizi geleid de Soldaten / die niets / dan li
Archiler. kleding hebben / vermits zp / verwonnen geweest hebbende / ver
 de Koning te dienen. Dit Ampt erst van Vader op Zoon. D'
 lieden / van alle Staten en Godsdiensten vergadert / en krijg
 gelding booz dat zp enig aanmerkelijke dienst hebben gedaan
 hen ook gewonelyk op de vleugelen van de slagzending / en
Chesena- Arfaca, zekere gemengde drank / die hen als vermoed maak
 aa. doet verachten. Zp dzagen een Sabel / Pook en Rondas.
 geleiden d' Elefanten ten oozlog / die tanden hebben / die n
Dra- pent zijn. De geen / die op de nek van 't Beest zit / om
 mont. wozd Dramont genoemd / en moet een grove en sterke stem f
 zaak van 't gebzuts / dat in de strijt gemaakt wozd. Deze
 een Krokodil gewapent / die met grote pzere gespen toege
 dubbelt loon als hy behendig zijn in 't beledigen van deze
 berhit gewozen / heel vermoed zijn. Zp stellen twaal
 met pluimen verciert / booz aan / om d' anderen te gele
Getal vermoed zijnde / bedzyben grote moozt onder de mensc
 der Ele- wozt in Indiën , die zo veel heeft / als de Koning van
 fanten ih meer dan vier duizent en vyf hondert gezien heb. D'
 Pegu. zaak ook de wozt der Elefanten genoemd / gelijk ih ge
 sten veel ; en men moet hen met gekookte rijst voeden
 sten vyftig ponden in pder dag behoeven. De wyfjes
 lange tanden ; en indien zp van Jongens bestiert en
 ten zp hen somtijts zachtelyk op de nek. Men heeft
 zien dat de byanden d' Elefanten tegen hun elge boll
 byzandende fakkels / die zp grotelyks byzen.
Verkie- Maar laet ons weer tot de verkiezing van de K
 zing en en Heren van 't Koninkrijk moeten daar by zijn ; c
 vading van de was om enig ongelijk en smaet / die hy van he
 Dozt booz de Koning zijn beklag aan de Califerech do
 van Dozt in 't midden van belt / daar men een h
 Pegu. recht heeft / naar 't welk men met een brug of t
 laken bedekt is. De eerste en booznaamste wozt
 dan oberluid / Dat het noorzakelyk is een V
 ftieren en te geleiden , 't gemene goet te bewar
 dienen. Hy vertoont dan een goude knods / r
 heft die heel hoog op / terwyl al 't volk zich
 daar na aan hen het geen / dat dooz de Kaaar
 Dozt men verkiezen zal / die hy onderruff
 gezicht naar 't volk geheert / op een steen do
 gadering dat dit de geen is , welks vooroud
 dat men verhoopt dat hy met Gods hulp
 Men verhaalt ter zelve tijt alle zijn hoed

hert / al't geen / dat hy ooit gedaan heeft. Men
heeft om over hem te klagen, hy zich terstont
zijn Huldiging ordening daar in zal stellen.

bezegent, en tot onze Vorst verkozen.

stil / om te zien of iemand ook
is / speelt men op Schal-

Men zet hem daar na Lode

Men trekt hem kroon.

maat / maar op

terstelt dan

Trefse-
lijke von-
derwij-
zingen
te voer de
Dozsten.

dat
wel-

waart

Men
getwijde

en / met

nten ber-

van wiste

en. Zp zeg-

inters / ber-

g; en de dyle

t'afslimmen

heit van zijn le-

zijn kop verto-

dat hy dieshalben

maken / en op dat

acht is / geeft men

de lode ketenen vast

alcada, met een wit

hande / roept oberluf-

ke, heeft hem verkozen.

twijft eerbiedigheid aan

ijden zich gezamenlijk

gheden gedaan worden/

de Dozsten en Heren beho-

r andere homen tafelen op/

of van hout / op de Chine-

/ om't volk wel t'onthalen.

tafel / om met deze dyle Doz-

afelen/ die hosteligh berclert en

/ zijn onderdanen. Deze tafels

kroon / met het wapen van de

De geen van Sian heeft dyle kro-

nen/

Falcada.

Schou-
der ge-
kust.

Maal-
tijden
aan
t'volk.

heft en grootmoedigheid; hoort al't geen / dat hy oost gedaan heeft. Men zegt ook dat, zo iemand stoffe heeft om over hem te klagen, hy zich terstont openbaren moet, en dat men voor zijn Huldiging ordening daar in zal stellen. Al't volk roept dan / God heeft hem gezegent, en tot onze Vorst verkozen. Men houdt zich daar na een bierendeel uurs stil / om te zien of iemand ook enige klachten zal aanhangen. Als dit gedaan is / speelt men op Schalmaken; en de voornaamste burgt lost al zijn geschut. Men zet hem daar na een lode Kroon op 't hooft / en geeft hem een bijl in de hant. Men trekt hem een wit zijde hemt aan / met een kotte Kasaak van gelijke berwe / maar op de kant met andere zijde van verscheide berwen gestikt. Men vertelt dan aan hem op wat wijze hy heerschen moet / en vertoont aan hem de boozbeelden zijner Boozzaten. Men zegt tot hem dat de lode Kroon aanwijst, dat hy in alle dingen met maat en gewicht moet gaan, en dat de bijl berekent dat hy de gerechtigheit moet bedienen, vrede en eendracht in zijn Staat houden, en dat de voornaamste macht van een Vorst is, van zijn Onderzaten bemint te wezen. Na deze en andere diergelijke redenen brengt men tot hem een vat van Esmerauds / daar d'asch van d'eerste Koning van Pegu in is / op de welcke hy zweert dat hy al't geen, 't welk zijn Voorzaten onderhouden en bewaart hebben, onderhouden en bewaren zal, ja ook tot kosten van zijn leven. Men beneemt hem daar na de Kroon en 't onderkleet / en bewaart dat als gewijde dingen / en zet hem op 't hooft een bonnet van haarnosijn goud laken / met een goude kring / en een punt booz aan / die met slijkerende gesteeften verciert is. Men kleedt hem met een Turksch kleet / dat met vellen van witte Hazen gevoert is / om d'oprechthheit van zijn leven aan te wijzen. Zp zeggen dat deze Hazen twee malen in 't jaar / des somers en des winters / veranderen. Men maakt dan groot gedruis met al't snaargeruis; en de drie Boozten / die hy de Koning hebben gestaan / helpen hem in 't afschikken van deze steen / daar op hy gekroont is: 't welk de bestandigheit van zijn leven aantijst. Verschierde onder zijn voeten / en d'asch van zijn kop vertonen aan hem de doot / en 't leven / dat niet lang duurt / en dat hy dieshalven zich in 't weltdoen moet oefenen / om zijn naam eeuwig te maken / en op dat zijn volk booz hem bidden zou. Als hy aan 't Hof gepacht is / geeft men aan deze drie Boozten drie goude wateroorkbaten / aan drie lode ketenen vast gemaakt / met ruikende luchten en parfumen. De Falcada, met een wit kleet / en met de goude bijl in de hant / booz de Boozt gaande / roept overluid: De Oyfimar cara dabi, dat is God; en niet het volk, heeft hem verkozen. Over hem boozbggaan ziende / valt ter aarde / en bewijst eerbiedigheit aan hem. Zp / malhander de schouder kussende / verblijden zich gezamentlijk om de nieuwe Boozt. Op 't belt / daar deze plechteligheden gedaan worden / staan veel hurten van verscheide berwen / die aan de Boozten en Heren behooren: ja men reijst onder de hokhobomen / en onder andere bomen tafelen op / met tafellakens van hokhobomen / van bladen / of van hout / op de Chinese wijze geschildert / daar spijs opgedischt is / om 't volk wel t'onthalen. De Koning / in zijn Hof gekomen / zet zich aan tafel / om met deze drie Boozten t'eten: en daar rontom staan veel andere tafelen / die kostelijk verciert en opgedischt zijn booz de Koningen en Boozten / zijn onderdanen. Deze tafels hebben yder zijn teken / te weten een goude Kroon / met het wapen van de Koning / die daar aan zijn maaltijt doet. De geen van Sien heeft drie Kro-

Kode
kroon.

Treffelijke
on-
derwij-
zingen
booz de
Boozten.

Falcada.

Schou-
der ge-
kust.

Maal-
tijden
aan
t volk.

Onver-
hoorde
konin-
gen en
Doosten.

nen / als de Kaizer van Pegu, en eet met de Doosten. De Califerch, met een
enige Kroon / eet alleen. De Koning van Mandranelle met twee Kroonen ;
en die van Gilolo met een Kroon : gelijk ook dien van Verma, Salica, Ava,
Martaban, Paleacata, Caponin, Champa en Taway. Dit alles is in d'eerste
kamer. In de tweede kamer zijn de Doosten / Keren en Oversten der Aank-
schappen / gelijk Ternaffary, Manugaron, Peperi, Micoan, Malakka en Ben-
gale, die alle eerrijks onderwozzelingen waren / maar zich een meesfendend
hebben vrygemaakt. Ochia had desgelijks gedaan / maar is seker toert een
onderwozzeping gewoorden. Alle deze tafelen staan in goede oordening / en zijn
wel vertiert / en koninklijk opgedischt : in hoogen dat / schoone er een grote
menigte van volk is / alles met een wonderlijke welvoegentheit en stille toe-
gant. De drie Doosten / die de wtrookbaten hebben / doen drie kerren deure de
kamer / en bewiervohen bus de Koning / en gaan daar na met hem aanzitten/
en eten / doch met een tamelijke ruimte tusschen beide. Als de Koning be-
geert te drincken / zijn'er vier Doosten / die 't ampt van Talkadifs of woerbys
bedienen / van de welken pder in zijn hant een poprelatine kop heeft / die ront-
om met hoop van een Oesthoorn vertiert is. Deze voeben de bracht / die ze
aan hem geven ; en daar na speelt men op schalmneijen / en op ander slaag-ge-
tuig. Deze vier Talkadifs, van 't selve bloet van de Doost zijnde / zegenen ober-
lulde : Onze Vorst, die God nieuwlijks aan ons beftelt, nodigt al de Vorsten
en goede Onderdanen tot drinken. Alder van den betwijft dan verbodens aan
de Koning ; en de drie / die by hem zijn / staan op / en groeten hem / en gaan
daar na weer in hun sefels zitten. De Koning zendt den tijt toe vijf treffelike
schuttels met gerethen / nu aan d'een / en dan aan d'ander : in doegen dat
men de gehele viertijt bezigt genoeg is. De spijzen worden met amber en
muskus toegemaakt. Zekere bootsemaers / ontellike porlen en kluoffen
bedijvende / geben vermaakt en geneucht aan de Koning / en aan alle de ge-
nen / die daar by zijn. Zo haast als de Koning geeten heeft / koont de Kaal-
zer van Sian, die de zoom van zijn rok gekust hebende / tot teken van onbet-
steltling hem een goude Kroon aanbied. De Koning van Pegu ontfangt die/
en / hem omfegzende / kust hem aan de wang / tot betwijfs van eenige vyant-
schap. Daar na komen ook d'ander en op hun beurt / en / zijn laet zen heffien/
de / byengien rijke geschenken aan zijn bezien. De Kroonigen geben Kroonen/
en de Doosten Ketenen en Halsbanden van grote waarde / en d'anderen ge-
scherten naar hun slaat / alles in goede ordening : want alle de Koninkrij-
ken en Aantfchappen gaan pder naar zijn ordening / en zonder verhoorting.
Onidelyk volgt het overige van 't boek / met andere geschenken / die algt
enige vyeendighheit verroonen. Deze geschenken zijn zo veel / en zo groot in ge-
tal / dat men genoot vliakt is die alle hier uren wech te nemen. Allen haas in
de Koning van de Doost ('t welk geschiede toen si'er was) geblee vijf daegen
lang met deze geschenken bezich / van 't volk word den : op des Konings be-
hoer gaderde praecht en rijndem. Ald' 't volk word den : op des Konings be-
sten gespijt / en beslaat een ongemesselijke swach laats / doch alles in een want-
derlike ordening. Zo / hun geschenken gebaam setende / zijn vijf daegen
bezich in affspels te nemen / om te vertrekken.

Kamen/
en
hun
gebruyt.

De Koning scheidt onder andere dingen groot vermaak en 't gebede van
zijn gebogere / en ontfoudt Kanten / van de welken sommigen bearden heb-
ben / die van Besitan koemen. Deze haart is efgentlijch niets anders / dan
zwart.

23. Inkomsten des Konings van *Pegu*. Geschenken aan de Vorsten. Macht der Schultheren. Hoe de misdaden gestraft worden. Huwelijken, en verscheidene proeven van onderlinge liefde. Offering van Maachden aan de Duivel. Schrikkelijke dansen. Vreemt voorval aan *de Blane* gebeurt.

Wat is 's Inkomsten en Schartringen des Konings van *Pegu* aangant / Ginkommen des Konings van Pegu als hij de genen / die 't volk getoonet is aan hem schuldig is / ontfangen heeft / so doet hij in alle zijn Landen en Steden uitroepen /

Dat niemant van zijn onderzaten verplicht is enige koninklijke Tollen, Schartringen, of andere belastingen voor een geheel jaar te betalen. 't Ween / 't welk de hantvoers allen alleen aan hem betalen / bebraagt meer dan byle millienen / of / gelijck yf rekenen / so veel Baselmen, jeter gewichte in dat land. Alse de genen / die hantvoeren / betalen jaerlijks ooch so veel aan hem. Alse de mensche Koning verhooren is / zenden alle de Steden en Doorpen Afgebaerdigden aan hem / om hem 'er hemmen / met verscheide geschenken van byeen en ongetwone dingen. Men gaf aan de Doof / die heerfche / toen wij daar waren / byle wotte Hoeyen / die alle dan saert verschilden / en zodanig als die dan een Jaerhen waren / met hooren / die aan de hult / en niet aan 't gebeen te van 't hoest vast waren / en die als ozen gerept honden woeden / clereijst aan 't hoest toegemaekt / met lahens van haermyne zijde bebeh / en belangen met belen van gaut / silber / en vandenit metaal / Calin gernerne / 't welk het silber gelijck / en in geheel Indien in ywang gaat. Dit geschenk was aan hem heel aangenaam.

Als de booznaamste Doof van 't Koninkrijk affcheit van de Koning quam nemen / ontfelste hij hem / en hufte hem aan de wang / en doe hem daar na

staerlaeftig bleefst / 't welk onder aan hun onderste net hangt / en uit daan-
dig bloet ontfaat / vermits deze vogel heel heet is. Zp wilten ober alle ander-
en heerschen / en konnen niet hand gelijken niet en is zijn. De menschen / om
dermaah te hebben / doen hen tegen haanen van Pegu bejten / die niet zo be-
moed / maar groter / en hun dootvijanden zijn. De koning en zijn hof scheppen
dermaah om eenmaal in de week dit gebede te zien. Hun konnen zijn niet
deere van daar ; en zp hebben hiesse bejters / daar deur men aan hen t'eren
geeft / en staan dieht aar malhande / daar een laken rusten beide hangt /
op dat zp malhande niet zanden zien. Doen de Dags verhozen en gehult was /
('t welk in mijn tijt gescheede) wilden zp / 't laken oplichtende / 't dermaah
daar af hebben. Deze haanen beten terfont malhande deur de tralien / maar
hun bezogers beletten hen niet een rijse / tot dat zp ge'ten hadden. Hun
spijs is zeter hies graan / dat zp Verha noemen / zo groot als hozele van
druiden / 't welk heet van aart is. Als 't laken opgetrokken word / is 't der-
maah hen in slagoeding gehoeg te zien / am malhande / met behoedelijch
te bijten / aan te rassen. Maar als 't bejster van 't middelstot deze beide
houwen opengegaan is / dan gaat het gebede eeff met ernst aan / ja tot mal-
hande zoedelijch te bejstelen / en alles met bloet te derbullen ; 't welk om-
rent een uur duurt. Men scheid hen daar na / alijt met een groot getal van
doeden van weersijden / die men eet / en daar af het bleefst / gelijch dat van d'of-
sen / root / maar eeffter murt en smakelijch is.

deffen-
ken van
den Ho-
ring aan
ten 30.
kati.

tem grote witte partfaanfje wjlogspierden geyem / die met goud laden
van verfijfjes betoeten toegegruff waren / en goude belien aan de boeren heb-
ben ; 't welks sijn een verbaafheit in deze fpoerden deroorzake / dat plet
biet of dijg jmaannen befchoef / om fien te bebouwen. App gaf oek aan de
akomft van Sian . die affcheit quam nemmen / een ronne heifchant van ons

Bisac: want als hy die in d oozlog behoert / zijn alle v' overzaken berecht
om hem op 't minste de bel te gaan dienen : so zeet hij sy tot hem genomen/
vermits sy de genen / die in zijn dienst stecten / voos zailg actuen / ja zoemig/
dat hun ijzelers nimmer voos den / als in de rijg en 't gecal der heiligen en
Zailgen synde / bidden.

**Factu en
Ampt
den,**

Maar
der schult
heeren op
hun
schultbe-
mars.

Meck-
huizen,

**Des Moines
Flaben.**

275
am lo
mer.

Der Zylinder

behoeft / of dit ook in ons kent beide geliefden / met de droeven van hun bladen af te trekken / en bebood dat zulks geschieden kon / en dat 'er niets anders dan d'oeffening aan gebrak. Want hoe wel de hemelftreken verscheiden zijn / zo word nochtrons de natuur oeral door de konst en werking geholpen. Al deze zijde gedijt tot voordeel der volken / schoon de koning het grootste deel daar af neemt / uit voorzaak van zijn Slaven / die daar in arbeiden / verscheiden noch veel Wedersinderen / en arme Dochters / die op zijn hofsen geboed worden / onder 't belet van oude eerlijke Vrouwen / die hen bestieren / en ook straffen / zo ze iets misdaan hebben. Oegghelyks geschied met de Maanen / en dit alles in goede opdening. De geen / die enig groot misdryf heeft begheben / doet best zo hy dat aan iemand van zijn vrienden openbaart / om middel te vinden van dat aan de koning te doen verslaan / er 't Gerecht hemis daar af krijgt : want de koning is barmhertiger / en machtig ; en als men de hoedanigheid van 't misdryf van de misdadige / en van d'oorzaak vertoont / zo gebeurt het somtijts dat hy genade betuigt / zonder de Geschreier te hooren. De gewoonte van dit Land is / dat / als iemand enig misdryf bedyeden heeft / hy zijn klederen uittrekt / een wit hemt aandoet / dat op d'aarde sleept / blootshoofds en blootvoets gaat / zich recht uit op d'aarde neerstrekt / en dus zijn konincs betwacht : anderen slijden zitten / en anderen staan / naar de waarheit van 't misdryf. Wel / genade van de koning verschopende / behouden zich bedrogen / en moeten de doot smaken. De genen / die vertoegen zijn / worden terfont d'Elefanten voorgetoopen / die met hun stuit hen hoog opwerpen ; in boegen dat ze / neerballende / barsten. Allen werpt daar na de lichamen voor de Leuboen en Epgers / die daar in groot getal zijn. Zo straffen strengelyk d'Over speelbers en Over speelsters / hoornamelyk de genen / die van hoge stam zijn. Men betrapt eens een Vrouw by haar Slaaf / die beide aan mekander gebonden / en levendig be-

Goede
tucht.

Hoe de
mischal-
den ge-
straft
worden.

Over-
speelbers
gestraft.

Wat hun houwelyken aangaat / als enige Gzaten willen trouwen / be-
 raden zy zich eerst met hun Waarzeggers en Tobenaars / om 't gebolg daar
 af te weten / en als zy namaals kinderen krijgen / doen zy hen verslont hun
 geboorterekening maken / om te weten wat goet of quaet hen namaals ober-
 kommen zal; van 't welk ik hier na een aanmerkelijk boozbeelt zal bybrengen.
 De Gzaten / in liefde tot hun eerste Bemalinnen verflaauwende / hebben
 byzich om een ander te trouwen / zonder dat d'eerste ooz zal. ik heeft om daar
 ober vergramt te zijn: ja zy is gedwongen dit te lyden tot dat haar Bemal
 haar weerroept; want de mannen doen dit meest uit walging / en om van
 spijis te veranderen. Als de Bemal gestorven is / zo moet de Bemalin / na
 dat d'uitvaart gehouden is / indien zy 't geen doen wil / dat naar de gewoon-
 te van 't land redelyk is / zekere tijt blijven / om met haar mogen en byien-
 den de dode te betonen. Daar na bereid zy booz hen zekere maaltijt / als tot
 een teken van blyfschap / en / alle haar juwelen en kostelykste huisgebaad
 aan de genen / die zy meest bemint / gegeven / en haar Vader / Moeder /
 Wyfenden en Maagen gekust hebbende / woord van hen / met gespel van sluf-
 ten en schalmajien / en onder een hut / van loof gemaakt / en met bloemen
 bedekt / naar 't graf gebzacht; en als zy daar gekomen zijn / beginnen zy
 t'eten en te dinken / te danssen / en byzich te zijn. Deze arme byou neemt
 ondertusschen een drank in / die haar als ontzinnig maakt / en offert zich al
 danssen.

dansende en dansende op aan de schim van haar Gemaal / en krept zijg
zelve in een buur / na dat zij 't overige van haar jutuelen aan haar vaderbude-
nen ongedeeft heeft. Hun *Wiefers* en *Widwars* houden hen in deze eene-
zellige gewoonten / die in deel andere plaatsen van Indiën onderhouden wor-
den / gelijk in Narsing, Cambaye, Coromandel, en elders. Zij vernemen
ook zoogvuldighen acht op de *Witveligen* der *Wijzen* / dat de vrouwen / met
bevestiging van hun ouders / een vyze keur hebben / op dat een sterke liefste
hen verplichtjen zou om zo wyde een getuigenis te betuygen. De mannen ge-
ben ook deel getoelste bijken / om hun liefste aan de genen / die zij beminnen /
te betonen. Sommigen vanden met een vanden salakel hun armen in te-
gentwoordighen van hun weesfereffen / anderen kerben en sicken met een
poosk hun elge vleesch / anderen nemen lijnwaat / in olie gedoopt / 't welk zij
aanskerken / en niet gedoot op hun armen laten verbyanden : in boegen dat
dit een vyze verplichte tot hem ook te beminnen / en tot gelijke bijken na hun
doot aan hen te betuygen.

Wochten
van lief-
de.

Maar de bloedige offering van hun arme en rampzalige dochters aan hun

Goden is niet min vzeemt en wyet. Want zij, om de vierste van hun grote
Corcovitas te bieren / doeden op zekere plaats van dit groot stigh in de *Wier-*

ken dochters / die noch *Widwars* zijn / en zich tot vasten en gebeden bege-
ven hebben / getuig zijn / en tot de plechtelike offer betwaart worden : in
boegen dat / als hun vader / moeder en wangen hen wonen bezekken / zulke
met eerbedighen en aanbidding geschied / gelijc heilige en hemelste men-
schen / en vanden hen gedachteus van hen te hebben / als zij door hun grote
Gode verschijnen : en zij brengen om deze oorzake aan hen alrethande spijzen /
en andere dingen ten offer. Men neemt jarelighs een van deze dochters / om
haar c' offeren. Doos d' *Widwar* is een *Widwar* mersteen van versetide betwaart
die selver blinkt / daar zij / zo zij wonen / de gedaante van deze betwaarte
Widwar zien / die zij aanbiddend. Deze dochter / van haar *Widwar* klederen
ontkleed / aanschout de gedaante van haar Gode / die haar roept : want zij
zeggen dat de *Widwar* haar bij haar naam roept / en nodigt om bij hem te wo-
nen. Hun *Palpas* of *Widwar* / met hun *Widwar* klederen gekleed / nes-
men haar daar na / en / haar sel naakt op deze steen gezet / en deel wees-
fingen aan de *Widwar* / en aan de *Widwar* gedaan hebben / betwaart
haar in tegenwoordighen van de vader en moeder / die naerlijc toezien
of zij al doot is / op dat zij geen tweede marteling lijden zou. Zij / haar
lijchaam met een steen / die als een scheermes slijp / gekleed hebben / ruke-
ken 't hart daar uit / dat zij in 't aangezicht van de *Widwar* torpen / en ver-
vanden. Zij / d' *Widwar* van 't water mengende / besprijngen hem *Widwar*
byden daar mee. Het overige van 't lijchaam word bequaemlijc met wees-
fingen dit geoffert vleesch door de *Widwar* gezien. Als d' offering gedaan is /
gaan zij ter middagmaal / en 't welk is daar na bij de diens en gebeden / die
de *Widwar* met deel wieteringen over haar doen. De *Widwar* klederen
ren eindelijk van klederen / en treken anderen aan / die schijnelijc van ge-
stalte zijn. Zij klinken ons op tooneelen / en begeben zich tot dansen so
haast als men met het speelruig gelukt begint te maken. Zij beghenen in 't
eest met een laege toon / en verspeffen zich daar na / met gebeden en ver-
bloekinghen daar onder vermengt / tot dat zij / naar de maat van 't gespeel
in 't

Offering
van
Widwar
aan
de
Widwar.

Schijn-
lijc
dansen.

in't danffen verftittende / daar dood; als verbroed woorden / ja zodanig / dat
 fommigen ter aarde vallen / ter wijl d'anderen in hun dans volhardten / met
 fchellen en beffen / die op 't gefpeel ftaan. Zo haast als iemand van hen ter
 aarde is gevallen / dat is dat de Duiwel in zijn ligfchaam is gekomen / ver-
 anderen zij aan toon; en hun dans woed dan gewelbiger en verwoeder / zon-
 der erkeer in't minfte deel in hun dans te miffen. Maar 't wech noch
 vreemde luid / is dat zij zeggen dat men ter zelve tijt de Duiwels op hun zijet
 danffen / en dat men hen alleenlijc aan de gewinttheit van hun beweging
 kent / bermits zo als de Priesters gekleed zijn. Zij merken oogenscheinlijc
 dat dit Duiwels moeten zijn; want daar zijn geen anderen / dan Priesters/
 op 't toonneel; en fchoon enigen van dezen neer vallen / zo zijt men echer
 het zelve getal danffen en fpyngen / zonder dat er ooit daarom vermindert.
 Dit is oorzaak dat de genen zelven / die deze danffen aanschouwen / op een
 wonderlijc wijze betoogen woorden / ja zodanig / dat aan fommigen de
 hairen te bergeen rijzen. Maar gedenkt dat ik / uit nieuwsgierigheit ook eens
 daar gekomen / my plings als van een dwarsfelwint aangetaft geboelde / die
 my zo gewelbigh omring / dat ik daar af vna verftist wierd / zonder te
 kunnen fpreken / of mijn adem te halen. Ik wilde mijn makkers / die niet
 berre van daar waren / tot mijn hulp roepen / maar ik kon niet een woort
 uitspreken: in voegen dat ik / in d'uitterfte bangigheit zijnde / 't wech meer
 dan een bierendeel wurs duurde / my begaf tot God ernstigh te bidden / en
 dooz zijn genade daar af verlofft wierd. En zeker / ik heb nimmer in zodanig
 een noot gewoest; want ik geboelde ik weest niet wat / dat tuffchen mijn be-
 men denking / en daar na my tuffchen mijn beide fchouders trof / en my
 dieft gefloten hield. Ik wierd hier dooz zodanig afgemat / dat mijn mak-
 kers grote moeite hadden om my tot bedaring te brengen / en van daar te
 jelfen. Alden tied my God te denken / en my te wachten van meer in zo-
 danige berfoeligheden te verffenen / daar af de nieuwsgierigheit my zo diep
 gekoef had. Ik was blijde van dat ik dit gezien had / om daar mee te spot-
 ten; maar ik wachtte my federt wel van weer in hun kerken en vergaderin-
 gen te gaan / en hun verbloekte afgoderijen te zien.

Dynde
 boezhal
 aan le
 Blanc.

24. Danffen en lozangen. Macht der Priesters in't voeren van d'oorlog.

Uitgekozenen om te ftrijden. Droeve Hiftorie van twee vorftelijke
 Broeders, die malkander onbekent doden. Maria in *Pegg* gecert.
 Veranderingen in *Pegg*, en des zelfs aanwas en vermindering.

Laat ons een einde van deze biertijt maken. Als dit gebaar en deze
 danffen vier dagen geduurt hebben / houd d'Alde zijn maaltijt in enig
 uitftekend gebou / daar toe de booznaamfen van de Stat / zo man-
 nen als vrouwen / genodigt worden / die daar heel koftelijc / en met ge-
 fteenten bedekt / verffijnen / ja ook fomtijts met fchoppen / zo groot als
 een noot / en die als vjandende helen fterken. Als zij een offer gebaar heb-
 ben / doen deze heren een aangename toon fpeelen; en doet van hen neemt
 zodanig een fuffrou / als hem behaagt / om te danffen / zonder echter mal-
 kander aan de hant te raken; want zij houden malkander met een zijde bant;
 't wech ons rontom gaat / tot dat de dans gefloten is. Zij danffen in't ront;
 en 't is

Danf-
 ften.

Lofzan,
gr.

en 't is vermaak deze gemene dans te zien / die konstig is / om de verscheide gangen / die 3p daar in doen. Als dit gebaan is / verandert het speeltuig van toon / en gaat laeger / als om te rusten / met zekere gezangen / die 3p zingen tot lof der overlede Heren / hun Wagen / welkers dapperheit 3p bieren / met ontellijke lofzangen / die gewonelyk valsch zijn. Daar na gaan 3p in 't ront aanzitten / en spreken alzit van de dapperheit dezer overleedenen ; daar op de vrouwen / die teerder van hart zijn / beginnen te wenen. 3p zeggen alle in hun klachten dat 3p nimmer zodanig zullen worden / als hun vaders / die 30 deel en 30 grote dingen uitgerecht hebben : en na dat 3p malikander weer tot klagen en wenen hebben genodigt / gaan 3p alle / wars hier af zijnde / hun maaltijt houden ; en dus neemt dit gebaar een einde.

Grote
macht
der Prie-
sters in't
voeren
van
't oorzlog.

Uit al 't geen / 't welk ik hier verhaalt heb / ziet men klarelyk dat deze volken zeer waangelobig zijn / en dat 3p zozeer buldiglyk hun Goden / of eer Duiwels / eren / daar toe hun Priefters hen gestadiglyk aanmanen / en 't minste Berisgebaar niet achterlaten / om 't boozdeel / en d' eer / die 3p daar af ontfangen. Deze Priefters hebben een wonderlyke macht en achtbaarchheit over hen ; 't welk men boven alle andere dingen in hun oorzlogen aanmerkt / gelijk ik hier booz aangeroert heb. Deze oosterfche Wozen voeren hun oorzlog op een heel andere wyze / dan d'orzen : Want als 3p enige grote oorzlog met hun geburen of anderen te voeren hebben / nemen de Priefters daar in zulk een macht / dat 3p zich als middelbaars en scheidsmannen maken / en in zulk een geloof zijn / dat 3p bypmoediglyk aan hun Wozen hun plicht tot hun volken vertonen ; en de twee Bramines of Priefters van weerszyden spreken daar op met malikander / zonder eenzijdigheit in de twist van hun Wozen / om middelen tot verdrach te vinden. Als 3p geen verdrach kunnen maken / doen 3p hondert van de beste Ruiters / en ook 30 deel voetknechten van weerszyden verkiezen / die uit hun grote heeren / dikwijls uit vyft of vier hondert duizent mannen bestaande / uitgekipt worden : ja 3p voeren zelden oorzlogen / die ongelijk zijn ; en de geen / die van de sterkste en bertwinner wozen / gebiedt over de zwakste. Hoewel een Bramin hondert duizent mannen meer had dan d'ander / 30 is hy beschroomt om dit boozdeel te gebruiken / en mart met de strijt 30 lang / als hy kan. Doch indien hy gedwongen wozen zulks toe te staan / 30 doet hy daar over wel duizent betuigingen aan de Wozen / om hem daar in te beletten. Ik heer weer tot hun gewone stryden ; want d'andere gebeuren zelden. 3p doen deze twee kleine benden / na dat 3p hen gezegent / en tot welken vermaant hebben / tegen malikander aanballen ; en de geen / die bertwinnaar wozen / geeft de wet aan de bertwonnen / die gedwongen is booz hem te buigen : en dus eindigen 't meeste deel van hun oorzlogen. De geen / die in deze stryden enige treffelyke daad gebaan hebben / ontfangen enig teken daar af van hun Wozen / die 3p als een gewoond ding bewaren / hoewel het gewonelyk niets anders is / dan een bant / of sluis van taffetas / met enige letteren in 't midden van de sluis / die te kennen geben dat zodanig een zich in de strijt / ten dienst van zijn Wozen / wel gebzagen heeft / en dat 3p die / aan zekere hoeden of bonnetten vastgemaakt / op de grote bierdagen mogen bzagen. Men vind sommigen / die veel van zulke banden hebben / naar de verscheide boozballen / daar in 3p getweest zijn.

Bergel-
ding en
erkenne-
nis van
dappers-
hek.

Wat het boozbeelt betreft / 't welk ik op de boozzeggingen van de Duiwelyken der Groten / en van 't gebal van hun kinderen aangeroert heb / 't is dus :

dusdanig. Daar was in 't land van Tranziane een *Wozst* / een onderdaan des
 Konings van Pegu, en zijn namaag / die een *Zuster* van de *Wozst* van Taza-
 ray, een der schoonste *Juffrouwen* van alle d'oosterlijke landen / troude.
 De *Bruiloft* woorde met grote blijfchap en plechteljkheit gehouden. Men
 ging ook met de waarzeggers te raat / om te weten of dit *Huweljk* geluk-
 lig zou zijn; en men bebood dat twee lieden malikander nooit zo bemint had-
 den / als deze twee *Gelieven* / *Alfongi* en *Abelara*, malikander beminnen zou-
 den. Dit verdubbelde de blijfchap. En zeker / 3p / malikander bieriglijk be-
 minnende / leefden in zoete rust en geluk te zamen. 3p kregen / tot meer
 veruoeging / twee *Tweelingen* / beide zonen / die / alree in hun laege ouder-
 dom iets groot en heerlijk vertoonden / en booz 't aanstaande een wonderlijk
 ke hoop van zich gaben. Deze kinderen / d'ouderdom van tien jaren bereikt
 hebbende / beminden malikander zo harteljk / dat 3p niet van malikander kon-
 den blijven / en dat d'een het geen / 't welk van d'ander begeert wierd / gaer-
 ne betwilligde. Maar de *Witfel* / een byant van d' *Endzacht* / ontfak in de
 geest van hun *Ouders* de nieuwgierigheid van te weten hoedanig 't gebal van
 hun twee Zonen zou zijn; en 3p bebooden tot hun ongeluk dat deze twee
Broeders / die malikander zo beminden / malikander noch zouden doden.
 Dit berfchikte groteljkas deze twee *Wozsten* / en bzacht hen in wonderlijke
 bzees. Deze twee *Broeders* / d'ouderdom van vijftien jaren bereikt hebbende /
 zeiden tot malikander: *Broeder*, ghy zult my doden; want wat my aan-
 gaat, ik zou liever hondertmaal willen fterven, dan u 't minfte quaat van de
 werrelt willen aandoen. D'ander antwoozdde hier op: *Broeder*, ik bid u, ge-
 loof niet dat dit gebeuren zal; want ik bemin u zo hoog, ja hoger, als my zelf.
 De *Vader* nam booz hen van malikander te fcheiden / om te pogen dit onge-
 luk te fchuwten. Maar 3p wierden hierom zo bedroeft en miztroostig / dat
 de *Vader* gedwongen was zijn boozneemen te fchozffen. Daar quam onder-
 tuffchen gelegentheit / die hen alle drie / de *Vader* en zijn twee Zonen / tot een
 oozlog nobigde / de welk tuffchen de *Koningen* van *Narfingen* en *Pegu* ge-
 hoert wierd / op 't berfchil van enige landen / die d'een van d'ander hield.
 Maar de bzeede wierd booz bemiddeling der *Bramines* gemaakt / op booz-
 waarde dat deze twee jonge *Wozsten* de twee *Dochters* des Konings van
Narfingen, en van de *Zuster* des Konings van *Batalica* zouden trouwen / die
 twee fchone *Wozstinnen* waren / en dat / als men dit der / de *Koning* van *Pegu*
 aan de geen / die d'outte *Zuster* zou trouwen / alle de landen zou geben /
 die hy in de leste oozlog berobert had / met het *Koninkrijk* van *Martaban*, en
 dat d'ander *Broeder* / boven 't *Koninkrijk* van *Tazaray*, dat van *Verma* zou
 hebben / daar de *Heerlijkheit* van *Zaire* is / die jareljkas twaalf parrelen tot
 fchatting geeft / de welken volmaakteljk fchoon zijn / en pder twee feraffen
 gouts wegen. Deze twee *Wozstinnen* / berftaande hoedanig berdzacht en bze-
 de dat'er gemaakt was / zeiden tot hun *Vader* / de *Koning* van *Narfing-
 en*, dat 3p met deze *Huwelijken* wel te bzedden waren / maar op boozwaar-
 de dat / als deze twee *Wozsten* / hun mannen / quamen te fterben / men hen
 booz geen fchande aanreekenen zou / zo 3p zich niet in een gewillige doot booz
 hen opofferden / dewyl 3p onbekent aan hen waren. Dit wierd toegestaan.
 De *Huwelijken* wierden met grote veruoeging van pder berbuft / vermits
 3p een algemene bzeede meebzachten; en men hield grote *bruiloft* daar ober.
 Een van deze *Wozsten* bleef in 't land van *Narfingen*, met zijn *Gemalin* / en

D'oebe
 hiftozie
 van twee
 broeders
 en Woz-
 sten / die
 malikand-
 der onbes-
 kent was-
 den.

h'ander naam zijn woning in 't landſchap van Verma, landen / veel verre van malhander gelegen : in boegen dat ſp laag waaren zonder malhander te ſjen / en te ſpreken / behielden dooy beten en geſchietken van byernde en hoortſijſte dingen. De Koning van Tazary kreeg onbetuttelſchen een grote ooylog tegen de Koning van Mandanelle , en ontchood bleefthalen dezſe twee byoetſijſte Doofſten tot ſijn byſtant. Zp trokken bette betwaarts met een grote hoop boſhſ / zonder van malhander te weten. De'en beriet ſijn rechtſe wang / en trok tegen de byanden / die ſip in een ſware ſtrijp verfloeg / en haerde van daar naar ſijn Wader. Zſin Dojoet / in de volgende dag met ſijn ſternelſin van Verma komende / wilde / tot ſijn beider ongetuſ / op 't veldt ſternelſin in de ſtat treden / om een ſtaffrou / ſijn beider Doelſin / te bezoeken. De ander Dojoet toledt van een ſetle begerre gedroeven. Zp ontmoetten dieſgalden malhander onbekent by nacht aan de deur van dezſe ſtaffrou / en vol van minnenſij ſijnde / trokken ſijn ſwaerden / en wonden malhander ſwarelijſ. De en van ſen ſetle onder andere dingen al ſterbende / dat hy God dankte van het quade lot van zijn geboortſtont gemitt was , dewijl hy zijn Broeder niet gedoor had , gelijk aan hen voorzegt was. De ander, ſijn Dojoet aan de ſtem en redeten kennende / en ook ſwarelijſ getuut ſijnde / quam woet ſijn Dojoet het al wekende omſelzen : in boegen dat ſp bette / ſijn bloet en tranen te ſamen mengende / dus eerbar melſijſ ſayden. De Wader / ſitſt al beſchit / en ſijn griſe onderdom tot zo campſalſig een etude gedraecht ſtende / ſtep betwaarts / en / van een en waangoep oſcript / boode ſich ſelf op de ligſamen ſijner hinderen. Zp / van de ſcherpen en tranen van al 't volk beſetzt / toledten alle dyſe in een ſetle graf gezet : 't welk aantijſt waer toe 't al te grote nieuwgierſchiet ons byengt. 't Sjs ook geen ſleut beſchit hoe men tot dooy de kennis der ſtaeren kan weten / en of 't onbermydelijſ is , 't welk ſi van de Belederen laar betuttelredenen / en beſchſſen.

De Peguanen hebben / onder zo veel beſchſelde afgedoen / (zo veel de grote Corcorias, die de hoogſaante en onſte is / daar al 't ander en aanhangen / als 't Oſſina, die de Zwemmer van alles is / en veel anderen van byernde en ſchijſteſijſte gedaante / van de welken pder ſijn bezondere ſterk en oſſertingen heeft) alſit / gelijſ ſi elders gezegt heb / de beſtemis van de ſaacht Maria, met haar ſtint / die ſp groterſijſt eren / met veel lampen / die ſp ontſteken. Deze lampen ſijn niet van glas / maar van Galsſten / die ſp in oſertdoet hebben : ja men vind daar of geſeſe Dergen maar 't Oſſſende van 't Konſintſij. Zp toeken die heel heertſijſte / en maſten vaar of de ſchſetle Roſſken van huiſgedwaad / daar ſp bit metral byoeten / Dat Calin getoertt woody / yet hoog in geſel Indien, van Perken tot in China, geprezen / 't welk zider geſijſt / maar, gelijſ rin / liſſerſijſt ſneet. Zp maken ook ſijn glasbeſterſen en lantaernen van dezſe Galsſſten : en / wat de lantaernen aangeaet / ſp maken die ook van de ſchſiden der ſchſijſpaden van beſderſande dreeken / van de welken ſi hier dooy geproben heb.

De ſi uit het ſijſe van Pegu ſepet / moet ſi 't geen beſchſen / 't welk entſge Peguanen aan nyp betreſſen / en dat ſp in ſijn afſpejen ook ſchſijſſijſge geſelſt hebben. Enlge ſaren te boez / eat weg in dezſe landen quamen / waer te een Koning van Pegu, van 't ook geſaecht der Koningen / die veel ſterbeſoers in de landen der Brama naar de Dſimenge van Chiamay had / en erder anderen een in 't Konſintſijſe van Tangu, die tegen hem opſont / ſern der

Maria
met haar
huit ge'
ren.
Zam-
gen.

Ma
nat.

De
beten
in 't
van
P-
ge.

Goed en doobte / en zich koning van Pegu maakte. Men noemde hem de Braman van Tangu, die een grote dwingeland / en machtig doof was / en doorgedreeft van wapenen veel koninkrijken onder zijn heerschappij draagt / gelijkt de koninkrijken van Pora, Melinray, Calam, Bacam, Mirandu, Ava, Maraban en anderen. Maar hij wierd seker geboot doog een heer van Pegu, Xomin van Saran genoemd / die zich koning maakte. Deze wierd ook doog een ander berisagen en geboot / die Xemindo genoemd was / en die / zich ook tot koning berisaden geboorte / seker doog Chaumigrem, een naamaag van de rijke koningen / die in Pegu hebben getuust / en draagt het geslachte koninkrijk van Sian, met twaalf andere grote koninkrijken onder zijn heerschappij. Zij zeggen dat hij in 's oorslog van Sian een heit van zeventien hondert buitene krijgbare mannen / en van zeventien buitene elefanten boerde / van de welken negen buitene tot de eerste / en 's overigen tot het verstuig dienlen. Men moet ditsgalsien niet ongeloofteljk achten 's onreikbare geschieden / die de koningen van Perlen eerzigen tegen de Grieken te bet drachten. 's doogzaals van dit groot gesel is dat in deze oostelke landen het meeste deel der matmen ten oorlog gaan / en dat men daar niet zo veel oestelijken / plotsgerlijen / oestelbelangs / oestelieden / en andere ledige lieden / als onder ons / bint. De koning / die in onse tijt in Pegu heerschte / de Braman genoemd / was / gelijkt is gelooft / de zoou van deze Chaumigrem, die seker doog het sekerde koningen ruikeijls geselschap is / gelijkt is seker verfaan / en hier doog verhaelt heb / en hier in 't hoer vercoont sel woeden.

Deze
heer
van
Sian
in
de
land.

De doobte seker koning van Pegu, Chaumigrem genoemd / van 's ges-

lecht der Braman zijnde / seker na dat hij de koninkrijken van Cavellan, Ava,

de
heer
van
Sian

Bacan, Tanager, Pora, Jangoma, Sontan, Trucan, Cablan, ja ook Sian ver-

de
heer
van
Sian

overt heb. Zijn zoou / enige tijt daar na verfaande dat de koning van Ava,

de
heer
van
Sian

zijn vaders kroone / zich wistte reppen / en tot al dat uitbaften / de beer-

de
heer
van
Sian

ting der boegmaakte, samenweerde sekerlijch bebrachten / en enige ander-

de
heer
van
Sian

ten / die de blucht geboen hadden / in 't misdoen bebrachten. Dit maakte

de
heer
van
Sian

hem gebrat op alle zijn onderzaten / die hem in 's oorlog / die hij tegen zijn

de
heer
van
Sian

doom boerde / quathen dienlen. Doch hij / zelf tegen hem een seker trekkende /

de
heer
van
Sian

doobte hem / en bleef meerder van zijn tijt. De koning van Sian quam on-

de
heer
van
Sian

beruften met een heit / als om hem te helpen / maar hij wist hem welijg

de
heer
van
Sian

van haer af / vermits hij hem hoog veracht hielt. Men trok ditsgalsien

de
heer
van
Sian

met een heit van negen hondert buitene matmen tegen Sian, en belegerde de

de
heer
van
Sian

koninkrijke stat. Maar de koning van Sian zette al 't laant robantig onder

de
heer
van
Sian

waer / dat van zo groot een gesel van menschen (van de welken sommigen

de
heer
van
Sian

der doonken / en 's anderen van de Siamers geboot wieden die met hun schijn-

de
heer
van
Sian

ten bij hen quamen) niet meer dan zeventig buitene / zonder paerden en ele-

de
heer
van
Sian

fanten / waer te Maraban beorden. De koning van Pegu quam eerst waer

de
heer
van
Sian

te bet / met een selde boegneemen / maar hij wist alrijt niet betleg van de

de
heer
van
Sian

zinnen / en daar na ook van zijn zoou. Hij wistde eindelijk al de Peguaners te

de
heer
van
Sian

gen de koning van Sian boeren : maar sommigen verbergen zich in de hol-

de
heer
van
Sian

sten / en 's anderen trecken ptekerlijke hiederen aan / om niet ten oorlog te

de
heer
van
Sian

trekken. De koning bebal hier op dat de geten / die sekerde waeren getuog-

de
heer
van
Sian

22

den / hun eerste staat waer zouden aanneemen / en dat men de jongen tot boeren

de
heer
van
Sian

van de wapenen zou dwingen / en 's vuden in belingschap naar 't laant der

de
heer
van
Sian

Cosmin,
afg:bal-
len woer-
teer de-
dwang-
gen.

De ge-
nen van
Ava tot
de lan-
bou ge-
hzuik.
Befmet-
telijke
ziekte.

Straf
tegen de
magen
der ober-
loopers.

De stat
van Pe-
gu bele-
gert / en
weer
verlaten.

De kon-
ning van
Tangu
weigert
gehoor-
zaam-
heit/

Bramen zenden. Hy behal ook dat men met een heet pzer in de rechte hant van pder Peguaan zijn naam/lant en staat zou tekenen. De Peguaners begon-
nen toen op afval te denken. De genen van Cosmin waren d'eersten. De kon-
ning dee terfont een groot Heir tegen hen trekken. De Welteborste daar
af nam of verbyzandde al hun graan / en al 't kostelijste / dat zy hadden / en
hoerde al de roof naar Pegu, daar hy veel Afvalligen dooz de Koning byacht/
die hen dee verbyzanden. Al d'anderen / van lijftocht ontbloot / waren ge-
dwongen zich aan de Koning ober te geven / die hen alle met verscheide
straffen dee sterben. Hy / daar na de genen van Ava straffen willende / be-
hal aan zijn Zoon / die ober hen gebod / dat hy hen alle / van wat onder-
dom of geslacht zy ook waren / naar Pegu zou doen trekken / om 't lant/
van zijn Inwoonders verlaten / te bouwen. Maar de genen van Ava, naau-
welijks daar gekomen / wierden ziek dooz de verandering van de lucht;
en deze ziekte / besmettelijk zijnde / liep ober tot de Peguaners, en was zo
fel / dat veel zich in de Bloet verdzonken / om dat zy deze pijn niet konden
lijden.

Enige Peguaners, zich te Murmulan vertrokken hebbende / maakten / met
behulp der gener van Sian, zich meester van de Burgt. De Koning van
Brama belegerde hen: maar hy wierd dooz de Sianners verdzeben / die een
deel der zijnen doodden of vtingen / en d'oberigen in de Bloet verdzonken:
in voegen dat dit gehele lant / den Koning van Pegu afgenomen / in de macht
des Konings van Sian quam; en de boornaamsten van Pegu, die dooz des
Konings bevel in deze oorlog wierden gebonden / verbeogden zich met de ge-
nen van Sian. Maar de Koning van Pegu dee terfont hun Wijben / Kinde-
ren / en hun heel geslacht doden / en maakte dooz deze middel 't gehele lant/
van Pegu tot aan Marraban en Murmulan, leeg van Inwoonders. De Ba-
der behal daar na aan de jongste van zijn Zonen / die ober 't Koninkrijk van
Prom gebod / Murmulan te belegeren. Maar hy / in plaats van te gehoor-
zamen / bloed met zijn Heir ter Zee / en begon tegen zijn Vader r'ooslogen.
Wijders / de Koning van Sian, hier af verbaatrigt / tastte de wapenen weer
aan / en trok recht tegen de Stat van Pegu, welks Koning het rijpe zaat
daar omtrent 30 veel / als hy kon / dee oogsten / en 't oberige verbyzanden.
Hy belegerde de Stat / daar men toen wel hondert en vijftig duizent men-
schen telde / een deel van Pegu, en d'anderen van Brame, Cantan, Sian, en
van 't Koninkrijk Tangu. Daar waren drie duizent stukken geschuts / groot
en klein. Het beleg begon in Loumaant van 't vijftienhondertzesentnegen-
tigste jaar / en wierd sedert opgebroken op een valsch gerucht / 't welk men
strooide / van dat de Portugezen naar de zijde van Cambaye in 't Konink-
rijk van Sian ingevallen waren.

Da 't vertrek des Konings van Sian vertrokken de Langioens, de ge-
nen van Sian, van Brame, van Pegu, en de Koning van Tangu zelf / zich
op 't begin van de Winter / uit oorzaak van d'uitterste noot van lijftocht:
in voegen dat er weinig Volk in de Stat bleef. De Koning van Pegu
behal daar na aan die van Tangu, dat hy al 't graan / en al de lijftocht / die
hy in zijn Lant vergaderen kon / in Schepen zou laden / en naar Pegu
zenden / en spoediglijk daar op te volgen / met alle d'Inwoonders van
Tangu, en zijn Wou / met nodige bezetting / tot de bescherming van zijn
Stat en Burgt te laten. De Koning van Tangu weigerde zulks te doen;
en de

en de *Koning* van *Pegu* zond voort dertwaarts vier *Heren* / en een groot getal van *krigsgelieven* / met last van de *lijfsocht* / die *hy* geëischt had / en de *Koning* van *Tangu* zelf / of getuissigij / of met geweld / mee te brengen. Maar de *Koning* van *Tangu* dee dese vier *Heren* doden / bing de *krigsgelieven* / nam de *Schepen* / en bevelde dat de *stat Pegu* geen onderskiant van *boek en lijfsocht* kreeg. De *bierte* nam toen in *Pegu* zoodanig toe / dat de *Streken* al malikander *hy* nacht in de *Stat* doodden / om van 't bleefsch der *getelhebende* / bebal dat men zeven duizent *Sianners* / die daar woonden / doden zou / en dee enige *lijfsocht* aan d'andere *Stedelingen* onderzelen. Toen de *Sianners* gebodt waren / wierd *hy* getal der *obergeblevenen* niet groter / dan d'artig duizent / bebonden. Maar des *Konings* Zoon / die afgeballen was / weer met zijn *Vader* verzoenen willende / beloofde ondertusschen dat *hy* alle d'*Antwoonders* van *Prom* / tot een getal van vijftig duizent / te *Pegu* zou brengen. Doch *hy* / bezich met zijn belofte te volvoeren / wierd van zijn *Voorzender* / de *Sticht* van d'*afval* / vergiftigt / en dese *Antwoonders* naar wierd weer van anderen gebodt: in boegen dat de *genen* van *Prom* / tegen malikander verbittert / zoodanig tot hun eige ondergang aangeheist werden / dat er van vijftig duizent menschen geen vijftig oberbleven / die tot d'*oorlog* begaam waren. Dese / in *Schepen* gezet / en te *Pegu* geboert / lieten 't *Koninkrijk* van *Prom* woest / en ten roef booz de wilde bersten. Dese wel de lange oorlogen 't getal der *Antwoonders* van *Pegu* grotelijks verminderd had / zo waren'er echter noch veel obergebleven / die zich elders vertrokken hadden: want men selve in 't vijftienhonderd negen en negentigste jaar hondert en twintig duizent *Peguaners* of *Brames* / in 't *Vanrschap* van *Jangoma* / in 't *Koninkrijk* van *Arracan* twintig duizent *Peguaners* / en in dat van *Sian* of *hoger* hondert duizent.

De *Pijesters* / tegen de *Koning* vergramt / uit oorzak van zijn weest / nodigden in zo veel ellenden de *Koning* van *Jangoma* / zijn *Voorzender* tot zich meester van 't *Rijk* te maken. Maar *hy* verontschuldigde zich op d'*oer* / die *hy* *hy* hier ober aan zijn *Vader* gedaan had / en liet zich sedert van de *Pijesters* overreden / om dat *hy* tot hem zelfden dat *hy* / om zijn eed niet te verbalschen / hem afgezet hebende / hem op de goude *Setel* dee *zitten* / en *hy* 't volk als een *God* aanbidde. *Hy* boegden *hy*er noch *hy* dat *hy* reden had om naar de *Kroon* te staan / om dat zijn *Voorzender* al gebozen was / eer zijn *Vader* *Koning* wierd / en dat *hy* ter voertret quam toen zijn *Vader* der alre *Koning* was: daar *hy* / dat zijn *Voorzender* / die noch leefde / een *Voorzender* van d'*oude* *Koning* van *Pegu* was / *Maichimo* genoemd / en dat / in rependeel / des *Konings* *Voorzender* niet van *koninklijk* bloet was. Men bind echter niet dat de *Koning* van *Jangoma* zijn *Voorzender* belegerde / geest de *Koningen* van *Tangu* en *Arracan* deden / die dese *Koning* voort onte derbachten / uit oorzak van 't verdrach / 't welk *hy* met hem maakte / na dat *hy* enige tijt in de besing van *Macao* belegerd had gewest. Dese *Koning* gaf zich dieghalben ober aan de *Koning* van *Tangu* / zijn *zusters* *de* aan de maal / en betroude aan hem zijn eige *lijf* / zijn *Gemal* en *kinderen* / met alle *zinscherten*. Dat de *Koning* van *Arracan* aangaar / *hy* gaf aan hem vijf van zijn goude beelden met gesteenten bebeit / en vijf baten vol van *koninklijke* *penen*. *Wijders* / *hy* gaf aan hem zijn *Voorzender* ten huwelijch / en twee van

De witte
Elefant
aan de
Koning van
Arracan
gelevert.
Het
groot des
Koning
van Tan-
gu tegen
zijn be-
hulde
Broeder.

Grote
schatten.

Pegu
moet ge-
laten.

zijn kinderen tot Giffelaars / met d'ernaam van Koning van Pegu. Op leverde ook aan hem de witte Elefant / die hy meer dan al 't ander achtte / en die aan verscheide Koningen / de welken hem gehad hebben / rampzalig heeft getweest. De Koning van Arracan keerde weerom met deze roof: maar de Koning van Tangu dee zijn behulde Broeder / zijn Gemalin / en dactien van zijn kinderen doden / en trok naar de besting Macao, daar hy al 't goud en de geschenken van d'Overleden nam / en van zeven Elefanten / en ook 30 veel Kamelen naar Tangu dee brengen / en liet daar al 't zilver / en d'andere metalen en rijkdommen / als dingen van minder waarde / om dat hy niet alles meevoeren kon.

De Koning van Arracan, bericht van de woestheit des Koning van Tangu hebbende / bracht baerdig een Heir op de been / en liep naar de besting van Macao, en ontbood aan al de Portugezen, die hy in Bengale in zijn dienst had / dat zy by hem zouden komen. Hy voerde ondertusschen 't overige der schatten des Koning van Pegu wech / 't welk meer dan drie miljoenen gouds bedroeg / behalven tweeëndertig hondert stukken geschuts. Philippo Britto, naar de Koning van Arracan trekkende / landde in de Haven van Sitian, de hooftnaamste van Pegu, niet meer dan vijf of zes mijlen van de besting Macao, daar de Koning van Arracan was / hy de welk hy trok / en wel van hem ontfangen werd. Terwijl de Koning van Arracan te Macao was / had de Koning van Jangoma, Broeder van de gebode Koning / zich met de Koning van Sian tegen die van Tangu verbonden / en hem belegerd / om zijns Broeders doot te wreken. Maar zy maakten byde / na dat zy / gelijk men acht / hun deel wel van de roof hadden gekregen. In de behering van dit beleg maakte de Koning van Sian zich meester van 't Koninkrijk Marraban, 't welk / als zijn gebuur / dienstig voor hem was; en de Koning van Arracan bleef Heer van Pegu, daar af het volk doot was / of zich in de widdernissen en bergen verborgen had / of by andere volken getrokken was: in voegen dat hy / geen hooftdeel van dit Landschap krijgen konnende / om dat'er niemand was / die 't land houte / aan Philippo Britto de Portugees de Haven van Sitian gaf / en aan hem toeliet die te versterken / en daar een Stat te timmeren. Hy selde echter in Pegu een Bagna, of Martog / van dat land gebozen / met veel krijgsvolk / als tot een pmaal / en om de macht der Portugezen te vernederen / die zich daar zo vast gezet hebben / dat'er den Koningen van dat land niet mogelijk heeft getweest hen daar uit te verdrifven. Daar ziet op een wonderlijke heer der Koningen van die gewesten / en hoe Pegu, 't welk te voren byna aan alle d'andere Indiaansche Koningen de Wet selde / vernedert en byna verdelgt is.

25. Wijze van handelen. Verscheide gedierten. Rijkdom des Koning van Canarane. Grote koude. Vrouwen, en 't gebruik daar af. Eenhoornen; en een verhaal van dit beest. Grypvogels. *Mandrancelle*, en de gelegenheit daar af. *Bujagni*, heel vreemde vogelen. Reden van een Indiaan van hun God *Foioke*.

Maar 't is tijt van tot enige Landschappen en Steden van opper Indien te komen / die onder 't Rijk van Pegu staan / of geburen daar af zijn / gelijk Abdiare, Vilep, Canarane, Cassubi, Transiane, Tazaray, Mandranelle, Tarta-

Terracien, en meest andere plaatsen. **300** hoeren brogt met omge haandel in de Steden en plant'chappen van dit groote rijkten van Pegu, en in de gebuurte landen / gelijk onder ainhoren in de Staat van Abdiane en Vilep, een koninkrijck in oopsee Indien, dat den Heuning van Pegu onderwerpen is. **300** plant'chappen met enige kooplieden / die koop heel onbetreffing en oopsecht bedonben.

**Meijze
ban part
belem.**

தமிழ்

**Fishers,
of both
borders.**

**Ulrich,
Kathleen**

**Ziamc.
Tanza.
Canara-
ne,**

estissements
des Pro-
vinces de
Canada-
ne.

schenken / en met een verzoek om weer in hun Staten / Ampten en Heerlij-
 cheden ingezet en bevestigd te worden : want de Koning vermag alle Ampten
 en Staten / die van los en open zijn / te verkopen. Al zijn vo' , Gzoten en
 kleinen / zijn dieshalven verplicht / met een smeekschijf in de hant / en met
 geschenken / pder zijn ampt en bediening te verzoeken ; in boegen dat de Ko-
 ning dooz deze middel in dit jaar een wonderlijke schat verkrijgt. Niemand
 mag schoenen / gonde ringen en gozels dragen / zonder des Konings verlof ;
 daar af men grote schatting krijgt / van de welke een deel den Doozt van Pe-
 gu , als Opperdoozt / toebehoort / die deze jonk aan hem toegestaan heeft /
 om dat het lant houder dan dat van Pegu is. Ik heb van kooplieden hozen
 zeggen dat 'er in de winter zekere winden heerschen / die / uit het Noozden
 komende / zo hout zijn / dat aan sommigen in 't reizen de tenen afbriezen ; zo
 fel en deuchzingend is daar de koude. Zp hebben een gewoonte dat de geen/
 die zich zelf dooz schulden verbind / ook met eenen zijn wijf en kinderen ver-
 bind ; en indien hy niet ter gezette tijt betaalt / zo mag de Schultheer alles in
 slaverny nemen. Zp hebben een munt / die zp Canza noemen ; en alle de munt
 van Pegu gaat daar in zwang. De Koning doet ook goude en zilbere munt
 slaan / die men in alle d' Indiaansche landen Sarins noemt. Zp hebben noch
 een andere slach van zilbere munt / die zp Pardain en Tazifo noemen. Zp
 maken ook munt van tin / met koper vermengt / die niet van de Koning
 kooft / maar van pder geslagen wozt / gelijk noch een andere kleine munt /
 Bise genoemd / daar mee men alles koopt. Men moet heel schzander in de
 handeling daar mee zijn / zo men niet bedrogen wil wezen.

De Koning houd een groot getal van Slaven / tot de bezorging van zijn
 Elefanten en paerdestallen. Zp gebruiken / gelijk in Pegu , tot de bouwting
 van hun huizen sement / met sulker vermengt / 't welk heel vast houd / als
 men gebzande schulpen daar bp doet / die heel dier zijn / en bp de maat ver-
 hoest worden. Zp hebben veel Sulkermeulens / en geben 't riet van de sul-
 ker aan d' Elefanten / die heel graag daar naer zijn / en dien / als zp tets mis-
 daan hebben / men dat onchoud / om hen te leren : in boegen dat zp dus lich-
 telijk gestraft en onderwezen worden. Als hun Bestierders tot hen spreken/
 berroeren zp hun grote ozen / om 't geen / dat men tot hen zegt / te verstaan.
 Men geeft aan hen goede stalling / en doet hen uit zilbere baten eten / gelijk
 te Pegu. De woningen der Heren zijn op de Persiaansche wijze / en hun hui-
 zen met gout en hemelblauw vertieert. Zp hebben niet meer dan een wettige
 vrou / schoon zp veel boelinnen onderhouden / die kostelijk toegemaakt zijn / en/
 als zp overstraat gaan / 't aangesicht dekken / gelijk in Italien , en in Spanjen :
 maar zp dekken zich niet in huis / daar zp gemeenzaam genoeg zijn. Deze
 volken zijn Heidenen en Afgodendienaars ; en men kan lichtelijk met hen han-
 delen. Indien een Koopman in hun Stat wil blijven / zo zijn 'er jonge Drou-
 wen / die hun huis van alle nodige dingen bezien / aan hem overgeven / en die
 hem als slabinnen dienen : ja men mag hen ook slaan en straffen / zo zp 't geen /
 't welk men tot hen zegt / niet doen / zonder daar over bestraft te worden / als zp
 zich eenmaal daar onder begeben hebben. Zp houden zich net en welgekleed /
 zijn aangenaam / danssen en zingen wel / en bewaren zo gbuldiglijk de goede-
 ren van de Koopman ; want het is grote schande onder hen / van diebep bes-
 chuldigt te worden. De Drouwen gaan daar bpna alle in 't toft gekleed / gelijk
 al d' Inwoonders van 't gelukkig Arabien , zo wel mannen als Drouwen.

Suiker
 tot de
 bouwting
 gebruik.

Onder-
 wijs der
 Elefan-
 ten.

Geme-
 linnen.
 Boel-
 lin-
 nen.

Drou-
 wen ten
 dienst
 der koop-
 lieden.

30p

Wp waren in deze Stat ter herberg bp een Sensal, of Makelaar/ Chamur genoemd/ die twee hoozen van Eenhoozen had / aan een van de welken noch een stuk van 't hoofteen bast was. Wp staken de punt daar af in 't water/om te zien of 't het water zou doen hobbelen / gelijk de hoozn: maar mp docht dat dit been het levendiger dee hobbelen / en als parrelen opbozelen. Ik vzaag- de deze man of hp geen van deze beesten levendig gezien had; en hp gaf aan mp tot antwoort dat hp geen meer dan twee had gezien / die noch geen hooz- nen hadden / en zeer klein waren / en dat hun Koning / ter jacht gaande / een daar af had gekregen / maar dat zp de Moeder nooit hadden konnen te zien komen / wat moeite zp ook deden / om dat zp / gelijk men zegt / het gezicht en d'ontmoeting der menschen vleden / gelijk ook de plaatsen / daar deze grote Slangen zweven / van de welken top gesproken hebben / die een wrede ooz- log tegen hen voeren / bermits zp op hun bloet berlekkert zijn / 't welk / naar hp zeide / een aangename reuk had / gelijk hp dikwijls had bezooft. Daar ziet gp 't geen / 't welk deze Sensal daar af aan ons vertelde. Wat mp aan- gaat / mp heugt dat ik deze gehele Eenhoozn in 't park des Konings van Pe- gu gezien heb / en dat hp een tong had / die heel anders was / dan die van d'andere beesten / te weten lang en rub; en zijn hooft geleek eer naar dat van een Hert / dan van een Paert. Hun hair is ook heel verscheiden. De genen/ die hen bestieren / zeggen dat 't een onrein beest is / 't welk vermaak in zijn vuilgheit heeft / en dat zp 't nooit de hoozn in 't water hebben zien steken/ als het d'zonk. Alle d'Indianen vertellen veel andere dingen daar af / maar zo vzeemt en verscheiden / dat 'er geen zekerheit in is; te weten dat zp niet meer dan eenmaal in hun leven baren / en / gelijk d'Elefanten / twee jaren d'ragen / en diergelijke dingen. Een Bramin vertelde aan mp (en zwoer daar op / met zijn hant op een hoozt te leggen / 't welk een oyzdening is / in de wel- ke de Koningen zelven willen wezen) dat hp / met de Koning van Casubi, bp 't bangen van een dezer Eenhoozen had geweest / dat hp tot / en zeer out was / en dat hp het kakebeen zo lang liet hangen / dat men de tanden heel buiten 't vleesch zag staan: dat hp heel vertoed was in zich te verwerken / dat hp zijn hoozn tusschen de takken van een boom afzatk / en dat hp / gebangen en gebonden zijnde / in des Konings hof gebzacht wierd / maar dat hp niet meer dan vijf dagen leefde / om dat hp niet wilde eten / bermits men hem geslagen had / tertwijl men hem bing / om dat hp des Konings neef wondde: 't welk betoont dat 't een tooznachtig beest is / dat niet te buigen is. De Ko- ninginnen deden armbanden van zijn benen maken; want d'Indiaansche bzoutwen zijn heel begerig om armbanden van elpenbeen / en van andere dier- gelijke stoffen te d'ragen. Wat de hoozn van dit beest aangaat / de Koning van Casubi besteld die booz zich. Een wp omtrent vijf maanden daar na in 't Hof van deze Bozst quamen / bad ik de Heer de la Courbe, een van ons gezelschap / dat hp verzoeken zou dat wp deze hoozn eens mogten zien / gelijk hp dee. De Koning dee terstont deze hoozn halen / en / heel heusch en mild zijnde / dee een geschenk daar af aan de Heer de la Courbe, die / tot vergel- ding / weer een treffelijk uurwerk aan hem schonk. Deze hoozn was heel van andere vertwe / dan d'anderen / die ik in 't Hof van de Sultan van Me- cha en elders gezien had: want deze was witgrauu / en d'anderen duister- grau. De Koning van Casubi, hier mee niet veruoegt / vertoonde noch aan ons d'armbanden van zijn Gemalin / die van een andere stuk van de

Gijp-
vogels.

hoozn gemaakt waren / en een aangename reuk hadden. Wy toonde ook aan ons 't gebeente van een geheel hooft / 't welk een van zijn Wozken in zijn kag had / met noch veel andere bzeemdigheiden / en onder anderen een Ekstrif, die wy Gijpbogel noemen / daar 't hooft aan gebak / om dat men dit beest / toen het gevangen wierd / niet kon binden / vermits het in dichte dooznhagen geballen was ; en toen 't in de volgende dag gebonden wierd / hadden de Simmen alree het hooft daar af geeten. Dit beest had voeten / die boven maten lang waren / en klaauwen 30 groot / dat het daar mee grote dingen kon vaten. Het was wit van beren / en rootachtig onder de buik. Zp hebben niet meer dan twee voeten / en zijn / gelijk ik zelf gezien heb / 30 groot en verhoed / dat zp een half van zes maanden zouden kunnen opneemen en verslinden. Men bind een groot getal van zodanige vogelen by de Binnenzee van Chiammay, van de welke wy hier booz gesproken hebben.

Le Blanc
te Mandranelle.

Wy trokken van Canarane in verscheide dagen naar Mandranelle, of Mandranele, een treffelijke Stat / bystgig mijlen van Tazatay, op de bloet van Zingit, die heel groot en diep is / en zware Schepen draagt. Zp handelen met de genen van Tabin, of China ; en de genen van Buganzan komen zich daar van alle hun behoefstigheden verzoegen. Zp is de woning van de grote Califerech van Pegu, van de welk wy gesproken hebben. Alle Heren / in deze Stat komende / kussen de zoom van 't kleet van deze Wozst / die heel vziende, ijk en gemeenzaam is. Daar is een andere Stat / van gelijke naam in Indostan naar Persien, meer dan zes hondert mijlen van daar. Men bind in 't lant zeker slach van tamme vogels / die zp Bujagni noemen / die de meeste tijt hun voedsel in 't water zoeken / en al 't geen / dat men hen toewerpt / verslinden. De genen / die landen en huizen aan beeken hebben / houden een grote menigte daar af / vermits zp daar weinig kosten om t'onderhouden / en grote winst geben. De geen / die twee hondert van zodanige vogelen heeft / mag zich rijk achten : want zp behoeven niets / dan een kleine jongen / om hen deur 't belt te geleiden / met een kof om d'ageren te vergaderen / van de welken niet een verlozen word / vermits zp / leggen wissende / neer gaan zitten / en zeer vruchtbaar zijn. Deze vogelen hebben booz een gewoonte dat zp op d'about een uur in 't water blijven ; en men geeft aan hen een gewoon teeken / om hen naar hun nest te doen vertrekken / daar zp niet in missen. Zp zijn heel smakelijk om t'eten / en hebben een goede smaak. Deze vogelen zijn zodanig van aart / dat / als men hen in een lant zet / 't welk met garst of rys bezaait is / zp tot grote verwondering der gener / die 't zien / al 't quade kruit zo gbuldiglijk daar uit scheuren / zonder 't goede kruit aan te roeren. Zp zijn heel goedkoop ; want wy kochten twee booz een halbe Fanon, 30 veel als omtrent twee van onze schellingen ; en zp zijn 30 groot als een Hen / en zeer bet. Wy bonden de spijs daar af heel aangenaam / en kochten noch anderen / mijn Makker en ik / om tot onz vermaak in 't wandelen te zien hoe zp dit quade kruit uitrusten. Wy overwoogen de middelen / om d'ageren daar af in Frankrijk, en booznamelijk t'Arles te brengen / een lant vol van graan / daar men 30 grote kosten doet om dat te zuiveren. Wy zetten diesshalven enigen / tot een proef / in een lant / met Chiza bezaait / 't welk men elders Mussa noemt / en een slach van ronde bonen is / tweemaal groter dan d'ongen / doch van een zelfe smaak / behalven dat de bast dikker en harder is / en van een zelfe verwe / als karsengen / met platte bladen : maar wy bevonden dat zp 't goede kruit

Bujagni,
zekere
vogelen /
en 't ge-
bruik
daar af.

krust aten / en 't quade lsten staan / en versonden van deze Indianen dat deze vogelen niet goet booz alderhande graan zijn. Zp zijn de gehele dag van des uchtens tot aan d'avont bezig / en kosten weinig van onderhouding. Wy hebben in andere plaatsen van Indien een ander slach / en van andere vertoe gezien / die tusschen groen en graau waren / en / Arpitan genoemd / tot gelijk gebuik / en tot noch andere dingen dienen. Zp ruiden in de Slachtmaant / en verlaten alle hun onde pluimen / die d'Inwoonders tusschen kokosbladen doen / en kussens / om op te zitten en te leggen / daar af te maken. Zp zijn zo groot / dat zp alderhande gewoonte / vleesch en visch eten.

In deze Stat van Mandranelle was een Indiaan, in die plaats gebozen / die met ons verkeerde en at / en bzuften van 't lant tot ons bzacht. Ik bzag: de hem eens of hy niet bzeemt vond dat hy met ons at / bewijl wop Ramata waren / (want dus noemen zp de Portugezen, en alle Christenen, die van herwaarts komen) en bewijl het meeste deel der andere Indianen zich daarom besmet achten. Hy gaf neen aan ons tot antwoort / en zelve dat hun God Fotoko, die dze hoofden heeft / een grote bzient der Franke Ramata is / en dat een van hen de Samacarin, of 't beelt van de Maacht Maria meegebzacht had / 't welk de grote Oysima met zo veel denchden / en hoge hoedanigheden vertiert had / dat het macht gehad heeft om het barde hooft van hun Fotoko te maken; 't welk oorzaak was dat deze God sedert de volmaakste / grootste en hoogste van alle Goden heeft getweest / welks hoogheit niemant kan bereken / en die eens zal komen om alle d'andere Goden / die zijn getrou volk qua-lijk gehandelt zullen hebben / r'oorzaken: want hen zal niet toegerekent worden dat zp aan de hozen quaat gedaan hebben. Men bidt in Cambaye ook een God met dze hoofden aan; en zp zeggen dat de God / eerste oorzaak van alle dingen / dze kinderen had / aan de welken hy de Goddelijkheit medeelde / en dat zp alle een zelve wil hebben. Zp hebben te Tazatay ook deze zelve God met dze hoofden / en zeggen dat zp dze machtige Goden / in een vereenigt / zijn. Zp eren in andere plaatsen een vogel / die zp Gods heilige Geest noemen / en veel andere diergelijke dingen. Daar uit men ziet dat deze arme Indianen eertijts enige kennis en ondertwijs van de heilige Dyleentigkeit / en van d'andere geheimenissen van de Christelijke Godsdienst hebben gehad / die zp met veel bzeemde fabelen en inbeeldingen hebben verwaart.

Heiden
van een
Indiaan,
van hun
God Fo-
toko.

26. *Casubi*. Hoe men de doden daar begraaft, en de Weduwen weêr uithuwt. Vruchten. Hoge ouderdom. Markt. Wijze van biechten te *Casubi*. Verhaal van twee Gebroeders, die 't Christelijk Geloof in *Casubi* geplant zouden hebben. Safferaan, waar toe gebruikt.

Wij gingen van Mandranelle naar *Casubi*, een Stat en Koninkrijk / eertijts den Koning van Bengale onderwoopen / daar wop zekere hoge Berg zagen / en daar na de Stat ontdekten. Wy / nader ophomen: de / zagen een grote menigte van sakhels / met veel volks. Wy bleven staan / om nader beschiet hier af te hebben / en zagen toen een stronk van een boom aandagen / die boopt met kalk en sement ter aarde gedaan wierd / in 't gezelschap van verscheide Vrouwen / die boven tot aan de gozdel met een rood manteltje / en van daar nederwaarts met katoenlijntwaad bekleed waren. De genen / die de stronk gebzagen hadden / waren met gelijke klederen ge-
kleed.

Casubi.
een Stat
en Kon-
inkrijk.
Wijze
van do-
den te be-
graven in
Casubi.

kleed. In deze stronk was een dood ligghaam / in een zweerdoek betwonden / en met mastik / en andere dzogertjen / die 't verderf berhinderen/ gebalsemt / en in dit hout besloten / en met nagelen van 't zelbe hout toegemaakt ; endit alles met mastik / wierook en sement van buiten en van binnen bestreken. Zp verslijten gehele veertig dagen / met wel op het graf te bzaffen / bp 't welk men een hurje gemaakt heeft / juist om de ruikeude gerechten te koken en bereiden : op dat / zeggen zp / de ziel van d' Overleden de reuk daar af gevoelen zou. Zp gaan daar na booz hun Pagode , of Afgod / zonder te wenen / om dat zp geloven dat de doden recht uit naar de Hemel gaan. Als deze veertig dagen verbp zijn / besteden zp noch andere veertig dagen / om een Ppyamide of naakt op te rechten / die slechtelyk / en van aarde en water gemaakt / maar echter zeer hoog / als een toorn / en 30 veel te hoger / als d' Overlede van groter staat is. Als dit gedaan is / bertrekt de Weduw van d' Overleden zich alleen in haar huis / en betweent haar Gemaal gehele veertig dagen lang. Haar magen bestellen ondertusschen aan haar al 't geen / dat zp behoeft ; want zp zou eer sterben / dan uitgaan / om 't geen / dat aan haar nootzakelyk is / t'eischen. Als deze hondert en twintig dagen bestreken zijn / handelt men van een nieu huwelyk booz deze zpou / die men met een staat kleet van een dochter te boozschijn doet komen / in 't gezelschap van andere jonge Juffrouwen / die gesamentlyk haatsen / of met de bal spelen / die van zekher voos sement gemaakt is / en hoger stuit / dan of zp met wint gebult was. De Zoutwen scheppen daar in meer vermaak / dan de Mannen / en houden dit spel in hoge waarde / om hun gaauwicheit en behendicheit te tonen ; 't welk bp hen een middel is / om een Gemaal te krijgen. Terwijl wy in dit lant waren / was'er een Weduw / die / alle plechticheit van weduwfchap voleindigt hebbende / in haar bed doot gebonden wierd / om dat zp op zekher kruut / Saponi genoemt / geslapen had / 't welk heel bodelyk booz de genen is / die daar op rusten.

De stat van Casubi is heerlyk / groot en neringryk. De mannen zijn daar schoon van gestalte / en een weinig geelachtig. Maar de Zoutwen zijn heel schoon en aanlokkelijk / wel gekleed / en bzolijk van aart. Hun kleeding is geel / om dat zp verre uitgesneden is / 't welk hen het vleesch doet ontdekken en tonen. De lucht is daar tamelyk getempert. De Stat is van grote Bergen omringt / die met veel treffelyke Spzingbronnen / en met alderhande goede bzuchten bezet zijn / en booznamelyk met grote Queeappelen / die zp Goncha noemen / en daar beter / dan elders in d' Oosterfche landen zijn. Daar groeien ook heel goede dzuiben / gelijk de genen van Alep , daar mee zp zakken bulen / die van kokos lynwaat gemaakt zijn / en die zp gelijk noten op d'aarde uitstozten / zonder dat er een enige dzuif bederft. Zp hebben op hun bomen veel Manna , 't welk zp booz d'opgang van de Zon vergaderen : want het berdwijnt zo haast / als de stralen van de Zon daar op komen. Zp verkopen 't heel goedkoop / schoon het geweldighlyk afzet. Wy gedenkt dat ik / eens teigs daar af vergadert hebbende / en dit op zekere boom / die onze willigen gelijkt / toen ik een weinig daar af geeten had / meende dat ik Scammonia ingenomen had. De menschen leven in die lant zeer lang / en tot d'onderdom van hondert en vijftig jaren ; en de genen / die zich op 't gebergte bertrekken / leven noch langer. De grote bloet van Paroet bloeit dwars deur de Stat / die van alderhande waren / en van een groot getal van krooplieden verzogt is. Daar is een treffelyke ruitte / met muren omringt / gelijk die

van

Middel /
die ge-
huyke
woyd /
om de
Wedu-
wen
meer uit
te hu-
wen.

Casubi.
Zout-
wen.

Gelegen-
heit van
de Stat.
Goncha.

Manna.

Hoge on-
derdom.

van Goa, in 't midden van de welke het koninklijke Hof is / daar men een grote markt houd/en daar men alle Saterdagen alderhande koopmanschap: Markt.
pen brenge / en voornamelijk vellen van Herminen / en van Markers / die
biederhand / en heel treffelijk zijn. Alle deze Bergen daar rontom zijn met
alderhande tamme en wilde beesten verbuit. De Inwoonders zijn grote Oeffe-
ning.
Jagers / en begeben zich tot geen andere oeffening / dan tot de landbou / en
tot hun goet hoog te doen gelden.

Zp zijn / gelijk d'andere Indianen , grotelijks tot d'afgodendienst / en zotte
waan gelobigheden overgegeven/en betonen zich heel godsdienstig/en pberig
in hun herfighebaar/en tot hun priesters genegen/die gehutoor zijn. Zp gebrui- Wijze
van
biechten/
te Casu-
bi.
ken zekere aanmerkenswaardige biecht/die een weinig naar 't Christendom
gelijkt. Een weinig booz de grote vierdag van hun Oyzima gaan zp zich in
een poel wasschen/daar zp een deel van de nacht blijven/en daar na zich in ka-
mene lakens betoinden/ die zp Bambu noemen/en dus onder bomen gaan/ die
van verschiede lichten verlicht worden. Als de biechtdag gekomen is/ gaan
zp bp hun Caribee, of Priester/en/op hun kniejen vallende/leggen hun mantel
af/die zp op hun enkel hermt dzagen; en/een klein geschenk aan de priester ge-
daan hebbende/ beschuldigen zich zelven van hun zonden; en de Priester staat
hen dan met een kleine houte knods / met dikwijls te zeggen Gazay, dat is
zeg, zeg. Als de biecht gedaan is/bebeurt de Priester een boete aan hen; en zp
gaan zich weer in de poel wasschen / en / daar na zich in d'omweging bege-
bende, doen hun spijs in houte schuttelen/die treffelijk en wel geschildert zijn/
of in porcelain dzagen/ met hun Afgoden/ die zp in deze omweging meeboe-
ren. Na dat dit gebaar geëindigt / en een keer om de Stat gedaan is / roepen
de Priesters tot hen : Gaat , eet in de naam van onze God ; dat hy u alle zegen.
Zp kussen daar na malkander/ tot een teken van vrede/en de genen/die enige Verzoee-
ning.
twist te zamen hebben/ of malkander haten/ omhelzen en kussen malkander/
en wenen ondertusschen zo bitterlijk / als of het grootste ongeluk van de wer-
relt hen overgekomen was. De magen en vrienden komen hen hier op ver-
troosten/ en aan hen betonen dat men alles vergeten moet : in boegen dat zp/
met malkander verzoent/te zamen hun middagmaal gaan houden/ en boozt-
aan goede vrienden blijven. Zp nemen niet lichtelijk twist tegen malkander
op/en spreken zelden quaat van malkander. Deze Priesters achten ons booz
besmette lieden; en my gedenkt dat zp met ons gesproken hebbende/hun kle-
deren gingen wasschen/ en van de spijs / die wy aangerocht hadden / niet wil-
den eten. Alle deze volken scheppen groot vermaak in d'oeffening der toeten-
schappen / en in 't arbeiden. Het land is daar goet en vruchtbaar ; en d'aarde
dwaagt daar tweemaal in 't jaar/ gelijk ook hun schapen.

Op / daar zijnde / kregen kennis aan een Christe koopman / van Arracan
gebozen / zeer erbaren in de Gziesche wetenschappen / en in d'Abissynsche/
Spzische en Spaansche taal. Op / te Diu bekeert / schiep groot vermaak bp
ons/ en vertelde aan ons dat zijn moeder een Abissynsche vrou was/die hem/
zijn Vader bozeg verlozen hebbende/ in de Gziesche en Abissynsche ge-
leertheit had doen ondertwijzen. Op roonde aan my een Gziesch boek / dat
bp alrijt bp hem bozeg / daar veel treffelijke geschiedenissen in verhaalt
waren / en onder anderen hoe 't Christelijk Geloof in Indien, en bezonder-
lijk in dit land van Casubi gebzacht was : dat sint Thomas bp de Parthen
en Bengalers had gezeekt / sint Martheus in Ethiopien, en sint Bartholomeus
in de Verhaal
van een
Christe
koop-
man van
Arracan,
aan le
Blanc, en
de zijnen/
van twee
Geboez-
ders / E-
desius en
Fruen-
tius.

in de Koninkrijken van Verma, Ava, Pegu, en in andere plaatsen: dat / om trent drie hondert jaren daar na / zeker Wijsbegerige / een Christen zijnde / en te Tyrus in Phenicien geboren / Meropius genoemd / in deze Indiaansche landen was getrokken / met twee jongens / zijn neven / Edeusius en Frumentius genoemd / alleenlijk uit nieuwsgierigheid om 't land te bezien / naar 't boozbeeld van een andere Wijsbegerige / Metrodorus genoemd / die enige tijt te vooren desgelijks gedaan had: dat / toen hy alle dese landen wel bezien en aange merkt had / en weerom wilde keren / zijn Schip van d'afgodische en woeste menschen overrompelt / en hy met alle de zijnen gedoot wierd / uitgezondert deze twee Jongens / die dooz de Koning van Casubi gebracht wierden: dat deze Koning / hen met vermaak aanziende / om hun bevalligh en geestig wezen / grote zoegbuldigheit betoonde in hen te doen opboeden / en van d'e'en / te weten Edeusius, zijn Broeder / en van d'ander / Frumentius geheten / de Zooger van zijn huis maakte: dat zy zich beide heel wel in deze ampten droegen / tot verhooging van de Koning / die hen grotelijks beminde / gelijk ook de Koningin / Arasinde genoemd / en hun enige Zoon: dat / toen deze Koning gestorven was / zijn Gemalin / bestierster gebleven / met haar Zoon / die noch jong was / grote zoeg dooz deze twee Christenen droeg / die van de Koning met d'ondertwijzing van zijn Zoon belast waren / tot dat hy volwassen zou zijn geworpen: dat zy / diep in de jonst van de Koningin geest / zich zoegbuldig in dit ampt betoonden / en / de ware Godsdiens behoudende / grote byucht met de genen deden / die Christenen in dit land gebonden wierden / en die zy alrijt in 't Christelij Geloof versterkten: dat zy / met koninklijch verlos / enige gedaante van Kerk of Bedeplaats oprichtten / om daar te vergaderen / en Godt te bidden: dat zy / ziende dat zy geen zodanige bypheit hadden / als zy begeerden / en ook begerig om weer in hun land te keren / verlos van te vertrekken verzochten / toen de jonge Koning alree zo out geworpen was / dat hy tot de bestiering van zijn Rijk bequaam geacht wierd: dat de Koning en zijn Broeder hun best deden om hen te weerhouden / maar vergeefs / vermits zy niet begerig waren om goud / zilber / en andere goederen mee te dragen: dat zy diesshalven alle beide weer naar de landen van 't Roomsche Rijk keerden / en d'e'en / Edeusius genoemd / zich te Tyrus, zijn geboorteplaats / vertrok / daar hy Priester gemaakt wierd: dat d'ander / Frumentius geheten / reest naar Alexandria trok / daar hy aan de grote Bisschop Athanasius, die hy daar vond / zijn gehele Indiaansche reis vertelde / ook hoedantige Christenen in dat land waren / en hoe grote byucht daar in de behering gedaan kon worden / zo men iemand derwaarts zond / om hun Bisschop te zijn: dat deze goede Vader / achtende dat niemand daar toe bequaam kon zijn / van Frumentius zelf / hem dooz de raat der Priesters van zijn Kerk tot Bisschop wijde / en hem overreede om weer naar Indien te keren / gelijk hy dee: dat hy / te Casubi gekomen / de Koningin in een zware ziekte vond / die hem terstont kende / en dooz zijn gebeden genezen wierd: dat / toen zy zich dooz zijn boeten wilde werpen / tot erkentenis van zulk een welbaat / hy haar daar in belette / en tot haar zeide dat zy toezien moest dat God haar niet zwarelijker strafte / om dat zy dus dooz hem boog / die een arme zondaar was / en die geen andere macht had / dan de geen / die hem van d'opperste God quam / aan de welk hy geloofde / en die dooz de Joden gekruist / en tot des werelts verlossing gestorven was: dat deze goede God / Jesus Christus, haar

haar had genezen / en dat 3p dieshalven in hem moest geloven / en zich laten dopen / gelijk 3p dee : dat toen het Chzistendom in deze landen opentlijk wierd geplant / en dooz veel heerlijke wonderdaden bevestigd / die God dooz de hant van deze goede Bisschop dee : dat men zegt dat de Koning in dit alles betwilligde / maar dat hy echter zich niet dee dopen : dat hy echter alle de Joden , die in zijn Koninkrijk waren / ter doot gebzacht zou hebben / 3o Frumentius hem daar in niet belet / en dooz dit rampzalig volk gemade bertwozben had / 't welk zekerlijc een goede streek van 't waar geloof / en van de liefde dezer eerste Christenen was : dat deze Bisschop / zebentien jaren in dit Bisdchdom van Cafubi geweest hebbende / daar hy veel Kerken stichtte / naar Mandranelle trok / om daar desgelijcs te doen / maar dat hy / dooz des Duibels aanspoeking / van d' Antwoonders van daar wierd gebzeden / en gedwongen weer naar Cafubi te keren / zonder enige bzucht onder hen te doen : dat hy / gelijk men zegt / weer naar zijn lant heerde / na dat hy 't Chzistendom te Cafubi opgerect had ; en dat er sedert die tijt noch enige Kerken zijn gebteben / die eerstcs den Christenen toebehoozden / en heben in 't bezit der Afgoden die naars zijn. Daar ziet gp 't geen / 't welk deze Koomman uit zijn boek aan ons vertelde.

Op dieben enige tijt te Cafubi , om daar onze waren te verkopen / en te verwisselen. Op deden daar goede winst / dooznamelijc met enig safferaan / dat wy hadden / en 't welk 3p niet gebzuiken / dan om nagelen te berven / en dat met Bzefil vermengen / en dus een heidere bertwe daar af maken. Daar zijn mannen en bzoutwen / die zich d' arm openen met de punt van zeker hout / daar men duur uit kragt / met de punt van een dezer stokken in de kloof van een ander te steken / en dat gezwindelijc om te bzaien / tot dat de rook en 't buur daar uitkomen. 3p bzukken dan in deze openingen het geen / dat 3p begeren / met bercheide berven / en dekken dat gewonelijc met het bel van een Wezel / nieuwelijcs gebilt / die de bertwe noch schoonder en lebendiger maakt / zonder dat 3p immer vergaat.

Saffe.
raan/
waar toe
gebruikt.

27. Zwemmende vrouwen te *Macharane*. Gevogelte. Verscheide beesten. Tygers en hun wreetheit. Historie van een Rinocerot van 't *Escurial*. Gevarelijke Wolven. Moed en gezwintheit der Leeuwen. Gemeenszaamheit des Konings van *Transiane* met *le Blanc* en de zijnen. Grypvogels en hun gedaante. Paradijsvogels.

W namen van Cafubi onze weg naar Macharane , anderhalve dagreis / omtrent vyftien mylen / van daar / en quamen in een Dozp rontom met paalwerk omringt / daar een aangename Rivier was / in de welke wy veel Bzoutwen en Dochters zagen baden en zwemmen / naar de gewoonte van alle d' Indiaansche landen / daar de Bzoutwen zo wel / als de Mannen / konnen zwemmen : ja einigen van hen scheppen zo groot vermaak daar in / dat 3p / om niet belemmert te zijn / al hun haar doen afsnijden / behalven een weinich dooz aan 't hoofd. Alle de Bzoutwen van dat lant hebben gemeneelijc zwart haar / 't welk dooz grote schoonheit hy hen geacht wozd. 3p wasschen zich met zekere olie / Kintin genoemt / die 't haar bertwt / en zo glad maakt / dat 'er als ebbenhout blinkt. Wy waren ter herberg in 't huis van

Le Blanc
te Ma-
charane.
Bzou-
wen / die
zwem-
men.

Kintin.

van een Senfal, of Mahelaar/ die vier schone Dochters had/ alle dus ge-
 ren / behalven dooz aan 't hooft / gelijk de gewoonte van alle d'Indianen is/
 hoewel'er plaatsen zijn / daar 3p geen anderen / dan meifjeng van acht of tien
 jaren scheren. Deze Dochters bereidden dooz ons zekere spijs van kokos/
 die 3p Budomel noemen / van gedaante als een Quecappel / boben met een
 schil. Indien men deze Budomel tusschen twee stenen parst / zo koomt daar
 als beruust meel uit/ 't welk/ in de zon / of dooz 't vuur gezet/ als Ameltonk
 of stijffel word. Zp maken daar af een gesood / met water van kokospalm/
 daar 3p dojers van ageren en suiker in mengen ; 't welk de aangenaamste
 spijs van geheel Indien is. Zp hebben ook een grote menigte van gebogelte/
 gelijk witte en graauwe Velchoenders / en Pilsanten / die daar tam zijn/ ge-
 lijk d'Indiaansche hoenten. Daar zijn ook wilde en tamme Baanboen / die
 niet veel kosten. Hun munt / uitgezondert de koninklijke / is van tin en ko-
 per. Zp hebben tot een byemde spijs zeker grain/ 't welk zeer klein en zwart
 is/ en in d' Eilanden Binbi genoemd word. Zp doen dat met melk en suiker/
 of met honig / van de palm getrokken / koken / en eten daar af op een tafel/
 die met grote bladen bedekt is/ van de welken 3p niet meer dan eenmaal eten.
 Zp zetten ons dat te bozen / als iets dat heel kostelijk was.

Dooz/ men is / gelijk ik alree gezegt heb / in 't reizen deur deze landen
 grotelijks met de Stimmen en Meerhatten belemint / die de menschen
 overal volgen ; en als men stil is / om 't eren / word men alijt van hen ge-
 guelt/ om iets aan hen te geven. Onze gewoonte was in 't belt een hutsje van
 karoendoek op te slaan / met een stok in 't midden / en tontwen rondom / om
 de stok daer te houden. Als wy gekten hadden / rustten wy somtijts een wyl/
 terwyl twee van d'onzen schiltwacht hielden / om te verhinderen dat onze
 beesten wechlopen zouden. Zp hebben daar zekere dieren / Azufa genoemd/
 die zich gewonelijk op de kerkhoven onthouden / om de doden op te graben/
 en 't bleesch daar af / 't welk een smakelijke spijs dooz hen is / 't eren. Ik heb
 veel van zodanige beesten in Fez , Marokko , en in andere plaatsen van Afrika
 gezien / daar 3p die Chicali noemen : ja ik zag hen eens een van onze mak-
 kers / die haastelyk gestoorden was / opgraben en eten. Daar zijn noch ande-
 re beesten / Iras genoemd / ook heel verlekert op menschelyk bleesch / die
 's nachts by benden gaan / en / zo 3p enigen afgedwaalt binden / hen verstin-
 den. Zp graben ook de doden op / tot hun boedfel ; en hun bel is zo aange-
 naam van reuk / dat het schijnt dat de natuur hen daar mee versten heeft / op
 dat dit een pzikkel dooz de menschen zou zijn / om hen / tot rust der levendigen
 en doden / te zoeken en te vangen. Zeker / 't gequel der Stimmen is groot en
 moeijelyk / doch men stelt daar goede oydenting in met het affluiten van de we-
 gen / daar toe pder zojgbuldiglyk vermaant word. Maar deze Azufa en Iras,
 anders Marari genoemd / zijn te gelijk lastig en gebarelyk. Men vind in deze
 landen ook een groot getal van andere wilde en wrede beesten / als Epgers/
 die boben maten vertoed zijn / en geen menschen byzen / hoe wel 3p ook ge-
 wapent en verzien zijn. Zp zijn zo groot als kleine Ezels / en gaan dag en
 nacht by grote benden. Zp hebben een hooft gelijk de hatten van Surien , maar
 byesselyker. Hun klaanwen zijn gelijk die van een Leeu ; en hun hult / die
 helder glimt / is wit / root en zwart van verwe. Hun bellen zijn in hoge ach-
 ting : want de genen van Persien , Indoestan , Guzeratte , Samarcant en China
 komen die daar kopen. De Koning trekt somtijts tegen hen ter jacht met alle
 3p

Budo-
mel.Eekere
spijs.Gebo-
gelce.

Binbi.

Sim-
men la-
stig.

Azufa.

Chicali.

Iras.

Epgers/
en hun
woers
heit.

zijn Robelingen / die een groot getal daar af vangen / hoewel d'een of d'ander alzeit van hen qualijk gehandelt word: ja men bindt daar zo naauwe toegangen / dat men hen niet d'art aantasten. Want zo springen berwoedelijk op de mannen / die te paert zitten / en verwozen en verflinden hen in een ogenblik / en konnen gezwindelijk wechbluchten / zonder dat men hen berrappen kan. De Koningen scheppen groot bermaak in deze jacht / daar zo op roemen; en 't volk zegent hen daarom / als zo dit boos gespuis zien uitroepen. Zo gaan ook op de jacht der Elefanten en Kinocerotten / beesten / die zo groot en sterk zijn / dat men list en behendigheit gebruiken moet / om hen te vangen. Want d'Elefant / die zo Chef en Gafier noemen / is zo sterk en machtig / dat men hem niet kan dwingen / dan dooz middel van 't wijsse / gelijk ik elders gezegt heb. Dat de Kinocerot aangaat / men moet wel op hem letten / om dat hy geheel van 't hoest tot aan de voeten gewapent is. Hy heeft op de neus een hoozn / duistergrauw van vertoe / heel scherp / en twee voeten lang. Zijn schubben / die tegen alles onderdwingelijc zijn / hebben een vertoe / gelijk van karstengen: maar zo zijn duisterroet onder aan de buik. Indien zo een man te paert konnen achterhalen / zo zullen zo hem wel zes schieden verre werpen. Ik heb 'er een in 't Escorial van Spanjen gezien / die men uit Indien had gebacht: maar om dat hy een Karos met Edelingen omgewoopen had / zonder dat 'er echter iemand getwoond wierd / bebal de Koning dat men hem d'ogen uitsteeken / en de hoozn afsnijden zou. Dit was zwarelijc uit te voeren; want men was genootzaak zich in een beflote plaats te begeven / om hem te binden; 't welk met de grootste moeite en gebaar geschiedde / en niet zonder enigen te wonden / en te verminken. Een stout en dapper man / Calabuena genoemd / wapende zich met een bestandig bozsharnas onder zijn kasak / om alle ongebal te mijden. Maar het beest trof hem zodantig / dat et hem zo rutelijc tegen de muur wierp / dat hy / ten neus en mont uitbloedende / als doot wechgebragen wierd. De Hartog van Medina ried de Koning dat hy dit beest met scheuten van hantbussen zou doen doden / om dat het een van zijn Edelingen / de Ridder Martel genoemd / verminkt had; maar de Koning wilde dit niet toelaten. Men volbracht echter 't bonnis aan dit beest / dat d'ogen uitgesteken / en van zijn hoozn berooft wierd. Dit wijs aan hoe gebarelijc deze jacht moet zijn. Men bindt die voornamelijc in Bengale, te Parane, en te Macharane.

Elefant.

Kinocerot.

Historie van een Kinocerot van 't Escorial.

Daar zijn noch andere beesten / byna gelijk onze Wolven / maar zwart / en zo vermoed / dat zo onbeschroomdelijk een man / die met waert en schilt gewapent is / aantasten / en hem in d'uitterste noot brengen. Hun huid is hard gelijk die van een Buffel. D'Indiaansche Koningen scheppen groot bermaak in deze beesten hun woede te zien oeffenen / ten kosten van enige rampzalige dootschuldigen / die van hen verflonden worden; 't welk heel deerlijk om te zien is. Hy gedenkt dat de Koning van Casubi een grote zwarte Sim had / aan een herten vast gemaakt / die hy tegen een man / met een stok gewapent / dee strijden / en de genen / die ongewapent tot hem quamen / doodde. Maar daar was een stout en dapper Indiaan / die hem vertoon / en zo gedweeg maakte / dat de Koning die aan hem schonk. Hy dee hem de straten zuiveren / en de builghett buiten de Stat brengen / en sloeg hem met stoken / als hy daar tegen spartelde / en onwillig was: in boegen dat hy de kost booz zijn meester won / die een arm man was / nieuwelijcs uit de dienstbaare

Gebarelijc beesten.

Gewapente Sim.

heet geraakt. Terwijl top deur deze landen reisden / ontmoetten top onder-
 weeg een grote menigte van deze wilde beesten / van de welken top geen zo
 stout en onbetsaaght vonden / als de Leeuwen / die dooz geen menschen willen
 opstaan / hoe weinig zo ook uit de weg zijn. Zo tasten de Reizigers niet aan/
 maar indien men hen zoekt en aantast / zo berwoeten zo zich verwoedelijch / en
 zijn heel gezwind / en konnen snel lopen. Toen top in een grote Caravane van
 alderhande volken / Mozen / Heidenen / Malabarren en anderen (om dat men
 niet anders deur deze bosschen kan komen / die van verwoede beesten krielen/
 en overal poelen en bloeden hebben / die vol van Hrochodillen zijn) van Casu-
 bi naar Tranziane trokken / was'er een Kamerdienaar van de Heer de la
 Courbe, een van onze Fransche reizgoeders / heel onbetsaaght / die lust had
 om in 't boozhtrekken naar een Leeu / die hy zag / te schieten. Hy / in 't ge-
 zelschap van een Indiaan, Talmaffak genoemd / ook een dapper man / werk
 omtrent twintig schjeden van de weg / en wierden van een Bramin getwaars-
 schut dat zo / geschoten hebbende / zich met een bolle ren te paert op de
 blucht zouden begeben / om in geen ongebal te komen. De Leeu lag onder
 een boom langs uitgestrekt ; en hoewel hy in een zelde tijt twee scheuten ge-
 lijch ontfing / d'een in 't hooft / en d'ander in de sinke schouder / zo dee hy / zich
 getwoond geboelende / zo luchtig een spzong / dat / schoon de twee waerblijgh
 getweken waren / hy d'een meer dan twee hondert schjeden van daar achter-
 haalde / en / een bliexer gelijchende / de billen van zijn paert / dat hy doodde/
 afscheurde / schoon zijn krachten alree bezweken. D'arme Talmaffak wierd
 zo verdooft van de slag / die hy in de zijde kreeg / dat hy zich daar af wierd ;
 en men moest hem in een draagseetel / dooz vier Lastdagers / naar Casubi
 brengen. Hy was noch zo ongelukkig / dat hy ondertoeeg afgezet wierd. De
 Nairen of Edelingen namen / met verlof van de Jagers / de Leeu / toen hy
 doot was / en deden daar af een geschenk aan de Koning van Tranziane , die
 over zijn grootheit verwondert was ; want hy had grote tanden / die zo dik
 als een hennenap waren. Deze Koning gaf aan Talmaffak een ander paert/
 in plaats van 't zijn / dat hy verlozen had ; 't welk booz een grote milcheit ge-
 acht wierd / berrmits de paerden daar in hoge achting zijn. De Kamerdienaar
 van de Heer de la Courbe kreeg een kleet van gefriscet gout laken. De Ko-
 ning / ons vziendelijch in zijn Hof ontfangende / draagde de Heer de la Cour-
 be naar veel dingen / en onder anderen naar de Staat van onse Koning ;
 maar dewijl ik enige kennis van de talen deser Landen heb / wierd ik hy dez
 redenen geroepen. Ik weet niet of hy vermaak nam in enige redenen / die
 ik tot hem spzak : maar hy riep een van zijn Kamerdienaars / en dee hem
 zijn hant vol goude stukken brengen / die hy aan my gaf / en tot my zeide dat/
 zo ik hy hem wilde blijven / ik alle Manen zo veel zou hebben / en zo zo
 hem draegen ; want de Heer de la Courbe had aan hem te verstaan gegeven
 dat ik enige kennis van de Geneeshonst had. Ik betwees toen ootmoedige
 eerbiedenis aan hem / en / hem bedankende / antwoorde dat ik zodanig van
 aart was , dat ik de Vorsten nooit voor gelt diende , maar dat ik mer d'eer , van
 dat ik by zijn Majesteit was , vernoecht zou zijn. Hy bedankte my hooglijch
 hier af / en zeide / Gy Franschen zijt het puik des werrelts ; en ik schep groot
 vermaak in uw gezelschap. Hy toonde ons daar na twee slangen (stukken ge-
 schut / dus genoemd) heel wel gemaakt / daar een draak opstont / die een
 Hoofstman van Diepen aan hem geschonken had. De Heer de la Courbe
 schonk

Moed
en ge-
zocht-
heit der
Leeu-
wen.

Heug-
gierig-
heit en
gemeen-
zaamheit
des Ko-
nings
van
Tranzia-
ne met le
Blanc en
de zijnen.

schonk aan hem een kale zwaert van Damaskus, dat hy in Indien gekregen had. De Koning preekt dit grotelijks / en trok ter zelve tijt een ring van zijn vinger / daar een kostelijke Robijn met aangezichten instont / die hy aan de Heer de la Courbe wilde geven. Maar deze / de ring niet aanneemen willen- de / bedankte hem / en zelve dat het grote plompheit voor hem zou zijn, zo hy zulk een wonderlijk ding, 't welk duizentmaal meer waardig was, dan zijn geschenk, van hem nam, en dat hy wel vernoegt, en genoeg betaalt was van dat zijn Majesteit zich verontwaardigt had zo gering een geschenk uit zijn handen t'ontfangen; met veel andere heusche redenen en plichtpleegtingen/die hy aan hem dee. De Koning/ hem hierom te hoger achtende / zelve dat men klare- lijk kon zien dat hy iets groot onder de Christenen was, om dat zijn redenen treffelijker en cierelijker waren, dan die van d'andere Kooplieden, en dat, zo hy in zijn Hof wilde blijven, hy zodanig een ampt, als hy begeerde, aan hem geven, en hem als zijn Broeder beminnen zou. De Heer de la Courbe bedank- te hem met grote eerbiedigheid en onderstelling. Kozt/ wy wierden van de- ze Woest wel onthaalt; en wy verzelden hem dikwijls in zijn jacht; 't welk waarlijk een heerlijke en koninklijke zaak is.

In dit land is ook een ander stach van wilde beesten / Agaziru genoemd/ die zeer wjert zijn / en zonder onderscheit al 't geen / dat hen boozhooft/ aan- tasten. Zp hebben vier tanden/die als scheermessen snijden. Zp zijn zo groot als een middelmatige Os/ zwart van hult/ en hebben een hooft als een Beer/ en een staert als een Daken. Men jaagt en vangt hen/om de hult te hebben/ die wonderlijk sterk is om de slagen tegen te staan. 't Vleesch daar af is goet en murw / en gelijk dat van een daken / hoewel dat 't een weinigt rootach- tig is. Deze jacht is zeer gebarlijk; en d'een of d'ander heeft althit enig ge- boel daar af: want deze beesten ballen vermoedelijk op de genen/ die hen eerst boozhomen / en die zp om hals dzengen / schoon'er hondert mannen waren/ om hem te beschermen / 't en waar zp met d'eerste schoot getroffen wierden. Deze beesten zijn zeer verlekht op zekere vucht / die zp Cotoma noemen/ die heel goet van smaak is / en grotelijks verbarst / en dieshalven in de Zomer wel gezocht word: want als men een weinigt daar af geeten heeft/ gevoelt men terstont enige verbarsting / die/ zo men veel daar af eet/ in ver- houtwing verandert. Deze Indianen hollen de dikke bomen / rontom deze vucht staande / uit / om zich daar in te verbergen / en dit beest daar te ver- wachten / en te treffen / als het hooft om daar af t'eten. Maar als het zich getroffen boelt / word het zo verwoed / dat 't van woede poogt de boom uit te scheuren. Daar zijn zo veel andere wilde beesten / dat het lastig zou zijn alles te verhalen. Zp hebben ook veel vogelen met schone pluimen / van de wel- ken zp verscheide werken maken / die heel schoon en levendig van vertoe zijn: ja men bind daar vogelen / die zo groot zijn/ dat zp byna een half in de lucht zouden optrekken. Zp hebben Gifsoenen / of Gijpogels / die naar mijn gevoelen niets anders zijn / dan 't geen / 't welk zp Tofon noemen / wit van pluimen / en root onder aan de buik. Zp hebben echter geen vier voeten/ ge- lijk onze Schilders die afbeelden/ maar niet meer dan twee/die lang en sterk zijn. Zp hebben blaauwen gelijk van een Dalk / maar dik en sterk / en een bek / als van een Arent / maar veel dikker: kozt/ deze beesten zijn zeer wjert. Zp hebben ook vogelen / die wy Paradijsvogelen / en zp Irico noemen / aan de welken zp de voeten afsnijden / en hen dus aan de Kooplieden verkopen/ gelijk

Agazi-
ru, een
wreed
beest.

Coto-
ma, een
vucht.

Gijp-
vogels.

Para-
dijsvo-
gels.

gelijk twp elders gezegt hebben. Zp hebben veel witte Hanen en Hennen / die by hopen gaan ; gelijk ook Paauwen / witte Weltschoenders / en veelberhan- de ander gebogelie.

28. Beschrijving van *Tranziane*. Mijnen van Diamanten , goud en zilver. Ordening in 't dragen van gesteenten. Vrouwen des Konings lijf- wacht ; en hun dapperheit. Paerden en beesten. Koninklijke jacht. Wonderlijke berg. Begravingen van *Tranziane*. Echtscheuring.

Tranziane, en de beschrijving daar af.

Mijnen van diamanten / goud en zilver. Serolle. Vrouwen.

Ordening in 't dragen van gesteenten.

De stat van Tranziane ('t welk ook de naam van 't Koninkrijk is) tusschen de Koninkrijken van Sian en Tingo gelegen / is het leste / 't welk naar 't Noorden den Koning van Pegu onderwoyzen is / en heeft naar 't Westen het Landschap of Koninkrijk van Tazatay, naar 't Noorden dat van Carforan, naar 't Zuiden Pegu, en naar 't Oosten Cauchinchina, en legt aan een treffelijke bloet / die uit de binnenzee van Daracan spruit. Dit land is tamelijk gematigt / behalven dat men in de grote hitte van de zomer by nacht moet reizen. Men vind daar een Diamantmijn / die zp Gear noemen / en ook veel Wijnen / die 't zuiverste goud en zilver van geheel Indien in overbloet uitleeberen. Daar zijn ook alderhande granen en vruchten / en palmwijn / die zp Serolle noemen. Deze volken zijn vertwaant en hoogmoedig / en van gestalte en gedaante gelijk de Perlianen, maar wit. Hun Vrouwen zijn zeer schoon / ja schoonder dan elders / maar een weinig gefl / en die d'omwegang der breekselingen beminnen. Zp dansen gaerne op 't geluit van hun bekken / en schep- pen groot vermaak in de zangkunst / en in d'asserjen. Hun hair hangt nederwaarts / en is verscheidelijk met zijde snoeren / gesteenten en juwelen naar hun staat sierlijk geblochten. Wat de diamanten / in goud gedreven / aangaat / die mogen van niemant gedragen worden / dan van de Vrouwen en grote Wedvrouwen. Maar de robijnen en andere gesteenten zijn vooz d'andere Edelen / die zp Canubi noemen / daar in de gehele krijgsordening van de Koning begrepen is. Wat het gemeen volk aangaat / dat draagt armbanden en juwelen van zilver / tin / koper en elpenbeen / die wel gemaakt / en met alderhande ver- wen verciert zijn / en die zp ook als iemand van hun magen sterft / aan stukken breeken / tot een teken van rou / gelijk in andere Indiaansche landen. De geen / die gesteenten biden zijn staat wijs dragen / moet met des Konings amptlieben verdragen / om in de rijg der Edelen gestelt te worden : want het gelt verengt daar alles te weeg / gelijk in andere plaatsen. De Vrouwen / groot vermaak scheppende in gestrook en gebiert te worden / dragen klederen / die verre uitsgesneden zijn ; en hun kleding is byna gelijk de gene van onz Europa, en geheel van d'andere Indianen verscheiden. Voortz / deze Vrouwen / van wat staat en hoedantgheit / en hoe groot of klein zp ook zijn / moeten zelve hun kinderen zuigen en opbrengen. 't Oerspel woord daar met de doot gestraft. Daar zijn diesshalven veel Vrouwen / die niet willen trouwen / om daar in groter byp- heit te leven. Want de Weduwen en Dochters zijn geen Wat onderwoyzen / en worden echter niet oneerlijk geacht ; en zp / zo lang / als hen goet dunkt / hun vermaak gehad hebbende / mogen trouwen / gelijk d'anderen / zonder enige smette van oneer ; en inden zp kinderen van anderen gehad hebben / zo is pder Vader verplicht die naar hem te nemen / en op te boeden.

De Koning / buiten trekkende / 't zp op de jacht / of ten oorlog / maakt zijn booztocht van hondert vrouwen / die bogen dragen / daar mee zp zo recht schiet- ten /

ten/dat 3p een penning konnen raken. 3p woorden Memeytas genoemd/en volgen op malhanden/ om hun koninklijk deel te krijgen/ dat groot/ en heel aanmerkelijk is: want 3p verkreagen dit om deze treffelijken dienst/ die 3p aan de Koning Buganda bewezen/ die overgrootvader van Amaüs was/ de welk in onze tijt heerschte. 3p behouden dit dooz hun dapperheit en getroutheit/ en zijn tot alles goet. 3p houden Slaven/en mogen alderhande juwelen dragen/ gelijk de booznaamste Adel. 3p verzellen de Woest in alle zijn oozlogen/ zo wel als de dapperste Kidders van zijn Hof. De Woest ziet hen ook liever bp hem/ en aan zijn tafel/ dan alle anderen/ en houd hen in hoge achtting/ uit oorzak van hun grootmoedigheid. 3p/om vermaak aan de Koning te geven/wapenen zich somtijts met deze huiden van wilde beesten/die met schubben bedekt zijn/ treden dus vier en vier gewapent in 't Hof/ en begijnen booz de Koning een treffelijk gebecht/ met houte zwaerden en schilden. Dit alles geschied met zo grote beballijghheit/ dat de Koning zijn eten en dinken verzuimt/ om van hun slagen en behendigheid t'oordeelen: want 3p strijden met oozdening en maat/ zonder ergens in te missen. 3p hebben ook meesters/ om hen in alderhande wapenspielen t'onderwijzen/die 3p met grote blijt leren. 3p/enige treffelijke daar/ of gaautwe streek in d'oorlog gedaen hebbende/ zijn verzekert dat 3p een goude keten tot een geschenk van de Koning zullen krijgen; en 3p woorden alle in 't koninklijk Hof gehuisvest. Daar was een van deze Vrouwen/die met zo grote beballijghheit/ moed en behendigheid streef/ dat de Koning niet nalaten kon van haar terstont haar helm te doen openen/ en haar booz zijn geheel Hof te kussen: ja hp nam de keten/die hp zelf doeg/ban deurbooz de robijnen/ als parcelen/ en aan d'einden met diamanten verciert/ die met aangezichten gesneden/ en van onwaardeerlijke waarde waren/ en dee zelf die om haar hals. Hier uit spoot een gerucht dat de Koning/dewijl hp haar dus gestrookt/ en zodanig een geschenk aan haar gedaen had/ haar sonder twijffel trouwen zou. 3p was ook een der schoonste Vrouwen van Indien, twintig jaren out/ heel wit van bel/ met zwierend haar/ dat zo zwart als een gis was/ en Langir genoemd. Ik bjaagde onze Waert wat Dochter het was/ en of de Koning haar wel trouwen zou. Hp/ mp aan 't ooz luiserende/ seide al lachende tot mp/ dat men geloofde dat 3p des Konings zuster was/ om dat zijn Vader Amaycan, haar moeder/ Akofria genoemd/ grotelijks bemint had/ die zo bjaaf en dapper had geweest/ dat 3p in 't woestelen haars gelijk niet had gebonden/ en dat 3p de bzeemdelingen/ als 3p met hen woestelde/ter aarde wierp/ en/zo 3p zich daarom vergramt betoonden/ terstont berwoogde. Deze Vrouw/ Akofria genoemd/ gelijk ik gezegt heb/was volmaaktelijch schoon/ en toerf rampzalsglijch van een Leen gedoot; 't welk hoden maten grote doefheit in de Koning/ haar Minnaar/ onstak/ die haar koninklijk dee begraven/ lange tijt rou ober haar doeg/ zich enige dagen lang van Areca en Betel onthield/ en/ tot teken van rou/ zijn haar dee afscheeren. Deze Koning schept groot vermaak in zijn Jacht/ om deze Vrouwen met hun bogen te zien schieten/ daar mee 3p c'elkens drie pylen lossen/ met zulk een snelte en kracht/ dat/ als 3p een boom treffen/ men de pylen naauwelijks daar uit kan halen. 3p gebruiken ook Pantbussen/ en andere Wapenen/ daar in 3p zeer geoessent zijn. Deze Vrouwen mogen niet huwen sonder verlof van de Woest/ die hen alleenlijch aan zijn Jonkelingen toestaat/ de welken boozt plaats in 't Hof of elders hebben; want men

3p;ou-
wen tot
wach-
ters van
de Ko-
ning.

Des Ko-
nings
rou ober
de doot
van een
driest
Vrou-
wen.

Vilvares
en Sambri, die
naars.

zet d'anderen nimmer uit hun plaats. Daar zijn noch andere Lijfwachters/ die 3p Vilvares noemen / en niets anders booz de Koning dzagen / dan de sabel / en de boog / van Indiaansch riet / of van palmhout gewapent / dat nimmer breekt. Men bind daar ook Dienaar en Amptlieden van 't Hof/ die 3p Sambri noemen / en alle noortwendige behoeftigheden naar 't Hof doen brengen. 3p dienen ook in d'oorlog / zijn eerlijk gekleed / en met groot Indiaansch riet gewapent / 't welk 3p wel kunnen gebruiken. 3p ontfangen hun loon van de Koning.

Paerden
en d'op-
hoeding
daar af.

Deze Dozt is heel machtig in ruiters en voetvolk / en heeft altijd duizent Elefanten / en vijftig duizent paerden/ die kleinder zijn dan de genen der Persianen, maar sterker / en wel toegerust: want het land heeft de schoonste en vruchtbaarste kruiden / die in de werelt zijn / en bloeit over van alle behoeftigheden. Deze Koning is een onderwozzeling van de grote Keizer van Pegu, aan de welken hy jarenlijks zeker getal van paerden geeft / de besten van Indien, en die in d'arbeid ondermoeselijk zijn. Hy is ook heel blytig daar in / en boed hen op een ongewone wijze / en hy heeft Merrien, die uit Perlen komen. Als hy enig getal daar af / bier of vijf maanden out / gekregen heeft / temt hy die met zekere berwoede Roeyen/ die hy daar toe in zijn stallen houdt: in boegen dat deze kleine Roeyen / deze Merrien en Deulens alle overhoop hy malkander gezet worden. Daar na neemt men de Halven van hun moeder af / en brengt de Deulens in hun plaats / om de Roeyen te zulten. Dit duurt dus enige tijt/ in de welk 3p sterker en arbeidsamer worden/ dan men zich inbeelden kan: ja men bemerkt ook dat het hoozn van hun voeten harder is/ dan dat van d'andere paerden. Al 't gebrek / dat 3p hebben / is dat 3p niet zo snel zijn als de Persiaansche paerden/ die in al d'Indiaansche landen booz de besten geacht worden / en de diersten zijn. Na hen volgen de genen van Transziane, van de welken 3p zeggen/ als 3p een paert pzijsen/ dat 't van Transziane is. De Koning heeft zo groot een getal van deze paerden/ dat hy daer booz in alle d'Indiaansche landen gebeeft en ontzien word. Hy is breebsaam / en van zijn volken bemint. Het land / hoewel vruchtbaar en wel gebout / heeft echter grote en dichte bosschen/ vol van wilde beesten/ gelijk Hoesen/ Leeuwen/ Epgers/ Beren/ Wolven/ en gebarelijke wilde Zwijnen/ die boven maten groot zijn / en dikwijls de Keizigers aantasten en verwozzen. De Koning heeft zijn Jagers / hier in afgerucht / en in de wegen van deze bosschen wel onderwozen / die een hontje meeneemen / om de beesten op te zoeken. 3p hebben ook tamme Leeuwen en Wolven / die tot de jacht van huns gelijken gedeffent / en tegen de genen van hun gedaante zo verbittert zijn / dat men geen erger vijanden in de werelt bind; even gelijk de mensch/ die geen dodelijker tegenstreber heeft / dan de mensch zelf. Deze Leeuwen/ Wolven / en andere beesten/ die huns gelijken jagen/ worden van hun jonkheit daar in onderwozen / en in parken / tot de jacht der anderen / geleert / tot dat men hen/ groot gewozen / tot de grote jacht brengen / daar toe 3p met halsbanden / die scherpe pennen hebben / gewapent zijn / 't welk hen met hulp der menschen/ sterker maakt: in boegen dat 3p grote mooyt onder d'andere wilde beesten bezijven. Daar is ook een grote menigte van Hertzen/ zo groot als paerden/ die men in 't velt zet/ zonder zich booz de Keizigers te verroeren. Deze Koning/ buiten trekkende/ is altijd ten minsten met duizent paerden verzeelt/ en/ op de grote jacht gaande / voert veel grabers mee / om met hozen en zoden de we-

Wilde
beesten.

Konink-
like
jacht.

gen

gen booz de wilde beesten te sluiten / en zich / met alle zijn Hofgezins tegen hun gewelt te beschermen. 't Getal dezer Jagers is somtijts twaalf of vijftien huizeert mannen / ten meestendeel Heren / Edelingen en Huissgenoten van de Woest / die zich dikwijls ook daar in begeeft / dewijl er ook vermaak in is zonder gebaar / dat alleenigh in 't aanbullen en indrukken bestaat. Deze beesten komen dikwijls in zo groot gedrong aan / dat men genootsacht is ruimte te maken / om deuroocht aan hen te geven / en de achtersten aan te tasten. En hoewel deze wanden / van horden en zoden gemaakt / sterk en hoog zijn / zo konnen deze beesten met een luchtige spjong daar overkomen / zonder dat het krijgsvolk / 't welk hen st. landeboers verwacht / hen heren kan. Doch het gehele Hofgezins / met de lijfwacht der Vrouwen / staat op deze wal / en verwacht hen / en doet in de deuroocht grote schade onder hen. Na deze gebarelijhe volgt de vermakenlijke jacht van Apen / Meerhatten / Simmen / en andere diergelijke beesten / ten meestendeel in deze landen onbekent / welkers jongen zodanig aan de hals van hun moeder hangen / dat zo daar aan gebonden schijnen ; 't welk alles een aangename vangst is. Deze Simmen hebben haar als zijde. Men bind daar ook Meerhatten / die wit als sneeu zijn / en onrelijkke belachelijke grillen beponende / genade schijnen te verzoeken. De lijfwacht / d'aart dezer Simmen kennende / geven aan hen een teken van op de horden te klimmen ; 't welk zo terstont doen : in boegen dat 't groot vermaak is de horden geheel daar mee bedekt te zien / met zo groot een verwarring / dat zo op malikander klimmen.

Simmen /
Apen en
Meerhatten.

Wat de wilde Zwijnen / wilde Bokken en Gassen / Hazen / Hertten / Hinderen en Dassen aangaat / men bind een groot getal daar af / gelijk ook Azers / barchens : want het land brengt zo veel graan en wilde vruchten booz / dat dit tot hun woedfel genoeg is. De wilde Zwijnen zijn daar zeer gebarelijch : want zo vercheuren met hun scherpe baakanden al 't geen / dat hen boozkoomt. Men vangt en doot daar zelven Elefanten / vermits dit met gebaar van 't leven geschied. Zo lopen met zulke een woede / dat zo alles ver treden ; en als zo besloten zijn / maken zo schrikkelijch gekrijt en getier / en vreeken alles / dat hen boozkoomt / en / vermoeit zijnde / ballen ter aarde / en / hun snuit in hun keel stekende / halen een stinkend water daar uit / dat zo warm is / als of 't van 't vuur kwam. Als de koning alle deze gebarelijhe beesten neergebeld / of booz gelopen heeft gezien / en buiten alle gebaar is / schept hy vermaak in de wilde Zwijnen en andere beesten met het Ront te doden ; 't welk een verwoed geweer is / en de grootste wonde maakt. Alle de Jagers kiezen pder een beest / en scheppen vermaak in hen met pijlen en schichten te doden / doch alleenlijch tot boozraat van 't koninklijch Hof / en laten 't overschot tot op een ander tijt. De huiden der Beren / Luchsen / Leeuwen en Luiperts zijn dienstig om de Doetknechten en Guiters te wapenen / en de Paerden / Elefanten en andere beesten / die tot de jacht der andere wilde dieren dienen / toe te rusten : want zo dekken hier daar mee 't hooft en de hals zodanig / dat de wilde beesten hen niet konnen beschadigen ; ja zo doen hen noch halsbanden met stalen pennen om de hals ; in boegen dat d'anderen geen dat aan hen hebben. Alle / groten en kleinen / wapenen hun paerden booz aan 't hooft / en aan de hals met deze huiden. De Inwoonders der Steden en Doorpen / by de welken deze jacht gedaan is / gaan met grote blijfchap en geschenken hun Woest te ontmoet / en achten zich ten hoogsten geëert / als zo enig deel van de vangst

Wilde
Zwijn-
men.

Elefan-
ten.

Dogel-
jacht.

Culma
een berg.

bangst krijgen / van 't welk / als geheilligt en gewijd / 3p een openbare hiet-
tijt maken. Wat de vogeljacht aangaat / de Koning houdt Arenden en Ra-
dens / die heel sierlijk van pluimen zijn. De visscherij wordt daar ook veel
gebruikt. Toen top deur deze landen reisden / die top bzeemt en verscheiden
donden / quamen top aan een zeer hoge Berg / die 3p de Culma, of Columa
noemen / met alderhande bomen bedekt / gelijk van Sendal, Labanum / Eb-
benhout / en alderhande Palmhout. 't Gehele land / daar men deurekret / is
vol van Rubarber / dat grote en zeer bittere bladen heeft. Men vind daar
veel graben / die in goede ordening geplaatst / en konstiglijk in steen ingehou-
wen zijn. Deze bergen zijn in hoogte opna gelijk met Las Cordilleras van
Peru, en leggen in een lange rij. Daar is onder anderen een / op de welk
het nimmer regent / en die ook onbzychtaar is / om dat de zuide winden / die
daar geduriglijk heerschen / geen wolken daar op laten komen. De Columa,
aan d'een zijde van de winden uit de Zee getroffen / beschut van 't verderf een
grote menigte van Lijken / die men dertwaarts bzingt. Maar d'andere zijde
naar 't Noorden / door de toppen der bomen beschut / heeft regen in over-
bloet / en is zeer bzychtaar aan weersijden / uit oorzaak van de grote beken /
en beekheit der Spyingbronnen / die deze bomen doeden / de welken een aan-
gename reuk afgeeven.

Begra-
ving.

Als 3p daar een lighaam willen begraven / wasschen 3p 't / en nemen 't in-
gewant en 't hart daar uit / die 3p / tot een offer aan hun God Duma, met
ruikend hout verbzanden. 3p doen daar na d'asch weer in 't lighaam / op
dat er / gelijk 3p zeggen / in de berijzents niets aan onthoeken zou. Zes
mannen / die hun ampten van de Koning ontfangen / bestellen dit werk / en
krijgen loon daar af. De geen / die een graf wil graben / moet grote rech-
ten aan de Koning betalen : want 3p zijn zeer zojgbuldig door hun graben /
en bemoeien zich daar mee zo haast / als 3p getrouwt zijn. Deze dode lighamen
worden naerstiglijk gezuibert ; en men doet daar zeker parfum in / dat het
Maestik gelijkt. Als d'asch / gelijk top gezegt hebben / daar weer ingedaan
is / bevelen de Nubis of Priesters met veel gebeden hen aan hun God ; en
na dat 3p met alle de Maagen hun middagmaal gehouden hebben / komen zes
Woutwen bp 't lijken / en maken groot gehuil en gekrijt / 't welk tot aan d'about
duurt. Ondertusschen komen zes mannen / die loon van dit werk trekken /
die dit Lijk in een doek van Cantli of katoen doen / (d'aanzienelijke liden ge-
bruiken tafferet hier toe) en de handen van 't Lijk zodanig blijen en boegen /
dat d'een boozt 't ooz / en d'ander bp 't lijf aan de zijde neer komt te leggen.
3p bewaken dan dit Lijk de gehele nacht lang / en geven 't des ochtens aan
de Maagen / om dat in een kist te doen / en naar 't graf te bzingen. 3p hebben
hun graben beneden aan de berg Culma, daar de Lijken niet verderfden ; zo
uit oorzaak van d'opbrogende winden / als van 't mengsel / dat 3p daar aan ge-
bruiken. Indien men bevind dat enig Lijk van de wozmen opgeeten is / uit
oorzaak van de verrigheit / die grote bocht / en bp gevolg verderf der oorzaak /
zo achten 3p dat de ziel / uit zodanig een lighaam vertrokken / verlozen / en
met de Duibels tot d'ewige duisternis verdoemt is. Als deze Lijken naar
't graf gebzychtt worden / gaan 3p alle blootshoof / en de Woutwen met on-
geblochte haire / en maken groot misbaar met huilen en wenen. 3p trekken
echter geen rouwliederen aan ; maar de naaste Maagen doen zich afscheeren /
en onthouden zich van Betel eten. Men vind in deze berg gehele uitgedroog-
de lig-

Ligha-
men / die
niet ver-
derben.

de ligghamen / die / getijds 3p zeeggen / meest dan zedem of achtē hondert jaren out
zijn. Dit sijn de rechte Mommien, die men in veel plaatsen des woertreits
bysijnt: want het is deuzelachtig te zeeggen dat dese Mommien uit het zant ge-
haalt moogen / waer men niet en anbers / dan geboente uit kintig / dermits het
overige dan de woogen geeten en betrect is.

ghe sal / tot deflout van die hooftdece / zeggen dat sy lichtelijc erftefcheuring echte
maken / 't welc sy drienmaal mogen doen / en t elckens laet by malhandet be- fide-
men : maer niet ten vieremaal : maer men moet van hefticheden dat de hou-
ding.

zich aan een ander wijf toe. Zij mag na de eerste bevruchting niet haar eerste geëmaal noch byzemaal weertrouwen; en de kindren blijven aan de Moeder:

29. *Brasilia*, een flat op een berg. Vreemdigheden van een zeer hoge berg. Vreemde gevoelens der *Indianen* van de Starrekonft, en van de flat des werrelts. Gevoelen der *Chinezen* van de werrelt, en van 't aardrijk. Gevoelen van d'Ouden daar af.

Naar 't wettten van Transziane is het Koningrijk van Tazacay, of Tala-
cay, eertits het rode Koningrijk / of 't Land van Laican, of Har-
can, en 't Koningrijk van de Zon genoemd uit oorzaken van de verrijt-
de rijprijken / die / gelijk zy zeggen / de zon daar in jaar dagloop maakt. De-
wijl top in Transziane waeren / welck in 't van Tazacay, en van de woerden van
waars te trecken / aangezichheit. En byacht by mijn makker zo veel te hoeg/
dat top een taalmannemmen / dien top twee Parlay, met een Saver / daar hij
zeer naer trachtte / gaden / op hoogdaarde dat hij oits daar byengen zoll. Alder
betrokken met twee kleine elefanten / en twee kamelen / en lieren in 't huis
van onse waert alle onse goederen en waeren / die by lieben / van de Koning daer
te gheeft / wel opgefeyden waeren. Deze oydning fteet sich deur geheel In-
dien uit / daar geen hoopmannen tees verliesen han / seloon hij oot loof: want
alles hoed getrouwelijck bewaert / en aan vergenamen waergegeven / als
men de rollen en partien daer of betaalt. Alder / byle daegen gheeft hebende/
quamen op de top van een berg / daer een kleine flat was / Brahira genoemd / in
die welck top de nacht in amettijck gemak verlieten / en / des uiterens van de berg
aangaende / troffen langst een rijk / en quamen aan dese andere grote berg /
die top gaecke wilden zien / en die aan ons heel hoog en swaar sjeeten. Doet
top ontrent twee mijlen verre daer tegen opgetrokken waeren / ontmoeten top
een man / die op een d'ommedaels sat / en dese berg afteeb. Alder draagden
ken of top oot verre van de iefte woning waeren / en fteegen tot antwoort niet
daer af.

meer dan het hende deel van een zon : want ze tellen in al d'guldanaar/cje lan-
den op joumen / dat is op degetreizen. Aldy / ontteent een wuy booggetohten/
quamen aan een Jambo, of berberg / en / van onze beesten afslimmerde / die
nat van ibert woeren / wu-wozsaah van de hommerlijke weg / vonden deel
boogtaas en debarfsling tot onze beertquithing. Daar was een oud man/
met zijn wuy / die aan ons milderij van t'geen / dat ze hadden / meedelou/
en aan ons het beste A-reka, dat is oud gepreest had / so nu doch / te denken
gaden. Daar quam ter zelver tijt een man / die van zijn hande hoog zoet
doeberden / en zich met ons aan tafel sette. Hij toerde echter de spijis niet aan
doog dat wu hem genodigt hadden / en betriede ower tafel deel beuvelingen / die

met het geboelen / 't welk top van hem hadden / obereengquamen. Onze waert
bzaagde of top de Heer van de plaats niet in zijn Chabacaran of Hof wilden de-
zoeken. Wy namen dit aan / en gingen te voet naar een top van deze berg / niet
verre van daar / op de welk de Heer zijn Hof hield. Wy daar gekomen / gin-
gen eerbiedigheid aan hem bewijzen. Wy ontfaalde ons heel vriendelijk / en
van onze Reys koutende / verzeckerde vooz de waarheit dat de zon in bierentwin-
tig uren die verscheide schijnfelen gaf / gelijk wy lichtelijk zouden zien / zo wy
op de hoogste top van de berg wilden klimmen. Ik / van nieuwgierigheid
aangepzikhelt / dee alles / dat ik kon / om mijn makker te bewegen tot der-
waarts te trekken. Ik bzaagde de Heer of men / daar zijnde / de stralen van
de zon twee uren vooz de dag zou zien. Wy zeide dat men dan op een hoger top
van de berg / hoven een gebou moest zijn / 't welk wy ontreut dardelhalf mijl
van ons zagen / en dat in zijn burgt dit niet meer dan tweemaal des jaars ge-
beurde / te weten eens drie uren vooz de dag / en eens vijf bierendel van een
uur eer de zon te voozschijn quam. Ik bzaagde dit ook aan d'oudsten der in-
woonders van die plaats / de welken dit alles bevestigden. Maar ik bond mijn
makker zo weinig hier toe genegen / en zo ongelooffelijk / gelijk wy reden had-
dat wy alles achterlieten / en ons in de volgende uchtent op de weg begaben /
om weer ter plaats te keren / van daar wy gekomen waren.

Bzeemde
geboe-
lens de-
zer Indi-
anen
van de
Starre-
konst.

Ik zal / boven dit alles / in 't voozhgaaan noch zo veel van de wetenschap
der Starren van alle deze Oosterlijke Indianen zeggen / dat zy geloben dat d'aar-
de niet ront / maar plat is / en dat 'er geen Antipodes of Tegenboeters zijn / of
kunnen wezen. Want / zeggen zy / indien dit dus was / zo moesten 'er twee
zonnen zijn / d'een om ons / en d'ander om hen te verlichten. Zy zeggen ook
dat 'er niet meer dan een half ront is / in 't welk de Zon en Maan hun heet
doen : dat de Zon niet zo groot is / als men haar maakt / ja ook niet zo groot
als d'aarde / van de welke wy niet meer dan een zeste deel is : dat deze Zon nim-
mer uit ons halfront wijkt / ook niet by nacht / in de welk zy zich achter enige
bergen verschuilt : dat 'er grote dwaasheit is te zeggen dat d'aarde hoger dan
de Hemel is / 't welk zo wezen zou / indien 'er Antipodes of Tegenboeters wa-
ren : dat de Polen of Aspunten / onbewegelijk geacht / niet zodanig zijn /
maar dat deze twee Starren tot op twee graden rontom de Pool / of 't Aspunt
keren : dat de genen Polen / die zeggen dat de Zon zich by nacht onder ons
verbergt : dat de twee Polen niet in rechte lijn tegen ober malkander staan / de-
wijl men / gelijk zy zeggen / die in een zelbe tijt op 't land / en op de zee ziet /
maar echter zeer laag : dat / indien 'er Antipodes waren / dit het laege deel
van 't aardrijch zou zijn / daar alle beeken en stromen naar toe zouden lopen /
't welk tegen d'erbarentheit is / en veel andere valsche en bzeemde geboelens /
die deze arme Indianen hebben / om dat zy de gronden van de Hemelsloop en
Starregang niet verstaan. Zy spotten dieshalven / als een kinderlijk en beu-
zelachtig ding / met het geboelen van alle onze oude en nieuwe Schijfbers /
ober de rontheit van 't aardrijch in 't midden van de werrelt / en van de woning
rontom 't aardrijch / en met dat wy zeggen dat de Zon daar rontom van 't oosten
naar 't westen heert. Zy houden vooz gemis dat de Zon ook van alle andere
plaatsen rijst / gelijk zy in deze landen van Tazatay aanmerken / daar zy zich
inbeelden dat zy haar ook uit het noozden zien opkomen. Zy wanen dat zy hun
grobe inbeeldingen wel bewijzen / als zy hun Iliaka, die een vaste Star naar
't westen is / afbeelden / en in tegendeel daar af hun Biliaka, die aan gene zijde
van

Iliaka
en Bilia-
ka der
India-
nen.

van de Middellijfchijnt; 't welk de Star is/ die van hun harders 30 gebrzeest/
 en van de Perſianen Zobona genoemt word/ en 't veer doet ſterben/ 't welk men
 ook in de tijt / als 3p heerscht / verbergt / en de rug naar de Star doet heren/
 om de beesten te beſchutten: want indien men d'ogen daar naar keert / 30 doet
 3p de beesten quijnen / en eindelijch ſterben. Zp zeggen ook dat deze tegengeſtel-
 de Starren deur een lange huis / daar een gat in is / gelijkelijch gezien konnen
 worden / en dat 3p in de tijt van vierentwintig uren pder om haar Pool of Af-
 punt heren; maar dat dit andere Polen / van de Noort- en Zuidpool zijn.
 D'Ouden wijzen ons twee Polen of Afpunten aan / pder in een beſonder ge-
 welſ: maar 3p maken zes Polen in een enig gewelf / te weten Caſara, die de Zes Po-
 Pool des werrelts is / die van de Zodiak, van d'Arctikus en Antarctikus, en len of
 deze twee Starren. Zp verhalen noch veel andere grillen en beuzelingen / die Afpun-
 niet alleenlijch onbegrijpelijch / maar ook buiten kennis / reden en erbareicheit d'India-
 gaan. 't Geen / 't welk hen in deze doling beheſtigt / is dat 3p zeggen dat men nen.
 de twee tegengeſtelde Poolſtarren in een ſelbe plaats kan zien / gelijch te Japara
 in-Java, zeven graden aan gene zijde van de Middellijf / gelijch ook te Sumatra,
 en in andere plaatsen. Zp / dit volgende / maken een byemde rekening van
 de verſcheide ruimten der plaatsen als men reift. Zp ſpotten ook met alle de
 gehele toefſel van onze werrelt niet kringen / en van de deling des Zodiaks
 in twaalf Tekenen / ſommigen naar 't noozden / en d'anderen naar 't zuiden/
 en verſtaan dit alles niet anders / dan op hun wijze. Zp noemen hun Zodiak
 Cazatoni, dat is Betekenaar / en de Tekenen Ant, Ronia, Amieſſen, Emifen,
 Curpa, Cheofer, Irat, Metrias, Eskorgat, Tamafca, Befir, Bizihir, Azoarak, Per-
 ſan. D'Opperſphera Birken, Emima, d'Ecliptica Zoberna, dat is / duifternis/
 om dat daar d'Eclipſen uitzpuiten; dat de Zodiak een ſchuinsche cirkel is / en
 dat de Zon hier uit / en uit het gewelf van 't buur haar kracht krijgt / en daar
 door de voortreeling in alle mindere dingen veroorzaakt. Zp geloven ook / ge-
 lijch enige zeiden / dat de Hemel als een gewelfſel boven 't aardrijch gemaakt is /
 't welk op 't water blot en drijft. Ik toonde aan hen een boek van zeker Paulus
 Rao, een Italiaan, die van de gehele Starrekonſt der Ouden ſprak / de welken
 ſtellen dat de Middellijf de Zodiak in twee delen ſcheid / d'een naar 't zuiden / en
 d'ander naar 't noozden. Maar 3p ſpotten hier mee / en bergramt woordende / zei-
 den dat men dit quaad boek in 't buur moeft werpen / 't welk niets anders dan
 balſhedden inhadt: ja 3p waren verwondert van dat onze Woort leed / dat zoda-
 nige bedragerijen en liſten / gelijch 3p die noemden / in zijn Koninkrijch in 't licht
 gebzacht wierden; want 3p geloven dat 30 veel betwoonde landen / die men van
 't ooft naar 't weſt / en van 't zuid naar 't noort deurloopt / alle in 't gezicht van
 de Noortpool zijn / en dat 'et balſch is dat 'er iets van d'Indiaanſche landen
 naar de Zuidpool legt / dewijl 3p / gelijch 3p wanen / de Noortpool 30 hoog/
 als wy in Europa, verheben hebben. Zp geloven noch veel andere ſporeloof-
 heden / die ik niet zwoijen vozbpgga.

Ik heb / volgens 't geboelen dezer Indianen, dikwijls in deze landen horen
 zeggen dat de Chinezen, lieden / die 30 vernuftig zijn / wel achten dat de He-
 mel ront / maar d'Harde echter vierkant is / en dat hun Rijk van China, als
 het beſte en voornaamſte / in 't midden van dit vierkant aardrijch legt / en dat
 d'andere landen niets anders / dan d'einden en toegangen daar af zijn: in boe-
 gen dat 3p ten hoogſten bergramt wierden / toen 3p in onze kaarten hun lant
 aan een der uitterſte oofterlijke delen afgebeeld zagen: vermits 3p dat als on-
 beta-

Geboe-
len der
Ouden
aan de
gestalte
des
aards-
rijks.

betamelijk voor de grootheit en heerlijkheden van hun land / en van hun Konink-
rijken/die zo Zoon van de Zon noemen. En zeker/deze Indianen, van de kennis
der wetenschappen / en van d'erbarentheit ontbloot / zijn in hun geboelens niet
heel te lasteren; dewijl men oude Wijsbegierigen in 't midden van 't geleerdste en
wijste Grieken heeft gebonden / die opna het zelfde getwaant en betweert hebben/
te weten dat d'aarde niet ront was. Want sommigen beelden haar af als een
trommel / gelijk Leucippus, anderen hol als een schuit / gelijk Heraclius, an-
deren als een rollwagen / gelijk Anaximander, en Democritus, en anderen heel
plat / gelijk Empedokles en Anaximenes. Sommigen zijn zo verre gekomen/
dat zo die uit haar middelpunt rukken/ om haar in de spiegel / rontom d'ombe-
wegelijke Zon / te doen lopen; 't welk men niet geen minder sporeloosheit in
onze tijt heeft willen vernemen. Dat d'Antipodes, of tegenboeters aan-
gaat / de gemen zelven / die hielden dat d'aarde ront was / kenden hen echter
niet / en hielden dat bit deel / in 't welk top hen plaafen / onbetwoneelij was/
of om dat het met water/ of met onbebarelijke zeen was bedekt/ of om d'onder-
dragelijke hitte van de Zona Torrida: ja enige oude Vaders hebben zich
om andere inzichten tot dit laten brengen / gelijk Lactantius, S. Augustinus en
anderen; in boegen dat men zegt dat een geleert Bisschop van Duitslant van
hetterp aangelaaft wierd / om dat hy betweert had dat 'er Antipodes, of Ge-
genboeters waren.

30. Weérkeering naar Pegu. Voorneemen van weér naar huiste keren.
Verwoede storm. Waren van Pegu. Beschrijving van Arracan, en des
zelfs steden en heirkrachten. Wijze van vrouwen voor de Koning te
vergaderen. Goa beleget, en 't beleg verlaten. Namen van verscheide
plaatsen in Indiën. Asia, en de grootheit en treffelijkheid daar af.

Nat dat wy een groot deel der Koninkrijken en steden / die onder 't grote
 rijk van Pegu staan / deurgelopen hadden / begaben wy ons meer op
 de weg van de stat Pegu, en trokken van Mandranelle naar Casubi,
 daar wy onze reis te water namen langs de rivier / die daar een rechte loop
 heeft. Wy trokken deur een kleine stat / Magar genoemd / omtrent vier dag-
 reizens van Pegu, daar wy eindelijc quamen. Wy bezochten daar de Jesuit
 Andreas, die om onze weerkomst grotelijc verblijd was; en wy hielden / tot
 twaalf in 't getal / (30 sterck waren wy) ons aboutmael alle wy malhandert.
 Wy alree meer dan vijf jaren in onze reis deurgelocht hebbende / besloten weer
 naar ons land te keren / en ontlasten ons dieshalven van onze zwaarste koop-
 manschap / om ons niet dingen van weening gewicht / en van grote waarde te
 belasten. Wy namen booz naar S. Thomas te trekken / 't welk / gelyc wy ge-
 zegt hebben / een fraje stat op de kust van Coromandel is / van Portugezen be-
 woont / en een goede zeeschaden. Wy verhoopten dat wy daar bequame sche-
 pen zouden vinden / om boozt te haren; maar men gaf aan ons bericht dat
 men de bequame tijt om naar huis te keren moest verwachten / 't welk niet
 dan in de volgende Lentemaant kon zyn: in boegen dat wy nuch vijf maan-
 den in deze gewesten mogten blijven. Ik dee dit aan mijn makker verbinden/
 en overreedde hem dat wy naar Bengale zouden trekken / met een Schip / dat
 baerdiglyc gereed wiers gemaakt / om derwaerts te varen / en te Catigan te
 lan-

Weers-
 heering
 naar
 Pegu.

Boozes-
 men van
 meer
 naar
 huis te
 keren.

Wier-
krach-
ten,

men uit het Koninkrijk van Pegu tot hem brenge / van 't welk hy zich sedert meester heeft gemaakt / en / verwooner. weerkeerende / de witte Elefant als in zegepzaal meebzacht / met des Konings dochter / die men aan hem tot gemalin gegeven had. Hy maakte zich byna ter zelbe tijt ook meester van 't Koninkrijk Bacala in Bengale, en van 't Eiland Sundiva, 't welk van de Portugezen verlaten wierd. Hy bzacht in 't zeffienhondertendierde jaar een vloot van vijf hondert en veertig schepen tegen de Portugezen by malakander / om de besting van Sirian in 't Koninkrijk van Pegu te verwoesten. Maar hy wierd in 't begin van 't volgende jaar dooz Britto, een dapper Portugeesch Hooftman / geslagen. Hy vergaderde sedert een andere vloot van omrent twaalf hondert zeilen / met dertig duizent krijgsknechten / daar drie duizent en vijf hondert grote en kleine stukken geschuts by waren. Hy kreeg noch van de Koning van Tangu een bystant van zeffien duizent mannen : maar hy wierd diermaal van de Portugezen geslagen ; en hoewel hy de haben van Sirian, die van Portugezen bewoont was / ter zee en te land bekoemt had / zo was hy eijfter genootzaakt om met schande af te trekken. Enige geburtige volken gehoozzamen hem dooz dwang / en betalen schatting aan hem. Hy houd Statsboochden in alle zijn steden / en / heel wellustiglijk levende / heeft in alle zijn steden koninklijke gebouwen / van de welken twaalf in pzacht uitsteeken / die met vyvers / hoben / ruinen / bzuchtbomen / en alderhande bloemen bezien zijn. In deze gebouwen zijn veel bzoutwen / daar gebzacht om hem te veruoegen. Pder Statsboocht verkieft jarelijks twaalf dochters / in 't zelbe jaar geboren / en doet die / op des Konings kosten / in deze gebouwen tot aan d'ouderdom van twaalf jaren opboeden / en ondertuffchen in zingen / danssen / en snarenspelen onderwijzen. In dezer boegen zijn 'er alijt bzoutwen van alle ouderdommen ; en pder Statsboocht bzengt ten einde van elk jaar twaalf van deze dochters / twaalf jaren oud zijnde / tot de Koning / die hen dan doet wasschen / en daar na met heel wit katoendoek doet kleden / op het welk men de naam van de dochter / met die van de vader / en de plaats van haar geboorte schrijft. Des uchtens worden zy / noch nuchter zijnde / dus op een hoogte gezet / daar de Zon hen beschijsnt / en daar zy tot aan de middag blijven. De hitte van de zon maakt hen dan zo nat / dat het zweet deur hun klederen heen dzingt. Men doet hen dan van kleding verwisselen ; en d'anderen worden dooz de Koning gebzacht / die hen ruikt / d'een na d'ander. Indien hy enigen vind / die een quade reuk by zich hebben / zo geeft hy die aan zijn edelingen / de welken daar tegenwoordig zijn / en geeft met enen een teken aan hen van dat de dochters aan hen behoren. Maar hy bewaart de genen / welkers klederen een goede reuk hebben / dooz zich ; en men acht dat men dooz deze handel bespeurt wie van hen gezont is. Men brenge in dezer boegen jarelijks van de twaalf steden hondert vierentwintig tot hem. D'wonders van dit land zijn grote afgodendienaars / en hebben grote kerken / aan hun afgoden gewijd.

Wellu-
sten en
bzout-
wen.

Amfian.

Onz boozneemen was dat wy / te Catigan gekomen / ons van onze koopmanschap zouden ontlafen / van de welk wy geen grote oberbloet hadden : want het grootste deel daar af bestont in Amfian, zekere dzogerp / die / als men 't trefst / grote winning geeft. Dit Amfian, of Afion, van 't welk ik dikwijls gesproken heb / is 't Opium / of het sap van zwarte Aan-
kopzaat / van 't welk zy in geheel Indiën groot werk maken / en dat in grote oberbloet van Aden, en van andere plaatsen uit Arabien en Cabaye
koomt.

hooft. Het vertocht grote slaap / en is in hoge achtung by de vrouwen / uit
 oorzak van de wellust. De Turken gebruiken dat in d'oorlog / om meer moed
 en minder drees te hebben. Onz boozneemen was ook naar Goa te trekken / om
 ons daar met de bloot / die naar Lissabon zou zeilen / op de reis te begeben. Goa
belegert/
 Maar wy kregen bericht dat Goa door de Koning van Dealcen belegert was/
 den welk de Portugezen enige smaas aangedaan hadden. Dit bracht ons in gro-
 te kommer. Wy hadden echter hoop dat dit beleg niet lang zou duren / schoon
 de Koning hen niet een machtig heit te lant bestoten hield. Maar hy kon
 d'inkomst der kleine Schepen niet beletten / die van de burgten / met geschut
 berzien / 't welk grote schade aan de vijanden dee / beschut wierden. Dit beleg
 dee ons de lust van derwaarts te trekken niet vergaan / te meer dewijl de Heer
 de la Courbe en mijn makker daar een deel van hun reistuijg / en ook enige doe-
 linnen gelaten hadden / 't welk hen levendig aanprikkelde om weer derwaarts
 te keren. Wy kregen ondertusschen bericht dat de Koning van Dealcen het be-
 leg verlaten had. Wy hadden / om alle ongeluk te boozhomen / een geleidhief en 't be-
leg berla-
ten.
 van zeker Portugees , Don Sanche genoemd / genomen / en booz pder een Seraf
 betaalt. Deze Don Sanche was een man / selijh van gelaat / en noch selijker van
 boozden ; en d'inkboonders zeiden uit spotterij tot ons dat hy een welgestelt
 man was / en dat zijn Vader met verken ter jacht ging. Toen wy te Goa ge-
 komen waren / bevonden wy dat de Bloot alree ver trokken was / en dat zy
 haar lading in verscheide plaatsen van Indiën ingenomen had : in voegen dat
 wy gedwongen waren tot besluit te nemen van daar noch een jaar te blijven / om
 een andere gelegenheit te verwachten. Een maant daar na / eben booz onze
 Graasmaant / (want in onse bloefmaant begint hun winter in de Zona Torrida)
 begaven wy ons te Goa in 't Schip van zeker Portugeesch Hoofstman / en qua-
 men acht dagen daar na te Calicut , daar wy ons by twee Portugeesche Sche-
 pen verhoegden / die met peper geladen waren. Wy / van daar noordwaarts
 aan zeilende / trokken booz by 't Eiland van Canabale en Rapelin , en trokken
 te Cochín , en van daar naar Berebeleij , een haven van Zeilan , daar na naar
 de Kaap van Gali , daar wy een zware storm kregen / die ons in de grote zee dreef.
 Wy zeilden dieshalven naar Orse , met kleine zeilen ; en de bloet hielp ons ook/
 zonder dat wy 't wisten : Want onze stierman was niet zeer ervaren ; en wy / de
 gehele nacht lang getwist hebbende / bevonden ons met de dag binnen de gezet-
 de Kaap / zonder hoop van daar boven te konnen geraaken. Dit was ondertus-
 schen groot verlies booz de Hoofstman : want het Schip / ondiepe gront bin-
 nende / stiet dziemaal ; en de bloet dreef ons ook tegen 't lant aan. Wy waren
 dieshalven genootzaakt het Schip / dat vol water liep / te lossen / en tijt te ge-
 ben / om dat weer te timmeren. Alle de Kooplieden hozen daar zijde / en had-
 den grote twist tegen de Hoofstman / die eindelijk gedwongen was gedult in zijn
 verlies te nemen. Wy / met zeker Venetiaan , Seigneur Barreteno , verspro-
 ken / namen gezamentlijk een klein schip tot onze reis / dat / als met lantloperg
 geladen / herwaarts en derwaarts boer / naar de handel / en 't bericht / dat
 wy hadden / van winning te doen.

Calicut.

Canaba-
le.Rapelín.
Cochín.
Berebeleij.
Gali.
Orse.

Wy / eindelijk te scheep gegaan / om weer naar huis te trekken / namen
 onze strek westwaarts aan / langs de kusten van Indiën en Arabien , tot aan
 't Eiland van S. Laurens , of Madagaskar , van 't welk wy in het Tweede Deel
 zullen spreken / met het oberige van onze reis / langs d'oosterlijke kusten van
 Afrika , en dwars daar deur / van 't een tot aan 't ander einde / van de mont
 des

des bloets van de heilige Oeff / zesentwintig graden aan gene zijde van de Middellij / tot aan Alexandria , 't welk dertig graden aan deze zijde van de Middellij is ; deur de landen van de Monomotapa , van de grote stoning der Abissynen , en van Egypten ; in boegen dat top de Nyl aan zijn oorsprong tot aan zijn uitgang gebolgt hebben.

Wp vertrokken eindelij dus uit Asia , het grootste en aanmerkelijkste deel des werrelts / 't eerste van alle betroomt / en dat zo veel volken door d'andere landen uitgelevert heeft : dat de grote Rijken en Opperhoofdenommen der Assyriers , Chaldeen , Indianen , Meden , Persianen , Parthen , Scythen , Sarmatzen en Tartars voortgebragt en gedragen heeft / en noch seden de grote Staden van de Turk , Persaan , Tartar , Chinees , Mogor , Japon , en zo veel anderen / klein en groot / in zich begriipt : Dat aan al 't overige van de werelt de Godsdienst / talen / zeden / wetten / besteringen / wetenschappen / konsten / wapenen / en alderhande handwerken heeft gegeven : Dat rijk is in zijnen van alderhande Metalen en gesteenten / in visscherijen van parrelen / in vruchten / planten en alderhande dieren : van binnen en van buiten met grote zee en vrede bloeden besproeit ; afgesneden met hoge bergen / ondoorvongelijke bosschen / en schrikkelijke wilbernissen : Dat verscheide volken van alderhande aanhangen / godsdiensten / zeden / bestering / vromde en strijdbige gewoonten draagt / van de welken sommigen beleeft en vromdelijk / en anderen woest / en menscheneters / woelustig / ruw en wilt zijn : Daar men alderhande luchten / hemelstreken / getemperteden / en overmaat van hitte en koude bindt / hoort / dit deel / in kleine en grote delen gedeelt / en deze delen voert in deel anderen / en voornamelij in ons Oostindiën , aan deze en gene zijde van de Gangus , en daar na in groot / klein / en middelbaar Indiën.

Asia,
en de
groot-
heit daar
af.

Einde van 't eerste deel.

De

De vermaarde

R E I Z E N

van de H E E R

VINCENT LE BLANC,

Die hy in de vier delen des werrelts
gedaan heeft.

T W E E D E D E E L.

1. Beschrijving van *Afrika*, en van haar Koninkrijken in 't kort. Groot-
heit van *Tombut*, en woestheit der menschen. *Gago*, een machtig Ko-
ninkrijk, welks Koning zich doet aanbidden. De Vloeden *Niger* en
Senega. Lange regen. Aanbidders van de Zon. Aart en gewoonte der
Abissijnen, en hun rechtsvordering.

Den top / gelijk ik gezegt heb in 't einde van
't eerste deel van dit boek / uit Oostindien
vertrokken waren / en onze streek naar Afri-
ka genomen hadden / was 't eerste Land /
daar wy aankwamen / 't Eiland van S. Lau-
rens, of Madagaskar. Maar eer ik de bezon-
derheden / zo wel van dit Eiland / als van
d'andere plaatsen van Afrika, daar ik ge-
weest heb / verhaal / zo dunkt my dat het
niet ongehoegelyk zal zijn dat ik een algeme-
ne beschryfing van dit derde deel des aard-
rijks maak / zo om dat ik het in drie ver-
scheide reizen / van 't een tot aan 't ander ein-
de / beurgetrokken heb / als om de doling der

nieuwe Aardbeschryvers te tonen / die (gelijk ik tot verscheide malen vertoont
heb aan wijlen M. du Vair, toen eerste President van Provence, en sedert Ze-
gelbemaarder van Frankrijk) in hun kaarten van Afrika meer dan vyftig Ko-
ninkrijken / of aanmerkelijke Lantschappen achtergelaten hebben.

Wooz eerst / men telt van de Straat van Gibraltar, of eer van Porto-Farina
naar Tunes tot aan de Kaap de Bona Esperance, 't welk de grootste uitstrekking
van 't Doozden naar 't Zuiden is / meer dan zeventig graden / die meer dan
twee duizent Fransche mijlen uitmaken ; en van de Kaap de Verd tot aan de
Kaap van Gardafu, die van 't Oosten naar 't Westen strekt / zijn om trent tacht-

Groot-
heit van
Afrika.

tig graden / die omtrent vijftienwintg hondert mijlen lants uitzhengen: in
 boegen dat / ten opzicht van deze wonderlijke grootheit / onz Europa heel
 klein daar by is. Want als men van 't Koninkrijk Budomel deur de Negers
 trekt / bind men naar 't Oosten 't rijk van Tombut , of Tombotu , van d' Ara-
 biërs: Za genoemt / 't welk d'arigen grote Koninkrijken begrijpt / die van de
 bermmaarde Bloet Nigrite of Niger besproeit zijn / met Senega, een deel van
 Guinea , Melli, en veel andere landen tot aan de Kaap de Verd. Men bind daar
 volken / die zo wilts zijn / dat zy naauwelijks horen spreken / zo buil en smod-
 dig / dat zy 't ingewant der beesten vol builgheit / en zonder het te wasschen /
 eten / en zo beestelijch / dat zy eer versongerde honden schijnen / dan menschen /
 die gebzuikt van reden hebben. Maar veel heuschter en zediger zijn de volken
 naar de Westzee / in de Lantschappen van Gouaga , Azemay, en Galata , van
 d' Arabiers Abugazar , of Zanaga en Azanaga genoemt / en naar de zijde van
 Cabo Blanco, daar een groote handeling met wit zout gedaan woerd. De Senega,
 of de Bloet de Niger, bespoelt veel landen / heeft overbloet van Kroko-
 dillen en Vischen / met de welken hy Budomel, Melli, Gago, Guber, Aga-
 des, Cand, Gazena of Cassena, Zegzeg, Zanfara, Burneo of Burno, Gangara,
 Gaoga, en andere landen / daar hy zich uithzeit / verzoegt. Het Koninkrijk
 van Gangara begrijpt in zich noch zeven andere Koninkrijken / en dat van Bur-
 neo negen / die dikwijls hantgemeen hebben geweest / om eenige heerschappij
 op malkander te krijgen. Maar zy waren eindelijc gedwongen met malkan-
 der te verdragen / na dat zy zad van bloet waren. Men bind daar ook de Ko-
 ninckrijken van Temian, Dauma, Medra, Benin, Gorbani, Giasfar of Biafar,
 Amas of Amasen, 't welk naar 't Zuiden aan Damura en Vange paalt / dat
 naar de Zaire is. Van de Senega naar de Noortzijde bind men Scombaya, Mus-
 munda, Zoneta of Haora, Gumea, Guzula, Hea, Sus en anderen / die men
 de Witten van Afrika noemt / en niet d' Arabische taal spreken / maar de spraak
 van Songay gebzuiken / gelijk zy haar noemen / de welke men ook in Nami-
 dien, in de Koninkrijken van Terga, Gaziga, Lemta en Berdoa gebzuikt.
 Deze volken hebben een zwarte of grauwde doek / die van de ruykheit over hun
 aangezicht hangt / als zy willen eten: want zy breezen dat men / als zy eten
 hun mont zou zien; 't welk een grote wanschijkelijchheit onder hen zou zijn.
 Daar zijn ook de Landen van Guzakan, Belu, Benir, Belbea, Toga, Afar,
 Alates, Crin, Beny, Gumi, Muzali, Abubonam, Zuir, Cazay, Dura, Zin-
 zaler, en anderen. Het groot Koninkrijk van Fez of Marocco, begrijpt in
 zich Agar of Agal, Elebat, Erif, Geres, Elcaous, Elgazer of Elgizair, met
 de Koninkrijken van Tunis, Bugien, Constantine, Tripoli, Telenfin, Tre-
 melen, Telche, Temesne, en anderen. Daar is een Bloet / die / uit het in-
 nerlijke deel van Afrika komende / deur veel landen stroomt / en dwars deur
 Fez loopt / daar hy driehondertzevenzeftig meulencraden / die zeer hoog zijn /
 doet drajen / en / onder Miquine en Elcafar deurbloesende / te Mamorre, be-
 nedien Larache, dicht by Arzille, in Zee valt.

Groot-
heit van
Tombut.

Woeste
volken.

Lan-
den van
Afrika.

Konink-
rijken.

Grote
en krach-
tige
Bloet.

Grote
acht-
baarheit
en macht
des Ko-
nings.

By Tombut en Melli, aan gene zijde van de Senega, ziet men 't Koninkrijk
 van Gago, zeer groot en breekt / welks Koning zeer machtig is / en zich byna
 van zijn volken doet aanbidden / die / hoe groot zy ook zijn / op hun knieen tot
 hem spreken / met een bad vol zand in de hand / dat zy op hun hooft kniezen als
 zy voor hem neergeknield zijn; en zy gaan / als zy van hem scheiden / al ach-
 terwaarts wech / zonder de rug naar hem te keren. Hy geeft geen gehoor aan
 zy

zijn volken / dan in zekere uren des ochtens en des avonds; en indien zy iets misdoen / zo beneemt hy hen tot straf hun goederen / en verkoopt hun vrouwen en kinderen tot slaven aan de byzandelingen. De twee grote Bloeden / de Bloeden, Niger of Gambra, en de Senega, bespoelen veel landen / en overbloeien op gelijke wijze / en in een zelfde tijd / als de Nijl. Budomel, dat ook een Bloet is van de zelfde naam / als 't lant / daar hy deurbloeit / voegt zich met Gambra; en het Koninkrijk van Melli legt aan een spzuit van de Senega, van schrikkelijke wildernissen / en ondeurbzینگelijke Boschen omringt. Deze Bloet is aan de Noord- en Zuidzijde bepaalt door de wildernissen van Gilolef en Jalofel. Aan de Westzijde is dit groot en dicht Bosch van Abacara, en aan d'Oostzijde Gago. Men ziet in gebolg ook Guber, de Berg van Chigi of Gigi, of Sierra de Melegette, daar na Guinga of Guinea en Guinoye. Al deze volken zijn zwart gelijk uitgeboorde kolen. Guber paalt naar 't Noorden aan Cano, naar 't Oosten aan Zeger of Zegzeg, 't welk een boschachtig en woest lant is / met een ontelrijk getal van beesten bevolkt. Men vind in deze wildernissen ook Cassena, en / naar de Kaap de bone Esperance trekkende / treed in de Koninkrijken van Benin en Zanfara, die / onder de Middellij gelegen / wel bewoont zijn / en in lankheit meer dan tweehonderdenveertig mijlen uithangen / daar het gewonelijk regent van 't midden van Bloemaant af / tot aan 't midden van Oogstmaant / en bijna altijd van de middag af tot midnacht toe / gelijk in enige andere landen / die onder de zelfde Middellij gelegen zijn. Doozt / deze landen zijn zo vruchtbaar / gelijk de genen / die van de Nijl besproeit worden / dat zy tweemaal des jaars dragen, en pder oogst is genoeg om aan de volken voorraat voor vijf jaren te bezorgen. Dit doet dat zy / hun graan in onderaardsche holen sluitende / die van de Moren Matamorren genoemd worden / die glad en met een sement bestreken zijn / 't welk van gestote zeeschelpen gemaakt wordt / om de vochtigheid te beletten / daar in zy 't zo lang / als zy begeren / bewaren / na dat zy 't enige dagen lang in de Zon hebben doen drogen; dat zy / zeg ik / zich welvrig met zagen bemoeien zo lang als zy hebben om van te leven: en de landen / dus in rust gelaten / worden veel vruchtbaarder. De schapen dragen daar ook tweemaal in 't jaar / en dikwijls twee of drie lammeren gelijk.

Landen.

Lange regen.

Vruchtbaar.

De Kaap de Palmas legt in 't lant van Isma naar Guinea, met de Burgt van Mina, die de Portugezen op deze kust hebben gesticht. Het Koninkrijk van Manicongo, naar de Kaap de bone Esperance strekkende / breid zich uit van de Bloet Val de Biraco, of da Borca, tot aan de Bloet van S. Paulus. Deze Bloet da Borca, anders Rio de los Reyes genoemd / is niet verre van die van Agina of Aficera. Sommige kaarten tonen deze Bloet hy die van Biafar, schoon hy meer dan vijfhondert mijlen van daar is / dewijl de Biafar hy Amafan en Medra is. 't Geen / 't welk deze doring veroorzaakt / is dat men deze Bloet neemt voor de Bloet van d'Infante van Portugal, die aan de Rivier van Angra aan d'Oostzijde is / de welk de stat van Masire of Maciera besproeit / tegen over 't Eiland van S. Thomas, en aan 't groot Koninkrijk van Damure paalt / in welks midden de Bloeden van Bancara, de Vibris en de Vamba, met een arm van de Zwarte deurbloeien / die zich alle in de Zaire verhoegen / die ook overbloeit gelijk de Nijl, en veel landen deurbloeit / zo van Mahometanen, als van andere Heidenen / die de Zon aanbidden / en zich met de dageraad op een uitsteeke plaats begeben / om aan de Zon in haar rijzing hun Salema, dat is hun

Aanbidders van de Zon.

De kleine
ninkjes
ken Da-
mure,
Mani-
congo,
en ande-
ren.

hant gebed / te doen / met dienszins neer te vallen / en / met een grote laken
bedekt / v aarde / als uit godsdienstigheid / te knuffen. Maar zegt dat deze twee
grote Koninkrijken van Damure en Manicongo aan dat van Goyame of Guma-
me palen ; 't welk ongelooftijds is / uit doozzaam van de grote ruimte ; 't is
eer ter zijde. Want naar de Zuid - en Oefstijde is Manicongo daar van oors-
fpeiden door de Sloet van Bancara, die zijn loop tien graden verre aan gree-
zijde van de Arideeligen heeft / en twee graden verre van de Kaap de Lopo, met
de mont bij de Sloet Gouan of Gaban, niet verre van de Kaap de Gonzalez,
en die den S. Catherine, vestt over de Kaap Primaco, en driete bij de heile
Sloet van Fremo, van v'zintoonbers Gouyra geroent. De leste Kaap van
Damure is Almada of Almadias, in welks Zee een eil van de Zaire vloet / ge-
lijst ook van de Sloet S. Helena, die uit een selbe plaats voort / en aan de
Noorzijde Abidara heeft / 't welk jits met de Cataraden vertoeft ; en heeft
aan de Oefstijde het land van Jar en Girbara, en aan v'Oefstijde Gogira,
baar de Kaap der Corrienten begint / die op vierentwintig graden naar de
Zuidzijde legt.

't Rijk
het Abi-
fyen.

Wim
aart,

Wim
verclis-
hojde-
ring.

Daar na volgt het grote Rijk der Abifynen, 't welk meer van byfchiering
Koninkrijken in zich begreep ; ja sommigen meken het zo groot / als geheel
Europa. Het meeste deel der boeken is grof en plomp / met beelden van beeren
geteeld / schoon het land van gaut overvloet / 't welk de stromen met zich af-
geen. De hantzen dragen hun kleine hinderen op de rug in een hoefstuit / en
sien immer in 't belt sonder doortaat / en sonder scho / en / hun lange boe-
sen over hun schouders waerpende / gebou dus aan hun hinderen te zuigen. Zij
zijn een meefenbeel elendige lieden / onbetwogelingen van de grote Negus, die
enigen aan hen zind / om den getrefteghet te doen treden. Maar der af-
gebaerdingen / het hool zo twintig redelijch vinderde / verterken jits in de
gebeden / die twintig of dertig mijlen van malhanber leggen ; en v'anderen
hollen niet de moeite doen van dus verre te gaan : in boegen dat, zo 'er enige
verfchillen tusschen hen ontfaan / zo de gren / die hen eerst boezhoont / toe-
den verclis aan hen te doen. Maar inden hie zulks weigert / zo betmafsien zo
hem op een weg / met hun beog en pijlen / en dwingen hem dan met geweld
zijn hontis te gebou / 't welk zo naatfeurichlijch onderhouden / 't zo dat het
goet of quaat is. Zij sejenken hem noch tot vergelding enig heeft om zijn
reising te dragen / en boezantelijch dit heeft / dat zo Deur noemen / gelijch een
kleine Jhuul / behalven dat het de faert van een daeken heeft / en kleine hoep-
men / die allenlijch aan de hant vast zijn / en die men als oren bezet en verpaat /
behalven dat het heel seider gaat. Als dit heeft den 't zant gaet / hant het het
hozen van zijn doeren / die van malhanber sijfien / sonder dat men 't een boot
boezdigen kan : in boegen dat men dan gedwongen is het te boden en 't ren ;
want zijn vleefch (maakt seer lecher / schoon het niet lang bevaert aan weg-
den / sonder dat de boezmen daar in horten / zo 't niet gezuuren is.

2. Beschrijving van 't Eilant S. Laurens, of *Maingafkar*, en van des
zels landen en fteden. Vruchten van 't land. Zilvermijnen. Palmadrak.
Zeden en oefening der inwoonders. Beesten. Krokodillen, en hun
vangst. Eilanden der dieren. De Schrijver trekt in *Afrika*. Godsdienst
der inwoonders. Namen van verschide Koninkrijken en fteden. Aan-

gename bejegening. Beschrijving van *Melinde*. Eer, den Koning aangedaan. Hun rechtspleeging. *Quiloa*, en de beschrijving daar af.

Wat landden dan in't Eiland van S. Laurens, of Madagaskar, een der grootste Eilanden des werrelts / tusschen de veertien en zesentwintig graden Zuider breedte / omtrent acht hondert mijlen in zijn omkeer / en tweemaal zo groot als Candien. Op een van zijn punten naar de Zuidzijde is een aangename stat / S. Maria genoemd. Daar beneden is de Kust van S. Sebastiaan, die een Zeearm vol kleine Eilanden maakt / die geen andere inwoonders hebben dan Vogelen in groot getal. De punt / die zich uitstrekt naar de Kaap van Corrientes in Afrika, op hondert en twintig mijlen of daar omtrent / tusschen de Rivier van Manica, en de Berg Monica, wordt Covora of S. Augustijn genoemd. Dit is een aangename woning; en d'inwoonders zijn daar zeer heusch en wel gekleet / schoon het daar heel heet is. Een Rivier / die zeer beschrijft is / maakt daar een Haven, en het land is 'er overbloedig in vruchten. Langs deze Kust van sint Maria bind men een andere stat / tamenlijk aangenaam / Antipara genoemd / tusschen twee Rivieren / van de welken d'een de Kaap Salido maakt / dus genoemd om dat het water daar zout is / en die eigentlijk de punt van 't een der twee einden van 't Eilandt is. Men bind vervolgens ook de Baap van S. Rochou de Macara by de Kaap van sint Roch, en al omtrekkende / koomt aan de Kaap van Turme. Het land heeft oberbloet van Hamelen zonder wol / Ossen / Koejen / en alderhande vruchten. Men bind veertig mijlen van daar / naar Indien optrekkende / Manalba, een treffelijke stat / daar na Maropata een goede Haven / Manazera, Arco, de Pescada de S. Antonio, en een stuk van daar de punt van Solabar, van de Bootsgezellen d'Amberkaap genoemd. Tusschen beiden zijn twee Eilanden / Los Irmãos, en dooz d'Eilanders Bema genoemd. Als men van de Kaap de Natal in Afrika koomt / is de Kust wel bevolkt / daar de punt van S. Antonio is / en de schone Rivier van Omzel, met vruchtbare blaiken van de Kaap van S. Vincent af tot aan de Kaap van S. Antonio toe. Hier zijn veel steden en grote dorpen / als Acusia, Nabrada, Monalega, Dola ganza, Zanabi, Zarcara, Franonzara, Manatape, Babonda, Mancavia, met hyer overal goede Havenen / Rivieren en plaatsen / daar bloet en Eb gaat / gelijk in onz Europa. Mancavia heeft oberbloet van alderhande nuttigheden tot het leven, en d'inwoonders zijn daar heel zachtzinnig / om dat het land daar meest bezocht en bewandelt wordt : in tegendeel der gener van Aleanza of Aleganza, die / een beschrijke Reede hebbende / haogmoedig en verwaant zijn. De Zuiderlijker Kust / naar de Kaap van Ambar, is niet zo wel bevolkt / schoon 't gehele Eilandt tamenlijk wel van menschen bezogt is. Sommigen der inwoonders zijn heel wilt / anderen heusch en tam / en enigen van hen / zo mannen als vrouwen / kostelijk gekleet / en met juwelen en kostelijke gestrenten verciert. De genen van Secora en Ambia zijn wel gehuisvest / en van huisgevaad mariglijk verzien / en strekken zich uit tot aan de Kaap Salido, daar de breedte van 't Eilandt begint / tot aan de Kaap Dental.

Dit land heeft oberbloet van alle goede vruchten / als Lamoenen / Oranje-appelen / en speterpen / die van d'Eilanders gekonstijt worden geeten / en dooz tamenlijk de Gengber / de Cefuma, of Curcuma en lange Peper. Zproemen ook dat zo Pagelen hebben / 't welk ik niet dar verzeheren / om dat ik geen kennis daar af heb. Zp hebben verscheide geslachten van kostelijk hout / en

Zilvermynen. heel goede Zilvermynen: maar zy zijn zo lui / dat zy liever schaarschelyk willen leven / dan met arbeiden grote schatten vergaderen. Men vind daar het beste Safran van Indien , en heel schone Suiker / die zy slechtelyk opmaken / om dat zy hem niet kunnen bereiden / hoewel zy echter grote handeling daar mee doen. Zy hebben byzonderhande Palmbomen en andere Bomen / van de welken zy trefselijke dzank maken / behalven de vruchten / die men daar af eet / en het garen / dat men daar af krijgt / om op de Spaansche wijze Alparagaten of dyaatschoenen daar af te maken / die zy Pargat of Orayas noemen / en 't garen van een andere Boom / Langir , of in een andere taal Conbir geteuten / van 't welk zy lakens maken / die zo fijn zijn / als of zy van zijde stoffe gemaakt waren. Zy trekken op verscheide wijzen Olie uit zekere neut / met het binnenste te parssen / en heet water daar op te gieten / daar af als Aman-delolie uithoemt : of met het parssen van zekere rijpe korel / die in een neut waast / gelijk de korel van een Pastake of Citrul. Zy maken ook goede Olie van de pit en steen van gemene Dabels. De dzank / die zy van deze Bomen maken / is onbederfelyk / als men die by afzuiping maakt ; maar anders wordt hy wazang en zuur / en beberst in vierentwintig uren. Zy maken daar af ook een mengeldzank met het sap van Igname of Joucas , 't welk een smaach van goede bhandewijn heeft / en / daar suiker en kaneel in gedaan / een goed en aangenaam doedseel geeft. W'invonders van dit Cilant trachten nergens anders naar / dan naar bzoelyk en lustiglyk te leven ; en men ziet / 't welk te verwonderen is / in zo groot een getal van volken / niet een lantloper en bedelaar / gelijk in onz Europa. Zy zijn alle bzoelyk / zonder echter aan iemand ongelijk te doen. De genen / die werken willen / hebben geen werk gebrek. Sommigen begeben zich tot het lantwerk / anderen tot graven in de Mijnen / anderen tot de koophandel / en anderen tot de visscherij met hun Almadias , van Osse-huiden gemaakt / en zo wel te zamen geboegt / dat het water daar niet bezwingen kan. Zy leven in grote vrientschap ; en de visscher geeft mitdelijk van zijn visch aan de geen / die hem daar om bid. Sommigen begeben zich tot de jacht der wilde beesten / van de welken zy schone vellen krijgen / als van de Hermijn , en van de Girafe , van wit en root gespikkelt / die in dit Cilant zijn / met alderhande andere wilde beesten / als Elefanten / Rhinocerots / die zy Couzan noemen / en zeker slach van Ezelen / die de tamme Ezels gelijken / en bijna alle graau en wit / of root en zwart zijn / en daar men bykomen kan / maar die echter / als men hen aanroert / wonderlijke spongen doen.

**Zeden
der Ma-
dagaf-
kars.**

**Bezig-
heit.**

Beesten.

**Wangst
der Kiro-
kodillen.**

Dit Cilant heeft zes Koninkrijken / welkers Koningen groot vermaak in de jacht scheppen. Men vind daar Paradijsvogelen / die niet bliegen / en met de zoetste bloemen geboed worden. De Beeken voeden zeer grote Schiltpadden / die heel goed om t'eten en zeer vet zijn / maar echter de buik zo week maken / dat zy ook bloetgang veroorzaken / gelijk aan de Heer Amador , en aan zijn makkers / van de welken wy hier voor gesproken hebben. Men ziet daar ook Kirokodillen / de wreedste en berouwdeste beesten / die in de werelt zijn / die dikwijls meer dan een mijl landewaart ingaan / om 't Bee t'eten / dat zy met een bzoel verslinden. Men vangt hen met hoeken / aan 't einde van een touw vast / dat van riet gemaakt is / 't welk zy Restant noemen / en doet een slecht Schaap of Geit tot aas aan deze hoeken / die de Kirokodillen inzwelgen / en dus be-
trapt worden. Zy / zich gevangen ziende / krijten en huilen pffelyk / als of zy boorzagen dat zy tot spys aan de visschers zouden dienen / die heel bzoelyk
daar

daar mee zijn: want het bleesch daar af is wit / en smaakt als 't bleesch van een
 kapoen / en heeft een goede reuk. Boorts / het gehele Eiland is zo rijk van
 bee / dat men dikwijls een hamel booz een penning / of booz een blad papier
 geeft: ja een bootsgezel heeft my verzekert dat / terwijl hy op de punt van de
 Kaap Salido was / een inwoonder van de stat Antipara hier hoeden booz een
 slechte halsbant van afgesnippelt leer / die hy in Zee wilde werpen / met zijn
 meester / die gestorven was / aan hem gaf. Men vind in dit land de Bloet Ja-
 nibaru / naar de naam van een boozname stat / daar men in Sprinkhelmaant/
 die hun Zomer is / grote hitte gevoelt. Hy neemt zijn oorsprong van een heer-
 lijke Springbron / Maraca Jenebar, dat is Springbron van Janibaru genoemd/
 en daar na in een andere Bloet lopende / Maruco genoemd / twee grote ar-
 men maakt / daar af d'een tegen ober de Kaap van Natal in Ethiopien in Zee
 loopt / en d'ander / vermeerderd met die van Macarabu, bliet tot op twee-
 enveertig graden by de Kaap van S. Augustijn. Wy gevoelden daar 30 grote
 hitte / dat wy ons t'elkens in de Rivier / of in de Zee moesten begeven / om
 ons te verkoelen.

Ober-
bloet
van
Bee.

Grote
hitte.

Deze volken zijn geel van verwe / en leersaam. De vrouwen zijn heusch en
 aangenaam / bequamenlijk met mantels bekleed / verliest van aart / en die
 groot vermaak in 't dansen / op de klank van een bekken / nemen: 't welk zy/
 gelijk zy zeggen / van d'Eilanden van Comore, of der Dieben geleert heb-
 ben / die tusschen Madagaskar en Ethiopien leggen / tot by in getal / die ta-
 melijk groot zijn / behalven noch veel andere kleine Eilanden / die byna alle
 bewoont zijn / en daar af Malaquil het booznaamste is. Wat de huizen van
 't Eiland Madagaskar aangaat / zy zijn met bladen van Cocosbomen bedekt /
 daar af zy hun booznaamste boedsel krijgen. Zy hebben noch een wortel / Jo-
 gia genoemd / die / gedroogt zijnde / tot meel gemaakt word / daar af zy een
 smakelijke drank maken / met dit meel in melk / suiker of honig / en dozers
 van apere te mengen. Zy eten ook / gelijk in geheel Indien, vleermuizen
 van wonderlijke grootheit en heel goede smaak. Maar de genen / die aan de
 Zee kust wonen / begeven zich booznaamelijk tot de visscherij / en maken hun
 huizen van klonten aarde / in de Zon gedroogt / of van palmbladen / wel toe-
 gemaakt met stenen en sement: ja sommigen dekken hen met schilden van
 grote Schiltpadden / die / gelijk de Krokodillen / op d'aarde en in 't water
 leven.

Eilan-
den van
Comore.
of der
Dieben.
Dekfel.
Drank.

Wy / van Madagaskar vertrekkende / namen onze streek naar de Kaap de
 bone Esperance, en landden in de mont van del Spiritu sancto, of Heilige
 Geest, een vermaarde Bloet / die hoog uit Ethiopien koomt. Wy gingen van
 daar twee dagtrekens boort naar Belugara, een stat / op de rivier van sinte
 Luce gesticht / in 't Koninkrijk van Monomotapa, beneden Cefala, op de zij-
 den van de Berg Bezula, die in 't midden is. De Winter heerscht daar in on-
 ze Zomermaant / Hoofmaant en Oogstmaant; en 't land is vruchtbaar / en
 heeft overbloet van wildebang. Terwijl wy by een Springbron stil waren / om
 ons te verbarfschen / ging de Heer de la Courbe ter jacht / en ving enige ha-
 zen / en een groot getal van witte Perdyzen. Omtrent een myl van de stat is
 een groot hol / daar in de brandige hitte de wint koel en aangenaamelijk waait;
 en d'inwoonders hebben / om deurgang aan deze wint te geven / de Berg ge-
 klooft / daar de wint deurblooft tot aan de stat / die grotelijks daar af verkoelt
 word / en die de ijken zo zuibert / dat zy daar af als onbederffelijk worden.
 Want

De
Bloet
del Spiritu
sancto.

Belugara
een stat.

Wange-
name
winden.

halschoon te maken / die hier af zo beschaaamt was / dat hy niet ten about-
maal hy ons darde komen.

't Lant van Monbaze is niet groot / en paalt aan d'eën zijde aan de stat Or-
gaba, of Orgabea, die aan de bloet Onchit legt / de welk hy de berg Amara
in de Nyl bloeit: Hun gewoon voedsel is garst en rijst / en hun drank Areca,
en honigwijn / die zy in grote offehoozen bewaren / de welken tot baten aan
jen dienen / en in verscheide gestalten gesneden zijn / om gemakkelijker te we-
en. Deze baten zijn heel gemeen in 't gebuur in 't hof des Konings van Echi-
vien, zo om 't gemak / als om dat zy niet lichtelijk bzeken. Zy / met hoop-
den handelende / gebuurken toberwoozden / om hen tot hun wil te doen ko-
n; 't welk ik nooit in enig ander lant gehoozt heb. Zy gaan noch wijder /
zy verstaan dat enig geburig Dorst gezanten aan hun Konning zend / om van
ze gewichtige zaken te handelen. Zy nemen een stuk lijnwaat / of de hant van
een wilde Geit / daar / na dat zy enige toberwoozden daar over gedaan hebben /
de Dorst / op zijn Elefant zittende / tot drie malen overgaat / met schrikkelijk
gehuisch / 't welk hun Labis of Priesters tegen hun Singiscan of geest uit-
spreken; en na dat zy noch tot drie malen groot gehuisch / als of zy baden /
gemaakt hebben / zo bragen zy of deze gezant om bzebe / of om oozlog koomt.
Indien men antwoort om bzebe / zo gaan zy hem te gemoet met veel reukerpen
en grote blpschap; en als hy in de stat gekomen is / zo werpen zy al deze reu-
kerpen in 't water; om aan hem te betuigen dat dit alles tot zijn eer gedaan is.
Daar indien hy om oozlog koomt / zo betonen zy het tegendeel.

Wat Melinde aangaat / 't welk een Koninkrijk is / hoven Monbaze, de
Hoofstat, een zelbe naam hebbende / legt aan de Zee / twee graden en een half
van de Middellijn; de Haven is een weinig van daar / om dat zy naar de wa-
terkant van veel grote klippen ontringt is / die d'aankomst daar af hommer-
lijk maken. 't Lant heeft overbloed van alderhande vruchten en leefsmiddelen /
uitgezondert van bzoet / in welks plaats zy wortelen van Parates; die goet
en gezond zijn / gebuurken. Zy hebben ook veel vleesch / dat zy op verscheide wij-
zen doen bzaaden en toemaken. De volken zijn daar bijna alle Afgodendienaars /
uitgezondert enige Mahometanen, die nochtans hun godsdienst verbergen;
't welk oorzaak is dat de Dorst hen niet bemint / aan de welk zijn onderzaten
zo grote eer betoozen / dat zy hem op hun schouders bragen / en veel reukerpen
dooz hem bzaaden als hy over straat gaat / gelijk zy dooz alle Dorsten en he-
ren doen / die hen komen bezoeken. Deze Dorst is hier in ook pynfelijk / dat
hy kennis van al 't geen wil hebben / 't welk zijn Lantboochden en Oberghe-
den in de bediening van 't gerecht doen: en de geen / die een ander dooz hem
beschuldigen wil / moet van de daat wel verzeht zijn / vermits het anders zijn
hoofst kost. Als men dooz hem koomt klagen / zo doet hy terstont de geen / over
de welk men klaagt / halen. Indien 'een der Groten is / zo blaast hy / in
't Hof komende / op de hoozn / om d'ampliceden van zijn koomst te verwittig-
gen / die hem alleen / met zijn tegenstreber / dooz de Dorst bzingen / die / in te-
genwoozdigheit van zijn Raat / hen beide met gedult aanhoort. Indien men
bevind dat zy beide gesaalt hebben / zo word de minste naar 't gewoon gerecht
gezonden / dat hem met stokslagen doet straffen; en de grootste word in bzeuke
bertoezen. Indien de Heer alleen misdreeven heeft / zo word hy dooz de Ko-
ning in zijn hamer geleid / daar hy / uitgekled zijnde / en ter aarde leggende /
en terwyl hy om vergiffenis bid / enige stokslagen van de Konning ontfangt /

Orgabea:

Water
van offe-
hoozen.Melinde:
en de be-
schij-
ning
daar af.Eerbie-
digheit
der on-
derda-
nen aan
hun
Dorst.
Acht-
pleeging.

de zant d'indooonders van Belugara, Zenzana en Albigara brengen in de tijd hun dooden / die van de witte zo uitgeproogt worden / dat ze niet begeren.

Deze doelen zijn afgodenbienaard / of Mahomeanen, die ten meesten met het opgaan van de Zon bittuylis op d'aarde vallen / en haar kussen / en enige geboden monipelen. Men vindt daar witte en zwarte menschen / samenlijc zedig en beleeft / en aangenaam van byhoornis. Etnigen hebben ook kennis van 't Gijfendoom, want een van hen / zijnde tenant van d'onsen in zijn geprooch lezen / bezag dat uit meugterijghet / en hulle een krus / dat hij daar in boord / en haagde / met de tranen in d'ogen / aan de Hoofman Iar, of top geen pleister in ons gezelschap hadden? Hij diehite zijc doen aan de gren / die top aan hem wezen / en zeide dat hij eerijcs wel dze hondert nigen bere maar een pleister / om sich te liechten / gezocht heb. Hij ontsaabe ons vanden bely in zijn huis / en top schonken aan hem twee geproochten / die hij in hoge achtung hield / alleelijc om de beelden, want hij had onze letters niet lezen / en enige taal niet verstaan.

Op / van Belugara vertrokken / namen onze weg langs de kust van Ethiopien, en bezagen Melinde, Monbaze, Quiloa, Mozambik, Cefala, en enige andere steden / om daar onze waeren te beelen. 't Land van Monbaze heeft zijn naam van een stat en eland / dus genoemt / en was eerijcs een groot doof ondoerboopen / die men de Koning van Monemue noemde / en een gebuit van Ethiopien, Monomorapa en Mozambik was. De stat is omtrent 30 groot als Monpelier in Frankrijk, en bijna op de toppe van Italien gebout. 't Indooonders zijn geelachtig / heusch / en wel gekled / en hoogenelijc de waden / die dermaet in kouselijc klederen sjeppen. Daar is een goede spalen / die van d'Indiannen, met hun waeren / wel bezocht wordt. Men vindt daar over bloet van goud / zilver / perlen / gesmeten / en espenbezen / ook goede vanden / hoogenelijc eltroeten en Grauspeylen / die heel groot zijn / en wel smaken / en daar af de schil ook zoet en goed om t'reen is. Op waeren daar te herberg by seker Francisco Cosmel, van berode tusschen lui en staert / bemits hij van een staerte vader en witter moeder hooggeacht was. Hij berode ons in zijn beste kamer / die / zo wel de waanden als de bloet / met maten berode was. Aan de zijde was een kousstige spijningdon / die de bonn besproide / daar een blusht van sparaidsbogen / mannetjes en toijfes / wel die doeten hadden / tegen 't gemeen geboelen. Gewoont top hier waeren / om moete ons een aangenaam boordal / 't welk hi verhaalen zal. Men maket van bulthoe oberballen / en de moet van afgang geboelende / gung op de mat van een kleine waerball / die in onze kamer was / zitten / om zijn buit legte maken / bemits hij meende dat dit de plaats hier toe was. Daar onder was op gebal een jonge dochter / die enig timen uittoesch / en die / dege sinde hende regen op haar ballen boelende / lude begon te roepen. Gih / bemeten de hie 't daar geffelt was / gung t'rent uit het huis / onder schijn van iet op de markt te gaan hoopen. Men maket / die moey geen eyg dacht, weterd gevel verhaaf toen hij sich van twee staden met grote fochten boelde geslagen / 't welk hem wel haast zijn bulthoe bezegaan. Gih / hier op woertecend / bebood de krusken ons beest / en dat mijn maket / zo veel als hij kan / de slagen ontvluchtte. Een veel berontschuldighingen weterd alles geffelt doo / de middeling van een stuk gells / 't welk mijn maket geben moey om de waeren

Zeelen
het in
huons
ders,
Adaren
van
't land,
spijch
ten.

Beront-
schulde
ontmes-
ting.

sakſchoon te maken / die hier af 30 beſchaamt was / dat hy niet ten about-
maal by ons darde komen.

't Lant van Monbaze is niet groot / en paalt aan d'een zijde aan de ſtat Or-
gaba, of Orgabea, die aan de bloet Onchit legt / de welk by de berg Amara
in de Nyl bloeit: Hun gewoon boedsel is garſten rijs / en hun drank Areca,
en honigwijn / die 3p in grote offehoozen bewaren / de welken tot baten aan
hen dienen / en in verſcheide geſalten geſneden zijn / om gemakkelijker te we-
zen. Deze baten zijn heel gemeen in 't gebruik in 't hof des Konings van Ethi-
opien, 30 om 't gemak / als om dat 3p niet lichtelijk bzeken. 3p / met hoop-
lieden handelende / gebruiken toberwoozden / om hen tot hun wil te doen ko-
men; 't welk ik nooit in enig ander lant gehoozt heb. 3p gaan noch wijder/
als 3p verſtaan dat enig geburig Wozt gezanten aan hun Koning zend / om van
enige gewichtige zaken te handelen. 3p nemen een ſtuk lijnwaat / of de juut van
een wilde Geit / daar na dat 3p enige toberwoozden daar ober gedaan hebben/
de Wozt / op zijn Elefant zittende / tot drie malen overgaat / met ſchrikkelijk
geluiſch / 't welk hun Labis of Priesters tegen hun Singſcan of geest uit-
ſpreken; en na dat 3p noch tot drie malen groot geluiſch / als of 3p baden/
gemaakt hebben / 30 bragen 3p of deze gezant om bzebe / of om oozlog koozt.
Indien men antwoozt om bzebe / 30 gaan 3p hem te gemoet met veel reukherpen
en grote blijſchap; en als hy in de ſtat gekomen is / 30 werpen 3p al deze reu-
kerpen in 't water / om aan hem te betuigen dat dit alles tot zijn eer gedaan is.
Maar indien hy om oozlog koozt / 30 betonen 3p het tegendeel.

Wat Melinde aangaat / 't welk een Koninkrijk is / boven Monbaze, de
Hoofſtat / een ſelbe naam hebbende / legt aan de Zee / twee graden en een half
van de Middellijn; de Haven is een weinig van daar / om dat 3p naar de wa-
terkant van veel grote klippen omringt is / die d'aankomſt daar af kommet:
ijk maken. 't Lant heeft oberbloet van alderhande vruchten en leefmiddelen/
uitgezondert van bzoort / in welks plaats 3p woortelen van Parates; die goet
en gezond zijn / gebruiken. 3p hebben ook veel vleesch / dat 3p op verſcheide wij-
zen doen bzaaden en toemaken. De volken zijn daar bijna alle Afgodendienaars/
uitgezondert enige Mahometanen, die nochangs hun godsdienst verbergen;
't welk oozzaak is dat de Wozt hen niet bemint / aan de welk zijn onderzaten
30 grote eer bewijzen / dat 3p hem op hun ſchouders bragen / en veel reukherpen
booz hem bzaaden als hy ober ſtraat gaat / gelijk 3p booz alle Woſten en He-
ren doen / die hen komen bezoeken. Deze Wozt is hier in ook vrijſelijk / dat
hy kennis van al 't geen wil hebben / 't welk zijn Lantboochden en Overighe-
den in de bediening van 't gerecht doen: en de geen / die een ander booz hem
beſchuldigen wil / moet van de daat wel verzeht zijn / vermits het anders zijn
hoofst koſt. Als men booz hem koozt klagen / 30 doet hy terſtont de geen / ober
de welk men klaagt / halen. Indien 't een der Groten is / 30 blaast hy / in
't Hof komende / op de hoozn / om d'ampelieden van zijn koozt te verwitti-
gen / die hem alleen / met zijn tegenſtreber / booz de Wozt bzingen / die / in te-
genwoozdigheit van zijn ſtaat / hen beide met gedult aanhoort. Indien men
bebind dat 3p beide geſaalt hebben / 30 woord de minſte naar 't gewoon gerecht
gezonden / dat hem met ſtokſlagen doet ſtraffen; en de grootſte woord in bzeukte
bertwezen. Indien de Heer alleen miſdreden heeft / 30 woord hy booz de Ko-
ning in zijn kamer geleid / daar hy / uitgekled zijnde / en ter aarde leggende/
en terwoyl hy om vergiffenis bid / enige ſtokſlagen van de Koning ontfangt /

Water
van offe-
hoozen.

de Melinde:
en de be-
ſchij-
bing
daar af.

Geble-
digheit
der on-
derba-
nen aan
hun
Wozt.
Nacht-
pleeging.

beel of welns / naar 't misdrijf / en 't quaat / dat hy gedaen heeft. Hy bleef zich daar na weer aan / kust des Konings voeten / en bedankt hem met alle onmoedigheid van de jonst / die hy ontfangen heeft / en berzelt daar na / zonder enige schijn te tonen / de Koning in zijn zaal / die afschiet aan hem geeft in te genwoordigheid van 't gehele Hof / en / hem bebelende gerechtigheid aan zijn holk te bewyzen / hem doet berzellen tot buiten de stat / met gewone reuherpen / zonder dat iemand het geen / dat gebeurt is / vernemt ; en deze Heer keert zo blijdelijk weerom / als of hy enige rijke schat ontfangen had. De kosten worden uit des Konings kassen betaalt / of / indien hy zulks weigert / uit de goederen van de misdadige / zonder dat iemand kennis daar af heeft. Als deze Koning / die van zijn onderzaten voer heilig gehouden wordt / zich te belt begeeft / om zijn rijk te bezichtigen / komt hy op een paert / dat kostelijk geharnast is / en rijd / in 't uittreeden uit zijn Hof / over een das / die nieuwelijks gebout is / daar op al 't holk groot gekruisch maakt ; en ter zelbe tijt gaat men 't ingewant van 't beest bezichtigen / om / door middel van hun roerpen / te weten of deze reis gelukkig zal zijn. Als hy zijn intree in enige stat doet / gaan al de schoonste vrouwen hem te ontmoet / met baten vol reuherpen / die zo voor hem byanden. Sommigen van hen zingen zijn lof / en d'anderen spelen met kleine stokjes heel liefdelijk op een bekken / en pogen hem in alles te verheugen.

Plechte-
lykheit
des ko-
nings.

Quiloa.

Quiloa is een ander Koninkryk / met een eiland en stat van gelijke naam / daar de Portugezen een besting hebben / die van een Hoofman bewaart wordt / de welk grote handeling doet door middel der schepen / die hy naar Indiën zend. De stat Quiloa is / gelijk men zegt / over meer dan zeshondert jaren gebout van een Hali, zoon van Hocen, Koning van Siras in Persien / die daar kwam wonen. De vrouwen zijn daar kostelijk gekleed / en met gestenten / en armbanden van elpenbeen verciert / die zo byehen tot een teken van rouw over de doot van hun mannen / en ouders / gelijk de mannen zich van eten onthouden / en zich doen afscheeren / gelijk in verscheide gewesten van Oostindien.

3. Beschryving van *Mozambyk*, en van d'aart der inwoonders. *Zamibar*. *Cefala*, en des zelfs vloed, en overvloed van goud. Zwarigheden en elenden, die men in de schepen der Portugezen uitstaan moet. *Le Blanc* begeeft zich uit hun schip. Eenvoudigheid der inwoonders, die kleine geschenken hoog achten. *Le Blanc* en de zijnen begeven zich op de reis te land deur *Afrika*, bezichtigen verscheide plaatsen, worden met grote blyfchap te *Sugelane* ingehaalt.

Humes,
een vloet.

Nat men de Viada dergetrokken is / welk inwoonders ten meestendeel aan de vloet Dumes of Humes wonen / komt men in 't Koninkryk van Mozambyk. Deze vloet Humes heeft zijn loop naar 't West / en vloet langs de voet van de berg Zet, daar een der oorsprongen van de Nijl uitstroomt. W'ander komt van de berg Betzoan, van d'ouden Bergen van de Maan genoemd. W'arm / die naar 't Zuiden stroomt / scheidt zich in twee delen door middel van een rots / niet verre van zijn oorsprong / daar af 't een 't land van Cefala besproeit / en 't ander tegen over Madagaskar in zee vloet. Mozambyk is een klein eiland / niet verre van 't vaste land / met een goede haven / en een vaste burgt der Portugezen, vyftien graden van de Equator.

Mozam-
byk: be-
schryving
daar af.

bestijn gelegen. Deze plaats stont onder de Koning van Quiloa, toen de Portugezen zich meester daar af maakten / daar zij heden een der zekerste hebbens hebben / om / uit Portugal naar Indiën trekkende / zich daar te herbarstigen. 't Alleenste deel der inwoonders / die alle swart zijn / doen bijbelijvens van de Malajonersstorp / en v'anderen zijn Afgodenbidders. De genen van 't vaste land zijn buit en onbesluit / en gaan bijna heel naakt / behalven dat zij hun schamelheit niet een katoene doek bedekken. Zij liden ook de Zon aan / gelijk de genen van Cefala, de welken een selve taal gebruiken. Hun handeling bestaat in gont/elpendoen en ebenhout; en 't vleesch van d'elefant is hun voornaamste spijze. Zij beschrijven zich niet zekere rode aarde / en beedden zich in dat zij dus besmeurt / alle anderen in schoonheit overtreffen. De verslandigsten beschrijven hun ligchaam met zekere bladen / die zij met enige gemengde borst vernemen. Sommigen hebben hun lippen deurboozt / en zetten sijne gesten ten deat in. Enigen zeggen dat deze landen vertijs onder Ethiopien behoorden / en dat Salomon daar zijn schepen zond / om gont te halen / en dat de Koningin van Saba zich ook Koningin van Mozambyk en Melinde bree men / ja ook dat hun taal enigstis met die van Senega gelijkt.

Zangbar of Zanzibar, van d'ouden Ageymba genoemd / is als een eiland / van zeen / vloeden en poelen omringt / en heeft overbloet van alderhande leestmiddelen. De stat / een selve naam boerende / heeft een treffelijke haven aan een binnengee / van sielen / kaak en zant gebout / bijna op de wijze der sielen van Italiën / met veel tuinen vertiert / en geheel met water omringt. 't Hof van de Poest heeft een hage uitsicht / en beschijnt d'indoomst in de haven / door de welk een bequame plaats door de schepen is / om aan anker te leggen. Zij segt in 't schoonsie land van Monomotapa, en paalt naar d'Oostzijde aan 't land van Simen of Simis, 't welk aan de landen van Melinde paalt. Naar inwoonders zijn heusich en beleest; en het schijnt een selve stat te wezen als de gene / die men Monomotapa noemt / de welk aan de bloet van de heilige Geest gelegen is / daar / gelijk te Napels, alle huizen met aarde bedekt zijn. Alder heeft daar zijn Alfongi, of schuit / van een stuk gemaakt. Prieler Jan, of Merabachi, en Abassi, gelijk zij hem noemen / wilde vertijs dit land veroveren / doch verzees. Zij boerde alleenlijc enige roef / en een groot getal van slaven mee / om hen naar zijn wijze Christenen te maken. Zij woon in zijn andere oeglogen 't land van Canfla, 't welk van de Landbeschijbers in een verkeerde plaats gesekt word. Dit land strekt zich tussch int tot aan de binnengee van Zalan, daar een treffelijk eiland in legt / Zunan of Zanan genoemd / by de welk de stat Garga of Gorga is / de hoofstat van dat gewest / met scone en tuinen vertiert / en met overbloet van gebogestre / beesten / vruchten / rijst en andere leestmiddelen verzien. Dit binnenvoer / Zalan genoemd / is als een grote en ruime zee van zoet water / by een groot Landschap / Gazalese geseeten / 't welk aan dat der Cafaten, Cara, Gavi, Nova Ambian paalt / die alle tot aan Agag strekken.

Wat Cefala aangaat / het is een groot / rijc en vruchtbaar land / ten minsten Cefala.

Van de zee der Correntes af / tot aan de bloet van Cuama : want het oberste van de kust / van de bloet Magnice tot aan de Kaap is onbewoont. Deze Magnice of Rio de Spiritu Sancto, gelijk de Portugezen hem noemen / spijuit int een der binnengeen / daar de Nijl zijn oorsprong uit neemt / Zembra genoemd / of / gelijk anderen waarschijnlijker noemen / van de Zachaf, en / dooers deur

Cuama.

't gebergte van de Maan / en 't groot Rijk van Monomotapa lopende / bloeit in de Zuidzee. Uit deze zelfde binnenzee neemt ook zijn oorsprong de Cuama, die boven de Kaap des Correntas deur zeven monden in zee bloeit: inboegen dat dit Koninkrijk Cefala van twee grote bloeden omringt is / die in 't midden van Oogstmaant grote oberbloedingen veroorzaken / en 't land meften / gelijk de Nijl. Deze twee bloeden stromen dan uit de binnenzee / de Zaire, en Zambra, of Goyame, gelijk enigen wanen / en naar de meute Schijbers / uit een binnenzee / Zuman, Zuama, of Sachaf genoemd / als twee grote takken / van de welk d'een / Magnice geheten / in zee bliet ter plaats / die van de Portugezen Punta, of Labras del Spiritu Sancto genoemd word. D'andere bloet is Cuama, dat is traag / om dat hy / een wijl tijds gebloet hebbende / in 't zant verdwijnt / en daar na weer daar uitkoomt. 't Land van Cefala is rijk van goud / 't welk ook hy kleine dzaaden / die men uit het zant krijgt / de bloet afstroomt / om dat deze bloet deur goutmijnen bloeit. Dit is d'oorzaak dat de Portugezen, met verlof van de Mahometaanfche Woest / die dit land bestiert / daar een vesting gebout hebben / tot gcrif van hun hoophandel met deze volken. Enige Mahometanen van Quiloa en Magadoxo, die dooz hen daar quamen handelen / houden de stat Sofala in een der eilanden / die de Cuama maakt. Deze bloet / dooz de Paname gezwollen / die zijn oorsprong by de stat Amara heeft / en van de Luanga bergroot word / die d'Arrovia met zich sleept / en zich met de Mamova, Ruenia, en Inedira verboegt / die van d'Ethiopiërs Iradi genoemd word / en die alle veel landen besproejen / en grote oberbloedingen en poelen veroorzaken / maakt de wegen van 't land zo kommerlijch / dat men erbare leidslieden moet hebben / en langs de berg Masima, van d'wondergers Manica genoemd / trekken / om naar Ethiopien te reizen.

Bloeden.

Men moet / om deze hooftlanden te schuilen / de weg van de berg Manica, naar Ambea en Zabaim strekkende / kiezen / daar men noch grote puinhopen van oude gebouten ziet / die naar de grootheid en pracht der gener van de Romainen gelijken / en voornamelijk in de Koninkrijken van Barua en Torca, daar d'oudste goudmijnen van geheel Afrika zijn. Men ziet daar ook veel stenen van overmatige grootheid / en zo wel gesneden / dat zy nimmer hun glans verliezen. Men bind daar ook stukken van muren / die zeer groot zijn / met enige bzeemde beelden daar op / die men niet lezen kan. Men vind diergelijken ook in Persien, in de puinhopen van de stat Persepolis. Veel wanen dat Salomon hier zijn goud haalde / gelijk hy elders gezegt hebben / en dat deze puinhopen van de gebouten van die tijt zijn / en misfchien van deze zelfde Koning.

Puin-
hopen.

Woch dit zy 't wil / wy hozen echter niet de weg van 't gebergte: want wy / van Cabo das Correntas vertrokken / met een Portugefche Hoofzman / Bacheco genoemd / een verbaant en hoogmoedig man / met de welk wy berding van onze overbaart hadden gemaakt / om langs de Kaap de bone Esperance, en voort langs de kuff van Afrika naar Spanjen te trekken / waren genoozaakt uit het fchip te gaan / aan de Agoas de San Biafo, van sommigen de kuff van S. Rafael genoemd / om de dwinglandy van deze Hoofzman t'ontgaan / en aan kant te geraken. Zeker d'ongemakken / die men in de Portugefche fchepen lijdt / zijn byna ongelooffelijch: want schoon men hondertmaal des daags van linnen en kleederen vertoiffelt / zo word men echter van de luizen geeten. Indien men een glas waters begeert / zo moet men heel flaaffchelijch dooz een knecht buygen / hem alle avonden dooz zijn bed fmeken / geburiglijk het fcheepswech

Eenden
der Po-
rugefche
fcheeps-
lieden op
zee.

waar.

waarneemen / en een Hoofstman / die weder dan een meester der galapboeben
is / gehoozamen. Ik / in deze uittersten zijnde / besloot / het ging zo 't ging/
uit het schip te gaan / en nam de tijt waar / in de welk men enige tonnen in
de boot zette. Ik dee ook mijn kleine koffer daar in / die met rood leer bekleed/
en met de sleutel gestoten was / onder schijn van mijn waren te gaan verko-
pen. Toen ik aan land getreden was / ging ik naar een doorp / Gic Bulgara ge-
noemt / met mijn rok op mijn schouders. Ik bond onderweeg een lantman/
die my niet verstaan kon. Op verstant echter enige Arabische woorden / en
wees my dat ik in 't naaste doorp wel verstaan zou worden / en hielp my mijn
reistuig dzagen. Op quamen in 't huis van een visscher / die my bezich bon-
den met zijn netten te verstellen / en die veel kinderen had / en onder anderen
twee grote dochters / tamelijk schoon / die my met verwondering aanzagen /
uit oorzak van mijn byzand kleeft / dat op de Persiaansche wijze gemaakt
was. Ik opende mijn koffer / en gaf hen enige armbanden / die cierlijk sche-
nen / en echter van koralen / verscheiden van betwe / gemaakt waren. Zo
omfingen die met grote blijfchap / en stonden als opgetogen ober de schoon-
heit dezer koralen. Maar de vader gaf my deze armbanden weer / en bekeef
zijn dochters heftelijk / van dat zy die aangenomen hadden / vernits by meen-
de dat dat kostelyke geschenken waren. Ik dee eindelyk dooz mijn gebeden zo
veel / dat hy hen weer aannam / en weer aan zijn dochters gaf / die zich noot
zo wel vertiert hadden gencht. Deze goede man / mijn koffer uit de weeg ge-
zet / en met tekenen my bedied hebbende dat ik daar af tegen niemant zeggen
zou / op dat men niet zou dzagen wat ik daar in had / bracht booz my zeker
Moor / die een kruis aan d'arm had / van de welk ik verstant dat hy te Tunis
gewest had / en 't welk my meer verblijdde / dat ik zonder gebaar deur geheel
Afrika tot aan groot Cair en Alexandria / van stat tot stat / en van doorp tot
doorp / zou konnen trekken. Ik / nieuwsgierig / vzaagde hem waarom hy dit
kruis aan d'arm dzoeg / en kreeg tot antwoort dat zijn vader / een Mahome-
taan zijnde / te Magadeli woonde / maar dat hy en d'anderen / om by te zijn
van schatting aan de Negus te betalen / aan zich zelven dit teken indrukten/
om te zeggen dat zy Christenen waren. Onze waerd doobde ondertusschen veel
bisch / die hy toemaakte / om ons wel t'onthalen / en zeide dat / schoon ik een
geheel jaar in zijn huis bleef / hy 't geschenk niet zou konnen vergelden / 't welk
ik aan zijn dochters gedaan had / die daar dooz wel haast ten hufwelyk ver-
zoekt zouden worden. En zeker / al de genen van de geburige plaatsen qua-
men hen bezoeken / en waren ober deze armbanden verwondert / gelijk ook
ober d'oozhangfels van root kristal / met vergult zilber vertiert / de welken
ik na de maaltijt aan hun ooren dee / schoon de vader zich daar tegenfelde / die
om mijn milddadigheden beschaamt en verbaast was.

Le Blanc
gaat uit
het
schip.

Enbou-
digheit
der in-
woon-
ders.

d'Abi-
synen
drukken
een kruis
in hun
wiesch.

Omtrent drie uren daar na quam de boot van ons schip aan land / daar ik
mijn makkers uit zag komen / die harde woorden met de Hoofstman hadden
gehad / om dat hy my had laten vertrekken. Zo baden my ernstelyk dat ik my
liever weer te scheep zou begeben / dan booz 't gebaar / van dooz de wilde bee-
sten verscheurt te worden / blootstellen / tot dat zy / van de Moor verstaande
dat my deur 't midden van Afrika konden reizen / zelven mijn voozneemen
volgden / en besloten recht naar Alexandria te trekken langs de rivier van
Cuama / die een arm van de Zaire is / gelijk ik gezegt heb / en die zo trage-
lyk stroomt / dat de zee byfentwintig mijlen verre daar in bloeit en ebt. Op
hoch-

Le blanc
en de zijde
men be-
get en
zich op
reis.
Alzizit.
een bleek.

Ze woep-
den van
de fter-
ken
Belugara
hiet ons-
fangen.

Langs-
do een
bleik.
Sugela-
nen, een
flat.
Wijn in-
drinking
en vele
genuitg.

haerften dieſelbden twee Almadien, daar top ons reifening in deden / wante-
lijch de fter de la Courbe, mijn maether Caffis, en ik / met onze Moor, en
zecker Ilmaro, die met ons aan de Kaap das Correntas te fterp gegaan was /
om naar Lifebou te trecken. Ald namen onze affcheit van onze waert / Adi-
lan gemoent / en / langs de riber opherckende / quamen in d'eerſt alout aan
een bleik / Alzizit gemoent / daar of de fter, aan de welk top twee miffen
fchouten / ons beleeſdelijch ontfing / en / ons wel ontfaal yedende / op has
toete mactereken de leggen. En de volgende dag namen top 't gep waer / en
met prijz Almadien de riber opherckende / ontwaeten twee mannen / van
de welken d'een in d' Alrabifche taal tot ons ſprak / 't welk ons groetlijch ver-
bijde. Ald ging met ons te fterp / en beloofde aan ons dat ſie ons / hoog
een Capot, die ik aan hem gaf / drie mark / dat is drie maanden / dien
jou. Ald quamen des alout's aan Ajafra, een flat / die tamelijc aangenaem
maar echer qualijch gebout was. Ald maether / met ſijn gradering met
de / behoud haer op dierre windig graden aan de Zuidijde van de Alrethel-
lijn. Alwel men geen gebaar te d'ezen had / zo beſloot top echer geſonnet
lijch naar Belugara te trecken / om de fter van de plaats te bezeken / en een
geleibulief van hem te nemen. Ald was verlijd van onze hoornſt / en noch
meer van 't geſchiet / dat top aan hem deden : te weten een gemachte hoef-
met een glas van beſchide vertuen / en twee miffen / 't welk ſie zo hoog aen-
te / dat ſie ons aan ſijn ſatel ter middegmaal hield. Ald gaf toen aan ons een
blaan parckement / zo groot als een ſpeelhaert / met een geſchift tot onze d'ur-
tocht. Ald ſchont ook aan ons twee ſpaanden / en de vier kleine elſanten
bereden / om ons tot aan onze ſchuiten te voeren / die twee mylen van daar
waeren. Ald ſelf / op een andere kleine elſant zittende / die met een hant
laſen van beſchide vertuen bekleed was / beſelde ons wel een brede
deel van een mijl. Ald quamen met verre in de ze dag / zo om dat ſie gep ver-
lopen was / als om dat top de rje beſietten doog in de boſſen met ſantou-
fen te jagen / daar top zo groot een menigte van witte konpinen bonten / dat
top daar mee beſaſt waeren / en ook veel ſaanne ſterpen. Ald troffen alleens
lijch beſtep een bleik / Langado gemoent / 't welk den Aldof van Ajafinga roede
hoorde. De Candi, top ons komende / had dat top daar de nacht ober jouben
blijben : maar top derhoerden onze reis / om dat ſie noch hoog dag was / en
quamen ſpade aan een kleine flat / Suglane gemoent / die den Subachi onder
hoogen was / daar top een van d'ougen hoog uit jonden / om een beſerig
hoog ons te bezingen. Ald ſagen terſtont een hoog jonge docters / die doog
ons quamen / met ſlupen en trommels van ſchouffen van houten / en daan een
flat gemaakt / beſangen met zechere burch / de welk eben als belien ſilont /
en die op dit geluit danſten en ſpauken. De fter de la Courbe gaf aan hem een
fluk gemunt gelt / dat aan d' een zijde met tekenen en letters getekent was :
maar aan d' ander zijde ſtont een hoof / met zechere hants / van bloeten ge-
bloeten / getroont. Ze beſagen de ze penning heel naauwkeuriglijch / en d' een
hield haer om hoog / om van alle gezen te hoorden / terwijl d' anderen op hun
kous danſten. Ald ſagen onduerſtighen een berde van ontreit bijſiel meenen
aanhomen / die in grote woile ſaekens bevoluden waeren / die ſijn geſeel lichtaan
bedeken. Ald waeren dieſelbden alrengs in onze ſchuiten / en ſagen ter zelde
tijt een in 't midden van de hoog / die hoget van d' anderen ſtont / en van d' an-
deren gebadagen waert / met een flager op 't hoof / die met hoefelijche geſten-
ten

N 20 dat top Jerma en Simbada, een grote flat / in 't water gesticht / en daer 't rechtje lant van Agilymba was / bezichtigt / en bystien dagen te Rifa getoeft hadden / (daar top ons met de Chanubi of Stats- Rifa.

boocht bekent maaken / die ons goede onderrichting booz onze reis gaf / en in een baan zijn Almadien ons ter halberweg van Chericoura berijde) besloren top / de Meer de la Courbe en ik / die nieuwsgierig waren ont 't lant te bezichtigen / onze verblijdigheit te gaant toemen aan de grote Tabagui of Monomocapa, die in zijn hooftflat Zangebarr, of Monomocapa was / die ons enige dagen lang / die top daar bleven / bytenbelijst ontsaade / terhoij top onze Almadien aan onze makers gelaten hadden / die niet zo nieuwsgierig waren / met bevel van ons in zekere plaats / Calhoure genoemd / te vermaaken. De e boest / van enigen de Benemorapa of Benemarapa, en van d' inwoonders de grote Tabagui genoemd / bezit een sticht / dat wel duizent mijlen in zijn omkring groot gemacht woed / met zeen of grote bloeden omringt / die 't entoegeantelijst en on- toinbaar maaken. Aldant aan de nootzijde heeft het de grote binnenzee Zembre of Zembere, naat 't jniden de Kaap de Bone Esperance, en aan d' andere zijden d' oost- en westzee. Maar Sirok strekt het zich uit tot aan 't gebergte van Manica, daar 't koninkrijk van Toroca of Toros begint / welks boognaamse flat is Zenebra, en daar na Fafuca, rijst van goud / zilber en elpenbeen.

Deze volken zijn ten meestendeel afgoderentenaars / en noemen hun boog- naamse god Maziri. Schepper van alle dingen. Anderen noemen hem Acuno. Zij betuyzen ook grote eer aan een maacht / die zij Peru noemen / en hebben hiwoonders / daar zij doofsters in besloten houden. Zij hebben zich ook upt boog- grote

ten beërdert was. Deze / afgetreden / quam hy onze schuiten / en / Afracz, dat is komt by, tot ons gezegt hebbende / trad hier bijzondelyk in een van onze schuiten / en groette ons met dit woord Ergavi, welkoom. De Heer de la Courbe, verstaande dat deze de Heer van Sugelane was / nam hem by de hant / die hy kuste / en openbaarde doog een taalkman aan hem d'oozgaah en 't ooggetmerk van onze reis. Men heeft de gezele nacht in gasterpen en danffen met de vrouwen van deze Heer. De la Courbe gaf een glaze pateroster / met gelijke attributen aan een der beoornaamde van deze vrouwen / 't welk zo grote verwondering en nijt aan d'andere vrouwen / als verindiging aan de doogst veroozgaahte / die meer een hoefelyk gesfents aan de Heer de la Courbe jonk / des welk dit op zyn ernstig verzoek wel ontfing / maar echter meer een heerlyke gift / in China gemaakt / aan hem schont. Gh gaf ooch eenige dooghangselen aan root Karikal / met aangezichten gesneden / en die cietelyk blonken / aan deze vrouwen / die terfont hun opperheer afbeelden / en sich tot danffen begaven.

4. Grootheid en macht van *Monomotapa*. Godsdienst der inwoonders, die wonderlijk ontzag aan hun Vorst betonen. Geen gevangenissen in dat lant; 't welk vaerdig recht veroorzaakt. Grote quisting van de Koning in reukeryen. Belchrijving van zyn hof en ampren. Zyn toetsel als hy ten oorlog trekt. Liefde der onderzaten tot hun Vorst. Hun spijs en drank. Vergiften dier onder hen; waarom. Straf aan de misdadige rechters en overigheden.

Bedrog
van een
bedrager.

grote tovenaars. Ja daar quam een / die zeide dat hy de koninkrijken van Candahar, Couzani, Transiane, Usbeke, en veel oosterse landen / als China, Siam, Pegu, Bengale, Besnagar, Calicut, en de gehele grote zee van Alandon deurgetrokken was / en al de landen der Abissynen deurlopen had / ook dat hy / met een dun kleet gekleet / in de regentwoelen had gewoest / zonder nat te worden / en op de wolken had gegaan / daar hy dat hy / van een duivel geboert / ober de Zembre was getrokken / en in 't koninkrijk van Sahana was gekomen / om de Monomotapa te binden / en / na een reis van enige duizent mijlen / die hy in weinig dagen gedaan had / hem zijn godsdienst aan te zeggen. Hy boegde de bijzondere verhoefing hier by / die hy na 300 veel koninkrijken ontving / van dat deze Vorst vier Christenen hun wrede wonden had doen doden / en hoofdschape van wegen hun God / dat hy bijmael des daegs inde Kerk zou bidden / om verbeurte van niet stikken geslagen te worden. De Konink geboefde deze bedrager / en dee afkondigen / dat men deze Mailila en zijn makkers Jobacumba (dus warden hy genoemd) gehoorzamen zou. De lieden bescenen voor d'eerstemaal by hun kerkgebaar / maar niet ten tweede maal. Deze valsche Priesters / hen niet zwoeren van Elefantschuiden aantastende / sloegen hen ruwelijk / tot dat zy zeker Portugees ontmoetten / Francisco Sanche genoemd / die in de burgt van Sofala woonde / en in deze stat gekomen was / om te handelen / en zijn wijster te bezoeken / die / deze smaet niet verdragen konnende / een van hen met zijn houwer neerbelde / zonder zich daar mee te bekreunen / om dat hy op des Konings jonst vertroude / aan de welk hy / van wegen de Slochboecht / Henriquez Mendez, enige geschenken had gebracht. Hy doodde noch vier van hen / die zich ter weer seiden / en quersie ook zo veel / en / terstont te paert sijgende / geraakte wech. De Konink / dit verstaande / lachte 'r om / en preez de Portugees om zijn dapperheit / daar door hy de jonst van zijn wijster verkreeg / die hy troude. Deze Vorst had te voren enige Jesuiten doen doden : maar hy vergoedde deze schade : Want hy dee al de Mahometanen, die hem dit geraden hadden / sterben. De Jesuiten van Cochín, hier af berwittigt / zonden baerdiglijk anderen derwaarts / die de jonst van de Konink zodanig wouwen / dat hy / boven 't goed onthaal / 't welk hy aan hen beboes / aan zijn volken bypheit gaf om zich tot de Christelijke Godsdienst te begeben.

Dapperheit
van een
Portugees.

De Christelijke
Gods-
dienst
toegela-
ten.

Groot
aanzag
van deze
Vorst.

Zijn lijf-
wacht.

Geeng-
hang-
nissen in
die land.

Voorts / deze Vorst betoont zich heel statig / en wil niet toelaten dat iemand op een andere wijze / als op zijn knielen / tot hem sprek / of dat men hem de rug toekert. Men heeft geen toegang by hem / dan met grote onderbelling / en met zes treden van hem ter aerde te vallen. Hy antwoordt niet weinig woorden / en scheidt vermaak in de ketenen en gesteenten / gelijk de vrouwen. Hy geeft zelf weinig / en heeft gaerne dat men enige bezonderheden aan hem schenkt. Hy onderhoud een groot geslepe van wijben : ja sommigen zeggen dat hy gewapende vrouwen / als Amazonen, en een grote menigte van vermoede honden tot zijn lijfwacht heeft. De voornaamste stat / daar hy zijn woning houdt / word Madrogan genoemd / daar hy een heerlijch Hof heeft / en daar treffelijke huizen staan. Hy gebruiht beidts Elefanten / en een beest / Alsing genoemd / daar men zelden oprijgt / en dat hywa als een hert is : want men gebruiht weinig paerden in die landen / om dat zy 'er zelden gebonden worden. 't Aanmerkelijkste in deze plaatsen is dat men daar geen gevangenis vind / om dat alle zaken van 't gerecht terstont gevonnist worden. 't Is onder

der anderen een grote misdaat een boeshter aangeroert te hebben eer ze be-
quaam tot hulpen is: want ze moet / zeugen ze / bequaam zijn om hinderen
te dragen. De wijden des konings zijn heestelijc beriet / en wonen pder be-
zonter / sonder dat v een iets van v ander weert / ¹ en ze hoort grote jonst sien
hij malhandert doet honnen. De genen / die rontom de woning des velds
gaan / woorden met de doot gestraft. Alden bint daar ook veel vergaderingen /
in de welken de hinderen te beucht onderwezen woorden. De grote velders
berieden de spijis van de doot / en dienen hem bij beuten ober meastij / recht
daer leestelijc gesongen en gespeelt woort / om hem te bejengen. Aldaer dese
zangers zijn gebundelicht / om zijn aangesicht niet te zien / en verhoij hij dinst
roep een groot heer oberlunde: bid voor des Konings gezondheid. Zijn dinst
is wij / van dadelis afgebojen / met danna / dinst en dinstus. Hij
heest dangelis thoe pouden gouts in reuhergen / die zohere hoopleders aan
men bestellen. De fathels / die hij gebunt / zijn met ruikende hernden be-
menngt. Gindien hij / des uclijens uitgaande / bevind dat de lucht niet genoeg
hoort de stralen van de zon gesubert is / zo doet hij hier ruikende fathels hoog
hem dragen. Hij zelf zit in een seel / die hofelijc beriet is / en van hier
deinannen gebaegen woort / met een hemel tot beschutting van de zon / die
met gfeemten beriet is / en in 't geselschap van een groot getal van edelborn.
Hij heeft in zijn boogsticht thoe honder grote sonden / pder met een man bij
hem / om hen te leiden / en daar bij een boofstaher / om hem te veruagen.
Hij geeft nimmermeer aan iemand gehoor / als hij sich op weg begeeft / en gaat
te lherms / als hij uit zijn hof hoort / ober enig beest / dat restont gevoert is /
¹ ze doet hij te doot of te paert is / of op een Elefant, of op een Alinge geboert
hoort: en als hij daar ober gegaen is / zo maken ze een groot geroep / en be-
zien 't ingebant van 't heest / om te werten of er iets goet of quaet woort de doot
is / ¹ welc de dinsters aandengten.

Het hof van de doot is groot en ruim / van buiten met torens bezet / en dinst
van binnen met hatoerlijmbaat van verscheide beuten / en met gout deu-
brocht / beriet. De solbering is met platen gouts / die tot beriden gesle-
den zijn / bebeit / met grote espendene handelaers / die aan zilbere herens dinst-
hangen. De floelen zijn heestelijc beriet met bladen gouts / en beustichijne den,
beuten / die veel geselscht zijn. Alden bint daar hier hoofstprooren / hofelijc
getout / en van de genen bebaert / die ze Sequender noemen. Hij heeft een
groot getal van dinsters / onder de welken goede opeding is / en die hem in
sile dienen. Als hij aan tafel zit / hoort men niet een enig woort / en heel geen
gesus. Zijn baten zijn porcelain / met satken gouts / als hooaal / omringt.
De hooftman van de poort woort Cadira, de hooftman der wahters Acar,
de Schatmeester / en de geen / die v inhomen uitweert / Cabacada gesien.
De Senglaren is als v oberste Stechelhoudet. Dese alle zijn heestelijc ghelich
met lijmbaat van hatoen en sijde van verscheide beuten / met godzels / die met
gesierten beriet zijn / en met grote vergulde messen en zwaerden / die goude
gesien beuten / de welcke met diamanten / roupen / of met andere heestelijche
gesterten beriet zijn. Hij zag daar 't geest van een houder / van een zeer
groot roijn met aangezichte / heel van een stik gemaakt / die tot loffing toen
een lantfchap gegeven was. Aldaer de dader van de Tabachi / die heestelijc toen
bij daar waert / heb veel hampen gouts beheit om de hooning van Vidarati
te bejegen / die een lantfchap tot onderpant aan hem gaf, en toen hij dinstfchap
weert

Grote
gusting
in reuk-

meer naar zich wilde trekken / met d'uitgeschote fortune te betalen / heminde de Tabachi meer dit kostelijk zwaert / dan al 't gout / dat men aan hem wilde toedevergeven / 't welk echter veel was.

Toesfel
des Konings/
een oorlog
gaande.

Deze Bozfi / in zijn pracht ten oorlog gaande / draagt een zijde kleet met dubbelde mouwen / een gordel van gesteenten / die bijzondere krachten hebben / gelijk de tovenaars hem dietsmaken / met een poek aan zijn gordel / en met een zwaert / 't welk een Bozfi door hem draagt. Hy zit in een draagzeetel / die van vier Edelmannen / Singaro genoemd / gedragen word. Een staatjongen gaat door hem met een hemel / en een ander met een waser van Struispluimen. Zijn Woesten en Edelingen zijn op de Turksche wijze gekleed / uitgezonderd dat zy / in plaats van tulbanden / kleine ronde bonnetten dragen. Zy zitten alle op Elefanten / of op Paerden / die van Koejen gezoogt / en door de Jaloffen onderwezen zijn. Hy voert hondert Elefanten mee / geharnast met huiden van Zee-ossen / daar men niet geen pijlen deurschieten kan. Over Elefant draagt vier gelubden / die heel verre kunnen schieten. De Besigu / of leidsman zit op de hals / en zet in 't gedruis zijn mont tegen 't oor van dit beest / 't welk 't geen / dat hem toegeroepen word / verstaat. Deze Besigu draagt een hoog / met een pijlkoeker / een hoort zwaert / en een kasak van een Zeeos. Door d' Elefanten gaan grote honden / die op een zelfde wijze gewapent zijn / en pder een leidsman hebben / die hen pder met een kleine pzeze keten aan de gordel gebonden houden.

Liefde
der onderzaken
tot hun Bozfi.

Doorz / zy hebben alle dit geloof / dat zy / door hun koning sterbende / zalig zullen zijn / hoewel zy elders alle godsdiensten aanneemen / en zeggen dat zy niet verdoemt kunnen worden / dewijl zy vrienden van alle de goden des hemels / en voornamelijk der Ruma, Adula, en Isahen, dat is der Christenen, zijn. Door deze honden gaan veel busdragers / en daar door meer dan twee duizent wagenen / met lere goddynen behangen / en van zes ossen getrokken / die vijftien mannen van de genen trekken / die zy Arbesrair noemen. Een deel van 't heir kan des daags in de schaduw van deze wagenen doortrekken / die des nachts tot beschutting dienen / terwijl de honden in 't spits onder de hutten zijn / met hun leidslieden / die van rijt tot rijt hun schildwachten buiten hun hutten waarneemen. Dit heir trekt in drie hoopen voort. De gelubden zijn als

Spijs
en drank.

hounwen gekleed / die alle diensten doen / de spijs van hun meesters bereiden / hun houn kneden / dat van Rijs / Garst / of van Ignamietworzel gemaakt word / daar af zy koeken bakken / die de maag een weinig belasten / en haast walging veroorzaken. Hun gewone spijs is gezoute of sebleesch / en hun drank melk / die wat zuur is. Maar de koning en de Groten gebruiken honigwijn tot hun drank / die zy / gelijk in Ethiopien / in ofschepmen bewaren. 't Gemeen volk is alleenlijk van de gordel nederwaerts gekleed / uit oorzaak van de bergiftige beesten / die hen / in 't belejden / toedelijk steken. Men kent de hodelingen hier aan / dat zy de Talmassera, of mantel van verscheide stoffen mogen dragen / pder naar zijn staat / en op een zelfde wijze gemaakt als die van de koning / die heel kostelijk is.

Bergift
gemeen
en dier.

In dit gehele Rijk is het vergift zeer gemeen / en word heel dier verkocht / vermits men 't veel gebruikt / om dat de koning en zijn amptlieden streng zijn / en den misdadigen zware straffen doen lijden. Want de geen / die enige misdaat bedreven heeft / word terstont gestraft / en indien 't misdrijf vereischt dat de schuldige enige dagen bewaart word / om hem een langer en strenger straf te doen gevoelen / zo bind men hem onder een boom / met goede wacht / om dat 't

dat 'er geen gebangenissen zijn / gelijk ik gezegt heb : in boegen dat de misdadige / geen uitkomst ziende / geen beter middel weet / dan zich te vergifstigen / om dooz een baerdige doot de straf van een lange pijn te schuwen. Men bindt daar zekere bomen / Coscoma genoemd / die zekere appelen bagen / de welken wel goet van smaak zijn / maar echter / rijkelijk ingenomen / so afsetten / dat 'er eindelij het bloet en de doot nabolgen. Sommigen zijn gestelt om dit vergift te verkopen / daar af 3p grote schatting aan de Koning betalen. In dien men iemand zonder oorzak enig ongelijk aandoet / so word men wrede- ^{Straf aan de rechters.} lijf met stokken geslagen / gelijk in Turkyen , daar ik dikwijls gezien heb dat de rechters zelven dus gestraft wierden / om dat 3p in recht te doen gefaalt hadden. 2p gaan heel naakt ter aarde leggen ; en de beul / een tou vol knopen aan 't einde in de handen hebbende / slaat / op 't bebel van de voorszitter / op d'uitgestrekte / die daar na opstaat / zich kleed / en zijn rechters en beulen van 't goed gerecht bedankt / zonder dat hy daarom onteert word : in tegendeel / hy keert weer in zijn ampt / als of 'er niets gebeurt was. De Koning doet desgelijks aan de grootste Heren en Overigheden : want hy doet hen in 't heimelij booz hem van hun misdaden straffen / en zend hen daar na weer wech / met bemaaning tot hun plicht. Dit goet gerecht / zonder uitzondering gegeven / houd het lant in rust en vrede / en doet dat de Koning daar als een God aangebeden word : in boegen dat / als hy overstraat gaat / het volk booz ober ter aarde valt / en hem groet / zonder hem te darten aanzien.

5. Twee wonderlijke Historien ; d'een van d'oorfprong en opkomst van de Vorst *Alfongi*, en d'ander van de liefde van de Vorstin *Abderane*.

Voorts / wy verftonden daar dat Alfumigarbachi , een der leste Keizers van dat lant / zevenenveertig jaren out zijnde / schijntelij gestorven was / zonder tijt te hebben van een goede staat op te rechten / of van hierenzeftig zonen en elf dochters / die hy van verscheide vrouwen had / de geen / die hy meest beminde / Abdibinda genoemd / tot zijn nakomer te noemen. Deze verandering veroorzaakte grote twist in 't Hof / vermits pder van deze vrouwen poogde de Kroon op haars zoons hooft te doen zetten : in boegen dat 3p / om gemakkelijker daar toe te geraken / en de voornaamste Heren en amptlieden van 't Rijk aan hun zijde te trekken / ook 't geen niet spaarden / 't welk het waardste hy hen behooft te zijn ; 't welk oorzak van veel moorden en bloetstoztingen was. Hier der voornaamsten van deze zonen / Abgarou , Abdala , Corcut en Gulman genoemd / enige lagen ontkomen zijnde / vereenigden zich te zamen tegen d'andere broeders / van de welken 3p 30 deel / als 3p krijgen konden / dooddeft. D'oberigen / herwaarts en derwaarts wijkende / ontbloden de wreecheit van hun vier broeders / die bestingen en ampten aan de genen beloofden / die hun hoofden bachten. Daar rezen ondertusschen zware oorlogen / en bloedige strijden / in de welken twee van deze vier broeders 't le- ^{Zware strijden.} den verloren : in boegen dat 'er niemand overbleef / dan Corcut en Gulman , die eindelij alles bezedigden / en in grote biontschap levende / 't Rijk zodanig deelden / dat / naar d'oude wijze dezer Koningen van Theben , Eteocles en Polynices , pder op zijn beurt zes maanden in 't jaar heerschen zou. Dit duurde enige tijt / tot dat Corcut tot zijn gemalin nam de Voorsz van Dafia , een eerzuchtige vrou / die zes maanden naar haar huwelijck haar gemaal ried zijn ^{Twee broeders delen 't Rijk.}

Corcut
doot zijn
bzoeder/
en moord
van zijn
oom ge-
doot,
Alfongi,
en zijn
afkomst,
Zijn
dapper-
heit,
Hy moord
hooghe
berhe-
ben,
en ge-
taakt
tot de
hoogste
waars-
digheit,
Zijn ge-
rechtig-
heit,

bzoeder te doen doden / om geen amptgenoot te hebben. Hy deed dit / onder
schijn van enige gewichtige zaak aan hem t'openbaren / en behield dus alleen
de heerschappij dertien jaren lang / tot dat zijn oom / Nabi genoemd / wraak
daar af nam / en hem / met zijn gemalin / en met al zijn kinderen en bloekber-
wanten / dee doden / tot grote blijfchap der volken / om de haat / die zy dezen
bzoedermoordder toedroegen. Zy geloofden dat toen een oude boozegging on-
der hen verbult was / dat het lam de wolf, en zijn gemalin (die Gildada ge-
noemt was) zou doen doden. Maar de Koning van Dabila, om de doot van
zijn dochter en behutode zoon vergramt / boorde een wyde oozlog tegen deze
nieuwe Koning Nabi, in de welk veel volk van wederzyden streubelde. Onder
deze Woesten / die de wyde handen van hun bzoeders ontkomen waren / was
een / die verre wech / en zich in 't Koninkryk van Deli vertrok / daar hy/
vernoegt met slechte spijs / een klein stuk lants kocht / om daar af te leven /
en / zich tot de lantbou begebende / een vrou troude / van de welke hy een zoon
kreeg / Alfongi genoemd / die / zeven of acht jaren out geworden / grote hoop
van zich gaf / om de goede eigenschappen / die men in hem bespeurde. Want
hy / zich tot de jacht begebende / betoonde / groter geworden / wonderen in 't
vangen der leeuwen / beren / tygers / en andere vertwoede beesten. Hy dan / van
de grote oozlog sprekende / die tuffen de Tabachi, zijn onbekende ou-
de oom / en de Koning van Dabila was / besloot derwaarts te trekken / en / zich
van een goed paert / en van wapenen verzojgr hebbende / trok met eenige jon-
gelingen / zijn makkers / in deze landen / daar hy / ten dienste van de Tabachi,
zijn dapperheit haast bekend maakte / en onder anderen in zeker boozbal / daar
in hy met een klein getal veel van de vyanden versloech. De Koning van Dabila
zelf / ober zijn dapperheit verwondert / poogde heimelyk hem aan zijn zyde te
trekken / met een van zijn dochters en een lantschap / dat hy den Tabachi af-
gewonnen had / aan hem te beloven. Alfongi, beynzende hier naar te luisieren/
gebruikte behendiglyk deze gelegenheit / om de stat van Amazen, een der
booznaamsten zijnde / in te nemen / daar af de Tabachi grotelyks verblyd was /
en een bezondere genegenheit tot hem betoonde. Alfongi, dooz de heitkrach-
ten van zijn onbekende oom geholpen / betoonde zo grote dapperheit in deze
oozlog / dat hy binnen zys maanden 't rijk van Zanzibar geheelijk van de ver-
drukking der vyanden verlosste. Dit verplichtte de Tabachi tot vergelding een
van zijn dochters aan hem ten huwelyk te geven / zonder andere kennis / van
dooz zijn dapperheit / en dooz zijn goed gelaat aan hem te hebben. Want al de
Woesten der oosterlyke en zuiderlyke landen zien meer op 't gelaat / en wezen der
menschen / dan op d'afkomst en edelheit van 't bloet. Alfongi, tot zo hoog een
staat verheben / gedacht aan zijn vader / de lantbouwer / die hy halen dee /
en die / gekomen zijnde / en zich booz de geen / die hy was / bekend makende /
een weergadeloze zucht aan de Tabachi, en aan 't geheel Koninkryk verooz-
zaakte. Want deze Woest wierd terstont van alle aangenomen / ja ook van de
Tabachi, die gewilliglyk van 't Rijk affont / en zijn dochter en behutode zoon
en neef daar in zette / die met zijns Vaders beseben gekroont en booz Koning
aangenomen wierd / tot groot genoegen van pder. Alfongi, dus verheben /
betoonde zo grote gerechtigheit / dat hy de jonst zijner onderzaten verkreeg / die
hem als een Goderden. Deze Woest had alree zevenenveertig jaren geheerscht
toen wy in deze landen quamen.

Ger ik van de Tabachi, en van zijn Staat scheid / zo zal ik een andere ge-
schied-

schiedentg verhalen / tot bewijs van de grote gerechtigheit / die deze Dozst ^{Dreemde} aan alle zijn onderzaten bewijst. ^{geheime} Hy had in 't land van Cuame tot Lantboocht ^{denis/} gestelt een groot Heer / zijn geheimgenoot / Abdalami genoemt / een dapper ^{daar in} Ridder / die grote diensten in d'oorlogen tegen de Koning van Dasila gedaan ^{beel be-} had. Maar hy was tot gierigheit genegen / en vergaderde schatten met het ^{zonder} Lantschap te verduukken / om zijn begeerten / en de lusten der vrouwen / die ^{heden} hy ondersield / te voldoen. De Tabachi , dit bespeurende / was onbemoegt ^{bespeurt} hier over. Doch hy verhoor zijn misnoeging boor een tijt / en verhoeg het be- ^{woyden.} dijs van deze man / uit inzicht van zijn grote diensten / en te meer om dat hy ^{zijn} zijn nicht / Abiasinde genoemt / aan hem tot gemalin had gegeven / van de ^{welke} welke hy verscheide kinderen had. Hy schreef dikwijls aan hem dat hy zich ^{betamelijker} betamelijker zou dragen / en / ziende dat hy dit niet achtte / en dat men met kla- ^{gen} gen boozvoer / beval aan hem dat hy in 't Hof zou komen / om rekening van ^{zijn} zijn bedijs te geven / op verbeurte van weerspaltig en dootschuldig verklaart ^{te worden.} te worden. Abdalami , zich rijk en machtig geboelende / was met dit bebel ^{weinig} weinig bekommerd / en versierde zich in de plaatsen van zijn boochp. De ^{Koning} Koning dee dieshalven zijn gemalin en kinderen aantasten / en hen gebangen ⁱⁿ in zijn koninklijke stat brengen. Deze Dozstin ontschuldigde haar gemaal zo ^{beel} beel / als zy kon / en had zijn Majesteit zijn barmhartigheit aan haar te bewij- ^{zen} zen / uit inzicht van zijn grote diensten ; en voegde 'r hy dat d'aan klachten val- ^{sche} sche verdichtselen zijner vanden waren. De Koning / zijn gramschap verber- ^{gende} gende / antwoorde zoetelyk aan haar dat zy alleenlyk haar gemaal in 't Hof ^{zou} zou doen komen. Maar zy / biezende haar gemaal in gebaar te stellen / ontbood ^{alleenlyk} alleenlyk aan hem dat hy zeker koffertje / vol van alderhande kostelijke juwe- ^{len} len en gesceenten / aan haar zou zenden / om dat aan de Koningin te schenken / ^{en} en dus zijn verzoening te verkrijgen. Hy dee dit ; en zy gaf haar geschenken aan ^{de} de Koningin / die dit aan de Koning toonde / de welk over zo grote rijkdom- ^{men} men als verbaast stont / daar onder anderen byspondert parelen in waeren / die ^{pder} pder anderhalve kroon wogen ; behalven een groot getal van andere juwelen / ^{kostelyk} kostelyk genoeg om een geheel koninkrijk te kopen. Deze Dozst was grote- ^{lyks} lyks bedroeft van zo veel schatten / ten kosten van zijner onderzaten bloet ver- ^{gader} gader te zien / en beval terstont aan de Dozstin zijn nicht / dat zy binnen zekere ^{tijt} tijt haar gemaal in 't Hof zou doen komen / of dat hy andersins zijn gerech- ^{tigde} tigde gramschap aan hem zou doen geboelen. Deze tijding verschiekte Abda- ^{lami} lami , die / boor de woede van zijn Dozst bezeest / in de koninklijke stat quam / ^{en} en / eer hy zijn gemalin en kinderen bezocht / recht naar 't Hof ging / daar ^{hy} hy / volgens de gewoonte de trompet gesteken hebbende / zijn klederen uit- ^{trok} trok / naakt op d'aarde ging zitten / en / met een stuk linnen over zijn scha- ^{melheit} melheit bedekt / dus de barmhartigheit des Konings verwachte. Zijn ge- ^{malin} malin / hier af herwittigt / dee desgelijks met haar kinderen / en / al hun ^{kostelyk} kostelyk klederen uittrekkende / gingen / pder met een grote steen op 't hooft / ^{dus} dus boor de deur van 't Hof op d'aarde zitten. De Koningin / deur een bein- ^{ster} ster hen ziende / had deernis met hen / en vertoonde hen aan de Koning / die ^{hen} hen aanzeggen dee dat zy hun klederen weer aantrekken / en in hun herberg ^{gaan} gaan zouden / om zijn bevelen te verwachten. Zy deden dit / en bleven in hun ^{huis} huis met grote bezes / om 't geen dat hen zou konnen overkomen. Veel rieden ^{Abdalami} Abdalami dat hy zou pogen wech te bluchten : ja zijn gemalin zelbe ried hem ^{zulk} zulk. Maar hy / op des Konings goedertierenheit vertrouwende / uit oor- ^{zaak} zaak

zaak van zijn verblijven / wilde hun raat niet volgen. *Gerwijf de Koning/* booz de gebeden bevrogen / die men van alle zijden booz deze man der / tot hartstichtigheit weigde / quam een der grootste sneren van 't Hof / lian ge noemt / een niertoe bestuulding tegen hem doen / en klaagde aan de Koning dat hy zijn dochter verleid had / en dat hy dieshalven recht daar over verzocht. *Wit wertheld de Koning /* begerig om deze handel te weten / die eindelijk haalich en verdricht bebonden wierd. *De waartheit* hier af was dat de dochter op Abdalami, die een schoon en dapper Bozt was / zodanig verliefte wierd dat zy hynia van liefde storf. *De gemalin van* Abdalami, die haar / als haar vriendin / quam bezoeken / bespeurde dat zy 't elken / als zy hy haar quam bitterlijc begon te wreken / en / haar naar d' oorzaken daar af dragende / had dat zy onbeschroomdelijc zou zeggen of zy haar in enig ding verongelijkt had / en zeide dat zy bereid was om volkome vernoeving aan haar te geven. *De arme dochter /* van schaamte ingenomen / kon in enige tijt niet antwoorzen. *Alaar* 't gewelt van de min betoon etindelich de maatchdelijke zedigheid. *Zy* beliet aan haar d' oorzaken van haar quaal met zo veel tranen / zuchten en gebeden van vergiffenis van haar onbeschaamtheit / dat d' andere beernig daar mee had / en aan haar beloofde dat / schoon dit haar zo na trof / zy alles / dat zy kon / tot haar hulp bpzengen zou. *De dochter* vertelde hier op aan haar / dat zy dooz haar slabin een snor van parreren en sloepen aan haar gemaal had gezonden / met verzoek dat hy 't om harent wil zou draagen : 't welk hy aangenomen had / zo om de waarde van 't geschenk / als om dat de slabin schoon en blipgerig was / aan de welke hy toez oorzangseis van gesnede diamanten gaf / zonder aan de meeftereg iets anders / dan een blaautoe bedanking te zenden. *De slabin* had dit verhozen / en haar meeftereg diers gemaekt dat d' ander haar terlijgh beminde / en haar geschenk om harent wil droeg. *Deze dochter* vertelde dit alles lebendig aan deze vrou / die / hier over verhaast / aan 't snor gedacht / 't welk haar gemaal aan haar gegeven had / zonder te zeggen van waer het quam. *Doch zy /* dooz deernis beloven / liet toe dat deze dochter een nacht hy haar gemaal zou slapen / 't welk haar zo verblijdde / dat zy binnen werking dagen gezond wierd. *Zy* om dit buiten haars gemaals toeten te weeg te brengen / beraamde middel met de dochter / en met haar moeder / die meestouftig hier af was. *Toen zy* weer 't huis gekomen was / maakre zy haar gemaal diers dat zy zich qualijch beboelde / en bad hem dat hy haar booz een wijl in rust zou laten. *Maar* Abdalami eerste etindelich zo hard / dat zy hem booz de volgende nacht toestaan moest / doch op boozwaarde dat zy in de geijste nacht niet zouden spreken. *Zy* vertwittigde toen de dochter van ter geselde tijt hy haar te komen / en des haar de plaats / die haar zelf toequam / gemeten / daar af zy bebrucht wierd / zonder dat Abdalami iets van dit bedorft wist. *De vader /* de zwangerheit van zijn dochter bespeurende / en verslaande wie dit befeit had / quam / vol gramtschap tegen Abdalami, en in 't geselschap zijner magen en vrienden / aan de Koning over dit ongelijc klagen / geijc top gezet hebben. *De* Tabachi was in grore kommer om deze toez sneren / van de welken d' een van zijn maagschap was / en grote dienften aan hem had bewezen / en d' ander was heer van 't Landschap Eifen, tusschen Dasila en Gaudila, boven Barnagallo, eertijcs den groten Negus onderwoezen zijn willende / geen Christen woorden / en geen Christe Koning onderwoezen zijn willende / zich onder de heerschapp van de Tabachi had begeben. *De Koning* besloot

eindelijk de waarheit hier af te weten / en behorelijk recht daar ober te doen. Abdalami, van deze aanklacht verwittigt / daar af hy zich ontschuldig geboelde / was blijde van dat des Konings gramschap zich hier op ontlasten zou. Hy sprek hier af met zijn gemalin / en zeide dat hy verwondert was van d'ontschamaamtheit van deze Heer Isman, die hem van een ding beschuldigde / daar af hy geen kennis had / en van d'ontschamaamtheit van de dochter / die noch groter was / om dat zy darde zeggen dat hy vader van twee kinderen was / die zy gebaart had. De vrou begon hier op zoetelijk te glimlachen / als om te kennen te geven dat zulks waar kon zijn / en beled eindelijk hoe alles zich toegedragen had / daar af hy grotelijks verbaast was. De Koning had ondertusschen aan deze Isman toegelaten zich aan Abdalami te wreken. Isman zocht dieshalven alle middelen / om hem op 't water / terwijl zy zich vermeiden / te verrasschen. Want de stat Zanzibar of Zangebar, is geheel met water omringt / dat buiten en binnen deurloopt; en wna al d'inwoonders hebben hun Almadien, of platte schuiten / daar in zy zich op 't water vermeiden. Maar Abdalami, hier af verwittigt / of zulks vermoedende / was op zijn hoede / en boer verby de beinsters van 't koninklijk Hof / op dat / zo hy aangeraast wierd / de Koning 't vermaak daar af hebben zou. Isman quam ondertusschen met zijn schuiten wel toegerust / om zijn vyant te bespringen / die niet sliep / maar de schuiten van zijn vyant op de vlucht dreef; daar in de Koning groot vermaak schiep. De Vorstin Abiasinde ging terwijl de Koningin bezochten / en vertelde aan haar de waarheit van de gehele geschiedenis. De Koning / dit verstaan hebbende / dee Isman aanzeggen dat / indien de zaak zodanig was / als hy aan hem vertoont had / hy 't hooft van Abdalami in zijn handen zou geven / om dat in zijn lant te voeren. Isman, die van schaamte ober zijn neerlaag zich te bed begeben had / en in twintig dagen niet buiten zijn huis geweest had / wierd zo verblijd / dat hy terstont by de Koning ging / die de moeder en de dochter in 't Hof dee onthieden / om op 't geen / dat men hen vragden zou / t'antwoorzen. Drie dagen daar na quamen de gemalin en de dochter van Isman in hun draagseetels / die van hun slaven gedragen wierden. Men vergaderde de Raat / en dee dooz drie Calsena of dienaars Abdalami halen. Al de genen / die de zaak niet wisten / hielden hem vooz verloren; en Isman zelf / gelovende dat hy niet verschijnen / maar de vlucht nemen zou / had enige krijgslieden gestelt / om hem op de weg te verwachten / en aan te tasten. Men was geheel verbaast / toen men hem komen zag met zijn Tal-mallara, of Parslaansche mantel / die zijn geheel lighaam dekte / en daar onder een hooft van gebeit goud laken / met een witte gekrulde hairpuik / om zijn ontschuld te tonen / en rontom 't hooft een kroon van ried gemaakt / naar hun gebruike / om aan te wijzen dat hy / zo hy schuldig bevonden wierd / zijn straf by hem zoeg. De rechters ondervraagden d'een en d'ander / en ziende dat zy geen klaar bescheit van hen konden krijgen / namen de moeder en dochter bezonder / en / uit hun mont de naakte waarheit van alles verstaan hebbende / stemden dat men de Vorstin Abiasinde zou doen komen / en zeiden dat / detwijl zy dit alles beschen had / het redelijk was dat zy haar geboelen daar af sprek / en / haar in de rijg der rechters plaatsende / deden ook Abdalami komen / en vzaagden hem of hy al 't geen / 't welk zijn gemalin uitspreken zou / dooz gedaan zou achten; daar op hy blijdelijk ja tot antwoort gaf. Zy sprek toen oberluide dit konink uit / dat / dewyl de liofde van Alberame (dus wierd

de

de dochter genoemd) tot haar gemaal groot had getweest / en zy twee schone kinderen van hem had gekregen / zy hem / met des Konings toelating / verwoers haar terstont te trouwen / en dat zy haar gaerne tot haar getrouwe gezellin ontfangen zou. Alle d'omstaanders waren verwondert van dit bonnis; en de Vader / gebzagt of hy niet dit bonnis wel in zyn eer holdaan was / wierd zo verbaast van 't geen te horen / 't welk hy niet wist / dat hy niet antwoorzen kon. Maar toen de Koning hem tot besluiten pafte / viel hy ter aarde / tot teken van vernedering / en zeide dat / zo Abdalami zyn dochter tot een gemalin nam / hy 't lantschap Ellen aan hem geven zou / met de mijnen daar af / en zestich brachten syn goud / 't welk hy in dat jaar daar uit gehaalt had. Toen deze zaak dus beslecht was / dee de Koning grote blijfchap daar ober betonen / en hield vijftien dagen ope Hof booz al de Dozsten en Heeren van zyn gestet. De Raat wilde dat de helft dezer schatten tot d'ontlasting van 't klagen lantschap suamen zou komen; maar de Koning begeerde dit niet / en beoofde hem alleenlijch van de koninklijke rechten booz vijf jaren; 't welk veel meer bedroeg. Dit was met pders vernoeving; en deze twee vrouwen verninden malhandert biertiglijch / en leefden te zamen in brede en bzienschap.

6. *De la Courbe* en *le Blanc* begeeven zich op weg te lant. Beschrijving en grootheit van 't Rijk der *Abiffynen*. Koninkrijken daar af. Schattingen aan de *Negus*. Vruchtbaarheid. Oude namen. Staat der oude *Ethiopiens*. Hun aart en zeden. Staat van 't Hof. Hun taal. Oorsprong van de *Nyl*. Verscheide gevoelens van des zelfs overvloeijing. Beschrijving van *Bagamidry*, en van 't lant der *Amazonen*.

De la
Courbe
en Le
Blanc
begeeven
zich op
weg / en
bezihtti-
gen ver-
scheide
steden.
Gulfigo-
ari.

Sigara.

Calhou-
ras.

Bagami-
dri.

Schild-
padden.

Carbo-
ran.

Toen wy enige dagen in 't Hof van de Tabachi getweest / en 't geen / 't welk ik hier booz verhaalt heb / verstaan hadden / begaben wy ons weer op weg naar onze makkers / die in grote kommer om ons waren / vermits wy tweeentwintig dagen op deze kleine reis uitbleeben. Toen wy t'Aruama gekomen waren / wiste de Heer de la Courbe, om enig boozbal / daar een wijl blijven. Wy / langs een tak van de Zuama trekkende / bezagen Gazira, Sequelma, Bougiara, Saleta, Armaca, of Armeta, en veel andere steden / blekken en dozpen / en / te Gulfigoari gekomen / verstonen dat onze makkers tegen malhandert gestreden hadden / daar af enigen gequett waren. Toen wy te Sigara, drie dagreizens van daar / quamen / trokken wy aan d'andere zijde van de bloet / die een zelbe naam / als de stat Zuama, heeft / en deur 't lant van Almadrega, van d'inwoonders Calhours genoemd / uit voozak van de hoofstaf / die gelijke naam heeft / maar zeer klein is / en den Koning van Tigrai onderdozpen / die een onderdaan van de grote Negus is. Wy waren vier dagen onderweeg van Calhours tot aan de stat Bagamidri; en wy bevonden ons wel van dat wy onze Almadien hadden doen beliken: want wy / deur dit woeste lant trekkende / wierden zwarelijch van de regen gequett. Dit lant is rijk van lantschildpadden / die overmatig groot zijn / en die ons tot onze spijs wel te pas quamen. Wy bonden daar in een grote menigte van aijeren / die geweldiglijch afsetten. Onze makkers / verstaande dat wy aan d'andere zijde van deze bloet waren / quamen by ons in 't doop Carboran, drie mijlen van Bagamidri. 't Eerste / dat wy deden / was hen weer met malhandert bezee-
nen;

nen; en wy hielden alle in de volgende dag onz middagmaal te Bagamidri, daar wy enige dagen bleven / om onse waaren te verkopen / en te wisselen / 30 in de stat / als in d'omleggende diefiken en doopen. Wy waaren alle begerig om 't Hof / en de grote Negus, Koning der Abissynen, te zien / die altyt in 't belt onder hutten woont / die als een stat in ordening staan. Wy wierden hier toe noch meer aangeprikkelt door d' ontmoeting van een Portugezische Heer / die uit Indiën kwam / om van wegen de Koning van Spanjen, zijn meester / de Negus te bezoeken / en die in 't lant van de Barnagas gelant was / de welk hem tot aan de plaats / daar wy hem bonden / had doen berzellen / en hem met ons tot aan Barra op de Morabo dee geleiden / daar wy de Dorst meenden te binden.

De stat Bagamidri is het begin van 't groot Rijk van Ethiopien, of van de grote Negus, die wy gewonelyk Priester of Paap Jan van Ethiopien noemen / tot onderscheit van een ander / die eertijds in Opperindiën was. Hy word ook Kibir, Negus, Senap, en Koning der Abissynen genoemd / en bezit / gelijk wy zeggen / meer dan vyfendertig Koninkrijken of lantschappen / die een wonderlijke omkring van welbeholte landen / en meer dan maanden wegs beslaan. Dit Rijk was eertijds noch machtiger / om dat de Mahometanen, zijn geburen / en onder anderen de Koning van Adel, met die van Zeila, door een gestadige oorlog / hem veel landen hebben afgenomen / en het meeste deel der steden en havens die hy op de Rode zee had / daar af de voornaamsten zijn Zuachem, Mazua en Eroco. De grenzen van dit lant zijn de Rode zee aan d'oostzijde / Egypten naar 't noorden / 't gebergte langs de Nyl, Manicongo, de Zwarte vloet, en Nubia aan de westzijde / en naar 't zuiden 't Gebergte van de Maan, en de himmenzeen / daar de Nyl zijn oorsprong uit heeft / of eer de grenzen van 't Rijk van de Monomorapa. Sommigen geven hem wel vyftig Koninkrijken / en anderen verhoegen zich met vyfendertig / en minder. 't Is wanschikkelijk dat sommigen dit Rijk groter maken / dan onz geheel Europa, en zeggen dat het zich uistreckt van Egypten tot aan de Kaap van Gardafui, en tot aan Babelmandel en Magadoxo, en van een andere zijde tot aan de zuiderlijke / of Ethiopische zee / naar de Kaap de Bone Esperance, en veel moorszche koningen hem onderworpen maken / ja ook de Monomorapa zelf / en de genen van Madagaskar : dewijl hy heben genoeg te doen heeft om zich tegen de Mahometanen, de Galen en Agais, zwarte volken / te verwoeren / die hem sedert festig jaren herwaarts ruwelyk gehandelt hebben / ja 30 / dat hy gedwongen heeft geweest de Portugezen tot zijn hysant te roepen / die hem alrengs weer op de been hebben geholpen. De Koninkrijken van dit machtig Rijk zijn naar de Rode zee Tigray, Dancali, Angote, Xoa, Amara, Leca, Bagamidri, Dambea, Dahali, Fatigar, Amboa, Angotera, Barnagas, Belinganze, Damut, Edear, Goyame, daar d' oorsprongen van de Nyl zijn / Vange, Masmuda, Cafates, Gilama en anderen / van de welken enigen van Christenen, en d' anderen van Mahometanen en Heidenen bewoont zijn.

Als d' inwoonders dezer Koninkrijken komen om hun schatting aan hun Dorst te betalen / dragen ze een touw rondom hun hooft / en roepen luide / d' inkomst van zodanig een lantschap / hier ben ik / Heer. De Negus deelt van deze inkomst in drie delen; 't een tot d'onderhouding der armen van zijn Rijk en Kerken / 't ander tot de soldy en onderhouding van zijn heir / en 't derde voor zijn koffers / tot bekostiging van zijn huis. Zijn inkomsten zijn heel groot / dewijl

Beschij-
ving van
't lant
der Abis-
synen, en
zijn
groot-
heit.

Konink-
rijken
van de
grote
Negus.

Schat-
tingen/
en 't ge-
bruik
daar af.

deswijl men van al de bomen / die men op de wegen in grote menigte met zijde beladen bind / de welke daar op groeit / het vijfde deel aan de Woest moet betalen / 30 wel als van de goud- en zilvermijnen / daar men slaven toe gebruikt / en ook somtijts de kinderen der gener / die de behoorlijke schatting niet aan de Koning betaalt hebben. Men doet desgelijks met de Storax, Benjoin, en met d'andere rieken de kruiden / tot welkers vergadering men jongens gebruikt / om dat men gelooft dat de reuk van beter is / en meer betaart word. En zeker / de kooplieden nemen acht op de genen / die 't groofter hebben / en gebeden meer daar voor / 30 3p van jonge lieden ingeooft zijn. De genen / die 't safferaan plukken / betalen de zelfde schattingen : maar letten niet 30 naau op d'moogsting daar af. De pasters van alle deze tollens hebben een bepaalde tijt om de schattingen aan de Woest te betalen / die hen zelf wil ontfangen / en 30 groot vermaakt in de reuken schept / dat al 't geen / 't welk in 't Hof gebruikt word / ja ook de sakkeels / bereukwerkt is. Als men deze schattingen aan hem brengt / 30 geschied dit met trommels / fluiten / en ander speeltuig / 't welk de steden verplicht zijn aan hem te geven. Hy trekt ook het vijfde deel van de roof / die de krijgslieden in d'oorlog krijgen / gelijk de Koning van Spanjen van de Majnen der kooplieden : Maar 't is onwaarschijnlijk dat hy schatting van de hoelingen en dieben neemt.

Wucht-
baar-
heit.

Zout,
hande-
ling.

Oude
namen
van
Ethio-
pien.

Staat
der oude
Ethio-
piers.

Het lant is zeer vruchtbaar in enige plaatsen / en in anderen niet. Het heeft overbloet van goud- / zilver- / koper- / pser- / loot- / en zwavelmijnen / en van alderhande vruchten / als citroenen en oranjeappelen / maar weinig wijngaarden. De lucht is daar tamelijk gematigt / hoewel onder de brandende zon gelegen / en de volken zijn daar ten meestendeel zwart / en leven lange tijt. Hun voornaamste handeling bestaat in zout / dat 3p verre in de lantschappen voeren / hier verhoppen / en als een munt gebruiken / en tegen alderhande andere waren verwisselen : ja 3p maken daar af vierkante stukken / die pder hun waarde hebben / gelijk het goud en zilver onder ons. 't Lant van Echiopien word in de heilige Schrift Chuz of Phuz genoemd / uit oorzaken van Chams twee zonen / die 't bewoonden. Men zegt dat het de naam van Abassie, of Abissyne van d'Arabiers gekregen heeft / die het Elhabassi en Abex noemen ; anderen zeggen van d'oude Egyptenaars, die hy deze naam af de genen verfonten / die in landen woonden / de welken van wildernissen omringt waren / gelijk dit. Men zegt dat d'Ethiopiërs, als van Chuz, Chams zoon / komende / de eerste afgevendenaars hebben geweest / en / na de reis van de Koningin van Saba naar Salomon, d'eersten 't Jodendom en de besnijdenis / en sedert door de gelubde van de Koningin Candace het Christendom aannamen. De Koningen van Echiopien hebben eertijts zeer machtig geweest / en somtijts Egypten zelf ondergebracht. Ja 3p / van Semiramis en Cambises aangetast / versloegen hun heeren ; en Herkules en Bacchus, grote krijgshelden / darden niet derwaerts te trekken. De Poëten hielden dit lant in 30 hoge achtung / of om zijn waarde / of om zijn godsdienst / dat 3p de goden daar hun viertijden deden houden / en een Alemon, Cepheus en Perseus grote en deurluchtige Koningen in deze landen maken. De geen / daar op 3p meest roemen / is een Melilek, die / gelijk 3p zeggen / een zoon van Salomon en Macheda, Koningin van Saba, heeft geweest ; van welks geslacht al de Koningen / tot aan deze dag / zich van vader tot zoon herkomstig achten ; doch ik weet niet of men dit klaar genoeg betwijfen kan. Maar de geloofwaardigste Schrijvers getuigen dat 'er / omtrent in 't vijfthondert-

twee-

toezien twintigste jaar in de tijd van de Keizer Justinianus, zekere Elefbaan was/ een Christe Koning van Ethiopien, die Dunaam de Jode vertoon/ een Koning van 't gelukrijk Arabien, die de Christe Homeriten plaagde/ de welken ban Elefbaan in vyfsetti geselt wierden. Na hem quam een ander Koning/ Heli- fteus genoemd/ ook een Christen, die vertoon met de Keizer Justinianus maatk- te/ en in Arabien grote verbodningen op d'ongelovigen berkeg. Deze Ko- ningen hielden hun krooning in hun koninklijke stat van Cachumo, anders Auxumo, die noch zijn naam behoudt. Men heeft sedert voernig of geen kennis van deze Ethiopische Koningen gehad/ uit oorzaken van de laftheit en horn- merijghheit der wegen/ die alstijt van de Sarazynen en Turken ingehouden wier- den/ tot aan de reizen der Portugezen, die sedert een eeuw beter beschijet daar af hebben getracht.

Wat d'aart en natuur dezer volken aangaat/ zo hebben grote neiging ter dwacht/ en tot de Godsdienst/ bewijzen grote gehoorzaamheit aan hun Voors/ en grote eer aan de Kerken en Priesters. Zo zijn zeer kuisch/ en tot streng- heit van leuen geneegen; en de mannen zijn in de Kerk van de vrouwen afge- scheiden. 't Ghehele Hof woont geduriglyk onder hutten in 't veld/ die als een heest/ om de beroerten te hoeren. D'omkaring daar af is groot/ en begrypt sommijts twee grote mijlen lants/ met twaalf poorten/ ter eer van d'Apostel- len. In deze omkaring zijn twee Kerken/ d'een voer de Keizer en Edelboom/ die zeven of acht hondert schreden in haar omkeer heeft/ en d'ander voer het volk. Daar binnen is niets/ dan een enige Altaar/ en daar op een dustet- graan kruys op een wit zijde kleet/ en in 't midden van d'altaar de beeltenis van de maecht Maria in platte schilderp/ met de beekensfen der twee Apostel- len/ Petrus en Paulus, aan de twee zijden. Zijn plechtelijke vierdagen ver- andert men de hute vertoe van des Keizers hut in rode. In al de Kerken voer des daags niet meer dan een misse gesproken/ en dit met zo grote eerbiedig- heit/ dat het niet geoorloft is daar te spulven/ spoken/ of zitten/ de volk/ gelijc zo zeggen/ de Kerk des Heren geen plaats van onreinhheit of kouting moet zijn. Indien men/ te paert zijnde/ daar voerbp wil treken/ zo moet men afsteden/ en met de hoet in de hant gaan. De Negus eet nimmer uit enig vat van gout of zilber/ maar alleenlijc uit Euare, 't welc geen vergift kan lijden/ en versfont veecht. De wijen voer alleenlijc in zijn Hof/ of in 't huys van Abuna gemaakt. D'Abissijnische of Arabische taal is een bezonders spraak/ maar/ gelijc men zegt/ zeer vermengt met Hebræusche/ Chaldeenische/ Syri- sche en Arabische woorden/ en strekt zich verre oostwaarts uit/ om dat zo voer van uitfpraak/ en licht te leren is. Deze Abissynen, die voerelt deureizende/ doen zich ook lichelijc verstaan/ ja ook bp de Chinezen, gelijc ik sommijts aange- merkt heb. Zo gebruiken in hun gewijde dingen/ en in de woerenschapen de Chaldeenische spraak/ in de welke al hun boeken geschreben zijn.

Dit lant heeft veel grote bloeden/ van de welken de Nyl de voornaamste is/ die van 't een tot aan 't ander einde daar deur vloet. Sommigen zeggen dat deze bloet zijn oorsprong heeft uit een grondeloze binnenzee in 't lant van Govame, anderen uit de bergen van Maan/ of Cafates, en van Bess of Zech, die voer ook de Zaire en A quilonde uitkomen/ die naar 't westen bloeien/ en de Zuama naar 't zuiden. Maar de Nyl vloet nootdwaarts in de binnenzee van Zambra of Zaire, en van daar een weinig oostwaarts tusschen de Koninkrijken

van Damuren Ambea, en sebert aan deze zijde van de Middellijfij nuffen Vange-
 en Beleguanze deurbloefende / bind een andere gevore bloet / die uit de binnenzee
 van Zafan bloeit / en ook de Nyl genoemt woerd / die beide zich te zamen voe-
 gen. ^{De} hooft daar na ruffen Bagamidri en Ambiancantiva te Tigre-
 hon, en / de Tagazi, of Tecallin, en andere bloeden ontfangen hebbede/
 en doord 30 veel waters groot geboorden / maakt het vermaarde Elant
 van Merouee, doord de three armen / die van d'ouden Afapus en Afa-
 boras, en hebben Tecallin en Abanhi genoemt warden / en / zich loet
 te zamen geboegt hebbede / maakt te Siena of Afna de vermaarde ftop-
 ringen tuffen de bergen / die hem 30 paffen / dat hy in zijn fneft
 een vijl / en in zijn fchijkelijgh gebuig een wonder gelijck / tot dat hy/
 Egypten deurbloefende / en enige bloeden van Nubien ontfangen hebbede/
 zich in veel takken verdeelt / die dit fchoon en buchftbaar getveft van Delta,
 dat 30 vermaart is / maken / en etindelijck deur veel monden in de Middellan-
 tiche zee bloejen. ^{De} vanden hebben tot zeven / anderen tot negen van deze uit-
 gangen getelt / van de welken hebben de vermaartften en aannertelijften dien
 van Damiara en Roferre zijn. ^{Wat} d'oberbloefingen van deze Nyl aangaa-
 die gefheel Egypten buchftbaar maakt / en aan 't zelve / van Sommermaant tot
 aan Herftmaant / doord een buchftbare regen dient / en 't laet als een zee vol
 kleine eilanden doet woorden / op welkers heubelen de menfchen onder tuffen
 hun woning houden / ik laet het onderzoek der oorzaaken hier af aan de Wyls-
 begerigen / die van alle tijden zee bezich en verffchijl daer in hebben getveft:
 want sommigen fchrijven dit toe aan de gefmolte fneeu der bergen van Ethio-
 pien, daar 't minner fneet; anderen aan de jareljckfche winden / die 't wa-
 ter opdrijpen / en dus doen oberbloejen / en anderen waarffchijnelijck aan de
 gedurige regen van dit laet / dat onder de loop der Zon leet; daar het in de
 zee tijt byna gefchadig regent / gelijck ik in al de landen van Ooft - en Wef-
 indien / die op gelijcke hoogte leggen / als dit laet / heb zien gebeuren. ^{Som-}
 migen zoeken deze oorzaak van noch verder / te loeten van de verwoede vint-
 den en ftoemen / die in deze zelve tijt naar de Kaap de bone Esperance ont-
 ftaan / en de zee doen zwellen / die deur verhooge onteardarfche pijpen in deze
 himmenzen van Ethiopien ftoemt; 't welk dus de Nyl, en d'andere bloe-
 den / die daar af doordkomen / doet oberbloejen. ^{Doer} dit 30 't wil / maet
 dit is zeket / dat de werking daar af heel wonderlijck is / en dat deze bloeijing
 veertig dagen / en d'afloping ook 30 lang duurt. ^{Allen} zegt dat de Zwarte
 Vloet, of Gamba en Senega degelijck doet. ^{De} loop van deze bloet / tot aan
 zijn inbal in de Middellantfche zee / woerd / recht uit te rekenen / meet dan
 negenhondert mijlen / en in zijn omkeer meer dan tweeduizent mijlen verre
 geacht: in voegen dat 'er geen bloet in de werelt is / die 30 lang loopt / als de
 zee / uitgezondert de bloeden de la Plata en Maragno in Brazil.

Bagamidry is een flat van Ethiopien, op de hoogte van acht graden aan ge-
 ne zijde van de Middellijfij / in een buchftbaar velt / op de bloet Zuama, die
 gelijck de Nyl oberbloeft. ^{Het} koninkrijck van Bagamidry ftrekt zich uit tot
 aan 't uitterfte van de loop der Zon / en woerd van de Zuama beffpoet / van
 d'intoonders Zimbabwe genoemt / die deur de wilderniffen van Manica loept/
 daar fchijkelijckhe bergen zijn / en in de Ooffterlijckhe en Zunderlijckhe zee vloet/
 en een goede ftede maakt / daar de fchepen zich van zoet water en hout verze-
 gen. ^{Allen} bind daar veel volken en wilde getten / en kleine offten en koejen/
 die/

^{Wetfel-}
 de geboe-
 lens der
 oberbloe-
 iingen
 van de
 Nyl.

^{Oanten}
 ban Ba-
 gamidry.

^{Zeeften.}

die / uit oorzak van hun wildheit / qualijk te vangen zijn. Deze beesten hebben kleine hoozen / die alleen aan de hant vast zijn / en die 3p / gelijk d'oren / konnen roeren. Deze bloet van Zuama word van de Portugezen Rio del Spiritu Sancto genoemd. Woots / als men langs deze bloet trekt / of zich daar in baad / moet men voorzichtig zijn / en geweer in de handen hebben tegen de Krokodillen / die daar in grote menigte zijn. Van de lantzijde is geen minder gebaar / om de Cygers / die daar by hele benden gaan / en gretig naar beesten / en booznamelijk naar muilen en paerden zijn.

Krokodillen en Cygers.

Wat het Koninkrijk der Amazonen aangaat / 3p zeggen dat het legt tusschen de landen van Damut, en Goraga, of Gorgora, daar af 3p veel dingen / die met d'oude fabelen gelijk zijn / verhalen: te weten dat de vrouwen daar gebieden / en / dapper en goede schutters zijnde / hun rechte bofst wechdoen / om beter te schieten / en diergelijke dingen meer. Men verhaalt van diergelijke vrouwen in veel andere gewesten des werelts. Sommigen zeggen dat deze naam van Amazonas van een lant komt / 't welk onder de Negus, of Monomotapa staat / dicht by Manicongo, daar dappere vrouwen zijn / maar daar echter de mannen 't gebied hebben / schoon de Koning der Abissynen hen in zijn oozlogen gehuikt. In dit lant is de schone stat Felucia, of Falacia, daar men / gelijk 3p zeggen / een kostelijk graf van een Vrouw vind / Agagina genoemd / van zwart marmer gebout / dat klaar en deurzichtig als glas is. De volken van alle deze landen zijn verscheiden van vertoe / naar de plaatsen / daar 3p wonen. Want de genen / die onder de Middellijn gebonden worden / zijn wit noch zwart / maar geel / schoon 3p in een gematigt lant zijn. Maar de genen / die men naar 't West vind / tusschen de landen van Agage en Ambian, vier graden van de Middellijn / zijn geheel zwart / en worden drie maanden lang van zware regen gequelt. Doch de genen van Zembra zijn witter / en heel leersaam / booznamelijk de vrouwen / die schoon / en goede Christenen zijn. Ik zal in 't voorbpgaan zeggen dat te Tigremahon een Kerk is / geheel van een stuk / in een rots / by de Tecassin, gehouden / de Kerk der Dieren genoemd / om dat 3p aan de vier Evangelisten getoijd is. Men vind een diergelijke in Nederethiopen, Majant Calassen, dat is Scoel der eeuwigheit, genoemd.

't Lant der Amazonen.

Volken.

Kerk van een stuk.

7. *Le Blanc* trekt naar 't Hof van de Koning der *Abissynen*. Rechtsvordering van twee Vorsten van de grote *Negus*, en 't vonnis daar op. Strijden van verscheide beesten. Eed van d'Abissynsche Koning. Opocht van de *Negus*, en zijn grote macht en heerlijkheit.

T Erwijl wy te Bagamidry waren / besloten enigen van d'onzen het Hof van de grote *Negus*, of Koning der Abissynen, te bezien. Wy dan / een deel van d'onzen / die niet zo nieuwsgierig waren / daar latende / trokken naar de steden van Barra en Barua, daar deze Hofst de meeste tijt was. Na dat wy verscheide Koninkrijken en Lantschappen deurgereist hadden / quamen wy eindelijk aan Barra, de Hoofstat van 't lant / en bonden een ontelijke menigte van volk / dat onder meer dan tien duizent hutten woonde. Een onder anderen was met wit doek bedeekt / en / boven alle d'anderen uitmuntende / was wonderlijk groot / en had twaalf poozten. Wy geraakten ter herberg in de hant van een Abissyn, die ons wel onthaalde; en terwijl men

Le Blanc en de zijnen trekken naar 't Hof van de Koning der Abissynen.

spijis booz ons beredde / schonk men aan ons horigheid in een offesbooz / daar af wip dronken. Wp sagen daar na een bende van lieden / die verscheidelijk gewapent waren / met dwaalf Ugandes , of Crompetters / aankomen. Wp- ter hen volgde een Wozst / die op een bonre / te loeten een lotte en swarte / Gles- fant / ('t welk heel vzeemt onder hen is) sat / en van vier Weren / die een hemel van graau damast boden hem droegen / verzeft was. Wp booz des Kon- nings hut gekomen / trad af / en toierd terstont dan een grote en treffelijke bende gebolgt. Wden trok met grote verbiedigheit zijn klederen uit / die met goudpaat deurtrocht / en met paretlen / obdermatig groot zijnde / bezwoort waren. Deze grote Wozst quam aan zijn Majesteit terst dan enig ongelijk ber- zoken / dat hy van een ander Koning geleiden had / schoon hy zelf maarstug genoech was om dat te weeten. Wdaar hy wilde de ze eerbiedigheit aan de Kon- ning betuyzen / die hen strengeliks strast als zy hun plicht niet betrachtten. De- ze Wozst dan / Aranubi genoemt / van zijn kostelijke klederen ontkleed / kleed- de zich met de hant van een leu / die zy alle moeten dragen als zy booz hun opperwozt beschijnen / met een groot zijde hemt / dat langs d'aarde sleepte. Woen hy booz des Konings Wof of hut gekomen was / begon men treurig- lijk op de trompetten te blazen. De Koning / van zijn koomst vertoittigt / der hem terstont bumen komen / vermits deze Wozst in de beriede oorzogen grote diensten aan hem gedaan had. Deze / ter aarde geballen / maakte zijn beklag hier op / dat d'ander Koning / zijn vpant / hem zijn gemalin afgenomen had / met zijn dochter / die hy aan hem had getwiger / vermits hy haar aan een groter Wozst wilde hudden / en daar boden hem noch van bierduizent poorden gouts had verooft. De Negus / dit beklag geschoot grebbende / zond terstont een Calsena uit / om de ze beschuldigde Wozst te doen komen. De Calsena vond hem onderwoeg / terwij hy naar 't Wof trok / om zich van de ze aanklag- te te zuiberen. De Wozst / die zijn beklag gedaan had / boierd ontduffschen met een kostelijk kleed / 't welk de Negus aan hem dee geben / bekleed / met een grote hoet / naar de gewoonte dan 't lant. Woen d'ander gekomen was / ontkleedde hy zich ook / en sloeg een leuhoenhuut om / en nam een steen / die een Welsman booz hem droeg tot aan de deur van 't Wof. Woch hy / de trom- petten blazen doende / toierd niet ingelaren / maar wahtre dus meer dan twee uren / 't welk een quaad reken booz hen is. Daar quam eindeljk een slaaf / die tot hem zeide dat hy in zijn herberg zou gaan / en daar wachten tot dat men hem ontbond. Wn verloop van enige dagen der de Negus hem ontbieden / en hy / zijn klederen afgedaan / en de hant van een leu aangerokken hebbende / ging ter aarde zuten / met een grote steen op zijn hooft / als een mugdabge. Daar na quam een Alicallim , of Hofmeester / die hem zijn klederen toert dee aantrekken : 't welk enige hoop van genade aan hem gaf. Deze Hofmeester / hem ty de hant geleidende / bracht hem booz zijn Majesteit / die onder een kostelijke hemel sat / en een zijde stuk / van geijfne herbte als de hemel / volgens hun gewoonte / booz zijn aangesicht had. Deze Hofmeester riep toen oberlunde : Machtigste Kaizer , ik breng hier deze Vorst , uw dienaar en onder- daan , voor u , gelijk gy my bevolen hebt. De Koning kourte toen met een Wozst / gemalin des Konings van Tigray , die onlangs in 't Wof gekomen / en heel srechtelijk met een kleet van gekronkelt katoen gekleed was. W'aange- klaagde Wozst / bumen gekomen / viel terstont ter aarde in tegenwoordigheit van d'aanklager / die terstont van de Negus boierd ontboden / en geboogt waer

sticht-
ing ban
horde
ring
twe
Wozsten
booz de
grote
Negus.

waar af hy ober deze kilaagde. Daar op d'ander zeide dat deze Dozst van Javas hem zijn dochter / en een grote menigte van zijn gout afgenomen had. De Negus beval toen aan de beschuldigde t'antwoorzen / en de waarheit te spreken. Hy / toen zijn hant op d'aarde leggende / en hem daar na op zijn hooft heffende / met d'ogen ten hemel gekeert / viel met grote dwoefheit op zijn kniejen / zonder zijn ogen naar 't aangezicht des Konings / 't welk alrijt bedekt is / te barren heren / en antwoorde : Grootste en ontzagheijkste Heer , 't is waar dat ik van deze zijn dochter Adila ten huwelijk heb doen verzoeken. Maar na dat hy haar aan my geweigert heeft , heb ik geen ander aanzock daar op gedaan , en my vernoegt met enig ander van mijn staat te doen verzoeken. Doch de moeder zelve , door enigen van haar magen geholpen , heeft haar tot my gebracht , met enige schatten , die , gelijk zy zeide , van haar eige , en niet van haars gemaals goet waren , en heeft my dus oorzaak en verlof , van haar te trouwen , gegeven , en dit met wil en believen van de dochter , die ik nergens in gedwongen heb , en die ik meer dan iets ter werrelt bemin. De Negus , de zaak overwoogen hebbende / zeide tot de Dozst Aranubi , dat hy d'ander niet zo schuldig bevond , als hy hem wel wilde maken , en dat hy hem alleenlijk verwees tot zijn gout dubbelt aan hem te betalen : maar dat zijn gemalin en dochter , met deurgeboorde lippen , in zodanig een plaats , als hy goet vond , gebannen zouden worden. De Dozst van Javas darde hier op niets anders antwoorzen / dan dat hy rijt tot voldoening verzocht. Men gaf aan hem twee maanden / en zond ter zelve tijt gemachtigden uit / om dit bonnis uit te voeren ; en de twee Dozsten bleven in 't Hof / tot dat de Koning aan hen beval te vertreken. Maar de Dozstin van Tigremahon , deernis met deze jonge juffrou hebbende / die dus verwezen was / viel den grote Negus te voet / en verzocht tot een bezondere jonst en genade dat de dochter by haar gemaal zou blijven ; en de Koningin dee desgelijks by Aranubi , op dat hy te zeden zou zijn : in boegen dat eindelijk alles dooz de tusschenhandeling dezer vrouwen gestilt wierd ; en deze twee Dozsten omhelsden malkander als goede vrienden en bontgenoten. De gemachtigden / die niets hier af wisten / hadden alree 't bonnis aan de moeder uitgeboert / en zouden desgelijks aan de dochter gedaan hebben / zo zy niet intijts was geweest / daar af 't gehele Hof verblijd was. De Negus begeerde dat men de Zwijloft met alderhande vreucht en vrolijkheit / en met gebeden van wilde beesten houden zou. Men dee dieshalven deze vrouwen dooz enige heren van 't Hof / met een zuster des Konings / halen ; en zy / gekomen zijnde / met een wit laken bekleed / en barreboets / bielen ter aarde dooz de Koning en dooz de vader. De Negus droeg toen op zijn hooft een zilbere kroon / om enige geheimenis / daar af ik geen kennis kon krijgen / schoon ik alle blijt daar toe aanwendde. Deschatten en juwelen / bygebracht zijnde / wierden van de vader aan zijn kinderen uitgebeet ; en de Negus stont / tot teken van blypschap / zijn heerschappij af / die hy ober de Dozst Aranubi had / en gaf aan hem vrijsen van een by en volkome Dozst.

Onder de gebeden der beesten / die in deze viertijt gedaan werden / was een strijt van een witte ruige Ap / gelijk een Leeu / die in een park gestelt wierd by een Serpent met zes vleugels / en veertien boeren lang. De Ap was verzien met een houte spiets / daar een scherp pjer aan 't einde aan vast was ; en zijn lighaam was met eenglad en toegemaakt bel bedekt ; in boegen dat hy in zekerheit wakkerere spzongen moogt doen. Wantom het park was geschild.

Donnis
van de
grote
Negus.

Strijden
van beesten.

schijldert boek / met stukken houten / en gespanne koorzen / op dat d'Nap / gepast zijnde / lichtelijc zou konnen ontkomen. Deze Nap grimde schrikkelijc / als het Serpent hem wilde aantasten. Men dee daar na een grote Nap kornen / die gewapent was / en op een grote Hamel zat / met een kleine speer / tegen een ander dier / dat sp Chilacou noemen / en gelijk een Wolf is / 't welk geen ander voornemen had / dan d'arme Hamel aan te tasten / en niet zijn Ridder / die in al deze stozmen schrikkelijc grimde : maar sp wierden eindelijc gescheiden. Daar na quam in 't park een kleine dappere Leeu / die / niets te bestrijden bindende / op d'aarde ging leggen. Maar zo haast hy zeker heeft / Bachouro genoemd / geheel met zijn schubben gewapent / aankomen zag / maakte hy een pffelijc gebul / en tastte dit beest met een luchtige sprong aan. De strijt duurde meer dan een uur / met schrikkelijche pogingen van weersijden ; maar de leeu wierd eindelijc meester / en doodde en at zijn tegenstreber ; vermits het bleefsch daar af heel smakelijc is. Daar na quamen de Cheger of Elefant / met de Rhinocerot , 't welk een verwoede strijt was / doch met weinig vermaak / om dat deze beesten zo grof en zwaar waren / dat sp in hun beweging geen grote behendigheid konden tonen. Daar na quam een ander slach van Elefant / van d'Indianen Gachias genoemd / in 't spel tegen vier Doggen van overmatige grootheit / van de welken hy een met d'eerste slag van zijn snuit doodde. Deze strijt gaf enig vermaak om de weertheit dezer beesten. Daar na quam de Krokodil met de Cyger / die beide malkander groot geweld aandedden. Hier op volgden twee grote Honden tegen de Targout , zeker slach van Wolf / verre van d'onzen verscheiden. De strijt was woet ; en een der Honden wierd gedoot / en de Targout gewont. Dus verliep deze dag met deze strijden ; en men vertoonde in de volgende dagen andere vermaakspeelen / die ik met stilzwingen boozpaga / om niet te lang te zijn. Dit is 't aanmerkelijcste / dat in dit hof gebeurde / terwijl wy te Barra waren ; 't welk ik verhaalt heb om d'aart en zeden dezer inwoonders beter bekend te maken. Wy bleven enige tijt in deze stat / om de Majesteit van de Negus , die daar wel haast zou kornen / te zien ; en men maakte toefel tot een heerlijche intree / om dat hy in lange tijt daar niet geweest had.

Eed en
belofte
van d'
biffen-
sche
ning.

De gewoonte is dat sp de Woest / als hy hen koomt bezoeken / doen zwoeren dat hy al 't geen / 't welk zijn boozaten en hy in hun godsdienst belooft hebben / onderhouden zal / als een enig God te dienen / niet meer dan een geloof en wet / en de Christelijche en Apostolijche Kerk t'onderhouden / gerechtigheit t'oeffenen / d'armen te verminnen / de kuisheit te bewaren / met alle macht tegen de Moren , Joden en Afgodenbienaars / kozt / tegen alle de genen / die niet in Jesus Christus geloven / te strijden ; geen oude wet te veranderen / geen andere dan gewoone munt te slaan / niet meer dan drie dagen in een van zijn steden te blijven / geen Woest van 't bloet / en de naaste om t'erben by zich t'ontbieden / maar hen in 't gebergte van Amara besloten te laten blijven / en andere diergelijche dingen. In dezer voegen wierd de Negus in deze stat met grote pzaacht en heerlijcheit ontfangen ; en wy konden hem / met al zijn hofgezin / zien trekken. Hier quam ook / gelijk ik gezegt heb / de Gezant van Portugal , met een gesoot van om trent twintig mannen / die alle op Muilen zaten / na dat sp / gelijk sp zeiden / meer dan drie maanden in 't Klooster van Bisan , of des Gezigts / in 't land van Bamagaz , aan de Rode Zee , geweest hadden / daar / gelijk men zegt / meer dan tweeduizent geestelijche mannen in

in zijn/ die in grote strengheit leben. Hy verscheen daar/ om gehooz by de Negus te hebben/ maar hy wierd tot op een andere tijt uitgeset/ bermits zijn Majesteit/ weinige dagen te Barra gewest hebbende/ in de volgende nacht van daar naar Sacanoor, drie mijlen van Barra, zou trekken: 't welk/ gelijk wy aanschouden/ dus toeging. De booztocht trok booz aan met het kriecken van de dag/ tot een getal van omtrent twintig duizent paerden/ alle onbesla- gen/ 't welk groot ongemak aan hen geeft/ deur een lant/ dat strenachtig en bergachtig is. Zp rijden gelijk d' Arabiers in d'oorlog/ en met korte stegel- repen/ en dzagen zekere houwvers/ met een slach/ van wapenen/ Perdagalzes genoemd/ ten meesendeel met twee punten. De beide woord van een groot Woest geleid/ Lichano genoemd/ dat in de Grieksche taal Licht betekent. Als deze beide in goede ordeuing boozbgeretrokken is/ dan koomt het reis- tuig van 't Hof/ onder 't welk veel lieden zijn om de hutten op te nemen/ en daar na drie duizent kokenknechten/ die de koninklijke spijs in korden/ en de drank in kleine baten dzagen/ die alle getekent en bezegelt zijn. Hier achter volgt een groot getal van Paerden/ Muilen/ Elefanten/ Afsingen/ en an- dere beesten/ die 't reisttuig dzagen/ en onder anderen vier grote Leeuwen/ gelijk Muilen/ booz een man beleid/ die niets doet/ dan roepen en tieren/ op dat zp niet van de hoop zouden afwijken. Zp zijn vriendelijk en getemt/ gelijk schapen/ en 't is breeemt om deze beesten te zien eten/ aan de welken hun be- stierder/ om ons te bemarken/ een deel van een schaaap booz/ hun hol aan een tou hing/ 't welk zp alle vier aanzagen/ en daar na gingen leggen/ als of zp wisten dat zp hun deel wel zouden krijgen. De eerste/ die honger had/ kreeg met twee of drie luchtige spjongen dit vleesch/ dat zo hoog als een spies hing. Toen deze toefel van zeven of acht duizent hoofden boozb getrokken was/ quamen twaalf of vijftien duizent boetknechten/ met hun bogen/ pijlkoers en Alfangen/ van een/ die zp Abagarindas noemen/ beleid. Daar na volg- de een ander getal van ruiters/ en de hoop van 't heir in een schone ordeuing/ met het gebzuig van veel trompetten en fluiten/ die booz gingen. Op de zij- den gingen twaalf of vijftien duizent busdzaegers/ als een halve maan/ met hun houwvers/ en een zeer lange bonnet/ die zp gebouwen dzagen/ en die hen op de schouders hangt/ en dieshalven lastig om te dzagen is. Als dit groot heir/ 't welk in tachtig of honderduizent mannen bestaat/ boozb getrokken is/ dan volgt de Majesteit van de Negus, die wy toen niet konden zien. Hy quam daar na in de kerk met een standaart/ die booz een Betenega op een Elefant gebzagen wierd. Deze standaart is een stuk zijde/ met het afbeeldsel van een enkel kruis. Want het is aanmerkelijk dat men in geen kerk der Abissynen onze Heer aan 't kruis genagelt ziet/ en zp geven tot reden dat wy niet waerdig zijn om hem in zijn lijden te zien. Booz dit Daandil gaan om- trent vijftig Priesters/ die stichtelijk zingen/ en vier bisschoppelijk gekleed/ die een gewijd stuk dzagen/ 't welk zp de Tabuto, of autaarsteen noemen/ ta- melijk groot en vierkant/ de welk de Negus gebzuikt als de Masse gedaan word. Booz dezen gaat een ander/ ebeneens gekleed als deze vier/ die/ ach- terwaarts gaande/ d'autaarsteen bewieroken. Daar na volgen de standaart/ en omtrent vijf hondert Edelingen/ alle te paert/ met grote witte zijde hem- den gekleed. Een deel van deze hoop word Calsena genoemd/ die als ampt- lieden zijn/ en waerdig staan om 't bevel van de Woest te volbzngen. Na dit alles ziet men een hoge hemel/ met fluiten en speltuig berzelt/ berflijnen/en

Optocht
van de
Negus. en
zijn gro-
te macht
en heer-
lykheit.

een man / op een Elefant zittende / die zo Licadono noemen / en die / een knods van goud en vergult zilber in de hant hebbende / d'opperste van dit gezang en gespeel schijnt. Daar zijn vier Dozsten / die de hemel van de koningin op hier van de hoogste Elefanten / die men binden kan / draagen / flechtelijc gekleed met huden van leeuwen ober 't hemt / en met grote hoeden op 't hooft. De koningin is in een draagseetel / en heeft gewonelyk een klein kint tot haar vermaak in haar setel. Zo heeft in haar gestoet een grote menigte van draagseetels / wagenen en andere pracht. Men ziet daar na een man / die op een groot paert zit / dat met Ajofar vertiert is / zekere stoffe / die van de boom ban Areca hooft. Deze man word Agaridan genoemd / en roept dikwijls Tacar en Etefra, dat is merkt op, en maakt plaats. Daar na volgen drie- hondert Elefanten / kostelijc bekleed met vellen van Zeeuwalven / met vellen van Krokodillen geboejert / die meer dan vier of vyfshondert ponden wegen / en daar men niet geen hantbus deurschieten kan. De eerste / die voor aan zit / is met een sluweel laken / met goud deurbzocht / bedekt; en de geen / die daar opzit / draagt aan 't einde van een Indiaansch riet een baandel van een leeuwenhuid. Een derde zit op de hals / om 't heeft te geleiden / 't welk twee stalle banden aan de baaktanden heeft. Hun draagtuig is met pzeze ketenen vast gemaakt; en vier mannen zonder hun bestierder konnen bequame- lijk daar op trekken. Zo noemen deze bestierder Digali, die met een harde huid gewapent is / en in d'oorlog een trompet of hoozt heeft / die hy in 't oor van 't heeft steekt / om dus zijn zin aan 't heeft / dat van 't groot gedruis niet horen kan / bekent te maken. Daar na volgen veel wagenen van vier en zes raders / die met grote pzeze banden verzien zijn / en van Paerden / Muilen / en andere beesten voortgetrokken worden / om 't reisttuig van 't heer te voeren. Deze wagens worden ook tot versterking van 't leger / en tot tegenweer tegen d'Elefanten gebruikt / die / in 't begin verwoed zijnde / grote mooyt bedryven. De vijanden verzoogen zich somtijts daar tegen met brandende hou- ten / die zo hen voor d'ogen / en voor de boeten werpen / de welken hen zo ver- schrikken / dat zo zich naar hun eige volk op de vlucht begeben. Maar zo / van deze wagenen / die wel gewapent zijn / en van 't krijgsvolk / dat in d'oor- log wel geoefent is / versterkt / houden stant in de strijden. Daar na komen omtrent tweeduizent boetknechten / met hun bogen / pijlen en zwaarden / die hozt en breeet en goet van heer zee. In 't midden van hen gaan twaalf mannen / in 't wit gekleed / d'Ariaren, dat is d'Apollelen, genoemd. Hier aan volgt een Dozt / die op een witte Elefant zit / en aan zijn speer een baandel van een leeuwenhuid draagt / die met grote statigheit voortgaat / en van tweeduizent paerden gevolgt word / de welken tot aan de knieën met stoffen bekleed / en aan 't hooft met een harde dubbele huid gewapent zijn / behalven d'oren / die uitsteeken. Deze Dozt / die de beleider hier af is / word Betudere, of Dekt- oberste genoemd / en is met een hende van staatsongens van de Negus, die zo Legameneos noemen / verzelt. Daar na volgt een groot heer / Alicassin ge- noemt / die op een schoon paert zit / en van tweeduizent ruiters gevolgt word / de welken met zwaarden en houte rondassen gewapent / d'Edelingen der lijf- wacht van de Dozt zijn / en Chumali geheten worden. Hier na hooft een ander heer / die op een Elefant zit / met twee mannen te paert / die voor uit rijden / en dikwijls imbrant, imbrant, ruimte, ruimte roepen. Achter de- zen komen tweeduizent kamelen / die per twee mannen draagen / de welken

met

met halve spieffen / en met rondassen van hard leer gewapent zijn. Daar na komt een ander te paert / die een ander baandel van een leeuwenhuid draagt / gelijk ik hem zag booz de Koning van Angotera , met vierduizent ruiters verzelt. Deze Koning doeg een zilbere knods / en had op hem vier staatsjongens / die te paert zaten / en blootschoof waren / Laga Menegus genoemd. Achter dit alles zag men twintig statige oude mannen / met grote lange rokken / die hun paerden bijna geheel bedekten / en daar na 30 veel volk te voet / als huisgenoten van deze Enachagora , die Geneesmeesters / Wijsbegerigen en Raatslieden zijn. Men ziet daar na een kostelijke hemel / daar goud en zilver aanhangt / en die van vier Heren / met veel ruiters / gebzagen word / daar niemant onder is / met vier Betenegus , die knods van bergult zilver dzagen / en dit alles met verscheide snarenspeelen verzelt. Hier op volgt de Koning van Tigray , in groot gezelschap / met zijn standaart / en hier achter d' Abuna , of grote Patriarch , met zijn vier Licanaten of Prelaten , die een Tabuto , met de Logatera , dzagen / en al wieterkende voortgaan. Daar na komt de Baldaguin , of hemel van de grote Negus , in 't gezelschap van zijn Dorsten. Twee Koningen / die te voet gaan / houden de breidel van zijn paert / twee zijn aan de stegelpen / en twee anderen aan d' achterste voeten / alle met witte zijde hemden gekleed / die op Aroila noemen / en de Dorsten met de leeuwenhuid daar over / 't welk aan niemant veroorloft is / dan aan de genen van koninklijk bloet / of aan weinige anderen booz grote jonst. De Negus , onder deze hemel op een kostelijk paert zittende / houd zijn aangezicht met een zijde sluper bedekt / en vertoont zich niet meer dan vier malen des jaars aan zijn volk : en op vertoonde sich eertijds niet meer / dan op Paasschen / en op Maarsdag / als op ope hof hield. Maar na dat men de doot van de Negus Nahut 30 lang verborzen had gehouden / is deze gewoonte verandert / en in de Raat besloten dat op sich viermaal des jaars / op de Vierdagen / vertonen zou : en als dit gebeurt / 30 betoont het volk 30 grote bipschap / even als of God aan hen verscheen / want deze Dorst is zeer gerechtigt / barmhartig en meedogend / en deelt zijn inkomsten in drie delen / 't een booz zijn huishouding / 't ander booz de Kerk / en het derde booz d' arme Weduwen / Wezen / en andere behoefte menschen. Op doet ook veel gasthuizen / met grote inkomsten / bouwten.

Deuch-
den
van de
Negus.

8. Woestheit van de Goragers , die van de Koning der Abissynen verwonnen worden , de welk een heerlijke zegepraal daar over houd. Tafelhouding van de Negus. Koomt van een Gezant uit Spanjen , die tot verscheide malen voor de Negus verschijnt.

Wat trokken van Barra naar de stat Barua , om de Negus , en d' intree / die op daar zou doen / beter te zien : want op had een verwinnung op de Sol-
daan van Gorago verkregen ; een volk 30 woest en onbesuift / dat men van al de genen / die men gebangen krijgt / niet een in 't leven kan behouden / om dat op / gebangen zijnde / aan een weinige bergift ruiken / en terstont / of haast daar na sterben. Op wierd in deze oorlog heel tijdiglijk booz de Koning van Tigray geholpen ; want op zou zonder hem de neerlaag gekregen hebben tegen deze Goragers , doorbijanden der Abissynen , die van hen Israëlieten genoemd worden. Op / hen geslagen hebbende / belegerde hen in hun stat Tamar , die met sterke muren en goede grachten verzoort is. Op hadden werpruifingen

Onbesuift-
heit
der Go-
ragers,

die van
de Koning
van
Abissy-
nen be-
woonen /

en be-
delgt
woorden.

van grote stukken houtz gemaakt / en met touwen en raders gespannen / die / afgeschoten zijnde / zo grote kracht afgaven / dat 3p een schip omgeworpen en verplet zouden hebben. De Negus wilde diesshalven niet zo haast de stat besto-
men / als hy de gracht gebult had / ja hy zou haar zwaarlijk gewonnen heb-
ben / zo hy niet een van Genua in zijn dienst had gehad / die dooz een mijn een toren dee springen ; 't welk een grote opening maakte. Deze volken / als ber-
woed geworpen / en lieber sterben willende / dan tot dienstbaarheid gebacht
zijn / seiden hun vrouwen en kinderen in 't spits van de storm. De stat wierd
eindelijk gewonnen en berwoest / en al d'inwoonders gedoot / vermits wie-
mant zich in genade wilde overgeven. De Negus boerde de gemalin en kinde-
ren van deze koning wech / en / hen overreden willende dat 3p hy zijn gema-
lin zouden komen / en dat hy de dochters rijkelyk uithuizen zou / bond de
moeder en een der dochters dooz vergift doot op d'aarde leggen. De Negus
gaf d'andere dochter / die bolmaaktelyk schoon was / en geen lust tot sterben
had / aan zijn gemalin / die haar kostelyk dee kleeden / en bziendelyk onthalen /
om haar te verblijden.

Beschry-
ving van
de zege-
praal
des ko-
nings
der Abis-
synen.

Toen de Negus , na deze bertwinning van Gorago , in de stat Barua zijn in-
tree zou doen / hadden de stedelingen / onder andere sierelyke vertoningen / een
grote Pyramide van hout doen oprichten / geheel met granaten bedekt / die
van menschen handen gemaakt waren / of dus uit de Wijn quamen / en van vier
reuzen ondersteunt. Men zag daar ook een koninklyk Hof / met verscheide ge-
bels / en schulpen daar in / in de welken beeltenissen van vrouwen stonden / die
met gout / zilber en lebendige vertwen kostelyk bertiert waren. Daar stonden
meer veel zegetekenen / en op de bloet van de stat / Morabo genoemd / een burgt
met de beeltenissen van een Elefant / en van een Rinocerot. D' Elefant was
bol van konstburen / en de Rinocerot was inwendig met raders gemaakt /
die water optrokken / en dat tegen d' Elefant wierpen. Dit alles stont op palen /
daar men 't buur met grote behendigheid aanbacht. Want 3p hadden van
d'oever tot aan d' Elefant verscheide touwen doen spannen / die bol van kleine
vierkante buffekruitz ballen bevangen waren. Deze ballen / met buur aange-
steken / blogen als een blixem van d' Elefant ; en men dee ter zelbe tijt de raden
van de Rinocerot ook gaan / die zo veel water tegen d' Elefant uitwierpen /
dat de ballen van 't buffekruit geen werking konden doen / om dat dit buur niet
tegen 't water bestaan kon. De Negus en zijn geheel Hof schepten groot ber-
maak hier in ; en dit verdoez een deel der dwoesheit van deze arme gebange
Wozstin / die groot vermaak in de strijt dezer twee gemaakte dieren schijp ;
't welk meer dan twee uren duurde / tot dat 3p beide zo hard tegen mal hander
bosten / dat het gebou / daar 3p op stonden / om verre stozte / en alles in de
bloet viel / tot groot vermaak van pder : in boegen dat men dus de dag ver-
sleet. De Negus ging 's anderendaags in de Wisse ; en hy wierd toen van
al 't geskut in de stat / en van veel konstburen gegroot. Toen hy uit de Wisse
weckerde / en zich aan tafel zou begeben / quam hy hem een bzeemt Wozst /
die / booz de boeten van zijn Majesteit neerballende / van hem verzocht dat hy
de gebange Wozstin aan hem zou geven / of haar op losgelt stellen. De ko-
ning / hem ziende / was verbaast van dat de lijfwachters hem dus hadden la-
ten beurgaan ; 't welk heel bzeemt en ongemeen onder hen is. Hy bzaagde
echter wie hy was / en kreeg tot antwoordt / dat zijn lant aan 't Lantschap van de
Barnagus , dat is van d'opperste hoofzman , en naar de noortzijde aan Gansrila
en

Verlof-
ving van
de ge-
bange
Wozstin
verzocht
en ber-
kegen.

en Dafrila paaide, en dat d'overlede Vorst van Gorago deze Vorstin, zijn dochter, Estagel genoemt, aan hem ten huwelijk had gegeven. De Negus dee terstont de gebaene Dozstin roepen / die / deze hzeemde Dozst kenneende / begon te wenen / en tot de Negus, en tot de Koningin zeide / dat zy, zo zy niet gehoopt had haar gemaal weêr te zien, niet in 't leven gebleven, maar met haar moeder en zuster gestorven zou zijn. De Negus, hun bierige liefde ziende / liet haar los / en ontsloeg hem noch van enige schatting / die hy aan hem schuldig was / en die hy tot een gift aan des zelfs gemalin gaf / met veel andere geschenken.

De Negus is 30 prachtig in zijn tafelhouding / als eenig ander Dozst ter werrelt / om 't wonderlijk getal van amptlieden. Wy zagen dit alles / en onder andere aanmerkelijke dingen drie staatjongens / met gefrijeert goud gekleed / eben als een bed / dat top in een hoek van de kamer zagen / 't welk / gelijk ik geloof / dat van de grote Negus was. Deze drie jongens brachten op de tafel drie schuttels van zwart hout / 't welk 30 Euate noemen / eben als onz ebbenhout / dat om zijn eigenschap hoog geacht is : want het bzecht in stukken als men vergift daar in doet. Deze schuttels waren half bol / te wten een van zekere peren / die / in twee stukken gesneden / de gebaante van een kruis inwendig vertoonden / 't welk een wonderlijke aart van deze vrucht is. De tweede was halfbol van gloeiende kolen / en de derde half bol van asch / en dit alles om Christus lijden / de doot en helle te vertonen. 't Oberige van de dienst was heerlijk / 30 in de wijze / als in d'uitgekoze en welbereide spijsen / die met een zoete en aangename reuk verbult waren. De hemel boden 't hooft van de Dozst was van de zeibe stoffe / als 't bed / en de klederen der staatjongens. Daar waren noch anderen / die verscheidelijk / maar alle kostelijk gekleed waren / en pder twee verscheidene klederen aanhadden / van de welken 't een langer dan 't ander was. Wy zullen van 't oberige wijder handelen / als wy verhalen d'ontfangenis des Gezants van de Koning van Spanjen, Don Francisco Lopes genoemt / aande grote Negus gezonden / om verlof te verkrigen ban enige bestingen op de kusten te bouwen / 30 tot boozdeel van de koophandel / als tot bozdering van de godsdiens. Hy was in Afrika geland / by de bloet Souak, niet verre van een klooster van de heilige Geest. Wy hadden hem in onze weg gebonden ; en hy was met ons getrokken tot aan d'uitgang van deze bloet / daar wy hem aanlant zetten / by de kerk of 't klooster van de heilige Geest / 't welken der booznaamste bestingen des Konings van Ethiopien is / daar hy enige dagen bleef / om zich te verbarfschen. Hy koos sedert de weg van 't Hof / daar hy meer dan vier of vijf hondert mijlen lants deurtrokken moest / en noch was 't geluk booz hem dat het Hof niet verder was ; want hy kon meer dan zeven hondert mijlen getrokken hebben / eer hy daar gekomen zou zijn. Hy / zich in dit klooster van vrachtbeesten booz hem / en booz de zijnen / die omtrent beertien of vijftien waren / verzorgt hebbende / quam / gelijk hy sedert aan ons vertelde / in een andere kerk of klooster / zeven of acht mijlen van daar / maar met ongelooftelijke hommer / vernits de beesten niet met hun last honden gaan : in boegen dat de lieben hun reistuij meer dan twee mijlen verre zelven moesten dragen. Hy wierd in dit klooster / naar sint Dominicus genoemt / beleefdelyk ontfangen ; en hy verwisselde daar van vrachtbeesten / vernits d'anderen 30 afgemat waren / dat 30 niet meer booz honden / om dat men in die landen geen kennis heeft van de boeten der Paer-

Tafel-
houding
van de
Negus.

Koomst
van een
Gezant
van
Spanjen.

den met hoefszers te beslaan. Hy / tot vertrekken gereet / wist van een gedurige regen zodanig overbullen / dat hy by na een maant moest blijven / om dat alle bloeden en beeken overgebloeit waren. Hy / sedert zijn weg verhoorden / trok deur een groot lantschap tot aan 't lant van de Mongibir , daar hy de Koning van 't lant bezocht / die ziek was / en hem wel en heetlyk onthaalde. De Gezant bood hem zijn geneesmeester in zijn quaal aan / en kreeg tot antwoord dat de Heer / die de quaal aan hem had gegeven / haar ook genezen zou. Hy kreeg van hem zijn zoon / en vachtbeesten / om hem tot in 't Hof te verzellen. Hy vond onder weeg veel andere kerken / en vergachtige en onaanname landen / en quam van daar in 't lantschap van Tigremahon , dat den Negus onderwoopen is / en vijf Koninkrijken onder zich heeft / daar hy honigwijn / die men in grote oeffhoopen doet / begon te drinken. Hy quam daar na te Calafen , en in veel andere landen / en eindelyk by Barra , daar 't Hof was. Wy / de hooft van deze Gezant verstaande / quamen hem eerbiedighly groeten ; en hy betoos weer grote bzienschap aan de Heer de la Courbe , als d'aanzienelykste van ons / maar altyt met de Spaansche achtbaerheit. Doch de Heer de la Courbe beinsde dat hy dit niet merkte / om dooz zijn behulp de Negus te zien eten / 't welk tot aan die tyt noch niet geschied was. Maar de Gezant / verwaant en opgeblazen / volgens d'aart zijner lantgenoten / trachtte niet daar na / schoon hy 't / van wegen zijn ampt / lichtelyk verkregeu zou hebben. De Heer de la Courbe , van die kant geen hoop ziende / onthaalde een Hofmeester van d'Abuna zo wel / dat hy aan ons belooftde dat hy ons de Negus zou doen zien eten ; geliyk hy twee dagen daar na dee / en ons in 't Klooster van Arania vacht : want de Negus blijft zelden onder hutten / als hy kerken of Kloosters bind / daar af dit lant wel verzoegt is. Wy zagen dan daar deze Dozt op de boozverhaalbe wijze eten.

Wat de Gezant aangaat / de Negus , van zijn hooft verwittigt / zond een grote bende van ruiters hem te ontmoet / om hem t'ontfangen / en had omtrent acht dagen te boren een grote Serami aan hem gezonden / om hem te verzellen. Toen zy gezamentlyk in 't leger gekomen waren / wezen zy hem ter herberg in een hut van lijntwaat / daar mee de Gezant niet wel te vreden was / als of zy booz zijn staat niet betaamde ; doch hy verbooz enigfins zijn misnoegting. Maar de Serami , iets daar af bespeurende / vacht zijn onschuld by / en zeide dat hy niet slechter onthaalt wierd / dan de Dozt zelf / die geen beter herberg had ; 't welk de Gezant tot volle bernoeging vacht. Zy zonden toen aan hem lijftocht booz hem en booz zijn volk. Hy kreeg in drie dagen geen gehoor : maar ten einde van de derde dag dee de Negus hem booz de boognaamste zijner edelingen en amptlieden halen. Hy / in 't Hof gevacht / ('t welk toen in een grote kerck was) en booz de Negus gekomen / bond hem zitten opeen bed / dat met goude en zilbere lakens bedekt was / en aan de hoeten vier staatsjongens / met de selve stoffe gekleed / die alle blootschoof stonden / en pder een onstefke sakkel in de hant hadden / bemitst het nacht was. De Gezant / zeven of acht schreden van hem zijnde / betoos aan hem grote eerbiedighheit / en boog zich zeer laag booz ober in plaats dat d'anderen daarde kuffen. De Negus , de zijde van zijn aangezicht een weinig openende / vzaagde waar de geschenken waren / die de Koning van Spanjen , zijn meester / aan hem gezonden had. De Gezant wilde hier op antwoorden / en volkome gehoor hebben ; maar de geen / die hem geleidde / zeide dat hy toen niet kon / en dat het booz die tyt genoeg was

De Gezant ver-
schijnt
booz de
Negus,
tot ber-
scheide
malen.

was dat zijn Majesteit hem gezien had / en dee de brieven overleeveren / die door een taalman gelezen wierden. In de volgende dag / omtrent ter middernacht / wierd de Gezant weer op de selve wijze onthoden. Hy bracht toen het geschenk mee / dat in stukken zijde / speerpen / en in enige kostelijke wapenen / die tierlijch gemaakt waren / bestond. De Negus, hem weer wech zende / zeide dat hy haast bescheit aan hem geven zou. In de volgende dag der de Koning hem weerhalen / en hield hem ter middagmaal by hem en by de Koningin ; doch de Koning zat een weinig van hen af. De eerste gerechten / die hen voorgezet wierden / waren drie goude schuttelen / d'een vol vuur / d'ander vol asch ; en in de derde waren drie van deze wonderlijke peren / daar of ik alreer gesproken heb / in de welken / opengesneden zijnde / men een tierlijch kruis ziet : en deze drie schuttelen zijn een afbeelding van de verlossing / doot en eeuwige pijn. Daar na wierden zy met alderhande kostelijke en lekkere gerechten voorgedient. Toen deze Gezant enige maanden in dit Hof getweest had / gaf de Negus aan hem een brief door zijn meester / schoon zy niet gewent zijn brieven te schryven : want zy zenden alleenlijk hun boden / die hun begeerte met de mont zeggen : maar de Gezant porde zelf hem hier toe / en hielp hem deze brief maken / gelijk hy my lange tijt daar na vertelde / toen ik hem te Granade in Spanjen vond.

Voorts / deze Kaizer behoeft niet veel tot zijn huishouding. Want zijn volk geeft / boden 't goud en zilber / dat het tot schatting aan hem betaalt / noch amber / muskus / ribette / gesteenten / en alderhande spijzen en boedsefen aan hem : in boegen dat hy niet veel gelts behoeft / behalven tot de betaling zijner amptlieden en dienaars / die hun betaling in ongemunt goud en zilber ontfangen / 't welk men by stukken aan hen toebrengt / boden de lijfstoelt / die men dagelijks tot hun onderhouding aan hen geeft.

9. Beschrijving van *Mongibir*, en van d'aart en godsdienst der volken. Misbruik der vrouwen. Hofhouding van de Vorst. Zijn huwelijken. Gelegenheit van *Bigen*. Wandel van des Konings vrouwen. Opvoeding van des Konings kinderen. Boertige plompheit van een boer. Hoge berg. *Molgas*, een stat, van Joden bewoont. Verscheide landen. Wijze der huwelijken.

Wat *Mongibir* aangaat / daar af ik gewach gemaakt heb / dit lant / welks hoofdstat *Scanfuran* genoemd word / is den Negus onderworpen / en paalt aan 't lantschap van *Calafen*. D'invwoonders zijn middelmatig van gestalte / en geel van verwe ; 't welk oorzaak is dat zy de bzeemdelingen / die zy schoner dan hen achten / beminnen / doch zo hun getal klein is. Want zy zijn zeer ergwanig / blode en versaat / en schrikken op de slag van een hantbus / die zy een duivelsch ding noemen : ja zy heten de genen / die deze busen niet dragen / *Hocalik*, dat is bzoorn man. Zy zijn in gedurige oorlog tegen de genen van *Calafen*, om dat dezen Christenen zijn : want zy zijn afgodendienaars / en aanbidders de zon ; en de Negus heeft hen nooit horen bezedigen / of tot de Christelijke Godsdienst brengen. Zy geloven / onder hun andere dolingen / dat de zielen na de doot in andere lichamen overgaan / en bewijzen grote bzeemtschap aan de bzeemdelingen / vermits zy zich inbeelden dat zy van hun

Scanfuran, de hoofdstat van *Mongibir*.

Mart en zeden der volken.

Hun godsdiens.

hun magen zouden kunnen zijn. Zp wanen echter dat zp niet in de lighamen der gener van Calafen en Suechan kunnen komen / om dat zp Roumarans, dat is Christenen, zijn. Zp zeggen dat d'aarde tot woefsel gemaakt is / en dat men de Schepper beracht / als men al 't geen / 't welk zp booztzyngt / niet gebzuikt. Als men van 't Koninkrijk der Hemelen tot hen spzeekt / dan zeggen zp dat het de woning der goden en verlichtelingen is / en niet der menschen / welkers zonden God niet deelachtig wil wezen / om dat zp onwaerdig zijn tot zo heilig een plaats te genaken : 't welk aantwist dat zp eertijds meer kennis van de Christelijke godsdiens hebben gehad / schoon wy in al de tijt / die wy onder hen reisden / nooit enig boek of geschrift / dat eenig bewijs van 't Christelijk geloof kon doen / gebonden hebben. Zp bidden de reizigers by hen te komen herbergen / en gebieden aan hun vrouwen hen te berzellen / terwijl zp zelven op de jacht / of uit visschen gaan / om hun gasten wel t'onthalen. De vrouwen liefkozen hen / en achten zich gelukkig zo zp van de vzeemdelingen een hint kunnen krijgen / 't welk / ter werelt komende / Gilchaquillan, dat is zoon der Zon / genoemd word / en dat / groot getworden / in dienst van de Woest geraakt / die volkomentlyk uitzegt dat dit de middel is om zijn volk met deuchdelijke lieden te vermeerderen. Dat meer is / de vrou word daarom van haar gemaal meer geacht ; en de Woest zend aan haar hint / zo 't een zoon is / een kleine goude of zilbere slang / als een oorhangsel / 't welk hem tot zulk een hoedamigheid zyngt / dat hy tot het ampt van Benchaye, de tweede na de Koning / kan geraken ; en indien 't een dochter is / zo word zp aan eenig man van hoge staat gehuwet. Woorts / zp hebben geen afgoden in hun kerken / daar zp op de hoge vierdagen vergaderen / en / in 't ronde danssende / lofsangen ter eren van de zon zingen / zonder iets booz haar ondergang t'een. Zp erkennen een plaats / daar de quaden / sommigen zwarelijker dan d'anderen / naar mate van hun zonden / na dit leven gestraft zijn. Zp hebben geen wyder kennis / en zijn zonder brieven en geschriften / eنبoudig / licht te bedziengen / met weinig tot het leven veruoegt / en konnen 't voorbeeld / dat het lant hen geeft / om te handelen / niet gebzuiken. Zp zijn zo gemeenszaam / dat zp al 't geen / 't welk zp hebben / mildelyk aan malkander meedeelen / en zo ruw en plomp / dat 'er veel dingen zijn / die zp niet kunnen noemen ; ja zp konnen een mijl van daar malkander niet verstaan. Al hun handeling bestaat in honigwin / die men van Suechan en Calafen tot hen zyngt / en aan huden van wilde Osfen en van Elfanten verwoisfelt / die zp te Bigen verkopen. Woorts / zp zijn zo trou in hun handeling / dat zp van geen leugenen weten / en 't geen / 't welk zp geloben / oprechtelyk onderhouden. De toeweegeen tot het lant zijn gebarelyk / uit oorzaak der verscheide volken / die men daar vind ; maar de Koning doet streng recht daar ober / als zp gebangen zijn / en hen van de wilde beesten / die hy in zijn parken boed / versind.

Mis-
bruik der
vrouw-
heit.

Hun een-
boudig-
heit.

Hofhou-
ding van
de Woest.

Deze Woest houd zijn Hof in goede ordening / en is gewonelyk verzelt met vier hondert stryfbare mannen / die hy uit een van zijn lantschappen krijgt / Marat genoemd / dat naar de zuidzyde aan 't Koninkrijk van Couran paalt ; 't welk warelyk niet groot is : maar d'inwoonders zijn echter zeer vermaart om hun getrouweit. Hy heeft altijt by zich vier hondert rustige mannen te paert / en zijn stal verziën met duizent paerden / die stil staan / om dat zp by na altijt sonder hoefszers zijn / en dikwijls 't hoozn van hun voeten bederven. Woort hem gaan bystig andere ridders / die zp Jormamy, dat is d'eerste wacht / noemen /

noemen / die met katoensijndmaat gekleed zijn / en hoog en pjl in de hand dragen. Daar na volgen noch vijftig ridders / met een katoene kiasak gekleed / die met verscheidne berwen geschildert is / en daar ober een manteltje van zijde naar de wijze der tapijten van Mecha. Zp dragen op 't hooft een hoet / als een mijter gemaakt / en aan de gozdel kleine stalle ballen met drie punten / daar mee zp zeiden mislaan / en aan de zadel een scharp pzer als een spiets. Zp worden Mameitegaïke, dat is beschermers des konings / genoemd. Deze twee henden gaan in 't belt omtrent een hoogscheut weegs voor de Wozst / en hebben in 't midden van hen vijftig Elefanten / die met zijde tapijten kostelijk vertiert zijn / en pder drie of vier mannen dragen / met grote bogen / en pijlen van drie ellen lang / met Ethiopische Bonnetten op 't hooft / en schoenen van tou gemaakt / aan de voeten. Daar na volgen vijftig andere ridders / die op witte paerden zitten / met zilbere knodsen / die kostelijk gewerkt zijn / en met rode Bonnetten op 't hooft / die tot op de schouders hangen. Men noemt hen Govaïke Sumimara, dat is breezende Raat van de Wozst. Dezen worden beschut van hondert anderen / die wel opgezeten zijn / en veel pluimen dragen. Hun paerden zijn gewapent met huiden van Beren / Leeuwen en andere beesten / en met kleine pluimen bezoomt. Zp dragen de hoog op de zijde / en een lange knods in de hant. De leste vende bestaat in de genen / die zp Mameïreke Chulbik, dat is ijswachters / noemen / met een grote stok gewapent / daar aan 't einde een steen is / die gelijk een scheermes snijdt ; 't welk het gebarelijks te weer is / dat ik na de buffen gezien heb. Een van hen draagt des konings blag / daar de zon in geschildert staat. Hier achter volgt de koning / byna gelijk de Govaïke Sumimara gekleed / met een Bonnet op 't hooft / die met witte taffetas omwonden is / 't welk tot op de billen van zijn paert hangt / met veel afbeeldsels / om de treffelijke daden zijner voorzaten te vertonen / en om de begeerte zijner volken te vernoegen / die vermaak scheppen in edelmoedige Wozsten gehad te hebben.

De grontmetten van dit Rijk verplichten de koning tot drie vrouwen van zijn staat te trouwen / zonder in te zien of zp dochters van breezende Wozsten / of van strydbide godsdienst zijn / vermits zp achten dat een goede vrou altijd de wil van haar gemaal tot haar regel moet nemen. Indien zp anders willen leeden / zo worden hun kinderen onbeguaam tot d'erffenis van de kroon verklaart / en moeten zich met zeker jaargelt vernoegen / en de geen gehoorzamen / die tot koning gekozen is / de welk misschien hen gehoorzaamt zou hebben. Doch dit verschil wordt zelden gebonden ; en men heeft hier af geen geheugenis by hen ; van van zeker Chapularin, zoon van Jazalga, die van zijn moeder geleert had de Duivel aan te bidden ; 't welk veel beroerten in deze staat / en de doot van de moeder / met negen van haar zonen / veroorzaakte / toen men de zoon van de leste vrou tot koning verkoos / die zijn volk zo wijfelijk beheerschte / dat men na zijn doot een beeltenis op de markt voor hem opreclitte / daar men 't noch in de stat van Bigen ziet. Deze stat is zeer sterk / en met vaste bolwerken voorzien / en heeft in alle straten pzere ketenen / die men in de noot gebuikt. Zp is met grote grachten omringt / en legt op een vermaarde bloet / Gembir genoemd / die veel visch heeft / de welk zp met schuiten visschen / die zp Peragova noemen / en van riet gemaakt zijn. Zp gaan / gelijk in 't koninkrijk van Caramel, met strozzuggen ober de beeken. De vrouwen gaan onbeschoomdelijk oberstraat / en dragen een Arabisch kleet / welks mouwen half afgesne-

Wijf-
ken van
de Wozst.

Gele-
genheit
van
Bigen.

den zijn / met een kostelijke gozdel / daar de rekenen van gesjutot en ongesjutot aanhangen. Zp houden jarenlijks dze maanden lang gemeenschap en koophandel met de genen van Suechen, uit oorzak van 't geen / 't welk aan de stat van Menite gebeurde / toen zp al de vrouwen wechvoerden / die zp sedert / booz 't bebel van de Koning des lants / weer wechzonden / zonder hen in hun eer te verongelijken / 't welk een treffelijke daat booz een barbarisch Koning was.

Handeling.

Zp krijgen groot gerijf uit het lant van Suechen, gelijk ook van Couran, en Marat, daar oberbloet van honigwijn / graan / beesten / visch en uitmunten de bzuichten zijn / die men / zonder enige schatting te betalen / te Bigen bzingt. De vrouwen des Konings / zich berlustigen willende / zitten op wagens / en zijn alle dze eben eens gekleed / gelijk dze zusters / zonder d'een boden d'ander uit te steken / en beminnen malkander / en leven in eendzacht / 't welk wonderlijk is. Zp zijn van dze der booznaamste Heren verzelt / die / zeven of acht schyeden booz hen / met een stok in de hant / gaan. Deze dze vrouwen dzagen kramissen van bloemen en gesteenten / 't welk een wonderlijke glans afgeeft / zijn ongedekt van aangezicht / en hebben oorhangfels en armbanden van kostelijke parrelen. Als zp de Koning ontmoeten / treden zp af uit hun setels / en boozt daar weer op / zonder enig ander gebaar te maken / als of zp hem nooit gezien hadden. Hp ziet hen aan / en gaat boozbp / en dze der booznaamsten van zijn gestoot treden van hun paerden / en kussen de setels der Koninginnen / die enige woozden tot hen sprekken / en daar na stijgen zp weer te paert. Ik heb dikwijls naar 't geen / dat men tot hen zeide / gebzaagt / maar nimmer zeker beseit daat af gekregen.

Opvoeding van des Konings kinderen.

De koninklijke zonen worden in 't lantschap van Marat opgeboed / bp wijze en verstandige lieden / om hen in de gehoorzaamheit des Konings op te bzingen / die zp eenmaal des jaars bezoeken. De dochters blijven bp hun moeder / daar zp verscheide werken leren maken / die van de Koning aan de booznaamste Heren van zijn Hof geschonken worden / de welken des Konings dochters trouwen / en pter twee andere vrouwen mogen hebben / die echter minder dan des Konings dochters moeten zijn ; en in dezer voegen komen zp tot Benchaye, 't welk het grote ampt na de Koning is / verkozen worden. De dochters der Groten worden allenliik aan dappere en deuchdelijke lieden uitgejutot. 't Hof van deze Wozi is wel geregelt / maar 't volk grof en plomp. Deze Koning / op zekere tijt een van zijn lantlieden ontmoetende / die visch droeg / bzaagde wie hp was / en kreeg antwozt met weinige eerbiedigheit ; en toen men tot de boer zeide dat het de Koning was / wierd hp zo verblijd / dat hp hem al de visch aanbod / en den Koning / die zulks weigerde / met gewelt wilde aandzingen : ja hp maakte hem daar mee noch vuil aan zijn koninkliik kleet. Doch de Koning / hier mee lachende / dee een geschenk aan hem geven / en in 't Hof komen / daar hp sedert niet uit wilde gaan.

Boertige ploupsheit van een boer.

Enige dagreizen van Bigen, naar 't lantschap van Marat, aan de westzijde / is een berg / die / gelijk het schijnt / in hoogte de berg Pico van Canarien overtreft / en nimmer zonder sneeu gezien woort / ja ook niet toen wp daar reisden / te weten in Hooimaant / die 't einde van hun winter is. Beneden aan de berg is een ramelijke stat / Molgas genoemd / van Joden bewoont / die schatting aan de Koning van Mongibir betalen. Wp waren ter herberg bp een van deze Joden, die ons wel onthaalde / en die meende dat wp / uit het oude Testament met hem houtende / Joden waren. Wp wierden terstont van de gehele Synagoge bezocht / om zich met ons te verblijden : maar wp deden hen wel haast ver-

Hoge berg.

Molgas een stat van Joden bewoont.

doffen / toen top aan hen toonden dat top Christenen waren. Onze waerd
 dood ons bleefsch van een Crocodil aan : maar ik / ongewent daar toe / kon't
 niet eten / om de schrik / die ik van dit berwoed heeft had / schoon ik wist dat
 het bleefsch daar af zoet en smakelijk was. Wy toonde aan ons twee dwergen/
 de kleinste / die ik ooit gezien heb / en zette hen op een hamel / om ons te ver-
 heugen. Wy / van Molgas vertrekkende / namen een Elefant mee / om onze
 waren en reistuig te dragen / en quamen te Zuarin , d'eerste stat van Marat, Zuarin
een stat.
 tamelijk sterk / en op een kleine berg gelegen / daar een grote springbron uit- Zeden
des
volks.
 komt / die drie meulens doet drajen. Deze lieden zijn vriendelijk en beleef-
 maar echter afgodendienaars / en geloben dat de zoon de Schepper aller din-
 gen is / en gelijk de genen van Mongibir , dat de Hemel alleenlijk booz de wo-
 den / en niet booz de menschen is. Wy quamen van daar te Moucal , een wel- Moucal.
een stat.
 betimmerde stat / met acht poorten / die men alle in't midden van de stat kan
 zien. Booz het koninklijk Hof staat een Pyramide of naalt / en daar op de
 beeltenis van een Koning / Sovalin genoemd / die deze stat uit de handen zijner
 handen verlosse / booznamelijk booz de bijstant der vrouwen / die daar grote
 edelmoedigheid betoonden / tot welks geheugenis sedert een wet tot hun booz-
 stant gemaakt wierd / dat 3p drie mannen mogten trouwen / en de mannen geen
 drie vrouwen / uit oorzaak van hun blodigheid. Wy traden enige dagreizen
 daar na in't Koninkrijk van Couran , een goed en vruchtbaar lant / vol van Couran.
een kon-
ninkrijk.
 bosschen en wilde beesten / die gebarelijk zijn / en onder anderen van berwoede
 honden / die de reizigers verfinden / gelijk top onderweeg aan't gebeente / en
 aan enige klederen met zakjes van parelen en esmerauden bespeuren. Wy Wrede
honden.
 quamen daar na in veel andere landen / als in dien van Sochalbi , Chocay en an-
 deren. Men leeft in alle deze plaatsen heel goet hoop; want top spilden daar heel
 weinig gelt. Deze lieden brachten tot ons van hun jacht / en / met ons etende/
 poogden ons met het gespeel van zeker werktuig / daar 3p op sloegen / te ver-
 heugen. De vrouwen zijn daar zeer huysch / en tamelijk schoon / maar qualijk
 gekleed. De dochters / twintig jaren out gewoorden / mogen naar hun belie-
 den trouwen / zonder dat d'ouders hen daar in konnen beletten. Als 3p trou- Wijze
der hu-
welijken.
 wen / gaan 3p naar hun sterk / daar de Vader tot de jongman zegt : hou daar, ik
 geef mijn dochter aan u tot een gemalin ; en d'ander zegt desgelijck tot de doch-
 ter. 3p nemen daar na twee harten van schapen / marmelijk en vrouwelijk/
 en geven die aan hun priesters / die / met zekere gebeden / hen op d'altaar ver-
 branden / en daar na de geslonden kussen / en hen malkander doen omhelzen. De
 huilofst woord met gespeel overgebracht ; en men benecmt de dochter een lof
 van haar haer / welk de dochters en weduwen achter aan hun hooften drajen.
 Deze huwelijken worden in vrede en enigheit al hun leven lang onderhouden.

10. Gelegenheit van't gebergte *Amara*, daar des Konings kinderen op-
 gevoed worden. Verhaal van enige dingen, eertijts in *Abissyna* ge-
 beurt. Grote liefde der Abissynen tot hun Koning. Vreemde rechts-
 vordering tegen de schuldenaars. Streng gerecht. Kerkgebaar. *Jeroni-*
mien, en hun bedrijf. Herdopers. Streng vasten. Straf der ketters.

W At het gebergte van *Amara* aangaat / van't welk ik hier booz gewach- Gelegen-
heit van
t ge-
bergte
Amara.
 gemaakt heb / daar al de Woesten van't bloet zoegbuldiglijk bewaart
 en besloten zijn / 't is een groot lantschap / niet verre van *Beluquanz* en

Xoa en Ambian, dat een groot getal van steden / dorpen en burgten in zich begripte / en meer dan hondert en vijftig mijlen in zijn omkeer heeft. In 't midden van dit lantschap / omtrent onder de Middellijnn / is een hoge berg / die gelijke naam draagt / en eigenlijck de woning dezer Dorsten is. Enigen hebben wonderen van zijn hoogte / breechet / breechbaareheit en treffelijckheit vertelt / ja zodanig / dat ze een aardtsch Paradijs daar af maken. Maar 't geen / 't welck anderen zeggen / en dat wy in dit lant verstaen hebben / is waarschijnlijck / namelijck dat 't een ronde berg is / die enige mijlen in zijn omkering heeft / overmatig hoog / en uit een rots gehouden / daar men zwarelijck / behalven van een plaats / bijkomen kan. Men vind daar zeker Hof / en enige tuinen tot de woning dezer Dorsten / en van hun hofgesin / met een Klooster van Sint Antonius oordening / zonder ander water / als dat van de regen / 't welck ze in waterbakken vergaderen / met enig graan / oost en beesten tot hun voedsel. Frans Alvarez zegt echter dat men dit gebergte niet eer / dan in vijftien dagen / omlopen kan; doch ik geloof dat hy beneden meent / en dat op dit groot gebergte / daar 't heel hout is / andere kleine bergen zijn / die dalen maken / daar men enige bloeden en springboomen / met enige dorpen en woningen vind. Maar ik laat dit zodanig / als 't is / vermits ik 't niet gezien heb: want geen breebdeling mag daar komen zonder 't leven te verliezen / en geen inwoonder zonder te lijden dat men zijn handen en voeten afsnapt. De kerk / die daar is / word Zio Marina Christos genoemd; en de geestelijken daar af zijn alle / van sommigen tot een groot / en van anderen tot een minder getal genaakt / puerig in hun godsdienst. Alder van hen heeft zijn bezonder vertrek / om zijn gebeden te doen; en ze begeben zich alle tot d'arbeit / en komen nimmer ter kerk / dan op de vierdagen. Ze vasten wonderlijck. Men heeft hier deze Dorsten van 't bloet besloten / sedert dat zeker Koning / Abraham genoemd / die een groot getal van kinderen kreeg / in zijn droom een gezicht hier toe had / om de rampen van de burgerlijcke oorlogen / in 't verkiezen van een nieuwe Koning / te schuwen. Deze Dorsten / dus opgesloten zijnde / mogen daar niet uitschieten / op verbeurte van 't leven / uitgezondert de geen / die tot d'erffenis komen zal / als 'er gelegenheit voorszalt; en dan gaat hy daar uit / met de geen / die hy begeert / en geeft kostelijcke geschenken aan al d'anderen / die daar blijven: ja hy zendt aan hen een dierbare kroon / met gesteenten verciert / die aan de geen gegeven word / de welck ze eendzachtelijck tot hun hooft / en tot de naefte aan d'erffenis zouden willen verkiezen / die ze de meeste na de Negus eren: want d'erffenis gaat naar de naefte van 't bloet / zo 't gewelt d'overhant niet krijgt / gelijk somtijts gebeurt is.

Wy verstonden 't meeste deel dezer dingen uit de mont van deze Spaansse Gezant / die heel gemeensaam met de Dorst Gabriël had getweest / die uit dit gebergte quam / toen David, de leste van deze naam / gestorven was. Wy verstonden ook veel bijzonderheden van deze berg / uit de mont van een geestelijck man van 't Klooster / dat daar is / die / onder andere dingen / aan ons vertelde dat hy eens de Negus verzelt had tegen de Koning van Geret, die door de genen van Abat en Eri geholpen wierd / de welken weigerden de gewone schatting te betalen. De Negus trok tegen hen met een groot heit / tot in de lantschappen van Ganfrila en Dakhla, die hy anders verloren zou hebben. Want de Barnagas, die de bestiering daar af had / was toen in 't Hof / om zijn verblijdigheit aan de nieuwe Dorst te bewijzen. Maar hy / verstaende dat zijn

Woning
der zo-
nen des
Ke-
nigs.

Streng
verbod
aan de
Dorsten
van
't bloet.

Verhaal
van din-
gen / eer-
st in
Abissyna
gebeurt.

lant aangetafeld wietd / liep haerdiglijk verwaarts / met vijftien of zestien-
duzent mannen / en kreeg heel vighdigh tot onbetamel zeter doof / Lulibela
Ablicano getoern / die men hoog een helling men hield. En zeter / 3p / hieft
dan getal zighde / ten opzichte van de vijanden / die alle liften gebruikten / be-
kregen eelster een heerlijke betuiming. Deze geestelijke man verhaalde nof
derl aanmerkelijke dingen op de doot van de leste Negus. Onder van de geen/
die heerliche / verzoigt top daar waeren / die 30 goed een doof / en van de zinnen
30 bekende had getweef / dat na zijn doot veel grote zegen / hun landen en hui-
zen verlaerden / zich in de kloofers begaden / om daar hoere te doen. En doof
onder anderen / die een juffer van d' overleden had getrouw / doeg deze doot
30 ongewildigh / dat hij / de brant in zijn doof geesten lijdende / zich in
een hof / in t midden van een hof / betrof / daar men hem toen niet vinden
kon / en dit alles met toefenneming van zijn gemalin / die zich ook in een
kloofster van vponnen befloof / met twee van haar dochters / die van de Negus
na des moeders doot / geraden wietden het werdelijk leven weer aan te han-
gen / van de welken d' en / die daar in bewilligde / aan de doof van Daffa
gehuwt wietd. Deze geestelijke zede ook dat vander / Agarra getoent / in
haar pleet volhardde / en 30 helling was / dat 3p / geelst men zey / doof open-
bating de plaats verfont / daar haar vader zich betrokken had / de welk 3p
doot / haar liefstbader dee bezochten / die hem in de holligheit van een rofs
doot / daar men met heel treden moest opfommen / en daar in een be-
hoeven van deze rofs een klein nutte was / met een spingdon / en zehere
Cocos / en andere bomen / daar deze doof zijn leven verliest in t'gezelchap
van een hui zigh knechten / met de welk hij van de huyfchten der bomen leefde.
Hij wietd om zijn dapperheit en edelheit van t'gezele doof bekeent / en de Ne-
gus zelf / in d' oozlog tegen de Koning van Del verwaart / en verlaande
naar deze doof zich betrokken had / trof met zijn hiet verwaarts / om van
hem te bezochten dat hij hem in 30 groot een root vstaen zou / met belofte
van dat hij na d' oozlog weer naar zijn betrecht zou mogen heren. Hij namt
dit aan / en t' hiet / hem ziede / kreeg zulk een hoop van de betuiming / dat
het alre zey / zeyde begon te roepen / en deze oozlog nam een gewenteliche
uitgang hoog de Negus. Hij heb niet verlaan of deze doof weer naar zijn hof
haerde / dan of hij in t' doof bleef.

Hij zal onderuiffchen tot een gedehwaerdige en loffelijke zaak onder de 3e
volken verjalen / dat 3p hun doofsten werdelijk benummen / en 30 getrou aan getrou-
wen zijn / dat 3p liever alle pijnen / ja de doot zeyde / zouden lijden / dan hun
plicht overtreeden / en eer in de doot van hun onuers / dan in die dan hun
ning / bewilligen. Hij t'is ongefchoot hun onuers / dat temant de doof verlaant een
heft / en indien t' gebuende / 30 zou men hem / en de hinnen / zelf ook hun
kinderen in de wijs / betdeligen / dermits 3p zeygen dat men geen heerlike
doofzaak van de doof te belagen kan hebben. Zij hebben een bezondere recht / doymende
beperting hoog de schulderen en schuldenaars : want indien temant aan een recht-
aanter iets verhoft of geleent heeft / op doofwaerde van in zulk een tijt te be-
belaat / 30 gaat de schuldteer / als de tijt verlopen is / en de schuldenaar niet ga te
getuighdigh uitgehoort / en alles wel verlaan hebberde / geeft aan hem een na-
rijke / met het welk hij by zijn schuldenaar gaat / en met zijn rijke een hring
tallon hem maekt / met belde / t' welk hij van t' geestel heeft / dan niet

van daar te gaan voor dat hy hem volbaan heeft: en de schuldernaar moet dan betalen / of versfont in gebangenis gaan / zonder te darten toetspluiffen / op verbeure van 't leven. Hy / in de gebangenis zynde / krijgt tijt en uitsfel / en woord / zo hy niet betalen kan / als de tijt derballen is / moet stoffen geslagen; en men geeft hem daar na meer andere tijt / 't welk dus woortgaat / tot dat hy betaalt / of van de slagen sterft / of slaaf van zijn schuldteer woord / tot dat hy by door zijn dienst zijn schuld betaalt heeft. Men geeft ook sommig's aan hem verhoorden / zonder aanwering van lieden en geschenken: want in zodanig een gebal woord de rechter dan zijn ampt berooft en gestraft; 't welk zelden gebeurt / om dat zy goede rechtsers zijn / en om dat men weening gebingen onder hen vindt. De geene / die ongelijk heeft / woord niet stoffen geslagen; en inden termant de daat wil loghenen / schoon: daar zeker betwijfs af is / zo woord hy gepijnigt / met zijn vingers tusschen twee planken te knippen; en indien hy niet belijd / zo woorden zijn armen en benen gekneust. De gebangenssen zijn daar groot / en bequaam om veel lieden te besluiten / daar pder gebangen alheid / om zijn kost te winnen. De misdadigen woorden by daag losgelaten / maar des nachts in zo naau een gebangenis gestoten / dat zy zich naauwelijks kunnen reppen.

Streng
gezeht.

Heeren.

Alloes
stets.

Heerige-
baat.

Streng
lehen
van hun
pder
stets.

In Ethiopien zijn veel kerken / die qualijk / doch enigzins op de Roomsche wijze / gebout zijn / met stoffen / daar houtre kelpels in hangen / die een zacht geluit afgeeven. Zy hebben aldersjande kloosters / die meer of min streng zijn / en ook geestelijke lieden / die / gelijk de Grieken / trouwen / doch niet meer dan eens. Zy zitten minner in de kerk / maar slaan / en leuen sommig's over een leunstoel. Zy tonen / op de Ozelekse wijze / hun Sacrament in een stuk broots / en maken / naar 't woortveit van David hoort de kerk / een bevoeging als een dans in hun gebed / en buigen daar na laeg neer. Als zy uit de kerk gaan / hangen zy alle hun leunstoelen buiten de kerkdeur / in een overdekte plaats / die daar toe gemaakt is; en pder kent de zijne. De priesters leuen daar strengelijk / en tot een woortveit van anderen. Zy bidden nooit iets in de kerk; en pder geeft aan de geene / die hy wil. Enigen onder hen een minner bleefsch / dinken nooit loyn / en leuen alleenlijk van de vruchten / en van kempzaat / 't welk men den vogelen geeft / en van enig ander graan / dat top niet hebben / en van zekere woorelen. Anderen leuen niet zo strengelijk / maar pder onderhoud onberokkelijk de godsdiens / die hy verkozzen heeft / op verbeure van strenge straf. Men vindt daar ook Jeronimiken / die niets op 't hooft of aan de voeten hebben / op een plank slapen / een haire kleet draagen / nooit bleefsch of loyn gebuiffen / en byna altijd in gebeden zijn. Men samen / hoortsen zijn / in de hofsteden / daar zy / met berlof van hun Oversten / verwaarts en verwaarts gaan / zonder malikander ergens / dan in de biecht / te speken. Hun dienst duurt van middernacht tot een uur voor de dag; en zy gaan dan een uur rusten / en komen daar na weer de dienst van de kerk zingen / na 't welk zy met grote aandacht de Missie speken / en dan pantooffelen nemen / en daar na eendoud igitlyk gaan middagmaal houden. Zy zien gewonelijk met hun gezicht naar d'aarde / en zijn ten meestendeel in eenzaamheit.

Jeroni-
saten en
hun be-
dyfs.

Deelhou-
die
woor.

Men man / die zijn gemaltin berleeft / woord niet voor broom geacht / zo hy 't geestelijk leuen niet aanneemt. Zy woorden zo dikwijls / als zy begeren / ge- doopt / en gaan / na dat zy zich gebiecht hebben / in een joek van de kerk by

De ſtat Barua, die ſamelijgh groot iſ / legt op een berg / aan welkſ bloet Barua
en de ge-
legentheit
daar af.
een ſchone bloet bloet / die van d' Arabiers Arar, en van d' Abiffynen
Morabo genoemd woꝝd / in de welkſ men veel biſch dangt / en woꝝd

namelijh veel Jarohobillen / daar af 3p 't bleefſ eten / inzonderheit in de ba-
ſſen / in welkhe tijt 3p meefſ gebangen woꝝden. Dit beeff / dat ſich uit de Nyl
in al d' andere bloeden van Ethiopien verſpreid / krijgt 3o wel zijn boedel op
vlant / als in 't water / en doet grote ſchade onder 't dee / gelijh onder de ſcha-
pen / daar op het heel verlehert iſ / en die 't geheel verſind ; en als het geen

ſchapen kan krijgen / 3o valt het in de ſhoben / om de bruchten 'eren. Dit dier
iſ 3o liſtig / dat het ſich by de behoonde plaacen begeeft / en 3warelijh jucht /
om de menſchen aan te loſhen / en te verſinden / gelijh te Barua gebeurde ;
want zehere arme 3ou was byna achterhaalt van dit beeff / 't welkſ haac / 3o
haar gemaal haar niet daer diglijh ontzet had / verſonden 3ou hebbeit / ſchoon
3p eijſer daar af vernuint bleef. Desgelijks gebeurde ook aan ons toen 3op
by nacht van Alexandria naar Roſſere gingen ; want 3op ontmoeten een /
't welkſ / gelijh 3op meenden / een ſukſ houtſ was ; en een knecht / daar by
komende / wierd terſtont van zijn ſlaert gegrepen / in 't water geſleept / en ſe-
dert niet meer gezien.

Ma dat 3op deur de 3e ſteden van Ethiopien geſtoꝝden / en oheral onze wa-
ren verhoort en verhandelt hadden / beſloren 3op de ſtrek van 't land te nemen.
3op hadden by ons enige hooplieden van Nubien, uit de ſtat Caſas, die goede
Chriſtenen waren. 3op overtoogen gezamenlijh of 3op onze weg naar de bloet

Falu-

de *gelyfter* / die hen doopt : ja men siet daar oude lieden / die zich als kinde-
ren doen doopen. Sommigen hebben witten zeggende dat *yp* in 't duur geboopt
worden : maar *yp* betekent zich ; want *yp* gebruiken niets anders / dan wa-
ter / schoon men moeden een weling vertheiden zijn. *Zp* onderhouden heel
sinnelich de baster / zonder dat de soldaten of kleine kinderen ook *yp* daar af
zijn. De opanden raken gewoneelyk hen ook in deze rijt aan / om dat *yp* hen
dan waatker binden. *Zp* houden te *paasche* genueftchap op de *gelyche*
huyse / en doringen 't Sacrament met getuelt den kinderen in / en gebeden hen
daar na de doof. Men hoort in de kerken ook niets anders / dan 't gewijst en
gehuil der kinderen. De genen / die men halfbarige ketters onder hen bindt/
houden met duur geftalt / maar dat gebeurt yetden / dan in de genen / die den
Moren Christenen zijn getoeden. Hoort / deze Echiopiers , hoewel Christenen, terz,
hetden deel herbergebaat / waangelooft en dwalingen van Joden en Grieken de-
houden / gelyk de befnydenis / de zuivering / de fathat / d'onthouding van
't bleefst der hartens en haren / dan bloet / dan 't verftre / en dan *zere*
biffchen.

II. Gelegenheit van *Barba*. Loofheit der Krokodillen om de men-
schen te verflinden. Verscheidefteden. Ontmoeting van een Priester.
Le Blanc bezichtigte verscheidefteden. Geplukte levendige vogelen.
Amina een ftat. Gelegenheit van *Saba*. Fabelen van de Koningin
van *Saba* en *Candace*. Steden van *Saba*. Yverder inwoonders in de
godsdiens. Treffelijke kerk van *Caraman*. Fabelen. *Le Blanc* en de
zijnen worden wel onthalt.

Le Blanc
en de zij-
nen bet-
rodden
hun
reis.

Gazuel-
le, een
stat.

Ont-
moeting
van een
Priester.

Moradat,
een stat.

Zee en
Cafota,
twee ste-
den.

Falucia zouden nemen / of langs de bloet van Morabo naar Gazuelle trek-
ken. Onz gezelschap was groot / en bestont in lieden / die verscheide inzicht-
ten hadden / 't welk enig verschil onder ons veroorzaakte. Wy besloten einde-
lijk deur Gazuelle, zeven grote dagreizens van daar / te trekken / om 't ge-
baar / zo wel der rovers / die daar veel zijn / als der Cygers / welks getal
groot is in geheel Ethiopien, te schuilen / en eindelijk weer te Zuama of Ba-
gamidri te trekken / daar wy onze Almadien, met een groot deel van onz
reistruig / gelaten hadden. Wy trokken van deur verscheide landen en onbe-
woonde plaatsen langs deze bloet / en hoedden ons naerstiglyk van de ro-
vers / die wy geduriglyk op onze zijde hadden / om ons iets af te roben. Toen
wy deur 't land van Areas en Chauslubir trokken / bonden wy Harders van
obermatige grootteit / die melk en kaas aan ons beschaffen / en zo veel van
de jacht gaven / als wy begeerden. Wy wisselden dit alles tegen enige kopre-
len zonts ; en zy meenden noch dat wy dingen van groot belang aan hen ga-
ben. Wy quamen daar na te Gazuelle, en in veel andere kleine steden / daar
de lieden ten meestendeel Christenen zijn / maar echter iets van 't Jodendom
hebben behouden. Terwyl wy naar Moradat trokken / een mijl van Amina,
om daar onz middagmaal te houden / wierden wy van een wint / met don-
kere wolken / vervolgt / die ons by onze schuiten dee blijven / om daar in te
treden / zo wy van de regen overballen wierden. Wy zagen ondertusschen
twee mannen naar ons komen / met een Priester / die in 't graau gekleed was /
en / zijn hoed in de hant hebbende / ons in d'Italiaansche taal groette / en tot
ons zeide dat hy van Cagliari in Sardinien was / en weer naar zijn land be-
geerde te keren / van daar hy in Ethiopien was gekomen / met een Roomsche
Bisschop / die te Magadeli gestorven was ; en dat hy / gehoozt hebbende dat
enige Italianen deur Ethiopien naar Egypten trokken / ons quam zoeken /
om in onz gezelschap te zijn / en van Alexandria naar Italien en Romen te
zeilen. De twee mannen / die by hem waren / prezen hem hooglyk aan / en
verzekerden ons dat hy zijn reisgelt wel betalen zou / vermits deze Bisschop
hem zestig dubbelleten tot zijn reis nagelaten had. Wy antwoozden hier op
niets : maar deze Priester / twee Heren komen ziende / die van slaven op
draagfeetels gedragen wierden / bad hen om een aalmoeffen / en kreeg van
hen een stuk zilber / en / weer hy ons komende / zeide tot ons / als of hy ons
al zijn leven gekent had / dat men in 't bedelen niets kon verliezen. Wy qua-
men eindelijk te Moradat, daar onze schuiten stant hielden. Want sedert dat
mijn Heer de la Courbe zijn knecht verloren had / hielden wy dikwyls stant /
op hoop van 't lighaam te vinden ; vermits hy met grote rijkdom beladen
was. Wy / in de herberg gekomen / geboelden een sterke reuk / en bevonden
dat het van enige Ciberhatten quam / die deze Priester by zich had / en die
hy tegen ons verwisselen wilde ; maar wy wilden ons niet met het geen /
't welk zo zeer stonk / belasten. Men dichte vooz ons op zehere schuttel met
raauw bleesch / dat met sout en kruid wel toegemaakt was / en een liefelijke
smaak had.

Wy quamen eindelijk / na veel dagen reizeng / te Bagamidri, daar wy ver-
stonden dat het oberige van d'onzen / die niet met ons hadden willen trekken /
ons te Zambara of Zambre, een goede stat op de himenzee van Zuame, ver-
wachtte. Wy trokken dattien dagen lang langs deze zee / en bonden veel ge-
buchten / maar weinig goede wouingen. Van Zee, tot aan Cafota, die de
schoon-

schoonste steden geacht worden/ zijn drie dagreizen; en van Abiari, ('t welk Der-
 het Bifchdom van S. Abiblicano is) zijn drie andere dagreizen / en tot Cafa-
 ca vier. Wp wierden op deze weg grotelijks van de regen gequelt; 't welk
 echter ons niet belette onze dagreizen te doen. Wp waren vijf dagen van Ca-
 fara tot aan Girat, en twee tot aan Irara, in 't landschap van Ambian, onder-
 weeg. Wp quamen van daar in zes dagreizen te Samadera, 't welk een treffe-
 lijke stat is / tusschen twee stromen gelegen. Da twee dagreizen en een half
 quamen wp te Cofara, daar wp de Wofstin van Bilibranos, met acht Alma-
 dien vonden. Wp bleven drie dagreizen in haar gezelschap / tot aan de stat
 Cabestane, en quamen in twee te Cabesera, en in anderhalf t' Ambadara of Am-
 badora. Wp gingen van daar naar Albias of Albiar, een kleine stat / maar
 wel bevolkt / daar wp ter herberg gingen in 't huis van een koopman van
 Dragovan (zeker plaats in Sumatra) die daar gehuut was / en groot gerijf
 aan ons gaf. Wp zagen in de heek van deze stat veel tamme Eindvogels / en
 andere vogels zonder veren / gelijk ook het meeste deel der Eindvogels was. Septu-
te vogel-
len.
 Toen wp deze arme vogels in deze slechte toefel zagen / bofsten wp in lachen
 uit; en de genen / die ons dus zagen lachen / zeiden dat wp / 30 wp deze vo-
 gels pzoefden / een dubbelt vermaak / 30 in 't eten / als in 't slapen / zouden
 hebben. Wp verstonden toen uit hen dat 3p deze vogels levendig twee malen
 des jaars plukken / en de pluimen tot bedden maakten / daar men zacht op
 lag : en 't bleefsch daar af was ook heel aangenaam van smaak. Daar is ook
 oberbloet van wolbeesten / die wonderlijk vermeerderen / en twee of drie ma-
 len des jaars dzagen / en dikwijls twee gelijk. Zp dzyben die des nachts uit
 het velt onder dak / vermits 3p booz zeker achten dat de twee starren / die in
 deze landen in Zomernaant en Woonmaant heerschen / en van d' Indianen Zo-
 bana genoemt / hun vee / als 3p uit het Oosten ophomen / doen sterben. Zp
 zijn ook gewent hun beesten zodanig te doen eten / dat 3p hen in 't voeren de rug
 toekeren. Wp wierden in deze stat wel onthaalt / zonder iets te spelen / ver-
 mits wp op de kosten van de Wofst waren. Wp gaben echter aan hen enige gra-
 nen zout / 't welk in de landen der Abissynen zeer gezocht word : want dit is
 hun booznaamste munt ; en men kan daar mee met alle waren handelen. Wp
 bleven twee dagen in deze stat / op 't verzoek der Schepenen / en andere lieden
 van staat / en lieten onze schuiten en reistuig in de bewaring van einigen der
 onzen / om naar Amina te trekken / en aan een arm van de bloet Tecassin te
 geraken / om de stat van Saba of Soba te bezichtigen. Wp trokken naar Saba of
Soba.
 Amina deur een weg / die met aangename schaduwten beplant was / te weten
 met palmbomen / citroenbomen / en met oranjebomen / die daar weeldiglijk
 wassen. De velden zijn daar vol van alderhande vee / en wilde vogelen / die
 daar hun offeren leggen / de welken van de Harders en anderen niet opge-
 raapt worden. Wp grepen einigen van deze kiekens / die aan niemand beho-
 ren / van de welken sommigen hammen gelijk hanen hadden. Wp / t' Ami-
 na gekomen / 't welk een vermakelijke stat is / maakten koop met een man /
 om twee Bungi of schuiten aan ons te bestellen / die ons naar Saba, en van
 daar weerom zouden brengen. Deze Bungi zijn kleine oberdekte schuiten / ge-
 lijck de Gondolen van Venetien, die wp van twee Bibari (kleine stieren / daar
 toe geleert / die alijt op een dzaf gaan) deden voorttrekken. Wp vertrokken
 des uchtens / en ontnuchterden ons meer dan tien grote mijlen van daar / ver-
 mits deze Bibari 30 snel lopen. In deze arm van de Tecassin, die tragelijk
 naar

Gelegen-
heit van
Saba.

naar Amina bloeit / word veel visch gebangen / die men goedkoop koopt / ge-
lijk ook alle andere dingen / uit oorzak der vruchtbaarheid van 't land. Dit
geheel Eiland of land van Saba, 't welk van d'inwoonders Magedan of Soba
genoemt word / is van twee grote bloeden / Sabalete en Morabo, omringt/
en van de Tecassin bespoelt / die in de Nyl bloeit / daar de Barnagas en Ti-
gremahon van malikander scheiden. D'inwoonders zijn alle Christenen, uit-
gezonderd de vreemdelingen / die verscheiden van godsdienst zijn / vermits
pder daar naar zijn wet mag leven. Op hadden een man met zijn vrou in onz
gezelschap / beide eerlijk gekleed / en hielden ondertoege verscheide redenen.
De vrou was in haars gemaals bywezen heel schroomig en bescheiden / maar
anders van een vrolijkheit gelaat en wezen. Op quamen des avonds aan een
stat / Salate of Calate genoemt / een gehele andere dan de gene / die tusschen
Barra en Barua legt / en meer dan drie hondert mijlen van daar is. Des
avonds geraakten wy in een grote plaats / die als de Tambu van Peru is /
of een huis booz de vreemdelingen / daar wy veel vermakelijke Hoben zagen/
en onder anderen een / 't welk de Dofst Sabalete, die als de Lantvoocht is /
toebehoort. Dit Hof was / naar mijn oordeel / een der schoonsten / die ik
noit gezien heb / en vol van alderhande vruchttdagenende en andere bomen / met
springbommen en bluchten / en bomen met verscheide zaden booz de vogelen.
Op gingen van daar naar Saba, daar wy onz middagmaal hielden / en enige
dagen bleven / 30 om de stat te bezichtigen / als om onze koophandel te doen.

Verschei-
de fabe-
len van
de Kon-
ingin
van Sa-
ba, en
Candace.

Deze stat Saba of Souza, Soba en Sabin is niet de gene / die in 't Eiland
van Meroë, op vijftien of zestien graden aan deze zijde van de Middellijng was/
baar deze niet meer dan zeven of acht graden afgelegen is. Sommigen wil-
len dat de Koningin van Saba uit deze stat / en anderen dat zy uit het Saba van
Meroë, en noch anderen uit het Saba van Arabien gekomen is. Zy zeggen
dat zy van Saba naar Masua, een haven van de Rode zee / en van daar naar
de berg Sinay trok / en daar na in acht dagen te Jerusalem quam : dat zy aan
Salomon veel goud en zilber / en veel kostelijke houten schonk / gelijk ook
de ware balsam / die sedert 30 geacht is / en alleenlijk in de Hoben van Jericho
groeide : dat zy van Salomon een zoon kreeg / Melilek genoemt / van de welk
(gelijk zy zeggen) de Koningen van Ethiopien tot aan deze dag afgekomen
zijn : dat het Jodendom toen in Ethiopien geplaatst wierd / daar men 't sedert
uitdreef / tot aan de tijt van de Koningin Candace, in de welk het Christen-
dom daar opgericht wierd. Maar 't is waarschijnlijk dat het Jodendom daar
altijt is gebleven / dewijl de Koningin van deze Koningin Candace of Ju-
dith naar Jerusalem trok / om aan te bidden / toen hy door Philippus be-
keert wierd. En zeker / zy hebben noch veel Joodsch heerdebaer behouden/
gelijk ik gezegt heb. Anderen vertellen veel andere dingen van deze Koningin
van Saba, die naar de fabelen van de Talmud, en naar de dromen der Rabby-
nen ruiken : te weten dat zy / verstaande dat Salomon de Tempel timmerde/
hem ging bezoeken met groot gezelschap / met veel kamelen / Elefanten/
Mausen en andere vruchtbeesten / die veel schatten droegen : dat zy deur Nu-
bien, Canila, Dasila en Tamatas trok / en dat zy / in Peder Egypten ko-
mende / haar ruitery slaakte / om dat zy niet deur de wildernissen kon trek-
ken : dat zy / ober de Rode zee getrokken / aan Ziden, de haven van Mecha,
quam / en naar Medina, van daar naar Sinay, en na vijfenveertig dagre-
zens / in de wildernissen van Palestina geraakte : dat zy / ober een beek gaan
will-

willende / daar een hout ober lag / en dooz een boozziende geest bemerkende wat het was / zich lieber met haar klederen in 't water wilde begeben / dan ober 't hout gaan / aan 't welk Christus , onze Zaligmaker / booz ons lijden en sterben zou : en dat van dit hout / 't welk in d'aarde gebolven had geweest / sebert het kruis gemaakt wierd / aan 't welk onze heer geleden heeft / en deel andere diergelijke dingen / die 3p / gelijk 3p zeggen / bp oberlebering hebben. 3p boegen van Candace hier bp dat 3p d'eerste Kerk van Ethiopien dee stichten / onder de naam van heilige Maria van Sion , en dat de gewoode tafel van d'autaar van de berg Sion gebzacht wierd.

Maar laat ons weer tot Saba keran. De lucht is daar getempert / het lant hoben maten bzuchtbaar dooz de stromen en beeken / die met oranjebomen en citroenen bezet zijn / daar deel gebogelte in nestelt. Inwoonders zijn daar goetaardig / heusch en zachtzinnig / leben lang / en bezpoeden weinig ziekten ; en het schijnt dat dit deze Macrothische Ethiopiers zijn / om hun lang leben bp d'ouden 30 zeer vermaart. 3p hebben vermaak in goede paerden / en onder anderen in de genen / die / als de besten ter werrelt / uit Persien en uit Arabien komen. 3p zijn ook gaerne wel gekleed / en bzagen hoeden van hamelot / met twee spitzen / die met katoendoek / of met zijde geboejert zijn. De bzoutwen zijn heel tierelikh met zijde gekleed / houden 't aangezicht ongedekt / en bzagen kleine ronde bonnetten / die tierelikh geweben / en hoben open zijn / daar een bosch van hun hair uitsteekt / 't welk met gesteenten verciert is. 3p bzagen deel parrelen / en booznamelikh d'adel / want d'anderen bzagen een slager op 't aangezicht. 3p hebben daar een kruis / dat 3p Amatura noemen / 't welk het schoonste inkarnaat maakt / en / gewasschen zijnde / harmosijn woerd / en zijn vertoe nimmer verliest. Dit geheel Koninkrijk van Saba is vol van deel andere goede steden / als Madrara , Ambadara of Ambadora , Machida , of Machada , Betmaria , Madraneli , of Manadelli , Abassen en anderen / alle hoopsteden / welkers inwoonders pberige Christenen zijn / maar met enig Jodendom vermengt. Als 3p een Kerk / Kapel of bedplaats willen bouwen / 30 luiden 3p de Gadopi , de klokh van meedogen / van gebakke aarde gemaakt / en met een houtse klepel / daar op pder terstont te zamen koomt / en dooz een Calsena van de nootzakelikhheit van 't gebou vermaant woerd / daar toe 3p alle gewillighk geven. Ik zelf heb van de booznaamste bzoutwen langs de bloet zien gaan / en twee en twee de dingen / die daar toe nootzakelikh zijn / bzagen / als stenen / kalk / zant en andere boustoffen / die van sommigen ook op 't hooft gebzagen wierden. De Bozstin zal in zodantige gelegentheden d'eerste beginnen / en naar haar boozbeelt alle d'andere juffrouwen. De mannen zijn ook daar mee bezich ; en in sommige plaatsen spelen de geestelikhnen met snaartuig / om de bzoutwen in hun werk te verheugen. De Bozst zend ook aan hen bzuchten en verbarschingen / met tafelen hier en daar opgerecht / en met alderhande gerechten bezet / en met grote hoozen vol honigwijn ; want 3p gebruiken zelden andere / als deze dzank / en die van de Palmboom / dewgl 't aan niemant van hen geoozloft is dzuiswijn te gebruiken. In deze stat is de Kerk van de heilige Maria van Sion , daar af ik gesproken heb / en die / gelijk 3p zeggen / dreerste van de Christenheit is / dooz de Koningin van Saba gebout. Deze stat legt eigentlijkh op de Nijl , die uit de Zaire koomt ; want d'andere arm Tecassin , of Tagazzi genoemt / koomt uit de binnenzee van Baretna , in opper Ethiopien , en verboegt zich bp Ermica.

Zeden
der gener
van Sa-
ba.

Steden
van 't
Konink-
rijk.

Maer der
inwoon-
ders.

Caraman, en
de Kerk
daar af,

Ter top van Saba weer te scheep gingen / kregen top begeerte om de stat van Caraman te zien / daar een treffelijke Kerk / aan de Maacht gewijd / is / een der vermaarste gebouwen van 't gehele land : want zy is zeer konstelyk in een geheele rots gehouwen ; en zy zeggen dat de Koning van Candace haar timmeren dee. Wy / daar ingekomen / zagen dertien gewelffels / die wel gemaakt en met schone pijlers vertierd waren. In een van deze gewelffels naar d'autaar zag men de schilders van de gekroonde Maacht / met haar Kint / en een wassende maan onder haar voeten / en in 't midden van de Kerk de gedaante van een vogel / die de heilige Geest aanwijst / zonder enig ander beelt of geslachten in de gehele Kerk. Onder pder van deze gewelfselen is een stoel booz de Vaders / die daar wonen / en de dertien Apostelen vertonen. Onder hen zijn veel secten. De geen / die 't hooft is / draagt een grote mantel / van alle zyden dicht gesloten / daar een scherpe kap aangehecht is. Deze man was vol van achtbaerheit / en heel verwondert toen hy ons booz het beelt van de Maacht Maria op de knieën zag / en vzaagde naar d'oozzaak daar af. De Woest van de plaats / onze koonst verstaande / en horende dat wy by deze Priesters geherbergt waren / had goed geboelen van ons / en meende dat wy enige priesters waren / die naar Saba van Meroë trokken / om de zetel van een heilig Profeet van de grote God Magura te bezichtigen / die zy de stoel achten / in de welk Johannis de Doper preekte / die zy Nabi Alifta noemen. Zy tonen daar ook een kleet van de Koning David / 't welk hy vzoeg toen hy booz d'Arh danste / dat zy als een groot heilighdom bewaren / met een zeker jutweel / 't welk Salomon aan de Woest van Saba gaf / gelijk zy zeggen / 't welk een schone stonkerende karbonkelis. Woosts / deze Priester / by de welk wy ter herberg waren / onthaalde ons wel / en zette ons goede en welbereide gerechten booz. Maar 't eerste gerecht scheen my vzeemt ; want het was raau bleefsch / met liefselijke kruiden toegemaakt / 't welk heel smakelyk was. Hy dee ons daar na alderhande goede gerechten voordienen. Wy hadden in deze maaltijt een groot getal van menschen by ons ; en ik acht dat pder van hen zijn deel mee gebzacht had : want al deze lieden / verstaande dat wy van hun godsdienst waren / onthaalden ons zeer vriendelyk / kusten onze klederen toen wy uit de Kerk quamen / en boden ons beelderhande vogelen aan ; daar af wy hen bedankten / zonder iets te nemen. Pder van ons had / tertwyl het avontmaal duurde / by hem een inwoonder van de stat / die eerlyk gekleed was / en een kroes vol palmlwyn in zijn handen had / en noch anderen / die deze kroesen buiden / zonder dat een van deze lieden / die by ons zaten / een stuk aten / en dat zy niets anders deden / dan ons dienen. Wy bemerkten ook dat alle deze gerechten zonder gebeente waren / en zo wel toegemaakt / dat men niet zien kon hoe zy dat wechgenomen hadden. Men bzacht op 't einde van de maaltijt geen fruiten op de tafel / schoon zy die in grote oberbloet hebben / maar alleenlyk schuttels van zekere gebakke host / als struif / van dewelke niemand van ons lust om 't eten had. Pder van ons nam echter / om hen te vernoeuen / een stuk daar af / met boozneemen van die alleenlyk te proeben. Maar ik hond die zo smakelyk / dat ik wel byfentwintig van deze hoekjes at. Na de maaltijt quam een groot getal van menschen om ons te zien ; en enigen van hen baden my dat ik mijn getpboek aan hen zou tonen / om een beelkenis van de Maacht Maria / dat daar in was / te zien. Toen zy 't hadden / slopen zy daar mee zo onder 't gebzang / dat ik sebert geen bescheit daar af krygen kon. Men bzacht ons daar na te slopen op matten /

Ober-
buisse-
ten.

Goed
onthaal
van le
Blanc
ende zij-
nen.

met Barnuise (daar ze lederen af maken) in plaats van sijnmaat. *Wp* stiepen daar heel veel in deze nacht / en gingen des ochtrens hun godsdiensf horen / daar veel boesap by was.

12. Wonderlijke Varkens. Grote Schilt padden. Verscheide steden. Goe- de Schutters. Schipbreuk van *le Blanc* en de zijnen, die grote schade lijden. Wreetheit der Tygers. Gelegenheit van *Meroë*; en de Zeden der inwoonders; ook hun Kerkgebaar. Vreemde vischery met vogelen. Wonderlijke tuin. Grenspalen van *Nubien* en *Abyssina*.

Toen lop daar enige dagen getoeft hebben / keerden top voort naar *Albiar*, daar top ons hofte / met onze *Almadien* en reistung / borden. *Wp* en de zijnen bet- verolgden gezamenlijck die dagtreizeng onze eerste weg op de *Nyl*, en borden onder rusten niet / dan steden en dorpen dan toening belang / met veel hun weg / heer / buffels en kamelen / en zekter slach van geiten / die sacht en sijn haar hebben / gelijck witte zijde / ook hamelen zonder wol / en anderen heel wit / beschalven 't hooft. *Wp* zagen daar ook barkens van wonderlijck grootheit / die gemak- baars. baadlyc jongens draegen / die hen bestieren / en hen als paerden doen lopen. Daar 't is niet te geloven hoe groot een getal en onderfcheit van firmen en merkat- ten men daar vindt / met noch veel andere beesten / die top in ons Europa niet hebben. *Wp* trokken op de derde dag deur 't einde van een bosch in de ver- maerde woudering van *Goran*, die top al aber vijftien dagen gezien hadden. *Wp* borden daar deze schilt padden / die wonderlijck groot / en van de besten somnige tam waren / en boezgingen / schoon ze een man op hen hadden. De lijk- vierde dag quam top aan een fraje stat / of bick / *Camidian* genoemd / daar / onder andere bezonderheden / zeer schone branten waren / die ons vrienbelijc Camif- outingen / en noch te meer om dat er toen weening mannen in de stat waren / stat of die te *Cafla*, een ander lantschap op de *Nyl*, sijn nieuwe intree dee. Toen top bleef aan daar drie mijlen boezgerest hebben / quam top te *Cafluda*, daar een treffelijck school en vergadering van de *Sprijsche* taal is / die de *Mahometanen* van *Dalacia*, als onderzaten van de *Negus*, van de schacting / die ze schuldig zijn / onderhouden moeten. *Wp* hozen des abonts onze slaapplaats te *Baza*, daar top van de bliegen en muggen zwaarelijc geplaagt wierden. *Wp* waren drie dagen ondertoeeg van *Baza* tot aan *Hermica*, een aangename stat / een toening van de *Nyl*, die door een gracht bol waer daar aan koomt. De ge- genheit daar af is heel aangenaam tusschen *Oranie*- en *lamoenbomen*. *Wp* zagen daar ook van deze grote schilt padden / daar men opsluimt. 't Oeen / 't welck wonderlijc in deze beesten schijnt / is dat ze / schoon men hen 't hooft afgesneden heeft / noch vier of vijf dagen leven / en al jam bloet behouden / ge- lijck top drietwils verzocht hebben. Maen beschonk in deze stat ons met twee meer kanten / die wonderlijck schoon waren / en sacht en sijn haar als zijde / een witte baart als lijnwaar / en rode lippen als bloet hadden. *Wp* / in de volgende dag onze weg verbozderende / namen des abonts ons verblijf te *Fugira*, in een bosch van *Oraniebomen* / die de gelijke lucht met een aangename reuk verbul- len. *Wp* zagen daar uimruende schutters / die met een pijl 30 recht schoten / Goede als top met een hantwys konnen doen / en daar was onder anderen een / die een schut- ters,appel op sijnz soons hooft zette / en hem met een pijl affchoot. *Wp* bezochten

sun, dit vermaarde *Elam* / 't welk van d'ouden *Meroë*, en *Ieden* Gegere ge- *Gegene*
noemt word. Men acht dat zijn eerste naam *Saba* was / en dat 'er van een ge- *ge-*
fiet van *Cambises*, *Koning* van *Persien*, de naam van *Meroë* ontfing. Dit en de *30e*
Elam is van de twee armen des *Nyls* ontfingt / van de welken d'ern bp d'ouden den *der*
Alabaras, en d'ander *Alapus*, of *Asufapes* genoemd word. Deze stat *Sara-*
innoos
berg,
hona, die / gelijc *Saba*, tusschen twee bloeden legt / is geheel van bomen
behek / en zeer aangenaam. Wy zagen daar geen hantwerkerman / of ope
winkel; maar pde werke in zijn eige lius. Het meeste deel begerft zich tot
het spinnen van wol en zijde; en de jonkavrouwen / die van goede afkomst zijn /
maken daar zijde lakenen / en d'anderen van mindere stoffen. Nozt / yz wer-
ken daar alle / behalven enige toefmgen / die in quade achtung zijn. Zy leven
heel oprechtelijc en godsdienstelijc. Men ziet daar geen misdadigen / of lie-
den / die van 't Gerecht aangetaft worden; en daar is geen pletdank / en ook
geen pletreys. Zy doen de misse op de Gerozigtijc wijze / met enig Joodsch en
Abissinisch kerkegebaat. Zy doen daar / gelijc ook in geheel *Ethiopen*, niet
meer dan eenmaal des daags misse in pde kerke / die van alle / mannen /
vrouwen / dochters en kinderen gehoozt word. Zy onderhouden alle de *Da-*
fen / en waken ten meestendeel die geheel uit. Zy nuttigen alle het abontmaal /
jstot de kleine kinderen aan de bofst / en zijn heel streng in hun leven / en vze-
zen *God* / waar in het ook is / te vertoornen / en merken zonderling op de
plaats van de heilige *Schijft* / daar gescreven staat dat de Gerechte naau-
weliks behouden zal zijn. Wy trokken van daar dene veel bewoorde plaatsen
nder hutten / op de wijze van *Tremien* en *Ducalc*, daar een groot volk was /
't welk slokten / en verwoede honden bp zich had. Wy reisden vijf dagen lang /
zonder enige andere stat / als *Guelba*, te vinden / die van toening belang is /
daar wy niet wilden blijven / uit vzeys van enig ongeluk. Wy bleven dieshal-
ben in onze schuiten / en vzaagden overal aan de landieden / of yz niet enige
lighamen van verdornte lieden op d'oeber gebonden hadden; maar niemant
kon ons bescheit daar af zeggen. Men de vijfde dag quamen wy t'Esere, een
treffelijke stat in dit selbe eiland van *Meroë*, op een berg / die vol van palmbor-
men / oranjebomen / en andere vruchtzagende bomen staat. Wy zagen daar
een bulde *kinorot* / die deur een dicht bosch liep / en groot gebuys met de
takken maakte / die bp in 't deurlopen vzaak. Wy zagen daar na ook het wijfje / om
't welk hem volgde. Niemant van d'inwoonders poogde hen aan te taffen / om
dat yz zeer vzeys beestten zijn / die men in hun naturelijche wapenen niet deur-
schieten kan. Wy trokken van daar naar *Bigan*, na dat wy onze schuit van
voorant verzozt hadden; want wy moesten vier dagen reiken / eer wy daar
quamen. De weg is een weening gebarelijc / uit oorzak van zekere robers /
die de reizigers doden / en alleenlijc van de roof leven. Men noemt hen *Tam-*
Tamma-
manas, om dat yz uit het Koninkrijc van *Tammatas* zijn. Zy eten in drie of
vier dagen niets anders / dan een weening butters / en twee dadelen des daags.
Zy zijn groot van lighaam / maar echter dun en rank. Wy zagen onder-
weg veel grote woeste velden / daar niets anders opstond / dan enige hutten
van harders. Wy bonden echter / eer wy aan *Bigan* quamen / een grote wo-
sting / *Caruran* genoemd / daar wy astraden / om ons een toening te verbar-
sien. Wy korstren daar een dat vol sonigwijm / dat / geheel uit een stuk / uit-
geondert de twee bodemen / van een riet gemaakt / en echter zeer groot was.
Wy deden een klein kalf doden / 't welk yz / gelijc is gesloof / aan ons gaben /

om dat 3p byzefoet dat top ten enig getoet aarboen zoudet: want top ftoogen in een grote bernde / en het toegewuif / en namen oteral getelbyeten van de 3p's ften en 3peren. Doch top / dan baar trethende / gaben aan ten enige 3p's men / kleine bierhante ftoeken zilbers / die langs de Ny1 tot diep in Egypten in zwaag gaan / en met getoelicht gewoogen woorden. 3p trocken van baar te Bigan, en gingen / 50 jaelf als top baar gehomen waeren / by de 3tadftoof / die 3p de Balra noemen / en vertroonden aan ten onze getelbyet van de Negus, die 3p niet groot bebyes dan eertelbyghet op zijn hooft lag. 3p ontging ons bydenbyft / en nobighe ons te abantmaal. Doen top in onze fterberg ghewen waeren / 3ord 3p aan ons bier groot hoogen vol van palmbyn / die wonderlych fterachtig en deurbzingerd was. 3Deant als men die ongewaert vrent / 3o ftehen 't dat men een duur van bintten fiad; en top fpaerden die / om ten 's uchtens / in plaats van byandenbyn / te gebuyken. 3p zonden aan hem in debyftelling enige confituren / die hem aangenaam waeren. 3p gaf ook aan ons enige dwelfmaekende vogelen / met 3es 3indiaanfche hant / en dier witte beftoenten.

Calma. 3p / dan Bigan vertrekkende / quamen in een dag te Calma, tegen oter de bylbering van Goran, en hadden in de 3e daget's groot vermaak / en gingen in 't midden deur de lauteren / orante en andere fctione en goede byzefoedagende bomen / en bonden heel goede diekten en doogen / baar 3p heel parden quereken. 3p zagen baar een grote menighe van 3leerherten / die hun beide by een poel / in 't midden van een blake / hadden. 3p zagen baar ook een 3leer / die zijn bogelen dee byftelen / met de welken by goede byft byng / die 3p aan hun mefter byachten. 3p fpilden meer dan een uur tijt in 't xan dan de 3e byftelerp / fchoon top biergebyge byftelerp gewoelt in heel getheken van Indien gezien hadden. De 3e leden, fternde dat top vermaak baar in fcturen / byachten heel van de 3e byft by ons / als aal / hoogen en baarzen. 3p gaben ten twee fctie en twelgevoacht hoogen / die hol palmbyn waeren. 2p bezyden ons op 't oter van de blot / en baden dat top fil zonden houden / aan met ten te bynken / en fctyeden onderftuffen een byt aan de 3leer van Calma, die ons / toen top baar quamen / in een eertig herteyg byacht / en derfgebydzueken / met dwaalf fongge horigen / die hien / tot en zwart waeren / en goede fmaak hadden / aan ons zond. 3p hoed met grote heusheit ons alle drent aan / nobighe ons in de volgende dag ter middagmaal in een van zijn hoven / die 3p Mecochu noemen. Dit 3hof was op de hofen van de 3p'ft heel derfghetmaakt / en niet alderhantde bomen byet / en onder anderen niet bomen / die grote neuten dzagen / gelijch ftruiselieren / vol van fatoren 3o fin als zjbe. 3h zag baar andere byzueken / die ih noot elders gezien heb / en onder anderen een boom / die bladeren heeft als de Sicomorre, en de bycht als lie fapelen / maar bitter als gal / en baar bintten zijn byf grote horigen als amandelen / baar af het fap 3o zoet als fuker is. 3uffen de ftoos en de neut is een tane; 3ht dht bel / inharnaat van fchil / 't welk / noch niet ryp zynde / in palmrecht ingelept / en tot een lehtere fpye gemaakt woed / die 3p / als tets fterlych aan hun 3p'ft zenden. Baar zijn noch andere bomen / die 't zuiberefta Laca boeft byngen; en 3p zalen baar ook het 3indifch gream / of dofferfch Anil, zeter ftruit / 't welk een bierbare berde afgeeft / baar mee grote handeling / en bel tofuf gedaen woed. 2p hebben noch een ander gream / baar af 3p een wintur ende olie kuygen / ja meer dan die van de hantel / die 3p gebuyken om de ge-

Goeth
omhaal
han de
3per,

3Dons
derfge
funt,

pen

sten te herstellen. Daar is ook een boom als een granaatboom / die een treffelijke balssem afgeeft / gelijk ik beproeft heb. Want ik bracht een Indiaansche neur mee vol van deze olie / die ik by deze Stars boocht tegen een Curhois verwisselde / met de welke ik sedert veel van mijn vrienden gehopten heb. Ik zou een oneindig werk op mijn hals halen / zo ik al de bezonderheden van dit Hof wilde beschrijven / daar men het beste vind / 't welk d'Oosterse landen hebben. Maar 't geen / 't welk ik het vzeemdsste daar in vond / is dat aan d'ingang twee dwergen stonden / van deurschijnend mariner gemaakt / die pder een gespanne boog hadden / en tegen de geen / die klopte / schoten / zonder echter veel te quetsen / vermits de pijlen geen scherpe punten hadden. De schoonheit en treffelijkheid van dit Hof was oorzak dat wy daar twee gehele dagen bleven / om zo veel wonderen te zien. Na dat wy affteit van deze goede Heer / die zy Lebetaera noemen / hadden genomen / trokken wy naar Misaf. Daar deur men in Nubien kooimt / een Koninkrijk / 't welk aan de wildernissen van Goran, aan Egypten, Gaoga en Berno paalt / die de grenzen van 't Rijk der Abissynen zijn / 't welk aan deze zijde aan de landen van Nubien en Egypten strekt. Wy trokken in korte tijt deur verscheide landen / om dat de Nyl daar snelder dan ergens is. Want hy / al zijn water in een getrokken hebbende / en nu blakke belben / daar hy zich vzeet en wijt verspreid / en van bergen en rotten / die hem pzingen / bindende / schijnt niet te stromen / ook niet te lopen / maar te stozzen / en dit met zo groot gedruis / dat de bosken daar rontom als verdoofd worden. Men stelt hier ook de vermaarde Sluizen der Ouden / de grote en de kleine / een weinig boven d'oude steden van Elefantine, en van Syene, of Afna.

Grondpale
n van Nu-
bien, en
Abissyna.

Snelt-
heit van
de Nyl.

13. Fabelachtig verhaal van de Vorst Joël, die in een Sim verandert word, en weer tot zijn vorige gedaante geraakt, en door goetvinding van de *Negus* in zijns Vaders machten en goederen kooimt.

T Erwijl wy in onze schuit langs de Nyl trokken / en de gehele dag van verscheide dingen spraken / vertoonde men aan wy een boek / daar veel wonderlijke geschiedenissen in waren / en onder anderen die van de Woest Joël, van de welk ik alree in Pegu gehoozt had / daar zy in tapijt vertoont wierd. D'inhout van de Historie / gelijk zy geschreven was / luidt omtrent dusdanig. In een lantschap van Ethiopien, Jaxamora genoemd / was een Woest / Rostan Sofar, of Folarin geheten / die van zijn eerste gemalin een zoon had / Alarin Sofar, of Joël genoemd / en van zijn tweede gemalin twee zonen / namelijk Aman Sofar, en een ander / daar af ik de naam niet weet. Folarin maakte een weinig vooz zijn doot zijn testament / dooz 't welk hy zijn vooznaamste heerlijkheit en alle zijn schatten aan zijn oudste zoon Joël naliet / en aan d'anderen rijkelyk genoeg van zijn andere heerlijkheden meedeelde. Hy noemde tot Woocht van de jonge Joël een man / zijn vrient / aan de welk hy de plaats ontdekke / daar hy 't meeste deel zijner schatten had verhoogen / die hy binnen zeckere muur had besloten. Driedagen na zijn doot stozf deze vrient ook van droefheit : in boegen dat al zijn goederen / met de jonge Joël, in de handen van de weduw van Rostan, Joëls stiefmoeder / geraakte / die / pogende d'effenis aan haar kinderen alleen te brengen / dooz een verwoede boosheit besloot Joël van haar huis te verwojderen / en onder een sehone schijn hem aan een

Fabel-
achtig
verhaal
van een
Woest in
een Sim
of in een-
hat ver-
andert.

hrou/haar zuster/te zenden/die/een grote toberes zijnde/en om zijn geheugenis
 geheel te verdelgen/ dooz de kracht van haar toberpen (gelijk het zelve verhaal
 zeide) zo veel dee / dat 3p hem in een Sim veranderde / en ter zelve tijt gerucht
 stroomde dat hy verloren / en dat men niet wist waar hy gebleven was. Men
 zegt dat de zaak dus toeging. Deze toberes/die blind was/maar die op de Sab-
 bath zien kon gelijk d'anderen / bracht Joël eens op de Sabbath naar zekere
 plaats/om hem aan de duivel t'offeren/ en hem de gewone onderstellingen te la-
 ten doen. Maar 3p/ ziende dat hy weigerde deze gruwelijke aanbiddingen aan
 de Dozt der duisternissen te doen / besloot hem te doen sterben. Doch 3p/ met
 deernis / en om de schone trekken / die 3p in zijn aangezicht bespeurde / be-
 wogen / nam een ander doozneemen. Zp bracht hem in een bad / daar 3p dooz
 de kracht van haar toberpen hem in een kleine bevallijke Sim veranderde / en
 zijn menschelijke gedaante (gelijk 't verhaal zegt) met een meerthans huij ober-
 trok / en zijn verstant en zinnen zo verbeemde / dat hy niets behield / van de
 geest van een beest / doch met een weinig volmaakter kennis / zonder echter
 enig woort te konnen uitzeggen / met een wonderlijke behendigheid om zijn
 kleine diensten aan de huisgenoten te bewijzen / die vermaakt in hem schijnen/
 en hem bijzonderlijk beminden. Deze arme jonge Dozt / dus verandert zijn-
 de / bleef in deze staat veel jaren / in de welken hy / in 't belt geblucht / grote
 kommer leed / en (gelijk de Historie zegt) dikwijls dooz verscheidne oprudin-
 gen des duibels verzocht wierd. Doch hy wierd algt dooz enige bijzondere
 jonken geholpen / en bijzonderlijk van zijn engel bpgestaan / die aan hem ver-
 scheen / nu in de gestalte van een duif / en dan in een andere diergelijke gedaan-
 te. Aman Sofar , zijn jonger broeder / had ondertusschen al des vaders goe-
 deren geest / en zat vzedig in zijns vaders heerschappij / vernits pder geloof-
 de dat Joël doot was. Deze Aman , eens ober 't belt / met een groot getal van
 zijn dienaars/naar 't landschap van Dasila.trekkende/ begaf zich in de schaduw/
 en dee zijn maaltijt op de kant van een springhron bereiden. Joël , in een Sim
 verandert/verscheen terstont dooz zijn broeder/en/op zijn achterste voeten staan-
 de / scheen hzoot van hem te verzoeken. Aman , deze Sim zo geestig ziende/
 met een kleine witte baart / zo zacht als zijde / en zijn huij met kleine oranje
 plekken gespikkelt / dee hem spijs en hzoot in een schuttel voozstellen / 't welk
 hy niet wilde aantasten eer hy zijn voozste poten in de beek van de springhron
 gewasschen had. Deze geestige trekken besaagden zo wel aan Aman , dat hy
 deze Sim uit zijn goude kop te dzinken gaf / en op een van zijn Elefanten mee-
 boerde. De diensten / die dit dier op zijn reis aan hem betwees / waren wonder-
 lijk om te zien : want het zocht water / en klom op de bomen / om vruchten te
 plukken ; maar men bespeurde dat het dooz niemand anders / dan dooz zijn
 broeder / water wilde schenken. Aman had een hrou van hoge geboorte ge-
 trouw / en onderhield een hoelin / Amer genoemd / van beide de welken hy veel
 kinderen had. Joël , in 't huis gekomen / ging / volgens zijn gewone heuflust/
 zegt het verhaal / zijn jonge neven / en zijns broeders wettige hrou de handen
 kussen ; 't welk hy met zo grote bevallijheid dee / dat Aman al lachende tot hem
 zeide : Gy zijt niet heusch tegen de vrouwen ; dewijl gy de kinderen eert , en de
 moeder niet aanroert ; 't welk hem verplichtte de zelve heuflust aan de hoelin te
 bewijzen / die hy aan de wettige hrou betwezen had. Hozt/ men bespeurde geen
 beestelijheid in Alfinge , ('t welk de naam van deze kleine Sim was) ja zo/
 dat hy / gelijk een mensch / ook zijn nagels hozte.

In dit Hof was een vrou van staat / woedub van Joëls boocht / met haar dochter / die schoon / en dartien of veertien jaren out was / Eugenia, of / gelijc anderen zeggen / Ozania genoemd / die / ziek zijnde / haar moeder bad van de Dozt Aman deze kleine Sim te verzoeken / om haar een weinig te verheugen door haar gewoon gestrook / 't welk Alfinge aan haar bevoers / als zj in 't Hof quam om de Doztin te bezoeken ; 't welk zj lichtelijc verkreeg. De Sim / daar gekomen / tastte terstont de slagader van de zieke / als een verstandig Geneesmeester. De hzienschap / uit deze gemeenschap spuitende / wierd eindelijc zo groot tusschen Joël en Eugenia, dat zj d'een niet zonder d'ander konden leven / en booznamelijc de dochter / die verwondert was van de liefde / die zj tot deze Sim had / zonder d'oozaak daar af te kunnen begrijpen. Zj / op een ucbent haar nagelen gekoxt hebbende / koxtte ook die van Alfinge, en bespeurde / die naaukeurigh beziende / dat een deel met een kleim bel bedekt was / gelijc zijn armen / daar in rien iets meer / dan in zijns gelijken / bemerkten kon. Dit hield haar enige tijt in twiëfel / tot dat zj in haar slaap een gezicht van een eerwaerdige vrou had / met een groot wit lijnwaat bedekt / die tot haar zeide : Ozania, mijn dochter, waarom toeft gy zo lang in mijn zoon Joël te helpen, de welk deze kleine Sim is, die gy zo vieriglijk bemint, en die van zijn wrede stiefmoeder tot deze deerlijke staat gebrachte is ? Maar dewijl het aan de Heer van alle dingen belieft heeft toe te laten dat hy dus verandert wierd, en tot noch toe bewaart heeft, zo beveel ik hem aan u, vermits hy noch uw gemaal zal worden. Baad hem met deze kruiden, die ik bereid, en in zodanig een plaats (die zj haar toen aantwees) gedaan heb ; en gy zult zien dat hy door deze middel zijn eerste gestalte weër zal krijgen, en uw gemaal worden, gelijc ik, in de zelve gedaante voor hem verschijnende, aan hem bevelen heb. En op dat gy niet aan de waarheit van mijn woorden zoud twiëfelen, zo gaat terstont, als gy opgestaan zijt, naar zulk een plaats van uw tuin, daar gy een steen zult zien, die gy breken zult, en gy zult daar de sleutel der schatten vinden, die mijn gemaal in handen van uw vader gegeven had, om die voor mijn zoon Joël te bewaren. Zj / dit gezegt hebbende / omhelsde haar / en verdmeeen. De dochter / hier op ontwakende / was geheel verbaast / en maakte zulk geschreeu / dat haar moeder ook wakker wierd / en op 't gerucht toeliep / aan de welcke Eugenia haar gezicht vertelde / en die terstont aan de Dozt Joël gebacht / de welk in d'ouderdom van negen of tien jaren door de boosheit van zijn stiefmoeder / zonder te weten hoe / verloren was. Zj omhelsden hier op beide de Sim Joël, die een zelve gezicht had gehad / en beschaamt was van zich dus door deze vrouwen gestrook te zien / welkers handen hy kuste / en booznamelijc die van zijn waarde en welbeminde Eugenia. Zj overwogen gezamentlijk hoe zj zich in deze zaak zouden dzagen / om de granschap van de Dozt Aman Sofar niet op hun hals te halen. De moeder bond geraden dat Joël, eer hy zijn eerste gestalte weernam / door het bad / dat zj daar toe zouden bereiden / weër by zijn broeder zou keren / en na enige dagen / als uit zich zelf / van hem wijken ; en dat zj daar na in alles oordening zouden stellen. Zj gingen door eerst naar de steen in de tuin / die / in 't buur gewozen / gelijc door 't gezicht aan hen bevolen was / terstont bozt / daar in zj de sleutel bonden / met de welk zj / drie trappen afstredende in een kelder / een kleine deur openden / en een grote pzeze kist zagen / daar veel jutwelen en schatten in waren / met enige geheugschriften van 't geen / 't welk Joëls vader

vader na zijn doot begeerde gedaan te hebben. De moeder van Ozania bracht daar na de Sim Joël by zijn broeder Aman, en bedankte hem van zijn heusheit / om dat deze Sim voornaam van haars dochters gezondheid was. Joël bleef dan noch enige tijd in 't Hof / daar hy zijn gewone dienften dee / tot dat toen hy uitgegaan was om brachten doo de kinderen te plukken / de hovenier hem een steen in 't aangezicht wierp / daar af hy een weinig gewond wierd. De Sim / zijn bloet ziende / bloed terstont wech ; en men zag hem niet meer in 't Hof / daar af pder in kommer was. Aman zelf dee hem overal zoeken / zonder hem te kunnen vinden / ook niet by Ozania, die zich hierom bedroeft veinsde. Deze Sim / die zich in een haagbosch verborgen had / quam des abonds by zijn beminde / daar hy 't had bereid vond / en daar hy intrad. Zy zagen met verwondering dat deze hant / die hem dekte / zo haast als zy de warmte van 't water / en de kracht der kruiden gevoelde / tot niets verdween / gelijk een duistere wolk / die van de wind verdreven / of van de Zon verstrooit word. Deze Dozt wierd terstont met kostelijke klederen gekleed / en met grote blijchap van deze vrouwen ontvangen / die hy minnelijk omhelsde. De vzeucht verpreide zich over 't gehele huis ; en de huisgenoten meenden dat deze jonge Heer enig namaag van hun juffrou was / die hem haar neef noemde. De Dozt Joël gaf vooz eerst verzekering van zijn trou aan de schone Ozania, die hy plechtelijk / in tijd en plaats / beloofde te trouwen. Zy lasen daar na met aandacht het testament van de Dozt Rostan Sofar, Joëls vader / die al zijn schatten / en zijn voornaamste heerlijkheit van Chasubir aan Joël naliet / en aan zijn tweede zoon de heerlijkheit van Sanat, en andere landen tot zijn deel gaf. Zy bonden dit alles wel getekent en bevestigd doo de grote Keizer van Negus, hun Opperheer / van de welk zy veel brachten vonden / met veel kostelijke geschenken / en onder anderen een houtwer / met kostelijke toefel daar aan. Men volboorde dieghalven het huwelijk tusschen Joël en Eugenia met grote plechteljkheit in de Kerk / en versleet dus in stilte enige dagen. Zy besloten daar na / eer zy zich aan Aman Sofar openbaarden / by de Keizer der Abissynen te trekken / om vooz zijn macht in alle de goederen / die hem / volgens zijns vaders uitterste wil / toebehoorden / en die zijn broeder zo lang bezeten had / weer in gezet te worden. Hy / in grote en heerlijke toefel vertrokken / quam eindelijk te Barra, daar 't Hof was / en / zijn hutten opgerecht hebbende / quam aan de poozt van 't koninklijk Hof / daar hy / volgens de gewoonte de trompetten gesteken hebbende / van twee der voornaamste Heren vooz de Dozt gebracht wierd / vooz de welk hy neerknielde / en in weling woorden een verhaal van zijn voozballen dee. De Keizer / hier af verwondert / had noch geheugenis van hem / en dat het gerucht liep dat zijn stiefmoeder hem had doen verwoogen / en in de bloet werpen / en dat zy daar over te hoof ontboden was / en zich naauwelijks had kunnen veronschuldigen. De Dozt Joël dee treffelijke geschenken vooz zijn Majesteit in een goud vat brengen / en onder anderen een heerlijk uurwerk / en een kostelijke halsband / daar een steen van grote kracht aanhing / die het bloet stempte / gelijk men zulks aan een beest beproeft had / dat men op drie plaatsen wondde / en daar niet een druppel bloets uitquam. De Keizer ontfing Joël en zijn geschenken met grote minnelijkheit / en wilde dat zijn gemalin / die hy meegebracht had / de Koningin zou bezoeken / die haar ook vriendelijk ontfing. De Doztin Ozania schonk aan de Koningin enige korale ketenen / een kostelijk kruis van robijn / en

een kristallijne spiegel op een sijne esmaraude / en andere treffelijke geschenken / die in de Schackist van Joels vader gebonden waren. De Keizer zond toen / volgens 't verzoek van de Wozst Joël, de Calena uit / om de Wozst Aman Sofar te hoof te dagen / die / de wercbinding van zijn broeder Joël verstaande / heel verwondert was. Hy trok echter spoediglijk te hoof / om zijn zaak te becrachtwoorden / en bond de Negus veel dagtreijens van de plaats / daar Joël eerst hy hem gekomen was : want het Hof blijft niet meer dan drie dagen in een plaats / om het groot getal van volk / 't welk de Keizer volgt. Zo haast als Aman gekomen was / liet hy zijn hutten opslaan / en wilde / eer hy voor de Keizer verscheen / weten waar zijn broeder. Joël geherbergt was / die / zijn komst verstaande / en schoon hy d'outste was / hem te gemoet ging / en hem wel kende / schoon zijn broeder geen kennis aan hem had. Doch Aman, des vaders aangezicht op dat van Joël geschildert ziende / wierd innerlijk bevoogen / en / met zijn een been ter aarde knielende / begon te wenen. Joël hief hem op / en kuste hem / en zy beide omhelsden malikander met een grote betuiging van blijfchap / en hielden te zamen hun abortmaal. Da de maaltijt betuigde Aman met grote oormoedigheid aan zijn broeder / dat hy niets van al't geen / 't welk hem toebehoorde / begeerde te behouden / maar dat hy / zijn vrientschap hoger achtende / dan al de goederen des werreles / gewilliglyk al de heerlykheden / die hy bezeten had / in zijn handen stelde / en dat hy hem bad dat hy iets voor hem en zijn kinderen zou laten behouden. Joël omhelsde hem daar op / en zeide tot hem dat zy gelijkelijk zo wel zouden delen / dat hy daar mee vernoegt zou zijn / en dat hy met hem / als met een goed broeder / in vrede en vrientschap wilde leven. Hy toonde hem toen des vaders testament / 't welk hen beide regelde / daar af Aman wonderlyk verblijd was. Hy kon echter 't hutwelijch van zijn broeder met Ozania niet verdragen / vermids het te zeer beneden zijn staat was / en om dat hy geloofde dat zy enige list gebruikte had / om hem te verstrikken. Hy verhoorz dat echter voor die tijd / voorsz. namelijk toen Joël hem de gehele historie van zijn leven en verandering verhaalde / en hoe dier hy aan deze vry verplicht was.

Zy besloten dan gezamenlyk naar 't Hof te gaan / en gingen deur 't midden van 't heit / of van 't hofgezin / 't welk in hutten woont / die op een rijg geboegt staan / daar straten en ruimten tusschen beiden zijn. Zy verscheenen met gewoneelyke eerbiedigheid voor de Keizer / aan de welk zy 't verdrach / dat zy in vrientschap te zamen gemaakt hadden / vertoonden / daar af de Negus grotelyk verblijd was / die / 't zwaert ziende / dat Joël vroeg / tot hem zeide dat hy 't kende / en dat 'er het geen was / 't welk hy aan zijn vader gegeven had / en dat hy 't tot zijn dienst wel gebruiken zou. Hy dee toen twee wapenbylen / om te paert te dragen / aanbrengen / die wonderlyk van suet / en met kostelyke gesteenten verciert waren / en pder in een zilberbergulde sches staken / daar hy hen uitrok / en aan pder een gaf / en zeide dat zy die om zinnen wil zouden bewaren / en dat hy noch aan pder van hen een goed paert gaf / 't welk zy aan de poozt van 't Hof bereid en geharnast zouden binden / en vermaande hen in broederlyke vrientschap gezamenlyk te leven. De Negus gaf noch aan Joël, tot vergelyping van de geschenken / die hy aan hem gedaan had / twee Elefanten / met materialen geladen / zekere slach van munt / die niet in Ethiopien geslagen word / daar men geen munters bind. Joël, van de Keizer afscheit genomen hebbende / gaf een van deze twee Elefanten / met

zijn lading / aan zijn broeder. De Staatzerin gaf ook aan Eugenia of Oznia, toen zij haar afscheid van haar naam / een kostelyk geschenken van een snoter met schone en overgrote parrelen / en twee robijne oorschmetsels / die twee gloeiende kaden schenen. Zij / uit het Hof vertrokken / zonden hun reizigtug te laat langs de zelve weg / die zij gekommen waren. Zij zelve trokken naar Vangor, om zich op de Zamber te begeven / en door deze middel hun reis de helft te verkorten. Toen zij in hun lant quamen / wierd Joël met een ongelooflyke blijfschap van al 't volk ontfangen; en Aman sieide toen al 't geen / 't welk hij als zijn eigen bezeten had / in zijns broeders handen / en vertrok zich in de heerlijkheden / die hem toegedeelt waren. Joël kreeg van zijn gemalin Oznia twee zonen / d'een Gabriël, en d'ander Aman genoemd / die na zijn dood hem in de heerschappy volgden. Daar ziet gy 't verhaal van 't geen / 't welk den Doofst Joël overgekomen is / van de welk de boeken der innoonders van dat lant / gelijkt ita uit hun mont verstaan heb / noch byder spreken; van 't welk de lezers verscheidelijks zullen gevoelen en oordelen / naar de geest / daar af zij gedreven worden.

14. Namen van verscheide steden, daar *le Blanc* deurtrekt. Vriendelijk onthaal van de *Sultan* van *Jemin*. Vermaarde Kerk. Beuzelachtige wonderdaat. Brede beschrijving van groot *Cair*, en van des zelfs delen. Ware balssem. Betuiging van blijfschap om de overvloeiing van de *Nyl*. Beschrijving van de *Pyramiden*. 't Lantschap van *Thebais*, en oud *Theben*. Tempel van *Jupiter Ammon*. Gevarelijke wildernissen. *Mommien*, of gedroogde lighamen. Heerschappy van Egypten.

Was bonden in onze reis (die ik afgezonden had / uit oorzaken van de
 wonderlijke Historie) een Lantman / die op een Merrie zat / en die
 hy in een schuit dee treden / om over de bloet in 't Lantschap van Da-
 sla te trekken. Hy zag ondertusschen niet dat het Weulen hem gebolgt was /
 't welk / om de moeder te volgen / zich te water begaf. De Lantman / dit
 ziende / had de Schuitman dat hy weerom zou keren / om 't Weulen te krij-
 gen / 't welk de Schuitman niet wilde doen. De Lantman was dieghalen
 genootzaakt in 't water te springen / om dit Weulen te bergen. Maar indien
 hy / die hem hy gebal bonden / niet tot zijn bystant waren gekomen / zo zou
 deze arthe man met zijn Weulen verdrinken zijn. Hy / dus gebergt / was zo
 buiten adem / dat hy geen dankbewijs kon doen : maar hy zeide daar na dat
 zijn meester hem 't Weulen zou hebben doen betalen / om dat hy 't niet wel ge-
 bonden had. Hy trokken daar na bier uren lang deur een wildernis / die y
 Beniermi noemen / daar top veelder hande wilde beesten zagen / en onder ander-
 ren twee Leeuwen / die onder bomen rusten / en noch bloedig van muil was-
 ren. Zy repten zich niet toen zy ons zagen / hoewel enigen van d'onsen besef-
 den dat zy in onze schuiten zouden vallen / om ons aan te tasten. Maar men
 verzekerde ons dat top geen noot zouden hebben / zo top hen in vrede lieten;
 uit oorzaken van d'edelmoedige aart van dit beest / 't welk aan niemand quaet
 doet / dan aan de genen die hem aantasten. Na deze wildernissen vonden wy
 grote geboude velden / sommigen met gras / haver en botten / en anderen met
 zuiker.

Benier-
 mi, een
 wilder-
 nis.
 Edel-
 moedig-
 heit des
 Leeu-
 wen.

zuikerriet bezaait. Wp bleven te Misen een dag / en trokken van daar naar Misen, Cafa en Himi, ste-
Cafa, een fraje stat / een half mijl van Misen, en / onze reis verhoederende /
quamen in een aangename stat / Himi genoemd / naar de zijde van Nubien.
Wp trokken van daar naar Dangala, een goede stat : maar toen top te dicht
aan lant quamen / geraakte onze schuit zo vast op de dzoogte / dat top een deel
van onz reistuing daar uit moesten lossen / om die weer van de gront te helpen;
't welk ons meer dan twee uren berlette. Wp vernachtten dieshalven te Bi-
sen, en trokken 's anderen daags te Dangala, vier mijlen van daar. Wp
wierden geduriglijch van regen / donder en blixem geplaagt ; 't welk oozzaak
was van dat top niet aan d'ander zijde van de Nyl honden hoimen / om Dafila
te zien / de hoofstat van een lantschap / dat gelijke naam voert / daar een der
bzaafste en dapperste Wozten van 't gehele Rijk van de Negus heerschte. Dan-
gala is den Barnagus onderkoozen / die 't in wijseling booz Cassima heeft ge-
had / die sedert alle beide booz gelt aan hem gebleven zijn. Deze stat legt in
Nubien, tegen over 't lantschap van Dafila, dat zich tot aan Danfila uitstreckt.
Wp quamen van daar in vijf dagreizens te Mara, een schone stat / tegen over
't lantschap van Ganfila, aan d'oberzijde van de Nyl. Dit is een welbevolkt
lant / dat oberbloet van alle goederen heeft / en daar de Nijn van 't vijfste zil-
ber is. Wp quamen van daar in twee dagen te Berga, en in een ander te Ti-
ruti, een buile stat / maar die echter van alle goederen oberbloeit. Aan d'an-
dere zijde van de Nyl is Taruge, in 't Koninkrijk van Tamatas. Wp trok-
ken daar na in twee dagen zebentien mijlen verre / en quamen te Dacruce, daar
de Nijn van loot en antimonie is / met het welk 3p grote winst doen / en deze
waren overal zenden. Zp maken daar ook munt / met koper vermengt / die
3p Cakzek noemen. Wp trokken van daar te lant onder de schaduben tot aan
de stat Machiada, die / gelijk 3p zeggen / dooz de Koningin van Saba gebout/
en naar haar naam genoemd is / daar top / gelijk 3p zeiden / in de kerck / die
zeer out was / de beeltenis van deze Koningin zouden zien : doch top / daar ge-
komen / vonden niets hier af / maar de stat geheel verwoest / die echter / gelijk
het scheen / iets treffelijch geweest had ; want top zagen daar noch de puinhoo-
pen van een burgt / die een sterke plaats geweest moet hebben / om dat de toe-
gangen daar toe zeer ongemaakelijch waren. Wp gingen 's anderen daags naar
Fuingi, of Fungi, en van daar in vier dagreizens te Rifa, daar na te Sami-
na, Almona, Canan, en Asna, daar een burgt is / Afar genoemd. Soim-
migen willen zeggen dat daar vroude stat van Syene, die zo vermaart is / ge-
weest heeft. Wp quamen in vier dagreizen van daar te Barbanda ; en aan d'an-
dere zijde naar de Rode zee is de stat Georgian, van de Georgiansche Chri-
stenen bewoont / die verlos van de Turk hebben om met bliogende vaandels
naar Jerusalem te trekken / en 't heilich graf te bezichtigen / zonder enige schat-
tingen te betalen / gelijk d'andere Christenen moeten doen.

Wp / een dag in de stat van Georgian of Georgia geweest hebbende / trok-
ken ober aan d'andere zijde / om de stat van Erit te zien / en van daar te Cosia,
en / daar na weer ober de Nyl trekkende / quamen te Jemin, d'eerste stat van
't opperste Egypten, daar men niets anders dan Moren bind / doch echter
lieden / die naau van getoeten zijn / van de welken top alle heufheit ontfingen.
Wp gingen van daar de Sulcan of Statsvoocht van de stat Almona groeten /
en bypzeiben van hem halen / om dat top geheel in de landen quamen / die
den grote Turk onderkoozen zijn. Deze Sulcan betoonde aan ons grote teke-
nen Jemin.

Bisen en
Dangala,
twee ste-
den.
Dafila,
een stat
en lant-
schap.

Mara.

Berga.
Tiruti.
Taruge.
Dacruce.

Machi-
da, en
haat
outheit.

Naamen
van be-
scheide
steden.

Heuf-
onthaal
van de
Sulcan
van
Jemin.

nen van jonst en genegenheit / en zond een roeffschuit aan d'overzijne van de Nyl / om schone vruychten te halen / die in een tuin van de stat Tima geplant woorden. Wy gaf ook aan ons grote persiaken zonder steen / maar niet so sijnkelijg als d'onzen van Europa. Wy quamen toez dagtrekking van daar te Grandol / een kooprijke stat / en in twee dagen van daar te Manucar / een grote stat van onttrent twintigduisent huisgezinnen. En mijl van daar leyt een andere schoonder en groter stat / Mazuelle of Baziele genoemt / die eerijg als een doofstat van Cair geacht toerd. Men siet daar een der kostelijste kerken van gesel Egypten / die 3p Gemir azore / of Haneré noemen / daar de Mahometanen hun belofsen met grote geschenken doen / en zeggen dat dez kerke gesitich toerd / ter eren van een heilige vrou / Nafise genoemt / een mijsch van de balsehe Profeet Mahomet / die in grote strengheit leefde. 2p onderhouden daar in beeldershande Marabours / of Alauizenaars / die daar voort hmen doen. 2p vertellen hier af veel betzelsachtige wonderdaden / en onder anderen een op de vertijzenis van een getoanede dode in de tijt van de Soldan Saladin / die een van zijn dienaars had / Aliaze genoemt / die / aan een sijnen en rijke justrou getrou / dooz deze vrou / die elders minnepleegde / 3o quelijch gehandelt toerd / dat sy / byna wanhopig gewoorden / sijn klachten aan de Cherif of Profeet van deze kerke / die daar strengelijg leefde / ginc doen. Deze Cherif vertroostte hem / en gaf aan hem tot raat dat sy zich dooz enige dagen zou verbergen / en zich doot beynzen / om 't gelaet van sijn gemalin te zien / 't welck sy dee. De Cherif ginc onderrustussen deze vrou bezochen / en waaagde haar heel naerslijg naer tijding van haar gemaal / en zeide tot haar dat / 3o sy om harent wil verlore of gedoot was / 3p zonder hoop van bergiffenis verdoemt zou sijn. 2p / hier af verbaast / gaf aan hem tot antwoot dat 3p haar gemaal in vijftien of twintig dagen niet gezien had / en dat 3p sijn afwozen grotelijks betwende / maar dat 3p een belofte aan God / en aan de deelen zou. Men vond by gebal ter zelbe tijt het lighaam van een jongman / die in de Nyl verdoonken was / 3o wanslating van aangezicht / dat men hem niet kernen kon. De Cherif / deze gelegentheit by 't haer battende / sprak daar af met de gemaal / en 3p besloren gezamentlijc dit lighaam met een van sijn klederen te kleden / sijn ring aan de vinger te steken / en daar na / met een laien bekleed / in de kerke te brengen / en te zeggen dat dit het lighaam des gemaals van deze vrou was. Dit toerd gedaan. De vrou / tijding hier af hebbende / quam terfont verwoarts / en / het kleet en de ring kennende / begon om sijn verlies grote rou en misbaar te bedrijven. Daar op de Profeet / haar vertroostende / tot haar zeide dat / 3o 3p in deze kerke haar gebeden quam stozen / de heiligste Alwaacht hem mijschijnen lebendig weer aan haar zou gebeden / en hier noch enig gesicht byvoegde / 't welck sy / dooz d'oberleden bidden / geschohad. 302 / sy wist haar dooz sijn woorden en achtbaerheit 3o wel t'obertraden / dat 3p des uchiens in de kerke quam / om zekere offering / en gebeden daar ne op het graf te doen / daar de Cherif des nachts haar gemaal in verhoogen had. Deze gesefige Profeet bezwoer hier op deze dode sy de machty van de grote God / van de Profeet / en van de heilige Alwaacht / dat sy uit het graf opstaam / en sijn arme mistroostige vrou vertroosten zou. Deze gaff begon terfont te drijg te maken / en te roepen hier ben ik / en de Cherif / een goed gelaet toende / opende 't graf / daar de gemaal uitquam / en sijn gemaal omhelsde / die

De-
maate
kerke te
Mazuel-
le.

Deuzels
achtige
wonder-
daat.

die geheel opgetogen was van blijfchap om zo treffelijk een wonderdaat / die terfont ober de gehele werelt berbeid wierd : en deze Kerck is sedert meer bezocht ; en pder doet daar zijn beloften tot verbuiling van zijn begeerten. Daar ziet op de treffelijke wonderdaden dezer Mahometanen.

Op / de stat van Bazuelle, en haar prachtig Kerck bezichtigt hebbende / Beschrijving van, groot Cair, en haar deelen.
welks gebou echter booz onze Kercken moet bezwijken / trokken in vier uren tot aan groot Cair, en quamen eerst aan Bebeloth of Bebelloch, een blek of booz : stat van thintig duizent huizen / en daar na een mijl van daar aan een ander / Jamet Talon, of Gemeh Tailon genoemd / en van daar aan een ander / Charafa of Garafa geheten / dicht by groot Cair, en eindelij aan de genen van Bebazualak of Bulah. Deze grote stat is gesticht op de puinhopen van 't oude Babylon en Memphis, daar de woning der Pharaos, de Koningen van Egypten, en sedert der eerste Sarafinsche Keizers / en der leste Soldans heeft geweest / die men om deze nooznaam Soldaans en Califen van Babylon, of van Cair, noemde / tot onderscheit van 't ander Babylon in Chaldea. Deze stat van Cair, of Alcair wierd ober omtrent zeshondert jaren gebout booz een slaaf van de Calif Elcain, Gehoer en Cherig genoemd / daar de Califen van Egypten hun stoel hielden / terwijl er een ander te Bagded, en een ander te Cairoan, omtrent dertig mijlen van Thunes, was. Deze stat / lange tijt onder de macht der Soldaans geweest hebbende / wierd eindelij in 't vijftienhondertzeventiende jaar booz de Turken gewonnen / die 't Rijk der Mammelukken verdelgden. Zp legt op een groot deel van de Nyl, en is in vier boozname delen gedeelt / daar af te en op een heubel gesticht is ; 't ander laeger langs de Nyl, daar / gelijk men zegt / certijts Memphis heeft geweest / en daar de Nyl een heel aangenaam eiland / met schone tuinen / maakt. Dit deel is omtrent tachtig of negentig duizent haertsteden groot / en van de rijkste kooplieden bewoont. Daar is noch een ander deel / omtrent een half mijl van daar / 't welk niet kleiner is / en van d'inwoonders Muhucat genoemd word. Daar na volgt d'oude stat / Bezuela genoemd / van de welke top alree gesproken hebben / en daar heerlijke en prachtige gebouwen en Kercken zijn / en onder anderen een treffelijk gasthuis. Dit deel is omtrent twintig duizent haertsteden groot / en strekt zich meer dan een half mijl naar 't west uit / en voegt zich aan 't Hof van de Sulcan of Bassa naar 't zuiden / en aan 't noozden naar een kleine boozstat / Bebezok genoemd / die naar 't oosten loopt tot aan een ander van de zelve grootheid / Jemet Taulu genoemd / naar de naam van de Soldaan, die haar stichtte. In dit deel is een grote ruimte / en een treffelijke vergaderplaats / die grote inkomsten heeft / daar men van alle zijden de wetenschappen koopt leren. Omtrent een half mijl van daar is een ander deel / dat wel gebout is / en Charafa genoemd word. D'oude stat van Bezuela, of Bazeles, anders Misulecif, of Misruletich geheten / is het deel / daar 't vermaarde graf van hun getoande heilige Nasille is / vanicht van Mahometh van wegen zijn behumde zoan Hali. Aan deze zijde is het Hof / 't welk de plant van de waere balssem dyaagt / die zo vermaart is in de plaats / die zp Ware balssem.
Almarria, en de Christenen Materea noemen. Deze plant heeft bladen gelijk de Mastikboom / of klaverkruid ; 't welk men alle jaren snijdt / als de Wijngaart / gelijk ik de Hobenier / die de toezicht daar ober had / heb horen zeggen. Deze plant is heel klein / en word weinig gebonden. D' Ethiopiers zeggen dat de koningin van Saba deze plant aan Salomon bracht / die haar in de hoven van Jericho dede zetten / en dat zp sedert booz de Sarafynen in deze plaats gebracht is.

is. Maar anderen zeggen dat 3p eerst uit het gelukkig Arabien is gebracht/ daar al de balssem/ die noch heben daar groeit/ in krachten en eigenschappen met deze gelijk is. Op 't einde van bloeiemaant klooft men de schors/ niet met pzer/ maar met enig ander gereetschap/ daar bocht uitloopt/ die men in een glaze vat vergadert. Men voegt'er/ doch belachelijk/ noch by dat de Christenen alleen deze plant konnen bouwen/ en dat 3p in de handen der ongelobigen sterben zou. 3p groeit in 't midden van een springhzen/ die van gedaante als een put is. De Mahometanen zeggen dat de Maacht/ Christus Moeder/ in Egypten zijnde/ aan deze springhzen rustte/ en de windselen van haar hint Jesus wiesch. Ter zijde van daar is een Silant/ daar een schoon Hof is/ in 't welk de Bassa zich somtijts gaat verheugen/ 't welk men Michial noemt. Hier begint de watergracht/ daar een pper staat/ om naar de hoogte van de Nyl in zijn overbloeiing/ van de vruchtbaarheid of onvruchtbaarheid van 't jaar t'oordeelen. Het deel van Cair op de Nyl, 't welk zeer groot is/ Bubacon of Bebesok en Bulak genoemd/ is 't geen/ daar gewonelijk de schepen landen/ die van Rofette, Alexandria en andere plaatsen komen. Hoof/ deze stat is te samen geboegt van veel steden/ of blekken en boorsteden/ die wel bevolkt zijn: en ik geloof dat 'er 30 veel inwoonders in deze plaats alleen/ als in 't overige van Egypten zijn; en men moet al wel te paert konnen zitten/ als men al haar woonplaatsen in twee of drie dagen bezichtigen zal. Het Hof van de Bassa is 't geen/ daar eertijds de Soldanen van Egypten woonden/ en dat in de bloeiende grootheid van dit Rijk een der schoonste/ rijkste en heerlijkste gebouwen van d'aarde was; want daar waren veel hoven/ pder met zijn wach/ portalen en wandelpen met marmere pplers/ vergulde gewelfselen/ en bloeren/ die op verscheide wijzen gespijkelt/ gesneden en getekent waren: beneffens grote tuinen/ springhzen/ bypers/ vogelbluchten/ en andere bijzonderheden; alderhande kostelijckheit in huisgewaad/ gestekten/ gout en zilber. De Calif of Soldaan had een fetel/ die van dicht gout gemaakt was/ en bertoonde zich heel zelden/ en dit noch alleenlijk aan enige Gezanten. Het meeste deel der vrouwen is daar in 't wit gekleed/ met onderzoeken aan/ en een momtuig van gelijke vertwe; een zijde hemt van verscheide vertwen/ op 't hoofd een klein bonnet van enige kostelijke stoffen/ een koozt en een quast daar boven om/ met een groot kleet/ 't welk hun geheel lighaam dekt.

Wat d'overbloeiing van de Nyl aangaat/ die geschiedt langsamelijk en zonder schade te doen: en als dit gebeurt betoont pder grote blipschap; en 3p lopen dan/ als de bloet koozt/ naar 't kleet/ 't welk zeker spel by hen is. 3p maken van grachten/ om 't water t'onsangen: ja daar zijn lieden/ die hier of bij dagreizens tegen de Nyl optrekken/ om te zien of dit water met groot geweld en snelle afhoort/ en konnen van daar de Bassa haastelijk verwittigen/ en hem vertonen tot hoedanig een hoogte: en als men weet dat de bloet noch omtrent een halve dagreis verre is/ stijgt de Bassa te paert/ met al d'edeldom/ die alle met hun beste klederen gekleed zijn/ en Mahomets kleet of tabbert door een Marabout in zegenpjaal doen dragen. 3p schieten ook met de boog naar een goude appel/ die op 't einde van een speer staat/ en/ met hun paerden drie of vier heren omgedaan hebbende/ lopen lostooms naar d'appel/ daar 3p tegen schieten/ en de geen/ die de beste schoot doet/ verkrijgt de prijs. 3p spelen dan ook het spel met de knods/ en maken een galg op 't midden van de weg/ met twee stukken houtg dwars daar over/ daar 3p 't wit/ met de drie puntige knods

Blij-
schap
om d'o-
verbloe-
ing van
de Nyl.

knods aan zetten / en / drie of vier malen daar rontom gelopen hebbende / ho-
men met grote snelte daar op ballen / en / zich dus verheugende / vermaachten
de komst van de Nyl. **W**er zuibert ook zijn waterbakken / die *zp* Maramor-
ees noemen / om die booz' t' gehele jaar vol te maken : want *zp* hebben daar geen
putten of spyzingzomen / die ik gezien heb ; en het regent daar ook nimmer :
maar daar valt des abonts zulk een dikke dau / dat / zo men in d'ope lucht
stiep / men 's uchtens zo nat zou zijn / als of men in 't water gelegen had.
Desgelijks gebeurt ook in Peru, daar 't nimmer regent / in welks plaats *zp*
een verbarfchende toint hebben / die alles bebochrigt. **D**e Paraguay, of bloet
de la Plate in Brail, heeft de zelfe overbloedingen / als de Nyl, maar met meer
getwelt / en blijft wel drie maanden op 't lant staan / daar *hp* overbloet : in
plaats dat de Nyl langfamelijk aankoomt / en / niet meer dan vyftien of twint-
tig dagen booz' een stat blijvende / zachtelijk weer wechbloeft. **D**'inwoonders
maken ondertusschen hun wooningen op kleine heubelen / om zich van 't water
te beschutten. **D**eze schuilplaatsen van 't lant zijn ten meesten deel van miet / met
aarde gemengt / gebout / en sommigen zijn niets anders / dan hutten van sterk en
root doek : maar de genen / die aan de bloet de la Plate wonen / zijn gedwon-
gen hun huizen te verlaten / om 't getwelt van 't water / en zich booz' een tijt in
hun Canoes of schuiten t' onthouden / daar in *zp* als eindvogels leven / tot dat
de bloet weer in zijn oude palen gekeert is ; doch ik weet niet of dit alle jaren /
en in zekere tijt / gelijk in Egypten gebeurt. **D**'oude Egyptenaars hadden ook
een gewoonte van grote blijfchap in de komst van deze overbloeding des Nyls
te maken / en vierden in de *Zeonestant* des zomers hun grote biertijt / die *zp*
Nilos noemden / en hielden deze bloet als een God / die *zp* onder de namen van
Osiris en Orus eerden / en hem behoeder van 't opper Egypten, en vader en
schepper van 't neder Egypten noemden / die zonder regen hun landen brucht-
baar maakte.

Wat de *Akrohodillen* aangaat / men vind een groot getal hier af in deze bloet /
gelijk in veel andere plaatsen van Oost- en Westindien ; 't welk ik elders aange-
wezen heb. **D**'Indianen noemen hen Caymans ; en *zp* zijn zo gratig naar men-
schelijk vleesch / dat *zp* heftelijk daarom stryden / en met zo grote stoutheit / dat /
toen zeker man eens langs deze bloet ging wandelen / met een zoontje aan zijn
hant / een *Akrohodil* hem zijn hint schichthelijk quam ontrukken / en tusschen
d'armen doden / zonder dat *hp* 't beschutten kon. **D**e geen / die in 't water valt /
is verloren ; en dieshalven is 't gebarelijk daar te baden / zo men niet booz' zich-
tig is : in voegen dat / als 'er schuiten met volk vergaan / deze beesten een
vette roof daar af hebben / en die zulke felle nepen geven / dat *zp* de sommigen
armen en benen afbijten / en anderen wedelikh verslinden. **D**eze beesten / die
geen tong hebben / en / tegen de natuur der andere beesten / het boven deel van
de mont reppen / voeren een woede oorlog tegen de *Opfers*. **D**e *Akrohodillen* /
die van Cair nedertwaarts naar de zee gebonden worden / zijn niet zo wreet-
en lastig / als de genen van Ethiopien. **D**eze bloet boed noch Hippopotomen, of
Zeepaerden / gedrochten en vischen.

Omtrent vier mijlen van Cair, en anderhalf mijl van de Nyl zijn de bermaar-
de Pyramiden, van een overmatige hoogte / en wonderlijke bouwning / eertijds
dooz' d'oude Koningen van Egypten gesticht / of tot een toon en geheugenis van
hun grote macht / of om hun schatten te bewaren / of tot de begraafenis van
hun lichamen. **D**e bouwning daar af is te wonderlijker / om dat de stenen /
groot

*Akro-
dillen / en
hun
wreet-
heit.*

*Pyrami-
den / en
de be-
schij-
ning
daar af.*

groot en zwaar zijnde / met grote kosten en arbeit van zeer verre / ja enigen zeggen uit Arabien en Ethiopen, gehaalt / en met ongelooflijken kommet om hoog gebracht wierden. 't Is wonder dat van drie de grootste / die men zegt van Chemmis, Koning van Egypten, door drie hondert en zestig duizent mannen in twintig jaren gebout te zijn / noch by na geheel is / schoon zo meer dan drie duizent jaren gestaan heeft. Men acht dat yder zijde van 't vierkant meer dan twee hondert bademen breed / en dat zo meer dan acht hondert boeten hoog is. Zo is in 't midden hol / en heeft daar enige gangen / en een kamer / daar misfchien de grasplaats geweest heeft. De twee anderen zijn kleiner / en geheel dicht / d'een door de Koning Cephus, en d'ander door Mycerine, of door de vermaarde Hoer Rhodope gebout. De grootheit dezer gebouwen heeft hen in 't getal der zeven wonderen des werrelts gestelt; en men zegt dat de kinderen van Israël tot de bouwning van deze onbeschijfte grote werken gebruikt wierden. Men ziet daar noch eenig overblijffel van een gedrocht / dat in zijn gestalte en grootheit wonderlijk is / en door een Sphinx geacht word / van zeer hard Numidisch marmere gemaakt / met een menschelijk aangezicht / en lijf van een Leeu / gelijk d'ouden dit gedrocht afmaalden. Daar is noch een Pyramide of Naal, ook van 't werk der ouden / 't welk enigen aan de Koning Pheron, en anderen aan Philadelphus toeëigenen. De grote Paalden / die men noch hedente Romen ziet / wierden van daar gebracht / gelijk men noch uit de beelderlijke letteren / die daar in gehouden zijn / bescpeurt: want dit was de heilige en gewijde Schrijft der oude Egyptenaars. Aan de zijde van deze Pyramiden, oostwaarts aan d'overkant van de Nyl naar de rode Zee / is 't vermaarde lant Thebaide genoemd / en zijn wilbernissen / daar eertijts zo veel heilige kluisenaars leefden / gelijk Paulus, Antonius en anderen / eertijts met zo veel steden bezet / die vol van geestelijke vergaderingen / kloosters en kerken waren / daar men by dag en nacht Gods lof hoorde weergalmen: gelijk men onder andere dingen van de stat Oxyrinchus vertelt / dat 'er op een tijt tien duizent geestelijke mannen / en ook zo veel geestelijke vrouwen gebonden zijn / die om strijt grote welvaart / en goede herbergging aan d'arme reizigers en beemdelingen bewezen. In dit lant van Thebaide was eertijts de vermaarde stat van Thebes, met hondert poozten / daar af men nu niets / van de puinhopen / ziet. Aan d'andere zijde naar 't westen zijn de wilbernissen van Barca naar Barbaryen en Lybien, daar de vermaarde tempel en godspreek van Ammon was / die van Alexander de Groot bezocht wierd. Nozt / geheel Egypten is van wilbernissen en zant omringt / uitgezondert naar de zee; want aan de westzijde zijn wilbernissen van vijftien dagrezens / aan de oostzijde dien van Thebaide drie of vier dagen lang tot aan d'Arabische zeeboezem; en aan d'andere zijde van de rode Zee is de grote wildernis tot in Palestina, daar d'Israëlieten beertig jaren in berfleten. Men heeft veel dagen van node / eer men daar deur koomt. Van Cair naar Delbequi zijn wilbernissen / daar men de Mommien, of ligghamen / die in 't zant gedroogt zijn / vind. Men heeft noch een ander slach van gebalsemde ligghamen in d'oude graven gebonden.

't Zant-
schap
van
Thebaide,
de,

Tempel
van
Ammon.

Grote
wildernis
ruffen; en
't gebaat
daar af,

Deze wilbernissen zijn meer dan achttien of twintig dagrezens groot; en de genen / die daar deurtrekken / zitten op kamelen / in houten kassen / om de beelheit van 't stof / en om de grote hitte / daar zo geen lucht en licht scheppen / dan deur kleine gaten / schoon zo daar niet en slapen. Want de winden zijn daar zeer gevarijelt / en veranderlijk / en bijden dikwijls 't zant der bergen

herwaarts en verwaarts / ja zodanig / dat de reizigers (gelijk dikwijls aan gehele heiren gebeurt is) daar onder gedrukt en begraven worden / zonder dat men mal hander in de Caravanen kan helpen / die somtijts in tien of twaalf duizent menschen / en meer bestaan / van de welken ieder zijn best doet om zich te bergen / en op 't spoedigste / dat men kan / by dag en nacht deur te geraken. Daar is ook geen middel om de weg te merken / schoon men duizentmaal daar deur getrokken had / uit oorzak van de grote drif van 't zand / dat nu dus / en moogen weer op een ander wijze legt : in boegen dat men in de golven van deze zantzee een stierman en kompas behoeft / zonder enige verbarfching op de gehele weg te binden / dan omtrent vijftien mijlen van Delbequi / daar een aangename springbron is / die uit een bygelege stroom bloeit / de welk door een arm van de Nyl geacht wordt / en van de welk het water warm en slijmig is / bijna gelijk dat van de Nyl, doch een weinig beter. Men moet daar na deze gebarelyke wildernissen / en over woeste bergen van schuifzant trekken. Zp kriegen van hier het meeste deel van hun Mommien, of lichamen in 't zand begraven en gedoopt / die / door de wind ontdekt / van d' eerste reiziger / die hen blind / in de bygelege steden geacht worden / om zijn doozdeel daar mee te doen ; 't welk heel dienstig tot de geneeskunst is. Daar ziet men hoe de dode mensch dikwijls dienstiger is aan de levendige / dan de levendige zelf / hoewel deze hulpmiddel van deel niet aangenomen wordt. Maar dit zp zo 't is / men maakt meer staat van d' andere gebalsemde lichamen / uit oorzak der verscheide drogende kruiden / die d' oude Egyptenaars gebruikten tot de bewaring der dode lichamen / daar toe zp grote bijt en kosten deden / of om de hoop / die zp tot de berijzenis hadden / of om hun geboelen / 't welk zp met enige wijsbegeerten hebben / dat de zielen na de doot zo lang in 't leven bleven / als de lichamen in hun geheel / en zonder bederf waren : en die shalven zoutten en balsenden zp die met grote kosten / met hars / zout / wierook / myrrhe / en andere drogende kruiden : en deze lichamen / dus gebalsemt / en veel eeuwen lang bewaart / worden van d' Arabiers Mommien genoemd.

Mommien, of gedoopte lichamen.

Door 't / het land van Egypten heeft zeer vermaart geweest / als een machtig en rijk Koninkrijk / daar men zegt dat eertijds enige duizent bemuurde steden geweest hebben / om het groot ontelrijk getal der inwoonders van die tijt. Maar heden is 'er weinig van dit alles overgebleven. Zp zijn beheert geweest door d' eerste en oudste koningen van d' aarde / van de welken zp beuzelachtige geslachtsafelen van veel duizent jaren maken. Hun eerste en ware koningen zijn in de heilige Schryft met d' algemene naam van Pharaos genoemd ; sedert hebben de Perlianen zich meester daar af gemaakt / daar na de Grieken , en eindelijk de Romainen , tot dat de Sarazijnen dat veroverden onder hun Califen Soldaans , die / omtrent een eeuw geleden / van de Turken daar uitgedreven zijn. De lucht van 't land is goet en tamelijk getemperd / het land vruchtbaar en overbloedig van alle goederen / maar zodanig van graan / dat men 't in zijn bloeien door de doornaamste korenschuur van Romen hield : en in d' oude penningen werd Egypten met korenaiten afgebeeld. 't Land omtrent Cair wordt Sahid, eertijds Saïs, en geheel Egypten Chibih genoemd / maar door de Hebreërs Misraim, naar de naam van de zoon van Chuz, die 't d' eerste bewoonde ; en d' Arabiers noemen 't noch heden Mesré. Het landschap / Delta genoemd / uit oorzak van zijn driehoekige gestalte / is het vruchtbaarste deel / om dat het verscheidelijc van de zeven armen en takken van de Nyl besproeit en deur sneeden

Wier- schapp van Egypten.

Haar vruchtbaarheit.

woord/ van de welken de twee lesten in zee bloejen / d'ren by Damiata aan d'oost-
zijde / en d'ander aan de westzijde by Alexandria en Rosfette. Dit land is over-
al boven maten zeer vruchtbaar; maar 't overige van Cair tot in Ethiopien
niet / dan langs de Nyl, die of hier mijlen herwaarts en dertwaarts / daar de
bloet door zijn overbloefing koomt. 't Overige is zandig / berhzant en woest/
behalven in enige plaatsen / daar enige grachten van de Nyl afgeleid
zijn / de welken eertijds / gelijk men zegt / door Jofef, Jakobs zoon / zijn ge-
maakt.

15. *Willem Cassis*, zijn Broeder ziende, ontsluit hem. *Avas* en *Rosfette*,
twee steden in *Egypten*. Beschrijving van *Alexandria*. Vreemd voor-
val van een dronke Bootsgezel. 't Schip in gevaar door een grote
visch. Loosheit der hoeren van *Malta*. Historie van *S. Jans Ridders*.
Le Blanc koomt weer te *Marsilien* by zijn Vader, en bezoekt zijn
broeder en zuster in *Sicilien*.

Doozbal
van
Cassis, le
Blancs
makker.

Wij bleven enige dagen in groot Cair, daar ik in 't begin van mijn reis
enige maanden had geweest. Maar eer wy van daar trokken / ont-
moetten wy de broeder van mijn makker / Willem Cassis, die by zo
boosaardiglijk bezogen had toen wy van Mecha naar Siden trokken / daar by
hem / gelijk ik elders gezegt heb / zes kamelen / met kospmanschap geladen/
ontvoerde / onder Arabin van naar de rode Zee te gaan handelen / met de welk
wy naar 't gelukkig Arabien, naar Persien, in Oostindien, en in Afrika trok-
ken / daar wy in alle deze reizen zes jaren en een half verbleven. Mijn makker/
zijn broeder van verre ziende / sloop zachtelyk uit de hoop wech / om niet van
hem bekent te worden. En zeker / by / by ons gekomen / bezag ons naauke-
riglyk / maar sprak niet een woord / vermits hy niemant van ons kende. Ik
zelf kende hem ook niet / schoon my docht dat ik hem ergens gezien had / tot dat
ik eindelyk hem weer in geheugenis kreeg; te meer bewij ik 't afzijn van mijn
makker bespeurde. Toen wy uit groot Cair vertrokken waren / gingen wy te
scheep in onze Almadien, die ons te Bulak verwachtten / daar de bescheide plaats
van al de Christe hooplieden / en van anderen is / om naar Alexandria te trekken.
Wy gingen van daar in anderhalve dag t' Avas, een aangename stat / daar wy
mijn makker vonden / die / zijn broeder ontbluchtende / daar geloken was: want
by darde niet zo lang wachten / tot dat wy met hem trokken / en ontbloot dit
gebaar / dat zijn leven gekost zou hebben. Wy / hem een trek spelen willende /
maakten hem diets dat zijn broeder my gebangen had gehouden / en dat de heer
de la Courbe byf hondert Sultaninen door my had moeten betalen / om my uit
de gebangenis te verloffen; daar af d'ander heel verbaast was. Doch by / de
volkome waarheit verstaande / was verblyd / om dat ik een groot deel van
zijn beste juldelen by my had.

Avas,
een stat.

Rosfette.

Wy quamen van Avas in anderhalve dag te Rosfette, 't welk van d'inwoon-
ders Raschit genoemd word / een stat / die van d'ouden Metelis of Canopus is
geheten / op d'arm van de Nyl, die Heracleotikus van d'ouden / en van d'onsen
Rexi genoemd is. Wy verhochten onze Almadien te Rosfette, en gingen by
nacht in een Germe te scheep / en behouden ons in de volgende dag t' Alexandria.
Deze stat / die half verwoest / en zonder bermakelykheit is / schijnt een won-
der:

Alexan-
dria.

derlijch boozheeft van d'ongestadigheid der werreltsche dingen/en is hebben tot een
 deerlijke staat gebracht / schoon 3p eertijds veel eeuwen lang eender grootste/
 beste / volkerijste en bloeijste steden des werrelts heeft geweest / zeer vermaart
 om haar uitmuntende en bequame gelegenheit / om haar Stichter de grote
 Alexander, om dat 3p de koninklijke Stoel der Ptolomeën geweest heeft / om
 haar vermaarde haben / die van pder bezocht wierd / om haar prachtige gebou-
 wen / en onder anderen de Pharos, een grote toren / een der wonderen van de
 werrelt / om haar school / die in alle wetenschappen vermaart was / om dat
 3p zo veel treffelijke wijsbegierigen / en zo veel groote leeraars en heilige Ous-
 baders booztgebracht heeft / die daar 't Christendom zo lang hebben doen bloe-
 jen ; kozt / om zo veel andere verreringen / en hoge hoedanigheden van de
 natuur / en van de konst / die 3p genist heeft sedert dat 3p / met het oberige
 van 't land / dooz de Sarazijnen en hun darbe Calif, Homar, ingenomen wierd
 in boegen dat 3p na deze verwoesting nooit iets van haar eerste glans heeft kon-
 nen weerkriggen / schoon 3p echter een goede haben is gebleven / daar al de
 koopsteden van de Middellantsche Zee / uit Europa, Asia en Afrika, met hun
 waaren naar toe bloejen. De Ptolomeën, Koningen van Egypten, en na hen
 de Romainen hielden hun meeste baart daar op / uit oozzaak van de zee en Nyl,
 en deden alderhande dzooge kruiden / speterpen en andere waaren uit Arabien, en
 uit Indien langs de rode Zee / en van daar te land in de Nyl, en t' Alexandria
 brengen. Men volhardde sedert / onder de heerschapp der Soldaans, in deze
 baart / daar de Venetianen en anderen uit Europa speterpen gingen halen / tot
 dat de Portugezen, en na hen de Hollanders, een andere weg hebben gebonden/
 gelijk top elders gezegt hebben. Ik zal niet meer van deze stat / gelijk ook niet
 van Cair, sprekken / om dat top hier af klare kennis konnen krijgen uit de geschif-
 ten van veel reizigers / die naaukeurighlij hier af geschreven hebben. Ik zal al-
 leenigh hier noch aanmerken dat 3p in deze stat / als de Nyl overbloeit / zoet wa-
 ter in hun waterbakken bewaren / en enige grachten maken / om hun tuinen
 te besproejen. Wp versleten niet meer dan omtrent acht maanden in deur ge-
 heel Afrika tot in Alexandria te trekken.

Da dat top enige dagen in Alexandria geweest hadden / vertrokken top naar
 Tripoli van Surien, zonder mijn belofte / van naar Jerusalem te trekken / om
 't welk ik zo veel landen deurgelopen had / te komen verbullen. Wp gingen
 van daar te scheep in 't schip Christina van Marfilien, en waaren gehele vijf maan-
 den onderweeg / eer top daar konden komen ; vermits top / aan Malca gelant/
 daar stil bleven / om de spelen van de vastenabont te zien ; 't welk ons enige tijt
 verlette. Het gebeurde onder tusschen dat de bootsgezellen / een klein vat Biech-
 sche wijn gestolen hebbende / daar af zo fellijch bronken / dat onder anderen de
 Maarsklimmer / zijn deel daar af wel gehad hebbende / en in de mars geklom-
 men / om zijn werk daar te doen / zich / zijn zwakteit kermende / daar vast bond /
 uit breez van te vallen / en daar zo vast in slaap viel / dat hy in lang niet wakker
 wierd. W anderen / hem ter maaltijt geroepen hebbende / en horende dat hy
 niet antwoorde / meenden dat hy in zijn bronkenschap uit de mars in zee was
 geraakt / en verbronken / om dat 3p in de boozgaande nacht iets / dat groot ge-
 druts maakte / in 't water hadden horen vallen. Een van d'obersten / toen een
 schel nemende / en drie malen geschelt hebbende / wierp / volgens de ge-
 woonte in zodanig boozbal / een brandend hout in zee / en riep luidte : Makers,
 bid God voor de ziel van d'arme Veran, (dus was hy genoemd) op dat hy hem
 door

Waar
 oude
 glans en
 heerlijk-
 heit.

Le Blanc
 begeeft
 zich te
 scheep
 naar
 huis.

Breemb
 boozbal
 van een
 bronke
 Boot-
 gezet.

door zijn barmhartigheid by de zielen der gelovigen huisvest. **W**der / toen op zijn kniejen vallende / bad vooz hem ; en zijn reistug en scheepsplunje wierd restont vooz de mast verhoest. **T**oen dit gebaad was / klom de **S**chipper / als een goet zeeman / en om 't lant r'ontdekken / zelf in de mars / en bond daer met grote verbaasheit de geen / die men doot achte / wel vastgebonden / en noch in een diepe slaap leggen. **M**aar hy wierd op 't geroep van de **S**chipper schichtheljk wakker / en gaf stoffe van lachen aan 't geheel scheepsvolk. **W**p hadden in de nacht quade zee / en bzeefden dat wy op d'Asquequi of Saques (eertijts Syrten) waren / daar 't heel ondiep is. 't **G**een / 't welk onghier in versterkte / was dat wy veel mosch / zeker kruut / dat aan de klippen weest) op 't water zagen drijven. **M**et het begin van de nacht wierden wy van een grote **W**alvisch vervolgt / gelijk de **S**chipper berzekerde / die hem ontdekt had. **D**eze visch / berdzietig van ons te volgen / sloeg in 't omkeeren met zijn staert 30 sel tegen ons schip / dat het geheel schudde / als of het tegen een klip stiet. **W**der / vol schrik zinde / begon deerlijk te krijten / en achte zich verloren / bermits wy in volle zee waren / daar wy geen middel tot onze verlossing konden zien. **M**en liep tersont naar beneden / om te zien of het schip ook zonk ; en de **S**chipper / op de hut klimmende / zag dat deze grote visch / of eer dit zeegedzocht / ons verlaten had. **T**oen wy enige dagen voortgezeilt hadden / landden wy te Malta , en besloten / bermits het vastenadont was / daar enige tijt te blijven / om de viering van deze treffelijke biertijt te zien / en verhoesten daar te bozz enige stukken sijn doch / van 't welk de hoeren / die daar listig en schalk zijn / ook een groot deel kregen / onder schijn van ons treffelijk r'ont-halen. **D**aar was onder anderen een hoer / die / 30 zp zeide / aan een hooftman behoorde / de welk onze **S**chipper betrapte / en hem vooz de haast een groot deel van sijn plumje en gewichtigste geschrijften der achterlaten. **H**y eischte hen daar na weer van deze hoer / die / beinzende hem niet te kernen / hem met groot gekijfen dzeigen afdzeef. **H**y kreeg hen echter daar na weer / doch vooz gelt.

Grote
visch / die
't schip in
gebaat
brengt.

Hoos-
heit der
hoeren
van
Malta.

Op-
komst en
booz-
gang der
Ridders
van S.
Jans
Obe-
ning.

Wat dit **E**ilant aangaat / ik zal daar af niets anders zeggen / dan dat het he- den de woning van S. Jans Ridders van Jerusalem is / in 't elfhondertbieren- dertigste jaar / in de tijt van Baudoin du Bourg , darde **F**ransche Koning van Jerusalem , opgerecht / tot bewaring der gener / die naar 't heilige **L**ant trokken / en de **G**rootmeester Villaret woon in 't dattienhondert en negende jaar / vooz ge- welt van wapenen / 't eilant van Rhodus op de Sarasynen , die 't van 't **O**riek- sche **K**aizerrijk afgescheurt hadden / die daar de woning vooz sijn ozdening op- rechte / de welk het ook mannelijk tegen veel stozinen der Soldanen van **E**gypten beschermte heeft / tot dat het in 't vijftienhonderttweentwintigste jaar / vooz de Turk Soliman , den **G**rootmeester van Villiers afgelwormen wierd / die zich / met de genen van sijn ozdening / te Vierbe bertrokken / 't welk hen van **P**aus Leo de tiende toegestaan wierd / tot dat zp beter zouden verkrijgen. **M**en stelde hen bersehide plaatsen tot hun woning vooz / te weren Safda in Candien , Strigo , Elba en anderen. **M**aar zp steinden eindelijk dat zp Malta van **K**aizer Karel de vijfde / aan de welk het toebel hoorde / als een aanhangsel van 't **K**onink- rijk van Sicilien , zouden berzoeken / doch tegen de neiging der Franschen , **E**ngelchen en Italianen , die deze verplijting niet aan de **K**aizer begerden te heb- ben. **Z**p bewilligden 't echter / om dat het treffelijke habens had / en dicht aan Barbaryen lag. **Z**p verkregen dan Malta en Goze , in het vijftienhondert ne-
gm.

genentwintigste jaar / zonder enige andere voorwaarde en belasting / van harelijks een plechtelijke Wisse / tot geheugenis van deze welvaart / en van een balk aan d'Onderkoning van Napels te zenden. De Godsdienst was daar in 't begin gedeelt in zeven talen / te weten drie talen van Frankrijk , namelijk van Frankrijk , Auvergne en Provence , daar na de talen van Italien , Duitsland , Engeland en Spanjen. Sedert is 'er een achtste bygeboegt : want de Spaansche wierd in Castiliaansche en Portugesche gedeelt / en in plaats van d'Engelsche taal is die van Arragon gekomen. Deze acht talen geven pder twee keurmeesters tot de verkiezing van de Grootmeester. Ik verzwijg 't overige / om niet te hzeet in 't geen te gaan weiden / dat genoegh bekend / en overbloediglijk van anderen beschreben is / daar top de lezers toe wijzen.

Wp betrokken eindelijk uit Malta , en namen onze strech op Marfilien , daar <sup>Woor-
heering
ban
le Blanc
te Marfi-
lien.
Staerts
star,</sup> wp binnen weinige dagen gelukkiglijk quamen / en dus deze grote reis voleindigden / die ons zo veel tijt / gelt / moeite en gebaar had gekost / daar af God geprezen zy / die ons in zo goed een haven bracht / juist in die tijt / in de welk deze grote Staertsstar heerschte / een der grootste / die men ooit gezien heeft / welks uitzeyding wel dartig graden groot was / en die zijn staert naar 't west keerde / die de tekenen van de Schutter en Steenbok scheen te dzeigen / en niet in 't ondermanige / maar in 't hemelsche gewest bleek / daar zy in al de landen van Oost- en Westindien gezien wierd. Toen ik 't huis gekomen was / had mijn Vader / vijftig jaren out zijnde / geen kennis aan my / vermits hy meende dat ik doot was / en al over zes jaren mijn uitvaart gehouden had. Hy / my met een Grielsch kleet gehieft ziende / meende dat ik een vzeemdeling was / en bzaagde my naar mijn gelegentheit. Ik antwoordde hem in quade taal / dat ik een Griek was. En zeker / ik had byna mijn moederlijke taal bergeten / zo om dat ik jong was toen ik uit het lant trok / als om dat ik haar in een lange tijt niet gebzuikt had ; en ik verstond enigzins de gewone Grielsche taal / die ik te Canea in Candien had geleert / daar ik zes of zeven maanden na mijn eerste schipbreuk was gebleven. Mijn vader / die tamelijk goet Grielsch sprak / om dat hy lange tijt in deze landen gehandelt had / bzaagde wat ik van hem begeerde. Ik antwoordde dat ik mijn midnagmaal by hem quam houden ; en hy zeide tot my dat ik welkoom by hem was / en dat ik by 't vuur zou komen ; 't welk ik ded. Hy bzaagde my daar na wie / en van waar ik was. Ik antwoordde van Marfilien , en zoon van zeker Rafael le Blanc. Hy wierd hier af bewogen en verbaast / en / mijn moeder roepende / zeide tot haar dat zy een van zijn zonen zou homen zien / die uit Sicilien hem quam bezoeken. Want mijn vader had in zijn eerste huwelijk in Sicilien gehuwet getweest / en daar twee kinderen gekregen / die daar in huns moeders goet waren gebleven. Zy betwezen hier op alle beide grote vzeentschap aan my / die eindelijk volkomelijk aan hen openbaarde wie ik was. Wp geboelden toen alle drie zo groot een ontroerenis van binnen / dat wy niet een woort konden spreken / en dat wy van blijfchap onze tranen niet konden weerhouden. Daar na vertelde ik hen in 't lang al 't geen / dat my in mijn lange reis voorgekomen was / en toonde aan hen verscheide vzeemdigheden / die ik meegebracht had / gelijk onder anderen van dit lantwaat / Asbeste getoemt / 't welk in 't vuur wit word / en van onberzandelijk blasch gemaakt is / dat veel Dossien en Heren van Indien gebzuiken / ja ook tot hun doothleeden / als men hun lighamen daar in berzand / ge-
lyk

lijkt men zegt dat eerstijts met de Roomsche Keizers gedaan wierd. Ik heb dikwijls de proef hier af aan veel Heren en Edelingen in Provence getoont. Ik toonde ook aan hen een kruut/ Falacia geheten/ 't welk deze eigenschap heeft/ dat/ als men 't onder een bed zet/ al de weegluizen daar bp komen/ en dus gebangen en geboort worden. Ik toonde noch aan hen verscheide andere bezonderheden/ daar ober veel lieben van wetenschap en staat verwondert waren. Maar eer ik hier uit scheld/ zal ik noch iets van deze bekentenis van mijn Vader/ Moeder en Broeders zeggen/ 't welk my lang daar na/ en na mijns Vaders doot te Palermo in Sicilien gebeurde. Want ik/ gedenkende dat hy tot my gezegt had dat hy daar een zoon en een dochter had wonen/ trok derwaarts/ en vzaagde naerstiglijk naar hen. Maar niemant kon bescheit aan my geboden/ om dat men hen alleenlijk naar de Moeder noemde/ van de welke 3p erfgenamen waren. Want mijn Broeder/ welks naam Nazara Bianco was/ wierd alleenlijk Nazara genoemd. Ik dee echter 30 veel/ dat ik verstant waar hy woonde/ en/ derwaarts gaande/ bevond dat hy ziek was. Ik klom echter onbeschoomdelijk naar boven/ en ontmoette op de trap een jonge Juffrouw/ van de welke mijn geest my geruisde dat 3p mijn zuster was/ 't welk my inwendiglijk ontroerde. Ik zeide tot haar/ zonder my bekent te maken/ dat ik haar broeder begeerde te zien. 3p vzaacht my toen in zijn kamer/ en dee my zitten bp 't bed/ daar hy op lag; en ik bespeurde in hem de selve trekken/ die mijn vader gehad had. Ik vzaagde hem of hy geen broeders te Marsilien had. Hy gaf ja tot antwoort/ en vzaagde of ik hen kende/ daar op wop veel redenen van weersijden hadden. Deze mijn zuster zag my ondertusschen stijf aan/ als verwondert van my te zien en te horen. Ik bood haar mijn hant; en 3p/ de hare kussende/ gaf my die; 't welk men niet in Italien gewent is/ en veel min in Sicilien. Mijn Broeder dee hier op een kleine dochter/ die hy had/ komen/ en die ook haar hant/ gelijk mijn Zuster/ kuste. Ik trok toen een Oestersche Esmeraude/ met aangezichten gesneden/ een der schoonsten/ die men zien kon/ van mijn vinger/ en bood haar die aan/ daar af 3p heel verbaast was/ en niet wist of 3p haar nemen zou. Ik zeide toen dat haar Oom die aan my be-handigt had/ op dat ik die aan haar zou schenken; en 3p nam haar toen/ met verlos van haar Moeder/ die hier bp was. Ik gaf ter zelver tijt ook een schone Robijn aan mijn Zuster. Terwijl wop te zamen van verscheide dingen/ onze ouders rakende/ houtten/ quam plings en onbeschoomdelijk/ met groot gebruis op de Fransche wijze/ de gebieder van de Bastide, Beef van de grote Widdder van S. Gillis, en andere Ridderd van mijn vrienden in de kamer treden/ die/ verslaan hebbende dat ik daar binnen was/ my quamen zoeken/ en my bp mijn naam noemden; 't welk de gehele zaak aan mijn Broeder en Zuster ontdekke/ die aan my beleden dat 3p enigzins vermoedden wie ik was/ toen ik de jutelen aan hen schonk: ja mijn Zuster zeide dat 3p/ toen 3p my op de trappen ontmoette/ enige bobengewone ontroerenis/ en enige opstijging van 't bloet in haar aangezicht had gevoelt/ gelijk ik zelf ook aan haar had gespeurt. Wop onghelsden toen malikander met bregghdetranen/ op de wijze der Amerikaansche voutwen/ die/ als 3p iemand van hun vrienden welkekom willen hten/ bp hem op d'aerde gaan zitten/ en zich tot schzeijen begeben/ daar na opstaan/ en al schzeijende hem ontfangen en onthalen. Ik bleef daar dus omtrent 3es weken in alle blijfchap en goed onthaal bp deze mijn naaste magen. Ik heb deze kleine bezonderheit verhaalt/ 30 om de verscheide ontmoetingen

Le Blanc
bezoekt
zijn
Broeder
en zus-
ter in
Sicilien.

zingen deur de werelt / als om de kracht van 't bloet / dat zich altijd openbaart / hoe onbekent en verborgen het ook is / te tonen.

16. *Le Blanc* begeeft zich met een *Gezant* naar *Fez* en *Marokko*, is in d'uitterste noot op zee, word neffens anderen van de *Spanjaarden* gevangen, en ter doot verwezen, doch ontslagen. Hy komt in *Afrika*, word om enig onkundig misdrijf heftiglijk geslagen, in gevangenis geworpen, ter doot verwezen, en echter verlost. Verhaal van de veltslag tusschen de *Koningen* van *Portugal* en *Marokko*, daar in de *Koning* van *Portugal* verslagen word.

Maar om weer tot mijn weerkering te *Marfilien* te komen / ik geboelde een andere kracht door de gewoonte van reizen / die zodanig in my was / dat ik / naauwelijks zes maanden in rust geweest hebbende / daar niet langer blijven kon / en my niet naar de lucht en zeden der inwoonders kon schikken ; zo was ik tot de berandering genoot. Certwijl ik in deze ongerustheit was / trok / in 't vijftienhondertachtenebentigste jaar / deur *Marfilien* zeker *Dom Guillerm*, die van d'overlede *Koning Henryk* de derde als *Gezant* of *Agent* naar de *Koning* van *Marokko* en *Fez* trok. Deze / een groot vriend van mijn *Vader* / en eens op een middag in onz huis ter maaltijt zijnde / hoorde my van mijn reizen houten ; 't welk hem zo wel aansond / dat hy my bzaagde of ik met hem wilde trekken / daar op ik / geheel daar toe genegen / blijdelijk ja antwoorde. Deze *Dom Guillerm* was een baartscheerder geweest / te *Nice* geboren / die / in *Marokko* gereist / zo gelukkig was dat hy *Maley Maluko*, *Koning* van *Marokko*, van de pest / die hem getroffen had / genas ; 't welk hem in zo hoge achting by de *Dozt* bracht / dat hy door hem aan *Koning Henryk* de derde gezonden wierd / om gezamenlijk verbont te maken : en de *Koning* zond hem weer aan *Maluko* of *Abdelmelech* met geschenken. Wy / dus verdzagen / trokken van *Marfilien* in 't gezelschap van onmtrent zestig menschen / en / in een oorlogschip getreden / quamen binnen zes dagen des nachts aan d'engte van *Gibralter*, daar zulke selle stroom ging / dat wy die naauwelijks konden doorzeilen / en byna aan strant gewoopen wierden by deze toren / die zy des *Duivels* huis noemen / daar niemand woont. Want men verrelt dat de meester metselaar / die hem maakte / ziende dat men hem niet volgens de bedongte prijs wilde betalen / hem aan de boze geest gaf / die hem sedert altijd bewaart heeft. Wy / dus tegen de berg van *Gibralter* geparst / poogden tegen de wint aan te gaan. Maar het *Schip* viel om / en de mast en zeilen vielen in 't water ; 't welk ons geheel verbaast maakte. Zeker *Schipper* van *Marfilien*, *Jean Saffoulo* genoemd / met ons te scheep gegaan om dat hy iets booz hem zelf te verrichten had / ziende ons dus vergaan / en dat pder zich naar 't ander booz van 't schip begaven had / maakte met een byl een groot gat in de zijde / daar 't water in overbloet ingquam : in doegen dat het *Schip* door de zwaarte van 't water / weer met de mast opwaart rees / en wy door *Gods* genade dit groot gebaar ontquamen / en van de wint naar een uitscheeden de hoek gedreven wierden / daar wy 't anker lieten vallen / om ons / en onz schip te redden / en 't gat te stoppen / gelijk wy ten deel deden. Dit quam wel laaft tot kennis van de *Spaansche Galassen* / die niet verre van daar aan anker la-

Le Blanc
trekt
naar *Ma-*
rokko,

Duivels
huis : en
de fabel
daar af.

Stamp
aan *le*
Blanc,

die van
de Span-
jaarden
gebaan-
gen
wojds.

pen/en ons terfont btingen/en naar de hebben van de stat Gibraker bjarfjen. *De-
wyl* top dus boozgefleert toerden / wierpen top meer dan twee duizent hoo-
gels van grof gefchut / en een grote menigte ban bufkekrut / 't welk top in ons
fchip hadden / in Zee. *De* Spanjaarden befchulbigden ons van verraat / en
zeiden dat top krijgsboozraat aan hun branden bjarfjen / want 3p hebben en-
ge baten met bufkekrut / die noch overgebleven waren / gezien. *3p* als ro-
vende wolven in ons fchip getreden / denfchuffelden alles / en roofden al de
goederen / die daar in waren / en / enige kisten openende / aten al 't geen / 't welk
3p goet vonden. *3p* quamen ook aan de kist van een genesmeester / daar 3p
berfchelde-afzettende genesmiddelen vonden / die 3o aangenaam in hun ogen
fchienen / dat enigen daar af heel gratiglijc aten. *Maar* 3p geboelden hiet af
3o fchichtig en gebewlig een werking / dat 3p / roepende dat 3p vergiffigt wa-
ren / geen tijt hadden om hun boekbeeters log te maken : in boegen dat 3p op-
na 't gehele fchip / en al 't geen / dat 'er in was / geel maaken. *3p* waren
diefjhalven genoozacht anderen tot de bewaring van 't fchip te zenden : want
dezen / zich tot het bloet toe leeg gemaakt hebbende / konden van zwakheit
naauwelijcs ftaan ; en dize van hen verloren daar 't leven. *Adp* toerden on-
derruffchen op de Galap gewoepen / en aan de voeten geboeit / met breed om-
haal / en fterge drefgingen / tot dat men ons bonnis gemaakt had / dooz
tot het onze Gezant / en tien der doornaamfte Edelmannen verboden toerden
tot het hooft te berfizen ; en al d' anderen wierden booz eentwig op de Galap
gebaan. *De* Gezant dit fterng bonnis fiorende / bertep zich daar af op de
Koning van Spanjen / die dit bonnis bebefigde. *Maar* ons geluk toilde dat
deze fchipper van Marfilien / die naaff God ons van de fchipbreuk verloof had/
in 't begin de Spaanfche Galapen naar ons komen ziende / met enig gelt zich
zaelreijc in zee had begeben / en zich aan land had gebergt / van daar hie reft
naar Madrid was getrokken / en dit ten opzicht van zeker man onder ons / aan
de welk hie 3jn dochter ten hutmelijc verloof had. *Adp* / daar zijnde / en verftaan-
de dat de Koning dit dootbonnis bebefigt had / ging hie de deurluchtfte *3n-
fante* / Donna Iabella / en betroonde 3o lebendig aan haar d' ongeballen / die
uit de volboering van dit bonnis zouden komen / nammelijc het bekegen van de
dize tuffchen de twee Koningen / dat 3p / dooz deze rebenen bevroegen /
onze gewade van de Koning / haar vader / ging verzoeken / die zulks ook
aan haar toefont. *Adp* toerden diefjhalven ontfagen / tot grote ongenuecht
der gener / die groot voozdeel van ons / en van onze middelen verfoopen te be-
krijgen.

dat
weertoe-
pen
wojds.

Adp / dus het leven en de goederen met ons fchip weertekregen hebbende na
verloop van twee maanden / die top hiet mee gefpilt hadden / begaben ons
weer in zee / en namen onze ftrek naar Larache / een fterke befting van 't Kon-
inkrijk Fez / daar een bequame haven is / die dagelijc met het getp op en af
bloeit. *Adp* / daar gekomen / toerden wel ontfangen / en de Gezant en 3jn
gefoet wierden van draagberfen / en andere nodige dingen verzogt / om naar
de Koning van Fez / Abdelmelech / te trekken / die toen in grote konniet was/
die hie onlangs 3jn neef Mahomet / die om 't Koninkrijc regen hem ftreed / en
om dat alreze / dooz de hftant der Turken / in beel ftrijden geflagen had / naar
Don Sebaftiaan / Koning van Portugal / gebloden was / om hftant van hem
te verzoeken. *Adp* / van Larache in een kleine flat / Miguine vernoot / tien
mijlen van Fez / gekomen / en ziende dat de Gezant de weg naar Marokko koos /

Miguine
en kido-
re flat.

om deze Koning / die daar was / te bezoeken / befloten / tot een getal van bier of vijf / Fez, de hoofdstad van 't land / te bezichtigen. Wy / deze stat Miguine deurtwandelt hebbende / gingen naar buiten / daar wy een Kerkhof van deze Mahometanen vonden / op 't welk wy met ons beiden traden / om daar ons water te maken / 't welk tot ons ongebal by 't graf van een van hun Marabouten, of Heiligen geschiedde. Enige Moren, dit ziende / poogden ons te weerhouden; maar wy werden ons zo wel met onze handen en voeten / dat ik uit hun handen geraakte. Doch ik was geheel verbaast / toen ik my terstout van vijftig schutters van de Staatswacht omringt zag / die my van de slagen / die ik aan d'anderen gegeven had / wel betaalden. Want zy sloegen my heel wredelyk / en leidden my al slaande voort. De genen / die my tegengamen / en verstaande waarom ik dus geslagen wierd / poogden om strijt my te slaan: ja de kinderen op de straat riepen my na Tarassi Nazarani, dat is slaar door de Christen, en noemden my t'elkens Quelbequel, of hont. Ik wierd eindelijk dus door de Cadi of Kerkster gebacht / die / na dat ik zijn benen gekust had / my tot mijn welkoomst op d'aarde dee leggen / en met een ossepeers dartig slagen op de rug / en met een Indiaansch riet ook zo veel slagen op de buik dee slaan. Dit maakte my byna geboelloos / om de zware slagen / die ik alree ontfangen had / en die my geheel berdoofden. Ik moest noch / na deze zestig slagen / zo veel goude Miticalen betalen; en zy wterpen my daar na in de gevangenis / en handelden ook desgelijks met een ander. Zy gezuikten daar na alderhande listen / om my mijn geloof te doen afsaam. Een van hen / met een scharlakte rok gekleed / quam by my in de gevangenis / en zeide / onder schijn van deernis met mijn jonkheit te hebben / zoetelyk in de Spaansche taal tot my / dat ik my wel bedenken / en mijn ziel niet verliezen zou. Zy / hier mee niet betnoegt / zonden aan my een jonge Spaansche dochter / in 't wit gekleed / met een mantel / die haar geheel dekte / die / my gegroet hebbende / grote droefheit om mijn ongeluk betoonde / en / enige troostelyke woorden tot my gesproken hebbende / zeide dat zy gekomen was om my de middel, van my van de doot te beschutten, en met een van haar in vryheit te stellen, te leren. Ik bezag deze hrou / zonder te kunnen begrijpen wat zy hier mee wilde zeggen. Zy zeide toen dat die geschieden zou zo ik haar wilde trouwen, en mijn geloof voor een tijt verzaken, en dat, als de Koning van Portugal de veldslag, die toen geleverd zou worden, tegen de Koning van Marokko gewonnen had, wy beide middel zouden hebben om in 't land der Christenen te trekken. Ik beken gaerne dat de woorden / en de zeden van deze jonge hrou my grotelijks bekoorden / en my met ernst op mijn zaak deden denken. Maar God zy gebankt / die my dee bedaren / en aan haar tot antwoort geven dat ik noch om haar, noch om enig ding ter werrelt nimmer mijn geloof aan Jezus Christus verzaken zou. Zy vertrok dierhalven / en liet my in rust. Eindelijk quam by my 't Gerecht zelf / met de heul verzelt / die 't zwaert op zijn zijde had. Een van hen / my onderzagende / zeide dat ik een grote misdaat bedreven had, maar datmen enige hulpmiddel daar in moest zoeken, en dat wy alle een zelve God hadden, Schepper van alle dingen, en de goede gemene Vader van alle menschen, die verscheide Profeten uitgezonden had, om ons t'onderwijzen, en tot de weg der zaligheid te geleiden: maar dat zy, een heerlijker Profeet dan d'anderen hebbende, verplicht waren 't getal der gener, die hem volgden, zo veel als zy konden, te vermeerderen, in voegen dat hy, om mijn leven te bergen, geen andere middel vond,

Grote
ramp/
aan
le Blanc
uit on-
kunde
oberge-
komen.

Listen
aange-
wenb/om
le Blanc
zijn ge-
loof te
doen af-
saam.

Doot
bonnis/
tegen
le Blanc,
't welk
de beul
voegt
niet te
voeren.

dan Jesus Christus te verzaken, niet om dat zy zijn geloof quaat achtten, dewijl zy wisten dat hy ook een groot Profeet, Gods adem, en Mahomets grote vriend had geweest, maar om dat hun wet de beste en volmaakste van allen was. God/die my op een bobengelovone wijze bystont / gaf my kracht en moed / om hier op onbeschoondbelyk t'aanwoorden / dat ik besloten had eer duizent levens, indien ik zo veel had, te verliezen, dan mijn geloof te verzaken. Zp / my dus bestendig ziende / zeiden tot my dat ik qualijk bedacht was, en dat zy, om te tonen hoe zeer zy my beminden, en dat zy mijn jonkheit niet wilden verdelgen, een geschenk voor my meê gebracht hadden, om vernoeget te leven. Zp deden toen een schone en kostelyke tapijt van Turkeyn op de bloet spreiden / met enige kostelyke armbanden en oorhangsels. Ik wierd hier af geensins bewogen: in boegen dat / toen zp zagen dat zp niets wonden / een der boognaamsten van hen / die d'Ermin of Rechter was / het dootbonnis tegen my uitspraak. De beul / my terstont aantastende / dee / zonder enige omstandigheid / my 't hooft op een blok naar hun wijze leggen / en maakte zich gereet met het blote zwaert in de hant / om my de slag te geven. Maar terwijl hy bezich was met my mijn wambas te doen uittrekken / vermits de halskraag hem belette zijn slag wel te doen / berwekte God wonderlyk een van de hoop / die aan d'anderen berdoonde dat zy misschien een grote zonde zouden bedrijven, zo zy my dus jong deden sterven, dewijl hun wet verbood iemand om gelijke oorzaak te doen doden, zo hy niet tot d'ouderdom van zekere jaren gekomen was, en dat men die naaukeuriger onderzoeken moest. Want in d'Alcoran is deze strenge wet / dat de geen / die Formicat bedreven / dat is die een heilige plaats besmet heeft / niet gedoot / maar met stokken geslagen / en daar na bygesproken zal worden. Maar deze straf ging heel zeer en zeer over my / die de toorn van een geheel verwoed volk uitstaan moest. Want als 'er anderen quamen / en vraagden wat heeft deze Christen gedaan / zo zeiden zp / mijn misdryf verstaan hebbende / ruimt op, en sloegen my tot zadmoedens toe. Ja een oud leijgh gerimpelt wijf / die dooz haar leijghheit schrik veroorzaken zou / zeide al staande tot my dat, dewijl ik op 't hooft van een der gener, die by hun grote Profeet staan, had darren pissen, al deze heiligen, als ik doot zou zijn, op mijn ziel zouden komen kakken, die zich met deze vuilgheit zou voeden tot aan de dag des oordeels, in de welk ik, met alle mijns gelijken, verbrant zou worden. Deze raar wierd goet gebonden / en d'uitvoering van 't bonnis geschoft.

Le Blanc
van ze-
here
Christe
kooplie-
den ver-
loft.

Mijn makkers kozen ondertusschen de blucht / d'een hier / en d'ander daar / en verborogen zich in holen / daar onder anderen een gehele drie dagen in bleef / en niets anders at dan 't ongebierte / 't welk hy in dit hol bond; in boegen dat ik geen bystant van hen te verhoopen had. Maar zekere Christe kooplieden / die in deze stat woonden / kennis van mijn ongeluk hebbende / gingen by 't Gerecht / 't welk zp baden acht op mijn jonkheit te hebben; daar zp noch byboegden / dat ik een der Edelingen van de Fransche Gezant was / die gedachtenis van deze smaat zou hebben / en daar over aan zijn Wozst klagen; 't welk deel quaats zou konnen veroorzaken. Zp waren echter van deze redenen niet zo zeer bewogen / of men moest noch enige geschenken aan hen doen: in boegen dat deze kooplieden my uit de gevangenis verlostten / en mijn boez boez een grote somme bleven / en zich verbonden my te boezschijn te brengen als de noot zulks vereischte. Wan al de genen / die boez boez my wierden / was niet sen van mijn lant / of van mijn kennis. Ik wierd ondertusschen ontslagen / en

in

in een eerlijk huis van een rijk Portugees gebracht/die niets spaarde om my uit dit gebaar te redden. Deze koopman / Andrieto Gasparo genoemd / geboortig van 't Eiland Corsika , had twee broeders te Marfilien , en kende mijn Vader heel wel / die hy terstont van mijn ongeluk vertoetwittigde / en van de welk hy antwoort en uitzukkelijk bebel kreeg van my / het ging zo 't ging / te verlossen. Deze goede lieden / hier op te samen vergadert / besloten terstont twee mannen naar 't Hof op Dromadarriffen te zenden / zekere beesten / die zy Bacancbal noemen / de welken zo snel zijn / dat zy lichtelijk vijftig mijlen in een dag afleggen / en zo wel de reiziger / als de bestierder dragen / met alle nodige boorzak tot de reis. Ik zal alleenlijk in 't boorhpgaan zeggen dat de geen / die zich daar op begeeft / van lighaam en hoofd wel gebonden moet zijn / vermits zy zware schokken geven. Men moet ook d'oren wel toestoppen / uit vrees van doof te worden / vermits zy in 't lopen groot gedruis maken. Zy zonden dan deze twee posten / d'een recht naar Marokko , daar / gelijk men zeide / de Koning heen trok / en d'ander / Francisco Maria genoemd / een Portugees zijnde / naar de zeehuys van Alcafur , daar hy Muley Maluko , die hem wel kende / vond / en booz de welk hy op zijn kniejen viel / en een verhaal van mijn gehele zaak aan hem dee. Deze Koning / de Gezant van Frankrijk , die daar was / ontboden hebbende / zond haerdiglijk deze man weerom / met bebel van my geheel onder bozgtogt t'ontslaan / en zijn koomst te verwachten. Francisco , spoediglijk weer gekeert / vertoonde zijn brief aan d'Ermin , en aan d'anderen van 't Gerecht / die hem met grote vernedering en plechteljkheit ontfingen / en hem op hun hoofd / tot bewijs van onderstelling / lagen. Ik wterd dus in byzheit gestelt / en bracht het leven daar af / met goede tekenen om daar aan te gedenken / en bewittigt te blijven van booz 't aanstaande op mijn eige kosten wijzer te zijn : want ik geboelde lang daar na de slagen / en 't quaad onthaal / dat ik geleden had ; en zeker / dit is een der grootste gebarelijkheden / die men / onder deze ongelobigen / uitstaan moet. Het kostte my ook dier genoeg ; want ik moest een bat met sasseran / en enige tapijten van Rhodus tot dankbaarheid aan deze heren van 't Gerecht geven / die daar na / om enige tekenen van vrientschap te tonen / een schoon geschenck van een vette hamel / met bloemen / en met andere eetbare dingen bedekt / als beschuit / kaes en veel badels / aan my zonden / toen ik te Fez was : 't welk een schone gift was / die my dier genoeg kostte. Toen ik mijn afscheit van deze goede kooplieden nam / gaf zeker vrou / Casaban genoemd / tot vergelding van een weinig muskus / die ik aan haar gegeven had / aan my zes schone hemden / mutsen / en neusdoeken. In mijn weerkeering uit Afrika bezocht ik / daar deur weer naar Larache trekkende / alle deze goede lieden / mijn weldoenders. Ik bezocht ook d'Ermin , Mahomet Mostafa , die my in 't begin niet kende / uit dorzaak van de verandering van mijn kleet en gelaat. Maar toen hy my kende / bewees hy grote vrientschap aan my ; want hy was een Christen in zijn ziel / en dee ons goede wijn drinken / en met hem eten. Hy wilde enige Mitcalen aan my geven / die ik weigerde ; doch ik moest hen echter nemen / te meer dewijl hy tot my zeide dat het van 't mijne was : want men had aan hem enige dukaten gezonden / booz my / booz deze hamel / en booz andere dingen / die ik van hem ontfangen had ; in voegen dat hy een oprechte rekening van 't geen maakte / dat hy daar af ontfangen had. Dit toont de gerechtigheit van deze man / die ook in mijn ongeluk my quam aanzeggen dat ik standvastig zou blijven / en mijn wet en geloof niet afgaan.

Dromadarriffen/
en hun
eigen-
schap.

Le Blanc
in byz-
heit ge-
stelt.

gaat. Hy had twee vrouwen die volmaaktelyk schoon waren; en hy zeide tot my dat/ 30'er enige gelegentheit boozdiel om zich uit deze woestheit te berrekken/ hy 't zeer gaerne zou doen/ om zich te laten dopen.

Verhaal
van de
betslag/
tuffchen
de koning
van
Portugal,
en de koning
van
Marokko.
daar
in de koning
van
Portugal
verflag-
gen
wordt.

De koning Mahomet had onderruffchen by Don Sebastiaan, koning van Portugal, 30 deel te weeg gebzacht/ dat hy met een groot heit vertrouwen was. Men had alree tydning dat een groot getal van Schepen t' Arzille, Oran, Tanger en Ce-rote, bestingen der Christenen op de zee kust van Afrika, gekomen was. Muley Maluko, hier af verwittigt/ maakte zich baerdiglyk gereet/ en in der pl een heer naar 't gebergte tegen d' Arabiers gedaen hebbende/ om dat hy hen mistroude/ en bzeefde dat 3p deelgenoten van zijn neef Mahomet waren/ dee 30 deel/ dat hy hen ontwopende/ en van zeffien duizent paerden met de wapenen be-roofde/ doch onder belofte van die wel te betalen. Hy zette daar op 30 deel ber-knechten/ die alle rode Bonnetten bzoegen/ en stoppe in dezer boegen de we-gen booz d' Arabiers, om niet booz hen van achter overballen te woorden. Hy/ dus een heit van omtrent zeffig duizent ruiters bergadert hebbende/ quam t' Alcaflur, of Alcaflarquivir, omtrent byffien mylen van Larache, met zijn Bzoeder/ Muley Hamet genoemt. Don Sebastiaan quam daar ook/ met zeffien of achtiën duizent mannen/ 30 te voet als te paert/ die in Portugezen, Castilianen, Kalianen en Duitfchen bestonden: en op de vierde dag van Oogftmaant/ in 't byffien hondertachtenzeventigste jaar leberde men de strijt/ daar in de koning van Portugal geheel verflaggen en gedoot wierd. Mahomet, in Arzille, niet verre van daar/ blufchten willende/ berzocht in 't deurwaden van de bloet Muczen, die booz hy Larache bloeit. Daar stozben meer dan twaalf duizent Christenen, behalben veel gebangenen/ en onder anderen meer dan acht hondert vrouwen/ en twee hondert zuigende kinderen. Ik was mee in deze strijt/ met omtrent zeffig Marfiliers, van de welken weinig ontquamen. Maluko stozf daar van zichte in zijn verwinning; en zijn jonge bzoeder/ Muley Hamet genoemt/ volgde in alle zijn staten; en zijn geslacht heerscht noch heden. Ik zag 't lighaam des konings van Portugal, 't welk in een kist vol ongeleschte hakh geboert wierd/ om dat te bewaren. De Heer Andrietto Gasparo van Corsika, van de welk ik hier booz gesproken heb/ berzocht en verkreeg dit lighaam van deze koning Muley Hamet, welks grote bzient hy was/ en dee 't naar Lissebon bze-ren/ daar 't in de kerk van Belen begraven wierd; en de koning van Spanjen zond/ tot bergelding van deze dienst/ veel geschenken aan deze Andrietto Gasparo. Ik hoorde sebert wel van enige Portugefche slaven zeggen dat dit het lighaam van een Switser was/ en dat de koning Sebastiaan, van zijn paert geworpen/ dit gebaar ontkomen was. En zeker/ veel jaren daar na quam 'er een te boozschijn/ die zich booz de koning van Portugal uitgaf/ daar af hy enige tekenen bybzacht. Maar dit 3p 30 't is/ hy wierd in Spanjen als een bedzieger gedoot. Ik zou beschzooimt zijn om de deze betslag in 't lang te beschzrijven na 30 deel anderen/ die tresselyk daar af gesproken hebben; en dieshalben zal ik alleenlyk 't geen zeggen/ 't welk ik zelf gezien heb.

De gehele Portugefche ruitery/ tot een getal van drieëntwintig hondert aan laut gezet/ sielede zich in slagordening in twee bdommen. Dan Jan van Corduz, oberste band' een/ trok naar Alcaflar, daar de Moren hen dikwijls aantastten/ en hen hyn slagordening deden bzeken booz de moeijelykheit van hun spiesen/ die 3p geburighlyk uitschoten. Maar de Christenen, hun pistolen losbzandende/ doodden d' oberste Azimur. 't Oberige dee geen grote tegenstant; en de Moren

geen

geen oeffening van deze wapenen hebbende / geraakten haast in wanordening / en op de blucht ; 't welk de Christenen zo verwoot maakte / dat zy zich in 't veld begaven om Alcazar , bys mylen van Larache , te veroveren . Zplegerden zich tusschen twee bloeden / een myl van malikander gelegen . Don Sebastian omringde zijn heir met zijn wagenen / en met zijn ander reistudg / om by nacht niet overballen te worden . Don Alvaro Perez boerde de dooztocht met bys hondert ruiters / en twaalf hondert lantsknechten / en had aan zijn rechste hant de bloet tot zijn beschutting / en aan zijn sinke zyde zijn speerdragers / met wit gewapent / en met een enkel bozstjarnas aan / en in 't spits duizent busdragers / die haastighlych dooztrokken / om zich van 't heir af te scheiden / en aan de Moren stoffe te geven van hen te hornen aantasten / op hoop van geholpen te worden van tien duizent Arabiers , dooz Armabachi ontboden / die by de Portugezen was . Maar deze marden met zich te verklaren / en wilden hun goederen / hzoutwen en hinderen niet zo lichtelyk in gebaar stellen : want zy wisten dat de Koning van Fez hun lant verwoest / en de wegen gestopt had / om hen te beletten bystant aan zijn neef te geven . Zy hielden zich dieshalben stil / en ontboden aan Soliman , zoon van Amabachi , dat zy zich generlei zouden houden / en verwachten tot dat de gelegentheit hen aanwees war zy doen zouden . Zy stonden onder 't beleit van zehar Amet Sarran , een wijs hooftman / die aan Maluko beloofte had dat hy op zijn gebod gereet zou zyn . Maar Curco Abraham , een jong en dapper man / die 't beleit over bys duizent Moosche ruiters had / en enige treffelyke daat wilde uitwerken / ontbood aan Sarran , dat / zo hy zich met hem wilde verboegen / hy de veltslag leveren zou . Sarran gaf hier op tot antwoort dat men niet wysselyk zou doen / zo men ontgdyglyk een heir / dat in goede ordening stont / en wel van geschut verzozt was / aantastte . Daar wierd dieshalben in deze dag niets gedaan / dan dat vier Moren / te paert zittende / de stryit quamen verzoeken . Ik bezag met vermaak dit heir van Portugal , in 't gezelschap van zehar Herkules Konstapel , en Jan Saffelo van Marfilien : maar al 't geen / 't welk wy daar in quaat oordeelden / was het groot getal der hzoutwen en kinderen / die daar waren .

De Heer Alvarez , op de dertiende dag van hooimaant / in 't krieken van de dag Curco Abraham met zijn bys duizent Moren ziende / gebruykte een grote kryggslift om hen aan te lokken / en onder zijn geschut te trekken / en loste op hen enige veltstukken / die grote moort onder hen bedreben . Al deze Moren wierden verslagen / en hun oberste geboot / met een grote roem van Don Alvarez , en van de hooftman Baliotin , die 't beleit over de lantsknechten had . Don Sebastian aanzag deze stryit met groot vermaak / en omhelsde Alvarez , toen hy verwintner weerkeerde / en gaf aan hem een kostelyke robijn in een wapen / dat met diamanten omringt was . Hy gaf ook aan Banastarin en Baliotin , hooften der lantsknechten en busdragers / yder een kostelyke diamant . De Moosche Koning gaf ook aan Alvarez zijn houtwer / die goed van snee was / met een kostelyke scheer . Van deze bys duizent ruiters bleven naautwelyks drie hondert ober : en van de Christenen wierden 'er naautwelyks twintig geboot / en vyftig gewond . Maluko , deze neerlaag verstaande / was daarom bedroeft / en kilaagde ober Amet Sarran van dat hy geen bystant had gedaan . Hy dee dieshalben zijn heir de weg naar de zee kant nemen . Maar de Fransche gezant ried hem dat hy eerst ordening tegen d' Arabiers moest stellen / van de welken vyftig duizent ruiters beloofte hadden zich aan Mahomet over te geven /

en hen aan te tasten eer zy zich niet d'anderen bereyentigt hadden. **Wp/** deze raat volgende / trok terstont tegen hen / en verdelgde het gehele laant van Leyaffen, en andere plaatsen te duur en te zwaert. **W Arabiers**, zich onderschellende / beschoonden alle geschoorzaamheit aan hem. **Waar** hy / boozzichtrig zijnde / en booz hun mededigheid beproeft / was vernoecht niet hun paerden te nemen / en liet hen tot d'aanslaande oogst t'huys blijven : in boegen dat hy dus bejendighijst het gebaar schuldte / 't welk hem daar afsjad kommen oerhomen. **Wp** keerde van daar weer naar de zeehant / en begon alreze zeer ongesicel dan lichschaam te woorden / 't welk uit grote vershopping en zwaarmoedighheit spzoot. **Wp** zat in zijn ziekte nummer te paert / maar dee zich alrijt in een dzaagseerel djaagen. **Wp** was een zachtmoedig en vleescl' Wozt / die zombet grootseijer en verwoasheit zijn djaenden verninde / en minnelijk en niet grote heur stiet tot hen spzaa. **Waar** hy was van d'andere zijde ook woet tegen zijn djaanden / een grote gretichpleger / inzonderheit tegen de genen / die den zoetelaars oberlast wilden aandoen / geijst tegen een jongen / die zijn hant in een hoef vol dadels geseiken / en die daar uitgenomen had / aan dewelk hy / op 't geroepe en beklag van de zoetelaar / drie vingeren dee afhouten. **Wp** dee anderen / die zich aan Mahomet hadden willen overgeven / booz een stuk geschuut stellen / en daar na op hen losbranden.

Op de vierde dag van Oogstmaant / te waeten in die tijt / in de welk de grote Startstier Portugal en Marokko sicheen te dzeigen / streeg de koning van Portugal, na dat hy zijn geboone gebeden gedaan / en van de Bistichop van Coimber de zegen ontfangen had / op een wit paert / omtrent vijftienstintig jaren out / en van aangename gebaante / en ging deur al de rijgen der zijnen / om hen tot moed aan te manen. **Wan** zegt dat de Bistichop van Coimber in de nacht booz de bekslag dzoonde dat het heit verslagen woerd / en dat zy alle tot slaven woerden gemaakt / gelijk ook gebeurde. **Wan** zegt ook dat hy daarop al zijn scharten en hooselijshheit naar Arzille dee voeren ; 't welk hem sedert tot zijn losklopping wel te pas quam. Maluko trad in dese selve dag / omtrent elf uren / ook uit de dzaagseerel / en / met een rok van goud laken / dat hooselijk gemaakt was / gekleed / en met de houwer op de zijde / siesg te paert / van 't welk de zadel geheel met gesteenten bedekt was. **Wp** ging dus van rijg tot rijg / en maande de zijnen tot de strijt aan. Zijn heit trok in een sjsone vndering / en als een geschoonde maan boozt. **Wan** had Sebastian en Mahomet aangeraeden dat zy spade / en niet booz d'abont slag zouden leveren / vernietig d' Arabiers te loort hadden zich dan aan hun zijde te keren / en Maluko te verlaten / daar in zy echter bezogen waren. De koning Sebastian, met grote wapenen gewapent / zat op een wit paert / een der besten van Portugal. 't Heit der Moren had de biseet van Alcaslar / die hen tot een wal blende / aan de sturke hant. Sebastian hield zich van de bystant der Arabiers, en van de gesele booztrocht van Maluko, die ook in Arabiers bestont / verzehart / en verwaacht diegeschallen d'abont / op dat zy met gesten zouden woorden. De strijt gescheede in een vlak belt / meer dan twee mijlen groot / daar steen noch boom op stont. Muley Hassan met, die oberal dicht by was / belette alle wanordening. De strijt ging aan : d' Arabiers deden niets van 't geen / dat zy beloofd hadden. Aan twee zijden woerd veel volk gedoot. **Wp** heit des konings van Portugal bezwoek / en woerd eindelij met grote moozt in de blucht geslagen. De koning van Portugal, de Moor Mahomet, en ook Maluko slozden daar. De thoe woerden gedoot / of

Wat het Rijk van Fez en Marokko aangaat / eertijds Mauritania Tingitane genoemd / het heeft zich bezet en ligt uit / en heeft onder anderen deze twee machtige steden van Fez en Marokko. Fez is de Hoofst-
Fez.

staat van zijn Koninkrijk / en is sterck van gelegenheit en volk / legt op grote heubelen / en kan / als de moot het beverscht / zefftig duizent ruiters uitzengen. De huizen zijn pachtig / op de Jaarsaansche wijze gebout / en met loofwerck van gout en smeltblaas verciert. Maar muren zijn sterck / en haer scaten wel geregelt / die pder hun Hoofman hebben. Aan 't einde der straten zijn poorten tot bebaring / met ketenen / die daar ophaefseling oer gespannen hoorden. Daar is ook een grote bloet / Fez genoemd / die in 't midden deurbloet / en in twee grachten gescheiden wordt / van de welken d'een naac 't zuiden loopt / en nieu Fez bespoelt / en d'ander / westwaerts bloeiende / 't oude Fez behoortigt ; desalben noch veel springfonteynen / die deur onderaardsche watertgangen loopen. Het meeste deel der huizen is van gebakke steen gebout / met torens en rondbelen / daar op de houtten zich des abonts bermeiden ; want op hoornen zelden buiten. Men ziet daar veel treffelijke kercken / met hun Marabouten , om hen te dienen : de voornaemste / Carimen genoemd / is zo groot / als de gesele staat Arles , en heeft eenendartig hoofpoorten / en achteendartig grote gebouffelen in de langte / en twintig in de breedte / die haer onderscheuten / en alle nachten negen honderd ontfaeke lampen / en in hun vierdagen noch andere lampen sonder getal / die op hoepere handelaars staan / daar men na midder-
23efchij-
ning van
de staat
Marok-

Marokko, zefftig mijlen van daar / is 't hooft van alle d'andere Koninkrijken / die onder haer heerscheppige staan / Hez, Ducale, Guzula, Hascora, en Trelle ;
23efchij-
ning van
de staat
Marok-

gelijck Fez onder zich heeft de Koninkrijken van Temelne , Afgar , Elabat , ko.

berchomien / en de derde stof van ziele in zijn dyaagfeetl; in hoegen dat Hamer alleen berwiner / en erfgenaam van alles bleef. Don Sebastiaan bedreef zelf grote wonderen; maar hy / van de vyanden gezuht / en niets meer doen konnende / stak een witte doek aan 't einde van een spiers / tot teken van byde en overgeefing. Maar de Moren, niet wetende wat dit bediedde / overbielen hem en de zijnen / die overgebleven waren / en dooden hen doort. De moort was groot / doornamelijk van de genen / die 't reistung behaarden / en zo sterf als 't overige van 't heit waren. Sommigen begaben sich tot hun lijfberging onder de doden. Men zag met grote verwis twee hondert zijgende kinderen / en meer dan acht hondert vrouwen / jongens / meisjes en anderen / die daer en daer gebolgt waren / om dit lant te behouden / en die heel heten en trouwen meegheacht hadden / om de Moren te binden / die deze handen tegen de Christenen zelven gezuhten / van de welken meer dan zeven tien duizent / zo mannen als vrouwen / gebangen bleven.

17. Beschrijving van *Fex*, *Marokke*, *Afgar*, *Habar*, *Erif*, *Garet*, *Chais*, *Telenfin*, en verscheide andere plaatsen. Historie van een vermaarde Hoer. Beschrijving van *Melli*, *Gago*, *Guber*, en anderen. Talen van die landen. Vreemde bejegening van een *Moor* aan *le Blanc*. Oude boeken in *Afrika*. Tovenars en bezweerders van *Afrika*. Weérkeering van *le Blanc* te *Marsilien*.

Errif, Garet, Elcaus en anderen. Deze stat is in 't duizentbierentwintigste jaar gebout / of eer bergroot dooz zeker Wozst / Manfor genoemd / en legt in een blakte / die geheel met palmboomen omringt is. Hy dee daar de grote kerk bouwen / daarmen deze hoge toren met drie spitsen ziet / daar drie goude appelen / pder van twintig duizent Miticalen, of van twee hondert en vijftwintig ponden gewicht / op staan. Muley Maluko wilde die tot d'oorlog gebruiken: maar d'inwoonders wilden 't niet toelaten: en de Jannissaren, die van Constantinopolen tot bystant van Maluko quamen / schoten met hantbussen daar naar / en deurbuozden die tot verscheide malen. Hy beloofde wel dat hy die haast daar na daar weer op zou bzingen; maar d'anderen zeiden dat / als hy quam te sterben / alles verloren zou zijn / gelijk zijn overgrootvader / die de goederen der gasthuizen van Fez verhocht / en stozfeer hy die weer in d'oude staat kon stellen; in boegen dat dit booz d'armen verloren was.

Wat het Koninkrijk van Marokko aangaat / dat strekt zich zeer verre uit / en naar 't noozden / daar het zich met het lant van Asgar verboegt / en dwars langs het gebergte van Guraigura, dartig inglen van Fez, loopt / daar een treffelijke bloet uitkoomt / die naar 't westen stroomt / en zich met die van Bat verboegt / daar grote blakten zonder stenen zijn. Dit lant word van d'Arabiers Suahiz genoemd / en / oberbloet van bee hebbende / paalt aan een ander slach van Arabiers, die men Aluzar noemt: en daar is een dodelijke haat en oorlog tuschen deze twee volken. De genen van Asgar palen in 't noozden aan de grote

Zee / en in 't westen aan de bloet Buragrag, die deur bosschen bloeit / die vol van wilde kaulboozden en Granjebomen staan / de welken een aangename reuk afgeeven. Daar 't zuiden palen zy aan de bloet Bonazar, daar deze rijke Arabiers wonen / die zy Alaluc noemen / uit de welken een groot getal van ruitersp koomt / en daar veel schone steden zijn / gelijk Argar, Larais, en Casar, Alcabir of Elcibir, dat is 't grote Hof / dooz de grote Manfor gebout / op een boozbal / dat hy had / terwijl hy in de jacht verdoolt was; en naar 't noozden 't lant van Habar.

Het lant van Habar of Elhabat paalt ook van deze zijde aan de grote Zee / en begint naar 't zuiden aan de bloet Guarga, of Orga en Suerga, en naar 't oosten aan d'engte. De booznaamste stat daar af is Azaget of Ezagen, gelegen in 't hangen van een berg / niet verre van deze bloet Guarga. Daar zijn noch veel andere goede steden / als Agla, Tanfor, Benituda, Mergo, Basra, Omar en anderen op d'engte / dooz de Portugezen verobert / gelijk Tanger, Arzille, Ceute,

en meer anderen / en paalt aan 't lantschap van Errif, dat aan d'engte begint / en zich naar 't oosten tot aan de blidet Necor of Nacor, en naar 't noozden tot aan de Middellantsche Zee uitsprekt. Daar hoofdstat is Targa of Terga op de gezeide Zee / welks inwoonders met de genen van Tums en Bilerte handelen. Daar zijn noch de steden van Jelles, Tagafe, Mizemmen of Eouzeme, Gebba en anderen.

Van dit lantschap paalt ook dat van Garet, 't welk zich tot aan de wildernissen van Numidien uitsprekt. De steden daar af zijn Mazelle of Mollele, Tezzota, Meggeo en anderen / daar veel Wermijnen zijn. Dit lant paalt aan 't lantschap van Chaus, 't welk naar 't westen zich uitsprekt tot aan de bloet Barnigara of Guraigara, die tot aan de grenzen van Libien bloeit / met haar steden van Teurere, Hadagia, Lagari, Dubbu, Besefermin en anderen; 't welk zich uitsprekt tot aan 't Koninkrijk van Telenfin, dat zeer rijk is / en naar de westzijde paalt aan de bloeden Maluia en Za, naar 't zuiden aan de wildernissen van Numidien,

en

en naar 't noozden aan de Middellantsche Zee. Het is van veel wildernissen omringt/ die zich tot aan de Zwartten uitstrekken/ en heeft twee aanmerkelijke hadenen/ Marzalquibir en Oran, behalven noch de steden van Guadida, Hunan, Teburit, de grote stat van Nedroma, en Telenfin, de Hoofstat/daar de Koning woont/ die heet Hof houd. Men vindt daar ook Constantine, welks muur van Zwarte gladde steen gemaakt is. Deze stat legt op een berg/ langs welks voet de bloet Sufamar bloeit. Daar rontom zijn noch andere lantschappen/ van de welken sommigen aan de wildernis van Berca strekken/ die aan Tezet paalt/ een stat van Numidien, en aan de nooztylde het lantschap van Dara omhelsst/ dat zich met Sequelme, of Segelmisse verboegt/ 't welk de naam van de Hoofstat behoud/ en zich tot aan de bloet van Zis uitstrekt/ die aan de wildernissen van Libien paalt. Dit gehele lant is van verscheide Barbarische en woeste menschen bewoont/ gelijk Zeneten, Azanagia, Zahara, Egilef, en loopt tot aan 't lantschap van Chenega, dat zich met de berg Atlas verboegt. Deze berg strekt zich uit tot aan de wildernissen van Numidien, in de welken een lant is/ dat aan 't Koninkrijk van Bugien paalt/ Zeb genoemd/ dat naar 't noozden Biledulgerib of Numidien heeft.

Telenfin
een Koninkrijk/
en de be-
schijning
daar af.

Tezet,
een stat,
Dara.
Segelmisse.
Zis, een
Bloet.

Atlas,
een berg.

Lybien strekt zich wijd en breed uit/ en Numidien noch verder. In Lybien zijn de grote wildernissen van Zanzaga, en Zuenziga, bijna alle daar omtrent van Arabiers bewoont/ die naar 't westen en zuiden de Zwartten hebben/ Galata, of Govalata genoemd/ die aan Tombut palen. In 't midden is de wildernis van Zarat, of Sarrat, die boven maten groot is/ zonder dat men enige woning vindt. Maar als men in de wildernis van Arohoan treedt/ die zich tot aan Tombut strekt/ begint men enige verlichting te gevoelen. Men komt daar na aan de wildernissen van Hair, daar de weg van Tombut naar Telenfin is. Men laat aan de rechte hant de wildernis van Gosde, of Godia, heel kommerkelijk en gebarelyk/ om de menigte der wyde beesten/ die zich daar onthouden. Daar na volgt de wildernis van Gir, die naar 't noozden aan de wildernissen van Tuas, Tegorim, en Damesal paalt/ van de welken 't leste het Koninkrijk van Agades naar 't zuiden heeft/ een overbloedig lant van kruiden/ springzonnen en Manna, 't welk d'inkwoonders gewooneijk in hun spijsen gebruiken/ ja ook in hun potspijs/ om de menigte/ die 'er is/ de welke hen heel gezond en gezwoilt maakt. Zp dinken 't ook met water vermengt. Zp zijn ondersaten des Konings van Tombut, en grenzen aan Cano, een ander Koninkrijk/ den Koning van Tombut ook onderwoozpen. Alle deze volken zijn zo zwart/ als pek. Zp de stat Mazar, van d' Arabiers Silhon genoemd/ op een arm van de Zee gelegen/ is een Kerk/ eertijts aan Venus gewijd/ daar/ gelijk men verhaalt/ de dochters om harent wil/ ten inzicht van winst en vermaak/ hun eer ten roof gaben. Maar een vermaarde/ rijke en schone Hoer/ Ameliga genoemd/ van veel Woesten en grote Heren aangezocht/ van de welken zp niets begeerde te nemen/ verhoegde zich alleenlijk met hen te verplichten tot iets aan d'armen te geven/ en/ dat aan hen gevende/ te zeggen: Bewijst eer aan de Goddin Ameliga, die dit aan u geeft. Dit bracht te weeg dat haar naam deur geheel Afrika verspreid wierd/ en dat men haar van zeer verre quam bezoeken. Dat meer is/ de Koning van Budomal dee haar ten huwelijk eiffchen/ zonder dat zp daar toe wilde verstaan. Daar was/ onder anderen/ ook een Marabout, die/ mee daar gekomen zijnde/ een heerlijke Kerk voor haar dee bouwde/ de welke terstont van veel volks bezocht wierd. Onder liep derwaarts/

Wildernissen
van Lybien.

Manna
in spijs
en drank
gebruikt.

Historie
van een
vermaarde
Hoer.

om 't geen/ dat men begeerde/ te verwerf: doch de geen/ die derwaarts liep/ moest gezond van leden zijn/ of anders daar op niet denken. Al de genen van Guinea, Tombur, Galata, Mella en anderen quamen tot de Godsdienst lopen. De Priesters van de Kerk boerden 't woord/ en gaben 't op zekere bepaalde uren.

Melli,
een Koninkrijk.
Senega.
een bloet.

Het Koninkrijk van Melli, is zeer rijk/ om dat de zwarte bloet of Senega, of anders een gegrave gracht/ daar doorvloeit/ en dat overbloedig van dodels/ razijnen/ katoen/ en andere nuttigheeden maakt. Want men zegt dat deze bloet op gelijke wijze/ en in een zelfde tijt overbloeit/ als de Nyl. Men vind daar een groot getal van schuiten/ met de welken zo overal baren/ en hun handeling van 't een in 't ander Koninkrijk drijven. Melli paalt naar Sirok aan

Gago een
goutrijk
lant.

Gago, 't welk beter lant is/ en schoon Melli goede steden heeft/ 30 woord dit echter om veel dingen hoger geacht/ voornamelijk om de grote menigte van goud/ 't welk de Zwarten daar van alle zijden brengen/ van 't welk/ heel zuiver zijnde/ het meeste deel dezer stukken/ die men Mitacalen noemt/ en omtrent anderhalve kroon waardig zijn/ gemaakt worden. Maar Melli heeft over al haar geburen het hoogste van een treffelijke vergadering van hun Profeet Hali, daar alle d'inwoonders der andere Koninkrijken de wetenschappen gaan leren/ en daar veel geleerde lieden naar hun wijze zijn. Al de jongelingen van Cambra, de Hoofdstad van Tombur, gelijk ook van Gago, Cano, Guber, en meer anderen gaan derwaarts/ om de konsten te leren. In de stat Gago is een grote koophandel/ voornamelijk van slaven/ die daar tot de slavinwerken gebruikt worden: ja sommigen zijn zo gierig/ dat zo hun hinderen daar ook laten werken. Gago heeft Guber aan d'oostzijde; en hun hoofsteden zijn wel twee hondert mijlen van malkander. Zo leggen ook onder d'overbloeying van de Niger, die 't lant vruchtbaar maakt/ en van deee en boesfel doet overbloeyen. D'inwoonders/ die grof en plomp zijn/ begeben zich niet tot de geleetheit/ maar alleenlijk tot werken. Men trekt van daar westwaarts naar de

Guber.

Serrelly-
onne.
Agades,
Cano en
andere
Konink-
rijken.

grote Kaap van Serrellyonne, en oostwaarts naar 't Koninkrijk van Agades, daar na naar dat van Cano en Zegzeg, 't welk zo veel paerden voortgebracht heeft/ en eindelijk naar Zansara en Guangara naar Sirok, daar de Koning zeven duizent mannen tot zijn lijfwacht heeft/ ten deel te voet/ en ten deel te paert/ met bogen en houwers. Daar na komt Borno, 't welk meer dan hondert mijlen oostwaarts strekt/ en naar 't zuiden de wildernissen van Ger, en naar 't noorden dien van Barca heeft. Deze volken zijn heel woest/ en gebruiken hun vrouwen in 't gemeen. Maar Sirok zijn de wildernissen van Goran naar Ethiopien; en daar zijn veel volken/ als een deel der Gilofen, die zich daar om enige beroerten vertrokken/ en de genen van Zenega, die daar quamen om zeker hutwelijch van de dochter des Konings der Azanogen, die aan de Koning van Gambia gehuwet wierd: maar deze/ haar geen macht bindende/ verstaat haar/ daar zware oorlogen tusschen hen uitspooten.

Der-
scheide
salen.

De genen van Temelne zeggen dat zo slichters van de stat Marokko zijn. Zo hebben een beter taal dan d'anderen/ die zo Aquela Marig, dat is Edele raal, noemen: want d'andere Afrikaansche Koninkrijken hebben/ ten opzicht van deze/ een ruwe en onbescbaafde taal. Daar is noch een andere spraak/ Sagay genoemd/ die/ van d'anderen verschillende/ in de Koninkrijken van Galatas, Tombur, Guinea, Meli, en Gago in zwang is. Men vind te Juber een andere taal/ die men niet schrijven kan/ uit oorzaak van d'uitspraak van de heet/ en zich tot in Cana en Calena uitstrekt. Te Hea, Gangara en Borno gebruikt men

noch

nocht een andere taal. De genen van Sena, Terga, Gefiga, Lenta, en Bardena, hien d'Afrikaanſche taal gebuikende / verſtaan makender wel / en ſpreken heel onderſcheidelyk. Zp zien gaerne de genen / die begertig zijn om hun taal te leren.

Elk heb by een geneesmeester verkeert / die heel geleert in d'Afrikaanſche ^{ander-} talen / en ook in t'Ericha / Latijn en Italiaans was / en de ^{lyke ont-} ^{moeting} ^{in een} ^{doort-} mee wel ſpake. Elk / op een abont met de Hoofzman Thomas Martin, in een zelve kamer als by leggende / wierd verbaast van zekher Moor, door onze ^{Wdaert} ^{17000p.} ingelaten / te zien inkomen / met een slaaf by hem / en met een ſatelt in de hant / en met een volle kleeft van 't hooft tot de voeten ontmoonden / die ons in de ^{Wdaert} ^{17000p.} taal groette. Elk wierd verbaast / berruits ik meende / dat ik de zwarte dubbel zag / en kunnſche my. ^{Wdaert} ^{17000p.} / die zende / begon te lachen / en zei- de tot my dat ik niets te bezeyen had / en dat ik in een zekere plaats was / en / zijn hant kuffende / raakte de mijne aan / en / grote heyl heit betruende / zeide dat hy niet geruſelyk zou kommen ſlapen / zo hy my niet eerſt bezocht had / en had my dat ik in de volgende dag by hem zou komen / om dat hy iets van be- lang met my te ſpreken had. Elk vzaagde hem hoe hy onze taal zo wel wist / en hy antwoorde my dat hy te Marſilien / by zekher Charbi, zijn meester / gewoont / en dat hy met mijn Vader / en met een van mijn ^{Wdaert} ^{17000p.} / die hy betde noem- de / gehandelt had ; en dat hy negen jaren een slaaf had geweeſt / en daar na los gekocht was. ^{Wdaert} ^{17000p.} quam in de volgende dag by ons / toen top op ſtonden. ^{Wdaert} ^{17000p.} gingen te zamen wandelen ; en hy vzaagt ons daar na ter middagmaal in zijn huis / dat groot en heerlyk was. Elk vzaagde hem hoe een man van zijn ſtaat zo lang een slaaf had geweeſt / en kreeg tot antwoort dat zijn loſgelt van duy- zent dukaten meer dan vyf jaren vertoren had geweeſt. ^{Wdaert} ^{17000p.} had bier goede varden in de ſtal. Zijn woning was geheel vergult / en met koſtelyk huisge- waad verzoegt. ^{Wdaert} ^{17000p.} had niet meer dan een houn / en zeide dat hy geen meer wil- de trouwen / en dat hy naar de wyſe der Chriſtenen wilde leven. ^{Wdaert} ^{17000p.} liet ons zijn geheel huis zien / en ook een ſchone bockerp van boeken / die wel gebonden waren / en wees my aan dat d'Afrikanen een groot deel van de werelt hadden bekeert. ^{Wdaert} ^{17000p.} toorde my ook een boek / Albuzer genoemt / vol van nieuwgierige dingen / en van de geſchiedeniffen der grootſte mannen van Afrika, als van Hannibal / Maſiniſſa / Katzer Septimius Severus / en van veel andere koningen / ^{Wdaert} ^{17000p.} en uitruimende ^{Wdaert} ^{17000p.} / als S. Auguſtinus en anderen. Elk vzaagde hem waarom hy de wet van zo veel heilige ^{Wdaert} ^{17000p.} niet volgde. ^{Wdaert} ^{17000p.} antwoorde dat hy niet zo vzeemt daar af was / en dat Mahomet in hun Al- coran beled dat Jelus Chriſtus groter dan hy was / en dat hy hem in de zefte hevel ontmoette / en / zich booz hem verneurende / hem bad dat hy God voor hem bidden zou ; 't welk hy niet van d'andere ^{Wdaert} ^{17000p.} zegt / die alle tot Mahomet gezegt hebben / bid God voor ons. ^{Wdaert} ^{17000p.} was een eerlyk / verſtandig / dancelyk en rijk man / aan de welk niets / van de ^{Wdaert} ^{17000p.} doop / ontzake / en indien hy andere vrouwen der woonaiffen van de plaats had willen trou- wen / hy zou zo veel / als hy begreep / gekregen hebben.

^{Wdaert} ^{17000p.} aan zo veel toer tot Marokko keren. Elk zal 't geen zegenen / 't welk ik in ^{Wdaert} ^{17000p.} in't geberg van Zis gezien heb / dat is dat de volken daar heel ge- ^{Wdaert} ^{17000p.} meenſchelyk met de ſlangen leven / en dat de kinderen ſelben daar mee ſpelen : ^{Wdaert} ^{17000p.} ja zy / Mahometanen zijnde / houden booz een regel van hun wet geen van de ^{Wdaert} ^{17000p.} ze ſnide lateren te doden ; in boegen dat ik van een van ſen beſtraft wierd om ^{Wdaert} ^{17000p.} dat

dat ik een *Padde* niet een *steen* getoopen had. *Idp* / van *Sequelme* komende / trokken ober dit gebergte van *Zis*, 't welk naar 't westen aan de grenzen van *Mezazu* begint / en naar *Numidien* aan *Telde* eindigt. *Arabis* noemen dat *Segelmisse*, die vijftien bergen zijn / daar deze stangachtige hoelen wonen / die door de genen van die landen *Zanaga* genoemd worden / bevatten hij de slangen leeren. Men ruilen zijn hoel gaden / die *sp* niet pogen daar uit te drijven. Men vindt / gelijk men zegt / onder hen verschillende *Edenars* / van de welken deze kinnende dieren bezitten worden / gelijk ook de *Strokolillen* in *Inden*, op dat deze gedrochten de genen / die zich tot de dijkterp der *Paarten* begehren / niet bevinden zouden. Deze *Edenars* koopden *Malurman* genoemd. Daar zijn noch andere *Edenars* / die zich bereemen in deze bergen van *Zis* / zuut alderhande stichten te genezen : deze worden *Marazin* genoemd / en zijn in hoge achtung. Daar zijn anderen / die / gelijk men zegt / de stonnen / buigen en jagel / en al 't geen / dat aan de vanden stelschijf is / bezuieren. *Ela* *sp* zeggen dat een van deze *Edenars* / een swarte sloom in een olfhe en swarte woel kommen stonde / die alle hun *Op*ssuomen / in 't bloeten staande / verdozen zou hebben / een huid in d'aarde maakte / en daar in pisse / daar *sp* enige bezweten gen *by*voegde / die / gelijk *sp* zeggen / 't onweer afwoerden / en dat elbers deden vallen. Daar is noch een ander stels van *Edenars* / *Mascabel* genoemd / die zich bereemen van dat *sp* macht hebben om alderhande stichten van 't *Idp* te genezen. *Anderen* / *Sadalschar* gesien / hebben / gelijk men zegt / macht ober de *Wubelen* / en dwingen hen te gaan ter plaats / daar *sp* bedoelen. *Sp* zeggen dat *sp* altijd een *hij* hebben / en dat dit witte *Wubels* zijn. *Anderen* / in de swarte konsten erbaren / berouwen / gelijk *sp* zeggen / de geesten in een klare bekken / dat met een loeding olie besmeert is / en een spiegel sijn / die alles vertoont / datmen begeert. Men vind anderen / die / gelijk *sp* roemen / niet worden de beesten / ja ook menschen doen sterben. *Idp* / men vind in die landen veel van *zodanigen* / die van wonderlijke dingen roemen / en zich / of met recht / of met onrecht / door grote konfemaars uitgeven.

Ela *sal* dan / tot besluit van mijn beschijf van *Afrika*, zeggen / dat ik daar *ze* kere beesten gezien heb / welkers gelijk ik in *Oo*finden noch in *Wel*finden gehonden heb. *Sp* noemen deze beesten *Pachcu*, die als hoesten / en *so* toezed zijn / dat / als *sp* een doot ligzaam ruiken / *sp* / hoe diep het ook bedolven is / *so* lang sijn gaden en graven / tot dat *sp* 't gevonden / en tot aan 't geveente opgeden hebben. *Sp* noemen deze beesten *Chicali*, die allenlijch van vleesch leven. *Idp* gedenkt dat hij een jongen / een diernaat van een onzer vrisse zellen / liet selschijf geftozen / in een jamelge plaats / *so* diep als hij konden / begroeven / en dat hij hem in de volgende dag haer opgedolven / en tot aan 't geveente afgehaagt bonden. *Idp* / niet wetende hoe dit toeging / deden dit des abonds bejeden / en bevonden dat dit van deze quade beesten quam / die des nachts hij vele bevden komen / om jobandig aas te zoeken. *Idp* wtergen een met stenen / dat hij meer viel / en / wantende dat hij doot was / bezagen hem met verwondering. Daar hij / selschijf opspzintgende / begaf / zich op de blinck / 't welk ons omdelen der dat 't een liffig dier is / om dat het zich *so* hoel kon doot bezingen. *Anderen* maken gewach van een ander beest / dat groot en dik / en gelijk een *Idol* / is / en gelijke natuur heeft. *Arabis* noemen 't *Daburh*, en *Ar*ikanen liet.

Ela quam / enige tijt na de overlaag des Konings van *Portugal*, waer te

Larache,

gesticht hebben. Het meeste deel dezer Bassas zijn ook verlogghende Christenen, of kinderen van Christenen, en beschaafter dan de gebore Turken, de beste lieden van de werelt / die aan niemand enige deucht doen / zonder zich wel te laten betalen.

Haar ge-
legen-
heit.

De stat van Constantinopolen legt op een berg / die verre in zee uitsteekt / en is bijna aan alle zijden van 't water omringt / behalven aan de Westzijde. Daar 't noozden is de Zeeboezem of gracht en haven van Pera of Galata, die / gelijk de haven van Malta, met een keten gesloten word. Dit Pera is als een booz-
stat / met muren omringt / en in de tijt van Keizer Anastasius gemaakt / die

Haar
Habens.

haar dus versterkte. Zp heeft ook in haar omkering vier treffelijke Habens / en naar de zijde van 't baste lant een dubbelde muur / met goede grachten / Schae-
ren en Bollwerken ; 't welk een werk is / niet van de binding der Turken, maar van d'oude Christenen, die deze stat bezaten ; en sedert booz de Turken weer op gemaakt. De stat is driehoekig van gestalte / van de welke een hoek zich naar 't west uitstrekt ; en de twee anderen gaan al dalende en krommende naar de Zee van 't zuiden. Als men buiten enige huizen van Pera staat / zo ziet men de grootheit en gelegenheit daar af / die zich uitstreckt / en dize hoeken maakt / van de welken d'een zich uitstrekt naar de poort van haar Eilanden / d'ander naar de poort van de Bloet / en de derde recht naar 't Hof van de grote Heer / 't welk de delling van deze berg beslaat / die de Zeeboezem van Pera omhels / en booz zijn hoogte een luwe kee booz de schepen verstrekt / die aan deze zijde leggen /

z Serrail.

daar de tuinen van de Sultan en Sultane zijn. Het Serrail is op een wonderlijke en aangename wijze gebout ; want het heeft zijn uitzicht naar de Zee / en naar 't Lant / en strekt zich uit van de berg tot in de vlakke. Men ziet daar twee grote Hoben / met hoge muren besloten / en met Marmere pijlers van verschei-
de bertwen vertiert / met hoge bomen / die als wandelrijen geschikt zijn. Het

kerken.

park van dit Serrail begrijpt in zich de kerki van S. Sophia, die zp tot hun dienst genomen hebben : in boegen dat zp / na de verwoesting van een groot getal van kerken / niet meer dan enigen tot de Griekse Godsdiens gelaten hebben / die in handen van d'Artsbader zijn / als S. Petrus, S. Thomas, S. Theodorus, S. Lucas, S. Lazarus, S. Jan, en S. Sebastiaan, daar de Christenen onbeschroomdelyk hun godsdienst doen.

Gods-
dienst der
Turken.

De Turken onderhouden hun godsdienst alleenlyk met statigheit en gelaat / en / zich weinigt met de goddelijke en menschelike wet bekreunende / besten hun geloof op het zeggen der anderen / zonder wyder onderzoek te doen / en zo hun Profeet niet veracht word. Hun booznaamste blyt bestaat in hun handel wel te doen / in wijs geacht te worden / en de vermakelikheden van 't leven te genieten. Zp stellen de Christenen verre beneden hen / hoewel zp geloben dat Jesus Christus van de Maacht geboren / een Profeet / en d'adem van een grote God is : ja enigen hebben hem booz groter Profeet / dan Mahomet zelf / gehouden. Maar een van hen / die geboelen in 't licht brengeende / wterd aangest / op de hoeten gesleept / daar na gestenigt / en den honden boozgevozen / om verflonden te worden. Zp onderhouden heel striktelyk het verbod van minner van hun wet te twistredenen / uit vrees van dat de wanschikkelijkheit daar af in 't licht zou komen / en ook om de verscheide geboelens op d'uitlegging van hun Alcoran, die hen tot ontelike verwoarringen hebben gebracht. Zp stellen hun Paradijs in geheel bleesschelijke vermakingen / in lekkerlyk eten en te dinken / in schone vrouwen / en in diergelike andere dingen / en women dat

3p zalig zullen zijn als 3p geen barmhertigheeden / en geen wijn gedronken hebben. Hun Predikers zeggen dat het Paradijs / aan de Christenen beloofd / daar men niet eet noch drinkt / alleenlijk booz arme en elendige lieden is / de-
 3p men daar niet lustiglijk bjaft gelijk in hun Paradijs; 30 zeer zijn deze lieden tot het ligchaam overgegeven / en van de geest verwoerd. Hun Priesters heb-
 ben enige heermis van de loop van Zon en Maan / om de vierdagen en nieuwe
 Maanen te waeren; en 3p klommen dagelijks in de top van hun kloktorens / daar
 3p overluide de getijden aan 't volk astroepen / om God en hun Profeet aan te
 bidden. Zp hebben beelderhande geestelijke lieden / sommigen die als wanho-
 pig zijn / en de 30 naäpen / anderen die zich onkundig houden / anderen die
 zich zelven tot sterbens toe worden / en anderen die zich met een ring / gelijk de
 paerden / gespen. De Mufti is hun grote Karsbader / die al de verschillen van
 hun godsdiens / en van hun Priesters regelt; en zijn domis mag niet gebro-
 ken worden / ja ook niet door de grote Heer / die zodanige eer aan hem bewijst /
 dat hy uit zijn stoel opstaat / als hy by hem komt / en hem plaats neffens hem
 geeft. Deze Mufti draagt een groene Tulbant / om dat hy van Mahomers ge-
 slacht is. De Emirs dragen ook groene Tulbanden om hun heilichheit / maar
 hy om zijn achtbaarheid. Deze Emirs zijn grote huighelaars / gelijk ook de
 Dervis, die houwers dragen / en / onder schijn van Gods gerecht te plegen /
 tuizent moorden oeral bedrijven. Daar zijn anderen / die by hele benden
 zwieren / met een baandel / daar een wassende Maan in staat / en / deur de ste-
 den gaande / op hun kniejen ballen / en om aalmoeffen bidden / die de Turken
 gaerne aan hen geven / en op d'ope straat eten / daar pder hen iets toebrenge;
 en 3p / deze aalmoeffen ontfangen hebbende / laten onderruffchen niet af van
 de genen / die 3p over 't belt alleen binden / te beroben / en te doden.

Terwijl ik in deze stat van Constantinopolen was / stozf daar een Bassa, Za-
 bahim genoemd / die booz een oprecht man in zijn wet geacht wierd. Men
 openbaarde terfont zijn overlijden aan al 't volk / dat hier op vergaderde / en
 sich tot woenen begaf. Het lijk wierd / volgens de gewoonte / buiten de stat
 begraven. De Amptlieden / met een grof kleed gekleed / gaan op een dzebe
 en treurige wijsz het volk berwittigen booz de ziel van deze goede Heer te bid-
 den. De naaste imagen / met een fijn linne laken betwonden / 't welk hen van
 boven van 't hooft tot aan de voeten bedekt / gaan naar 't huis van d'overleden /
 daar 3p blijven staan / en van de welken de meester alleen ingaat. De genen / die
 niet 30 na zijn / nermen een durme linne doek / met de welke 3p alleenlijk het aan-
 gezicht dekken / en die tot aan de gordel neerhangt. Zp doen zich horen door
 hun gekrijt en gebreen / 't welk verdubbelt woord als 3p by d'anderen zijn. Al
 de genen van 't gezin / in aschgrauw laken gekleed / komen dan uit / en worden
 van twaalf paerden gevolgt / die met gelijk laken / dat op d'aarde sleept / ge-
 kleed zijn / gelijk ook de genen / die hen leiden. Men ziet onderruffchen deze
 paerden by wijlen tranen stozten / hoefsten en hikken / vermits men hen iets in
 de neusgaten gesieken heeft / 't welk hen daar toe verwekt. De lieden / wane-
 de dat deze paerden van zich zelven sich dus aanstellen / verzellen hen met klach-
 ten en tranen. Daar na volgen vier mannen / ook in 't grauw gekleed / die
 vier baandels op d'aarde slepen / en achter hen vier anderen / die de wapenen /
 speessen / houwers / bogen en pijlen slepen / en alle wenen. Daar na hoort
 het ligchaam / heel anders dan 't onze / te weten met het hooft booz uit / dat met
 een kostelijk kleed gekleed is / en van zes mannen / die wel gekleed zijn / ge-
 dragen

Hun
Priest-
ers en
geestelij-
ken.

De-
graafte-
nis van
een Bas-
sa.

geſtecht hebben. Het meefte deel dezer Baſſaas zijn ook verloffende Chriſtenen, of kinderen van Chriſtenen, en beſchaafter dan de gebore Turken, de beſte lieden van de werelt / die aan niemand enige deucht doen / zonder zich wel te laten betalen.

Haar ge-
legen-
heit.

De ſtat van Conſtantinopolen legt op een berg / die verre in zee uitſteekt / en is opna aan alle zijden van 't water omringt / behalven aan de Weſt zijde. Daar 't noorden is de Zeeboezem of gracht en haben van Pera of Galata, die / gelijk de haben van Malta, met een keten geſloten word. Dit Pera is als een boorzſtat / met muren omringt / en in de tijt van Keiſer Anaſtaſius gemaakt / die haar dus verſterkte. Zp heeft ook in haar omkiring vier treſſelijke Haben / en naar de zijde van 't waſte lant een dubbelde muur / met goede grachten / Schae-
ren en Wolwerken ; 't welk een werk is / niet van de binding der Turken, maar van d'oude Chriſtenen, die deze ſtat bezaten ; en ſedert door de Turken weer op gemaakt. De ſtat is driehoekig van geſtalte / van de welke een hoek zich naar 't weſt uitſtrekt ; en de twee anderen gaan al dalende en krommende naar de Zee van 't zuiden. Als men buiten enige huizen van Pera ſtaat / zo ziet men de grootheid en gelegenheit daar af / die zich uitſpreid / en dyle hoeken maakt / van de welken d'een zich uitſtrekt naar de poort van haar Eilanden / d'ander naar de poort van de Bloet / en de derde recht naar 't Hof van de grote Heer / 't welk de deſſing van deze berg beſtaat / die de Zeeboezem van Pera omheeft / en door zijn hoogte een lube ſtee door de ſchepen verſtrekt / die aan deze zijde leggen /

Haar
Havens.

daar de tuinen van de Sulcan en Sultane zijn. Het Serrail is op een wonderlijke en aangename wijze gebout ; want het heeft zijn uitzicht naar de Zee / en naar 't Lant / en ſtrekt zich uit van de berg tot in de blakte. Men ziet daar twee grote Hoben / met hoge muren beſloten / en met Marmeren pijlers van verſcheide betwen verciert / met hoge bomen / die als wandelrijen geſchikt zijn. Het park van dit Serrail begriipt in zich de Kerh van S. Sophia, die zp tot hun dienſt genomen hebben : in boegen dat zp / na de verwoefing van een groot getal van Kerken / niet meer dan enigen tot de Griekſche Godsdienſt gelaten hebben / die in handen van d'Wartsvader zijn / als S. Petrus, S. Thomas, S. Theodorus, S. Lucas, S. Lazarus, S. Jan, en S. Sebaſtian, daar de Chriſtenen onbeſchroomdelyk hun godsdienſt doen.

† Serrail.

Herken.

Gods-
dienſt der
Turken.

De Turken onderhouden hun godsdienſt alleenlyk met ſtatigheit en gelaat / en zich weinig met de goddelijke en menſchelijke wet bekruimende / beſten hun geloof op het zeggen der anderen / zonder wyder onderzoek te doen / en zo hun Profeet niet veracht word. Hun boorzaamſte blijft beſtaan in hun handel wel te doen / in wijs geacht te worden / en de vermakenlykheden van 't leven te genieten. Zp ſellen de Chriſtenen verre beneden hen / hoewel zp geloben dat Jeſus Chriſtus van de Maacht geboren / een Profeet / en d'adem van een grote God is : ja enigen hebben hem door groter Profeet / dan Mahomet zelf / gehouden. Maar een van hen / dit gevoelen in 't licht bringende / woterd aange-
taſt / by de boeten geſleept / daar na geſtenigt / en den honden boozgevozen / om verſlonden te worden. Zp onderhouden heel ſtrikelyk het verbod van nimmer van hun wet te twiſtreeden / uit bree van dat de wanſchikelykheit daar af in 't licht zou komen / en ook om de verſcheide geboelens op d'uitlegging van hun Alcoran, die hen tot onteſſelijke verwoeringen hebben gebacht. Zp ſellen hun Paradijs in geheel bleefſchelijke bermakingen / in lekkerlyk eten en te
dzinken / in ſchone vrouwen / en in diergelyke andere dingen / en waren dat

3p zalig zullen zijn als 3p geen vaders vleesch geëten / en geen wijf gedronken hebben. Hun Predikers zeggen dat het Paradijs / aan de Christenen belooft / daar men niet eet noch drinkt / allenlijc dooz arme en elendige lieden is / dewijl men daar niet lustlijc haast gelijc in hun Paradijs / 30 zeer zijn deze lieden tot het ligchaam overgegeven / en van de geest verwoijert. Hun Priesters hebben enige kennis van de loop van Zon en Maan / om de vierdagen en nieuwe Maanen te weten ; en 3p klimmen dagelijcs in de top van hun kloktorens / daar 3p overluide de getijden aan 't volk astroepen / om God en hun Profeet aan te bidden. 3p hebben veelberhande geestelijke lieden / sommigen die als wanhopig zijn / en de 3ot naapen / anderen die zich onkundig houden / anderen die zich zelven tot sterbens toe wonden / en anderen die zich met een ring / gelijc de paerden / gespen. De Musti is hun grote Wartsvader / die al de ver schillen van hun godsdienst / en van hun Priesters regelt ; en zijn bonnis mag niet gebroken worden / ja ook niet dooz de grote Heer / die zodanige eer aan hem bewijst / dat hy uit zijn stoel opstaat / als hy by hem kooimt / en hem plaats neffens hem geeft. Deze Musti draagt een groene Tulbant / om dat hy van Mahomets geslacht is. D'Emirs dragen ook groene Tulbanden om hun heilichheit / maar hy om zijn achterbaarchheit. Deze Emirs zijn grote huighelaars / gelijc ook de Dervis , die houtwers dragen / en / onder schijn van Gods gerechtigte plegen / duizent moorden overal bezijben. Daar zijn anderen / die by hele benden zwieren / met een baandel / daar een wassende Maan in staat / en / deure de steden gaande / op hun liniejen ballen / en om aalmoessen bidden / die de Turken gaerne aan hen geven / en op d'ope straat eten / daar pder hen iets toebrenge ; en 3p / deze aalmoessen ontfangen hebbende / laten ondertusschen niet af van de genen / die 3p ober 't belt alleen binden / te beroben / en te doden.

Hun
Prie-
sters en
geestelij-
ken.

Terwijl ik in deze stat van Constantinopolen was / slozf daar een Bassa , Zabahim genoemd / die dooz een oprecht man in zijn wet geacht wierd. Men openbaarde terstont zijn overlijden aan al 't volk / dat hier op vergaderde / en zich tot wenen begaf. Het lijk wierd / volgens de gewoonte / buiten de stat begraven. D'Amptlieden / met een grof kleet gekleed / gaan op een dzoebe en treurige wijsz het volk verwittigen dooz de ziel van deze goede Heer te bidden. De naaste magen / met een fijn linne laken betwonden / 't welk hen van hoden van 't hooft tot aan de voeten bedekt / gaan naar 't huis van d'overleden / daar 3p blijden staan / en van dewelken de meester alleen ingaat. De genen / die niet 30 na zijn / nemen een dunne linne doek / met de welke 3p alleenlijc het aangezigt dekken / en die tot aan de gordel neerhangt. 3p doen zich horen dooz hun gekrijt en getween / 't welk verbubbelt word als 3p by d'anderen zijn. Al de genen van 't gezin / in aschgrau laken gekleed / komen dan uit / en worden van twaalf paerden gevolgt / die met gelijc laken / dat op d'aarde sleept / gekleed zijn / gelijc ook de genen / die hen leiden. Men ziet ondertusschen deze paerden by wijlen tranen slozten / hoesten en hikken / berrmits men hen iets in de neus garen gesteken heeft / 't welk hen daar toe verwekt. De lieden / wanende dat deze paerden van zich zelven zich dus aanstellen / verzellen hen met klachten en tranen. Daar na volgen vier mannen / ook in 't graau gekleed / die vier baandels op d'aarde slepen / en achter hen vier anderen / die de wapenen / spiepen / houtwers / hogen en pijlen slepen / en alle wenen. Daar na kooimt het ligchaam / heel anders dan 't onze / te weten met het hooft dooz uit / dat met een kostelijc kleet gekleed is / en van zes mannen / die wel gekleed zijn / ge-
dragen

De
graaf-
nis van
een Bas-
sa.

dragen voort. **Zes** anderen dragen de slippers van 't bekafel / dat op de kist legt / te voeren een kostelijk zijde sarak / met een witte tulband / daar een groen lint van een ringet breekt omgebonden is / om de hemel aan te knijzen / die hun droefte aan hen belooft heeft. Op de Tulband staat een vederbos van kostelijke reigerspluimen. Daar na volgen al de inagen en vrienden / die in 't wit gekleed zijn / en veel tranen stozzen. Op 't hooft van d'overleden gaan vier Talassians / die enige gebeden voort d'overleden lezen of spreken / en bp wijlen zwarelans zuchten. Dezen hebben in zijn sterben bp hem gewoest / en zijn verplicht het gehele jaar lang voort hem te bidden / uit oorzake van de tuelbaar / die d'overleden aan hen nagelaten heeft. Als zp op enige kruisstraat komen / houdt het lighaam stant / en een Talassian roept dan overluid: **Ala** Kamani arhan muhs la ala ala ale huma ala ; dat is Godts barmhartig / bid God voor hem. **Terwijl** hy dit roept / doen de **Preesters** / die een sarak dragen / een keer rondom het lijf / en herhalen de zelfe woorden / en geleiden het dug tot aan 't graf / 't welk tierelyk met kleine plantken afgeschut en gedeekt is. De inagen gaan negen dagen lang op 't graf wonen ; en men brengt aan hen sijn's tot de verquisting der **Preesters** en armen / aan de welken aalmoeffen nagelaten zijn. **Zp** zeggen dat dit hem berzelt tot aan de dag van de verrijzenis / in het welk **Gods** Adem hem oordelen zal in 't byvoeren van de **Profeet** / die getuigens van zijn welvaden voort de grote **God** zal geven. **De** weduwe van d'overleden doet ondertruffchen boeten / in houten gesloten / zoeken en hoopen / om brijheit aan hen te geven / op dat **God** barmhartig zou zijn / en brijheit aan de ziel van d'overleden geven / gelijk zp barmhartigheit aan de vogelen / en aan d'armen betoegen hebben.

gerecht-
boetende
gen der
Turken.

De Turken bestechen en bonnissen hun gedingen volgens de toet van hun Alcoran. **Op** de poort van 't hof of Serrail is de grote Divan / of gerecht-plaats / daar de Groten / in scharlaken gekleed / bp zijn. **In** de Divan is ook een stoebe gerechtplaats / met herre van d'eerste / daar de vier Bassas zijn / met de gesetmischijver van de grote Heer / en de drie Cadileclchers / met de Beglerbey / die als een konnestabel is. **Men** bonnist daar de lijfszaken / en 't geen / 't welk de krijgstuicht en de betaling der Janissaren / en krijgsgelden aangaat / daar de Dragoman / in verscheiden talen erbaren / bp is / op dat de vyeindelingen daar niet belast zouden zijn : want alderhande lieden mogen in deze gerechtplaatsen treden ; en aan pder is veroorloft het gerecht te zien plegen. **De** Dragoman onderzoekt alles / om wel onderwezen te zijn / en op dat niemant in zijn geding verstrikt zou worden / en verstaat daar na alles in de Divan. **Al** de rechters zijn schoon van gelaat ; want zp hebben tot een groots reegel dat in een lighaam / 't welk een leijhe gebaante heeft / geen goede ziel gekundest kan zijn / behalven op een ongeboone wijze. **In** deze Divan is een klein betinster / daar de grote Heer somtijts gaat horen / zonder gezien te worden / 't welk sien in groter vrees houdt. **Men** verrijgt daar goed en vaerdig recht / en men mag geen geschiken doen. **De** quade gedingen worden met stroklagen betaalt ; en alles geschied bp maten en gewicht : want de rechters zijn luydeloos / ruben zp anders handelen. **In** zaken van groot belang wordt de grote Heer gemoet / die / de waarheit daar af uit de Cadileclcher verstaan hebbende / naar zijn believen daar af oordeelt . **Daar** zijn noch andere verhoor-kamers en gerechtshoven in verscheide plaatsen van de stat / uit oorzake van de menigte der inboonders / die om kleine zaken naar 't gerecht lopen. **De** Cadis / Ermins,

en Soubassi zijn tot rechters gestelt; en indien men over hen klaagt / zo worden
 3p van hun ampten en soldp berooft. Wat de grote Verhoring van 't Hof aan-
 gaat / 3p wordt de gehele dag van 's ochtens tot 's avonds / gehouden / daar 3p drie
 maaltijden houden / te weten eer 3p daar ingaan / te negen uren / en des avonds.
 Niemand mag daar uitgaan / behalven de Vizir, die 't zegel van de Woest heeft /
 en eer hy iets bezeugelt / de grote Heer daar af verwittigen moet. Deze grote
 Verhoringen worden drie malen des weeks gehouden / te weten des saterdags /
 sondags en maandags / en somtijts ook des dingsdags / om gewichtige zaken /
 of om de byzandelingen. D'andere dagen zijn tot de Verhoringen der vier
 Bassas gewijd / die al 't oberige berceffen / en zich in zekere woningen hou-
 den / daar uit 3p alle saterdagen in de grote Verhoring verschijnen / in de wel-
 ke 3p met gekruiste armen en geboegde benen blijven zitten tot aan de koomst
 van de grote Bassa, hoorz de welk 3p alle opstaan / om eerbiedigheid aan hem
 te bewijzen / en daar na weer met grote stilte in hun stoelen gaan zitten. Deze
 Bassa, zijn gezicht rondom gekeert hebbende / aanziet de geen / die zich gereet
 maakt om te pleiten / en geeft hem met de hand een wenk om te beginnen / en /
 doozzaak van 't geding gehoorz hebbende / hoorz daar na ook de tegendinger /
 en domst daar na met grote doozzichtigheit. Als 'er dootslagen doozgeballen
 zijn / vernemen 3p naerstiglyk naar al de genen / die daar by geweest / en zulks
 gezien hebben / die / d'een min / en d'ander meer / in grote byuken beslagen
 worden / om dat 3p de slagen niet gewoert / en de dootslag niet belet hebben :
 want al de genen / die daar by zijn / moeten de dootslager aantasten / op ver-
 keurte van zware byuken / en straffen aan 't lijf / en hem aan de Soubassi lebe-
 ren / die de Stedehouder van de Cadi is / de welk / de zaak gehoorz hebben-
 de / zijn vonnis belt.

Ik was in de tijt van Amurath de derde / zoonszoon van Sulcan Soliman, te
 Constantinopelen, daar ik veel bezonderheden van 't Hof van deze Woest ver-
 stont / en dit dooz middel van een Bernardyn Nadal van Marfilien, die in zijn
 jechte van de Turken genomen / en aan Soliman gegeven was / die hem zijn
 geloof dee afgaan / en tot een van zijn staatsjongens maakte. Hy had goede
 kennis van de Turksche taal. Toen hy verstont dat ik daar was / dee hy de
 moeite van my te Galata te bezoeken / daar wy te zamen byzolyk waren. Hy
 dee aan my beloften van weer tot het Christendom te keren : en zeker / ik mag
 zeggen dat God my wilde gebzuiken / om deze man weer te winnen / die weer
 te Marfilien quam / daar hy noch zijn vader en moeder had. Maar hy / enige
 tijt daar na zich in een schip begebende / om zijn handel te doen / wierd hy de
 Straat van Gibraltar dooz de Turken weer genomen / die hem doodden. Hy
 onderheers my / toen wy te Constantinopelen by malhanden waren / naerstig-
 lyk in de stant van dit Hof en Serrail ; van 't welk ik iets aanteeckende / dat ik
 sedert verloren heb. Hy heugt noch ten deel zijn bertelling / die hy niet verder
 begon / dan van de theede poozt ter sinke hant / daar men de hoken van de
 Woest bond / die niet zodanig / als die van onze Koningen / is. Hy noemde al-
 le d'Amptlieden daar af / die ik berzuimt heb op te schryven. Men hooft daar
 na in een grote kamer / de woning der Agas, Capigis, of Cadun, die de
 pooztwachters zijn. Dit is een heel ander ampt / als dat van de Chaüs, die
 een ander slach van wachters zijn. Deze pooztwachters zijn groot van getal /
 en darrig in een hende sterck. Als men de derde poozt deurgegaan is / hooft
 men in de boomgaarden / met palmbomen / en alderhande andere bomen be-
 plant ;

plant; aan welkers einde een heerlijk onderaardsche wooning / het een grote rijkdommen / is. Op de top van deze wooning is een vergulde appel / en een waassende aasmaan daar op. Als het heel heet is / neemt de Dooft hier zijn vermaakt / daar hij ook dikwijls zijn maaktijdt houdt / en ook gedooft aan de Oezanten geeft / die men deur verschijde hoken en poorten doet gaan / om aan hen te grootheid en heerlijkheit van dit Hof / als ook de koninklijke pleters en rijke wapenen / te verwonen. Hij geeft niet meer dan twee malen gedooft aan de Oezanten / eens als zij komen / en eens als zij hun afscheid nemen / en laat / door grote jonck / zijn rechtte hand door hen huffen. En t' midden van de zaal is een grote appel van kirisal / die 't gezucht groetlijcs vernooft / om de verschijdenheit der vertoen / die hij verzoont / behalven dat hij noch met grote beaamanten / robijnen en esmeranden vertiert is. Aan een der einden van deze zaal is een poort / deur de welcke de grote Heer de Sulemanen gaat bezochten / terwyl de Bassas met de Oezanten speken; want het tuerde verticht is door zijn gemalinen en boelimen / daar geen anderen / dan de geluiden / inhouden. De doogdeachtige Nadel verzeldt daar dikwijls de grote Heer / als een zijner mingenten / en was gelinking om dat de Sulten hem niet doe sijnen / gelijck t' anderen / uit vrees van hem te vertiesen; want veel stercken daar af / sijnom zij hen doen sijnen terwyl zij in slaap leggen / en door de kiracpe van zcher deurt / welk zij hen doen vjanten / en dat hen als gebelloos en lebendooz maakt / sonder geuoel sijn. Hij verteldt mi dat deze justrouwen hem vjandelijc aansochten / maar dat hij / heel jong sijnde / sulks niet wilde merken. Hij selde dat hij / onder t' anderen / een gezien heb / die bagelijcs het paternofter van de maacht las / en dochter van een Dooft van Napolen was. De Sulten houdt twaalf staetiongens / om / als zijn kamerheeren / hem te hieken en t' ontshiden. Zij dienen niet bij beurtten / maar zijn geslachtslijck bij de Dooft / als zijn staetlienaars / die uit een groot geual van anderen / en geuonelijck naar de gezijthouff en 't goet gelaet genomen sijn. Een van dezen heeft laff om alle wjters naar de Charna of scfachtij te gaan / en van de Schatmeester vertigt duhaten t' effschen / om die in de zaal van de grote Heer te doen / die daar mee als moeffen en giften aan de genen geeft / die 't hem goetbunck / en des aboms / als hij zich tot slapen heeft begheven / woort al t' gelt / 't welk hij overhehouden heeft / onder dese staetiongens geveelt / die daar somtijts noch al t' gelt bursden / vernutis de grote Heer daar op niet getacht heeft / uit doogsaals van de grote bekommeriffen / die hij heeft gesab. Zij salen niet om bagelijcs ook zo heel hoog de hietne geneuechten te halen. Deze staetiongens waeken / twee en twee / de geyele nacht deur terwyl de Dooft slaapt; en de saltheis vjanden tot dat de Zon oprijft / en de Dooft opstaat; want de Dalliman roept pder uit de hoogste hiochoren / om God te viden. Zo haalt als de Dooft getheet is / gaat hij naar de Mofke, of Heer / om zijn geboden te doen / en neemt zijn slaad / naars mee als t' hem beliet. Hij sijnt somtijts te paert / om / tot zijn vernack / naar enige Mofke, verre van daar / te gaan / daar hij in scone openting geboigt woort. Doofts / de Doofters of Capis hebben machte om al de genen te straffen / die enige twif in 't Hof maken / en laten niemant niet geuoer wgaan. De Alal van de grote Heer bestaat in gelychouder van de sijnontepaertden / van de welken twaalf hoog de Dooft alleen sijn / die / met koninklijke bejaugelen vertiert / van de staetiongens alleen betreden mogen woerden. Daar sijn de / andere Stellen hoog meer dan zes duizent paertden / die alle tot

De
Alal
van de
grote
Tulak.

gaan /

faam / en meer dan byz duizent fatheneftem / die 3p Devagilars noemten. De overfte van dez fatten trooz Abraham Badi gefteem. Gih jai gren verbeve befchrijving van deze ftat / en van 't hof des grote Turks doen / betuift anderen haarelyk hiet af gefchjeden hebben / welks gefchjeden men nazien kan.

Doen ik van Conftantinopolen te Marfilien weertgeheert was / troch ik / in 't byftienfontrentachtigfte jaar / naar Parys, en bebond m'p in 't eerfte des Le Blanc leg van la Fere, onder Henrick de derde / in 't jaanbel van de hjeer de Bus, in 't beftoelman uit Provence. Na dat top dez plaats byf maanden betuyget hadden legban gefchd / quam de ftanning daar zelf / met de hjarrog van Guille, die de beentfip van 't heit / onder 't belett des jlaarfchalts van Maignon, deden verduhelen. De algemene ftomz buerd geaan op Magalenaas dag. Na dat de hoogftat ingenomen was / bonden enigen / van de welken ik een was / d'ist by de muur van de ftat een ladder / die top tegen een condeit opreften / daar top met ons vier inftommen : maar men dee ons wel haert weertbluthten / beventen het gefchut daar al te vinnig bles. jldijn heert van Elpernon, die aan een zijde gebood / de grubwelijh gebwelt met zijn gefchut. En dez grote ftomz buerden ontrent byf fontbert mannen / en daar onder veel lieden van ftat / gebood : en indien men de dijken niet beuregeftaken had / 30 zou men in deze dag de ftijt getommen hebben ; maar 't waer verfinberde ons. jlden betvottighe daar na de ftioning dat 't midbel was om een poort van de ftat dooz zeter hantfchap met de ftedelingen te winnen. jlden verhoos dieftalben in de haert een heide van drie duizent uitgeleze mannen / pder met de piffool en de gen in de ftant / die hun pad naar de poort / die naar Chauny leid / namen. jlaar zekere pjancters / die te paert reden / om dat het bel met waert beocht was / verchjoden de hie aanflag : want top buerden dooz 't gebyfch der paerden / die groot gebuuz maaken / ontdekt / en de ftedelingen / weert de dijken beuregeekende / maaken grote bueren in de burg / en groeten ons met veel fceuren van hantuffen / 't welk ons dwong byuchtelooftelijh weert af te heren. De ftat buerd etindelijh met fchieren 30 afgemat / dat 3p zich overgaf. Gih behtreuz daar niets anders dooz mijn konnert / van de fcheut van een zich hantuffen / en buerd dooz de jdondegeelber van de hjeer de la Guiche bechbon : over, den / daar ik veel lieden moeft. Doen ik van mijn buond genezen was / troch ik Le Blanc naar jlaanderen met de benzen van mijn hjeer / des ftionings byoeder / daar ik getwond, wot veel ongemak leed / dooznameelijh dooz de koude : want al 't waer tontz. jp om Antwerpen was bechjozen ; en men zelde toe m'p dat fontijds de gefete koont in 3ee tot aan Villingen bejuyft. 't 3e vertmaakt om de menfchen op 't ps te zien laet met graan / met fchoenen / die daar toe gemaakt zijn / en die een finel pjer onder Anjou. jhou fchiden / en dooz pils van gefalte zijn / gefijls de elurifche fchoenen / de fchactse beelken 3p fchacten noemen / en daar mee 3p 30 finel doozdopen / dat een ten-tijden, men paert niet by hen fouden kan / en in hoze tijt enge mijlen hoortrezen. De jrouwen zelden deffenen zich daar in / en / hun bueren een beeting tepeende / zijn in een ogenblik een groot ftat weegs van daar / en fpoeden in hoze tijt een grote bag.

19. *Le Blanc* doet een kommerlijke reis naar *Brasil*, trout een boze vrou, word van enige Kanonikken versproken, wreekt zich aan een van hen, en trekt naar *Romen*, om boete van zijn misdrijf te doen. Geestig verhaal van een vrek *Aalmoessenier*, die zich laat uitstrijken, en zulks met de doot bekooft. Quade trek aan *Le Blanc* gespeelt. Schrikkelijke moorden gestraft.

Reis van
le Blanc
naar
Brasil.

Grote
kommer.

Schrik-
keijke
boos-
wicht.

Le
Blanc,
aan een
boze
vrou ge-
trout/
trekt
naar
Spanjen.

Hij woort
van eni-
ge Ka-
nonikken
bespjo-
ken.

Hij
woort
zich aan
een van
hen.

Toen ik te *Marsilien* weergekeert was / in de tijt van een grote pest / ging ik in 't vijftienhonderdvierentachtigste jaar te scheep in een schip / dat naar *Brasil* trok / onder 't beleit van de Hoofstman / *Jakes Varin*. Wy hadden grote kommer in deze tocht / en voornamelijk in de weromreis / in de welk wy leer / *Papegajen* / *Sinnumen* en *Ratten* aten / die booz lekere brocken geacht wierden. Ik had onuitsprekelyke moeite / om een jonge *Marsilie*, die ik meegenomen had / te doen eten. Zijn naam was *Willem Vias*, een boos gebuur / en de snoofste sielt des werelts / van de welk ik geen dienst kon krijgen / hoewel ik al zijn boozraat gescheept / en zijn reisgelt betaalt had. Hy bocht met alle man / en wierd van pder gesmeten / zonder zich te beteren / en wierd altyt erger. Hy wierd eens lustig asgeroscht / om dat hy gezegt had dat hy de Hoofstman wilde doden ; en indien men my geloofst had / men zou 'er een gebruaat afgemaakt hebben / gelijk wy in *Brasil* hadden zien doen / van 't welk ik in mijn tweede reis naar *Westindien* sprekken zal. Wy / weergekeert zijnde / landden in de haben / daar ik hem verliet / in boegen dat ik alleen weer te *Marsilien* quam / daar ik een der schrikkelijgste vrouwen des werelts trouwde / die zodanig was / dat ik / menende te rusten / gedwongen was weer te reizen / om haar tontbluchten. En zeker / ik trok naar *Portugal*, in 't vijftienhonderdvierentachtigste jaar / om daar enige parrelen in te kopen. Ik belastte my met waren / die goet booz *Kalis* waren / als *Oosterse* kamelotten / lijnbaad / koraal / en twee hondert goude kronen in *Wisselbrieven* op zekker *Geronimus Viguier* te *Chariva*, en met hondert pistoletten / die ik aan *Noé Menistier*, een oprecht man / gaf / de welken ik echter verloor. Want deze Spanjaart *Viguier* bedacht 30 veel bonden en uitbluchten van tijt / dat ik / om zekker ongeluk / 't welk my overquam / gedwongen was alles te verlaten. Want terwyl ik vermachte dat hy my mijn gelt in *Gandia*, hy zijn broeder *Emanuël* genoot / byengen zou / bond ik op een abont / uit de kerck komende / daar ik mijn gebed gedaen had / enige Kanonikken / die aan de deur van de kerck te zamen houtten / en die / my op de Fransche wijze gekleed ziende / verscheide scheldreedenen / volgens de quade gewoonte van *Spanjen* ; tegen my spraken ; 't welk ik zo verbuldiglijk / als ik kon / verdoeg ; en hoewel ik hen vertoonde dat zy t'onrecht een byzand reiziger dus handelden / zo zoudten zy echter my en mijn knecht geslagen hebben. Ik ging dieshalven naar de Hartog van *Gandia*, om mijn beklag daar ober te doen. Maar ik verkreeg van hem geen andere boldoening / dan dat hy my naar de *Bisschop* zond / hy de welk ik ook geen gehooz verkreeg. Ik trok eindelyk heel misnoegt uit deze stat naar *Kalis*, en ontmoette onderweeg een van deze eertwaardige Kanonikken / die / op een *Muul* zittende / met zijn byl booz d'ogen / om van de *Muul* niet gequelt te woorden / naar *Valence* trok. Ik / gelegentheit van my te werken ziende / gaf hem 30 zwaar een slag / dat zijn byl aan stukken brak / en hy in suiseling ter aarde viel / en / hem in deze staat latende / te ren van hem afstred /

afreed/ en te Guadix quam/ daar ik by ongeluk een wisselbrief verloor/ die ik van enig lijnwaat had gekregen/ 't welk ik te Valence verkocht had. Ik trok van daar deur Grenade naar Kalix, van daar ik/ mijn handeling gedaan hebbende/ weer naar Provence keerde. Ik geboelde alrijt enige knaging in mijn geweten/ van dat ik deze Kanonik van Gandia dus kwalijk gehandelt had/ en verscheen ter Biecht booz een Priester/ die/ mijn misdrijf verstaan hebbende/ my terstont naar de Bisschop zond/ de welk my vergiffenis daar af gaf/ op boozwaarde dat ik in 't gewaad van Pelgrim een kleine reis naar Romen zou doen; gelijk ik dee. Ik/ te Romen in S. Pieters Kerk zijnde/ luide my biechten aan een der Penitenciers/ of Boetpriesters/ die tot mijn ongeluk een Spanjaart was/ en die/ verslaande dat ik een Kanonik van Gandia geslagen had/ luide riep dat ik waardig was om dit misdrijf herbzant te worden. Doch by/ mijn berou en redenen verslaande/ ontfloeg my eindelijk/ met enige kleine boete te doen/ vernuys by wist dat ik om deze oorzaak te Romen gekomen was.

By trekt naar Romen, om boete van zijn misdrijf te doen,

Terwijl ik my te Romen onthield/ was daar zeker Nalmoeffenier van de Paus, die jarenlijks booz d'armen twaalf of vijftien duizent dukaten van aalmoessen handelde/ van de welken by/ gelijk men zegt/ een groot deel naar hem streek/ in voegen dat by in weinige jaren zeer rijk gewoorden/ maar echter heel gierig was. Enige makkers/ op hem toeleggende/ besloten hem een part te spelen/ en een grote somme gelts uit zijn handen te tronen. Een van hen zette/ om tot hun boozneemen te geraken/ een kleine winkel op/ die vol van verscheide beuzelingen was/ daar enige bzeemde en oude penningen van goud en zilver onder waren. Deze Nalmoeffenier/ uit de Kerk komende/ ging gewonelijk ter kouting by de ze nieuwe koopman/ die verscheide bzeemdigheden aan hem toonde/ die by somtijts kocht/ en somtijts niet. Toen de gemeenszaamheit groter gewoorden was/ quam een gezelschap als een slaaf gekleed/ met een pzer om de hals/ aan de deur van S. Pieters Kerk/ daar by om een aalmoessen bad/ en/ zich by deze Nalmoeffenier voegende/ die boozby ging/ bzaagde hem om enige gift. D'ander/ hem goet van gelaat ziende/ bzaagde wie hy was? By antwoorde dat by een arm Edelman was/ nieuwelijks uit de slavernij gekomen/ en dat by zich aan hem begeerde te biechten/ en enige geheimenis/ die by op 't hart had/ te zeggen. Zp gingen hier op te zamen in de Kerk/ daar deze gaff aan hem in 't bede verhaalde dat by veel jaren lang een slaaf van Dragut Rais, deze vermaarde Zeerover/ had gewoest/ en eindelijk zijn kajuftwachter was gewoorden/ die al zijn goud/ zilver en juweelen bewaarde/ en dat/ toen zijn meester in 't beleg van Malta gedoot was/ by een stuk van grote waarde/ met enige dukaten/ had genomen/ en dat by/ met de bloot weer te Constantinopolen gekeert/ middel had gebonden om weer in Christenrijk te komen/ en zich met zijn rijke roof in zijn land te vertrekken. D'Nalmoeffenier/ dit verslaande/ was begerig om dit kostelijk stuk te zien/ en zeide dat/ indien hy zo veel waardig was/ by te weeg zou bzingen dat zijn Heilighet het misfijlen hoopen zou. D'ander/ hem biddende zulks verhoogen te houden/ toonde hem een Kristal/ heel konstiglijk gesneden/ en naaukeurigh met dzakenbloet gebertot/ 't welk een wonderlijke glays afgaf. D'Nalmoeffenier/ hier af verblint/ had hem om verlof van die aan een koopman/ zijn bzient/ die kennis daar af had/ te laten zien; en zp gingen beide naar deze geestige koopman/ die/ dit stuk ziende/ zich grotelijks verwondert be-

Geestig verhaalt van een vrek Nalmoeffenier/ die zich slaat uitfrijken/ en zulks met de doot bekoopt.

toonde / als van een grote schat / en in 't heimelyk tot deze Priester zeide dat deze steen veel duizent dukaten waerdig was. Dit ontsloot in hem noch groter begeerte. Men quam tot lobben en bieden ; en men verdroeg met de slaaf dat d' Almoessentier tweeëntwintig duizent kronen daar booz geben zou / die hy terstont telde. De koopman sloot ondertusschen zijn winkel / pakte zijn spullen / en ging deur / gelijk ook de slaaf / zonder dat men sedert enige tydning van hen heeft bekomen. De goede Almoessentier was ondertusschen zo verblijd van zijn koopmanschap / dat hy zich niet matigen kon. Hy beeldde zich in dat hy booz deze middel tot alderhande ampten en waerdigheeden zou geraken / en meende dat hy alree rijk was / en dat deze kostelyke steen alree aan zijn hooftdeksel blonk. Hy hield dit enige dagen verborgen / en darde 't ook niet aan zijn geheimste vrienden openbaren. Doch hy / by twee goutsmeeden van zijn oude kennis komende / toonde deze steen aan hen / om te horen hoe hoog zy die schatten zouden. Zy / deze valsche karkonkel ziende / begonnen te lachen / en zeiden dat dit een schoon kristal was / 't welk ehige realen van achten waerdig moogt zijn. Deze arme man wierd hier af zo verbaast / dat hy / van verbijet en droefheit opgehoopt / te bed ging leggen / en nooit daar weer uitquam. Daar ziet gy hoe deze rampzalige booz deze bedziegers gesjandelt wierd.

Trek/
aan
le Blanc
gespeelt/
die den
bedzijsber
daar af
het leven
kost.

Ik zal / bewijl 't hier te pas koopt / een trek verhalen / die my daar ook in deze zelve reis gespeelt wierd. Ik / naar Napels trekken willende / om enige goede paerden te kopen / had by my een grote hoop gelts / 't welk van een snoor parrellen gekomen was / die ik van Lissbon gebracht / en in 't Markgraafschap van Graison verkocht had. Ik had dit gelt in twee kleine zakjes gedaan / van 't welk ik 't een altijd by my droeg. Ik / op zekere dag ober de plaats Colonne gaande / zag een goutsmit / die van juwelen wel verzien was. Ik kocht van hem zeker Diamant / tamelyk schoon / en die helder blonk / en vier of vijf karaten zwaar was / om dat mijn Heer Rageneau / Bischoop van Marfilien / aan my belast had dat ik een booz hem kopen zou / zo ik 'er redelyk koop aan kon komen. Wy maakten de koop booz zestig en zo veel pistolletten / die ik aan hem telde. Maar hy / zich nader bedenkende / wilde meer hebben ; en ik streek mijn gelt weer naat my. Daar quam toen by my een man / die wel gekleed was / met een witte baart / zwarte stuwle rok / en damaste onderkleet / en die in 't heimelyk tot my zeide dat / zo ik een schone Diamant en andere juwelen wilde kopen / hy van de schoonste aan my zou tonen / en booz kleine prijs. Ik zag deze man booz een staatsheer en treffelyk persoon aan / en volgde hem / schoon de goutsmit my by de mouw trok / om my weer in zijn winkel te doen komen. Deze quant / my meeledende / onderhieft my met schone redenen van veel juwelen / die hy in zijn herberg buiten de poort del Popolo had / en bacht my al koutende in enige afgelege plaatsen / langs de muur van Rome. Ik kreeg ondertusschen al enig quaast vermoeden / om dat top zeker straatslijper ontmoetten / die in 't boozbpaan hem / schoon hy dus bzaaf gekleed was / groette / en by zijn naam noemde. Ik wilde van hem scheiden / en weeromkeeren. Maar ik geboelde my terstont geslagen van drie of vier schuitners / die my de poek op de heel zetten / en my mijn beurs deden overgeven / met een der zakjes / die ik by my had ; en mijn leidsman verdween terstont / zonder dat ik hem weer zag. Ik / vol verbijet en schaamte / keerde in deze rampzalige staat weer in Rome ; en hoewel ik niets hier af

aan

aan iemand zeide / zo wierd nochtans mijn ongeluk terstont ober heel Romen
ruchtbaar / te weten dat ik uitgestreken was dooz een / zodanig gekleed / die
genoech dooz zodanig bekennt en vermaart was / en haast gebangen wierd.
Ik / by hem kordende / kende hem niet ; want hy had zijn hair doen afflijden/
en was van kleding verandert / en looghende 't misdijf stijf en sterk. Men
toonde my enige stukken gouts / die ik dooz de mijnen kende ; maar ik kon
niets anders daar af weerkrijgen. Deze quant wierd echter enige dagen daar
na gehangen / met twee van zijn makkers / die van verscheide andere robe-
rjen overtuigt waren.

Goen ik te Marsilien woergekeert was / dee ik een kleine Reis naar de rivier
van Genua , en naar Malta , en kon / uit oorzaak van de pest / die te Martiges
was / naauwelijks binnen Nice komen / om van daar naar Villefranche te
trekken / en daar mijn brief van gezondheid te nemen / om ober de rivier van
Genua te trekken / daar zo in zodanige gelegenheit heel gualijk te handelen
zijn. In de tweede nacht stont ik heel vroege op / twee uren dooz de dag / om
naar 't weer te zien / en hoorde een deerlijke stem uit de zee / naar de zijde van
de Kaap Ferin , zeggende : Ach , dood my niet , neem alles wech , en laar
my in 't leven. Ik hoorde daar na enige zware zuchten / en terstont daar na
niets meer. Men verston / toen de dag gekomen was / terstont d'oorzaak hier
af / namelijk dat een man in deze nacht dooz enige moordenaars van Nice , lie-
den van aanzicht / en buiten alle quaat vermoeden / gedoot was. Want deze
lieben / 't roeischip van de Burgt van Nice genomen hebbende / hadden deze
schuit aangetast / al de genen / die 'er in waren / gedoot / de schuit in de gront
geboort / en al 't geen / dat 'er in was / geplondert. Dit bleef dooz die tyt on-
bekent en ongestraft. Maar God / die in zijn oordelen gerecht is / liet toe
dat de geen / die aan 't roer stont / van schrik in zee sprong / en / schoon hy niet
zwommen kon / gelukkiglijch dooz de Burgt aan lant quam / daar hy aan de
poort klopte / en / zo nat als hy was / dooz de Burgtboocht gebacht wierd/
aan de welk hy verhaalde dat / omtrent een uur geleden / enigen van de stat
met zijn roeischuit gekomen waren / de schuit van zijn meester aangetast / en te
gront geboort / en al de genen / die daar in waren / wzedelij gedoot hadden/
en dat hy 't dooz Gods grote genade ontkomen was. De Burgtboocht / van
deze daat verbaast / riep de geen / die de toezicht ober zijn roeischip had / om
te weten aan wie hy die gegeven had. D'ander antwoorde dat zulken en zul-
ken die / zonder te vjagen / genomen hadden / om dat hy 't zelf altyt aan hen
dus toegelaten had. De Burgtboocht / terstont zijn klederen aantrekken-
de / ging naar de strant / daar hy zijn scheepje op 't lant getrokken vond / met een
jongen daar in / die 't bloet / dat 'er in was / schoon maakte / vermits een
der bootsgezellen van d'andere schuit / menende wech te komen / van deze
moordenaars verbolgt / gedoot / en doort in zee geworpen wierd. De Burgt-
boocht vzaagde met een hoele moed aan de jongen wat hy dee / en kreeg van
d'ander / die loos en veinslepen was / tot antwoort / dat zo in deze nacht een
grote bish hadden gebangen / en dat hy 't bloet wechdee / dat daar in gebleven
was. De geen / die 't roeischepje gebruikt had / quam onbertusschen by de
Burgtboocht / om hem te groeten ; en de bootsgezel / hem terstont kennen-
de / zeide dat hy een der gener was / die zijn schipper en des zelfs bootsgezel-
len vermoort had. Deze quant wierd terstont met twee anderen aangetast / en
naar de Burgt gebacht / daar men hun vormts belde / naar 't welk zo gebie-

Verhaal
van
schrikke-
lijke
moorden/
die ge-
straft
worden.

verdwelt wietden. @toez anderen geraakten dooz die tijt wech; maar zo wietden sebert ooh gehangen / en leden een zelve straf / en beleeden eerst dat zo veel andere moozden gebaan / en veel andere schuiten in de gront gehoort hadden / en onder anderen een / daer Oeefseijken / seqluten in jlanibetwoeders / en anderen / tot een getal van biezintuontig / in waeren / die zo alle in een zel getwonden / en dus in zee geworpen / en daer na al 'i gelt en verstuung getooft hadden.

20. *Le Blanc*, met de zijnen afgezet, koomt te *Romen*. Schrikkelijke hongersnoot in *Italien*. Schipbreuk van *le Blanc*. Grote dapperheit van de Heer van *Mamys*, aan een Turkche Zeerover betoont. Twist tusschen de Heer van *Mamys* en de Ridders van *Malta*, die door de Grootmeester voorzichtighijk wechgenomen word. *Le Blanc* koomt weêr te *Marsilien*.

Wie betrouwen van daer naer de stat *Genua*, in 'i gezelschap van zekere *Alari*, die zekere roofdoegels aan de stonning gebacht heb / en van daer naer 'i hertogdom van *Urbino* trok. @den top te *Vai*, mit bette van de *Savonne*, gekonten waeren / wisse men ons niet betoer laten treken: in boegen dat top gedwongen waeren waer naer 'i gebergte van *Monterra*, een lant dol van balingen en misbedingen / te kerren. *Alp* wietden in dezze reis afgezet; en dezze arme *Alari* verdoog daer niet van toez duizent fzanthen / die hij te hem heb. *Alp* leden groote honger in dezze reis / en trokken daer meestelijke plaatsen / die dol sieren lagen / daer *Alcare* tot aan *Carfoane*, *Alexandria* de la *Paille*, *Plaisance*, *Parma*, *Bolonien*, *Florence* en *Romen*, daer top in de wijsting van enige theiligen quamen. *Alh* nam enige brieven van aanprijding van de hert *Julio Fazio*, Oeestant van *Malta*, om betaling van zekergelt te krijgen / dat de Ooortmeester aan me seculidig was. *Alp* trokken van daer naer *Napels*, daer zo groot een hongersnoot was / dat de honden bevroerte maakten / en niet sieren naer de *Stadsboocht* / in zjn hartos jittende / wietden. *Alp* gingen in een toefsejerie naer *Messine*, daer men aan ons behal niet meer hoozt te nemen / als dooz een halve dag. @den Boortgezel wietd op de *Salai* gezet / om dat hij niet broden gekocht heb. *Alh* hocht dooz een halve kroon aan hoozt / 'i welk is wel seimelijke betoog: waer top zouden becloren gewest hebben / inden men ons dus getwonden heb; en de bezochers deursnuffelden alles. @een ons hoozt betoert was / hadden top veel te lijden. *Alp* aen bleef en bief / en besfeiten dus ghejke toez dagen. *Ala* top / in *Pouille* gesenuen / honden niet een hoozt hooz hoog gelt van enige biefsejers krijgen. *Alp* kregen van hen niet anders / dan bief / die top daer na aan hoozt vermitselden / 'i welk zekere jongen noch oberbejouden heb. *Alp* yonden hoozt 'i *Asillon*, en trokken van daer naer *Messine*, daer dezze geharlijke eynde / daer de wint zo schrikkelijh bles / dat top in de salippen betwelen. *Alh* geraakten aan lant zo ih bief kon. *Alaar* ih / toez jonge honden in de secul getleuen stiede / die in b'uitrefse noot waeren / oberreebde een jonge *Sejber* maeker om hen te helpen. *Alp* namen pber een van hen op de rug / en draagten hen / na dat top van de golden toezelijh omgeselt waeren / aan lant / daer of zo daer na ons niet wietden bebaeten.

Hoont te
Romen.

Schrik-
kelijke
hongers-
noot.

Le Blanc
inh
sejber
biedt en
bierg
rueer ons
dankbaer
te yow-
wen.

Ik / te Messine zijnde / verstont dat de Heer van Mantis te Saragosse was ^{scheep-}gekomen / na dat hy van zijn Admiraal / en van zeven of acht grote Schepen / ^{streeft van} die gelykelyk van Marfilien vertrokken waren / afgedwaalt was. Zp hadden ^{de Heer} onderweeg deze grote Zeerober Samson , die zes Schepen had / ontmoet / en ^{ban} 30 lang tegen hem geslagen / dat het Schip van Catherina , geheel deurnagelt ^{Mantis}zijnde / te gront ging / en zp dooz de nacht gescheiden wierden. De Heer van ^{tegen een} Mantis , zijn Schip weer toegefelt hebbende / wilde zich weer op reis bege- ^{Tur-}ven / om de Schepen / daar hy afgedwaalt was / te zoeken. Maar hy kreeg ^{sche Zee-}bericht dat deze Samson met zes grote Schepen hem verwachtte / en zich niet verre van de haven onthield. Mantis besloot echter alleen tegen hem te strijden. Hy trok uit de haven / tot grote verbaasheit van pder / die hem booz een jor acht- ^{Grote}te / om dat hy dus twee of drie hondert mannen op de bleeschbank bracht. Maar ^{dapper-}dit alles veranderde in lofreenen / toen men hem in 't midden van zes Turk- ^{heit van}sche Schepen zag / die 30 geweldiglich tegen hem schoten / dat de gehele zee in ^{Mantis,}de lichte vrant scheen te staan. Hy betoonde grote dapperheit tegen hen / en redden ^{die tegen}zich eindelyk uit hun handen. Hy kreeg meer dan zeven hondert schoten deur ^{zes}zijn Schip / en verloor twaalf mannen in deze strijt / in de welk de Turken ^{Turken}meer dan drie hondert verloren / behalven de gewonden. Hy heerde dus zege- ^{staat.}nde in Saragosse , daar al de bestringen hem met schieten van grof geschut ^{staat.}bertwelkoomden / en wierd met grote eerbewijzingen in de stat ontfangen / om dat hy alleen zes toegeruste Schepen / dooz een berlogghende Engelsman beleid / had barren aantaffen. Samson , van deze smaat bergraant / rustte zijn zes Sche- ^{pen}pen weer toe / met twee Galajen / en drie hondert busdragers ; van 't welk de Grootmeester van Vignacourt bericht kreeg. Mantis quam ondertusschen te Malta met zijn Schip / dat heel beschadigt was / en dat hy weer op dee ma- ^{ken.}ken. De Schepen van Marfilien quamen ook van Surien. Samson , uit zijn ha- ^{ben}ben vertrokken / hield zich in 't gezicht van de KAAP Passaro ; 't welk de Grootmeester aan de Schepen van Marfilien , met koopmanschap geladen / ^{verwittigde ;}verwittigde ; en Mantis besloot met zijn Admiraalschip de Turken aan te ^{tasten.}tasten. Ik was ondertusschen in grote kommer / en wist niet of ik van Malta naar Sicilien trekken zou ; want ik had alree vyftien dagen lang mijn bescheit ^{van de}van de Grootmeester gehad / die onder andere dingen aan my had bevolen dat ik op 't spoedigste drie Galajen booz hem zou doen timmeren. Ik zweefde my te ^{scheep}scheep te begeben by de Heer van Mantis , om 't groot gebaar / dat ik booz ^{ogen}ogen zag / schoon hy alle goed onthaal aan my beloofde. Ik betwoog een Schip- ^{per}per dat hy my te Livorne , en dan daar te Marfilien zou brengen / met belofte ^{van hem}van hem met hout tot de Siciliaansche Galajen te laden. Wy besloten met d'aanhang van de nacht ons onder zeil te begeben / om niet van de Turken ge- ^{zien}zien te worden. De Grootmeester van mijn boozneemen verwittigt / zond zijn ^{Galjoen}Galjoen naar ons / om ons weer te doen in de haven komen ; 't welk my ver- ^{doot /}doot / om dat ik 30 lang wachten moest. De Schipper / my / en mijn goe- ^{deren}deren uitgezet hebbende / kreeg herlof van te vertrekken / zo hy wilde . en wy ver- ^{stonden}stonden 's anderendaags dat hy genomen was : zeker / een groot geluk booz my / dat ik daar uitgehaalt wierd. 't Galjoen van Malta wierd ondertusschen gereet ^{gemaakt}gemaakt om des Konings bedel uit te voeren / en zou in vyftien dagen ter ^{plaats}plaats komen / daar de Heer van Mantis , met zijn Schepen van Marfilien , ^{was /}was / die dit Schip verwachtten / om gezamenlyk naar Frankrijk te zeilen. De Galajen van Malta trokken terwyl naar Sicilien ; en de Heer van Mantis ,

Twist
tusschen
de Heer
van
Mantis,
en de
Ridders
van
Malta,

op een Schip van de Koning zijnde / daar in hy ten dienste van zijn Majesteit
gebood / groette hen niet / toen zy boozhy hem / en zijn Admiraalschip zeilden.
De Ridders / dit booz versmading opneemende / wierden heel toornig tegen
hem / en zeiden tot de Grootmeester / dat men al 't geschut van de vesting te-
gen hem losghanden / en zijn Schip in de gront schieten moest. Maar deze
goede Heer / wijs en boozsichtig zijnde / ging bezadigder hier mee te werk.
Toen 't Galjoen gereet was om binnen drie dagen op de ree te komen / vraag-
de men de Heer van Mantis, die booz 't Hof was / of hy 't Galjoen van Malta,
op de ree komende / groeten zou; daar hy volmondiglyk neen op antwoordde.
Dit beroorzaakte enige heftige woorden van weerzijden; en men dreigde hem
dat men hem met geweld daar toe dwingen zou. Maar hy / by zijn opzet blij-
vende / zeide dat hy liever sterben zou / en dat hy geen bebel daar toe had. Maar
de Grootmeester / hier in verzien willende / bedacht deze middel: de gewoonte
te Malta is dat / zo dikwijls als de Grootmeester aan de zee komt / al de Sche-
pen / die in de haven gebonden worden / drie malen losschieten / om hem te
groeten. Hy gebood dat des uichtens te zeven uren 't Galjoen op de ree zou ko-
men; en hy ging ter zelver tijt uit zijn Hof naar de zee / onder schijn van God
in een Kerk te bidden / die hy zeer treffelyk had doen bouwen / met een schone
springbrun daar booz / die 't water een spies hoog wierp. Toen men hem zag
aankomen / stelden al de Schepen zich in orde / om hem te groeten. De
Heer van Mantis betoonde zich toen ook niet hardnekkig / maar dee ook al
't geschut affschieten / zo wel van zijn Schip / als van 't ander / ober 't welk de
Heer van l'Isle gebood. D'andere Schepen deden toen desgelijks; in hoegen
dat alles van rook en gebuis verbult was. 't Galjoen verscheen daar op
booz de haven / en wanende dat men dus schoot om dat te groeten / betaalde met
gelijke munt. Dus wierd booz de boozsichtigheit van de Grootmeester
dit verscheil beslecht. Samson hield zich ondertusschen omrent d'ober / om de
Heer van Mantis te verwachten / maar hy / de komst van 't Galjoen verstaan-
de / en zich te zwak geboelende / koos zijn weg elders / en wop / van daar be-
trokken / quamen boozspoediglyk te Marsilien.

Le Blanc
komt
weer te
Mar-
sili-
en.

21. *Le Blanc* trekt naar *Guinea*. Overvloed van visch. *Senega*, een Vloet.
Bepaling van oud *Guinea*. Beschrijving van verscheide Eilanden. Ge-
daante en zeden der inwoonders. Hun Godsdienst. *Mandinga* en
d'inwoonders. Verscheide andere plaats. Honden tot wachters in
een stat. *Serrellyonne*. Simmen ten dienste van 't huis gebruikt. Vreemde
Pyramiden. Rechtsvordering der *Zwarten*. Gewoonte in 't begraven
en in 't verkiezen van hun Koningen. Weêrkering van *le Blanc*.

Le Blanc
trekt na
Guinea.

Tien ik in 't vijftienhondert tweeënveertigste jaar te Siviliën in Span-
jen was / en daar met Patreien en Gesteenten handelde / vond ik enige
Franchen van Marsilien, die heel goetkoop een Schip kochten / 't welk
d'Engelschen op zee genomen hadden / en die my met hen troonden. Ik trok
met hen van Sevilien naar Kalis, zestien mylen van daar; en zy behootten my om-
dertweeg zodanig / dat ik / om mijn handeling te doen / met hen trok / die gezint
waren naar Cabo Blanco te zeilen / om visch te laden / die men daar om 't bangen
heeft / en daar in zo grote overvloed is / dat men niets anders / dan zout be-
heeft.

Ober-
moet van
bisch aar
Cabo
Blanco.

hoeft / om in een dag veel Schepen te laden. Wy vertrokken van Kalis op de tweeëntwintigste dag van Wijnmaant / en quamen binnen tien dagen aan de Kaap van Non , om barsch water in onz Schip te laden. Wy quamen zeven dagen daar na aan Cabo Blanco , 't welk een lube ree om t overwinteren is / en daar men zo veel visch bind / dat men die onder tegen 't Schip doet woelen / als of het ober enige banken schuurde. Wy bonden daar niet meer dan twee Schepen / 'teen een Nederlander , en 't ander van Marsilien , van 't welk de Schipper Jan Baptista le Vult , en de koopman Antonio Anriguez , genoemd was. Wy bebonden ons op de vijftiende dag van Slachmaant in een bloet van Guinea , die Senega genoemd is. Ik had algtjt by my een klein boekje / daar ik veel bzeemdigheden in schreef / dies ik de gelegenheit van 't lant / van de hoedanigheit / Koningen en bestiering verftont / de welken ik hoztelyk verhaalen zal.

Guinea naar 't westen is in de bloet van Senega bepaalt / die op zeffien graden naar 't noozden in zee valt. Guinea is in Opper en Neder onderscheiden. Het Opper is nader aan 't noozden ; en 't Neder legt op de Senega , die 3p Jeni noemen / en strekt zich uit tot aan Manicongo. Aan de kust van Cabo de Verd bind men veel Eilanden van gelijke naam / en onder anderen twaalf / van de welken dat van S. Jakob is / 't welk in 't veertienhondertzesenbeertigste jaar van de Portugezen ingenomen wierd / daar 3p een sterke stat stichtten / en een Bischdom oprichtten. Het Eilant is tamelyk groot / en het lant bergachtig. Het regent daar nimmer / dan in onze Herfstmaant en Wijnmaant / die hun winter zijn. De dalen zijn daar bzychtebaar ; en men bind daar in alle tyden van 't jaar uitmuntende Meloenen / Palmboomen en Suikherriet in overvloet ; gelijc ook alderhande bleesch / gebogelte en wilthzaat / met bzychtebesten en goede paerden. Men bind daar alderhande volken / gelijc te S. Thomas , schoon de lucht daar niet gezond is / en dat men de zieken in een ander geburig Eilant moet bzingen / 't welk twee mylen van daar / Praya genoemd / en aangenaam van gelegenheit is / een gezonde lucht heeft / met een heel bequame haven tusschen twee treffelyke stromen / die twee heerlyke zeeboezems / in gedaante van twee havens / maken / van de welken d'een bequaam is om in alle zekerheit veel Schepen t'ontfangen / vermits hy aan de mont een klein Eilant heeft / 't welk de haven van de stromen / die uit de zee komen / beschermt ; en d'aarde / hoog zijnde / beschut hem van de winden / die van 't lant waien. D'inwoonders der andere Eilanden scheppen vermaakt met in deze haven op te komen / om dat het meeste deel der andere Eilanden geheel zandig zijn / en voornamelyk d'Eilanden van Borlaveno , gelijc dat van S. Thomas , daar algtjt enig Schip bergaat. Dit Eilant legt heel na aan dat van Mayo , 't welk men anders 't Eilant van Borlaveno noemt. Het legt ook niet verre van d'Eilanden van Bona-vista , S. Nikolaas , S. Antonius , S. Vincent , S. Luce , en van Fel , alle met beesten en wilthbang bevolkt. D'inwoonders generen zich ten meesteendeel nergens anders mee / dan met de jacht / en zouten 't bleesch / om dat aan de genen / die hen overkomen / te verkopen / gelijc ook de huiden. Als men zich naar 't westen keert / bind men 't Eilant del Fuego , daar goede wijn waast / gelijc die van Canarien ; daar na volgt het Eilant van Brava , met veel wilthwerk en wilde Offen verzien / van de welken de huiden wel gezocht worden / om dat 3p vet en dik zijn.

Maar laat ons weer tot Guinea keren. 't Eerste Koninkrijk / dat men op deze

De bloet
Senega.

Bepa-
ling van
Guinea.

't Eilant
van
S. Jakob,
en de be-
schry-
ving
daar af.

S. Tho-
mas.

't Eilant
Praya.

Borla-
vento.
Mayo.
Bona-
vista.
S. Niko-
laas.

S. Anto-
nius.

S. Vin-
cent.

S. Luce.

't Eilant
del Fue-
go.

Brava.

De arn
ban
't land.

De baan
te der in-
tuons
bergs.

Ze eben
der in-
tuons
bergs.

Goos-
der in-
tuons
bergs.

De bloet
han
Gamba.
Mandin-
ga, en
baert
der in-
tuons
bergs.

Arieten
en Falu-
pen, en
hun aert.

Deze hant wind / is dat van de Jaloen, dat van de nooztyde aan de bloet van Senega begint / naar 't westen aan de zee paalt / en naar 't oosten sich uitsprekt tot aan andere Jaloen, die 3p Fulozagas noemen / en naar 't zuiden sich tot aan 't Koninkrijk van Barbessin uitsprekt. Dit land heeft overbloeit van d'erscheide dingen / als van goud en zilver / 't welk d' inwoonders erfter 30 deel / als men mogelyk is / hoog de beendelingen verbergen / schoon men in hun handeling bepreukt dat 3p overbloeit daar af hebben. Tubacaan is hun nooz-naamste sjaat. Ze 3p 3waert / maar erfter wel beheden van sigsaam. De Jaloenden 3yn bevallyk / hebben vande aangestichten / en aardscheijde en d'erscheide ogen. De mannen 3yn dapper in d' oozlog / en kommen 30 deel / als loy / met de handtussen ongaan. Ze hebben goede paerden / die 3p hebben / en 3yn op de wyse der Afrikaners gewies / met hoge onderhieden / en met een grote Barnus, als een eng wollelahen / 't welk men van 't hoof tot aan de hoeten dekt. Onder deze Zwaeren wonen veel Portugezen, van de welken sommigen gehuurt 3yn / en d' anderen sich alleenlyk met goud te vergaderen bevoegen / en 3p wat woestelyk leven. Deel van de 3e Zwaeren gaan naach / en bekenen sich met gemale goud / en beestlyken sich met beestelyke beenden van blaau / geel en root / die 3p al hun leven besjouden. Daar 3yn ooch veel Dochterz dus beertiert / met grote oozhangels aan d' oren / en tot de welken van 't bleefst overgegeven. Men laad in dit gewest veel leet / was / goud / zilver / elperbeeren / en anderzyls / 't welk oozsach is dat de Hollanders, Engelschen en anderen daar beestlyk kouten om te handelen. Als 3p de Jalaen ontdekken / maken 3p groot getier / met beestelyke aanbiddingen. Ze hebben veel Aggoden / en 3yn erfter heel twyffelachtig in hun geloof / want 3p hebben van d' een zijde de Mahometanen, die men met hun geloof ringelen / en van d' andere zijde de Portugezen, die men 't geloof aan Christus hoogzagen / en hun Jeleersz prebelen men ooch van hun afgoderien. Ze doen hun offeringen in de boeskers / daar 3p grote holle bomen hebben / die 3p in plaats van Tempels gebruiken / daar 3p heel afgoden in houden / aan de welken 3p bonen / gars / rys en ander gewas offeren / geest ooch bloet van dieren / welkers vleesch 3p eten.

Het land van Bracala paalt aan de bloet van Gamba, die 3er fiet / en aan de mont wel wyf mijlen dyet is / en daar de Eschpen met / dan met hoog de wint / kouten insellen / en dan wel d'erscheide mijlen hoogzaken. De 3e bloet looyt in Mandin- 't midden deur 't grote Koninkrijk van Mandinga, 't welk van 3waerte / afgodelyke / hoge en herradelijke liezen beboekt is / die / als 3p raat houden / in een groot hot onder d' aarde gaan / en niers aan de beendelingen openbaren. Ze hebben veel Jassalichhout / 30 goet als dat van America, en op de bloet veel grote vleken en bozen. Dit land strekt sich naar 't zuiden tot aan de Kaap van S. Maria, dertig mijlen van de ribbet van Chigala, die van de Portugezen S. Dominica genoemd woz. Quisken deze twee ribbeten van S. Maria en S. Dominica 3yn twee boeken / van een zelbe aart als de Barbachs, d' Arieten en Falupen genoemd / die geen andere handeling / van met d'issen en beesten hebben. Ze 3yn bejendig om Zeessen te vangen / welkers juiden 3p gebuyt kien. Ze begehven sich ooch tot de houdben van 't land / 't welk gars / rys / en ander gewas booztygenet. Uit dit land koutt deze bloet / die 3p Calamanka noemen / die aan de nooztyde de boeken / Jabandos, en aan de zuidtyde de

geen

genen van Beniun heeft / die naar 't oosten aan de Casangas palen. De Portugezen hebben sedert enige tijt bespeurd dat men deur een arm van de zee in dit lant van Casangas kan komen: en om deze oorzakke hebben zy aan deze mont een beesting gemaakt / S. Philippus genoemd. Dit Koninkrijk strekt zich naar 't noorden aan een ander / Laren geheten / die alle onder de Sultania van Mandinga staan / de welke heel rijk van goud en zilber is / vermits daar goede Mijnen zijn. De Vorst houdt zijn Hof in de stat Surigo, en wordt van alle de Zwarten / zo wel van Opper als Neder Guinea, erkent: in plaats dat d'andere / die aan de bloeden van Faraca, Nigrette, en Budomel wonen / de Koning van Tombut gehoorzamen / die dattien Koninkrijken van Zwarten onder zich heeft. De Portugezen noemen dit lant Mandimanca, daar zy ook de Maan aanbidden / die zy Bariamari, dat is God der duisternissen / of van de nacht/noemen / en aan de welken zy offeringen doen in de donkerste bosschen / in de holle bomen / en in 't diepste van de nacht / gelijk ook de genen van Casangas, welkers voornaamste afgod China genoemd is / voor de welk zy op de negen en twintigste dag van Slachmaant / ter middernacht / een omgang doen. Een van hun Priesters / die zy Aracani noemen / draagt een baandel van blaauwe zijde / daar een rijsbundel / met veel gebeenten der doden in geschildert staan. Als hun ommegang gedaan is / zetten zy d'afgod in een boom / en / heel liefdelijke luchten makende / offeren garst aan hem / doen hun gebeden / en verreeken zich in hun woningen. Daar 't noorden is een andere grote rivier / Guinale genoemd / welks Koning met grote pacht gaat / en veel schutters tot zijn lijfswacht heeft / met vijftig grote en sterke honden / die alle met bereide huiden van Zeeossen gewapent zijn / en pder een man tot hun bestierder hebben. Zy hebben des nachts ook geen andere wachters in hun stat / dan deze doggen / die / eens losgemaakt / niemand kennen / en zo berwoed zijn / dat niemand deur de stat dart gaan / zo hy niet verscheurt wil zijn. Zy gebzuiken deze honden tegen de genen / die by nacht de huizen / van aarde zijnde / en met loof bedekt / open bzeiken / en de Zwarten stelen / om die te verhoopen: in boegen dat het zoze gelijk is by nacht te gaan / uit oorzakke van deze doggen / die goede wacht houden. Deze Koning heeft veel vrouwen; en als hy sterft / zo geloven zy dat de vrouwen / die hem in de doot verzellen / by hem in d'andere werelt komen / om daar noch zijn vrouwen te zijn. De Bloet van Guinale maakt een andere tak / die zich in de haven van Beguma verboegt / en enige mijlen hoger op zich in twee deelen scheidt. De Portugezen bezitten deze Haven / die zy Balola noemen; en de volken / aan deze tak of arm van de Bloet wonende / worden Lansados genoemd. Over van deze havens is goet / en van inboozlingen en Portugezen bewoont. Want van de zuiderlijke punt van deze Bloet tot aan de Kaap van Vergas zijn drie volken onder de Portugezen vermengt / te weten Malus, Ebagas, en Cololins. Van deze Kaap naar 't zuiden begint een schoone en welbeholst lantschap / 't welk van d'intoonders Garulia, en van de Portugezen Serrellyonne genoemd wordt / uit oorzakke van een holligheid / die een gebziesch als van een Leeu maakt. Dit gehele lant is zeer aangenaam / vol bosschen van Basilienhout en dzuiben / die zy niet konnen bouwen / en met veel Indiaansche vijghbomen / die men Baneanes noemt / bezet. Het Suikerriet wast daar van zelf; en zy hebben goet gerijf tot Suikermolen. Daar groeit ook veel Rijs / Katoen / Garst / Wee / Visc / en Peper in oberbloet / beter en scherper dan d'Indiaansche Peper; maar men mag die /

Mandi-
mankers
en hun
Gode-
dienst.

Honden
wach-
ters in
een stat.

Serre-
lyonne,
en de
bzuichten
daar af.

op de berdeurte van 't leven / niet in Spanjen en Portugal blyngten / om dat hiet ten hoogsten aan d' Synkraanfche Jpeper schadelijch zou sijn. Men bindt daar alshien van goud en zilber / ook elpenbeen / en smitbergstijf tot en juwaert. Deze Jpeper woordt van de Portugezen Pimienta de cola gennemt / en gelyktyk wel een Kaafteng / want men plukt hem met de voetsel / die eerste niet doorging.

En dit laint sijn beelderhande en bercksche vogelen / en seker staet van Simmen / die 3p Baris noemen / en groot en seker sijn. De inboonders hangen hen met streken en ander gereetschap / en setten de songen in houden / om daar na vouden te hangen. 2p handelen hen tot ruwelijch / doen hen als hinderen loeren / en op twee benen gaan / met hen de twee hoogste voeten met een stot aan de hals te binden. 2p gequithen hen daar na tot bercksche bingen / als tot tapen in een kros te halen / de sijnrele te waacschen / duure te soeken / tocht te tappen / bleefst uit de bleefsthal een brot van de spijst / en een doot van de draht te seken / maar woogen swartelijch daar ober geslagen. 2gse vermaekelijc hen 't gebract te zien heren / want 3p seken hun neus ober de rooth van de spijst / en / hun hartig hooft comen drajende / betremmen of 3p ooch van te mant gesien woorden. De geen / die hen van de spijst wil af houden / en beletten dat 3p een brot daar af sit sigen / moet heel doorgstijtig sijn / gelyk aan ende de Portugezen gebuurde / die seker hooplieden ter maaltijt genodigt hadden. Alant 3p / sich ter laste zettende / behouden dat de Sim / de meester van 't gebract / alree de bouren van een Karkoen begien 't yren / daar af 3p eijert 't oerige begiben. De meester wijde hem toen niet slaan / om dat hij sijn dienste noekathelijch behoeft: want hij was sijn sijnher / en spoelde de glazen / en doent self ooch op sijn beurt / en 3p sijnepen groot betmaak in de 3e Sim / om de 2eende poelen / die hij maekt. De Portugezen deden goede hoopjand met alle de 3e Zwaven / die hoogdingen van geringe waarde ongezundert goud aan sijn gaden / en tot bequaamheit van de hoopjandte houden 3p op de soek hat een 3e / Corco gennemt / een besting by een bieth / dat van d' inboosjingen en Portugezen betmoont wirt. Alant de Hollanders, Engelsen, Zweed-

Serie-
hyone,
en de 3e
zelfs
bloeden.

schijn groterlijchs bestraet / en sijn wel plaasen in Guinea afgenoomen. Dit gelye laint van Serrelyonne is wel bebocht / en met grote heeren besjoelt / daar hoge stambornen / en blake d'antebornen op de kant staan. De eerste doel / die men / van de Kaaft van Vegas komende / ontmoet / woordt doog de genen van t kant Picones, en van de Portugezen de doel van Pietro gennemt / die heel satken maekt / de welken t laint beursjinden / en dus wel elanden maaken / van de Zwaren Cagafan geseten. Deze satken van de doel waeren somtijts smitbergstijf op / met de bloefing en ebbing van de 3e. Dit was dooglaht van dat de Portugezen daar een best besting houden / die van Zwaren en Portugezen betmoont woordt / daar 3p op 30 2eend een wijje leden / dat men swartelijch d'afgobentent van de d'yschelijche d'obstentent onberckschen hant / sonder te weeten wie best leeft. Daar sijn wel twee duizent Christenen , doch als leenlijc met de maant / want 3p leden en seken als Jpeidenen.

Men bindt na de 3e doel noch twee andereen / Cijpor en Tanabira. Die uit een grote berg kommen / Machamala gennemt / daar een grote sijn van stichtal is / met bercksche Pyramiden van gelyke stoffe / die / byna alle in de lichte hangen-

De 2e
Pyrami-
den.

de / van boven nedertwaarts gaan / en tot op twee of drie spatmen aan d'aarde komen. Dit is groot wonder: want als men daar alleenlijk met een knip aanroert / zo geven ze een klank / als van een kloek. Men zegt dat dit niets anders is / dan een verstijving / dooz de hitte van de zon veroorzaakt / die de boet van de klip gesmolten heeft / en deze Maalsten dus in de lucht heeft doen blijven hangen. Men bertelt dat enige Tobenaars hun afgoden in een viertig derwaarts brachten / daar al de werelt om deze offering toeliep; maar dat dit alles hen niet kon beschutten van dat er niet meer dan twee duizent van hen bleven / en hun Priesters eerst. Want terwijl ze met deze grote offeringen en rokerijen / die aan de boet van deze Kristallklip geschiedde / bezich waren / verwagelde de grondvest van deze Piramiden, die met de punt neerwaarts gekeert zijn / en plette / gelijk men zegt / het meeste deel van hen; vermits hun dwels niet konden beletten dat de bobengewone hitte van deze offeringen dit ys desmelten: en ze hebben sedert dit ongebal altijd de nabering van deze Kristalline klip geschuwet.

Verder naar 't Noorden vind men andere grote Bloeden / die dit landschap van Serrelyonne als Eilanden maakt; en tegen over de mont van een dezer bloeden zijn bezonderlijk twee aangename en goede Eilanden / 't een Toro geheten / daar zehere klippen / van S. Anna genoemd / zijn / daar Parredesters aan zijn / schoon ze zich niet tot de visscherij daar af begeben / uit oorzak van de Zeegedochten / die daar zijn / en enigen / die zich daar toe begaben / verslon den hebben. Een graat verder naar 't zuiden is 't Eiland van Dolos, endat van Tansente, met Palmbomen / Suikerriet / en met Citroenen beplant / daar men ook veel Wee / Rijs / Garst en lange Peper vind. Voorts / de Zwareen hebben een Koning / die hen bestiert / en daar by ook rechtser / die ze Foncos noemen. De Koning verschijnt somtijts / met een kleet van verscheide berten / in een plaats / die met matten behangen is / daar stoelen rontom staan / dooz de Raatsheren / Seitequi genoemd / met hem boosspaken / Troens geheten / om van weersijden te pleiten. Ze hebben tot hun wapenen de hantstijes / daar ze op steunen / als ze pleiten. De Raatsheren speken hun mening; en de Koning geeft het vonnis / dat terstont uitgeboert word. Als de Koning van Guinalo, die verscheide Koninkrijken onder hem heeft / sterft / zijn 'er twaalf Seitequi met lange klederen van verscheide berten / die van pluimen gemaakt zijn / die / met twaalf Trompetters dooz hen / die heel treuriglijk blazen / des Konings doot verkondigen. Over hoort van uit zijn huis / met een wit wolle laken omhangen; en in deze dag word niets anders gedaan. De magen van d'overleden worden ontboden / om een ander te kiezen. Het lighaam word genomen en gewasschen / 't ingetwint dooz hun afgod verbrant / en d'asch bewaart / om met het lighaam gebalsemt te worden. In de volgende Maan geschied de begraving. Het volk hoort van alle landen met Balsam / Wierook / Ambergrijs / wit en zwart / met Muskus en andere zoogertijen / om 't lighaam te balsemen en verbranden. 't Lijk word dus dooz zes der voornaamsten naar 't graf gezagen / die met een rok van witte zijde bedekt zijn / en veel sluiten en pijpen by hen hebben / die een beklagelij geluit maken. Veel lieden volgen daar achter / die alle met wolle lakens bekleed zijn / en groot gejammer maken. De Woesten / die tot het Rijs kommen komen / zitten op Paarden / die / zo wel als ze / met wit bedekt zijn. Dat dat ze 't overblijfsel van 't lighaam in 't graf gezet hebben / heren ze weer naar 't Hof / daar men dan een vrolijke maaltijd houdt.

Parredesters.

Rechtsboorden der Zwarren.

Gevoonte in 't begraven der Koningen.

Verkie-
zing van
een nieu-
we kro-
ning.

In de volgende dag verkieft men een nieuwe Koning / 't welk / gelijk 3p zeg-
gen/ zonder jonst en aanloop/ maar naar dat God hen inblaast / gedaan word.
Wier Bacharin, en twaalf Seiti gaan dan in 't huis van de nieuwerhooze kro-
ning / die 3p binden / en in een draagseetel zetten. Hy word dan van vier naar
't Hof gedragen / daar de voornaamste Bachir hem doet ontbinden / en drie
ruwe slagen aan hem geeft / terwijl d'ander op zijn knieën legt / en veel ver-
tonningen aan hem doet. Hy dat hem daar na by de haart / of by 't ooz / en zegt
tot hem : Zult gy, als ik de Scepter aan u geef, my deze schande aandoen, dat
gy quaat tegen uw volk zult zijn ? **D'ander antwoordt** : Nec Bachir, neen Heer.
De Bachir, noch ruwelijker trekkende/ zegt : Beloofst gy dit by de levendige
God ? daar d'ander weer op antwoordt : Nec Bachir Amelechina, ik beloof het
voor de grote God. Hy word dan met een koninklijk kleed gekleed ; en men
geeft hem een Scepter met drie punten in de rechte / en een spiets in de flinke
hant. De Bachir valt terstont voor zijn voeten / en verzoekt vergiffenis van
hem/ die dan in Zegepraal deur de stat geboert word / daar pter verblijft is/ en
geschenken aan hem doet.

Na dat wy een wijl tijds in deze landen in de verhandeling en betwisteling
van onze Waren met de volken van deze gewesten verbleven hadden/ keerden
wy weer naar onz Vaderlant/ daar wy met tamelijke voorspoet quamen.

22. *Le Blanc* begeeft zich op de reis naar *Amerika*. *Dessade*, een eilant.
S. Dominika. *Le Blanc* en de zijnen worden van de Wilden aangetast,
die strijt aan hen leveren, daar in enigen van weêrzijsden sneuvelen.
Zware storm, *Orkaan* genoemd, die twee Schepen doet vergaan. De
Kaap van *S. Antonius*. *Kuba*. *Honduras*.

Le Blanc
begeeft
zich op
reis naar
Amerika.

Dessade,
een ei-
lant.

*S. Domi-
nika*.

Toen ik enige tijt 't huis geweest had/ daar ik niet lang blijven kon / begaf
ik my weer op de reis naar Spanjen, en ging in de Haven van *S. Maria*
in een schip/ dat naar *Amerika* trok. Wy namen onze streek op de *Ca-*
narische Eilanden / van de welken ik niets schryben zal / schoon men veel bla-
den daar af zou konnen bullen/om dat anderen/die daar geweest zijn/dit over-
bloediglijk genoeg gedaan hebben. Na dat wy aan deze Eilanden onze voorspoet
en lijfstoelt ingenomen hadden/ verhoorden wy onze reis naar de *Dessade*,
en zeilden deur deze grote stille Zeeboezem / die een der stilste Zeeën van de wer-
relt is ; betwyl wy/ heertig dagen daar in zeilende / geen verandering vonden/
maar een zoete en gelijke lucht/ die daar zonder ophouden blaast. Dit *Dessade*,
een der *Antillische Eilanden* / was 't eerste / 't welk *Coulon* in zijn tweede
reis vond / en daar hy / van de *Canariën af* / in eenentwintig dagen quam.
Wy trokken van daar naar 't Eilant van *S. Dominika*, in 't gezelschap van
noch een ander schip/ daar zeker *Molini* Hooftman af was / die / gebrek van
water hebbende / met enigen van de zijnen naar land wilde varen/ om dat te
bekomen. Maar hy / door de geenen / die in zijn schip waren hier in belet /
zond zijn Onderhooftman derwaarts / met twintig stouten mannen / die
twaalf hantbussen meenamen. De Hooftman van onz schip / *Nogera* ge-
noemt / deze zotte aanslag ziende / (vermits hy kennis van d'intoonders
had / die grote menscheneters zijn) zond in een boot dattig van de zijnen/
die twintig hantbussen by hen hadden / om hen in de noot by te staan. Maar
3p/ naauwelijks aan de *Springbron* gekomen / zagen zich van meer dan twee

don-

hondert Wilden omringt / die 't hen te bang gemaakt zouden hebben / indien
 3p geen bozftoewering hadden opgewoopen. Men schoot met de hantbussen
 onder deze Wilden / die hier af verbaast / met verlies van vier of vijf van de
 hunnen / weken. D'onzen / waneinde van hen verloft te zijn / waren ontfelt
 dan dat 3p hen aan een andere kant zagen weer aankomen / en dit met zulk een
 woede / dat 3p / indien top geen goed belett hadden gehad / ons kwalijk gehandelt
 zouden hebben : want onse fchutters waren zo berfchikt / dat 3p niet meer
 konden fchieten. Wp deden echter dappere tegenftant / en verloren zeven of
 acht van d'onzen : berrnits 3p met louter geweld onse bozftoewering ontrukten.
 Wp dzeven nachtans met Gods hulp hen zo ruwelijk af / dat 3p enigen van
 de hunnen achterlieten. Wp kregen ook byftant recht van pas. Hun boozne-
 men was hun makkers weer te krijgen / maar 3p / hier geen kans toe ziende /
 vertrokken / en lieten ons in bzebe / en een van hen by ons in 't leven / die bo-
 ven maten verbaast was / en doo: zijn bzeemd gebaar groot gelach in ons ver-
 oozzaakte. Wp was heel naakt / rond van aangezicht / en plat van neus. Men
 vragde hem in wie hy geloofde ; en hy gaf tot antwoort / in Tokilla en in
 Toepan , dat is de Zon en de Donder. Deze volken hebben geen kennis van
 de lantbou / en leven van een woetel / die 3p Taken noemen / daar af 3p meel
 maken ; 't welk 3p droogen en malen / en daar na een drank met water daar af
 maken / 't welk 3p te zamen koken. 3p weten van geen eerzucht / noch gierig-
 heit / en zeggen dat / gelijk d'aarde genoegzaam heeft geweest om hun ouders
 te hoeden / 3p ook doo: hen genoegzaam zal zijn / en dat 'et zocheit is zich om
 't weinig leven / dat men heeft / te pijnigen. De kleinen en de groten zijn by hen
 in eben hoge achting. De Spanjaarden van de ftat Dominika handelen hen
 ruwelijk / en worden dieghalven van hen Sabin , dat is woeden / genoemd.
 Sommigen van hen zijn Christenen , en d'anderen aanbidde de Zon en Don-
 der heel Godsdiensfelyk.

Coen top van S. Dominika vertrokken waren / quamen top tuffchen twee
 Eilanden / teen / Navaffe genoemd / zeer klein / maar echter goet / en 't an-
 der / Jamanka geheten / is groot en bzeet. In deze Eilanden van Westindien
 heerscht sommits een wint / die van d'Indianen Forakan en Urakan genoemd
 word / zeer geweldig en gebarelyk booz de Scherpsslieden / die hun uiterfte
 beft doen om hem te fchuwen. Als men beffeurt dat deze ftorm booz handen
 is / zo blijft men dikwijls twee of drie maanden in de haven / om niet daar af
 overhallen te worden. Wp wierden tuffchen deze twee Eilanden met zulk een
 woede daar af getroffen / dat het fcheen dat alle de duibels uit de bant geraakt
 waren : want deze ftorm rukte Zeilen / Reen / en 't Want wech / en bedzeef
 heel andere wonderlyke werkingen. Wp verloren doo: deze wint / die ons over-
 pde / in een ogenblik een van onze Schepen / dat met krijgslieden geladen
 was / die naar Truxillo trokken. Wp bergden enigen daar af doo: middel
 van een blot van luiken / dat aan een fterk tou gebonden was / daar mee het
 blot in 't water gewoopen wierd / en rechte naar hun Schip dzeef. Wp berg-
 den booz d'eerfte maal dus zesentwintig mannen / met een vrou / die op haar
 rokken bobengebleven / en mee boozgefleest was. Wp wierpen het blot ten
 tweede maal uit ; maar toen het met noch meer menfchen geladen / en niet
 meer dan drie of vier bademen van onz Schip af was / brak by ongebal het
 tou / zonder dat top enige hulp daar in konden doen / in boegen dat deze arme
 lieden / die zo na aan hun behoudenis hadden geweest / rampzaliglyk bergin-
 gen.

Zeden
 dezer
 Wilden.

Zware
 ftorm/
 Orkaan
 genoemd/
 die grote
 fchade
 doet.

Een
 fchip
 vergaan.

31
21
11
11

een
tweede
schip
betoeren

doel-
ten in
Zee ge-
loppen

gen. *Alp* hadden ook geen macht om weer een ander blot te maken / berru-
lop door de grote koude / die deze storm met zich dreegt / als verstaft wa-
ren. *i* *Alber* beschijft deze arme lieben dus door getygd van onbetsaam te zien ver-
gaan. *i* *Alber* beschijft han ook niet slepen; want dat geraadte op d' about ja
hetre van ons / dat men seker geen tijding daar of gesied heeft. *Alp* hoorden
de gesiede macht niets anders / dan gekerm en gewaltig van lieben / die om hulp
en bystant riepen. *Alber* top hoorden van niet helpen; en s' uchiens zagen by
taal noch teken van *i* *Schijp* / of van *i* holk. Dat meer is / enigen der gene/
die top gebeygt hadden / sloegen zo haast / als sp aan ons *Schijp* waeren geke-
men. *Deze* storm blaasf niet uit een gewest / maar uit alle waer getweesten tegen
maelander; in hoegen dat een *Schijp* niet achterwaerts noch voorwaerts
wijsten kon. *Alp* begonnen op de dag een beurtig adem te scheppen / maar wils-
den echter van de storm en golven aangestaft / die zo juare slagen aan ons le-
den / dat het *Schijp* pber ogenblik seken te vergaan. *Een* geloof ook dat
top alle vergaan zouden hebben / zo top niet bestoeren hadden alles in *Zee* te
verpen. *Ma* dat top tot zeden of arst in *t* geal / een beurtig wij genuttig
hadden / om ons te herstellen / begonnen top alle de *Alberen* uit het *Schijp* in
Zee te werpen / gelijc lijnbaat / tapijten / kamelotten / veel andere sotten/
hooraal / bonig / wijng / en meer diergelijc *Alberen*. Dit geschiedde met zulk
een beertichheit / dat top in een uur meer uit het *Schijp* waeren / dan men in
een gehele dag ingescheept had. Dit hieip gewaltich; want top bebooden wel
haast dat het *Schijp* daar af gelijc was. *Alber* waer geluk door mp / en door
nijn makkers; *i* *Al* de *Alp* manescheep / die top in *t* *Schijp* gescheept hadden
den wunning daar mee te doen / lag boven op / en waerd dieghaben d' eerste wa-
alle in *Zee* getoerpen; daar top ons zo beurtig mee bekrunden / als of *t* d' wa-
ze niet was; berru-lop waeren als top ons leden hoorden beren.
Ons *Alber* set / aan d' eenre zijde uit het lijn gebaat / maakte een schijthelijc
gedruis / en de grote schade aan *t* *Schijp*. *De* *Alp* ofman helal dierghaben
aan de *Alp* ofstellen / dat sp *t* zouden inneemen. *Alber* sp waerd toen qua-
lijc verhaan / en noch qualijcher gedien. *En* van allen / die gaam wilsde sijn-
ten / liep naar boven / om *t* *Alber* sijn in te halen. *Alber* sp / door de *Alp* of-
man moed ingespreken / waerd / toen sp naantwerps op de helst in de *Alber* s-
ghelommen was / sodanig van de want oerhoelocht / dat sp riep: Ik zweer
u, mijn Heer, dat de wint my de rouwen uit de handen ruk; en sp / *San* *Alp* *Alp*
ter selde tijt roepende / liet sich in *t* *Schijp* vallen / en soef d'ze uren daar na.
De storm sieh onbetsaamen noch aan. *Ons* *Schijp* / licht zijnde / kon de gro-
te *Alber* niet verdragen / uit wo3naah van de juare storm / en woerdende golven/
die ons *Schijp* juarelijc troffen / en enigen buiten woort waeren. *Alp* waeren
dierghaben genootsaakt de grote *Alber* te herben. *Alber* rewtij top beurtig
waeren met het *Alber* af te knippen / d'acht de *Alber* van zelf / en / in *Zee* baal-
kende / nam enige *Alp* ofstellen mee. Dit maakte zulk een sinner in *t* *Schijp* /
dat 'er veel waer inguam / en dat veel bevingingen / sonder dat men sijn heljen
kon. *Alp* ofs / deze winden bevoorzaken zulk een haude / dat men naantwerps
t aangezicht daer buiten seken. *Zp* sinnen s'heep / en maken *t* gehele lug-
haam sijf en onbevegelijc / als een bloh. *Alber* mp aangaat / is gebode dat
nijn aangezicht zo sijf als een seken was; en is geloof dat de *Alp* ofs sich
daer onder bevingen; want het is (natuerlijc gesproken) onmogelijc dat de
want een d'it rou / als of *t* een d'aaer was / heten zou. *Alber* de gredde *Alp*
gof

doel-
ten in
Zee ge-
loppen

gaf dat op de middag weer een zachte wind begon te komen / die natuurlijk blies. Wy hadden noch een enig zeil overgehouden / 't welk wy opzetteren zo wy best konden / en verhoorden dus onze reis. De Zee was eijster zo ongestuimig / dat wy toen zo zeer / als ooit vreesden ; want deze stormen zijn veel vareligher in 't einde / dan in 't begin. Men zag de golven als twee heelen tegen malinander strijden en samenlossen , 't welk allengs een weinig stilte. Wy kregen eindelijk de *Kaap van S. Antonius* in 't gezicht / een punt / die men verre in 't eiland van Kuba ziet ; en dus verre wierden wy van de storm vervolgt. Wy gedenkt niet dat ik in alle mijn reizen van Asia en Afrika zo verwoed een storm gehad heb : hoewel in de reis van Alexandria onz Schip / niet meer dan twee mijlen van Candia af zijnde / in 't midden van de Winter / en van de nacht zonk. Maar dit was noch niets / in vergelijking van deze duivelsche Orkanen : want men heeft daar geen meer gebaar / als van een wind / te verwachten / maar hier heeft men tegen alle de vier winden te strijden , 't welk oorzaak is dat 'er weinig afkomen.

Wy / enige dagen in 't Eiland Kuba gewoest hebbende / om ons te verbaarschen / begaben ons op een ander Schip / om onze reis te verhoorden. De Hooftman van 't Schip / *Nogera* genoemd / die ons overgebragt had / was bedroeft om ons vertrek / en / iemand van d'onzen betiepen willende / om de dienst / die hy van hem ontfangen had / betoonde aan hem grote beleeftheit / en beschonk hem met een gift van drie hondert realen / met belofte van dat hy / met hem weer naar Sicilien kerende / de Woorchdye van 't Schip zou hebben / en dat zy de winst zouden delen / en als broeders zijn. Wy scheidden van malinander heel bedroeft / en met wel duizent bedankingen van weerszijden / en hy beval ons aan de Hooftman van 't Schip / daar wy in traden / aan de welk wy goed gezelschap hadden / en die niets van zijn overzenging wilde hebben. Toen wy van de *Kaap van S. Antonius* vertrokken / namen wy onze weg naar Fondura , of Honduras , niet de gewone baart der bloten / die hun strek recht op S. Jan van Lua in nieu Spanjen nemen.

23. Verhaal der voornaamste landen en plaatsen in *Amerika*. Mijnen van goud , en zilver. Visschery der Parrelen. Goede aart des Konings van *Pern*. Yssee. *Tabin* en *Seison*, twee Koninkrijken. Schildery van een Koning met een deurboorde neus. Treffelijke redenen van enige *Brazilianen*. Zeden dezer volken. Grote gierigheid en heblist van een Priester , die aan hem zijn goederen en 't leven kost.

Het grootste deel van *Amerika* is een onbewoonelijk land / uit oorzaak van des zelfs hoge en grote koude en onburchbare bergen / van de wettige blaken / en van veel zandachtige en dorre wildernissen / gelijk in Egypten en Lybien , daar men geen woning en leefmiddelen vind. Gefeel *Amerika* , of de nieuwe Werelt / word in twee hoofname delen / te weten in Noorderlych en Zuiderlych *Amerika* gedeelt / die beide met een enge Hals aan malinander vast zijn. Het Noorderlych deel van *Amerika* neemt zijn begin niet verre van de Noortpool , en / naar sommigen / van Groenlant , dat / gelijk zy zeggen / aan 't vasteland van *Amerika* behoort / daar men de straten van Hudson , Davis , Forbisher , en anderen vind. Van daar komt men in de landen van Estorilant , Labrador , Cortereal , Canada , of nieu Frankrijk , Virgi-

Kaap van S. Antonius.

Kuba.

Honduras.

Verhaal der voornaamste landen in Amerika.

niz, nieu Nederland, Florida, en nieu Spanjen, of Mexiko, en veel meer andere plaatsen. Het heeft aan d'een zijde de Straat van Anian, die Asia en Amerika van malikander scheid; en 't is schijnbaar dat ober veel eeuwen menschen en dieren ober deze engte getrokken zijn/ en deze nieuwe Werelt bevolkt hebben. Het Zuiderlijk deel van Amerika begriipt in zich veel grote landen/ gelijk het goude Castiliën, Gujana, Caribana, Peru, Omagua, Chili, de Patagonen, Chika, Timbuja, Brazil, en veel meer ander landen.

Mijnen
van
gout/ zil-
ber en
gesteen-
ten.

De nieuwe Werelt heeft onder veel andere bezonderheden/ veel **Mijnen** van gout/ zilber/ partelen en gesteenten/ in verscheide plaatsen/ en boorza- melijk in nieu Spanjen, en in Peru, landen/ die de meesten van deze ga- ben der natuur beschonken zijn/ schoon men dit ook rijkelijk in enige andere plaatsen van Asia en Afrika, ja ook in onz Europa vind: maar het schijnt dat Amerika meest met deze schatten is begaast. Men vind treffelijke **Mijnen** in veel Eilanden/ gelijk in Spanjole, Kuba, en in andere plaatsen van deze zeeboezem: ook in Caribane, Veraga, 't goude Castiliën, in 't lant van de Dorado, of Estremadura. Nieu Spanjen heeft veel **Zilvermijnen**/ gelijk te Paxuco, Tasco, Zupango, Guamaxato, Tumazlan, en andere plaatsen in Acapulco. De genen/ die ober deze **Mijnen** van gout en zilber gestelt zijn/ hebben geen middel om dat te doen slaan/ en te munten/ uit oorzaak van 't ge- brek der werklieden: maar ze maken die tot platte kluiten/ daar ze een teken van de waarde op slaan/ te weten van Realen van achten/ die ze dus naar Spanjen zenden. Deze **Mijnen** behooren aan besondere kooplieden/ die ze het deel daar af/ sommigen hier/ anderen bijf ten hondert/ aan de Koning geven. Men haalt deze schatten met grote moeite uit deze **Mijnen**/ vermits men weinig menschen vind/ die daar in konnen werken: want het meeste deel van hen wil niet/ om dat de Spanjaarden zo veel duizenden/ ja hon- dert duizenden van rampzalige Indianen in deze sommerlijke arbeit hebben doen sterben.

Realen
van ach-
ten.

Hoge
daghuur.

Deze **Mijnen** zijn heel diep/ daar d'arbeiders veel water binden/ dat jin- derlijk aan hen is. Doch hun meeste hindernis spzuit uit de dampen/ die ziekten in hen veroorzaken. Ze winnen daar drie kronen des daags/ en zijn byna alle slaven/ die daar in werken/ en weinig byje lieden/ die dikwijls in deze **Mijnen**/ als ze instorten/ verplet worden. Dit berdeijgt allengs het ober- schot der arme Indianen, die gedwongen worden dit werk te doen/ om hun kost te winnen/ schoon ze goede Christenen zijn. En zeker/ ze/ ziende d'on- berzadelijke gierigheid der Spanjaarden, en de kommer/ die deze **Mijnen** aan hen geven/ willen aan hen niet openbaren/ hoe wel ze 't wel weten/ waar de besten zijn/ om dat ze booz zo onrechtbaerdig en rampzalig een arbeit be- zen. Men koopt daar de slaven ten minsten booz acht hondert of duizent kro- nen/ die dikwijls booz de grote koude sterben/ die ze in deze diepten lijd/ vermits ze weinig wijn tot hun verquikking hebben/ uit oorzaak van de grote dierre. Want een glas wijns kost daar ten minsten een Reaal van ach- ten; en inden ze burgerlijk wilden leben/ zo zouden ze wel booz een kroon des daags behoeven: 't welken groot deel van hun daghuur/ die drie kro- nen is/ wechsleepen zou. De genen/ die in de mont van de **Mijn** staan/ (want ze geven de stoffen malikander aan) hebben 't beste geluk/ en zien ten minsten 't licht van de dag/ in plaats dat d'anderen alleenlijk dat van de haers zien. Ze moeten somtijts duizent/ ja ook wel twee duizent trappen afgaan/ die ze met

Dierre
van
wijn.

Dierre
der **Mijn**-
nen.

